UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 15 24 04 06 006 7

D
20
S25
v.3-4

Sa'īd Pāşā, Diyārbekirlī
Mirāt ül-iber

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/miratliber3v4said

Sa'īd Paşā, Diyarbekirli

مرآت العبر

Mirat ül-iber

مفصل تاریخ عمومی

اثر

دیار بکرلی سعید پاشا

اوچنجی جلد

صاحب و ناشری

عصر کتبخانه‌سی صاحبی کرقور

معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتیله

درسعادت

(قره‌بت وقصبار) مطبعه‌سی - باب عالی جاده‌سنده نومرو ۲۵

۱۳۰۴

D
20
S25
V.3-4

LIBRARY
AUG 12 1965
UNIVERSITY OF TORONTO

998725

مرآت العبر

مؤلفی

دیار بکرلی سعید پاشا

صاحب و ناشری

عصر کتبخانه‌سی صاحبی کرقور

اوچنجی جلد

معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتیله طبع اولنمشدر

درسعادت

(قره‌بت وقصبار) مطبعه‌سی - باب عالی جاده‌سنده نومرو ۲۵

۱۳۰۴

اوچنجی قسم

افریقا قطعه‌سنك جغرافیاسیله قرون اولی تاریخی

افریقا قطعه‌سنك جغرافیاسی و افریقاجه اکتشافات . بلاد نیلیه . بلاد مغرب . افریقای شرقیه و افریقای وسطی . افریقای غربیه . افریقای جنوبیه وجزائر افریقا

برنجی فصل

افریقا قطعه‌ستك جغرافیاسیله افریقاجه اکتشافات

- ۱ -

جغرافیا

افریقا قطعه‌سی مقدملری بر شبه جزیره ایدی که بر طرفدن سویش برزخنه متصل و اطراف سائره‌سی دریا ایدی . (۱۸۶۹) سنهٔ میلادیه‌سنده سویش قنالی کشاد اولندیغندن هرطرفی صو ایله محاط اولدی .

شو قطعه اسیادن کوچك واوروپادن بیوکدر . طول غربیدن اون یدی درجه واوتوز دقیقه وطول شرقیدن اللی بردرجه یکرمی ایکی دقیقه بیننده وعرض شمالیدن اوتوز یدی درجه ویکرمی دقیقه ایله عرض جنوبیدن اوتوز درت درجه واللی دقیقه میانده واقعدر .

قطعهٔ مذکوره شمالدن اق دکز ، سبته (جبل طارق) بوغازی ، بحر محیط اتلانتیق وشرقدن سویش قنالی ، بحر احمر ، باب المندب بوغازی ، بحر محیط هندی وجنوبدن بحر محیط جنوبی وغربدن بحر محیط اتلانتیق ایله محدوددر .

غیر منتظم بر مثلث شکلنده اولوب اعظم طولی رأس رجاء صالحك جهت شرقیه سنده بولنان اغولهاس برونندن تونسده بیسرتا نام موقعه قریب بیانکو نهرینه قدر (٤٣٣٠) واعظم عرضی اتلانتیقده واقع یشیل برونندن بحر محیط هندیده بولنان غوردافوی برونه قدر (٤٠٠٠) میل جغرافی وقطعه نك مساحهٔ عمومیه سی مدکسکر (مادغشقر) وجزایر افریقیه مستثنا اولمق اوزره (١١٣٦٠٠٠) میل مربعیدر .

خریطه یه عطف نظر دقت اولنسه افریقا ایله امریقانك یکدیکرینه اتصالی تقدیرنده افریقانك جزؤ

شمالئ غربیسی مکسیقو خلیجنه وامریقای جنوبیه‌نك سانت روك برونی کینیا کورفزینه تماس وتوافق ایده‌جك برصورتده کوریلور . بناءً علیه جغرافیلرك اکثری شو ایکیسی وقتیله بر قطعه ایکن بر عارضهٔ شدیده‌یه تصادفله یکدیکرندن ایرلمش اولمسنه ذاهب اوله‌یورلر .

افریقاده بولنان سلاسل جبالدن بریسی اطلس طاغلری سلسله‌سیدر . شو سلسله بر طاقم سلاسل عدیده‌ومتوازیه ـ درکه بلاد غربده عرض شمالینك یکرمی سکز واوتوز یدی درجه‌لری بینننده واقع وشمالاً کبریت کورفزی برونندن غربده بونا برونه واورادن غرباً فاسه وفاسدن نون برونه‌قدر ممتددر . سلسلهٔ مذکوره‌نك اك یوکسك محلی فاس ومراکش ارالرنده بولنان قسمدرکه شو قسمك سطح بحردن اعظم ارتفاعی (۱۳۲۰۰) قدمدر .

شو طاغلرده وحوشك وبیوك بیوك یلانلرك التجا ایلدکلری پك چوق مغاره‌لر واردر .

افریقا طاغلرندن معدود بر سلسله دخی جنوباً حبش بلادندن رأس رجاءصالحك ساحل شرقیسنه‌قدر امتداد ایدر .

قطعه‌نك اورطه‌سنده‌کی طاغلره جبال قرنیلور . جبال مذکوره بلاد حبشك جنوبندن غربه طوغری ممتد

اولغله وسط قطعه یه‌می یوقسه جبال غربیه‌یه‌می منتهی اوله‌یور هنوز معلوم اوله‌مامشدر . شو جبلده اون اوچبیك قدم ارتفاعنه‌قدر یوکسك محللر واردر .

قطعهٔ مذکوره‌ده دها بشقه طاغلر دخی واردرکه یو طاغلرك اکثریسی قطعه‌نك حالا کشف اولنمامش اولان جهتلرنده‌در .

افریقانك وسطنده بر بیوك قسم اولغله شو قسم درونده‌کی طاغلر و اهالی شمدی یه‌دکین کشف ایدیله‌مامشدر . کشف اولنمامش اولان محللرده واسع صحرالر وبادیه‌لر واردرکه بلاد غریك جنوبنده واقع وعرض شمالینك اون التنجی درجه‌سندن یکرمی طقوزنجی درجه‌سنه قدر ممتد اولان صحرای کبیره او جمله‌دن معدوددر . صحرای مذکوره‌نك معدل عرضی (۱۰۰۰) ومنتهای طولی (۳۰۰۰) میل جغرافیدر . نهر نیلدن بحر محیط انلانتیقیه قدر ممتد اولوب مساحه‌سی بحر متوسطك مساحه‌سندن چوقدر . بعض محللرده‌کی سطحی بحر مذکوردن دها الچقدر . شو صحرانك حدود جنوبیه‌سی هنوز کشف اولنمامشدر .

فصل اعتدالده صحرای مذکوره‌درونده ریاح شدیدهٔ

شرقیه اسر . وشو هبوبك مدتی سنه‌نك اوچ ربعی مقداری امتداد ایدر . ریاح مذکوره‌نك تصادف ایلدیکی قوملر بر صورت هائله‌ده مرتفع وممتد اولورکه اول اثناده مصادف اولهجغی قافله‌لری هلاك ایدر . صحرانك قسم غربیسی اقفردر . لیبیا دیو معروف اولان قسم شرقیده ینابیع واوتلی محلار وخرما وبعض اشجار بولنور . صحرای مذکوره‌نك چوق یرلری قوملقدن عبارت واشعهٔ شمسك اورالرده عموداً انتقاض ایتمسندن طولایی حرارت پك مشتد اولمغله بعض وقتلرده حرارتك شدتی فاخرنهیتك ایکیوز درجه سنه بالغ اولورکه سانتیغرادك طقسان یدی درجه سندن زیاده‌جه‌در . ریاح سمومك هبوبی اثناسنده دوقتور بوکهرت (١٨١٣) سنهٔ میلادیه‌سنده کولکه‌ده حرارتی قیاس ایلدکده فاخرنهیتك (١٢٢) درجه‌سنه‌و (١٨٦١) سنه‌سنده صموئل (باکرپاشا) معرفتیله وقوعبولان قیاسه نظراً (١١٤) درجه‌یه بالغ اولدیغی کورلمشدر .

افریقاده‌کی نهرلر پك چوقدر . سیاحلرك تصادف ایلدکاری تعب ومخاطراتدن طولایی انهار مذکوره‌دن چوغنك مخرجلری واکثریسنك مصبلری معلوم دکلدر .

اصل نهر نیل ایکی نهردن ترکب ایدرکه بریسنه نهر ابیض ودیکرینه بحر ازرق دنیلور • بحر ازرق بر طاقم کوچوك نهرلردن تشکل ایدر • شو نهرلرك مخرجلری بلاد حبشده واقعدر • شمال غربی یه طوغری جریان ایدرك مدینهٔ خرطوم یاننده نیل ابیض ایله برلشور • نهرابیضك مخرجنی سیاحلر تتبع ایلدیلر • مخرج مذکور عرض جنوبینك اوچنجی درجه سنده کی ایکی بحیره نك صولرندن تشکل ایلدیکی تحقق ایتمشدر • شو بحیره لرك شرق جهتنده نیانزا ویقتوریا وغرب جهتنده نیانزا البرت نامیله دیکر ایکی بحیره واردرکه صولری یاقنلرنده کی طاغلردن کلوب دوکیلور • وبرنجیسندن برنهر چیقه رق شمال شرقی جهتنده ایکنجیسنه منصب اولور • صکره شو مصبك قربنده ایکنجیسندن بحر ابیض خروج ایله شماله طوغری جریان وذکر اولنه دیکی اوزره مدینهٔ خرطومك یاننده بحر ازرق دنیلان نهر ایله التقا ایدر • ونوبه ومصر بلادندن مرور ایله اق دکزه دوکیلور •

انهار مذکوره دن بریسیده سینغال نهریدر • شو نهر صحرای کبیرهنك جهت جنوبیه سندن چقه رق عرض شمالینك اون التی درجه وبش دقیقه سنده بحر محیط اتلانتیقیه دوکیلور • طول جریانی سکز یوز میلدر •

انهار مزبوره‌نك بريسيده قيبا نهريدر . شو نهرك مخرجى صحرانك جنوب غربيسنده‌كى طاغلرده وعرض شماليندك اون درجه واوتوزالتى دقيقه‌سنده‌در . شمال غربيدن خيليجه انحرافلر اخذ ايدرك جنوب غربى‌يه انعطاف وعرض شماليندك اون درجه واوتوز دقيقه‌سنده بحرمحيطه انصباب ايدر . طول جريانيسى التيوز اون ميلدر .

او نهرلردن بريسيده نيجر نهريدر . شو نهرك مخرجى صحرانك جهت جنوبيه‌سنده‌كى طاغده و (١٦٣٨) قدم ارتفاعنده بولنان بر محلده وعرض شماليندك طقوزدرجه واون دقيقه‌سنده‌در . بر دفعه شرقه ، صكره غربه بعده جنوبه دونه‌رك متعدد شعبه‌لره ايريلور . والك بيوك شعبه‌سى فرموسا برونندك يانده بحرمحيط اتلانتيقى‌يه دوكيلور . بو شعبه‌نك طول جريانيسى بيك درتيوز قرق ميلدر . ذلتا شكلنده بولنان ديكر شعبه‌لردن قاعده مقامنده‌كى كونكو نهرى عرض جنوبيندك التى بچق درجه‌سنده واورينا نهرى عرض مذكورك التى درجه وطقوز دقيقه‌سنده‌و قويلان نهرى يندە او جوارده بحر محيطهندى‌يه دوكيلور .

قطعهٔ مذکوره‌ده دها بشقه نهرلر ده‌واردر.

افریقاده‌کی بحیره‌لردن تشاد بحیره‌سی قاره‌نك اورطه‌سنده وعرض شمالینك اون اوچ درجه‌سنده‌در. جنوب غربی جهتندن بوکا متعدد نهرلر دوکیلور بحیرهٔ مذکوره‌ده پك چوق بالقلر واردر. اطرافنده‌کی اراضی پك کوزلدر.

شو بحیره‌لردن دبو بحیره‌سی تنبکتو قربنده‌وقارون بحیره‌سی مصرده ودینه بحیره‌سی بلاد حبشده والبرت بحیره‌سیله ویقتوریا بحیره‌سی کذلك بلاد حبشده‌در. داخل بلاده دها بعض بحیره‌لر وار ایسه‌ده معروف دکلردر.

افریقانك هواسی اقالیم استوائیه‌ده واقع وصحرالری چوق اولدیغی ایچون حار یابسدر. شمس خط استوانك شمالنده بولندیغی موسملرده شمال طرفلرنده یغمورلر یاغار. ایکی خط اعتدال اره‌سنده سیس زیاده واقع اولور. صحرالرده صولرك ازلغندن وقوملرك کثرتیله برابر روزکارلرك شدتندن حاصل اولان غبارلردن ناشی سفر مشکلدر. بعض محللرنده حیوانات ونباتاتی اضرار ایده‌جك سام روزکارلری اسر.

افریقاده حیوانات بریه وارسلان وقپلان کبی

وحوش ضاریه چوقدر . میمونلرك انواعی ، کرکدان ؛ فیل ، دوه ، زرافه ، فرس نهری ، حمار بری وتمساح بولنور . درلو درلو وپك بیوك یلانلرده واردر . شو یلانلردن بوا دیو معروف اولان برنوعك اوزونلغی قرق قدمدر .

افریقاده اقالیم استوائیه یه مخصوص هر درلو حاصلات والتون ، تیمور ، نحاس ، جیوه ، طوز ، کومور و بللور معدنلری ومعادن سائره بولنور .

قدمای جغرافیین افریقا قطعه سنده یوز ملیون نفوس اولدیغنی بیان ایتمشلر ایسه ده متأخرین ایکیوز ملیون نفوس بولندیغنی کوسترمشلر . لکن اکثر محققین درون قطعه ده یوز اوتوز ملیون سیاهلر ویکرمی ملیون حامیلر ، اون اوچ ملیون پانتوسیلر ، سکز ملیون فلاته (فلاحین) ، بر بچق ملیون نوبیلر ، اللی یك نفوس هوتنتوتلر اولدیغنی تخمین ایلدکلرندن معدل تقریبی وجهله یوزیتمش ایکی ملیون نفوس اعتبار ایده یورلر .

افریقا قطعه سنده یوز اللی درلو لسان مستعملدر . شو قطعه نك شامل اولدیغی ولایات وممالك اره لرنده حدود تعیینی غیر ممکن واکثر محللری غیر مکشوفدر . وضعیت جهتیله یدی قسمه تقسیم اولنور .

(۱) بلاد نیلیه { مصر و اثیوپیا و حبشه ایله مجاور اولان سائر ولایات صغیره در .

(۲) بلاد مغرب { بوکا بلاد بربر دخی دنیلور . صحرای کبیره ، برقه ، فزان ، تونس وطرابلس و جزائر و مراکش ایله فاس در .

(۳) افریقای شرقیه { زنکبار ، موزمبیق ، صوفالا بلادیله سائر بعض محللردر .

(٤) افریقای وسطی { بلاد سودان در . قطعه دن اقسام مختلفه یی حاویدر .

(٥) افریقای غربیه { سینگامبیه و کوینه یه بلادینی شاملدر .

(٦) افریقای جنوبیه { رأس و کفره دینلان بلادی شاملدر .

(۷) جزائر افریقا { شو قطعه یه تابع جزیره لری حاویدر .

- ۲ -

افریقاجه اکتشافات و مستعمرات

قدما مصر و ساحل شمالیدن ماعدا افریقانك حاوی اولدیغی یرلرك جمله سنه لیبیا اطلاق ایدرلر ایدی .

هیرودوت دیرکه «فرعون نخو زمانده برجماعت افریقانك هرطرفنی کزمشدر»

بعض روایاته نظراً فرتاجنه‌لیلر قطعه‌نك داخلنی استقرا صورتیله تحقیق ایلدیلر . لکن پورتوغالیلرك کشفیاتنه قدر . شوقطعه ایچون سبقت ایدن مکتشفلرك اکتشافلرندن فائده مفقوددر .

پورتوغال سیاحلری میلادك اون بشنجی عصرنده مصردن بحر محیط هندیه قدر افریقاده واقع ساحللرك هپسنی تتبع ایتدیلر . پورتوغالیلرك اورالرده تأسیس ایتمش اولدقلری مستعمراتك طریق انشاآتی اندن صکره اچلدی . پورتوغال مکتشفلرینك الك مشهوری وسقود اغاما نام ذاتدر . شوذاتك رأس رجاء صالح طرفلرینی کشف وکذاری میلادك (۱۴۹۷) سنه‌سنده ایدی . مکتشف مومی الیهك افریقا صولرنده سیروسیاحتی ممباس نام محله واورادن هنده قدر استمرار ایلدی .

پرنس هانری بوندن مقدم برطاقم قوماندانلرك ریاستلری التنده خیلوجه تجهیزات اختیاریله بحراً سوق وبعض مرتبه کشفیات اجرا ایتمشدر .

فرانسه‌لیلر میلادك اون یدنجی عصرنده افریقاده مستعمرات انشا ایلدیلر .

پورتوغالیلرك هند شرقی شرکتلری میلادك (۱۶۵۰) سنه‌سنده تأسس ایدرك رأس رجاء صالحده مراکز انشا ایتدیلر .

انکلیز یوك مجلسنك رأیله تأسس ایدن افریقا شرکتنك تاسیسی (۱۷۵۰) سنه‌سنده‌در . متعاقباً کینیا تجارت شرکتی مرکزلری دخی تأسیس ایدلدی .

(۱۷۷۲) سنه‌سنده سقوتلاندی بروس نام سیاح نیل ازرقك منبعنی تحری ایچون متاعب شدیده اختیاریله سیاحت وانکلتره‌یه رجعتله مشهوداتنی خبر ویردی . لکن افاده‌لرینی ایشیدنلرك هیچ بریسی تصدیق ایتمدی .

سقوتلاندی منقوبرك (۱۸۰۶) سنه‌سی نیجر نهری حوالیسنه وقوعبولان ایکنجی سفرنده تنبکتویه قدر کیده بیلدی .

(۱۸۲۲) سنه‌سنده دنهام وکلو برتونك تحت‌ریاستنده اولەرق بورنویه طوغری کیدن مکتشفلر طرابلسدن حرکتله اکتشافات عدیده‌یه‌دوام ایلدیلر . تشاد بحیره‌سی ابتدا بونلرك واسطه‌لریله معلوم اولدی .

کلو برتون کشفه دوام ایله (۱۸۲۷) سنه‌سی سقاتو نام محلده وفات ایلدی .

بوندن صکره برت، ووژل، اوفروغ نام ذوات بلاد سودانك جله‌سنی کزوب تتبع ایلدیلر .

کلو برتونك خادملرندن لنـور ایله قرنداشی نیجر حوالیسنده بعض مرتبه کشفیاته موفق اولمشلردر .

(١٨٤١) سنه سندن صکره دوقتور لونستون لوندره دن بحر محیط اتلانتیق ساحللرنده موزمبیق بوغازینـه قدر سـیاحت ایلدی . شـوذات خیلی معلومات استحصال واعطا ایتمشدر . نفامی، نیاسا بحیرهلری حقنده معلومات ویرن بودر .

سبیك، باکر، برتون نیلك منبعنی کشف ایله معلومات ویردیلر .

مصر خدیو سابقی اسماعیل پاشانك اثناء حکومتنده صموئل (باکر) برمفرزهٔ عسـکریه ایله نیل وادیسنده کشت وکذار وخیلوجه فوائدجغرافیه استحصال ایلدی .

ایکنجی فصل

مصر مملکتی

مصر جغرافیاسی. مصر وقایع تاریخیه‌سنك
بدایتی. مصرده فراعنه حکومتی. اسکی
مصرلیلرك مدنیت وعوائدو مذهبلری.
مصرده بطالمه حکومتی. اثیوبیا. حبشه.

- ۳ -

مصر جغرافیاسی

مصر مملکتی افریقا قطعه‌سنده واقع بردائرهٔ واسعه. درکه شمالاً اق‌دکز، جنوباً بلاد نوبه، شرقاً خان یونسدن سویس وبحر احمره‌قدر مفروض خط، غرباً صحرای کبیره وبلاد برقه ایله محدوددر. عرض شمالینك یکرمی اوچ درجه وقرق دقیقه‌سیله اوتوز درجه‌ویکرمی سکز دقیقه‌سی بینده وطول شرقینك اوتوز درجه‌سیله اوتوز درت درجه واوتوز التی دقیقه‌سی میانده واقعدر. معظم عرضی درتیوز التمش سکز ومعظم طولی ایکیوز اوتوز میل جغرافی ومساحه‌سی سکز بیك میل مربعیدر. اهالیسی یوندن طقوزسنه مقدم وقوعبولان تعداد وتحریر

حکمنجه بش ملیون اون یدی بیك التیوز یکرمی یدی نفوسدن عبارتدر.

دائرهٔ مذکوره‌نك شرق وغرب جهتلرنده ایکی طاغ اولدیغندن هیئت اراضیسی پك واسع بردره شکلنده‌در. اراضئ مذکوره‌نك اورطه‌سنده جریان ایدن نهر نیلك مخرجی مبحث سابقده بیان اولندی. شو نهر دنیانك انهار عظیمه‌سندن معدوددر. دائرهٔ مرقومه‌ده یغمور نادردر. حسب الاقلیم خط استواجه هرسنه حزیران آینده پك چوق یغمورلر یاغدیغندن شو یغمورلر نیلك صولرینی تشرین اوله قدر ارتروب اطرافنده‌کی یرلر اوزرنده حاصل اولان بالچقلر قوهٔ انباتیه‌یی حد لایقنه ابلاغ ایدر. بناءً علیه نهرك معتاد اولان طغیانی بغدای، پرنج، خرما، زیتون، شکرقامشی، پموق، خیارشنبر، کتان وسائر شیلرزراعتلرندن بیوك بیوك استفاده‌لره سبب اوله‌یور.

مصر مملکتی (مصر علیا)، (مصر وسطی)، (مصر سفلا) نامیله اوچ بیوك قسمی حاویدر.

مصر علیا بلاد صعیددر. شوقسم بلاد نوبه‌یه اتصال ایدر. قسم مذکور سطح دریادن براز مرتفع ومصر مملکتنك محصولاتدن استفاده‌سی ایسه نهر نیلك طغیانه تابع اولدیغندن نهرك طغیانی درجهٔ مطلوبه‌یه

واره‌میان سنه‌لرده مصر علیاجه محصولات محافظه‌سی جدوللره محتاج اولور.

مصر وسطی قسمنك قاعدهٔ قدیمه‌سی جیزه اهرامنك یاقنده وشمدی کی قاهره شهرینك جذاسنده واقع منفیس دیو معروف بربیوك مدینه ایدی. شومدینه ازمنهٔ قدیمه‌ده مدن دنیانك الك مشهوری اولدیغی حالده الیوم اثار عمارتدن خالیدر.

مصر سفلا قسمی ذلتا اسمیله معروف وخط روم حروفندن (ذلتا) حرفی کبی شکل مثلثده واقعدر. شرق وغرب جهتلرنده بولنان ایکی ضلعی ایکی جدولدن وضلع شمالیسی دکزدن عبارتدر. قسم مذکورك عاصمه‌سی هلیو پولیس شهری ایدی شهر مذکور خراب اولمغله صکره‌لری اسکندریه شهری انك یرنده بنا اولندی.

دائرهٔ مذکوره‌نك نهر نیلدن استفاده ایدن محللری هردرلو معموریته مستعد ایسه‌ده نهردن اوزاق اولان یرلرقومسال چوللردن عبارت اولمغله قابل عمارت دکلدر.

اهرام ـ مصرده اثارعتیقه‌دن فرعون تپه‌لری دیمکله مشهور برطاقم اهرام واردر. بونلردن جیزه‌ده بولنان اوچ هرم دنیانك عجایب سبعندن معدوددر. اهرام

مذکوره مربع الشکل اولهرق اشاغیسی وسعتلی ویوقاروسی برنقطه یه منتهیدر . شوهرمدن بیوکنك ارتفاعی بشیوز آلتمش وقاعده‌سنك هرناحیه‌سی یدیوز قرق الی ومحیطی ایکیبیك طقوز یوز سکسان درت قدمدرکه اللی بیك درتیوز ذراع مربعی برمسافه‌یی استیعاب ایتمشدر . بونلر فراعنهٔ قدیمه یه وعائله‌لریله مقدس عد ایتلش اولدقلری حیواناته مخصوص قبرلر ایمش .

اهرام ثلثهٔ مذکوره‌دن بشقه مجرای نیل جهتنده دها چوق هرملر واردرکه بریوك مسافه‌یی استیعاب ایتمشلردر . بیوك هرمی فراعنه‌دن شوفو ایله قرنداشی نوشوفو ' اورطه هرمی شافری ' اوچنجی هرمی منقاری پادرمش اولدیغی کشفیات اخیره‌دن آکلاشلمشدر .

هرملرك انشاسنده فراعنه طرفلرندن فوق‌العاده تکلفات اختیار اولنمشدر . بونك ایچون استخدام اولنان عمله‌لك چوق اولوب یوز بیك نفر قدر آدم متناوباً قوللانیلور وهر اوچ ایده بردکیشلوب یرلرینه یوزر بیك عمله قونیلور ایمش .

ابوالهول ـ جیزه‌ده کی اهرامك یاقنده‌کی ابوالهول صنمی دخی آثار غریبه‌دندر . یونانیلر بوکا اسفنکس دیرلر ایدی . صنم مذکورك جسدی ارسلان وباشی برحبشی

انسان رسمنده‌در. قدمای مصریه‌نك معبود اتخاذ ایلدکاری
شمسك هرسنه حبشه طرفلرنده یاغددردیغی یغمورلرله
نیل فیضان ایدرك مزرعاتجه خصب ورخا وقوعنه
اشارت ایمش. شو صنمك نوقت یاپلدیغنه دائر یاقین
وقتلره دکین معلومات یوغیدی. عسکرلری اوزرنده
بولنان یازولردن کیوبسك زمانندن مقدم انشا اولندیغی
استفاده ایدلمشدر. صنم مذکورك دپه‌سندن چکه‌سنه
قدر قیاس رأسی یکرمی التی، جسدینك طولی یوز قرق
التی، کتفینك عرضی اوتوز التی قدم اولوب ایکی قولی
الیشر قدم مسافه‌یه قدر ممتددر. قولری ارالرنده‌کی
برکوچك هیکل طاشدن بنا اولنمش وجسدی یکپاره
قیادن یونمشدر. ابوالهوللك یاننده موضوع طاشدن
برلوحه اوزرنده دردنجی توتموزیسك صورتی مرسم
واسمی هیروغلیف قلمیله اولوحه‌ده منقوشدر. ایکی قولی
اوزرنده روملر زمانندن قالمه بعض یازولر دخی واردر.
روملر تنصر ایتمزدن مقدم بوکبی معبودات مصریه‌یه
طاپدقلری اکلاشیلیور. صنم مذکور بونجه جسامتی
حاوی ایکن بغایت تناسب اوزره یاپلمشدر.

دیکیلی طاشلر — حوالئ مصریه‌ده برطاقم دیکیلی
طاشلر دخی واردرکه هپسی اثار عتیقه‌دندر. بونلردن

بریسی یوز طقسان قدم ارتفاعنده‌در. برپارچه طاشدندر. شو طاش قلییو پاترایه منسوبدر. لکن بین‌العوام فرعونه نسبت اولنه‌یور. حجر مذکور اوزرنده قلم قدیم ایله یازولر واردر. فرعون توتموزیس رماننده اسکندریه‌یه نقل ونصب ایدلمش اولدیغی مرویدر. بریسی استانبولده دیکری روماده بولنان ایکی عدد دیکیلی طاش دخی توتموزیسك اثارندن اولدیغی اوزرلرنده‌کی یازولردن معلوم اولوب بونلر اسکندریه‌دن کتورلمش اولدقلریده جملهٔ روایتدندر.

اسکندریه مناره‌سی ـ اسکندریه‌ده بروقت موجود اولان مشهور مناره دخی دنیانك عجایب سبعندن ایدی. شو مناره‌یی هجرتدن طقوز یوز درت سنه مقدم مصر حکمداری بولنان بطلمیوس سوتیر اسکندریه قارشوسنده واقع قاروس جزیره‌سنده وبر یوکسك قیا اوستنده بنا ایتدیرمشیدی که بشیوز قدم ارتفاعنده براثر عجیب ایدی. کیجه‌لری اوزرنده بیوك فنار یاقیلور وضیاسی مسافهٔ بعیده‌یی تنویر ایدر ایدی. اوزرینه چقلمق ایچون خارجدن برمصنع نردبانی رخی وار ایدی. وضعیت بناسی اوچ طبقه‌یی حاوی اولدیغندن برنجی طبقه مربع، ایکنجیسی مثمن، اوچنجیسی مدور ایدی. ملوك امویه‌دن

ولید بن عبدالملك درونده اموال محفوظه واردر ظنیله عسکر کوندروب یاریسنه قدر یقدرمش ایسه ده برشی ظهور ایتدیکندن بقیه‌سی حالی اوزره ترك ایدلمش ومصر حکمداری الظاهر بیبرس زماننده بعض محللری یقلمغه باشلادیغندن بقیه‌سیده هدم ایتدیرلمشدر.

- ٤ -

مصر وقایع تاریخیه‌سنك بدایتی

اسکی مصرك واوراده حکومت ایدن فراعنه‌نك اخبار تاریخیه‌لری لایقیله مضبوط اولدیغندن عمران عالمدن برو صورت متسلسله‌ده وشایان وثوق عد اولنه بیله‌جك درجه‌ده وقایعی حاوی کتاب یوقدر.

اهالیء قدیمه بر وقت قری شمسه زوجه وعطاردی قرنداش اتخاذ ایله شمسی (ازریس) ، قری (ازیس)، عطاردی (هرمس) نامیله یاد وبونلرك هر بریسنی معبود اعتقاد ایتمشلر ایدی. شو اعتقاد اوزرینه پك چوق خرافاته اعتبار ایدرك حتی کواکب مذکوره‌دن مقدم برکان نامنده بر معبودك طقوز بیك سنه مدت حکومت ایتش اولدیغنده ذاهب اولمشلردر. مصر

اهالیٔ قدیمه‌سنك ازمنهٔ متقدمه‌ده عبادت اوثانه تمسکلرینك اسباب اصلیه‌سی اعتقاد مذکوردن نشئت ایلدی .

مصرایمك بدایت حکومتنه قدر مصر الکاسنده سبقت ایدن حکومات حقنده ذکر اولنان موهوماتدن بشقه تاریخلرجه معلومات صحیحه یوقدر .

مورخلرك افاده‌لرینه کوره مصرایمدن فرسلرك ضبطنه قدر مصر الکاسنده یکرمی التی عائله‌نك حکومتی سبقت ایدرك شو عائله‌لرك افرادملوکی بعض وقتلرده یکدیکری ایله معاصر وبر طاقمی حوالیء مصریه‌نك جهات متعدده‌سنه مقاطعه صورتیله متصرف ایدیلر . بونلرك جمله‌سنه فراعنه وهر برینه فرعون اطلاق اولندی .

مصر اهالیء قدیمه‌سنك قبطی دیو کسب اشتهار ایتمکری صعیده قبطنامیله موسوم بر مدینه یه نسبتلرندندر . مدینهٔ مذکوره‌نك بانیسی قبط نامنده بر کسه‌ایمش .

فراعنه‌نك برنجیسی منس (منفیس) بن حام بن نوح علیه‌السلامدر .

شو ذات توراتده مصرایم نامیله ذکر اولنمشدر . حکومت مصریه اندن مقدم اعتقاد مذکوری ترویج ایدن کاهنلر الرنده ایکن حکومت عسکریه‌نك انتخاب واهتمامیله

کهنه‌نك مداخلاتی الغا ومصرایم حکمدار اتخاذ اولندی .

- ۵ -

مصرایمدن فرسلرك ضبطنه‌قدر فراعنهٔ مصرك وقایع تاریخیه‌سی

قبل الهجره

(۳۲۹۰ — ۹٤۵)

(مصرایم) تقریبا هجرتدن اوچبیك ایکیوز طقسان سنه مقدم وطوفاندن یدی یوز یتمش درت سنه صکره مسندنشین حکومت اولمشدر . تبعه‌سی کندوسنی معبود اتخاذ ایده‌جك بردرجه‌یه قدر حقنده رعایت کوستردیلر . بناءً علیه اسکی مصر اهالیسی ایچلرنده بت پرستلك عادت باطله‌سی تحدث ایلدی .

اسکی مصر دینلان منفیس شهری بونك اثریدر . نهر نیلی مجرای اصلیسندن چویروب اهالینك زراعتنی تحسین وایچلرنده قوانین سیاسیه وضع وتأسیس ایدن مصرایمدر . بعض مورخلر مدت حکومتنی التمش ایکی سنه روایت ایده‌یورلر . زمان حیاتنده اوغلی اثوئیس اوتوزسنه قدر

مصر علیا دنیلان صعید حوالیسنده والیلك ایتمشدر .

(اثوثیس) مصرایمدن صکره مسند سلطنته اوطوردی . بونك مدت حکومتی یکرمی سکز سنه کوستریلیور . منفیسده برطاقم هیکلر، کوزل قصرلر یاپدردی . زمانده ایکنجی واوچنجی عائله لردن ظهور ایدن حکمدارلر . اطراف ممالکه تسلط ایلدیلر . ایکنجی عائه دن فرعون قایخوس سلطنتی ضبط ایتدی .

(قایخوس) منفیس شهرینی بالاستیلا خلق معبود اتخاذ ایتدیکی ایپس دینلان اوکوزه طاپدرمشدر .

اوچنجی عائله منفیس شهرندن نشئت ایتدی . هیروغلیف دیومعروف اولان مصرك اسکی یازوسی شو عائه دن نستروس زمانده ظهور ایتمشدر .

قایخوسدن صکره منفیسده حکمدار اولان ذاتك بعض مورخین (سزوخریس) وبعضیلری (بوسیروس) نامیله موسوم اولدیغنی یازه یورلر .

بلاد صعیددن ثیبه شهرینی بوسیروس بنا ایلدیکی مرویدر . ازمنهٔ قدیمه ده مداین مصرك اك بیوکی شهر مذکور ایدی .

دردنجی عائه نك عاصمه سی ینه منفیس شهری ایدی . (شوری) ، (منقاری) ، برنجی (سوفیس) وبرادری

ایکنجی (سوفیس)، (شوفو) وقرنداشی (نوشوفو) شوعائله ملوکنك مشهورلریدرلر.

اهرام مصردن جیزه حوالیسنده‌کی بیوك هرم یوقاروده کوسترلدیکی اوزره شوفو ایله نوشوفونك اثرلری اولدیغی اوزرنده منقوش اسملرندن آکلاشیلیور. مدفنلریده هرمك یانسده یکدیکرینه قریب ایکی حجره ایچنده اولدیغی بعض تاریخلرده مذکوردر.

منقارینك اسمی اوچنجی هرمده منقوش بولنمغله تابوتی بولدیرلمشدر.

بشنجی عائله‌نك ملوکی طقوز پادشاهدن عبارت ایدی. مشهورلری (اسرقیف)، (شافری)، (نقراقیس)، در. شافری اهرام مصردن ایکنجی هرمی یاپدردی.

التنجی عائله ملوکنك شهرتلیسی (اپاپوس) و (نیتوقریس) در. نیتوقریس نسواندن بغایت حسندار برقاری ایدی. مشارالیهانك رجال دولتی بعض مرتبه حسد وغرض اوزرینه قرنداشنی اولدرتکلرندن حیله ایله قاتللری قصرنده ترتیب ایلدیکی ضیافته جلب ایدوب اثنای طعامده بغتةً نیله غرق ایتدیردی.

یدنجی وسکزنجی عائله‌دن حکومت ایدن فراعنه‌نك اخبار تاریخیه‌لرینه دائر هنوز بر شی کشف اولنه‌مامشدر.

طقوزنجی عائله‌دن (اقسوئس)ك اسمی معروفدر . شوآدم فراعنه‌نك ظالملرندن معدوددر . برتمساحك تلفکرده‌سی اولمشدر .

اونبجی واون برنجی عائله‌لرك وقایع تاریخیه‌لری مجهولدر .

اون ایکنجی عائله زمانده مصرالکامی اختلافدن قورتیلوب برمملکت متحده شکلنی المش وثیبه شهری اومملکته قاعده اتخاذ اولنمشدر . اوچنجی (اوسیرتازن) بوعائله ملوکندندر . مطریه‌ده‌کی دیکیلی طاش ایله تب (ثیبه) شهرنده‌کی قارناق معبدی بونك اثارندندر . اوسیرتازن حکومتك استقلالنه وحبشه‌نك دخی ضبطنه موفق اولمشدر . شوذات مصر عسکرینی اسیا قطعه‌سنه وروم ایلی طرفلرینه سوق ایله اثر مظفریت اولمق اوزره کتدیکی یرلرده یازیلی طاشلر رکز ایتدیکی مرویدر .

اوسیر تازنك خلفی (امنیمس) در . طاشدن انشا اولنان ولابرنت دیو مشهور اولان یرالتی سرایلری بونك اثری اولدیغی روایت اولنه‌یور . شوسرایلر اثار عتیقه ایچنده الك زیاده حیرتی موجب اولهجق اثرغریبدر . امنیمسك مدت حکومتی قرق درت سنه‌در .

اون اوچنجی واون دردنجی عائله‌لره دائر اخبار تاریخیه مجهولدر.

اون بشنجی واون التنجی عائله‌لرك ثیبه شهرندن نشئت ایلدکاری مروی ایسه‌ده وقوعات تاریخیه‌لرینك تفصیلاتنه معلومات یوقدر. فقط اون التنجی عائله‌نك حکمدار اخیری (تیاوس) اولدیغی وعربلردن عمالقه طائفه‌سی مصر وسطی ایله مصر سفلایی بونك الندن الدقلری تاریخجه ثابتدر.

اون یدنجی عائله مذکور عمالقه طائفه‌سندن تشکل ایدن حکومتدر. شو حکومتك برنجی پادشاهی (ولید بن دومغ) در. اسکی یونانیلر بوکا سلاتس وحکومت مذکوره‌یه (هیقسوس) اطلاق ایلدیلر. (هیق) حکومت و (سوس) چوبان معناسنه اولدیغندن (هیقسوس) «چوبان حکومتی» دیمکدر.

(ولید) بربیوك اردو ایله مصر حوالیسنه کیدرك مصر مالکنی دوچار اختلال ویرلی عسکرینی پریشان ایلدکدن صکره نیل دره‌سنه قدر ضبط ایله برابر حکومتی استیلا ومنفیس شهرینی قاعده اتخاذ ایتدی که شو استیلا قبل الهجره ایکی بیك سکز یوز اوتوز التی سنه‌سنده ایدی.

ولید لازم کلان محلاره عساکر محافظه تعیین وهیاکلك تخریبیله یرلرینه قلعه‌لر انشا ایلدی. مؤخراً اباریس نام شهرك موقعنده قابلیت کوردیکندن اوراسنی بالتعمیر برطاقم عسکر اقامه‌سیله هرسنه یاز موسملرنده شهر مزبوره عزیمت وعسکرك لوازماتنی اکمال ایله تعلیم وتعلملرینه دقت ایدر ایدی. لکن یرلوسلالهٔ حکمدارینك ممالکندن تمامی تمامنه یداره‌لری قطع اولنه‌دیغندن ممالکك برقسمی دخی انلرك الرنده ایدی. ولید اون طقوز سنه حکومت ایتدکدن صکره فوت اولدی.

عمالقه‌دن مصرده حکومت ایدن ملوکدن مذکور ولید بن دومغ، ریان بن الولید، دارم بن الریان، کاسم بن معدان، ولید بن مصعب نام حکمدارلرك اسملری معلوم ودیکرلری مجهولدر.

حضرت یوسفی اخوانك صاتمسی و نبی مشار الیهك عزیز مصر اولمسی ریان بن ولید زمانده اولدیغی جلهٔ روایاتدندر.

عمالقه حکومتنك تجاوزات متمادیه وامتداد مدتلرندن اهالی دلکیر ومتنفر اولدقلرندن ثیبه شهریله ولایات سائره اهالیلری اکابر وارکانی بالاتفاق حکومت مذکوره علیهنه قیام عمومی کوسترمکله ارالرنده پك چوق

محاربه‌لر وقوعبولدی . بالاخره حکومت مغلوب اولمغله عمالقه عائله‌سی ومتعلقاتی ثیبه حوالیسندن طرد اولندقدری کبی متعاقباً سائر حوالیٔ مصریه‌دن دخی چقارلدیلر . افراد عائله منسوبات ومتعلقات کثیره‌ریله برابر اوادیس قلعه‌سنه التجا وتحصن ایلدیلر .

اکابر مذکوره‌دن اون سکزنجی عائلهٔ حکومتی تشکیل ایدن (اموسیس) قلعه‌ده‌کی عمالقه جمعیتیله خیلی اوغراشدی لکن قلعه‌نك متانتی جهتیله اورادن اخراجلرینه موفق اوله‌مدی . اموسیسك عائله مذکوره‌یی تشکیلی هجرتدن مقدمکی (۲۳۲۲) سنه‌سنده‌در .

اموسیسك وفاتندن صکره اوغلی (توتموزیس) حکمدار اولوب کلیتلو عسکرله قلعهٔ مذکوره‌یی محاصره ایلدی ایسه‌ده قوهٔ جبریه استعمالیله مقصودینه موفق اوله‌مامشیدی . لکن عائلهٔ مرقومه‌ده ارتق مضایقات عظیمه ایله دشمنك مخاطراتی اراسنده یشایه‌میه‌جقلرینی اکلادقلرندن تعرضدن مصون اولمق شرطیله مصر حوالیسنی ترك ایتمکه راضی اولدیلر . طرفین بینده اولوجهله معاهده یاپلدقدن صکره محصورین ایکیوز بیك نفردن زیاده غلبه‌لکله قلعه‌دن چقوب تعرضه تصادف ایتمکسزین سوریه حوالیسنه عزیمت وحوالیٔ مرقومه‌نك

اهـالئ اصلیه‌سی اولان فنیکه‌لی و کنعـانیلرله اختلاط ایتمشلردر ۰

اون سکزنجی عائله‌نك ملوکی بونلردر ۰

اموسیس ۰ برنجی توتموزیس ۰ برنجی امینوفیس ۰ ایکنجی توتموزیس ۰ اوچنجی توتـموزیس ۰ اوچنجی امینوفیس ۰ بوزیریس ۰ اوزیماندیـاس ۰ موریس ۰ دردنجی امینوفیس ۰

توتموزیسك وفاتنده اوغلی برنجی امینوفیس یرینه کچدی ۰ مصر و مضـافاتی علی العمـوم امینوفیسك یداستقلالنده قالمش وبونك زمانه مخصوص اثاردن اولمق اوزره پك چوق آت صورتلری بولنمشدر ۰ عمالقه زمانه دکین مصر جوالیسـنده آت یوغیدی ۰ اندن صـکره تکثر ایتمشدر ۰ اثار عتیقه اراسـنده امینوفیسك کندی صورتیده بولنغله الیوم مصر موزه‌خانه‌سنده محفوظدر ۰ شوصورتك یانده برملکهٔ حبشیه رسمی دخی کورلمشدر ۰ مصرلرك سودانیردن تزوج ایلدکلری بوندن استدلال اولنه‌یور ۰

چند سـنه مقدم امینوفیسك تابوتی دخی بولنوب مصر موزه خانه‌سـنه قونلدی ۰ شـو تابوتك اوزرنده

التوندن برقلاده و التون قوردونلی برقلیچ و برتاج اولوب تاجك اوستنده التوندن معمول ایکی تمثال وار ایمش .

اهالئ مصر امینوفیس زمانینده بیوك انتظامه مظهر اولمش وقارناقده کی مشهور رواق بونك آثارندن معدود بولنمشدر .

شوعائله‌دن قبل الهجره (۲۲۲۲) سنه‌سنده تفرعن ایدن اوچنجی توتموزیس عائلهٔ مذکوره‌نك الك بیوك فرعونیدر . فتوحاتی اسلافندن زیاده‌در .

بابل و آثور حکمدارلری بونك دائرهٔ اطاعتنه کیرمشلردر . یوقاروده ذکر اولندیغی اوزره صکره‌لری رومانك استانبولدورومایه نقل ایلدکاری دیکیلی طاشلری توتموزیس اسکندریه‌ده نصب ایتدروب اسمنیده اوزرلرینه یازدرمشدر .

حضرت یوسف علیه السلام ایله اخوانك قضیه‌لری بونك زمانینده اولدیغی متأخرین یازه‌یور . قدماء مالقه‌دن ولیدك اوغلی ریان زمانینده کوسترمیورلر . متأخرینك اکثری شوروایتك عدم صحتنی بیان ایلدیلر ایسه‌ده تورات یونانیه‌دن استدلال اولنان تاریخلر حکمنجه‌ده عمالقه زمانینده اولمسی اکلاشیلایور .

عائلهٔ مذکوره‌دن اوچنجی (امینوفیس) یونانیلرجه

ممنون لقبیله معروفدر . بوده فرعونك بیوکلرندن واقطار غربیه ده صیت عظیمی حائز ملوکدندر . قبری ثیبه شهرنده صورت منفرده ده اولق اوزره موجوددر . شوفرعون نفسی ایچون الوهیت ادعاسنه قالقشمش ونیلك صول طرفنده شهر مذکوره محاذی بر هیکل انشا ایتمشیدی . صکره لری خراب اولمغله کندی صورتندن عبارت اولان بریوك صنمدن بشقه اثر قالمدی .

شو عائله دن (بوزیریس) و (اوزیماندیاس) نام فرعونلر دخی مشهورلردندر . بوزیریس ثیبه شهرینك زینت وعمارتنی ارتمش واوزیماندیاس حرباً بلخ شهرینه قدر کیدرك عودتنده پادردیغی ابنیه نك دیوارلرینه فتوحاتنی یازدرمشدر .

بونك زمانده مصریلر برسنه یی اون ایکی آیه وهر آیی اوتوز کونه تقسیم ایدوب سنهٔ تامه یی اوچیوز التمش بش کون التی ساعت اعتبار ایتدکلرندن بش کون التی ساعت صولکی آیه علاوه ایلدیلر . مصر اهالیسنك علم هیئتده مهارتلری اولدیغی بوندن آکلاشیلیور .

عائلهٔ مذکوره نك حکومتی دردنجی (امینوفیس) زمانده ظهور ایدن اختلال صرمسنده منقرض اولدی .

اون طقوزنجی عائلهنك برنجی فرعونی رامزهس (رامسس) اولوب تقریباً قبل المسیحه (۲۱۲۲) سنه سنهدر . فیومدهکی بیوك حوض بونك اثریدر . حوض مذکورك (۱۸۰) ساعت محیطی و (۳۰۰) قدم عمق اولوب نیلك اثنای فیضاننده درونه صوطولدیریلور . وفیضان زراعته کافی اولهمدیغی وقتلرده مزروعاتجه اوحوضدن استفاده اولنورایدی .

رامسسدن صکره اوغلی (سه توس) تقریباً ایلدی . بوکا بعض تاریخلرده بشنجی (امینوفیس) دنیلهیور . مذکور سه توس بروقتدنبرو مصرده پرشمش اولان بنی اسرائیلی خدمات شاقهده استخدام ایله نسللرینی محو ایتمك ایچون اطفال مولودهلرینك اعدامنی امر ایلدی . اواثناده کندی عیالی نیلده استحمام ایدرکن اوزاقدن صواوزرنده برصندق کوزینه ایلشدیکندن کتورتوب اچدقده ایچنده برچوجق ظهور ایتمکله باباسنك بنی اسرائیل اطفالی حقلرندهکی اوامری اوزرینه اونی اعدامندن خوفاً چوجغی صندیغه وضع ایله نیله اتدقدنصکره اکلادیغی جهتله چوجغی مرحمةً کندی سرایده کوتورمش وتربیه ایتدرمشدر . شو چوجق حضرت موسی علیه السلام افندمزدر .

سه توسدن صکره ق ٠ ه (٢١١٢) ده اوغلی ایکنجی رامسس تسلطن ایلدی ٠ یونانیلر بوکا (سیزوستریس) دیرلر ٠ سیزوستریس قوت وشهرتجه اسلافنه تفوق ایتشدر ٠ پدرینك حیاتنده فنون سیاسیه وعسکریه‌جه کوزل تربیه ایدیلوب فطانت وزکاوت فطریه‌سیده فوق العاده اولدیغندن سن بلوغه واردقده عسکرله بالذات عزیمت وجزیرة العربی فتح ایتش ومصرك جانب غربیسنده بولنان بعض بلادی دخی یدتسخیره المشیدی ٠ فتوحات اخیره‌دن عودتنده پدری وفات ایتکله یرینه اوطوردی ٠

زمان حکومتنده محاربات وفتوحاته دوام ایله‌برابر ممالکنك اسایش وزراعتنی محافظه‌یه غیرت ایدرك ولایاتنی اوتوز التی دائره‌یه بالتقسیم هربیسنه اصحاب استقامت واهلیتدن والیلر تعیین ایلشدر ٠ قوهٔ عسکریه‌سنی اوتوز التی بیك پیاده ویکرمی درتبیك سواری ایله یکرمی یدی‌بیك حرب عربه‌سنه ابلاغ ایدوب قوهٔ مذکوره‌یه نصب ایلدیکی بیك یدیوز ضابطك هپسی لیاقت واقتدارجه معتمد ومجرب ایدیلر ٠

حبش ممالکنی بالتسخیر مقدار معین التون و ابنوس وفیل دیشی ویرلمك اوزره ویرکویه ربطله تدارك ایتش

اولدیغی درتیوز پاره سفینه‌دن مرکب قوهٔ بحریه ایله شاب دکزینك ساحلنده‌کی بلادی یدتصرفنه الدی . اسیا قطعه‌سنجه‌ده فتوحاتنی ایلرو کوتوروب ممالکی هنده واقع غانژ نهرندن اوروپا قطعه‌سنده بولنان دینوب (طونه) نهرینه قدر ممتد اولمشدر . فتح ایلدیکی محللرده هیاکل و اثار سائره انشاسیله اوزرلرینه انتصارات وفتوحاتنی نقش وترقیم و مواقع لازمه‌ده عساکر کافیه اقامه‌سیله دیانت و عوائد سائره‌سنی نشر وتعمیم ایلدی . اثار مذکوره‌نك بعضلری حالا موجود در . مصرده دخی اسمنه منسوب هیاکل متعدده یاپدروب وادیٔ نیلك اکثر محللرنده اثارینی ابقا ایتمشدر .

نیلدن ضرردیده اولان الچق یرلری یوکسلدوب لازم‌کلان محللره کوپریلر انشا وجدولر کشاد ایلدی . زماننده مصر الکاسی اقوام سائره‌نك مغبوطی اولمجق درجه‌ده معموریت وسعادت حاله بالغ اولمش ایدوکی مرویدر .

خریطه‌نك ایجادی یونك زماننده‌در . ممالکنك جمله‌سنی یاپدردیغی خریطه اوزرینه قید وتصویر ایتدردی .

محاربه‌لرده اسیر ایلدیکی ملوکی بارکیرلر کبی عربه‌سنه قوشدروب حقلرنده حقارتلر کوسترمش و موکبنه رجعت ایلدکده او معامله‌لری معاملات جمیله‌یه تحویل ایتدرمشدر ٠

فرس دولتی مصری استیلا ایلدیکی زمان برنجی دارا رواق اوزرنده سیزوستریسك صورتنی کوروب کندی رسمنی او صورتك اوست طرفنه اصمق استمش اولدیغی حالده محافظه‌سنه مأمور اولان کاهن فتوحات وسعادت اهالیجه انك یتشدیکی درجه‌یه وارمدقچه رسمنی صورتنك اوستنه اصمغه صلاحیتی اولمدیغنی دارایه سویلمکله دارا بوسوزدن متأثر اولمدقدن بشقه کاهنك سوزینی تصدیق و « بنده سیزوستریس قدر معمر اولدم ایسه مملکتکزه انك کبی خدمت ایدرم » دیه‌رك وعد جمیل ایله کاهنی تلطیف ایلدی ٠

مورخ مانیتونك روایتنه کوره سیزوستریس التمش ایکی و بوسیفیوسك قولنه کوره التمش التی سنه معمر اولمشدر ٠ اخر عمرنده کوزلرینه عما عارض اولدیغندن انتحار ایلدیکی مرویدر ٠

بعض سیاحین نوبه وقارناق ویثبه‌ده‌کی طاش دیرکار

و خرابه قصرلرك اوزرلرنده سیرو ستریلمك اسمنه وفتوحاته دائر خیلی شیلر یولمشلردر .

بوندن صکره اوغلی (منفط) تفرعن ایلدی (۲۰۵۰).

فرعون مرقوم بابامی کبی علو همت اصحابندن اولمدقدن بشقه کبر وغرور ایله ده مجبول ایدی . دعوای الوهیته قدر جرأت ایتشدر . زمانده برسنه نیلك زیاده جه طغیانی کوردیکندن غضبه کلوب نیلی تأدیب ایچون برمزراق اتی ویردی . لکن شوکبر وعظمتی سؤ عاقبتنی منتج اولدیغندن کندوسیده حضرت موسی علیه السلام افندمزك ضرب عصا معجزه سیله منفلق اولان دکزه غرق ایله نابدید اولدی .

فرعون منفط بنی اسرائیل حقلرنده تحمل اولنه میه جق درجه ده مظالم کوسترردی . حضرت موسی بنی اسرائیلی قورتارمق ایچون برابر الوب مصردن هجرت ایدرکن منفط بالتعقیب بحر احمرده غریق دریای هلاك اولمشدر .

قدمای مصریین فرعون مرقومك او صورتله مغروقیتنی اشاعه دن عار ایلدکلرندن شوحادثه یی کتم ایچون صعیده نامنه برقبر تشهیر ایلدیلر . حالبوکه اویله برقبرك وجودی ایچنده مدفون اولمسنه دلالت

ایتیه‌جکی ومع مافیه فرعون حیاتنده اویله برقبر حاضر. لیوب غرق اولـدقدن صـکره بوش قالمش اوله‌جغی بدیهیدر .

یکرمنجی عائله‌دن اوچنجی (رامسس) ق . ه (١٩٢٢) ده‌ودردنجی (رامسس) اندن‌صکره‌حکومت ایتشلر ایسـه‌ده بونلرك وشـو عائله‌یه منسوب فراعنـهٔ سائره‌نك وقایع تاریخیه‌لری مجهولدر .

یکرمی برنجی عائله‌دن (کیوبس) و (شـفرن) نامنده ایکی حکمدارك برنجیسی اللی و ایکنجیسی اللی التی سنه مصرده حکومتله ایکیسیده مظـالم وکفریاتك انواعنی ارتکاب ایدرك بین العموم مظهرلعنت اولمشلردر .

بونلردن صکره کیوبسك اوغلی (میسترتوبوس) یدی سـنه حکومت و خلقی عـدالتله ممنون ایلدیکی مرویدر .

بعض تاریخـلرده بو عائله‌دن (اسخیس) نامیـله بریسـنك تفرعن ایتش اولدیغی روایت وفیوم ایله بنی سویف اراسـنده واقع لاهون قریه‌سـنده‌کی طوغله‌دن معمول فرعون تپه‌سی بونك زمانه نسبت اولنه‌یور .

یکرمی ایکنجی عائله‌نك برنجی فرعونی(ششونق)در . تاریخ تفرعنی قبل الهجره (١٧٣٢) سنه‌سیدر .

شو عائله‌نك عاصمه‌سی بسطه‌مدینه‌سی ایدی. حضرت سلیمان علیه السلامك اوغلی و یهودا ملکی رحبام ایله محارب اولان بنی اسرائیل ملوکندن یربعام مغلوباً بسطه‌یه فرار وششونقه التجا ایلدی. ششونق مصر یلردن وسودان وحبشه‌لیلردن مرکب بربیوك اردو ایله رحبعام اوزرینه یوریوب بالمحاربه غلبه وبیت المقدسك خزائنی یغما ایتشدر. فتوحات وانتصاراتی قارناق هیکلنك دیوارلرنده منقوشدر.

ششو نقدن صکره ق.ه (۱۷۲۰) تاریخلرنده اوغلی (اوسرخون) تفرعن ایلدی. توراتده بونك اسمی زارح الحبشی دیو ذکر اولنه‌یور. اوسرخون پك بیوك برارد و و اوچیوز حرب عربه‌سیله کیدرك ودای صفدده یهودا ملکی ایله محاربه ایچون صفوف عسکریه‌سنی تسویه ایلدیکی اثناده مصریلرك قلبلرینه خوف عارض اولدیغندن عموماً فرار ایلدیلر. اوسرخونك مدتی اون‌بش سنه‌در.

بوندن صکره (هرشاسب)، بعده ایکنجی (سرخون)، ایکنجی (ششونق)، برنجی (تکلاث)، اوچنجی (سرخون)، اوچنجی (ششونق)، ایکنجی (تکلاث) ترتیب اوزره تفرعن ایلدیلر.

یکرمی اوچنجی ویکرمی دردنجی عائله‌لردن

(برديوس) و (بوشوری)، (خيوس)، (سؤس) نامنده درت فرعون اسمری معلوم و تفصيلات تاريخيه لری مجهولدر.

يكرمی بشنجی عائله حبشه دن نشئت ايتش و بونلرك برنجيسی (ساقر) اولوب (١٣٧٢) ده تسلط ايلمشدر. سباقودن صكره قرنداشی (سواخوس) سرير ملكه اوطوردی. توراتده سواخوسك اسمی (سوا) در. اثور حكمدارلری سالنامه لرك بنی اسرائيل ممالكنه تجاوزی جهتيله بنی اسرائيل ملكی هوشع سواخوسدن استغاثه ايلدی.

بوندن صكره طهراق جلوس ايتمشدر. طهراق مشهورلردندر. ابو مدينه سنده كی هيكله بربوك قاعه اضافه سيله سنا خريب زمانده اثوريلرله وقوعبولان محاربه سنده كی غلبه لرنی شرقاده اوزرينه يازدردی. ياقن وقتلرده ابوشهرينك خرابه لری اراسنده طهراقك تمثالی بولنمغله شوتمثل اوزرينه مصر و حبشه و بابلله ممالك افريقايه حكم ايلديكنه دائر يازولر كورلمشدر. مدتی يكرمی بش سنه در. حكومت حبشه بونده منقرض اولدی.

ملوك حبشه نك انقراضندن وايكی سنه مدت اختلاف حكم يورتدكدن صكره ممالك مصر كبرادن اون ايكی حكمدارك ايادئ اداره لرنده قالدی. اوصره ده بركاهن

کویا هاتف غیبینك تلقینی ایله شو حکمدارلردن قنغی بریسی ولکین دینلان صنمك عشقنه باقر قدحدن شراب ایچر ایسه حکومتده کسب استقلال ایده‌جکنی خبر ویرمشدر. بناءً علیه کاهنك سویلدیکی سوزك ظهورینه محل قالمامق اوزره ذکر اولنان حکمدارلر میانه‌لرنده روابط اتفاقی عقد وتأسیس وبونی یمین ایله دخی تأکید وتأمین ایلدیلر. هپسی متحدانه ومسالمتکارانه حرکت ایدرکن برکون معبدلرنده ولکین نام صنمك عشقنه برابرجه شراب ایچدکاری صره‌ده کاهنلرك کتوردکاری التون قدحلر اون برعدد اولدیغی جهتله حکمدارلردن (ابسامیس) خاطرینه بشقه برشی کلمکسزین اتفاق ویمین سابقدن غفلتله باقردن معمول تاجنی باشندن چقاروب ایچنه شراب طولدردقدن صکره ولکین عشقنه دیوب ایچمش اولدیغندن رفقاسی بونی کورملریله برابر کاهنك سوزی خاطرلرینه کلوب غضب وحدتله ابسامیسی نفی وتغریب ایتدیلر. ابسامیس اخذ انتقام اسبابنی ارارکن اق دکزده فورتنه‌یه طوتمش بریونان کمیسی عسکرله مملو اولدیغی حالده مصر سواحلنه طوغری کلدیکنی کوروب شو کمیده‌کی عسکری بالاستصحاب کندی هوادارلریله توحید وسائر حکمدارلره غلبه ایله مصر الکاسنی ضبط ایلدی. (١٢٨٦).

یکرمی التنجی عائله‌نك برنجی حکمداری بودر. مصرك تمدن ومعارف وثروتنك تزیینده ابسامیسك عنایت عظیمه‌سی وقوعبولمشدر. کندی حکومتیله یونان وصور حکومتلری ارالرنده تجارت معاهده‌سی عقد ایدرك بووسیله ایله مصری تجارتکاه عموم عد ایدیله‌جك بردرجه‌یه واردردی. لکن اردولرنده یونان ضابطلرینی استخدام ایله برابر مناصبك پارلاقلرینه دخی یونانیلری تعیین ایلمسی حقنده اهالئ مصرك غیظ ونفرتلرینی موجب اولمشدر.

فلسطین محاربه‌سنده یونان عسکرینی صاغ، مصرلیلری صول جناحه المسیده بشقه‌جه تهوره سبب اولمغله مصر عسکری حرب ایتکسزین معرکه‌دن چکیلوب دیارلرینه طوغری طاغلدیلر. بناءً علیه برایشه موفق اولمقسزین مصره عودت ایلدی.

ابسامیس دیار مصرده مزین بنالر ودیکیلی طاشلر انشا واقامه‌سیله خیلی اثر ابقا ایتمشدر. مدت حکومتی اللی درت سنه‌در.

بوندن صکره اوغلی (نخو) تفرعن ایلدی. (۱۲۳۲). بونکده بابامی کبی احوال رعایانك تحسینی ودائرهٔ

تجارەتك توسیعی حقنده بیوك همتلری وعوعبولمشدر. نهر نیلك برجدول واسطه‌سیله شاب دکزینه ایصالی ایچون عندالکشف کشادینه لزوم کورینان طقسان التی میل مسافه‌نك حفریاتنه باشلامش وبویولده یوز یکرمی بیك قدر نفوس تلف اولمشیکن اکمالنه موفق اولهمدی.

نخو آسیاجه خیلی مملکتلر استیلا وبابل حکمدارینه حرباً غلبه ایتمشدر. بابل محاربه‌سندن صکره مصره عودت ایدرکن اورشلیم ملکی یهویا حازی عزل ایله یرینه قرنداشی یاقیمی نصب ویهود طائفه‌سی اوزرینه خراج وضع ایلدی. لکن یاقیمك اورشلیم حکومتی زمانده بابل حکمداری برنجی بختنصر عساکر کثیره ایله کیدرك اورشلیم ممالکنی ضبط وفرعونك اورالردن یدحکمنی قطع ایلمشدر. نخونك مدت حکومتی اون التی سنه‌در.

نخونك وفاتنده اوغلی ایکنجی (ابسامیس) تفرعن ایلدی. (١٢١٦).

بوده فوت اولدقده یرینه فرعون (حفرع) دیو معروف اولان اوغلی (اپریس) جلوس ایتمشدر. (١٢١٠)

اپریس جنود عظیمه ایله آسیا محاربه‌سنه کیدرك صور وصیدایی محاصره وفنیکه بلادینی دائرهٔ اطاعته ادخال ایتدی. لکن زمانده بختنصر کایتلو عسکرله

مصر ممالکنی بالاستیلا برجلری وهیکلری تخریب وابریسیده اسیر ایتمشدر. بختنصر مصر حکومتنه اعیان مصردن (اماسیس) ی تعیین ایلدی. (۱۱۹۱)

اماسیس برمدت حکومت مصریه ده قالدقدنصکره کسب استقلال ایدرك قبریس جزیره سنی دائرهٔ اطاعتنه المشدر. مدتی قرق درت سنه در.

وفاتنده اوغلی اوچنجی (ابسامیس) مسند نشین حکمداری اولدی. (۱۱٤۷).

فرس حکمداری قامبوزس (کیکاوس) بونك زمانده عسکرله مصره هجوم ایدرك ینرنده بیوك محاربه لر وقوعبولدی. بالاخره ابسامیسی اسیر وتسیماً اعدام ایتدکدنصکره مصر ممالکنی تسخیر و فرسك بولایتی صره سنه ادخال ایدی ویردی. (۱۱٤٦).

اوتاریخدن قبل الهجره (۱۰۳۵) سنه سنه قدر مصرده ملوك فرسك والیلری حکومت ایلدیلر. تاریخ مذکورده مصر اهالیسی ولایت فرسدن تفرله اعلان عصیان ایتدکلرندن فرس مأمورلرینی طرد واستقلالارینی اعاده ایتمش اولدقری حالده اوچنجی دارا بیوك باردو ایله کیدرك ممالك مصری حرباً یه استیلا ایتمشدر. (۹۸۰).

دارانك سقوطنه قدر ممالك مذکوره ولاة فرسك

ایادیٔ اداره‌لرنده قالوب اندن صکره اسکندر یونانی‌یه منتقل اولدی. (٩٨٠).

اسکندرك وفاتندن صکره ممالکی امراسی بینلرنده تقسیم اولندیغی صره‌ده مصر الکاسیده بطلمیوس سوتیره حصه دوشدیکندن اوراده بطالمه دولتی تشکل ایلدی. قبل الهجره (٩٤٥).

- ٥ -

اسکی مصریلرك مدنیت و عوائد و مذاهبی

امور سیاسیه ـ مصرلیلرك ادارهٔ ملکیه و سیاسیه‌لری بر طاقم مجلسلرك وجودلریله مقید اولوب حکمدارلرینك سطوتی کاهنلردن بشقه رعایانك جمله‌سنه نافذ ایدی. کهنه اصحاب شرایع و علوم عد اولندقلرندن سطوت فراعنه‌دن هر وجهله سالم ایدیلر. مساحهٔ اراضی، ویرکو توزیعی هپ کهنه‌یه عائد وظایفدن ایدی. اراضینك جمله‌سی فراعنه و کهنه‌نك ملکلری اولمغله اهالی اورتاقلقله زراعت ایدرلر ایدی.

محکمه‌لر فراعنه‌نك هر درلو اعمال نفوذندن سالم

وحكمدارلر خلقی محاكه ايتمكدن ممنوع ايديلر. اشبو بيوك محكمه‌نك حكامی اهاليدن انتخابيله تعيين اولنوب حاكملر بعدالانتخاب ايچلرندن بريسنی رئيس تعيين ايدرلر ايدی. ولايات محاكمنك اعضامی حكام مذكوره‌نك انتخابيله نصب اولنور ايدی.

مصريلرك هربريسی بهر سنه تجارت وتعيشك صورت جريانني حاكملرك انظار تدقيقنه عرض ايدوب غير مشروع چكمكده اولديغی تحقق ايدنلر اعدام وحركاتنی طوغری سويلمويوبده كتم ايدنلر بعدالتحقيق اغر جزالرله مجازات ايديلورلر ايدی.

برجنايت صاحبنی رشوتله جزادن قورتاران وبر بی‌كناهی اتهام ايدن حاكملرك جزالری پك اغر ايدی.

عرض وادب اصحابندن اولميانلردن ذكورك الت تناسللری قطع ايله رجوليتلری ونسوانك برونلری كسيلوب اسباب حس وجاللری اسقاط اولنور ايدی.

معارف وصنايع ـ اثاروتواريخ موجوده كوسترديوركه اسكی مصر اهاليسی معارفده وفنون عقليه و فلسفيه‌ده پك ايلروده ايديلر. هيئت، نجوم، هندسه، طب فنلرنجه براعتلری استغراب اولنه‌جق درجه‌ده ايدی. علم هيئتده

ندرجه مهارتلری اولدیغی بر ذاتك دندره قریه‌سنده بولدیغی طاشدن معمول منطقة البروج صورتندن معلومدر که فرانسه هیئت شناسانی صورت مذکوره‌دن پك چوق نتایج علمیه استفاده ایلدیلر .

فن معماریده اتقان و مهارتلری ایسه اثرلری الیوم مشهود عیون حیرت اولان ابنیه واهرام کبی شیلردن معلومدر . اوعظمت و ارتفاعی حاوی هرملر — که هر پارچه‌سی اون ذراعدن یکرمی ذراعه قدر طول و ایکی ذراعدن اوچ ذراعه قدر عرضی اولان — بیوك بیوك طاشلردن یاپلمشدر . ایکی طاشك اره‌سنه بر ایکنه، بلکه بر قل بیله کچه‌میه‌جك درجه‌ده معمارلرینك اتقان و صنعتلرینی اثبات ایده‌یور .

ثیبه شهریله صعید ایچنده‌کی مداین خرابه‌لرینك اثار عتیقه‌سی ایسه عجایب وعظمت اصلیه‌سنی و اورالرده‌کی هیکلری، دیکیلی طاشلری، تمثالری، مزین معبدلری نظر دقتدن کچورن سیاحلر منظره‌لرینی، شکللرینی، بنالرینی اثار حاضره‌یه تطبیقه چالشدقجه کچمشلرك همم عظیمه‌لرینی معاصرین ایله نسبت قبول ایده‌میه‌جك درجه‌ده بوله‌یورلر .

الهۀ ثلثه‌لرینه نسبتله یاپمش اولدقلری حدیقۀ مصریه هیکلی اولقدر صنایع غریبه‌یی حاویدکه کورنلرك نظر

انداز تعجب اولنامسی ممکن اولهمیور. شوهیکاده ضیا المق ایچون پك چوق منفذلر اولوب دیوارلرنده تصاویر عجیبه وطاشدن یونلمش تماثیل مستغربه موجودر. جلهسی امت قدیمهٔ مصریهنك عوائد وتصرفاتنی لسان حال ایله اعلان ایدوب طورهیورلر. شوصورتلر کویا علی الانفراد وطاقم طاقم عملیات متنوعه ایله مشغولدرلر. کیمیسی شراب چقارهیور، کیمیسی آو آولایور، اوجیلر اغلرله بالقلری، طوتسا. قلرله درلو درلو حیوانلری صیدایتمکه چالشیورلر. کیمیلر صو اوزرنده یکدیکرینه جهلر کوستهیورلر. اویونجیلر تحف تحف اویونلر اویناییورلر.

قیومجیلر اوانی اعمال، حمالر، رقهلرینه اغر یوکلر تحمیل ایدهیورلر. طاشجیلر قیالر یارمقده، مصورلر تماثیل یاپمقده، تاجرلر تجارت ایتمکده، اشجیلر اش پشورمکده، چوبانلر قیون کوتمکده، اکنجیلر اراضی اکمکده، تخم سرپمکده، بانجیوانلر باغ دیکمکده، سفینه اوستهلری کیلر انشاسنه چالشمقده کورینهیورلر. مصرك صنایع وآثار غریبهٔ قدیمهسنك چوغی شو دیوارلرك اوزرلرنده مشاهده اولنهیورکه اهالیٔ قدیمهنك مدنیت وصنایعجه بالغ اولمش اولدقلری مرتبهٔ عالیه حیرت افزای عقول اولهجق درجهده اولدیغی اکلاشیلایور.

التون، کومش، اوانئ مختلفه، صنعت زجاجیه، الات زراعیه‌ده، شیشه‌یی اریدوب زمرد وعقیق کبی درلودرلو رنکاره تحویله‌کی هنرلری نه بیوك اقتداری حائز اولدقلرینه بشقه بشقه دلالت ایدر .

کتابت — اسکی مصریلرك لغتلری حروف هجا ایله یازلمیوب اشباح طبیعیه‌دن استعاره اولنمش اشاراتدن عبارت ایدی . هیروغلیف دنیلان خط بو در . خط مذکور ایکی نوعدر . برنوعی نطقه اشارتدرکه بعض نقوش و تصاویر بوکا دلالت ایدر . ایکنجیسی بعض جمل مختصره‌یه دلالت ایده‌جك اشارتلردر . شو نوع رؤسای کهنه‌یه مخصوص بر قلم ایدی . خط مذکور عصرمزه کلنجه‌یه دکین بین الخلق مجهول ایکن میلادك (١٨٢٢) سنه‌سنده فرانسه‌لی معلم مشهور شمپلیون کشف وحل ایلدی .

عوائد مخصوصه — اهالئ مرقومه‌نك کندولره مخصوص بر طاقم احکام غریبه و عوائد عجیبه‌لری دخی وارایدی . برکسه دیکرندن اقچه استقراض ایتسه باباسنك قبرینی داینه ترهین ایتمی لازم کلور و بورجنی ویرنجه‌یه قدر موتانك قبری داینك ید ضبطنده بولنور ایدی . مدیون بورجنی ویرمکسزین وفات ایلدیکی حالده کندوسنك

واولادی دخی ایفا ایتز ایسه کذلك انلرك جنازه‌لری تابوتی مدفون اولان موتانك قبرستانده دفن وتقبیردن ممنوع اولور ایدی ۰

اهالیٔ مرقومه اجانبه اولقدر بغض ایله مألوف ایدیلرکه هیچ براجنبی ایله برمحلده اوطورمز وبرابرجه طعام یمزلر ایدی ۰

ایچلرنده اشرافدن بریسی فوت اولسه نسوان ورجالدن بالجمله اقاربی یوزلرینه جامورلر سوروب کوکسلرینه اوره اوره شهرك زقاقلرنده نوحه‌لر ایتدکدن ومیتك جسدینی تابوتجی‌یه کوتوروب تخنیط ایتدیردکدن صکره کرسیٔ قضاة اوکنه بالاحضار تذکیه‌اولنورایدی ۰ میت اعتقادلرینه موافق صلاح وتقوی اصحابندن اولدیغی قضاة حضورنده تحقق ایدر ایسه معززاً دفنه حکم ایدیلور ومذمومیتی ثابت اولور ایسه لیاقتك خلافنده بر صورتله دفن ایتدیریلور ایدی ۰ شو قاعده اشرافه بیله شامل اولوب حتی پك چوق مصرفله حیاتنده قبرینی یاپدیرمش ایکن مماتنده تذکیه‌جه حسن حالنه حکم اولنمیان بعض فراغنه حقنده دخی شو معامله اجرا واومقوله‌لر جنازه الایلرندن محروم طوتلمشلردر ۰

صناعت تخنیط ـ جنازه وجه‌اتی اوزره مومیا

ایدیلور ایدی . دماغنی برون دلیکارندن وامعاسنی بوش بوکرنده دلدکاری دلیکدن چیقاروب خرما شرابیله یقارلر وباشنه وامعاسنك ایچنه ریحان و دارچین وکوزل قوقولی شیلر طولدیروب عطریات ایله تدهین ایتدکدن صکره اوتوز کون شوحال اوزره ترك ایدرلرایدی . بعده قرق کون ناترون صویی ایچنده براغیلور . و ریحان صوینه باترلمش صارغیلر ایله صاروب شو صارغیلری طیش طرفندن صمغ صویی ایله سراپا صولارلر واغاجدن یاخود طاشدن معمول تابوت ایچنه قویدقدن صکره صاحبنه ویرلر ایدی . صاحبی شو تابوتی یاخانه سنده ابقا یاخود قبره دفن ایدر ایدی . اولوقتلر بو وجهله مومیا ایدلمش بك چوق اموات اجسادی شمدی یه دکین طوره یور .

مذهب — اسکی مصریلرك دیانتلری بتلره ، حیوانلره یلدزلره ، طاپمقدن عبارت . و معبودلرینك الك یوکی بوزاغی ایدی . شوبوزاغی عندلرنده (ابیس) دیو موسوم ایدی . معبود اتخاذ ایده جکلری بوزاغی تویلری سیاه ، النده مثلثة الزوایا بریاض ، ارقه سنده نسره وضلعنده هلاله ولسانی النده خنفسایه بکزر بر صورت بولنمق ، قویروغنك تویلری ایکی درلو اولمق اوزره مشروط اولدیغندن تدارکنده بیوك مشکلاته تصادف ایدرلر

ایدی . کهنه بونی معبود اتخاذ ایتمش اولدقلری اوزره یس (شمس) دن وحیوانات سائره یی اوزیس (قمر) وهرمس (عطارد) کبی نجومدن رمز اولمق اعتقاد ایدوب حیوانات مرقومه نك خدمتنه اشخاص مخصوصه تعیین ایتمشلر ایدی . هرکیم شوحیوانلردن بریسنی اولدررایسه قتل ایله مجازات اولنور ایدی .

معبود اتخاذ ایلدکلری ابیس وکدی، یلان ، چایلاق وسائر حیوانلر اولدکده تشریفات وتعظیمات مکمله ایله مقابر مخصوصه یه دفن ایدیلور ایدی .

اهالئ مرقومه نك امور مذهبیه دن بشقه اعمال وعادات و اخلاق متخذه لرینك جمله سی ممدوح و مقبول اولوب یالکز دیانتلرینه متعلق حالاری کفریانك انواعنی حاوی ایدی .

- ٦ -

مصرده بطالمه دولتی

قبل الهجره

(٩٤٥ - ٦٥١)

اسکندر یونانینك وفاتندن صکره ملکنك مقاسمه یه وضع ایدلدیکی صره ده مصر، قبرس، فنیکه، فلسطین

و افریقا قطعه سنك طرابلس غربه قدر ممتد اولان لیبیا ممالکی اسکندرك امراسندن برنجی بطلیموس سوتیر بن لاغوسه حصه دوشمشیدی. سوتیر قبل الهجره (۹۴۵) سنه‌سنده مصرده بطالمه دولتنی تأسیس ایلدی. سوتیر اسکندرك باباسی فیلبك بعض جواریسندن متولد اوغلی اولدیغی مرویدر.

حکمدار مشارالیه حاذق، محب علوم، عدالتله موصوف ایدی. اسکندریه‌یی دارالملك اتخاذ ایدرك اوراده مشهور کتبخانه‌یی انشا و بر بیوك مدرسه دخی بنا ایتدی. بر طاقم مدینه‌لر اعمار وجدولر کشادیله تجارت وزراعتك توسیع واصلاحنه‌ده موفق اولمشدر. زمانده اسکندریه غنا و معارفجه خیلی ترقی ایتدی. لکن مصرلیلر مذهب وعوائدجه یونانیلرله قابل اختلاط اولمدقلرندن سوتیر واخلافی اهالئ اصلیه‌یه هیچ بر وقت کندولرینی سودره‌مدیلر.

سوتیرك افکاری اعمار مملکت و نشر عدالت اولدیغندن محاربه ایله قان دوکمکه میل ایتمیور ایدی. اسکندرك قوماندانلرندن مقاسمهٔ ملك اثناسنده اسیای صغرایی تملك ایتمش اولان انتیغونوسك سرعت تقدمی وقبریس وفنیکه اهالیلرینك دائرهٔ اطاعتدن چیقمغه میل

کوسترملری محاربه‌یه قیامنی موجب اولمغله حرکات عسکریه‌یه تشبث ایدرك صور وصیدایی استیلا ایلدی . میونتاده سرعسکرلرندن قیللس بیوك بر هزیمته دوچار اولدیغندن برمدت اختیار سکونتله کندوسنی طوپلادقدن صکره (٩٣٣) سنه‌سنده بتکرار محاربه‌لره باشلامشدر .

خیلی وقت اوغراشدی ایسه‌ده قبریس جزیره‌سنده‌ده بر انهزامه تصادف ایدوب شو هزیمتدن صکره انتیغونوسك اوغلی دیمتریوس ممالکنك بعضیسنه صوقلمش اولدیغی حالده بالاقدام دفع و تنکیلنه موفق اولمش و مخلص معناسنه اولان سوتیرلقبنی شو موفقیت اوزرینه آلمشدر .

حکمدار مشارالیه شام ممالکنه‌ده سوق جنود ایلدیکندن عساکر مرقومه قوماندانی او حوالی‌یی فتح ایله طائفهٔ یهوددن یوز بیك قدر نفوس اسیر و بیت المقدسده‌کی اوانیٔ ذهبیه‌یی اخذ ایدوب اسکندریه‌یه کوندردی .

فتوحاتنی بالاکمال ممالکنك تنظیمات و عاصمه‌سنك تزیین و اصلاحاتنه اقدام و بعض هیاکل و ابنیهٔ فاخره انشاسیله کندوسندن صکره ورثه‌سی بیننده اختلاف ظهور ایتمامك ایچون موتندن ایکی سنه مقدم سریر حکومتدن اینوب ایکنجی اوغلی بطلمیوس فیلودلفوسی

اجلاس ایلدی (۹۰۵) . منارهٔ اسکندریه سوتیرك اثارندندر .

فیلو دلفوس قرنداشنه محبت ایدیجی معناسنه‌در . حالبوکه قرنداشنه باغض ایدی . تهکماً اویله تلقیب اولنمشدر .

فیلو دلفوس دائرهٔ علوم و فنونك توسیعنه و هر درلو صنایعك تزیدینه مائل اولمغله باباسنك یاپدیغی اسکندریه کتبخانه‌سنه پك چوق کتاب وضع ایتدیرمشدر . باباسنك زمانده تحت اسارته النمش اولان یهودیلری اطلاق وبیت المقدسدن کتورلمش اولان اوانیٔ ذهبیه‌یی اعاده ایلدی . زمانده لغت یونانیه اقاصیٔ ممالکه قدر انتشار ایتدیکندن تورات عبرانیه‌نك لسان یونانی‌یه ترجمه‌سنی امر ایتمکله یتمش نفر علما اجتماع وکمال دقتله ترجمه ایلدیلر . بونك ایچون تورات یونانیه‌یه (ترجمهٔ سبعینیه) دنیلدی . مصرلی کاهن مانیتو فیلودلفوسك امریله هیکلرده محفوظ دفاتر رسمیه و اوراق قدیمه‌دن مصر تاریخنی جمع وتألیف ایتمشدر .

فیلو دلفوس باباسندن تورث ایتدیکی ممالك ایله بالاکتفا حروب و فتوحاته طمع ایتمامش و تزیید منافع و معارف ایله طرق بحریه‌نك وحبش وسودان بلادیله

منع ایلك اکتشافنی بالالتزام مدت حکومتنی اکمال ایتشدر. وفاتنده اوغلی بطلمیوس اورکتیس جالس مسند حکومت اولدی (٨٦٩).

اورکتیس کریم معناسنه‌در. حسن اداره وعدالتجوه باباسنك و ددەسنك مسلکنده کتمش و حروب کثیره ایله دست مظفریت وفتوحاتنی جزیرهٔ مابین النهرین، عراق، خوزستان واذربیجانه‌قدر اوزاتمشدر. ممالك مذکوره‌نك استیلاسنی قوهٔ قریبه‌یه کتورمش ایکن اجل مساعد اولمدیغندن مقصدینی قوه‌دن فعله ایصال ایتکسزین وفات و یرینه اوغلی بطلمیوس فیلو پاتر جلوس ایتدی (٨٤٤).

فیلو پاتر باباسنه محب دیمکدر. شو ذات اخلاق ذمیمه ایله موصوف واراقهٔ دما ایله مألوف ایدی. بعض اقرباسنی بیله اعدام ایتش و یهودیلره ایتدیکی مظالم قالمامشدر. بر وقت غفلته اسیر و سوء سیرتندن خلق دلکیر اولمغله دولت سلفکیه او غفلتدن استفاده ایدرك بعض ممالکنی استیلایه قیام ایلدی. بناءً علیه غفلتدن آیلوب حرباً خصمانه غلبه ایتدکدنصکره یه فضایح افعال ارتکاب ایتدیکندن ارتق کیسه‌ده تحمله طاقت قالمدیغی جهتله اهالی طرفندن حقنده بیوك بیوك حقارتلر

کوسترلمش وعاقبت مسموماً ترك حیات ایتمشدر (۸۲۷).

وفاتندن صکره اوغلی بطلمیوس اپیفانس اسکندریه‌ده سریر حکومته اوطوردی. اپیفانسك وزارت خدمتنده بولنان اغاثوقل ادارهٔ اموره قیام وظلمی التزام ایلدیکندن اهالی بالاتفاق اغاثوقلی دفع ایله یرینه هیپومنیوس نامنده بریسنی اقامه ایلدیلر. وهیپومنیوسك دخی امر منصبه لیاقتی کوریله‌مدیکندن انیده دفع ایدرك اریستومتیوسی یرینه نصب ایتدیلر. بطلمیوس اپیفانسك حداثت سنی و ادارهٔ اموردہ مستخدم اولانلرك عدم اقتدارلریله امور انضباطیه‌نك دوچار اختلال اولمسی سلفکیه حکمداری بیوك انتیوخسك سوریه وفنیکه‌نك ضبطنه قیامنی موجب اولمشدر. میانهٔ طرفینده محاربه‌لر جریانیله شام وفلسطین ولایتلری انتیوخسك ید ضبطنه کچدی. و اچیلان غوائلدن ناشی اپیفانس هیچ بر وقت موفق اولهمیوب ضایعات عظیمه‌دن صکره اعوانك تسمیمیله اعدام وملك النندن استخلاص ایدیله‌رك فیلوماترا جالس تخت حکومت اولدی (۸۰۳).

فیلوماترا اناسنه محب دیمکدر. جلوسنده بش یاشنده ایدی. ادارهٔ اموری درعهده‌ایدن اناسی قلئوپاترا همت واقتداریله ملکی حسن اداره ایلدی ایسه‌ده وفاتنده

وزراء دولتنك طمع وارتكابيله فيلوماترانك عجزی سوريه حكمدارينك حركات خصمانه‌سنی جلبه سبب اولهرق بالوز نام محلده بالمحاربه حكمدار مشار اليه غلبه ايتكله منفيس شهرينی استيلا ايله بطليوس فيلوماترايی دخی اسير ايلدی . فيلوماترا درت سنه‌قدر اسارتده قالدقدنصكره اطلاق وملكنه اعاده اولندی ايسه‌ده غيابنده عنان حكومتی يد استبدادينه المش اولان قرنداشی اوركتيس اطلاقندن صكره دخی حكومتهاشتراكدن الچكمامشدر . سوريه حكمداری ينه حركات خصمانه‌يه باشلايوب عسكرله اسكندريه‌يه كتدكده روما سفيری بوپيلوس مقصدينه ممانعت كوسترمدی . بوندن صكره فيلوماترا ايله قرنداشی اراسنه نزاع دوشهرك رومالولرك توسطيله قرنداشی قيروان حكومتنه دفع ايديلوب فيلوماترارقيبدن قورتلدی ايسه‌ده براز صكره عاصی نهری اوزرنده بر محاربه‌ده مجروحاً وفات ايلدی (٧٦٧) .

فيلوماترانك وفاتنده اوغلی يرينه قائم اولهجق ايكن قرنداشی اوركتيس اسكندريه‌يه كلوب مملكت مصری اغتصاب ايله برادرينك زوجه‌سی قليئوپاترايی كندوسيله تزوجه اجبار وبرادرينك جلوس ايدن صغير اوغلنه شريك حكومت اولمسنه اصرار ايتدی . بو مقصدينه

جواب رد الدیغی جهتله صغیر مزبوری اعدام ودرلو درلو فضایح ارتکاب ایلدیکندن اهالینك انواع حقارت وخصومتنه تصادفله اسکندریه‌یی ترك ایتمسی تکلیف اولندی . مصره کیده‌رك اورادہ اقامت و (۷۳۹) تاریخنده وفات ایدوب اوغلی بطلیوس ایکنجی سوتیر یرینه جلوس ایلدی .

بونك زمانندہ اسکندریه‌ده جریان ایدن مظالمك کوستر - دیکی تأثیرات وخیمه کندی زمانندہ منحصر قالمیوب اخلافنه‌ده انتقال ایتمشدر . بعد الجلوس ادارهٔ مملکت اون سنه مدت اناسی قلیئوپاترانك زیر اداره‌سنده بولندی . بر وقت صکره سلفکیه حکمداری انتیوخس ایله ارالرنده باب منازعه اچیلوب درلو درلو فنالقلر تحدث ایتمکله بالاخره (۷۰۳) سنه‌سنده برنجی الکساندر جلوس ایتمش ایسه‌ده از بر مدت حکومت ایتدکدن صکره یرینه جلوس ایدن ایکنجی الکساندر مطرود و حکومتنك اون طقوزنجی کونی مقتول اولدی (۷۰۲) .

بطالمه سلاله‌سی ایکنجی الکساندرك مقتولیتی ایله منقرض اولمش وبطلیوس سوتیرك ولد غیر مشروعی اولان اولتیس جلوس ایتمشدر . اولتیسك ولد غیر

مشروع اولديغی ایچون رومالولر بر طرفدن وسلفکیلر دیکر طرفدن مصرك استیلاسنه کوز دیکدی . اهالی ایسه اولتیسه اوچنجی سوتیر لقبنی ویروب سوتیر خیلی وقتلر مصری تجاوز اجانبدن محافظه ایتش اولدیغی حالده متصف اولدیغی دنائت خلقی تغییر ایتدیکندن اهالی کندوسنی خلع وطرد ایتکله اوچ سنه مقداده قالدقدن صکره سوریه حکمدارینك تجهیز ایتدیکی عسکری بالاستصحاب بتکرار اسکندریه یه داخل اولمشدر . اوچ سنه صکره وفات ایدرك اوغلی بطلیوس دنیوسیوس جلوس ایلدی . (٦٧٤) . دنیوسیوس جلوسنده اون اوچ یاشنده ایدی .

حداثت سنی جهتیله وصیلری ادارهٔ حکومت ایتش وهمشیره سی قلیئوپاترا بطلیوسی تزوج ایله زمام سلطنتی کندی النه المق استمش اولدیغندن دنیوسیوسك وصیلری مخالفتله قلیئوپاترایی طرد ایلدیلر . مزبوره قیصر اوغستوسه التجا ایلدی . لکن اوغستوسك زمانده قلیئوپاترا نائل مقصد اولهمدی . مزبوره حسن وجمالده بالاتر اولمقدن ناشی افخر ثیابنی التباس وروما سر عسکری انطونیوسایله استیناس ایلدکده جاذبهٔ حسن وآنی انطونیوسی اعجاب ایتکله انطونیوسمزبورهدن آیرلمه تحمل

ایده‌یوب بالاخره وظایف مأموره‌سنی ترك ایله برابرجه اسکندریه‌یه کیدرك اوراده قلیئوپاترا ایله تزوج ایلدی. بناءً علیه دیکر زوجه‌سی اوقتاویه‌نك برادری و روما سرعسکری اوقتاویه‌ایله ارالرنده خصومت تحدث ایتمشدر.

بطلیوس دنیوسیوس (٦٦٠) تاریخنده وفات ایدرك حکومت مصریه قلیئوپاترایه انتقال ایتش واوقتاوه عساکر کثیره ایله مصره عزیمت واوزون اوزادی محاربه‌لرله مصری ضبط ایتش اولدیغندن بو صره‌ده انطونین نفسنی خنجرله اعدام ایلدی. قلیئوپاترا ایسه اوقتاویی دام عشقنه دوشورمك ایچون هر درلو جهدینی صرف ایتش اولدیغی حالده مقصدینی تحصیل ایده‌مدیکندن خفیاً بر وبا ایچنده جلب ایتدرمش اولدیغی بر انکرك یلانی نمه‌لری اوزرینه وضع ایدرك یلانك لسعیله وفات ایتمشدر (٦٥١).

بطالمه حکومتنك مدتی (٢٩٤) سنه اولوب بوندن صکره مصری رومالولر استیلا ایلدیلر.

- ٧ -

اثیوبیا واثیوبیلر

(اثیوبیلر) سیاهلردر. اثیوبیا قطعه‌سی ازمنهٔ قدیمه‌ده مصرك جنوب جهتنده کی قطرك عمومنه اطلاق

اولنورایدی . صکره نیل اعلا وادیسنده‌کی شلالەلردن دلفادویه قدر ممتد اولان نوبه، حبش، کردوفان، دارفور، عادل، مقدشو، ملنده‌یه و اول وادیده‌کی بلاد سائره‌یه اطلاق اولندی .

اثیوبیا لفظی اثیوبیکوسدندر یانمش یوز دیمکدر . تسمیهٔ وصفیه قبیلندندر که قطرك حرارتی وبشره‌لرینك سیاهلغی ایچون بلاد مذکوره‌ده‌کی اجناس اهالی‌یه اثیوبی لفظی اسم عمومی اولمشدر .

اسکی جغرافیلر شوبلادی اثیوپیای شرقی واثیوپیای غربی نامیله ایکی یه تقسیم ایلدیلر . بوتسمیه نیلك ساحل یمینده‌کی اثیوپیلری تمییز ایچوندر . قطعهٔ مذکوره‌ده نیل ایله بلاد حبشه‌ده واقع اتباراه نهیره‌سی میانده ساکن اثیوپیلرك اصل مدینه‌لری مروه‌در . بونلردن بلامی قبیله‌سی مروه‌نك شرقنده و نوبیلر غربنده، سمیریتیلر جنوبنده‌کی بلاد حبشه‌ده ساکندرلر . سمیریتیلرك بلادی اراسنده سمبوبیتس واکسوم مدینه‌لری واقعدر .

بونلردن صکره الیفونطوجه (فیل اکل ایدنلر)، سترونیوفاجه (دوه‌قوشی اکل ایدنلر)، اوفیوفاجه (یلان اکل ایدنلر) قبائلی داخل بلاده ساکن اولمشلردر . بونلر افریقانك اقوام وحشیه‌سی اولدقلرندن اخبار تاریخیه‌لری کلیاً مجهولدر .

اثیوبیلردن تروغلادیت قبیله‌سی حدود مصرك ساحلی اوزرنده باب‌المندب بوغازینه قدر وطن اتخاذ ایتمشلردر . بونلرك اسکله‌لرندن بریسی اودلیسدر .

اخشوفاجه (بالق اکل‌ایدنلر) جنوب طرفنده‌درلر . قبائل مذکوره‌نك بعضیسیده کریوفاجه (لحم اکل ایدنلر) خیلونوفاجه (قبلومبغه اکل ایدنلر) در . ماقروبی قبیله‌سی دخی اثیوبیلردندرکه یوز یکرمیدن یوزاللی‌سنه‌یه قدر معمر اولورلر .

اثیوبیلرك یرلری توراتده ارض کوش دیو مذکور اولدیغنه نظراً کوش بن حام سلاله‌سندن اولدقلری ملحوظدر .

مصریلرك ابنیه‌لرندن نیلك شلاله جهتنده واقع قنه وسمنه قلعه‌لرندن اکلاشیلیورکه هجرتدن اوچیك سنه‌دن زیاده مقدم شوقلعه‌لری اثیوبیلر بنا ایلدیلر . مصر فرعونلرندن اوسیرتازن اثیوبیلری دائرهٔ اطاعته ادخال ایلش اولدقلری کشفیات جدیده حکمنجه آثار عتیقه‌دن استدلال اولنه‌یور . بونلرله جریان ایدن محاربه‌لرك تاریخی فرعون مرقومك سرعسکرلرندن امینی نامنده بریسنك قبری اوزرنده یازیلمودر .

هجرتدن یکرمی اوچ عصر مقدم مصریلرله اثیوبیلر

ارالرنده خیلی محـاربه‌لر وقوعبولدی . فرعون برنجی توتموزیس وبرنجی امینوفیس محاربه‌لرجه اثیوبیلره غلبه ایلدکاری نیل اطرافنده واقع تومبوس جزیره‌سنده بولنان اثار عتیقه یازولرندن اکلاشلمشـدر . بناءً علیه فرعونلر اثیوبیلری دائرهٔ اطـاعتلرنده طوته‌بیلدیلر ایسه‌ده قبل الهجره یکرمی ایکنجی عصرده عصیان ایلدیلر .

فرعون رامسـسك زمانـنده اچیقدن اچیفه عصیانلرینی اعلان ایدرك مصر ملحقاتندن سـائر قبائل زنجیه دخی بونلرله اشتراك ایتدیلر . لکن مصریلر اوزون اوزون محاربه‌لرله غلبه ایتدکارندن قبائل مذکوره برمدت دائرهٔ مذلت وحقارت التنده یشـامش ومصریلر بونلری نهب وغارتله الرینـه چکنلری کوله و جاریه دیو استخـدام ایتمشلردر . صکره کسب استقلال ایلدیلر .

کیانیـان دولتنك مصره قدر ممتد اولان استیلاسی صره‌سنده اثیوبیلر استقلالرینی محافظه ایدرك فرس دولتنك دائرهٔ اطاعتنه کیرمدیلر . اسکندرك زمانـنده دخی یونان حکومتنك بویندریغی التنه کیرمیوب مصرده تشکل ایدن بطالمه دولتی برمدت بونلری کندی حالرینه براقمشیدی . بطالمه زمانلرینه قدر اثیوبیاده کاهنلرك شوکتلری قوت اوزره ایدی .

هجرتدن (٨٦٩) سنه مقدم جلوس ایدن بطلیوس اورکتیس اثیوبیانك قسم جنوبیسنی استیلا ایدرك تاریخ انتصاراتنی بیاض مرمر اوزرینه یازدرمش ایسه ده بطلیوس مشار الیهك وفاتندن صکره اثیوبیلر ینه حال اصلیلرینه رجوع ایدیویردیلر .

رومللرك مصری استیلالرندن صکره قیصر اوغستوس اثیوبیلری دخی تسخیره قیام ایلدی . اوتاریخلرده اثیوبیا قطعه سی یرلودن قنداقه نام ملکه نك تحت حکمنده ایدی . قنداقه جمع عسکرله رومالیلرك اوزرلرینه کتدی ایسه ده روما سرعسکری و مصر والیسی غالیوس مدافعه کوسترديکندن مظفریت قازانه میوب بالاخره رومللره باج ویرکواعطاسنی قبول ایتمشدر .

اثیوبیلر ازمنهٔ قدیمه ده صخور جباله برطاقم هیکللر حفر وانشا وجبال برقاله هرملرنا ایلدیلر . شوهرملر آثار مصریه دن فرقلیدرلر . نیلك اوست طرفلرنده کی آثارك هپسی اثیوبیلرکدر .

اثیوبیلر ازمنهٔ قدیمه ده ثروت وتمدنجه مشهورایدیلر . کندولره مخصوص حکومتلری وحکمدارلری اولوب حکومت وراثت اوزره ابناء ماوکك بیوکلرینه وملکك

زوجه‌سی برحیات اولدیغی حالده قیدحیات شرطیله‌اکا انتقال ایدرایدی ٠

اثیوبیلر ازمنهٔ قدیمه‌ده ابتدا دین یهود اوزره‌ایدیلر ٠ قنداقه زمانده تنصر ایلدیلر ٠

طائفهٔ مرقومه‌نك ازمنهٔ مذکوره‌ده هیروغلیفیه ودیموتغرافیه کتابتلرینی استعمال ایلدکلری و کتابتلری مصریلرك کتابتلرینه مشابه و لغتلری مختلف اولدیغی اثیوبیا اهرامی اوزرلرنده‌کی یازولردن اکلاشیلایور ٠ صکره‌لری یونانیلرك کتابتلرینی تحصیل ایتدیلر ٠ بعض هیکلرینك دیوارلرنده خطوط یونانیه کورلمشدر ٠

الیوم لغت اثیوبیه دینلان لسان حبشه مملکت متأخره‌سنده مستعمل ایدی ٠ شولغت افریقاده‌کی اقوام سامیه عربلرینك استعمال ایلدکلری لغتك برفرعیدر ٠ بعض محللرنده تیغریه وامهریه نامیله برر لسان دخی استعمال اولنمشدر ٠ شولغتلرده اثیوبیه‌لغتنه مشابهدر ٠

- ٨ -

حبشه وحبشه‌لیلر

حبشه بلادی افریقای شرقیه دائره‌سنده برمملکت اولوب شاب دکزینك جنوب غربیسنده واقعدر ٠

حدودی تمامیله مقرر دکلدر . بواسم چوق کره حبشه بلاد اصلیه‌سی دائره‌سنده قالیوب خارج دائره‌یه‌ده توسع ایتمشدر .

حبشه بلادی سابقلرده تیغری، مهره، شوا بلادینی شامل ایدی . یکی جغرافیلر شوایی اخراج ایده‌یورلر .

کیت ژونستون نام جغرافی حبشه بلادی عرض شمالینك یدی درجه قرق دقیقه‌سندن اون التی درجه قرق دقیقه‌سنه وطول شرقینك اوتوز درت درجه یکرمی دقیقه‌سندن قرق اوچ درجه یکرمی دقیقه‌سنه قدر ممتد اولمسنه ذاهب اوله‌یور .

شمالده نوبه‌نك جانب غربیسی وسنار وجنوب ایله شرقده غالی، سومالی، عادل بلادی اولوب ارض سمحره حبشهٔ حقیقیه‌یی شاب دکزندن فصل ایدر . شودائره‌نك معظم طولی تقریباً التیوز میل مربعیه وعرضی دخی یومقداره قریبدر . عدد اهالیسی بش ملیون راده‌لرنده‌در .

حبشه دائره‌سی مبدأندن وسطنه طوغری برطاقم ارتفاعات مسطحه تشکیل ایدرکه شو ارتفاعات شمالاً وجنوباً ممتددر ، مواقع مختلفه‌سنده سلاسل جباله تصادف واعلای سلسله‌دن برجهتی بحر احمره ودیکر طرفی قاره‌یه طوغری کسب انحنا ایدر . دائرهٔ مذکوره‌نك

سطح بحردن یوکسك اولان محللرینك معدل ارتفاعی یدی بیکدن سکز بیك قدمه قدردر . اورالرده بعض انهار مجرالری واردر . شو انهارك بعضیلری سطح عمومیدن بیکلرله قدم امتدادنده درین یارقلر احداث واراضیٔ مجاوره یه جریان ایدرلر .

مستر قلینتس برکهام انکلیزلرك بعضیلرینه رفاقتله او حوالی یه کیدرك بردرجه یه قدر تحقیقات اجرا ایتش اولدیغندن شوذات اراضیٔ حبشه یی وجه آتی اوزره ترتیب ایلشدر .

(۱) صولرك مارب نهرینه دوکلدکاری جهت .

(۲) صولرك نقازه واتبارا نهرلرینه دوکلدکلری جهت .

(۳) صولرك ابای نهرینه دوکلدکلری جهت .

اقسام مذکوره نك برنجیسی تیغر حوالیسنده در . حبشه نك قسم شمالیسی بونده داخل اولوب اراضینك دکزدن اورادهکی ارتفاعی (۹۰۰۰) قدمدر . شوقسمده واسع درهلر واردر . حوالیٔ مذکوره دهکی یوکسك محللرك الك مرتفعی صویره طاغیدرکه ارتفاعی (۱۰۳۲۸) قدمدر . سینا نام موقع قربنده برده ارابی تیریکی نامیله برطاغ اولدیغندن بونك ارتفاعیده (۸۵۶۰) قدمدر .

ایکنجی قسم نقازه واتبارا نهرلرینك جریان ایلدیکی جهت مذکوره اولوب شوجهتلرك بعض محللرینك سطح بحردن ارتفاعی (٨٠٠٠) قدمدر . شامل اولدیغی اراضی ایسه زراعته قابل وپك کوزلدر . قسم مزبورك جهت شمالیهٔ غربیه‌سی ایسه برطاقم یوکسك تپه‌لری حاوی اولمغله داخل قسمده بولنان بلاد سمیانده واون اوچ درجه اون دقیقه عرضنده بولنان جبالك یوکسکی (١٥٠٨٨) واون اوچ درجه اون ایکی دقیقه‌ده واقع بواهات جبالنك اعظم ارتفاعی (١٤٣٦٢) قدمدر .

اوچنجی قسم نیل ازرقك اسقا ایتدیکی محللردرکه امهره‌نك اعظم قسمی بونده داخلدر . اختلافات مقاطعات ایله شوقسمك اعظم ارتفاعی (١١٠٠٠) ووابلا و ذالتنتا تپه‌لرینك اعظم ارتفاعی (٩٠٠٠) قدمدر . ناحیهٔ مرقومه‌ده جتا نامیله بربیوك نهر جاریدرکه شو نهرك مجراسنه تصادف ایدن دره‌نك عمقی (٣٥٠٠) قدمدر .

بلاد مرقومه‌ده بعض بحیره‌لر واردر . بونلردن اسنجی بحیره‌سنك طولی درت وعرضی اوچ میلدر . صویی طاتلیدر .

بلاد حبشه‌دن مجدلا نام محلده حرارت یاز موسمنده التمش بش بچق وقیش موسمنده بش درجه‌در .

بلاد مرقومه‌نك اهم حاصلاتی حنطه، شعیر، داری، پرنج، پموق، الچق اولان یرلرده بعضا قهوه، شکرقامشی، کتان، لوبیا، لیمون، یورتقال، انجیردر. تیغری بلادینك بعض محللرنده اوزوم بولنور.

حبشه اهالیسی اولا تیغری (اثیوبی) قبیله‌لریدر. ثانیا امهری قبیله‌لریدرکه امهره وشوا طرفلرنده اقامت ایدرلر. ثالثا اغوس قبیله‌لریدر. بونلر داغ ولاستا ایله شوقسمك دیکر ولایتلرنده بولنورلر. اشبو قبیله‌لرك اصللری فنیکه‌لی اولدقلری ظن اولنه‌یور.

حبشه‌لیلر شهوتلری غالب وقان دوکمکه حریص اقوامدندرلر. پك چوق عادات خصوصیه‌لریده واردر. ایچلرنده بعض مرتبه معارف دخی بولنور چوغی کوچك شیخلرك اوامرینه تابعدرلر.

حبشه اهالیسنك ازمنهٔ قدیمه‌ده تقلیدات سیاسیه‌لری سبا نامنده برملکه‌نك قوانین سیاسیه‌سی ایدی. مشارالیها اکسوم مملکتنه حکم ایتمش و رجال دولتی مملکت مذکوره‌ده مقیم بولنمشیدی. حبشه‌نك مدنیتجه بعض مرتبه شهرتلری وقومیتجه بردرجه‌یه قدر غلبه‌لری مشهور ایدی.

هجرتدن مقدمکی اون بشنجی عصرده فراعنهٔ مصرك

یکرمی بشنجی عائله‌سی حبشه‌دن ظهور ایتمشدر . مصر مجتشده کوسترلدیکی اوزره عائلهٔ مذکوره‌یی حبشه‌لیلردن سباقو تأسیس ایتدی . شو عائله مصرده قبل الهجره (۱۳۳۵) سنه‌سنه قدر حکومت ایتدیلر .

اهالیٔ مرقومه ازمنهٔ قدیمه‌ده وثنی اولدقلری حالده هجرتدن (۲۲۲) سنه مقدم اسکندریه پطریق فرومنتیو - سك اول حوالی‌یه سوق واقامه ایلدیکی پاپاسلر واسطه‌لریله اکثریسی دین نصرانیتی قبول ایلدیلر . حکومتلری بردرجه‌یه قدر ترقی ایدرك جلد سابقده تفصیل اولندیغی اوزره قرون اولی اواخرنده یمن مملکتنی دخی ضبط واستیلا ایلشلرایدی .

دین مبین اسلامك بدایت ظهورنده حبشه حکمداری بولنان نجاشینك حق عالیٔ حضرت رسالتپناهیده کوسترديکی حرمت ومشرکینك اذالرندن ناشی موقتاً حبشه‌یه هجرت ایدن اصحاب کرام حقلرنده الترام ایلدیکی رعایت کتاب ثانیده تفصیل اولنه جقدر ان‌شاالله تعالی .

مملکت حبشه‌ده ساکن امم لغات وعاداتجه مختلفدرلر . اهل سیر امم مرقومه‌نك جله‌سنی بیاض انسان قسمندن عد ایلدیلر . حالبوکه امم مرقومه‌نك رنکلری بغایت

اسمردر . جنسیتلری زنجی و سودانیلره بیاضلردن زیاده قریب وتویلری قویرجق، دوداقلری قالینجه، برونلری سودانیلردن زیاده یصی اولوب نظر دقت تمییز ایدرکه بونلر حقیقتده نه‌زنجی، نده بیاضلردن عد اولنه بیلورلر . بلکه شوایکی بینده برقوم مخصوص صایلیرلر . ایم مرقومه‌نك بوصورتلری سودان وشرق بلادی ارالرنده بولندقلرندن ناشیدر .

حبش حقیقی، برابره، تیبو، غاله قبیله‌لری حبش قبائل مشهوره‌سندن معدود درلر . مجمشز حبش حقیقی طائفه‌سی اوزرینه مبنی‌در . قبائل سائره حقرنده‌کی معلومات پك از در .

عائلهٔ سامیه‌دن حبشه بلادینه کیدرك اوراده قالمش و نسللری تکثر ایتمش اولان طاقلر فی‌الاصل ایم سامیه‌دن ایکن حبشه‌لیلرله اختلاط و تناکح ایلدکاری جهتله فرعلرینك رنکارنده سیاهلق حاصل اولمش ایسه‌ده بو طاقلر لون وسیماجه حبش حقیقیدن ممتازدرلر .

دوقتور روبلك رأینه کوره حبش حقیقی اقوامی ایکی اصل عظیمك فرعیدر . بو اصللرك اك بیوکی عربلره و دیکری سودانه قریبدر . برنجی اصل شکلجه یاقشقلی وهیئاتجه بدویلره مشابهدرلر . بو طاقلرك یوزلری یصی،

برونلری اینجه، دائرهٔ وجهلری صحیح، اغزلری متناسب، دوداقلری قالینجه، کوزلری حدید النظر، دیشلری کوزل وانتظاملی، تویلری از قویرجق، بویلری متعدل‌در. اقوام مذکوره حبشه‌نك جبال طرفلرنده وتزانا بحیره‌سنی محیط اولان اووه‌لرده ساکن اهالیدر.

فلیشه، اغده، وثنی‌طاقلری شواهالیدن معدوددرلر. ایکنجی اصل برنجی اصله نسبتله امتیاز خصوصی‌یی حائز درلر. بوقسمك برونلری برنجی قسمدن از اینجه وطولاً یصی، تویلری فلفلی‌وسرتدر. قسم ثانیٔ مذکور سواحل حبشه وحماسن‌ولایتیله حبشه‌نك جهت‌شمالیه‌سندن اقطار سائره‌ده متوطن اهالیدر.

بارونلری حبشی و زنجی طاقلری بینده مقابله اجرا ایلدکده وجه‌اتی اوزره بولمشدر. زنجیلره نسبتله حبشیلرك کوزلری بیوك، منظرلری لطیف، کوزلرینك زاویهٔ داخلیه‌لری از مائل، بناقلریله یوزلرینك قوسلری زنجیلردن زیاده بارز، بناقلریله چکه زاویه‌لرندن مرکب اولان مثلث پك زیاده استقامتلی و دوداقلری قالیندر. فقط زنجیلر کبی مقلوب دکلدر. و دیشلری کوزل و از چقدر. رنکلری اواسط افریقاده‌کی زنجیلر کبی بغایت سیاه دکلدر.

مصر حواليسنده‌کی تمثالرك باشلری و خصوصیله ابوالهول صنمنك باشی حبشیلرك باشلری رسمنده‌در .

قدیم حبش اهالیسنك سلاحلری پیاده‌لرجه قلیج وقلقاندن وسواریلرینك سلاحلری قلیج وقارغیدن عبارت ایدی . شمدی پیاده‌لرنده تفنك دخی واردر . سواریلری اتلرینك دیزکینلرینی براغوب ایکی ال ایله محاربه وفخذلرینك مساعده‌سیله اتلری استدکلری کبی تحریك ایدرلر . اون بش متره محلدن اتدقلری قارغیلری کیمه دوقنور ایسه اکثریا حیاتدن محروم ایدر . هر اتلی ایله برقلیج دخی موجود اولدیغندن کندولره طوغری اتیلان قارغیلری قلیج استعمالیله دفع وقطع ایدرلر . اتلیلقده اول قدر مهارتلری واردرکه سرعت شدیده اوزره ات سورورکن تصادف ایلدکلری انسانلرك باشلری اوزرندن اوته طرفه صچرادرلر . محاربه اثنامنده صف بسته برشکلده طوررلر ایکن بالایجاب اتلرینی کیرویه طوغری دخی یوریدرلر . اتدقلری تفنك قورشونلری نادراً خطا ایدر .

حبش حکمدارلرینك تواریخ عربیه‌ده عنوانلری نجاشیدر .

اوچنجی فصل

بلاد مغرب جغرافیاسیله قرون اولی تاریخی بیانندهدر

بلاد مغرب جغرافیاسیله اقوامی . بلاد مغرب قرون اولی تاریخی . قرتاجنه . قرتاجنه ورم محاربهلری

- ۹ -

بلاد مغرب جغرافیاسیله اقوامی

بلاد مغرب شمالاً بحر محیط وبحر روم، شرقاً بلاد مصر، جنوباً صحرای کبیر، غرباً بحر محیط غربی ایله محدوددر . بلاد مذکوره برقه، فزان، تونس، طرابلس، مراکش ایله فاسدن عبارتدر . شرقدن غربه معظم طولی (۲۶۰۰) وعرضی بعض محللرده (۵۵۶) وبعض محللرده (۱۴۰) میلدر . ازمنهٔ قدیمهده بوکا بلاد بربر دنیلور ایدی . یکرمی ملیون نفوسی حاویدر .

بلاد مغربی شرقدن غربه طوغری اطلس طاغلرینك سلسلهلری قطع وایکیبه تفریق ایدر . جهت شمالیه دهکی

اراضی کثیر المیاه ومنبت یرلردر. جهت جنوبیه بلاد جرید دیو معروف اولوب واسع وموحش و پك صیجاق محللردر.

اطلس طاغلری مرتفع وفاس ایله مراکش ارالرینی فاصلدر. اطرافنده پك چوق اورمان و خرما، زیتون نارنج، انجیر، توت، بلوط اغاجلری، اوزوم باغلری، شکر قامشی واردر. اراضیسنده وحوش، بیوك یلانلر، عقربلر کثرت اوزره‌در. اورالرده کوزل اتلر وهجینلر بولنور.

مصردن جنوب محیطه و بلاد بربره طوغری ممتد اولان مواقع شمالیه قدماجه معلوم ایدی. اوبر جهتلر پکده معلوم دکل ایدی. اعصار قدیمه‌ده یالکز بلاد مصره وجوارلرینه افریقا دینلور ایدی. اراضئ سائره قرتاجنه دولتنك تشکلندن صکره افریقا نامنی المغه باشلایوب کیده کیده شمدیکی افریقا قطعه‌سنه تعمم ایلدی.

بلاد مغربك اهالئ اصلیه‌سی حقنده اقوال مورخین اختلاف اوزره‌در. کیمیسی افریقانك جهت شمالیه‌سنه کیدرك اوراده منازل ومساکن انشا ایلدکلرینه، کیمیسی یمن عربلرندن وبرطاقیده بنی غساندن اولدقلرینه ذاهبدرلر. بعضیلریده بنی کنعاندن و عمالقه‌دن مخلوط اولدقلرینه واوطان اصلیه‌لرینه عسکرله هجوم ایدن ملوکك اوکلرندن

قاچوب دیار مصره کتدکارنده ملوك مصر جوارلرینه نزوللرینی قبول ایتدکلرندن بلاد مغربك اورطه‌سنه طوغری انتشار ایله برطاقمی سواحل بحرده، بعضیلریده جهات داخلیده توطن ایلدکلرینه ذاهب اولهیورلر. بعض آثار قدیمه اوزرلرنده فنیکه لسانیله « بزلر مغتصب یشوع بن یونك اوکنده منهزم اولانلرز » عباره‌سی کورلمشدر. بنی اسرائیلك کنعانیلر یدلرنده‌کی محللری استیلا ایتدکلری وقت اهالیسنك اوحوالیه طوغری هجرت ایتمش اولمری آثار مذکوره‌نك موجود اولدیغی حواليده ساکن اولانلر بنی کنعان اولدقلرینی کوسترهیور.

بلاد مغربده بولنان بربر شعوب وبطونك اصللری برانس ومادغیس نامنده ایکی برادره منسوبدر. بونلردن قبائل لایحصی منشعب اولمشدر.

برانس شعوبی نسابین عندلرنده یدی جذمی جمع ایدر. اجذام مذکوره ازدواجه، مصموده، اوربه، عجیبه، کتامه، صنهاجه، اوریغه بطویندر. سلیم بن سابق نام نسابه لمطه، هسکوره، کزوله بطنلرنیده علاوه ایلدی.

ابومحمد بن حزم دیرکه « صنهاجه ولمطه نام برادرلر یصکی نامنده بر اتانك اوغللریدرلر. لکن یونلرك بابالری معروف دکلدر. مزبوره یصکی اوریغ نامنده بریسیله

تزوج ایتدکدنصکره اوریغدن هوار نامنده بر اوغلی دنیایه کلمشدر. صنهاجه ولطه هوارك انا بر قرنداشلری اولدیغنه معلومات یوقدر ».

کلبی دیرکه « کتامه وصنهاجه بربرقبائلندن دکلدرلر. یونلر یمن عربلری شعوبندندرلر. یمن ملکی افریقش بن صیفی افریقا طرفلرینه غزایه کتدکده کتامه وصنهاجه قبیله‌لری برابرجه کیدرك اوراده نزول ایلدیلر ». اشبو روایت صحیحدر.

اجنام مذکوره‌دن معدود ازدواجه نام بابادن مسطاطه ومصموده‌دن غماره واوریغدن هواره، ملك مغد، قلدن، وهواره‌دن ملیله، بنوکهلان، وملکدن صطط، ورفل، سیل، مسراته بطونی انشعاب ایلدی. یونلرك جله‌سنه لهانه اطلاق اولنور. معذن اوریغدن ماداس، زمور، کبا، مصرای وقلدندن مصاته، بیانه، فل، ملیله بطونی تشعب ایتمشدر.

بنومادغیس شعوبی ـ که یونلره بتردخی دینلور ـ درك جذمی جمع ایدر. اجنام مذکوره اداسه، نفوسه، ضریه، بنولو الاکبردن عبارتدر. نفزاوه بطونی لوالا کبرك ولواته لوالا صغرك اوغلاریدر.

لواته‌دن سرداته بطنی منشعب اولدی. نفزاوه‌دن

بطون کثیره انشعاب ایتمشدرکه لهاصه، غساسه، زهله، سوماته، ورسیف، مرینه، زاتیه، ورکول، مرسینه، وردغروس، وردن قبائلنك جمله‌سی انلردندر. شو قبائله بنوتطوفت دینلور. تطوفت نفزاوه‌نك اوغلیدر.

قبائل بربردن نسبلری ایم ماضیه‌یه راجع اولانلر حقلرنده نسابین مختلفدرلر. بعضیلری بونلر ابراهیم علیه السلام اولادندن نقشانه وبعضیلری یمن عربلرینه منسوب اولدقلرینی بیان ایلدیلر. مسعودی قبائل مذکوره‌نك غسان وسائر قبائل یمندن اولدقلرینی وسیل عرمدن صکره تفرق ایدرك بلاد مغربه کلدکلرینی سویلدی. اختلاف ایسه پك چوقدر.

یمن عربلرندن اولدقلری اکثریت اقواله مربوط اولان صنهاجه وکتامه‌دن ماعدا بلاد مغرب قبائلنك جمله‌سی کنعان بن حام بن نوح اولادندن اولدقلری کافهٔ روایاتدن صحیحدر.

- ۱۰ -

بلاد مغربك قرون اولی تاریخی

بلاد مذکوره‌نك قرون اولی وقایعنی صحت وترتیب اوزره بیان ایده‌جك برتاریخ کتابی یوقدر.

بردرجه یه قدر معلوم اولان وقایع ملوك یمنك اوحوالی یه هجومیله غلبه لری واورالرده بعض مداین بنا ایتدرملریدر. ملوك یمن بلاد مغربه غزالر ایدرك تابعه دن افریقش بن صیفی وذوالمنار ـ مبحث مخصوصنده ذکری سبقت ایلدیکی وجهله ـ عسکرله اوحوالی یه عزیمت واقوامنه غلبه ایتمش وسبطله، جلولا، مرناق، طاقه، افریقیه، زناته شهرلریله سائرمدینه لر ملوك یمنك استیلالری زمانلرنده تأسیس اولنمشدرکه بونلر فتوحات اسلامیه اوائلنده عندالمحاربه خراب اولمشدر.

اتیده بیان اولنه جغی وجهله الیوم تونس وازمنهٔ قدیمه ده ترشیش دیو معروف اولان مدینه نك جوارنده اثار عتیقه سی موجود قرتاجنه حقنده بعض معلومات تاریخیه واردر.

بلاد مغربی رومالولر حرباً استیلا ایتدکدن صکره اهالینك برطاقمی فرار وتحفظلرینه مدار اوله جق طاغلره التجا ایتمشلردر. طاغلره التجا ایدن قبائل نومیدیه دیو معرفدرلر. موریتانیا اطلاق اولنان مراکش وجزائر کبی بلاد حین استیلاده رومالولره اطاعتله دیانت مسیحیه یی قبول ایلدیلر. هجرتدن (٦٠٥) سنه مقدم برابردن تاقفراس نامیله برشخص قیام ایدرك اهالینك اطاعتنه مظهر اولمش

واهالیی رومارك علیهلرینه قالدرمشیدی. بلاد بربرك رومار اللرندن قورتارلمسی ایچون یدی سنه محاربه ایتدیلر ایسه ده مقصدلرینه نائل اوله مدیلر.

هجرتدن (۲۹۵) سنه مقدم بلاد مغربده رومالولرك والیسی بولنان بونیفاس نشر لوای عصیان ودولت متبوعه سنك دائرهٔ اطاعتندن خروج ایدرك استقلال املنه دوشدیکندن ووندالیلر (اندلسلیلر) دن بالاستعانه جمع ایلدیکی سکسان بیك عسکرله مقصدینی ترویجه تشبث ایتدی ایسه ده مساعده مأمول ایلدیکی اقوامك چوغی کندوسنه خصومت کوسترديلر. بونیفاس افعالندن نادم اولوب علیهنه عداوت کوسترن ووندالیلرله ارالرنده خیلی محاربه لر وقوعبولدی. بالاخره باشنده کی عسکر مغلوب ومنهزم اولدیغندن دائرهٔ اداره سنده کی محللری ووندالیلر استیلا ایدی ویردیلر. امپراطور ژوستینینك زمانده قدر بلاد مذکوره ووندالیلرك یدلرنده قالمش اولدیغی حالده قبل الهجره (۱۸۷) سنه سنده امپراطور مشار الیه بیساریوس نام قوماندان رفاقتیله عساکر کثیره سوق ایدرك بلاد مذکوره یی ضبط ایتمشدر.

بلاد مغرب رومارك استیلالرندن ظهور اسلامه قدر رومارك یدلرنده و قبائل و شعوبی روم حکومتنه

ویرکو ویرمك اوزره کندو شیوخ ورؤسالرینك ایادیٔ اداره‌لرنده ایدی . امپراطور هرقلك زماننه دکین برقه وطرابلس واندلس وسائر بلاد مغرب امرا ورؤساسی روم امپراطورلغنه ویرکو ویروب هرقل زماننده افرنجلر بلاد مذکوره‌یه تجاوزله بعض محالری استیلا ایلدیلر . افریقا اهالیسی اولوقتلره قدر روم قیصرینی ملل نصرانیه‌نك کافه‌سنه حکمدار بیلوب رومللردن بشقه ملل مسیحیه اولدیغینده بیلزلر ایدی . افرنجلرك اورالره هجوملرنده بلاد مغرب رومللرطرفلرندن منصوب جرجیر نامنده بریسنك تحت ادارهٔ عمومیه‌سنده ایدیلر . جرجیر افرنجلرله محاربه ایدرکن مقتول اولمشدر .

برابرهنك برقسمیده دین یهودی اوزره ایدیلر . بودیانتی بنی اسرائیلدن المشلر ایدی . دور اسلامده افریقاجه دین مبین اسلامك انتشاری صره‌سنده بربرلرك اقسام معروفه‌سی دخی شرف اسلامیتله مشرف اولدیلر . بلاد مغربجه وقوعبولان فتوحات اسلامیه کتاب ثانیده تفصیل اولنه‌جقدر ان‌شاالله تعالی .

- ۱۱ -
قرتاجنه وقرتاجنه‌لیلر

ازمنهٔ قدیمه‌ده قرتاجنه دینلان شهر شمدی تونس دینلان مدینه‌نك ایکی میل بعدنده ونامنه منسوب اولان خلیجك قربنده ایدی .

اعصار قدیمه‌ده کلین کبی پارلاق ، ابنیه‌سی کوزل ، منظره‌سی فرحفزا ایدی .

فنیقه‌لولردن صور حکمداری بیغمالیون قزقرنداشی دیدونك زوجی رئیس الکهنه اسرباسی مالنه طمعاً اعدام ایلدکده دیدون مقتول مرقوملك اموال واشیاسنی طوپلایوب اعیان بیت ومتعلقاتیله برابر افریقاده واقع سیسلیا دینلان موضع قارشوسنده‌کی محله فرار ایتمشیدی . اوراده اراضیٔ واسعه صاتون الدقدن صکره اراضیٔ مذکوره‌ده‌اهالینك وکندی یاننده‌کی فنیقه‌لولرك معاونتلریله قرتاجنه شهرینی بنا ایلدی . (قرتاجنه) لفظی جدید معناسنه اولدیغندن یکی شهر دیمکدر . شهر مذکورك بناسی قبل الهجره (۱۴۶۸) سنه‌سنده‌درکه یهودا ملکی یهواشك زمانه مصادفدر .

او حوالی ملوکندن جارباس قرتاجنه‌یی بعدالاستیلا

دیدون ایله تزوج ایتمك استدی . دیدون ایسه قوجه یه وارمق عزمنده اولدیغندن جاریاس جبراً مقصدینی اجرایه قیام ایلدیکنی کوردکده نفسنی احراق ایله هلاك ایتمشدر . قرتاجنه مملکتنك بدایت عمرانی وجه مذکور اوزره در .

شهر مزبور ابتدا بر تجارت مدینه سی ایدی . فنیقه لولردن معدود و طبیعتلرنده کی تجارت استعدادی بابا ودده لرندن موروث اولانلرك سعی و اقدامیله ثروتلری پك زیاده وسعت و مملکتلری عظمت کسب ایدرك دائرهٔ حکومتلری اعصار قدیمه ده ممالك سائره دن زیاده اتساع ایله مشهور اولدی . وایچلرنده بر بیوك دولت دخی تشکل ایتدی . حکومتلری اول امرده حکمدارلق صورتیله مؤسس ایدی . صکره ایکی ذاتك ریاستنه تابع واوجیوز اعضادن مرکب اولمق اوزره بر مجلس عالی تشکیل ایله تأسیس جمهوریت ایلدیلر .

قرتاجنه نك شعوبی مختلف الاجناس ایدی . فقط هپسنك اصلی فنیقه حوالیسندندر . حتی دیانتلری بیله فنیقه لولرکی اولوب لسانلرینه عبرانی لغتلری قارشمش ایدی . طمع و حب مکاسب ایله موصوف ایدیلر . لکن بونلر غوائلدن احترازاً حالارینی هر وقت ایم مجاوره دن مکتوم

طوتدقلرندن اخبار تاریخیه‌لری پکده شایع و معلوم اوله‌مامشدر .

بعض اثار منقوشه وسائره‌دن اکلاشیلان حاللری تجارتلرینك صور اهالیسی تجارتنه مشابه اولمسی وکشف ایتدکاری معادنك کثر تندن‌واخذ و عطالرینك انتظام و ازدیادندن ناشی ثروت و تجارتلرینك اسکندریه‌یه بیله تفوق ایتمسی وسطوتلرینك تونس، طرابلس غرب، و سائر بوکبی افریقای شمالیه‌نك چوغنه یایله‌رق بالیار جزیره‌سیله اسپانیا، ساردنیا، قورسیقه، مالطه طرفلرنده خیلی یرلری فتح و استیلا ایتمش اولمریدر که سیسلیایه غلبه ایتدکاری زمانه قدر سطوت وتجاوزلری ممتد اولمش وجزیرهٔ مذکوره‌یی استیلالری رومللرله ارالرنده محاربات هائله‌نك حدوثنه سببیت ویرمشدر .

- ۱۲ -

قرتاجنه و رومللر محاربه‌لری

قبل الهجره

(۷۶۷ - ۸۸۶)

ایتالیانك جهت جنوبیه سنده‌ساکن بر طائفه‌رومالولره التجا وسیسلیاده واقع سرقوسا حکمداری هیرو علیهنده استعانه ایلدکارندن رومللر اولطرفلره بر بیوك اردو سوق

ایدرك سرقوسا و قرتاجنه اهالیلری برلکده رومله غلبه ایلدیلر . لکن قرتاجنه‌لولرك محاربه‌ده کوسترد کاری اقتدار و بسالت سرقوسا حکمدارینی و همه دوشوردیکندن حکمدار مشارالیه قرتاجنه علیهنده رومله بر معاهده قبول ایتمکله شو معاهده محاربات هائله‌نك حدوثنه سبب اولدی .

او تاریخلرده رومله‌نك حرب ایده جك قوهٔ بحریه‌لری یوغیدی . قرتاجنه‌لولرك ایسه مکمل قوهٔ بحریه‌لری وار ایکن رومالولر یوز قدر سفاین حربیه انشاسیله حرباً غلبه و قرتاجنه‌لولرك اللی عدد کیلرینی ضبط ایتدیلر . رومالولر شو مظفریتی مبدأ موفقیت اتخاذ و قوتلرینی اوچیوز کمی‌یه ابلاغ ایدرك بتکرار قرتاجنه‌لولره محاربه ایتمکله التمش کیلرینی دها اخذ ایله برابر قورسیقه و سارد نیا جزیره‌لرینده استیلا ایلدیلر .

بوندن صکره افریقا ناحیه‌لرنده ایلرو یورمکه باشلایوب ریغولوس نام قوماندان رفاقتیله بربیوك اردو قرتاجنه‌یه نزول و شهری محاصره ایلدی . رومالولر شو حرکتلرنده قرتاجنه‌یی استیلا ایده‌جك درجه‌ده تقرب ایتمشیکن اسپارته اهالیسنك قرتاجنه‌لوله وقوعبولان امداد و معاونتلری اوزرینه رومالولر منهزم اولوب

مقصدلرینه نائل اولهمدیلر. شو محاربهده ریغولوس قرتاجنهلولرك اللرنده اسیر اولمشیدی. روما دولتیله ارالرنده عقد مصالحهیه دائراولان شروطی عرض ایتمك اوزره قرتاجنهلولر ریغولوسی رومایه کوندردیلر. ریغولوس ایسه کیدرك رومالولری قبول مصالحهدن تبعید وقرتاجنهلولربونی حس ایتدکلرندن عودتنده ریغولوسی اعدام ایتمشلردر. محاربهٔ مذکوره یکرمی اوچ سنه ممتد اولدقدنصکره بینلرنده یکرمی اوچ سنه ممتد اولمق اوزره بر مصالحه عقد ایدلدی.

مدت مصالحهنك ختامنده قرتاجنه سرعسکری انیبال اسپانیانك بعض شهرلرینی محاصره ایلدی. اسپانیالولر رومالولردن استمداد ایله یدی ماه قدر محاصرهده ثبات ایلدیلر ایسهده مضایقهلری شهرلرینی محافظهدن امید کسهجك درجهیه وارمقله محصورین مدینهلرینی احراق بالنار ایدی ویردیلر. بوندن صکره انیبال عسکرله ایلریلیوب اسپانیانك ایچ طرفلرینه دخول و الب طاغلرینی چهرك ایتالیانك بلاد شمالیهسنه نزول ایلدی.

بلاد مذکورهنك وسطنده روما عسکرلری قارشو کلوب محاربه ایلدکلرنده انیبال غلبه ایله رومالولرك چوغنی اولدردی. انیبال شو غلبهدن صکره ایتالیا

حوالیسنده اون اوچ سنه مدت اقامت ایتمش اولدیغی حالده منتظر اولدیغی امدادك عدم ورودی و او صره‌ده رومل شیپیو نام قوماندان رفاقتیله یك بیوك اردولر سوق ایلدکاری جهتله بالمحاربه انیبال مغلوب و قرتاجنه‌نك اسپانیاده واقع بلادی رومل‌رك دائرهٔ استیلالرینه داخل اولمشدر .

بو مظفریتدن صکره رومالولر سفینه‌لرله قرتاجنه سواحلنه هجوم ایدرك انیبال عساکرکثیره ایله مدافعه یه یوریدی . لکن بولندیغی محلدن موقع حربه کیدرکن اثنای راهده پك چوق متاعبه تصادفله برابر محاربه‌لرده دخی کلیتلو عسکر ضایع ایتدیکندن قرتاجنه‌لولر اقبج هزیمته دوچار و اردولری تارمار اولدی . بناءً علیه یدلرنده‌کی بحر متوسط جزایرینك هپسی وسیسلیا و اسپانیا دائره‌لری سفاین بحریه‌لریله برابر رومالوله تسلیم ایدلمك، اون کیدن زیاده اللرنده سفینه قالمامق، فیمابعد رومانك رخصتی اولمدقچه هیچ بر طائفه ایله حرب ایده‌مامك کبی اغر شرطلرایله بینلرنده مصالحه منعقد اولوب ایکنجی دفعه‌ده اچلمش اولان باب محاربه شوصورتله قپاندی .

بو مصالحه قبل الهجره (۸۳۲) دن (۷۷۱) سنه‌سنه قدر دوام ایدوب او تاریخده اوچنجی دفعه محاربانی

پارلامشدر . بو اثناده جزائر بلادینك اجزاسندن معدود نومیدیا اهالیسیله رومالولر ارالرنده عهود منعقد ایدی . نومیدیالولر رومالولره مغروراً قرتاجنه‌نك بعض ولایتلرینی غصب ایلدیلر . قرتاجنه‌لیلر بوکا تحمل ایده‌میه‌رك حربه قیام ایتکله رومالولر غضبلنوب قرتاجنه‌لولر علیهلرنده اعلان حرب ایلمشلردر . بناءً علی ذلك رومالولر عساکر کثیره سوقیله درت سنه مدت محاربه‌یه دوام وقرتاجنه‌یی ضبط ایله احراق بالنار ایتدیلر (۷۶۷) .

(۷۴۲) ده رومالردن غراکوس شهر مذکوری اعمار و درونده شعوب غریبه اسکان ایتدیرمشدر . قیصر اوغستوس شو عمارتی دها زیاده ایلرویه کوتوردی . عمارت مذکوره ایله شهر بنه نما بولمغه باشلایوب افریقا بلادینك مشهورلرندن عد اولنه‌جق بردرجه‌یه واردی . قبل الهجره (۱۸۳) سنه‌سنده قرتاجنه‌یی ووندالیلر وبعده اسلام فاتحلری ضبط وتخریب ایتکله شمدی خرابه‌لری تونسك ایکی میل شمالنده عظمت اصلیه‌سنه نشانهٔ عبرت اولمق اوزره کندوسنی کوستروب طوره‌یور .

دردنجی فصل

افریقای شرقیه و افریقای وسطی
بیاننده در

- ۱۳ -

افریقای شرقیه

افریقای شرقیه‌نك كرك جغرافیاسنه وكرك قرون اولی تاریخنه شمدی‌یه دكین حقیله معلومات النه‌مامش اولدیغندن صورت مجمله‌ده تعریفیله اكتفا اولنور .

بو دائره درت قسمدر .

(۱) زنجدر . بوكا زنكبار دخی دنیلور . شو قسم عرض جنوبینك اوچ درجه‌سندن اون درجه‌سنه قدر ممتد وهواسی صحته غیر موافقدر . درونده چوق فیللر وسائر حیوانات استوائیه واردر . كیلو جزیره‌سی شو قسمده داخل اولوب بونده كیلو اسمیله بر مدینه موجود و موقعی ایكی نهردن حاصل بر جزیرهٔ حادثه‌نك قارشو - سنده‌در . اوراده عاج و دوه قوشی وشمع وعقاقیر طیبه بولنور .

بو دائره‌ده وعرض جنوبینك درت درجه و اوچ دقیقه‌سنده، طول شرقینك اوتوز طقوز درجه قرق بر دقیقه‌سنده، دکز کنارنده ممباسا نامیله بر مدینه واردر. داخل دائره‌ده برطاقم سلاسل جبال اولمغله بونلردن بعض انهار جریان ایدر.

(۲) موزمبیق دائره‌سیدر. بونك قاعده‌سی موزمبیق مدینه‌سیدر که موقعی عرض جنوبینك اون بش درجه ایکی دقیقه سنده و طول شرقینك قرق درجه درت دقیقه‌سنده‌در. اهالیسنك تجارتی کوله وجاریه صاتمقدر.

(۳) مکزنکا دائره‌سیدر. بوکا منومتبادخی دینلور. موزمبیقك جنوب جهتنده‌در. دائرهٔ مذکوره‌یی برطاقم نهرلر خرق ایدر. اهالیسی سیاه عربلردر. جمله‌سی اصنام پرستدرلر.

(٤) دلکوا دائره‌سیدر. بو اسم ایله معروف بر کورفز کنارنده واقع اولوب داخل دائره‌دن برطاقم نهرلر جاری وخلیج مذکوره منصب اولور. اهالیسی وحیواناتی وحشیدرلر.

شو دائره‌نك قرون اولی وقایع تاریخیه‌سی کلیاً مجهولدر.

- ۱٤ -
افریقای وسطی

افریقای وسطی دائره‌سی سودان بلادیدر. حدودی شمالدن صحرا، غربدن سینگامبیا وکینه اولوب بقیهٔ حدودی مجهولدر. بلاد مذکوره منطقهٔ حاره‌ده وخط استوانك ایکی جانبنده اولدیغندن هوامی، حواصلی، حیواناتی سائر اقالیم استوائیه‌ده اولانلر کبیدرلر. شو دائره‌نك بر بیوك قسمنه سیاحلردن هیچ بر کیمسه داخل اولمدیغندن قسم مذکوره معلومات الله‌مامشدر. سیاحلرك داخل اولدقلری محللردن ویردکلری معلومایه نظراً سودان بلادی ولایات متعدده‌یه منقسم و دارفور، بغرمی دارقله، دنقله مثللو بر طاقم مداین وقصبات حاویدر. بغرمی قصبه‌سی دارفورك غربنده ودارقله‌نك شمالنده اولوب بونکله نوبه‌نك اراسنده برغوبلادی واقعدر. بر نو شهری شو بلاددن معدوددر.

کوکا، برنی، انکرنو مدینه‌لری ومنداره‌دن برنونك جنوبنه قدر ممتد اولان محللربلاد مذکوره‌دائره‌سنده‌در. کرسیٔ بلادی کوکایه یوز سکسان میل مسافه‌ده واقع موره مدینه‌سیدر.

سودانده واقع چاد بحیره‌سنك موقعی عرض شمالیسنك

اون درت درجه سنده اولوب داخل بلاددن جریان ایدن شاری نام نهر کبیر شو بحیره یه دوکیلور . نهر مذکورك اوزرنده لغون نامیله بر قصبه واردر . بو دائره نك غرب طرفنده فلاته بلادی اولوب اراضیسی کوزلدر .

سودان دائره سنده بولنان خرطوم شهری نیل ازرقله نیل ابیضك ملتقاسنده وعرض شمالینك اون بش درجه اوتوز التی دقیقه ، طول شرقینك اوتوز التی درجه اوتوز یدی دقیقه سنده واقعدر .

شهر مذکور اسبق مصر والیسی متوفی محمد علی پاشا زمانـه قدر اون خانه لی بر کویدن عبـارت ایکن مشار الیه زمانـنده کسب عمـارت ایدرك شمدی یکرمی بیك نفوسی حاوی بر مدینـه اولمشـدر . هوای لطیفدر .

اهم سودانیه اصـناف وشعوب کثیره یی حاویدر . بعض نسابین اصللرینی حام بن نوحه نسبت ایده یورلر . ابن عبدالبر سودان اقوامی قوط بن حامك وبعضـیلری قبط بن حامك اولادندن اولدقلرینی روایت ایلدیلر .

افریقای وسطانك دخی قرون اولی وقایع تاریخیه سی مجهولدر .

بشنجی فصل

افریقای غربیه • افریقای جنوبیه • جزائر افریقا •

- ١٥ -

افریقای غربیه

افریقا قطعه‌سنك سواحل غربیه‌سی اقسام متعدده‌یه وبر طاقم ولایاته منقسمدر • بونلردن بریسی سینگمبیا دائره‌سیدر • سینگال وگمبیا نهرلری شو دائره‌ده جاری اولدقلری ایچون اویله تسمیه اولندی • حدودی شمالدن صحرا ، شرقدن بلاد سودان، جنوبدن کینهٔ علیا، غربدن بحر محیط اتلانتیق در • اقسام عمومیه‌سی عرض شمالینك طقوزنجی واون سکزنجی درجه‌لری بینده واقعدر • اراضیسنك اکثری دوز اووه اولوب راس اخضر ناحیه‌سیله جهات جنوبیه‌ده وسیرالیون نهری اوزرنده واقع تپه‌لردن ماعدا اراضیسی دوز اووه‌لردن عبارتدر •

دائرهٔ مرقومه اراضیسنده خرما ، نارجیل ، تمر هندی ، انجیر ، لیمون وپورتقال اغاجلری وحیواناتدن یلانلر ، موذی ایلر و حیوانات مألوفه کثرت اوزره بولنور •

هوامی بغایت صیجاقدر . اورالرده حزیراندن تشرین ثانی یه قدر یغمورلر یاغار . افریقای غربیه ده جاری انهارك ایکیسی ذکر اولنان سینکال وکمبیانهرلریدر . بونلره متعدد نهرلر ونهیره لر دوکیلور . شو انهارك اطرافنده کی اراضی منبت ومزروعدرلر .

دائرهٔ مرقومه ده متعدد بحیره لر واردرکه بونلرك بعضیلری هر وقت باقی بولنور . بعضیلری یاز موسمنده قوریرلر . شطوط بحریه اوزرنده کوزل وکوچوك جزیره لر واردر .

افریقای غربیه نك حاوی اولدیغی اهالی (۱۰,۰۰۰,۰۰۰) نفوسدر .

اهالیٔ مرقومه پك چوق قبائلدن مرکبدر . بعضلری بعضلریله محاربه لر ایتکده ویغما واسیر ایدرك طوتدقلری اسیرلری امریقای جنوبی طرفلرینه کوندروب صاتمقده درلر .

غربیٔ افریقا اقسامندن کینیا (کینه) دینلان دائره نك اجزاسی عرض جنوبینك اون التی درجه سیله عرض شمالینك اون درجه سی بینده واقعدر . اراضیسی وحواصلی کوزلدر . حیواناتی سائر اقالیم استوائیه کبیدر اهالیسی سیاه اولوب (۷ ۰۰۰ ۰۰۰) نفوسدر .

بلاد مرقومه کینیای علیا وکینیای سفلا دائره لرینه

منقسمدر . برنجیسی شمالدن سینکامبیا وبلاد سودان ، شرقدن اجزاء مجهوله ، جنوب شرقیدن کینیای سفلا ، جنوب وغربدن بحر محیط ایله محدوددر . درونی بر طاقم نهرلر خرق ایدر . روکل ، شربر ، مسوراد نهرلری انلردن معدوددرلر .

نواحیٔ مرقومهنك الك مشهور قسمی بنین مملکتیدر . مملکت مذکوره کینیاخلیجنك شمالنده ودهومی مملکتیده بنینك شمالنده واشنتی مملکتی ایکیسنك غربنده واقعدر . بو دائرهنك اهالیسی ممالك سودان اهالیسندن قوی واکثریسی بت پرست اولوب الههلرینه ذبایح بشریه تقدیم ایدرلر .

کینیای سفلا قسمنك حدودی شمالدن کینیای علیا شرق وجنوبدن اراضیٔ مجهوله ، غربدن بحر محیط اتلانتیق در . دائرهٔ مرقومهنك منقسم اولدیغی اقسامك مشهورلری . کونکو ، انکولا ، بنکویلا ، لوانکودر .

کینیای سفلا درونده انهار متعدده جاریدر . بحر محیطه منصب اولورلر .

حیوانات وحواصلی سائر اقالیم حارهکبی در .

شو دائرهنك جهات داخلیهسندهکی اهالی قبائل متوحشهدن اولوب انسان اتنی اکل ایدر طاقدن

اولدقلرندن سیاحلردن هیچ بریسی اورالره کیده مامشلردر .
افریقای غربیه‌نك قرون اولی تاریخی مجهولدر .

- ۱۶ -

افریقای جنوبیه

افریقای جنوبیه راس ، هوتنتوت وکفره بلادی اقسامنه مقسومدر .

بلاد راس : راس رجاء صالحه نسبتله اویله تسمیه اولندی . افریقانك (۱۴۹۳) سنهٔ میلادیه‌سنده پورتو - غالولر معرفتیله کشف اولنان محللرندندر . بو طریقدن هنده کیدیلور . صکرەلری انکلیز دولتی تملك ایلدی . (۱۶۵۰) تاریخ میلادیسنده راس بلادینی هولانداليلر تملك ایتمشیکن (۱۸۱۴) ده انکلترەنك ید تملکنه کچمشدر .

بلاد مرقومەیی شرقدن غربه طوغری امتدادایدن جبال متوازیه سلسلەلری خرق ایدر . بو سلسلەلرك برنجیسی بحردن (۲۰ — ۶۰) میل مسافەده واقع وایکنجیسی جبال سوددرکه برنجیسندن مرتفعدر . اوچنجیسی بحردن (۸۰ — ۱۰۰) میل بعید المسافه اولوب ارتفاعی (۱۰۰۰۰) قدمدر . شو طاغلرك

ارالرنده‌کی دره‌لر واووه‌لر پك كوزلدر . طاغلردن كلان نهرلر ونهيره‌لرك صولريله اسقا اولنورلر . اووه‌لرك بعضيلری صودن خالی وقيش موسملرنده اوتلر وچيچكلر ايله طولودر . ياز موسملرنده صيجاقدن محترق ويرلری منشق اولور .

نهرجبل ، نهرفيل انهار مذكوره‌دندرلر . ايكيسنده دخی قايقلر وعريض دينلان نهرده بيوك كميلر ايشلر .

بلاد راسك حيواناتی سائر بلاد افريقاده كيلر كبی در . حواصلی حبوب ، كتان ، قهوه ، شكر قامشی اولوب اوتلرينك ايچلرنده درلو درلو كوزل چيچكلر واردر . اورالرده اوزوم پك چوق اولديغندن خمرك انواعنی اعمال ايدرلر .

معادنی كومش ، قورشون ، تيمور ، كهرچله‌دن عبارتدر .

دائرهٔ مذكوره‌نك اهالئ قديمه‌سی هوتنتوت طائفه‌سيدر . بونلردن شمدی راس بلادنده از نفوس قالمشدر . لكن جهات داخليه‌ده هوتنتوتلر پك چوقدر جمله‌سی حالت جهل وغباوتده‌درلر . بلاد مرقومه‌ده بصمان ناميله بر طاقم قبائل دخی موجوددركه مغاره‌لرده اقامت ايدرلر .

هپسی قبیح الصوره وغلیظ الطبعدرلر . قیونوچکی دریلرندن البسه اتخاذ وصید وحوش ، سرقت ، نهب ایله تعیش ایدرلر .

بلاد راس مدینه‌لرینك مشهوری راس مدینه‌سیدر . شو مدینه رأس کورفزی اوزرنده‌واقع طاغ اتکنده‌در . سکانی اقوام مختلفه‌دن مخلوطدر . یکرمی بیك نفوسی حاویدر .

بلاد کفره شمالاً مزمبیق وجنوباً راس بلادی اراسنده‌در . اهالیسنك بر قسمی صفاتجه قوقاسیلره دیکر قسمی‌سودانیلره بکزر . قوقاسیلره مشابه اولانلرك قفاکوکاری مستدیر وبرونلری اینجه وسودانیلره مشابه بولنانلرك تویلری قویرجق‌ودوداقلری قالیندر . اهالئ مرقومه نه‌مذهبده اولدقلری مجهولدر .

او نواحینك طاغ طرفلرنده‌کی محللرك هواسی لطیف وسواحل جهتلرینك هواسی وخیمدر . صحرالرنده‌قورت وفیل کبی حیوانات چوقدر .

دائرهٔ مذکوره‌نکده قرون اولی وقایع تاریخیه‌سی مجهولدر .

- ۱۷ -
جزائر اغریقا

افریقا جزیره‌لرینك بریسی عرض شمالینك اوتوز ایکی درجه اوتوز سکز دقیقه‌سنده وطول غربینك اون التی درجه اللی دقیقه‌سنده‌واقع مدبرا جزیره‌سیدر. بو جزیره لطافت‌هوا ایله مشهوردر.

دیکری عرض مذکورك اون ایکی درجه اللی سکز دقیقه‌سنده وطول مزبورك اون التی درجه یکرمی‌بش دقیقه‌سنده واقع برتوسانتو جزیره‌سیدر. بو جزیره‌لرك ایکیسیده پورتوغال املاکندندر.

جزائر مذکوره‌دن معدود — قدمانك مبدأ طول اعتبار ایلدکاری — جزائر خالدات یدی عدد جزیره‌یی و (۲۰۳۰۰۰) نفوسی حاویدر. اطرافنده بعض جزایر صغیره واردرکه هپسی اسپانیایه تابعدر. بونلردن تنزیف جزیره‌سنده بو نام ایله یاد اولنور بر طاغ واردر. شو طاغك ارتفاعی (۱۲۰۰۰) قدمدر. ویشیل برون اطه‌لری اون جزیره‌دن عبارت اولوب اك بیوکی عرض شمالینك اون درت درجه اللی التی دقیقه‌سنده وطول غربینك یکرمی‌اوچ درجه یکرمی‌طقوز دقیقه‌سنده واقعدر.

جزایر مذکوره‌نك هواسی لطیف و طپراغی منبت، حواصلی کثیردر . پورتوغال دولتنه تابعدرلر .

کینیا خلیجنده دخی متعدد جزیره‌لر اولوب عرض شمالینك اون و طول شرقینك سکز درجه‌سنده بولنان مارتو جزیره‌سی انلردن معدوددر . بو جزیره‌نك هواسی وخیم وطپراغی لطیفدر .

راس رجاء صالح ایله برازیلیا بینده اوچ جزیرهٔ غیر مسکونه واردر . الك بیوکی ترستان جزیره‌سیدر . بو جزیره‌نك محیطی اون ایکی میلدر . اشجارایله مملودر . اورالرده یبان خنزیری و طاغ چکیلری وطیور بحریه بولنور .

جزائر افریقادن معدود مدکسکر (مادغشقر) جزیره‌سی عرض جنوبینك یکرمی درجه اون ایکی دقیقه‌سیله اللی بر درجه قرق دقیقه‌سی بینده واقعدر . طولی (٤٨٠) وعرضی (٢٢٠) میل جغرافیدر .

درونده شمالدن جنوبه ممتد سلاسل جبال اولوب شو سلسله‌لردن انهارکثیره جریان ایدر .

حواصلی شکرقامشی ، نارجیل ، توتون ، چوید ، فلفل ، کتان وبعض عقاقیردن عبارتدر .

حیواناتی اوکوز ، جاموس ، قیون ، سیاه‌رنکلی بر

نوع قوش وانهارنده تمساح اولوب آت ، فيل ، ارسلان و قپلان اورالرده يوقدر .

معادنی نحاس ، قورشون ، قلای ، تيمور ، جيوه ، كهربا ، زمرد ، وسائر بعض احجار كريمه در .

اهاليسی (٤ ٥٠٠ ٠٠٠) نفوسدر .

مادغشقر جزيره سيله بر افريقا اراسنده بر طاقم كوچوك جزيرهلر واردر .

وكوموراس وهنكوان جزيرهلری انلردن معدوددر . يوحنا مدينهسی هنكوان جزيرهسنده وعرض جنوبينك اون ايكی درجه طقوز دقيقه ، طول شرقينك قرق درت درجه اون طقوز دقيقهسنده واقعدر . جزاير مذكوره ده اقاليم حاره حاصلاتنك هپسی موجوددر . بوربون جزيرهسی مادغشقرك شرقنده وعرض جنوبينك بش درجه قرق اوچ دقيقهسنده اولوب فرانسه يه وعرض مذكورك يكرمی درجه اون دقيقهسنده ، طول شرقينك اللی يدی درجه يكرمی طقوز دقيقهسنده بولنان مورنيوس جزيرهسيله سائر متعدد كوچوك جزيرهلر انكلتره يه تابعدرلر .

مادغشقر جزيرهسنك صيفی تشرين ثانيده باشلايوب

نیسانده وشتاسی مایسدن بدأ ایله تشرین اولده منتهی اولور . اراضیسی پك کوزلدر . پرنجی اعلادر .

جزیرهٔ مذکوره اراضیسنده سواح نامیله برنوع اشجار واردر . هردالنك اشاغیسنده کیسه کبی برشی صاریلی اولوب نابت اولغله یغمور یاغدیغی وقتلرده شوکیسه‌لره یغمور صولری طولوب لذتنی ضایع ایتمکسزین محفوظ وهرکیسه‌ده یوزللی درهم صوموجود بولنور . یوجیلر قارغی ایله مذکور کیسه‌لری دلوب صولرینی ایچرلر .

درون جزیره‌ده (۹۰۰۰) قدم ارتفاعنده یوکسك طاغلر واردر . جزیره‌نك الك بیوك شهری انتاناناریوو مدینه‌سیدرکه سکسان بیك نفوسی حاوی اولوب مملکتك مرکز حکومتیدر . اسکلهٔ بحریه‌سی اولان تاماتاف قصبه سی (۳۰۰۰) نفوسی شاملدر .

مادغشقر جزیره‌سنك شعوبی بریسی سقلوان، دیکری مالیکاز اقوامیدر . سقلوان قسمی لون وعوائدجه کوله‌لره بکزرلر . اهالیٔ جزیره اسمر، صاچلری اوزون، برونلری قالین، کوزلری بیوك وپارلاقدر .

داخل جزیره‌ده هواز نامیله برقبیله واردرکه قبائل عمومیه‌نك سطوت وشوکتیجه الك معتبری برقبیله‌در . قبیلهٔ مذکوره‌نك هنده واقع مالاقه شبه جزیره‌سندن اورالره کیتدکاری مظنون ایسه‌ده قبائل اصلیه‌نك زه‌دن ونوقت جزیرهٔ مذکوردیه کیتدکاری معلوم دکلدر .

مادغشقر جزیره‌سنکده قرون اولی وقایع تاریخیه‌سی مجهولدر .

دردنجی قسم

اوروپا قطعه‌سنك جغرافیاسیله قرون اولی تاریخی

اوروپا اقوامی و جغرافیاسی — یونان — رومالر وایتالیا — بیزانس (استانبول) وروم شرق امپرا. طورلغی — اسپانیا — جرمانیا — غالیالولر و تفرعاتی — بریتانیا و تفرعاتی — اسیادن اوروپایه هجرت و هجوم ایدن ترك اقوام قدیمهٔ مختلفه‌سی .

برنجی فصل

اوروپا قطعه‌سنك جغرافیاسی و اقوامی تعریف و تسمیه و معلومات حاصله . مساحه و نفوس وحدود . مشتملات . اوروپا اقوامی

- ۱ -

اوروپانك تعریف و تسمیه‌سیله اوروپایه حاصل اولان معلومات

اوروپا قطعه‌سی کرهٔ ارضنك حاوی اولدیغی بش قطعه‌نك بریسی و اوسترالیادن ماعداسنك اڭ کوچوکیدر .

موقعی جغرافیا جهتیله اسیا قطعه‌سنك شمال غربیسنده‌در . ازمنهٔ قدیمه‌ده اسیادن معدود برشبه‌جزیره ایکن صکره‌لری باشلوجه برقطعه اعتبار اولنمشدر . تاریخ تمدن جهتیله اهمیتی حائزدر .

قطعهٔ مذکوره‌نك یوزده یکرمیسی کوللر، نهرلر، صخرلردر . اقصای شمالیسنك سکنای بشر اتخاذینه قابلیتی یوقدر . یوزده اوتوز التیسی زراعته ومواشی تربیه‌سنه قابلدر . اوروپانك زراعته قابل اراضیسنك الك کوزلی بریتانیا، جرمانیا، فرانسه دائره‌لرنده‌در .

اسکی یونانیلر شوقطعه‌نك کندو دائره‌لرینه قریب یرلرینه اوروپا اطلاق ایدرلرایدی . وجه‌تسمیه : بعض روایتجه فنیکه حکمداری اغینورك قزی (اوروپی) یه نسبتیدر . یونانی و فنیکه‌لیلرك اعتقادلرنجه مزبوره اوروپی مشترینك معشوقه‌سی ایدی . بعضیلری (اوروس)ه نسبت ایدرلر . اوروس هوای جنوبی معناسنه‌در . کیمیسی اسکیث لساننده ارض مستعرضه دیمك اولان (اوریس وایا) یه نسبت ایده‌یورلر . بعضیلریده لغت عبرانیه‌جه بیاض یرمعناسنی شامل (حورافا) دن محصف اولدیغنی بیان ایتمشلردر . دها بشقه وجه‌تسمیه‌لری وار ایسه‌ده تفصیلنه لزوم کوریله‌مدی .

اومیروسك جدول اقطارنده (اوروپا) اسمی ذکر اولنمامشدر . بعض محققین « اومیروس (ایلون) ایچون تنظیم ایلدیکی قصیده‌ده اوروپا لفظنی ذکر ایدوب بواسمی پلوپونیس وجزائر یونانیه تخصیص ایلدی » دیورلر . لکن ایتالیانك جهت جنوبیه‌سیله اغریقیا (یونان و جزائر بحر سفید و ایونیا و المان وثراقه دائره‌لری) نك ماعداسی اولان اوروپا بلاد داخلیه‌سنه اومیروسك معلوماتی یوغیدی .

مورخ ایفاپتوسك زمانینه مصادف قبل المیلاد (۵۰۰) تاریخلرنده بطریق الاجمال اسپانیا وغالیای جنوبیه، رین نهرینك مخرجنك قربنده واقع اقلیم ایله دانوب (طونه)، قره‌دکز ساحلی، بالوس‌مینس (ازاق دکزی) دائره‌لری بعض مرتبه دائرهٔ معلوماته داخل اولدی . متعاقباً بحر متوسط جزائریله ثراقه ممالکنده تمامیله معلومات الندی .

هیرودوت زمانینده اوروپای شمالیده اولوقته قدر مجهول اولان برقسمه وصکره غالیا وشمال دائره‌لرینك اورطه یرلرنده بربوك قسمه معلومات استحصال اولنمشدر . لکن قسم جنوبیٔ متوسط اقسام سائره‌یه نسبتله معلوم ایدی .

استرابون عصرنده اوروپا حدود شمالیه‌سنك انتهاسی بحر شمالی و بحر بالطق اعتبار اولنور ایدی . اورطه‌ده‌کی قسملر ایله اقسام شمالیهٔ متوسطه تمامیله معلوم دکل ایدی . روسیه‌نك بوکون‌که کونده اوروپا قطعه‌سنده‌کی مستملکاتنك چوغی مجهول ایدی .

رومالولرك اوروپاجه استیلا ایلدکاری ولایتلرجه سبقت ایدن تخطیطلرینه نظراً اکلاشیلایورکه دروسوس نیرونك قبل المیلاد (١٢ ـ ٩) و جرمانیکوسك بعد المیلاد (١٣ ـ ١٥) تاریخلرنده احداث ایلدکلری محاربات شمالیه زمانلرنده جرمانیای شمالیه اقلیملرینه معلومات صحیحه یوغیدی . اول وقتلرده سقندینا ویا وشمالیٔ روسیه واوقیانوس ارکتیکی جهتلرینه معلومات حاصل اولمشدر .

بوندن صکره امتداد ایدن استقراء بلدان اوزرینه اوروپاجه معلومات جغرافیا توسع وتکمل ایلدی .

ـ ٢ ـ

مساحه ونفوس وحدود

غوتا و سائر معتمد جغرافیلرك تقویملرینه نظراً اوروپا قطعه‌سنك مساحه‌سی (٢,٦٢٧,٠٠٠) میل

مربعیدر . طولی حفنده‌کی تحقیقاتك صحته قریب اولانی ریترنام ذاتك قول اتیسیدر .

اوروپانك شمالدن جنوبه طوغری طولی } عرض شمالینك ۱۷° ۱۰′ و طول شرقینك ۳۶° ۲۵′ ۴۶″ دقیقه‌سندن عرض مذکورك وطول غربینك ۵° ۴۶′ ۵″ دقیقه‌سنه قدر

اوروپانك غربدن شرقه طوغری طولی } عرض مذکورك ۳۸° ۴۶′ وطول غربینك ۶۸° ۹° ۳۱′ دقیقه‌سندن عرض مذکورك وطول شرقینك ۶۰° درجه‌سنه قدر

بناءً علیه قطعهٔ مذکوره‌نك معظم طولی (۲۴۹۰) وعرضی (۲۴۲۰) میلدر .

اوروپانك حدودی شمالاً بحر منجمد شمالی شرقاً اورال طاغلریله اورال نهری وبحرخزر، جنوباً قوه قاف سلسله‌سی وقره‌دکز وبحر متوسط، غرباً اوقیانوس اتلانتیکی ایله محدوددر . لکن اوروپا واسیا ارالرنده‌کی حدفاصل شمدیه دکین اختلافدن سالم اوله‌جق درجه‌ده تقرر ایتامشدر . (۱۸۷۲) سنهٔ میلادیه‌سنده نشر اولنان رسمی تقریرلره نظراً اوروپا قطعه‌سی (۳۰۱,۷۰۰,۰۰۰) نفوسی حاویدر .

قطعهٔ مذکوره قائمالزاویه برمثلث شکلنده وبومثلثك زاویهٔ قائمه‌سی بحرخزر اوزرنده‌در . مثلث مذکورك

جون بسکایدن نهر قارایه قدر ممتد اولان قسمنك مساحه‌سی (٢,٦٥٠,٠٠٠) و درونده‌کی مرتفع محلارك مساحه‌سی (٨٦٠,٠٠٠) و جزیره‌لرینك مساحه‌سی (٢٠٠,٠٠٠) میل مربعیدر .

اوروپانك اوج جهتی صوایله محاطدر . شمالدن قطعهٔ مذکوره‌یی احاطه ایدن اوقیانوسك مسافه‌سی (٤٠٠) میلدر . اق دکز بوندن ایریلوب تشکل ایتمشدر .

- ٣ -

اوروپا قطعه‌سنك مشتملاتی

قطعهٔ مذکوره پك چوق بحیره‌لری وکورفزلری حاویدر . مشتملاتدن بریسی بحر سفید (اق دکز) در . شودکز بحر منجمد شمالیدن روسیه بلادینه داخل اولمشدر . درونده اون اوچ نهر منصب اولور . مساحه‌سی (٤٠,٠٠٠) میل مربعیدن زیاده‌در . معظم ساحلی منطقهٔ معتدله‌ده واقع و غرباً بحر محیط اتلانتیق ایله محدوددر .

بریسیده بحر شمالدر . بوکا بحر جرمانی دخی دیرلر . شرقاً نروج ودانیمارقه وغرباً جزایر بریتانیا ارالرنده واقعدر . معظم عمقی (١٩٠) ومعدل عمقی (٣١) قولاجدر . مساحه‌سی (١٥٣,٧٠٩) میل مربعیدر .

بریسیده بحر بالطقدرکه اسوج وروسیه بینندهدر ۰ مساحهسی (۱۵۱,۹۰۰) میل مربعی، عمقی (۶۰) قولاجدر ۰ بحر بالطقده ایکی کورفز واردر ۰ بریسی بوثنیا خلیجیدرکه روسیه واسوج بلادینی فصل ایدر ۰ دیکری فینلاندا خلیجیدرکه روسیه بلادینك ایچروسنه کیرمشدر ۰ بودکزده متعدد جزیرهلر واردر ۰ بحر بالطقله بحرجرمانی اراسنی شلیف بوغازی فصل ایدر ۰ بوکاسکاجراك دخی دینلور ۰

اوروپا قطعهسنده واقع بحر متوسط روم دکزی دیمکله معروفدر ۰ بونکله بحر محیط اراسنی جبل طارق بوغازی فاصلدر ۰ شوبوغازك طولی (۲۸) واقل عرضی (۸) میلدر ۰ بونك اورطهسنده صولر اوقیانوسدن بحر متوسطه وایکی جانبنده عکسنه جریان ایدر ۰ بحر متوسط مذکورك مساحهسی ـ اوروپا و جزایر روم دکزلری مستثنا اولمق اوزره ـ (۸۶۰,۰۰۰) میل مربعی وعرضی اندلسله افریقا بینندہ (۱۵۰) وسدره کورفزیله ادریا دکزی اراسنده (۷۰۰) میلدر ۰ بحر مذکور اوروپا ایله افریقانك اراسنی فصل ایتدیکی ایچون (بحرمتوسط) دیو موسوم اولدی ۰ شو بحرده دخی متعدد جزیرهلر واردر ۰

ینه اوروپا قطعه‌سنده واقع بحر اسود (قره دکز) استانبول بوغازی و مرمره دکزی واسطه‌سیله بحر متوسطه اتصال ایدر. قره دکزك مساحه‌سی (۲۳۳۰۰) میل مربعیدر.

اوروپا بحیره‌لرینك اکثریسی سویسرا (اسویچره)، ایتالیا، المانیا، روسیه، اسوج بلادنده‌در. بونلرك الك بیوکی روسیه بلادنده‌کی (لادوقا) بحیره‌سیدرکه مساحه‌سی (۶۳۴۰) میل مربعیدر.

اوروپا نهرلری پك چوقدر. مجرالرینه تصادف ایدن اراضینك چوغنی اسقا ایدرلر. لکن بشقه قطعه‌لرده‌کی نهرلرکبی بیوك دکلدرلر. الك بیوکی اوروپانك اسیایه اتصال ایده‌جکی جهات شرقیه‌ده واقعدر بوکا چوق نهیره‌لر منصب اولور.

اوروپا طاغلرینك باشلوجه‌لری الب، اپه‌ن، البرت، بالقان، اورال کرباث اسقندینلو طاغلریدر. الب طاغی سویسرا وشمالئ ایتالیاده واقعدر. اعلاسنه بلانك طاغی دینلور. ارتفاعی (۱۵۷۰۰) قدمدر. شو طاغ بلاد سویسرادن (۱۳۰۰۰) میل مربعی مقداری سلاسل کثیره تشکیل ایدر (۷۰۰۰ - ۸۰۰۰) قدم ارتفاعنده هروقت قار بولنور. البرت طاغی فرانسه و اسپانیا بینی فاصل و کرباث طاغی اوسترپا بلادینی دونو نهرینك

شمالنه قدر قاطعدر . بالقان طاغلری دولت علیهٔ عثمانیه بلادنده‌در . اورال طاغلری اوروپا واسیایننی فاصلدر . اسقندیناو طاغلری اسوج ونوروج ارالرینی فصل ایدر .

اوروپاده اوچ وولقان واردر . بریسی آتنه‌ده دیکری ناپولیده بریسیده ایسلانده جزیره‌سنده‌در .

اوروپا قطعه‌سی منطقهٔ باردهده بولندیغی ایچون جهات شمالیه‌ده هواسی صوغوقدر . جهات متوسطه وجنوبیه‌سنك هواسی معتدلدر . فقط اسیانك جنوبی جوارنده حرارت زیاده‌در .

اوروپانك حواصل ومعادنی ومشتملات سائره‌سی مباحث آتیه‌ده تفصیل اولنه‌جقدر ان شاالله تعالی .

- ٤ -

اوروپا اقوام وامم قدیمه سی

اوروپا اقوامی امم کثیرهٔ مختلفه نسللرندن منشعبدرلر . بوامتزك الك بیوکی اوروبیٔ هندی فرعیدر . اوروپانك قسم غربی وقسم جنوبیسنده‌کی اهالی فجر تاریخك نشر انوار ایتمکه باشلادیغی وقتده کلتی وایبریلر وشرق وشمال شرقی سکانی امم اغریه [۱] یدلرنده ایدی .

[۱] اغریه مغول اقوامیدر . قدماجه بونلره اسکیث دینلور ایدی .

لابه (لابلاند)، فنه، مجار اقوامی امم مذکوره بقایاسیدر.

ازمنهٔ قدیمه‌ده اسلاولر قره دکزك جهت شمالیه‌سنده واقع محللرده ایدیلر. صکره یوزلرینی شمال شرقیه چویروب اغریلرك یرلرینی یواش یواش ضبط ایتدیلر. ازمنهٔ مذکوره‌ده شرقده اغری واسلاو وغربده کلتی امتلری ارالرنده امم جرمانیه وار ایدی. بونلر سقدیناو. یابی فتح ایچون شمالاً وفرانسه‌یی فتح ایچون جنوباً تقدم ایلدیلر.

اوروپانك جنوب شرقیسنی اسیا وافریقا امتلری وطن اتخاذ ایتمشلر ایدی. اغریقیا وایتالیاده هیلانیه وروماینه نامیله ایکی امت مشتهر اولمشلردر. اوروپاده الك ابتدا لوای معارف وتمدنی نشر ایدن طائفه هیلانیه امتیدر. رومانیا فاتحلریده بونلره منضم اولدی. بعده منفعتلری بحر متوسط اطرافنده‌کی اقطاره تعمیم ایلدی. رومانیلرك قوتلرینه خلل عارض اولدقده امم شمالیه بونلره غلبه ایتمشیدی.

ارادن قرون متعدده مرور ایتدکدن صکره رومانیلر برتمدن جدیده وضع اساس ایلدیلر.

رومالولرك تمدن جدیدندن صکره ایتالیایه هیدوله،

استروغوت ، لومباردا و سائر امم توتونیه واسپانیایه سوئه‌و ویزیغوت ، و وندالە وغالیا (فرانسه) یه فرنك ، برغندی و بریتانیایه انغله ، صکصون (ساقسون) ، جونه ، فریزی اقوامی دخول وتوطن ایتمشلردر .

ایتالیا وغالیانك فاتحلری بولدقلری امم ایله اختلاط وعادتلریله استیناس ایدرك نسللرینك اختلاطلرندن لاتین جنسی نشئت ایلدی . بریتانیایه کیدنلر اقوام اصلیه یی ولیر وقرنوال وکمبرلند طرفلرینه طرد ایتدیلر . لکن فرانسه لیلر ونورمندیلر صکره‌لری انلرك بلادینه غزا ایدرك اختلاطلرندن کلتی وانغلوساقسون ونورمندی اقوامندن امت واحده ترکب ایلدی که امت مذکوره مرکب اولدیغی حالده (انکلیز) نامیله مشتهر اولمشلردر .

مؤخراً عربلر وتاتارلر وسائر بعض اقوام دخی اوروپایه یاییلقله بونلرك وقوعات وفتوحاتلری قرون وسطی وقرون اخیره‌ده وقوعبولدیغندن کیفیتلری ایکنجی واوچنجی کتابلرده تفصیل اولنه‌جقدر . ان شاءالله تعالی .

ایکنجی فصل

یونان بلاد و اقوامی وقرون اولی تاریخی بیانندهدر

یونان بلادی جغرافیاسی • یونان اقوامی • یونان اعصار خرافیهسی • تروئه محاربهلری • اسپارته • اتنه • یونانوفرس محاربهلری • ماکدونیا • اپیر • یونان معارف ومدنیت ومذاهبی •

- ٥ -

یونان بلادی جغرافیاسی

یونانستان قدیمدائرهسی شمالاً ایلیریا (بلادبوشناق) ومیسیا (صرب)، جنوباً بحر روم (اقدکز)، شرقاً روم ایلینك جزء شرقیسندن عبارت اولان تراقیا وادریاتیك (وندیك کورفزی) ایله محدود برقطعهدر •

شو قطعهنك حاوی اولدیغی بلاد درت بیوجك اقسام طبیعیه یه وهر قسم دخی بر طاقم کوچوك دائرهلره منقسمدر •

اقسام اربعهٔ مذکورهنك برنجیسی اپیروس (یانیه) وتساليا (ترحاله)، ایکنجیسی ارناود بلادینك جزائر شمالیه سیله روم ایلینك جزء غربیسنی تشکیل ایدن ماکدونیا،

اوچنجیسی بلاد رومدن عبارت اولان هلاس، دردنجیسی بلوپونس (موره شبه جزیره‌سی) دائره‌لریدر. بلاد مرقومه یه (اغریقیا) نامی اطلاق اولنمشیدی.

بعض جغرافیا کتابلرنده قطعهٔ مذکوره شمالی، وسطی، جنوبی اعتباریله اوچ قسم اعتبار اولنمشدر.

قسم شمالی قامبونی طاغلری و قوماتیه سلسله‌لریله تفریق اولنور. قسم وسطی سلسلهٔ مذکوره‌دن قوردوس برزخنه قدر ممتد بحلردن، قسم جنوبی موره شبه جزیره‌سندن عبارتدر.

- ٦ -

یونانستان اقوام اصلیه‌سی

یونانستانك الك ابتدائی اهالیسی پلاسجی (پلازغی) طائفه‌سیدر. تراقس، الیرنی، النوس، واردانی، پئونس قبیله‌لری پلازغی اقوامندن واژه‌ئی (اکه‌ئی)، اولیس، ائونس، دوری طاقلریده النوسلردن انشعاب ایلدی.

اولیس طائفه‌سی پك بیوك بر قبیله اولوب ابتدا تسالیا قطعه‌سنك جهت شمالیه‌سنده ساکن ایدیلر. صکره‌لری پلوپونس دائره‌سنه یایلش وهجرتدن مقدم کی اون دردنجی عصرده یونانستانی ترك ایله اناطولی طرفلرینه کچمشلردر.

دوری طائفه‌سی تسالیا جوارنده ـ الیوم دوریس دینلان قطعه‌ده ـ ایدیلر. صکره‌لری مغاره وکرید دائره‌لرینه نقل ایلدیلر.

احائی دینلان قبیله اولیس فروعندن معدود در. اولیسلرك پلوپونس دائره‌سنی وطن اتخاذ ایلدکلری وقتلرده ایچلرندن بر طائفه او دائره‌نك احائیا تسمیه ایدلمش اولان پارچه‌سنده ساکن اولدقلرندن اونام ایله شهرت ویردیلر.

اصول اقوام عد اولنان قبائل مذکوره‌نك فروعی چوقدر. باشلوجه‌لری یازدقلرمزدن عبارتدر.

ـ ۷ ـ

یونانستانك بدایت مسکونیت واعصار خرافیه‌سی

قبل الهجره

(۳۰۶۲ ـ ۲۲۶۵)

یونانستان قدیم قطعه‌سنك بدایت مسکونیتندن فرسلرك تجاوزلرینه قدر کچمش زمانلره متعلق وقایعك چوغی مجهول ومعلوم اولانلرکده اکثری خرافات ایله مخلوطدر.

مورخلرك اکثری یونان طـائفهٔ قدیمه سـنی اولاد نوحدن یافان (یاوان)ه نسبت ایدیورلر. (یونان) یونك محرفیدر. هیرودوتك یونان اصلی یه دائر اولان روایتیده بوکا یاقن بر شیدر.

هلاس ـ یاوانك هلاس، ترشیش، کتیم، دودایم نامیله موسوم اوغللرندن ترشیش اسیای صغرایه، کتیم ایتالیا دکزی سـاحلنه، دودایم تریسته شهرینك جنوب طرفنـده واقع ارناود بلادینك بولندیغی موقعه کیدرك توطن ایلدکاری کبی هلاس دخی تقریباً هجرتدن (۳۰۶۲) سنه مقدم باشنده کی غلبه لکله یونانستانك غرب جهتنده بولنان قطعه یه عزیمت و اوراده طرح سـکنا و اقامت ایلدی.

شـو طائفه نك اوائل حاللرنده تعیش و توطنـلری حیوانات سائره یه یاقن برصورتده اولوب هپسی وحشیانه مألوف ایدیلر. قیون اوتاررلر، طـاغلرده کی مغاره لرده یاتوب قالقـارلر ایدی. یدکاری بقول نوعیـله اوت کوکارندن، کیدکاری حیوانات دریلرندن عبارت ایدی.

شو حال اوزره عمر کچیررکن صـکره لری ایچلرندن پلازغی نامنده بریسی پلوط بولوب یکه باشلادقلرندن پلازغی یی رئیس اتخاذ ایله اکا نسبتله شهرت ویردیلر.

تیتانیلر ـ او اثناده فنیکه‌دن تیتانی دیدکاری طائفه یونانستانه هجرت ایلدی. اهالیٔ اصلیه ایله برلشدیلر. و اهالیٔ مرقومه انلردن بعض معارف اخذ ایله وحشیلکدن قورتلمغه باشلادیلر.

یونانیلر تیتانیلری اورانوس اولادی اعتقاد ایتمش و فنیکه‌لولرك معبودلری اولان اورانوس (سما)، ساتوروس (زحل)، ژوپیتر (مشتری) کبی یلدزلره طاپمشلردر. شو اسمرك هربریسی وقتیله برر انسانه مخصوص ایدی. مسمالری برر جهتله کسب اشتهار ایتدکاریچون صکره‌لری ارالرنده معبود اتخاذ ایتدیلر. خرافات یونانیه‌نك اصلی بودر.

تیتانیلر یونانستانده بعض شهرلر یاپدیلر. لیبانتوکور. فزینك یانندهکی سیسوم شهری یونلرك آثارندندر.

تیتانیلر حضرت ابراهیم علیه السلامك اخرایامنه تصادف ایدن (۲۴۷۸) ده ارغوس شهرینی بنا ایتمش اولدقلری مرویدر. یونلرك حکمدارلرندن اوغیرش نامنده برشخص روایت اولنه‌یور. زمانی قبل الهجره (۲۴۱۸) تاریخنده ایمش.

- ۸ -

اتنه شهر و حکومتنك جغرافیاسیله وقایع تاریخیه سی

قبل الهجره

(۲۲٦٥ - ۱٦۹۰)

اتنه شهر و موقعی - عثمانلولرجه اتنه دیو مشهور اولان شهر قدیمه یونانیلر (اثینا)، عربلر (مدینة الزیتون) فرامسزلر (اتین)، انکلیزلر (اتنز) دیرلر. شهر مذکور یونانستانك شرق جهتنده بولنان کوچوك اتیقه شبه جزیره سنده در. عرض شمالیدن (۳۷, ۳۶°)، طول شرقیدن ۳۸, ۲۳° نقطه ده و دکزه برچوق ساعت مسافه سی اولان اقروپول تپه سنك اتکنده در. صکره لری شهرك ایچ قلعه سی اقروپول دیه شهرت ویردی.

اتنه شهرینك فالیروس، مونیخیا، پورتولیون (پیره) تاملریله معروف اوچ عدد اسکله سی اولوب شهردن پیره اسکله سنه قدر ایکی بیوك دیوار چکلمشیدی.

شهریدی قسمی واون اوچ دروازه یی شامل وارباغوس، اودیون، بریتانیون، بقیلوس، اقادامیا، سکز کوشه لی بر جسیم برج، لیقیوس کبی بیوك بیوك بنالری و ژوپیتر،

روزکار، ثیفس، انتصار هیکلرینی ونجوس، هیرودوس انتقیوس تیاترولرینی حاوی ایدی. ابنیهٔ مذکوره‌نك هپسی صنایع غریبه‌ایله یاپلش ونقشلر، صورتلر ودرلو درلو یازولرایله مزین بولنمش ایدی. انقلابات دوران جمله‌سنی خراب ایدرك میدانده صنایع اصلیه‌سنی اکدره‌جق اثار عتیقه‌دن بشقه برشی براقامشدر. اتنه اراضیسی الیوم اثار عتیقه‌جه خزینه اطلاق اولنه‌جق برحالده‌در.

کقروپس ـ تیتانیلرك انقراضندن ایکی عصره قریب زمان مرورندنصکره قبل الهجره (۲۲۶۵) تاریخنده حکمای مصردن کقروپس یونانستانه هجرت و اوراده اون ایکی مدینه بنا ایلدی. اتنه شهری او مدینه‌لرك برنجیسی‌در. کقروپس اولوقت یونانیلره ریاست ایتکده بولنان ذاتك قزینی تزوج ایلدیکندن قاین پدرینك وفاتنده یونانستان حکومتی کندوسنه منتقل اولدی.

او تاریخلره قدر یونانستان اهالیسی جمعیت متمدنه صورتیله یشامق یرینه هر فاملیا صورت متفرقه‌ده تعیش ایدر و هپسی برشخصك ریاستی التنده بولنور ایدی. کقروپسك همتیله مدنیت یونه‌کیرمکه باشلایوب اون ایکی قبیله‌یه بالتقسیم هر قبیله ذکر اولنان مدینه‌لرك بریسنده یرلشدیرلدی. اندنصکره بغدای و زیتون زراعت

و (اریئوباغوس) عنوانیله بر محکمه تشکیل ایدوب ازدواج ودفن اموات کبی معاملات حقنده بر طاقم قاعده‌لر دخی قبول ایتدیلر .

کقروپسك عاصمه‌سی اتنه شهری ایدی . کندوسندن صکره کرناؤس وبعده افقتیون اتنه مربوطاتنده بر دیوان تشکیل ایدرك هر دیوانه بریسی اعیاندن و دیکری عوامدن ایکیشر نائب نصب ایدلش و قبائل علی‌العموم دائرهٔ اتحاد و انتظامه انمشدر .

خارجدن او دائره‌یه کیرمك استیانلره « افقتیون شهرلرندن هیچ بریسنك خرابنی موجب اولهجق معامله‌ده بولنمیه جقلرینه، یونان کیلرینی دکزده سیردن منع ایتمیه جکلرینه، معبودلرینك مالرینی یغما ایدنلره، یاخود بشقه‌سنك یغما ایتمسنه کوز یومانلره اغر عقوبت کوسترهجکلرینه » یمین ایتدرلدکدنصکره دائرهٔ اتحاده قبول اولنمق اوزره بر قاعدهٔ مرعیه وضع ایلدیلر . اولوقته قدر دائره‌لرینه جوار محللرده تأسس ایتمش اولان کوچوك جمهوریتلر افقتیون زماننده یونان حکومتنه کسب مناسبت وارتباط ایتمشلردر .

افقتیوندن صکره حکمدار اولان ارخثونیوسی وولقان ایله میزوه‌نك اوغلی دیو اعتقاد ایدرلر ایدی .

اثینا دیدکاری معبودلری ایچون زیتون اغاجندن برهیکل یاپدردیغندن شهر اثینا (اتنه) نامیله شهرت بولمشدر. عربلرده او هیکل مناسبتیله اتنه یه مدینة الزیتون اطلاق ایلدیلر.

ارخثونیوس حقنده درلو درلو خرافات روایت اولنه یور. کویا اناسی میزوه بکارتنی محافظه ایلدیکندن ارخثونیوس کندوسنه اوغل اولمق اوزره کوکدن یره دوشوب بر ایاغی طوپال اولمش وسقردیسك قزلری برده بولوب میزوه یه کوتوردکلرنده هیکاده تربیه ایله بیودلمش ایمش.

ارخثونیوس حکمدار اولدقدن صکره عدالت وامور سیاسیه جه هرکسی ممنون ایده جك درجده حذاقت کوسترمدی.

ارخثونیوسدن صکره برنجی بندیون، ارخثوس ایکنجی کقروپس، ایکنجی بندیون متسلسلاً حکومت ایلدیلر.

ایکنجی بندیوندن صکره حکمدار اولان اثریوس (ایفس) خرافات یونانیه دن اولمق اوزره ترزینه شهرینه کیدرك اورانك حکمداری پتسیوسك قزیله ازدواج ایتدکدنصکره قلیجنی برقیانك التنده صاقلادیغندن اوغلی

دنیایه کلوبده او قیایی یوارلیه یه‌جك درجه‌یی بولدقده قلیجی الوب یانه کلمسی زوجه‌سنه توصیه ایتمش واوغلی ثیسیوس مزبوره‌دن تولد ایدوب بیودکده باباسنك وصیتی اوزره‌طاشك التندن قلیجی اخذ ایله براً اتیقه‌یه کیدرکن یولده‌پك چوق خرسزلر وجناورلر اولدرمش ایمش .

اثریوس اغتصاب حکومت ایچون علیهنده عصیان کوستردن برادرزاده‌لریله محاربه‌یه طوتلمغله مظفر اولدقدن صکره کریده عزیمت واورالرده انسان یمکه حریص مینوتاروس نام جناوری تلف ایتمش ایسه‌ده اوغلی ثیسیوسی او جناورك یوطمش اولدیغنی تخیل ایتمکله کندوسنی اق دکزه اتمش ایمش .

اثریوسدن صکره اوغلی ثیسیوس حکمدار اولدی . اتنه حکمدارلرینك اك مقبولی وسولونك مؤخراً اصلاح ایلدیکی نظاماتك واضعی بودر .

ثیسیوسك نامنی یونانیلرجه تخلید ایدن اسبابك بیوکی کندی نامنه نسبتله یاپدردیغی ثیسیوم هیکلیدر .

ثیسیوس امازونه عزیمتله حرباً غلبه واورانك قرالیچه‌سی انتیوبی‌یی اسیر ایتمش و بیوك اتیقه‌یه هجوم ایتمش ایسه‌ده مغلوب اولمشدر . ثیسیوس صکره‌لری سکیروس جزیره‌سنه کتدکده حکمدار لیقوسك خیانتیله

مقتول اولدی . جنازه‌سی سکیروسده قالمشیکن قبل الهجره (۱۹۰۱)ده کوکاری اتنه‌یه کوتوریلوب ثیسیوم هیکلنه وضع اولنمشدر .

ثیسیوسدن صکره مینسیتوس اتنه حکمداری اولدی . مشهور تروئه محاربه‌سی بونك حکومتی زمانینه مصادف اولمغله یونانیلره خیلی معاونتده بولنمشدر .

مینسیتوسدن صکره دیموفون، اقتستئیس، اقیداس، ثیتس، میلانثوس، قادروس متسلسلا حکمدارلق ایلدیلر .

قادروس شو حکمدارلرك صونکیسی در . (۱۶۹۰)ده پلوپونیسه طائفه‌سنك اتنه‌یه هجوم ایلدکاری جهتله کویا « اتنه حکمداری قادروسك نفسنه ضرر دوقنمز ایسه مظفر اولورسکز » دیو هاتف غیبی خبر ویردیکندن شو طائفه‌نك رئیسی بونی عسکره تفهیم ایله قادروسه زنهار مضرت وقوعه کتورلمامسنی توصیه ایتمش ایمش . کیفیت قادروسه واتنه‌لیلره منعکس اولدقده قادروس کندوسنی بیلدیرمیه‌جك بر قیافتله خفیاً پلوپونیسه عسکری ایچنه کیدوب اورادہ بر منازعه چقارمش واثنای منازعه‌ده مقتول اولوب اتنه محافظه‌سیچون نفسنی قربان ویرمش اولدیغنی پلوپونیسه عسکری

ایشتدکلرنده هزیمت قورقوسیله محاربه‌دن فراغت‌ویرلرینه رجعت‌ایتمشلردر .

قادروسك وطن سلامتی ایچون نفسنی‌قربان ویرمسی اتنه اهالیسی ایچنده نامنی بیوتدیکندن شاننه رعایت مخصوصه اولمق اوزره کندودن صکره اتنه حکمدارلغی الغا وارخون عنوانیله اتنه‌ده بر جمهوریت احداث اولندی . قبل‌الهجره (۱۶۹۰) .

- ۹ -

تروئه محاربه‌سی

قبل‌الهجره

(۱۹۰۲ - ۱۸۹۲)

(تروئه) اسیای صغرانك قسم غربیسنده برمدینه‌نك اسمی ایدی . شومدینه‌نك موقعی چناق قلعه بوغازینك خارجنده واناطولی ساحلنده‌در . دکزدن اوزاقلغی ایکی عسکرلك حرکتنه کفایت ایده بیله‌جك درجه‌ده ایدی .

یاقین وقته قدر مدینهٔ مذکوره‌نك وجودینه تروئه محاربه‌لرینك شهرتندن بشقه دلیل یوق ایدی . بوندن اون سنه مقدم جرمانیالی دوقتور هانری سولمن اسیای صغرایه سیاحتله شهر مذکورك خرابه‌لرینی بولمشدر .

تروئه حکمداری بریاموسك اوغلی پاریس لاقونیا حکمداری منه‌لاؤسك طقوز یاشنده بولنان زوجه‌سی هیلانه‌یی تروئه‌یه قاچردیغندن بو ماده یونانیلرك ناموسنه دوقنوب محاربات مذکوره‌یی نتیجه ویردی. بناءً علیه اخذ انتقام ایچون یونانیلر تدارکات حربیه‌یه وقتلر صرف ایدرك میدانه کتوردکلری بیك سکزیوز عدد سفینه‌یه یوز بیکدن زیاده عسکر وضعیله شوقوهٔ جسیمه هجرتدن (۱۹۰۲) سنه مقدم حرکت وتروئه شهرینی محاصره ایلدی.

یونان اردوسی منه‌لاؤسك قرنداشی قهرمان مشهور اغاممنون قوماندانسنده اولوب قورنتوس، سیسیون، اشیل، پاتروقل، ارغوس حکمداری دیومید، قهرمان اولیس، حکیم مشهور منتور اشبو اردو ایچنده ایدیلر. تروئه اردوسیده بریاموسك وقرنداشی هکتور ایله سربیدون واینیاس نام بهادرلرك قوماندالرنده ایدی. محاره‌یه‌لرده ابتدا یونانیلر غلبه ایلدی. کویا معبودلری برتپه اوزرنده شو محاره‌یه‌لری تماشا ایدرکن یونانیلر اطرافنده بولنان اهالی‌یه صاراقندیلق ایلدکلری ایچون ارالرینه نفاق دوشوردکلرندن اغاممنون ایله اشیل میانه‌لرنده یوز کوسترن اختلاف محاصره‌دن عدم استفاده‌یه سبب اولمغله

اون سنه مدت اقدام آتمش اولدقلری حالده تروئه‌یی ضبط ایده‌مدیلر.

صکره اولیس صندقلر ایچنه عسکر قویوب دسیسه ایله شهره صوقدی. بوتدبیر ایله تروئه‌یی استیلا وشهری سرپا تخریب ویغما ایلدیلر. بعدالغلبه بریاموس ایله اوغللرینی بالاعدام عائله‌سنی اسیر اتمشلردر.

تروئه‌یی محاصره ایدنلر زعمانجه معبودلرینك غضبلرینه اوغرادقلری جهتله عودت ایدرکن هربریسی بربلایه تصادف ایلدیکی کبی اولیسك دخی بیندیکی کمی پاره‌لنوب اون سنه مدت دارودیارندن جدا وزمان سیاحتده خیلی بلیه‌لر ایله دوچار ابتلا اولمش ایمش.

یونانی شاعر مشهور اومیروس تروئه محاره‌به‌لرینی (ایلیاده) عنوانلی قصیده‌سنده تفصیل ایدوب شو وقعه پکده اساسز دکل ایکن افاداتنی همان اصلی بیله انکار اولنه‌جق درجه‌ده خرافات وموهومات ایله قارشدرمشدر.

اولیسك سیاحتنه دائر اومیروسك (اودیس) عنوانیله مشهور برقصیده‌سی واردر. اوقصیده‌ده بو سیاحت ماده‌سی درت قسمه تقسیم ایله برنجی قسمده اولیسك بیندیکی کمی پاره‌لنوب کندوسی اوجیجیا (موهوم) جزیره‌سنه دوشدیکندن زوجه‌سی نیلوبانك عاشقلرندن طولایی

مزبوره ایله اوغلی تلماق ایچون برمرکز خطرده اولدیغی حالده جزیرهٔ مذکوره حکمداری قالپسونك براز مدت یاننده اقامتله مظهر رعایت اولدیغی وقالپسویه مخصوص اولان سرایك توصیفاتی، ایکنجی قسمده اوجیجیا جزیره‌سندن چیقوب اتیقه‌یه وصولنه قدر سرگذشتی، اوچنجی قسمده امینلری چوبان اومیدوسك خانه‌سنده اوغلی تلماق ایله برلشوب زوجه‌سنك عاشقلرندن نصل انتقام المرینه‌دائر وقوعبولان مذاکره‌لری، دردنجی قسمده انتقامك نصورتله اجرا ایدلدیکی تفصیل اولنمش وشو قصیده فنه‌لونك یازمش اولدیغی مشهور تلماق رومانته اساس اولمشدر.

- ۱۰ -

اتنه جمهوریتی

جمهوریتك تشکلندن صکره‌کی وقایع تاریخیه

قبل الهجره

(۱۶۹۰ - ۹۱۶)

پلوپونیسه طائفه‌سنك اتنه‌یه هجرتلرندن صکره اتنه حکمداری قاردوس نفسنی وطن سلامتنه قربان ویرمش اولدیغی وشانه رعایةً کندوسندن صکره

حکمدارلق الغا اولنه‌رق ارخون عنوانی اتخاذ برجمهوریت احداث ایدلدیکی یوقاروده یازلمشدر.

اشبو جمهوریتك بدایت تشکلی اولان هجرتدن مقدمکی (۱۶۹۰) تاریخنده قاردوسك اوغلی میدون جمهوریتك ریاستنه تعیین اولندی. میدونك وفاتنه قدر ریاست عهده‌سنده قالدی. وفاتندن صکره ارخونلرك هر بیرسنه اونر سنه وبروقت صکره بررسنه مدت تحدید ایلدیلر.

(۱۳۳۶) تاریخنه قدر ارخونلغه میدونك اولادی متصرف اولمشلردر. بوندن صکره ارخونلق مدتی یئه اون سنه بالاعتبار ارتق میدونك اولادینه منحصر طوتلیوب عائله‌سندن هرکیم انتخاب قازانیر ایسه اوتعیین اولنور ایدی.

(۱۳۰۵) سنه‌سنده ارخونلق مدتی یئه برسنه یه تنزیل ایدلدی. فقط میدونك عائله‌سنده انحصار صورتی لغو ایدیلمکله شرط اهلیته مقید اولمق اوزره هر هانکی عائله‌دن اولور ایسه اولسون مناسبلری ارخون انتخاب اولندیلر.

ارخونلر مقدملری پادشاهلرکبی نافذالکلام ومرعی ایدیلر. صکره‌لری ضعفه تصادف ایتمکله اعتبارلری پك زیاده اکسلدی. حتی ارخون بولنان ذاتك تحت ریاستنده کی

طقوز اعضانك هر بريسى بطريق الغلبه ارخون نامیله یاد اولنمغه باشلادی .

ارخونلرك اعتنا ایلدکلری موادك باشلوجه‌لری باخوس، اپلون، دیانا نامیله یاد اولنان اعیاد ملیه وایتام ایشلریله امور ارثیه‌یه متعلق مسائل ایدی .

ارخون عنوانك افراد اعضایه تعمیمندن صکره برنجی ارخون رئیس صفتنده بولنوب ایکنجیسی امور دینیه، اوچنجیسی امور عسکریه وخارجیه‌یه مرجع اتخاذ اولندیلر .

اتنه‌نك الك پارلاق زمانی قاردوس سلاله‌سندن (۱۲۸۰) تاریخنده تولد ایدن سولونك ارخونلغی وقتنده ایدی . سولونك زمانندن اول اتنه‌لیلر اشرافك مظالمی وفقر وضرورت بلیه‌سی التنده معذب ایدیلر . شوحالار فساد عمومیه استعداد ویردیکندن اداره‌یی یولنه قویمق اوزره اقتدارینه اعتماد ایلدکاری سولون (۱۲۱۶) تاریخنده ارخون انتخاب اولنمله وطنك سعادت حالنی تأمین ایچون برطاقم نظامات جدیده وضع ایتمشدر .

سولونك وضع ایلدیکی نظاماتك خلاصه‌سی « ارخون بولنان ذات امور سیاسیه‌جه هر درلو قوهٔ تصرفیه‌یه مالك وبالجمله ولاة ارخونك امرینه تابع

بولنمق ، اهالی درت قسم اعتباریله بشیوز مادمنی بغدایدن زیاده ایراد سنویسی اولانلر برنجی واوچیوز مادمنی بغدایدن بشیوزه قدر حاصلات سنویه سیله محاربه ده اسب اعطاسنه قدرتی بولنانلر ایکنجی وسنوی ایکیوز مادمنی بغدایدن اشاغی ایراده مالك وبرچفت اوکوز بسلیکه مقتدر طاقلر اوچنجی وقسم ثالثك مادونده کیلر دردنجی قسم عد اولنمغله برنجی صنف اعتبار اولنان مأموریتلر قسم اول اصحابنه منحصر اولمق ، ایکنجی صنف مأموریتلرنده قسم ثانی وثالثدن مأمورلر استخدام ایدلمك ، ایکنجی قسم افرادندن سواری واوچنجی قسمدن اغر سلاحلی پیاده عسکری قوللانیلهرق دردنجی قسمك هر درلو ویرکودن معاف طوتلریله برابر بونلر خفیف سلاحلی پیاده عسکرلکده بالاستخدام مأموریات سائره ده قوللانلمامق وارخونلرك وسائر حکامك انتخابلرنده اقسام اربعهٔ مذکوره نك اصوات حق جریان ایتمك ، سناتو نامیله درت یوز اعضادن مرکب بر هیئت اقامه سیله اقسام مرقومه نك هر طاقندن هیئت مزبوره اعضالغنه یوزر نفر انتمق ، کرك تصرفات وحیات اهالینك کرك نظامات بلادك محافظه لرنده اریئوپاغوس دینلان محکمه نك هر درلو صلاحیتلری بولنمق » مادهلرندن عبارت ایدی .

نظامات مذکوره اخشابدن لوحه‌لر اوزرلرینه یازدیریله‌رق ابتدا اتینك ایچ قلعه‌سی اولان اقروپولده‌کی قصر حکامه‌وعسکره بریتانیون دینلان سائر قضاة معروفه‌یه مخصوص قصرلره تعلیق اولندی .

بونلردن بشقه بر مکمل کتبخانهٔ عمومی یاپدریلوب درونه پك چوق کتب نفیسه قونلدی . چوجقلرك تدریس وتربیه‌لریچون لزومی قدر علما ، شعرا وصنعتکاران جلب واقامه ایدلدی .

اتینده خیلی ابنیهٔ منتظمه یاپدریله‌رق شهرك تزیناتی بر صورت مکمله‌یه ابلاغ وژوپیتر هیکل عظیمنده وضع اساس ایتدرلدی .

بو ایشلر یولنه قونلدقدن صکره اکتساب ایده‌جکی فوائد سیاسیه ومدنیه‌دن ابناء وطنی مستفید ایتمك واون سنه مدت ممتد اولمق اوزره بر سیاحت اختیار ایدوب مصره ولیدیایه‌قدر عزیمت ایلدی . لکن کندوسی یونانستاندن چیقدقده ادارهٔ حاضره‌نك انتظامنه خلل کلمز اعتقادنده ایکن کندوسندن صکره درلو درلو اویغونسزلقلر یوز کوسترمکله اقامه ایلدیکی بیسسترنوس خصماسنك هجومیله مجروح وتنه‌دن مطرود اولدیغندن اون سنه‌قدراوته‌ده بروده طولاشوب

جمع ایلدیکی قوهٔ عسکریه ایله اتنه یه عودت و خصمانه غلبه ایله بالاستقلال اجرای حکومت ایتمکه باشلادی . سولون سیاحتندن عودت ایلدکده هرایش وضع ایتدیکی نقطه دن ایرلمش و پیسستراتوس ارخونلرك حکمنی یه اختلاسنه الوب ذروهٔ استبداده چیقمش اولدیغنی کورمشدر .

لکن پیسستراتوس قوهٔ استبدادیه ایله زمام اداره یی تمامیله یه استقلالله الدقدن صکره سولونك قوانین و نظاماتنی محافظه یه باشلایوب عدل و مروتی التزام ایلدی .

زمانتده اتنه لولر خیلی راحت و سعادت بولمشلردر . اطرافدن طوپلادیغی حکما ایله سرایینی بر مدرسهٔ حکمته دوندرمش و شاعر اومیروسك اولوقته قدر شونك بونك یدنده متفرق اولان اشعارینك اکثریتی بریره جمع ایتدرمشدر . پیسستراتوس (۱۱۴۹) ده وفات ایدرك یرینه اوغللری هیپارخوس و هیپیاس خلف اولدیلر .

هیپارخوس اتنه لی برقاری حقنده بعض کونافالق کوستردیکندن مزبوره نك قرنداشی اریستوبیتون بعض اشخاص ایله بالاتفاق ملنجه اجرا اولنان بر آلایده هیپارخوسی اوروب اولدیردیلر .

هیپیاس قرنداشنك انتقامنی المق ایچون مظالمنی چوق ایلرویه کوتوردی . اتنه اهالیسی اسپارته لیلردن استعانه ایله هیپیاسی طرد ایلدیلر . هیپیاس اولوقت فرس پادشاهی بولنان برنجی دارایه التجا ایلدی . (١١٣٢) .

لکن هیپیاس طرد اولندقدنصکره اتنه ده اداره یه سکونت کلیوب رؤسادن قلیستینوس و ایساغورسك هر بریسی کالای حکومتك بر طرفنه یاپشوب کشاکشله معارضه یه باشلامش اولدقلری حالده قلیستینوس غلبه وایساغورسی طرد ایتدکله کالای حکومت ید استقلالنده قالدی . (١١٣٠)

قلیستینوس سولونك نظاماتنی بعض مرتبه تعدیل ایله سناتونك اعضاسنی بشیوز نفره واهالینك اصنافنی اون قسمه ابلاغ ایتشدر . شو تقسیم هر قسمدن بر فرقه عسکر اخراجنی تسهیل ایلدیکندن اتنه نك قوهٔ عسکریه سی بیودی .

بو صرده طریق تقدمده بوریکه چالشان اسپارته لیلر حکمدارلری قلیومنیس قوماندا سیله قلیستینوس ایله معارضه یه قیام ایدرك اتنه لولره قارشو حرباً مغلوب اولدیلر . شو معارضه نك بدایت شیوعنده اسیای صغراده بولنان هیپیاس بتکرار حکومتی یدلمق خولیاسیله اتنه یه

طوغری کلیور ایدی. اسپارته‌لولرك مغلوب اولدقلرینی ایشتدکده ینه دارانك یانندن کتدی. دارا ایسه او ارالق یونانستانی استیلا ایتمکی قرارلشدرمشیدی. هیپیاسك دخالت وتشویق افکارینه بر قاندها قوت ویردی.

بناءً علیه (۱۱۱۲) ده فرسلرله یونانیلر بینلرنده محاربه‌لر باشلامشدرکه اتیده بیان اولنه‌جغی وجهله شو محاربه‌لر چوق زمان امتداد ایلدی.

- ۱۱ -

اسپارته جنرالیاسیله فرسلرك تجاوزلرینه قدر وقایع تاریخیه‌سی

قبل الهجره

(۲۵۰۲ - ۱۱۱۲)

اسپارته شهرینك موقعی لقدومونه دینلان مدینهٔ قدیمه‌در. وقتیله لاقونیا مملکتنك قاعده‌سی و پلوپونیس دائره‌سنك الك بیوك مدینه‌سی ایدی.

مدینهٔ مذکوره اینوس وتیاز نهرلرینك دکزدن یکرمی میل مسافه بعدنده منصب اولدقلری ایورت نهرینك صاغ طرفنده التی میل محیطی پولنان بر وادی ایچنده ایدی.

شو وادی شرقاً و غرباً تایگیت و بروتون سلسله‌لریله محدوددرلر .

اسپارته‌لولرك حارسهٔ مملکت اعتقاد ایتدکاری فلفیقوس هیکلی شهرك صاغ طرفنده واقع اقروپولیس تپه‌سنده ایدی .

اقروپولیس تپه‌سنك قربنده هیاکل وتماثیل ایله مملو بر بقعه وار ایدی . اسپارته‌لولرك سناتولری وقضاته مخصوص مجلسلری شو بقعه‌ده تجمع ایدرلرایدی . موقع مذکورده فرسلردن اغتنام ایلش اولدقلری مالدن یاپلش بر رواق و معبودات یونانیه‌نك اعظمی اولان اپلونه اکراماً کنجع اوغلانلرك و قزلرك رقصلرینه مخصوص — خورس نامیله معروف — بر میدان دخی وار ایدی .

اسپارته‌ده‌کی ابنیه‌نك بیوکلری بتون هیکلی ایله برتیاترو ایدی . بونلرد دوازدهٔ شهرك یانده بولنان دلب نام محلده بنا قلنمشلر ایدی .

اسپارته‌لیلر « ناقص الاعضا طوغان چوجقلرك وطنه فائده‌لری اولمز » دیه‌رك حیاتلرینی استمدکارندن اویله چوجقلری القایه مخصوص اسپارته جوارنده دروموس دیمکله معروف میدان ایچنده بربیوك چقور وار ایدی .

قلعه واستحکام اهالینك شجاعتنی ازاله ایده‌جك شیلردر اعتقادیله اسپارته‌لیلر قلعه‌یه اعتبار ایتمزلر ایدی.

الیوم شهر مذکورك موقع قدیمنده بعض اثار عتیقه‌دن بشقه برشی یوقدر. اسکی اسپارته‌نك انقاضندن یاپلش اولان مسترا مدینهٔ موجوده‌سی موقع مذکورك درت کیلو مترو بعدنده‌در.

قورنفوسك اوغلی اسپرتون هجرتدن (۲۵۰۲) سنه مقدم ذکر اولنان وادی‌یه کلهرك باشنده بولنان غلبه‌لکله بالاتحاد اسپارته شهرینی بنا ایلدی. اسپارته حکمدارلرینك برنجیسی بودر. بونك تشکیل ایلدیکی عائلهٔ حکومت هرقلید طائفه‌سنك لوحوالی‌بی استیلا ایتدکلری زمانه قدر ممتد اولمشدر.

اسپرتوندن صکره لیلقوس، میلیس، ایوتاس، لقدمون ترتیب اوزره حکومت ایلدیلر. لقدمونك بدایت حکومتی (۲۱۹۹) تاریخنده‌در.

اسپارته مدینه‌سی لقدمون زمانینده توسع ایتمش ولقدمونك شهرتنی المشدر. لکن اومیروس اشعارنده اسپارته ایله لقدمون مدینه‌لرینی بشقه کوسترمیور.

بعض مورخلرك روایتنه کوره اسپارته اراضیسنده ابتدا لیجه طائفه‌سی متوطن و لیلقوس طائفهٔ مذکوره‌نك

برنجی حکمداری ایدی. ژوپیترك اوغلی لقدمون اسپارته شهرینی بنا و نامنه نسبتله لقدمون تسمیه ایلدی. بناءً علیه طائفهٔ مذکوره دخی لقدمونیلر نامیله مشتهر اولدیلر.

لقدمون عائلهسندن کلان حکمدارلرك صوك کیسی اولان تیامینوس زمانندهده دوریلرله هرقلید طائفهسی اورالری استیلا ایتمشلردر. شواستیلا صرهسنده لاقونیا مملکتی هرقلید قوماندانلرندن ارستودیمسك حصهسنه اصابت ایلدی.

ارستودیمس اثنای محاربهده فوت اولدیغندن اوغللری ایورستیس ایله پروقلیس بالاشتراك حکمدار لقده بولندیلر. شو ایکی حکمدارك هربرسندن برعائلهٔ حکومت انشعاب ایتمکله عائلهنك بریسی ایورستیسید، دیکری پروقلیسید نامریله معروفدرلر. هرسنك اسم و تاریخلرینی مشعر اشاغیده برجدول درج ایدهجکز.

هرقلید ودوری طائفهلری اسپارته دائرهسنی استیلا ایلدکاری وقت اورالرده بولنان لاقولی واحالی قبیلهلرینی تحت محکومیته الهرق جزیه ربط واسترداستمز خدمت عسکریهده استخدام ایلدیلر.

ایوریستیس و پروقلیس وفات ایتدکدنصکره عائلهلری بالاشتراك حکومت ایدرکن ارالرنده خصومت قیوسی

اچلدیغندن شوقپو لیقرغوسـك زمانده قدر اچق قالمش وانك وقتنده قپانمشدر.

لیقرغوس حکمدار دکل ایدی (۱۵۰۶) تاریخنـده وفات ایدن اسپارته حکمداری پولیدقوتوسك قراندشی ایدی. پولید قوتوس وفات ایلدیکی وقت زوجـه‌سی حامله اولدیغندن انك حلندن بشقه میدانده وارث ملك اولهجق اولادی یوق ایدی. لیقرغوس حل مذکورك ولادتنه انتظاراً امور حکومتی نیابت صـورتیله اداره‌یه باشلادی. زوجهٔ مزبوره لیقرغوسه نمایان اولان میـل وعلاقه‌سی اوزرینـه چوجوق طوغدیغی وقت خفیاً اعدام ایدلمك وحکومت لیقرغوسه قالمق اوزره ازدواجه طلب کوستروب شوطلبی لیقرغوسه اچدقده لیقرغوس پك چرکین کوردی ایسه‌ده کرهنی میدانه قویسه مزبوره چوجغه براهانت ایدر مطالعه‌سیله ضمیرنده اولانی افشا ایتمیه‌رك چوجق دنیایه کلدکده کندوسی خفیاً اعـدام ایتمك اوزره یاننـه کوندرمسنی مزبوره‌یه افاده ایتدی. چوجق تولد ایدرك یاننـه کوندرلدکده لیقرغوس درحال ارکان واعیانی جمع ایله «اسپارته‌نك حکمدار مشروعی شوچوجقدر» دیو اعلان وچوجغی حارلاؤس تسمیـه ایله بالمحافظه امور نیـابتی اداره‌یه دوام ایلدی. بونك

اوزرینه حقنده مزبورهنك تحدث ایدن خصومتی راحتسزلغنی موجب اولدیغندن اسپارته‌یی ترك ایله کرید ومصر طرفلرینه کتمشدی.

عزیمتندن صکره اسپارته‌نك هرطرفنی فساد استیلا ایلدیکندن اهالی لیقرغوسی حلب ایله امور نیابتی کندوسنه تفویض ایتدیلر. بناءً علیه لیقرغوسك وضع ایلدیکی نظاماتك حسن اداره‌جه بیوك تأثیراتی کورلمشدر.

نظامات مذکوره‌نك خلاصه‌سی « اهالی اوچ شعبه‌یه منقسم اولوب برنجی شعبه اولان اسپارته‌ده ساکن فاتحلر (هرقلید ودوریلر) طائفه‌سنك برقسمی مأموریات عومیه ودیکر قسمی عسکرلك خدمتلرنده قوللانلمق، ایکنجی شعبه عد ایدیلان اسپارته‌یه جوار مدینه‌لرده ساکن بریاسی (لاقونی) طائفه‌سی حریت تامه‌یی حائز اولوب فقط قوهٔ سیاسیه‌دن حصه‌دار اولمامغله برابر زراعت وصناعتله بالاشتغال بللرنده‌کی اراضیدن حکومته ویرکو ویرمك ومحاربه زمانلرنده تجهیز عسکر خدمتنده بولنمق واوچنجی شعبه عد اولنان هلوسیلر (کوله‌لر) طاقمی اسپارته‌ده ساکن اولانلره عائد اراضی‌یی زراعتله بعضاً مصالح اهلیه وحربیه خدمتلرینه قبول ایدلمك » ماده‌لرندن عبارت ایدی.

بونظامات ایله اسپارته‌لولرك اراضیسی طقوز بیك حصه‌یه تقسیم اولنوب اهالیدن اوتوز یاشنه ایاق باصانلرك شو حصه‌لردن بریسنه اورتاق ایدلمسی وبونلرك هربریسی نظامات موضوعه‌یه اطاعت و عسکردن معارف طوتلری، مولودلری قوتلی اولمق ایچون نسوانك چناستق ایله اشغال ایدلمری کبی برطاقم نظامات عمومیه دخی وضع اولندی.

وکذلك اون سکز اعضادن مرکب بردیوان تشکیل اولنه‌رق شو دیوانك ریاستی حکمدارلره تخصیص ایدلدی.

نظامات وقواعد مذکوره حکمنجه اوتاریخدن اعتباراً اسپارته اداره‌سی برجمهوریت شکلنه کیرمکله حکمدارلر اوجمهوریتك رئیسی اولمشلردر. بواجراآت ایله اختلاف سوداسنده اولان مقدمکی حکومت مشتره‌کنك اختلافاتی دخی برطرف اولدیغندن اسپارته جمهوریتنه تابع اراضینك کتدکجه عمرانی تزاید وسکانی تکثر ایدرك چوق وقتلر نظامات مذکوره‌یه خلل کلمدی.

- ١٢ -

مسينيا محاربه‌لرى واسپارته‌لولرك بقيهٔ وقوعات واحوالى

قبل الهجره

(١١١٢ - ١٣٤٦)

هجرتدن (١٣٤٦) سنه مقدم اسپارته‌لولرايله مسينيالولر ارالرنده برمحاربه . قپوسى اچلمشدر .

شو ايكى حكومتك حدودى اوزرنده بولنان برچايرده مسينيا زنكينلرندن پوليقار نامنده بر شخصك چوبانلرى اوكوزلرينى اوتلاته‌پورايدى . چاير صاحبى هم چوبانلرى همده اوكوزلرى صاتى ويردى . پوليقار حقيقت حالى اوكرندكده ادعايه قيام ايلديكندن اوكوزلرك بهالرينى تسويه ايتمك اوزره چاير صاحبى پوليقارك برابر الوب كوتورديكى اوغلنى حدود باشنده اولدردى . پوليقار اسپارته حكومتنه مراجعت ايتمش اولديغى حالده دعواسنه قولاق بيله ويرلمديكنى كوردكده حدوده چكيلوب اسپارته‌لولردن النه كچنى اعدام واخذ انتقام ايلدى . اسپارته حكومتى پوليقارك طرفلرينه تسليمنى مسينيا حكومتندن ادعايه اصرار ايلدكده انلرده شوطلبك ترويجنى التزام ايتمديلر .

بوسبدن اوتوری اسپارته‌لولر مسینیا علیهنه اعلان حرب ایدرك عسکرله حدودی تجاوز ومرکز حرکت اولمق اوزره طاغ تپه‌سنده بولنان اهفه قصبه‌سنی استیلا ایلدیلر. مسینیالولر اول امرده اسپارته‌لوله قارشو طوره‌مدقلرندن لاقونیا بلادنده یغما کرلکله مشغول اولدقلری حالده صکره قوهٔ قلبیه حاصل ایلدکلری جهتله برکیجه ایچنده بغتةً دشمنه مقابل براستحکام انشا وارقه‌سندن اسپارته عسکریله حربه اعتنا ایتمشلردر. بومعامله اسپارته عسکرینك کوزلرینی یلدیردیغندن محاربه‌دن فراغت وممکنلرینه عودت ایتدیلر ایسه‌ده راست کلانك لوم وتقبیحنه تصادف ایتلری بتکرار مسینیالولر اوزرلرینه هجوم ایتلرینه سبب اولدی. برنجی محاربه‌ده غالب ومغلوب معلوم اولدی. ایکنجی محاربه‌ده مسینیالولر بیوك ضایعاته تصادفله اووه‌ده بولنان شهرلری دشمنه براغوب ایتومی طاغنه چکلدیلر.

کویا محاربه‌ده غلبه قزانمری حکمدار فاملیاسندن برقزك جهنم معبودینه قربان ایدلمسنه متوقف ایدوکنی هاتف غیبی خبرویرمش ایمش. اسمنه قرعه اصابت ایدن براکره قزك باباسی رشوتله معبودلرندن مساعده قازاندیغندن شوقزك حکمدارنسلندن اولدیغی مسینیالوله اخبار اولندی.

حکمدار فاملیاسندن ارستودیموس وطنك سلامتی ایچون کندی قزینی جهنم معبودینه تقدیم ایتمك استدی. نشانلوسی قزك بکرینی دها اول ازاله ایتمش اولدیغنی اورطه یه اتمسی ارستودیموسك ناموسنه دوقنمش اولمسی قزی اولدرمسنی موجب اولدی. هاتف غیبی ایسه بویله بکری ازاله ایدلمش برقزك اولدرلمسنی جهنم معبودی قربان عد ایده‌مز خبرینی ویردیکندن اوصره‌ده عندالمحاربه مقتول اولان حکمدارك یرینه ارستودیموسك ادعا ایلدیکی حق وراثتنی قزینی قتل ایتمسی جنایتی اسقاط ایلدی. بوندن صکره ارستودیموس ـ قزی سیاهلر کیمش، کوکسنی، یاره‌سنی کوستره رك جالب حزن اوله‌جق معامله‌ده بولنمش اولدیغنی ـ کورمکله ارستودیموس بورؤیادن اوله‌جکنی وقزی حقسز اولدردیکنی بالاستدلال قزك قبری اوزرنده نفسنی قتل ایتدی.

یوقاروده کوسترلدیکی وجهله مسینیالولر بوزلدقدنصکره ایتومی طاغنه چکلمشلر ایسه‌ده اوراده دخی مقاومت ایده‌مدیلر. ومملکتلرینی دشمنه ترك ایله اسپارته‌لولرك ایادئ اسارتلرنده قالدیلر.

مسینیالولرقرق سنه مدت اسپارته‌لولرك قیداسارتلریله باغلوقالوب صقندیلری تحمل اولنه‌جق درجه‌یی چکدی.

حکمدارلری نسلندن بسالتنه اعتماد ایلدکلری اریستومینسی اوزرلرینه قوماندان انتخاب واسپارته‌لولره قارشو اعلان عصیان ایلدیلر.

ایکی طرف اره‌سنده یوز کوسترن محاربه‌لرده مسینیالولر غلبه ایلدی. اریستومینسك شو محاربه‌لرده کوسترديکی شجاعت حقنده عمومك تقدیر ورعایتنی جلب ایتمکله وطنه عودت ایدرکن طائفهٔ نسوان یوللری چیچکلرله تزیین واستقبال ایدن افراد مظفریتنی القشلرله تحسین ایتمشلردر.

لکن مسینیالولرك اسپارته‌لولر علیهلرنده کوکلشمش اولان دشمنلکلری هیچ بروجهله زائل اوله‌مدیغندن ارالرنده بربیوك محاربه دها وقوعبولدی. بو محاربه‌ده مسینیا عسکری غلبه ایتمیکن قول قوماندانلرندن بعضیلرینی اسپارته‌لولر اچقه ایله کندولره میل ایتدرملری، غلبه‌نك اوته طرفه یوز چویرمسی موجب اولمشدر. شو مغلوبیتدن صکره مسینیالولر ایرا طاغنه چکلدیلر.

اریستومنیس اورادن ارقه‌سی کسیلمکسزین اسپارته ممالکنه اقن صالمغه دوام ایدرکن ایکی دفعه اسیر اولوب قورتلمش ونهایت الامر مجروح اوله‌رق برکیجه ایرا قلعه‌سنده اویور وهوانك پك زیاده یغمورلی اولمسی جهتیله بویله

وقتده دشمن هجوم ايده‌جكى خاطرله بيله كليوب هركس عالم استراحتده لاقيدانه برصورتده‌ذوقيله مشغول بولنور ايكن اسيرلردن بريسى فرصت وقتى اولديغنى اوجوارده‌كى اسپارته اردوسنه برتقريب ايله خبرويردى.

اسپارته‌لولر قضاى ناكهانى كبى بغتةً هجوم وقلعه‌يه دخول ايلدكلرينى مسينيالولر كورملريله برابر اسلحه‌يه صاريلوب اوچ كون اوچ كيجه محاربه‌يه دوام ايلديلر ايسه‌ده غلبه ايده‌مدكلرندن اريستومنيس دشمنك موافقتيله ذكور ونسوانى بالاستصحاب اورادن ردوسه عزيمت ومملكتلرينى اسپارته‌لوله ترك ايتديلر.

بومغلوبيتدن صكره مسينيا حكومتى كلياً منقرض واهاليسى اسپانه‌لولرك خرجكذارى اولمشدر. بونلر اوقات مسالمتده اسپارته‌لولرك يرلرينى اكرلر ومحاربه كونلرنده جايتلرينه متعلق خدمتلرده بولنورلر ايدى. شواحوال محكوميت اشتمال مسينيالوله نفسلرينى حياتلرندن بقدره‌چق درجه‌ده تأثيراتى مستلزم اولدى.

ايچلرندن بيوجك برجماعت ايريله‌رق برقسمى ارقادياء ديكر قسمى المان طرفلرينه كتديلر. المانيايه كيدنلر زنكلى شهرينى ياپوب اوراده اقامت ايتمكله شهر مذكور انلره نسبتله شهرت ويردى.

(۱۲۲۵) تاریخلرنده اسپارته‌لولر ارقادیانك ایورت وادیسندن یوقاروده‌کی یرلری استیلا ایلدیلر. واویرلر اهالیسی ناچارو ناخوه اسپارته‌لوله مطاوعت کوستردیلر. بوصورت ایسه ارقادیالولرك مرضیٔ عمومیلری خارجنده اولدیغی ایچون اخرالامر طرفین ارالرنده محاربه‌لری انتاج ایلدی. لکن عندالمحاربه ارقادیالولر مغلوب اولمغله ارقادیانك عاصمه‌سی اولان ثیریا شهری دخی اسپارته‌لوله اطاعت ایتمشدر. (۱۱۸۲).

اسپارته‌لولر ارغولیده دائره‌سنیده حرباً اطاعتلرینه ربط ایتدکدنصکره (۱۱۶۹) دن (۱۱۴۶) تاریخنه دکین ارغولیده‌لولرله ارالرنده محاربه‌لردوام ایدرك ارغولیده‌لولر دخی مغلوب ومملکتلرندن ثیره وقینوریا شهرلری اسپارته ممالکنه منضم اولدی.

بو فتوحات اسپارته حکومتنی یونانستانجه مرتبهٔ علیاده کوستردیکندن حکومت مذکوره هگمونیه (برنجیلك) عنوانی احراز ایلدی. فرسلرك تاریخ تجاوزلری اولان (۱۱۱۲) سنه‌سنه دکین ارتق یونانیلردن هیچ برطائفه اسپارته‌لوله قارشو چقه‌مدیلر.

- ۱۳ -

یونانیلرله فرسلر ارالرنده محاربه ظهورندن روم الولرك یونانستانی استیلالری زمانینه قدر یونانستان وقایعی

قبل الهجره

(۱۱۱۲ - ۷۶۸)

یونان قبائلنك بعضیلری اسیای صغراده ایولونیا (سیواس، صاروخان، ایدین) وایولیا (اسیای صغرانك غرب جهتندهکی بلاد) دائره‌لرنده مستعمرات اتخاذ ایتمشلر ایدی. شو مملکتلر لیدیا حکمداری قریسوسك ید استیلاسنده اولدیغی حالده فرس پادشاهی کیخسرو اورالری ضبط ایلدیکندن کیخسروك دامادی دارانك زمانینده بلاد مذکوره اهالیلری فرس حکومتنك بویندرغی التندن چقمغی ارزو ایلدیلر. و اهالئ مرقومه اتنه، جزایر بحر سفید طرفلرندن بالاستمداد کوندریلان سفاین وعسکری کندو قوتلریله براشدروب فرسه تابع اسکله‌لرده محاربه یه بدأ ایله فرسلره متعلق لیدیانك قاعده‌سی اولان سردیش شهرینی دخی بالمحاصره احراق ایتدیلر.

دارا شو وقوعاته تحمل ایده‌مدی . یونانستانك استیلاسنه قیام واولوقتك عادتی اوزره سفرا کوندروب اطاعتلرینه دلیل اولمق اوزره مملکتلرینك طپراق و صویندن برر مقدار ارسال ایتملرینی طلب ایلدکده یونانیلر « استدیکمز مقدار الیکزده افندیکزه کوتوریکز » دیه‌رك سفیرلرك کیمسنی قیولره کیمسنی بالوعه‌لره اتدیلر .

او عصرلرده فرس دولتنك قوهٔ غالبه‌سی دنیایی دره‌جك درجه‌لرده کسب عظمت واشتهار ایتمشیدی . یونانیلرك قوتی فرسلرك قوتنه نسبتله کان لم یکن قبیلندن ایکن بو معامله‌لری دارانك غضب شدیدینی موجب اولمغله دارا براً و بحراً قوت جسیمه سوقنه تشبث و دامادی ماردینوسك قوماندالسی التنده اولمق اوزره اوچیوز سفینه وخیلی عساکر بریه یونانستانه سوق ایلدی . لکن سفاین مذکوره جبل اثوس (اینه‌روز) جهتنده بر بیوك فورتنه‌یه تصادفله برباد اولدیغی کبی قوهٔ بریه‌ده ماکدونیا طرفلرینی دائرهٔ اطاعته بعدالادخال اتنه واسپارته‌یه طوغری اچلریله برابر یونانیلره قارشو منهزم و پریشان اولدیلر .

دارا (۱۱۱۲) سنه سنده داتیس وارتغون نام قوماندانلر قوماندالریله التیوز سفینه وبر جسیم قوهٔ بریه

ترتیب ایدوب یونانستانه سوق ایلدی. شو قوهٔ عظیمه ارشبیل (اوسیکانیا) جزائرینه بالهجوم اورالرده خیلی یرلرك استیلاسیله اهالی یی اسیر و بلاد فرسه تسییر ایتدکدن صکره الیقه سواحلنه توجه ایدی ویردیلر. فرسلرك یوز اون بیك نفردن مرکب برقوهٔ بریه‌لری یونانستاندن مطرود هیپیاس قوماندا سیله ایاولدی. اتنه‌لولر اسپارته‌دن استعانه ایلدکده اسپارته‌لولر هرنقدر معاونت وعده بولندیلر ایسه‌ده عساکر معاونه محاربه زمانه یتشه‌مدی. هیپیاس اردوی مذکورایله بلاد یونانیه‌دن ساحل بحرده و اتنه‌نك اون میل بعدنده واقع ماراتون بلده‌سی اوزرینه وارر وارمز یونانیلرك تدارك ایده‌بیلمش اولدقلری اون بیك قدر موجودلی اردو ملتیادیسك قوماندا سنده اولهرق حربه حاضرلندی. فرسلرك قوهٔ جسیمه‌لرینه بویله عشری مقداری عسکرله مقابله‌ده خطر ملحوظ ایکن یونان عسکری نفسلرینی اولومه بالتوطین حربه قرار ویردیلر. ماراتون دوزنده شدتلی بر محاربه جریان ایلدی. فرسلر یدیبیك مقتول براغوب اقبح هزیمته کرفتار اولدقلرندن کیلره قاچدیلر. هیپیاس بو محاربه‌ده مقتول اولمش ویونانیلرك عسکرجه تلفاتی ایسه ایکیوز نفری یحمامشدر.

فرسلر شو اجیبی یوطه‌مدقلرندن ایکنجی دفعه اولمق

اوزره هجوملرینی تکرار و یه هزیمت قبیحه ایله مملکتلرینه فرار ایلدیلر . ملتیادیس بو مظفریتله بیوك شهرت قازاندی .

بوندن صکره اتنه‌لولر فرسلرك جزایرده استیلا ایلدکلری یرلری یدلرندن نزع ایتمکه قیام ایدرك پاروس جزیره سندن ماعدا سنیده اخذه موفق اولدیلر . لکن یونان قوهٔ حربیه‌سی اتنه یه عودت ایتدکده اهالی پاروسك ضبط اولنه‌مامسی ایچون ملتیادیسی بالاتهام نفی ایدرك ارخونلرك رئیسی تمیستوقلیس و اعیاندن اریستیدیسك همتلریله یوز قدر کمی حاضرلیوب بلاد فرسه هجوم ایده‌جکلری صره‌ده دارا وفات و اوغلی اکزر کسیس جلوس ایتدی . اکزر کسیس یونانیلردن انتقام المغه تشبثله درت سنه مدت او اوغورده چالشه‌رق بیك ایکیوز سفینه و ایکی ملیون قدر عساکر بریه استصحاب و بلاد یونانه طوغری حرکت ایلدی .

اتنه یه یاقن بر محله قدر ایلرولیوب ترمیل بوغازنده طرفین شدتله محاربه ایلدیلر . یونان عسکری پك از ایدی . مقاومتلرندن تحفظه مدار اولمق اوزره طوتمش اولدقلری بوغازك ضبطنی تسهیل ایده‌جك بر طریق بر یونانلی طرفندن خیانتله فرسلره کوسترلدی . اکزر کسیس

او یولدن یونان اردوسنك خط رجعتنی کسدکده محاربهٔ مذکوره‌ده یولنان اسپارته حکمداری لیونیداس یانندهکی قوهٔ قلیله ایله فرسلره مقابله ایتش وکندوسیله رفاقتنده‌کی اوچیوز نفر اسپارته‌لی حرب ایده ایده تلف اولمشدر.

شو محاربهٔ بریه اثناسنده بحراً دخی فرس ویونان عسکرلری ارالرنده حرب جریان ایدرك ابتدا یونانیلر غلبه ایلدیلر ایسه‌ده لیونیداسك فوتنی ایشتدکلرنده غیرتلرینه صوغوقلق کلدیکندن اتنه ساحلنه طوغری کیرولدیلر. فرس عسکرلری راست کلدکلری یرلری تخریب ایله اتنه‌یه هجوم ایدوب اورایده یغما واحراق ایتمشلردر.

لکن تیستوقلیس قوماندانسنه الدیغی قوهٔ بحریه ایله سالامین بوغازنده فرس دونماسیله بالمحاربه بوغازك طارلغندن ناشی ایرانیلر سفاین موجوده‌لرینی استدکلری کبی اداره ایده‌مدکلرندن تیستوقلیس شو حالدن استفاده ومحاربهٔ بحریه‌یه شدت اعطاسیله غلبه ایلدی (١١٠٢).

اکزرکسیس ساحلدن شو محاربهٔ بحریه‌یی سیر ایده‌یور ایدی. فرس دونماسنك مغلوبیتنی کوردکده ماردینوس قوماندانسیله اوتوز بیك عسکر اوحوالیده براغه‌رق کندوسی قوهٔ باقیه ایله فراراً بلادینه رجعت ایتمشدر.

ایکنجی سنه اسپارته‌لو پوزانیاس واتنه‌لو اریستیدیس قوماندالرنده طوپلانان یوزبیك‌قدر مقاتل‌ایله ماردینوسك اوزرینه هجوم ایدرك بیوتیا اووه سنده بین الفریقین محاربهٔ عظیمه وقوعبله ماردینوس مقتول وفرسلر تارمار اولدیلر. یونانیلر بیوتیا اووه‌سنده حرب ایدرکن اسیای صغری سواحلنده‌کی یونانیلردخی فرسلرله بالمحاربه غلبه ایدرك سردیشده بولنان اکزرکسیس شو هزیمتلرك خبرینی الدقده کندی بلادینه عزیمت ایتمش و اتباعندن بریسنك سوء قصدیله مقتول اولمشدر.

لکن یونانیلر فرس محاربه‌لرندن کیرو طورمیوب ایونیالولری فرسلرك دائرهٔ اطاعتلرندن چیقمغه تحریص وحقلرنده معاونتلر اجرا ایله قبریس جزیره سنی زجراً فرسلرك یدلرندن الدقدنصکره بیزانتیوم (قسطنطینیه) شهرینه بالهجوم اورایده یغما ایلدیلر.

مملکتلرینه عودت ایلدکلرنده الدقلری غنائم ایله اتنه‌یی تعمیر وتزیین واسکله‌سنی توسیع ایتمشلردر. یونانیلر شو مظفریتلردن صکره کندیکه قوتلرینی ارتردیلر.

قوماندان عمومی پوزانیاس بوندن صکره یونانیلرك حقارتلرینه تصادف ایلدیکندن فرس پادشاهیله کزلیجه محاربه ایدرك کندوسی والیلکله یونانستانده قالمق واکزر-

کسیسك قزینی نکاحله الحق شرطلریله بلاد یونانی فرس دولتنه تسلیم ایده‌جکنه تعهد ایلدی . یونانیلر بعض شبهه‌یه ذاهب اولدقلرندن یوزاینالمی تحت محاکمه‌یه الدیلر ایسه‌ده سررشته بوله‌مدیلر . لکن صکره بعض مخابره اوراقنی الهکوردکلرندن اوزرینه هجوم ایتدکلرنده هیکله قاچمش اولمغله هیکلك قپوسنی پوزاینالمسك اوزرینه سدایلدیلر . درون هیکلده اج وصوسز قالوب فوت اولدی . یونانیلر هیکلی سد ایدرکن برنجی طاشی پوزاینالمسك انالمی وضع ایتمشدر .

یونانیلر بوندن صکره تیستوقلیسی پوزانیاسك خیانتنه اشتراکله اتهام ونفی ایلدیلر . تیستوقلیس نفیندن صکره فرس پادشاهی ایکنجی اکزرکسیسه التجا واکزرکسیس رعایت وممنونیتله قبول ایتمکله وفاتنه قدر اورادە قالدی .

تیستوقلیسدن صکره اریستیدیس ارخونلره رئیس اولوب وفاتنده ملتیادیسك اوغلی سیمون رئیس اولدی . بعض اسباب اوزرینه اهالی سیمونی عزل و نفی ایدرك یرینه پریقلیسی اقامه ایلدیلر . وبش سنه کچدکده تحدث ایدن فسادات داخلیه‌دن ناشی سیمونی جلب ایله عسکر قوماندانلغنه تعیین ایتدیلر . یونانیلر بوندنصکره‌ده فرسلرله خیلی محاربه‌لر ایدرك مظفر اولمشلردر .

بو محاربه‌لرده فرسلره ضعف کلی یوز کوستردیکندن اکزرکسیس بعض مرتبه اوهامه ذاهب اولمغله سیمون ایله بالمخابره فیمابعد اسیای صغراده‌کی املاك یونانیه‌دن ال چکمك، املاك مذکوره ممالك مستقله اولمق، یونان سواحلی دکزلرنده فرس کیلری کشت وکذار ایتمامك، فرسلر حدود یونانیه‌ده اوچ میلدن زیاده تخطی ایده‌مامك شروطیله بینلرنده مصالحه عقد ایدلدی .

سیمون قبریس جزیره سنده حرب ایدرکن مجروح اولمغله مصالحه عقیبنده متأثراً وفات ایتمشدر (۱۰۷۱) .

پریقلس اتنه‌ده سیمونك فوتندن صکره یکرمی سنه ریاسته قالوب اتنه‌نك تعمیرات وتزیینانه وتزید معارفه پك چوق همت ایلدی . صوك وقتلرنده اتنه واسپارته‌لولر ارالرنده نفاق واختلاف تحدث ایدرك یکرمی سنه مدت محاربه‌لر وقوعبولمشدر . حروب مذکوره (پلیپونیوس محاربه‌لری) دیو مشهوردر .

قورنتوس وقورفو جزیره‌لری ارالرنده محاربه وقوعی وپریقلیس اتنه‌لولری قورفو اهالیسنه معاونته تحریص ایلدیکی جهتله اسپارته‌لولر اتنه حقنده ذاتاً مضمراولان حدتلرینی میدانه قویوب پریقلیسك او تشویقنی نقض عهده سبب عد ایلدکلرندن حروب مذکوره تحدث ایلدی .

محاربات مذکوره (۱۰۵۳) سنه‌سنده باشلایوب (۱۰۲۶) سنه‌سنه قدر ممتد اولمشدر. شو محاربه‌لرده اسپارته، قورنتوس، ارغوسه وارنجه موره ولایتلری برطرفده وممالك شمالیه‌نك اکثریسیله تسالیا وجزایر ارشبیل (جزایر بحرسفید) مملکتلری اتنه‌لولر ایله دیکر طرفده ایدیلر. اتنه‌لولرك قوهٔ عسکریه‌لری اوتوز ایکی بیك واسپارته‌لولرك التمش بیك نفر اولوب غلبه بعضاً اتنه‌لولره، بعضاً اسپارته‌لولره یوز کوستره‌یور ایدی. غلبهٔ اخیره اسپارته‌لولرده قالدی. شوغلبه‌دن صکره اتنه‌لولر اسپارته حکمدارلرینك دائرهٔ اطاعتلرینه داخل اولمق اوزره بینلرنده مصالحه منعقد اولمشدر.

مصالحه‌نك تقررندن صکره اسپارته‌لولر اتنه جمهوریتنی وقدیمه‌یی ابطال ایله ادارهٔ مملکتی اوتوز نفر اعضادن مرکب برهیئته حواله ایلدیلر. هیئت مذکوره‌نك مظالمی خلقی تنفیر ایتکله اتنه اهالیسندن واصحاب درایتدن تراسیبولوس اهالی ایله بالاتفاق هیئت مذکوره‌یی طرد وجمهوریتله سولونك قانونني اعاده ایلدی (۱۰۲۰).

بوندن صکره اسیای صغراده متوطن یونانیلر فرس پادشاهی دارانك اوغلی اکزرکیس علیهنه قیام واسپارته‌دن

یاردم طلب ایتدکلرندن اسپارته حکمداری آریزیلاس قوماندا سیله معاونته کیدن عسکر برلشه‌رك فرسلر علیهلرینه اعلان حرب ایتکله بالمحاربه یونانیلر فیریکیه‌یی استیلا و بلاد فرسه تقدم ایتدکلرنده اکزرکیس خوفه ذاهب اولدیغندن اتنه وسائر بلاد یونانی اسپارته‌لولر علیهلرنده تحریك ایلدی . بناءً علیه اتنه ایله اسپارته ارالرنده خصومت ومحاربه باشلادی . و اریزیلاس کندی بلادینه عودته مجبور اولدی . بوماده اوزرینه فرسلر تهلکه‌دن قورتلدیلر .

اتنه‌لولرك شو معامله‌لری و اسپارته‌لولرك عودتی عقدمصالحه‌یی دعوت ایلدیکندن اسیای صغری وقبریس جزیره‌سی فرسلره اعاده اولنمق و هیلاس وجزایر ملحقه‌سی مملکت مستقله اعتبار ایدلمك، لمنوس وامبروس وسیروز اتنه‌یه قالمق اوزره برمصالحه عقد ایدلدی . شو مصالحه (انتلیسداس) نامیله شهرت بولمشدر (۱۰۱۰) .

اتنه‌لولرك اولوجهله اسپارته‌لولری اشغال ایلمرندن طولایی میانهٔ طرفینده محاربه‌لر یوز کوسترمکده ممالك یونانیه‌دن تب شهری تقویت بولمغه باشلادی . لکن اسپارته‌لولر ممالك یونانیه‌یی تمامیله استیلا فکرنده اولدقلری حالده تبلولرك تزاید شوکتنه طیانه‌مبوب بربیوك قوهٔ

عسكريه سوقيله شهر مذكوری تسخير و اسپارته‌نك بر ولايتی مقامنه تنزيل ايلديلر ٠

اسپارته‌دن تبه تعيين اولنان ولاتك هردرلو مظالم ارتكاب ايتلری اتنه‌لولرك غيرتنه دوقنه‌دی ٠ تبلولره معاونته قيام ايده‌جك اولدقلرنده اسپارته حكومتی تبلولری تسكين ايچون مظالم ارتكاب ايدنلرك تأديبلرينی بالالتزام تب شهرينی يڭه دائرهٔ حكملرنده ابقا ايتديلر ٠ مؤخراً اعيان تبدن ايپامينونداس وپيلوپيداس نامنده ايكی ذات قيام ايدرك اسپارته‌لولرك تب شهرنده‌كی مأمورلرينی حرباً طرد ايتدكلرندن تب و اسپارته بينلرنده محاربه باشلادی ٠ محاربه‌لر براز مدت جريان ايدرك تبلولر ارقاديا بلادندن لوقترا قربنه‌كی محاربه‌ده برمظفريت قزانوب اسپارته شهرينك قپولرينه قدر تقدم وشهری بالاحراق ملحقاتنی يغما ايتدكدنصكره مظفراً مملكتلرينه عودت ايتديلر (١٠٠١) ٠

بوندن صكره بتكرار تب واسپارته‌لولر ارالرنده محاربه‌لر وقوعبولدی ٠ يڭه ايپامينونداس غلبه ايتدی ايسه‌ده اثنای حربده مقتول اولمشدر ٠ تب شهرينك سطوتی ايپامينونداسك بدايت ظهورينی متعاقب باشلا ـ ديغی كبی ادباريده وفاتنی تعاقب ايلدی (٩٨٣) ٠

ایامینوناسك وفاتندن صکره تب واسپارته لولر ارالرنده مصالحه منعقد اولوب بو مصالحه حکمنجه تبلولرك استقلالاری بعض مرتبه تنزل ایتدی ۰

اسپارته حکمداری اریزیلاس سکسان یاشنه وارمش وعمرینی حرب ایله چکورمش ایدی ۰ فرسلرله محاربه ایچون مصر طرفلرینه کتدکده اوراده فوت اولمشدر ۰ اسپارته‌نك دخی تقدمی انك زمانده ایدی ۰ صکره تنزله یوز طوتدی (۹۸۳) ۰

شواثناده ماکدونیا حکمداری استاناس اوچ نفر اوغلنی ترك ایله وفات ایلدیکندن اوچندن بریسی تبلولر معرفتلریله مسند حکومته اوطوردلدی ۰ و بونلردن فلیپ مملکتك اعیانیله رهن اولهرق تب شهرینه کوتورلدی ۰ تفصیلاتی (ماکدونیا) مبحثنده یازیله جقدر ان شاالله تعالی ۰

اتنه ارخونلرینه دائر بوقاروده بحث کچمشیدی ۰ بونلر رومالولرك اتنه بلادینی استیلا ایلدکلری زمانه قدر دوام ایلدیلر ۰ لکن بدایتندن نهایتنه قدر کلانلرك اسملرینی کوسترمه‌جك جدول بوقدر ۰ فقط (۱۳۰۶) سنه‌سندن (۹۱۶) تاریخنه دکین اتنه‌ده ارخونلق ایتمش اولان ذوات اوچیوز طقسان ایکی عدد اولدقلری حالده بونلردن ایکیوز اوتوز التی عددینك و (۱۱۰۷) سنه‌سندن

(٩١٦) سنه‌سنه قدر قیام ایدن ارخونلرك اسملری معلوم اولوب عدد مذکور خارجنده اولانلرك اسملری مجهولدر .

اسپارته‌نك بدایت عمراندن (٩٨٣) تاریخنه قدر محاربات و معاملاتی بیان اولنمشیدی . برنجی حکمدار اسپرتونك بدایت حکومتی اولان (٢٥٠٢) سنه‌سندن (١٨١٤) تاریخنه قدر اسپرتون عائله‌سندن اسملری معلوم اولان حکمدارلر بونلردر .

اسپارته‌ده اسپرتون عائله‌سندن حکومت ایدنلر

اسامئ حکمداران	بدایت تاریخ حکومتلری قبل الهجره
اسپرتون	٢٥٠٢
لیلقس	٢٣٣٤
میلیس	٢٣٠٢
ایوزتاس	٢٢٥٣
لقدمون	٢١٩٩
امیقلاس	٢١٠٢
اغالوس	....
قینورتاس	٢٠٣٧

ایبالوس	....
ابوقوون	....
تیندارووس	۱۹۵۰
منه‌لاؤس	۱۹۰۲
اورستفس	۱۸۶۲
تیسامینوس	۱۸۱٤

شوعائله‌دن صکره ذکر اولندیغی اوزره اسپارته‌یی ضبط ایتمش اولان هرقل اولادندن ارستودیموس وفات ایتدکده ایکی اوغلی وبعده انلرك هر بریسندن منشعب بر عائله بالاشتراك حکومت ایلدیلر . بونلردن اسملری معلوم اولانلرك اسملری و بدایت حکومتلری تاریخلری وجه آتی اوزره‌در .

هرقلید حکومتنی تشکیل ایدن ارستودیموسك

تاریخ جلوسی قبل الهجره { ۱۸۱۲ }

(برنجی عائله) اسامئ حکمداران	بدایت حکومتلری تاریخی قبل الهجره
ارستودیموسك اوغلی پروقلیس	۱۸۰۸
سؤوس ایوریبون پریتانیس	۱۷٦٤ — ۱٦۰۸

اونوس	١٦٠٨
ـــ ـــ ـــ	....
بوليد قوتوس	١٥٢٩
حاريلاؤس نائبي ليقرغوس	١٥٠٢
نيقندروس	١٤٣١
تيوبمبوس	١٣٩٢
زفقيسداميس	١٣٤٥
اناقسيدامس	١٣١٢
ارخيدامس	١٢٧٣
انماسيقلس	١٢٦٧
ارستون	١٢١٩
ديماراتس	١١٤٢
ليوتيخدس	١١١٤
برنجي ارخيداموس	١٠٩١
ـــ ـــ ـــ	....
ـــ ـــ ـــ	....
ـــ ـــ ـــ	....
ايكنجي آژيس	٩٦٠
برنجي اذداميداس	٩٥٢

اوچنجی ارخیداموس	...
دردنجی ارخیداموس	۹۱۸
ایکنجی افدامیداس	۸۸۳
اوچنجی اژیس	۸۶۳
افریدامیس	۸۶۱
اوقلیداس	۸۵۶
ظالم لیقورغوس	۸۴۱
ظالم مخانیداس	۸۳۲
ظالم وابیس	۸۲۷ — ۸۱۳
(ایکنجی عائله)	بدایت حکومتلری تاریخی
اسامیء حکمداران	قبل الهجره
اپورستیس	۱۸۰۸ — ۱۶۰۸
اژیس	
اریخسترس	
لابوتاس	
— — —	
— — —	
— — —	
— — —	
دوریسوس	۱۶۰۸
اژیلاس	۱۵۷۹

ارخيلاؤس	١٥٣١
— — —	٠٠٠٠
تليقلس	١٤٧٥
القامينوس	١٤٣٥
بوليدوروس	١٣٩٨
برنجى اوريقراتس	١٣٤٦
اناقسندروس	١٣٠٠
لؤون	١٢٦٨
اناقسندريدوس	١٢١٩
برنجى قليومينوس	١١٤١
برنجى لونيداس	١١١٣
تليسترخوس	١١٠٢
بيستوانقس	١٠٨٨
پوزاتياس	١٠٤١
برنجى اڑيسيبوس	١٠٢٠
برنجى قليومبروتس	١٠٠٢
ايكنجى اڑيسيبوس	٩٩٣
ايكنجى قليومينوس	٩٩٢
برنجى ارتياس	٩٣١
اقروتاتوس	٨٨٧

ایکنجی ارتیاس	۸۸۶
ایکنجی لونیداس	۸۷۸
ایکنجی قیلومبروتس	۸۶۵
ایکنجی لونیداس (ثانیا)	۸۶۱
اوچنجی قلیومینوس	۸۶۰
اژیسیبولیس	۸۲۱ – ۸۱۳

شوتاریخه دکین ذکر اولنان ایکی عائله مشترکاً اسپارته ده حکومت ایدوب اندن صکره اختلال ظهوریله مذکور عائله‌لرك حکومتلری منقرض اولمش و (۸۱۳) ده اسپارته حکومتنی ضبط ایدن ماخانیدوس احفادیالولرله مائینیاده حرب ایدرکن منهزم و مقتول اولدیغندن اسپارته ناویس نام ذاتك ید ضبطنه کچمشدر .

جریان ایدن اختلال حکمنی کتدکجه تشدید ایلدیکندن (۸۰۳) سنه سنده یونانستان ذروهٔ استقلالدن دوشمکه باشلادی . رومالولرك قطعهٔ مذکوره‌یی استیلایه تعلق ایدن افکارلرینه قوت ورواج حاصل اولوب اهالیٔ یونان بوداهیه‌یه قارشو طورمق ایچون صولك کونلرده بالاتفاق پك چوق اقدام کوسترمشلر ایسه ده استقلالرینی محافظه ایده‌مدکاری جهتله قطعهٔ مذکوره قبل الهجره (۷۶۸) تاریخنده رومالولر طرفلرندن ضبط ایدلدی .

- ١٤ -

ماكدونيا مملكتى قرون اولى تاريخى

قبل الهجره

(٧٦٨ — ١٤١٨)

ماكدونيا دائره‌سى اطه‌لر دكزينك شمالنده برمملكت قديمه ايدى . ماكدونيلر ويونانيلر قوميتجه اصل واحددن نشئت ايتش اولدقلرى مظنوندر . فقط يونانستانك قرون اولاده دائرهٔ مدنيته كيرمكه باشلادقلرى زمانلرده ماكدونيا دائره‌سنده‌كى اهالى اوداره‌دن متباعد ويونانيلر بيلنرنده برابردن معدود ايدى . بناءً عليه امفقتيون مشورتنده ماكدونياليلرك هيچ بركونه صوتلرى يوق ايدى .

قرون اولاده ماكدونياليلر خيلى عصرلر حكومت منتظمهٔ سياسيه تعبيتنده يشاميوب طاقم طاقم ايچلرنده‌كى اعيان واشرافك اداره‌لرينه تابع ايديلر . اشبو اشرافك ايسه اداره‌لرى بركونه استقلاله مربوط اولمديغندن حكملرى اهالى يه تماميله نافذ دكل ايدى . يالكز محاربه‌لرده رئيسلرينه اطاعت ايدرلر ايدى .

هجرتدن (١٤١٨) سنه مقدم قارانوس نامنده برذات

ماکدونیاده برحکومت تشکیل ایلدی . قارانوسدن بدأ ایله بیوك اسکندرك بابامی فلیپك زمانینه قدر حکمدارلق ایدنلرك تاریخچه شایان بیان اوله‌جق وقایع مهمه‌لری اولدیغندن یالکز بونلرك اسملریله بدایت حکومتلری تاریخلرینی اتیده‌کی جدوله درج ایله اکتفا ایدرز .

ماکدونیا حکمداران قدیمه‌سی

قبل الهجره

(۱۴۱۸ - ۹۸۲)

اسامیٔ حکمداران	بدایت حکومتلری تاریخلری
قارانوس	۱۴۱۸
قونوس	۱۳۸۸
تیریماس	۱۳۵۰
پردیقاس (۱)	۱۲۱۷
ارغوس (۱)	۱۲۶۹
فلیپ (۱)	۱۲۳۱
اژروپاس	۱۱۹۸
السه‌تاس	۱۱۷۸
امینتاس (۱)	۱۱۶۰
الکساندر (۱)	۱۰۸۸
پردیقاس (۲)	۱۰۷۴

ارخیلاؤس (۱)	۱۰۵۱
اورستس	۱۰۲۷
ارخیلاؤس (۲)	۱۰۲٤
امینتاس (۲)	۱۰۲۰
پورسانیاس	۱۰۲۰
ارغوس (۲)	۱۰۱۲
امینتاس (۲)	۱۰۱۰
استاناس	۹۹۷
الکساندر (۲)	۹۹۲
پتهلومه	۹۹۱
پردیقاس (۳)	۹۸۸
امینتاس (٤)	۹۸۲

اشبو جدوله نظراً ماکدونیا ملوك قدیمهسنك یکرمی دردنجیسی عد اولنمق لازم کلان ایکنجی فلیپ مشهور بیوك اسکندرك باباسی و حکمدار استاناسك اوغلیدر .

استاناسك وفاتی صرهسنده ماکدونیاجه بربیوك اختلال حکم یوریدیور ایدی . فلیپ ایله ایکی برادرلری ارالرنده ملك ایچون تحدث ایدن منازعهنك راحتسزلغی اول اختلاله منضم اولدیغندن اهالینك تب حکومتنه مراجعتلری اوزرینه حکومت مذکوردن پیلوپیداس

نام قوماندان رفاقتیله اصلاح ایچون ماکدونیایه عسکر کوندرلدی . پیلوپیداس اختلال و منازعه‌یی تسکین واستاناسك اوغلارندن ایکنجی الکساندر (اسکندر) ی ماکدونیایه حکمدار تعیین ایتدکدنصکره فلیب‌ایله بعض اعیان مملکتی رهن اولمق‌اوزره تب شهرینه کوتوردیلر .

فلیب کوتورلدیکی وقت اون یاشنده ایدی . پیلوپیداسك خانه‌سنده اقامت وفن حربه وامورسیاسیه‌یه دائر اولان درسلره دوام ایدرك یکرمی بش یاشنه واردیغی اثناده ماکدونیاجه اختلال ظهور ایلدیکی خبرینی المغله تبدن وطننه فرار ایلدی . ماکدونیایه وصولنده برادر زاده‌سی دردنجی‌امینتاس نام‌صبی‌نابالغ حکمدار ایدی . فلیب امور حکومتی امینتاسه وصایتله اداره‌یه باشلادی . برادر زاده‌سنك طرفدارلری شو وصایت ماده‌سنك علیهنده بولندیلر . قوهٔ جبریه ایله فلیبی منعه قیام ایلدکلرنده فلیب تدارك ایلدیکی قوتله بالمقابله غلبه ایلدی . اهالی عموماً عرض اطاعت وفلیبی حکمدارلغه قبول ایلدیلر . قبل‌الهجره (۹۸۱) .

فلیب بالاصاله مسند حکمداری‌یه اوطوردقدنصکره سائر ممالك یونانیه‌نك کندوسنه اطاعتلرینی موجب اولهجق وسائط و تدابیره تشبث ایتدی . اوارالق اتنه

واسپارته‌لولر کرك یکدیکریله و کرك فرسلرله دوام ایدن محاربه‌لردن طولایی برحال ضعف اشتماله تصادف ایتمشلر ایدی . تبلولر ایسه اسپارته‌لولرله وقوعبولان محاربه‌لرندن ناشی اقتدارلری محو اوله‌جق بردرجه‌یه کلمشیدی . فلیپ یونان ممالکنده نفاق و شقاقك تزیدینه چالشمسنی مقصدینه موافق کوردی . بوکبی ایشلرده اقتدارلرینه اعتماد ایلدیکی اعیان مملکتی استخدام و بریاندن دخی ماکدونیا مملکتنده بولدیغی معدنلردن التون وکومش چقاروب تحصیل مرامه بذل نقود اهتمام ایلدی . فلیپ تدابیر مذکوره‌یه دوامی صره‌سنده کسب اشتداد ایتمکه باشلایان محاربات مقدسه‌یی حصول مقصدینه مساعد کوره‌یور ایدی .

محاربات مذکوره‌یه سبب فوسیدیا اهالیسنك ایلون معبدی اوقافنه مربوط بعض اراضی‌یی اینه مغایر اوله‌رق زراعت ایتمش اولمری ایدی‌که امفقتیون محکمه‌سی کفارت ذنوب ایچون اهالیٔ مرقومه علیهنده کایتلو تضمیناته حکم ویرمش وشوحکمك انفاذینی لوقریلرله تب اهالیسنه تفویض ایتشلرایدی . فوسیدیا اهالیسی حکم مذکوره مخالفتله اعلان عصیان ایلدیلر . بناءً علیه فوسیدیا ، اسپارته ، تب ، تسالیا ، لوقریا ممالکی اهالیلری یینلرنده اچلان محاربه اون‌سنه‌مدت امتداد ایلدی .

محاربات مذکوره‌نك شدتی اثناسنده فلیپ انتهاز فرصتله تسالیا و بیزانس (استانبول) حوالیسنه تعرض ایتمکه باشلادی . بونکله برابر ممالك مرقومه‌یه صلاحیت رسمیه صفتنی حائز اولمق ایچون کندوسنك برمصلح متوسط صورتیله قبول ایدلمسنی ممالك مذکوره اهالیسنه تکلیف ایلدی . اتنه‌لولردن ماعداسی بالقبول فلیپی امفقتیون جمعیتی اعضاسنه انتخاب ایتدیلر . لکن اتنه‌لولرك خطیبلری مشهور دیموستین فلیپك دساس وحیله‌کار اولدیغنی و بوندن مقصدی حریتلرینی نزع ایتمکدن عبارت بولندیغنی درك ایتمکله مؤثر نطقلرله اتنه‌لولری مخالفته دعوت ایلدی . اتنه‌لولر تکلیف مذکوره جواب رد اعطا ایلدیلر . فلیپ ایسه ممالك سائرەنك قبولندن بالاستفاده تجهیز ایلدیکی عسکرله اول باول اهمیت موقعیه‌جه مقصدیله متناسب اولان ترموپیل بوغازینی ضبطه قیام ایلدی . دیموستین برقوهٔ عسکریه ایله منعه قیام ایدرك اتنه عسکرینك بوغازه تقرب ایلدیکی صره‌ده فلیپ ایش بیوه‌جکنی و مقصدینی دردست ایچون تدارك ایتمش اولدیغی قوتك تناقص ایده‌جکنی بالملاحظه بشقه برفرصته انتظاراً عسکرینی بلامحاربه ترموپیل بوغازندن کیزویه الدی .

بوندن صكره لوقريا اهاليسنك برطاقى اپولون هيكلنك بعض اراضيسنه وضع يد ايلديلر . امفقتيون محكمه‌سى بونلر حقنده دخى حكم سابقى اعطا ايلدى . لوقريالولرك قبولدن امتناكفلرى حروب مقدسه‌نك تجديدينه سبيت ويردى . بودفعه‌كى محاربه‌لرده فليب عساكر مجتمعه‌يه قوماندانلغه چاغرلمقله الدائمق مقصديله ابتدا بعض مرتبه عدم قبول صورتى كوسترديسه‌ده ايكنجى دفعه وقوعبولان تكليفه موافقت ارائه وبيوتيا وفوسيديا ممالكنه عسكر سوق ايتدى . تب اهاليسى ايسه فليبك بوحركتندن دهشته تصادف ايتديلر . ديموستينك تحريكيله اتنه‌لولر فليبه مخالفت و ترتيب ايتدكلرى اوتوز بيك عسكرى فليب اوزرينه سوق ايتمكله بياتيا مداين شماليه‌سنك بريسنده تلاقئ طرفين وقوعبولوب ايكى طرفدن اشعال نائرهٔ قتال اولندى . فليب غلبه ايدرك اتنه‌لولر مغلوب ومنهزم اولديلر (٩٦٠) .

فليبك طرف طرف كوسترديكى غلبه اوزرينه ممالك يونانيه‌نك جمله‌سى دائرهٔ اطاعتنه داخل اولديغندن يونان اهاليسنك كندى يوزندن تصادف ايلدكلرى مصائبى اهالئ مرقومه‌يه اونوتدرمق ايچون فرسلر عليهلرنده بر مجلس مشورت عقد ايتمكله مجلس محاربه‌يه

قرار اعطا وشو محاربه ده فلیپك قوماندانلغنی قبول ایلمدیلر . لکن قوماندانلغه دعوتنی مشعر اوراق واصل اولمزدن مقدم اتباعندن پوزانیاس فلیپی اوروب اولدردی (۹۵۸)

- ۱۵ -

بیوك اسکندرك وقایع تاریخیه سی

قبل الهجره

(۹۵۸ - ۹۴۵)

اسکندر قبل الهجره (۹۷۸) تاریخنده فلیپك زوجه سی اولمیاسدن تولد ایتمش وتدرس ایده جك سنه واصل اولدقده حکیم مشهور ارسطونك تعلیم وتهذیبنه تودیع اولنمشیدی . تحصیل کمالات ادبیه وسیاسیه ایله برشاب جمیل اولدیغی حالده پدرینك وفاتنده جالس سریر حکمداری اولدی (۹۵۸) .

دیموستین اهالی یی فلیپه اطاعتدن تحذیر ایتدیکی کبی اسکندره دخی اطاعتدن تحذیره دوام ایلدی . اسکندرك جلوسندن صکره تراقیا اهالیسی روی عصیان کوسترمدیلر . اسکندر (۳۰۰۰۰) عسکرله اوزرلرینه کیدوب تب شهرینی تسخیر وتخریب واهالینك چوغنی فروخت ایدیویردی . بو اقتدار وشدتی کوردکلرنده یونان بلاد

باقیه‌سی قورقولرندن طرف طرف کندوسنه روی اطاعت کوسترمکه باشلادیلر .

بناءً علیه قورنتوس شهرنده عموم ممالك یونانیه‌دن جلب وتشکیل اولنان جمعیت دولیه مقدما فلیپه‌تودیمی قرارلشدردقلری عسکر قوماندانلغنی اسکندرك یدبسالت واقتدارینه تسلیم ایتمکی تنسیب ایلدیلر .

اسکندر شووظیفهٔ مهمه‌یی بالقبول پدرندن قاله خزینه‌یی تدارکات عسکریه‌یه صرف ایله ترتیب ایلدیکی (٣٠٠٠٠) پیاده و (٦٠٠٠) سواری ایله ابتدا تراده حوالیسنه عزیمت وتروئه محاربه‌سنده مقتول یونانیلره اکراماً ذبح قرابین ایتدکدن صکره یوزینی ممالك فرسه چویردی .

فرس پادشاهی اوچنجی دارا اسکندرك حرکاتندن خبر الدقده استهزا واسکندری « صبی مجنون » دیو یاد ایتمکه باشلادی.و (٣٠٠٠٠٠) نفر مقاتل تجهیزیله اسیای صغراده غرانیقوس نهرینك کنارنده محاربه‌یه حاضرلندی . اسکندرك معیتنده‌کی قوماندانلر دارانك قوت وشوکتنی تحقیق ایتدکده اسکندره مراجعتله شوقوهٔ جسیمه‌یه اوتوز التی بیك عسکرله مقابله تهلکهٔ عظیمه‌یی منتج اوله‌جغنی بالاخطار مقابله صورتیله

محاربه‌دن صرف نظرله شیخون کوسترملرینی استیذان ایتدیلر . اسکندر « بن اویله موفقیت خرسزلغنی قبول ایده‌م » جوابنی ویردی . نهرمذکور کنارنده طرفین قارشولشوب ارالرنده جریان ایدن قتال شدیده دارانك عسکرندن (۲۰۰۰۰۰) واسکندرك اردوسندن پك آز مقتول اولدیغی حالده دارانك قوه موجوده‌سی منهزم وپریشان اولدی .

دارا بوهزیمتك اجیسنی چقارمق اوزره ایکنجی سنه (۶۰۰۰۰۰) مقاتل ایله کیلیکیاده واقع ایاس قصبه‌سی قربنده اسکندرك عسکریله بالمحاربه دارانك اردوسی اقبح صورتله منهزم اولمشدر . ودارانك انا وزوجه‌سیله قزلری اسیر دوشدکارندن اسکندر بونلرك حقلرنده فوق‌العاده حرمت ورعایت کوسترمشدر .

دارا انهزام وفرارندن صکره اناوزوجه‌سیله قزلرینی کلیتلو فدیه ایله قورتارمق‌تدبیرینه تشبث ایلدی‌ایسه‌ده اسکندر تسلیملرینی دارانك بالذات عزیمت ایتمسنه تعلیق ایتدی . دارا بوصورته جرأت ایده‌مدی .

اسکندرك فرس عسکرینه قارشو غلبهٔ مذکوره‌سی صور شهرندن ماعدا سوریه بلادینك تمامیله کندوسنه اطاعتلرینی موجب اولدی . صور شهریده یدی آی

محاصره ایله تسخیر و تخریب ایدلدی . بونی متعاقب غزه شهری عصیان ایتکله ایکی آی محاصره و عنوةً فتح اولنه‌رق اهالیدن (۱۰۰۰۰۰) نفس کوله‌وجاریه دیو فروخت و حکمداری بانیس اقبح تعذیب ایله اعدام اولندی .

اسکندر قدسك فتحنه یوز چویردکده رئیس احبار البسهٔ رسمیه ایله استقبال ایتدیکندن حقلرنده معاملات جبریه‌دن صرف نظرله مظهر تأمین اولدیلر .

بوفتوحاتك ختامنده عسکرله مصره توجه ایلدی . اهالی بلامقاومت قپولری آچوب شهری تسلیم ایتدیلر . اسکندر بعدالتسلم صحراده واقع ژوپیتر هیکلنه کیدرك ذبح قربانین وکندوسنی ژوپیترك اوغلی دیو یاد ایتلرینی کهنه‌یه تکلیف ایتمکله اولوجهله تلقیب اولندی . فقط هیکل مذکوره کیدرکن تصادف اولنان قوملو یرلرده خیلی عسکری تلف اولمشدر . اسکندر بوندن صکره اسکندریه شهرینك موقعنه عزیمتله شهر مذکوره نامنه نسبتله وضع اساس ایلدی .

اسکندر فتوحات و انتصارات مذکوره‌دن صکره بتکرار دارا ایله محاربه ایتمك اوزره فرس بلادینه کتدکده دارا فراتك جانب غربیسنده‌کی ممالکنی کاملاً ترك ایتمك

شرطیله صلحه طالب اولدی. اسکندر قبول ایتمدیکندن دارا علی اختلاف الاقوال جمع ایلدیکی التی یوز بیك نفر عسکرله مدافعه یه قیام ایتمش اولدیغی حالده اسکندرك اربیله تابع غوغامله صحراسنده تصادف اولنان التمش بیك موجودلی برارد وسنه قارشو پك بیوك برانهزامه دوچار و باقتریانه حوالیسنه فرار ایلدی. فرارایدرکن امراسنك غدریله نوجهله مجروحاً وفات ایلدیکی کیانیان محتشده ذکر اولنمشدر.

اسکندر فتوحات مذکوره ایله قناعت ایتمیه رك هنده عزیمتله چوق یرلرینی فتح ایتدی. ومشرق طرفنه طوغری فتوحاتنی تمدید ایتمکده اولدیغی حالده مشاق سفردن عسکرك اوصانمسی ارزوسنه مانع ورجعتنی موجب اولدی. عودت ایدرکن بلاد فرسك مشهورلرندن پرسیولیپس مدینه سنی احراق ایتمشدر.

بوندنصکره بابل شهرینه عزیمت ایلدی. شهرمذکوری تعمیر ایله عاصمهٔ دولت اتحاذینی مراد ایدرك کلیتلو عمله جمع ایله اعماره باشلامش واوصره ده قرتاجنه واوروپاده اسپانیاو ایتالیا ممالکنك فتح وتسخیری تصورنده بولنمشیدی. انقضاء عمری شو مقاصدینك وجود پذیر اولمسنه مانع اولمغله حکومتنك اون اوچنجی وعمرینك اوتوز

اوچنجی سنه‌سی بابلده وفات ایتمشدر . قبل الهجره (۹٤٥) .

- ۱٦ -

اسکندرك وفاتندن ماکدونیایی رو مالولرك استیلالرینه قدر جریان ایتمش اولان وقایع

قبل الهجره

(۹٤٥ - ۷٦۸)

اسکندر وفات ایدرکن یرینه کیمك حکمدار اوله جغنی وصیت ایتمامش وزوجه‌سی بولنان روکسانا (دارانك قزیدر) حامله بولنمشیدی . ارکان دولت اسکندرك حین وفاتنده پارمغنده‌کی مهرینی چقاروب امرادن پردیقاسه بالاعطا حکمدار تعین ایدنجه‌یه قدر یدنده قالمسنی تنسیب ایلدیلر . حلك ظهورینه انتظاراً پردیقاس طرفندن نیابت صورتیله ادارهٔ امور اولنمسی بحثنده امرانك اتفاقی حاصل اولدی . عسکری طاقمی بوکاراضی اولمیوب اسکندرك برادری ارهیداسك حکومتنی طلب ایتدیلر . ارهیداس هر درلو اقتداردن بی‌بهره بولنمش اولدیغی حالده بالضرور انك حکومتی قبول اولندی . وپردیقاس معاون حکومت اولدی .

پردیقاس مملکتی اوتوز درت ولایته بالتقسیم اسکندرك

امراسندن هربریسنی بر ولایته والی تعیین وارسال وامور حکومتی کندی ید اختیارنده اداره‌یه دوام ایلدی .

روکسانا او صره‌ده بر اوغلان چوجغی تولید ایتدیکندن باباسنك اسمیله تسمیه ایدیلمك پردیقاس چوجغی کندی دائرهٔ وصایتنه الدی . بر از صکره پردیقاس علیهنده بر دائرهٔ بغض وحسد اچلمرق بو دائره کتدکجه وسعت بولمغله خلافکیرلری اعدامی صورتنی ارامغه باشلادیلر . بوجمعیتك رئیسی ـ اسکندر ماکدونیادن چقدیغی وقت اوراده وکیل حکومت تعیین ایتمش اولدیغی ـ انتیپاتر ایدی .

اسکندرك وفاتی شایع اولدقده انتیپاتر ماکدونیاده پردیقاسك علیهنه قیام اماره‌سی کوسترکن یونانیلر استقلال سابقلرینك اعاده‌سی ارزوسنه دوشدیلر . اتنه‌لی خطیب دیموستین دعوای حریت واستقلاله قیام ایتمکه تشویق ایله هپسنی ایاغه قالدردی . اتنه‌لولرك قیام ایتملریله برابر یونانستانك بلاد سائره‌سی اهالیسیده او دعوایی القشلایوب اتنه‌لوله موافقت و جمله‌سی یدواحد کبی اتحاد واتفاق ایلدیلر .

پردیقاسك ازاله‌سی ایچون ماکدونیاده تشکل ایدن جمعیت مخالفه یونانستانده علولنمکه باشلایان اتش اختلافه

قارشو کندو فکرلرینی تقدیمه جرأت ایده‌مدیلر . انتیپاتر اول باول اوفساداتك ازاله‌سنی التزام ایدرك جمع ایلدیکی عسکرله تسالیا اعمالندن لامیاده اقوام متفقه‌ایله حربه طوتشدی . کندوسی مغلوب و رفاقتنده‌کی سرعسکر یونات مقتول اولمشیکن مؤخراً قوماندان قراتیـد ایله قراتونده تکرار محاربه وقوع بولمقله اقوام متفقـه بوزیلوب تار مار اولدیلر .

انتیپاترك شو غلبه‌سنك تأثیریله تسالیا اهالیسی دائرهٔ اطاعته داخل واتنه‌لولرده دخی موافقت ضروریه حاصل اولدی . مصارف حربیه مخـالفت کوسترمش اولان اقوام متفقهٔ مرقومه‌دن النمق وماکدونیا عسکری بلاد یونانـدن مونخیاده اقامه ایدلمك وبونلری فسـاده تشویق ایدن خطیب دیموستین ایله هیپار انتیپاتره تسلیم اولنمق شرطریله بالمصالحه دفع جدال ایدلدی . دیموستین وهیپار فرار ایتدیلر ایسـه‌ده هیپار دردست واعـدام اولنوب دیموستین اله چکه‌جکنی اکلادقده قالوریا جزیره‌سنده واقع نبتون هیکلنده نفسنی تسمیم ایلدی .

انتیپاتر شو ایشلری کوردکدن صکره فیمابعد محالفتده بولنمامرینه دائر ایتولیا اهالیسـندن دخی صلحاً تأمینات استحصال وارتق اسیاده پردیقاس ایله محاربه اسـبابنی

استکماله استعجال ایتمشدر . لکن جمع ایلدیکی عسکرله پردیقاس اوزرینه اعلان حرب ایلدکده عندالمحاربه مغلوب اولدی . پردیقاس دخی مؤخراً کندی عسکری بینده فساد ظهوریله مقتول اولمشدر (۹۴۲) .

پردیقاس وفات ایتدکدن صکره حکومتك نیابتی انتیپاتر ید استقلالنه الدی .

انتیپاتر ایله اسکندرك اناسی اولیمپاس ارالرنده خصومت قدیمه اولدیغندن اولیمپاسك او دائره‌دن چقمغه مجبوریتی حاصل اولدی . واولیمپاس کلینی روکسانایی وحفیدی اسکندری بالاستصحاب ایپروسه عزیمت ایتدی . انتیپاتر ایسه از بر مدت حکومتك نیابتی اداره ایدرك وفات ایلدیکندن اصدقاسندن پولیسپرثون یرینه کچمش اولدیغی حالده انتیپاترك اوغلی قاساندر کندوسی نائب اوله‌مدیغی ایچون پولیسپرثون علیهنده خلقی تحریك ایتمکله طرفین اره‌سنده حرب وخصومت یوز کوسترمدی .

پولیسپرثونك سنهٔ مذکوره‌ده وفاتیله اختلاف توسع ایتدیکی وماکدونیاده بو حال بحرانك حکم یورتدیکی صره‌ده اسکندرك سرعسکرلرندن اسیای صغراده تفرد ایتمش اولان انتیغونوس تزید سطوت وتوسیع مملکت ایله مشغول ایدی .

اسكندرك امراء سائره‌سی انتیغونوسك ازدیاد سطوتندن خوفه ذاهب اولدقلرندن علیهنده محاربه ایتمکه بالاتفاق (٩٣٩) تاریخنده طوپلادقلری عسکرله کیدرك محاربه ایلدیلر. انتیغونوس غلبه و نامنی حکمدار دیو اعلان ایلدی. انتیغونوس ایله امرا ارالرنده‌کی اختلاف التی سنه امتداد ایدرك (٩٣٣) سنه‌سنده ایبسوس نام محلده حرباً انتیغونوسه واوغلی دیمتریوسه غلبه ایتشلردر. انتیغونوس بو محاربه‌ده مقتول اولمغله یدنده اولان ممالکی مقاسمه یه وضع ایله مصرو جزیرة العرب و فلسطینی بطلیموس سوتیر و ماکدونیا ایله بلاد یونانی قاساندر، تراقیا و بیسیا ایله اسیای صغرانك بر قسمنی لیزماق، بحر اسودن هندده واقع لاندوس نهرینه‌قدر سلفکوس استیلا ایتدی.

بو حروب و مخاصمات اراسنده اسکندرك عائله‌سی پك مضطر واضمحلاله قریب اولمشلرایدی. اسکندرك وفاتندن اون بر سنه صکره هپسی مقتول ومنقرض اولدیلر.

ماکدونیا حکمداری قاساندر (٩٣٣) ده وفات ایتمکله اوغلی دیمتریوس ماکدونیایی ضبط ایلدی. سوریا حکمداری سلفکوس حرباً غلبه ایله دیمتریوسی اسیر و ماکدونیایی ضبط ایلدی. سلفکوس بطلیموس سوتیرك

اوغلی سیرونوسـك غدریله مقتول اولدقده ماکدونیایی سیرونوس استیلا ایتدی (۹۰٤).

بوندن صکره غالیا وجرمانیا نواحیسندن سیرونوس اوزرینه هجوم ایدن طوائف ایله عندالمحاربه سیرونوس مقتول اولمش وطوائف مذکوره بلاد یونانیی یغما ایلمشدر. مؤخراً دیمتریوسـك اوغلی انتیغونوس غوناتاس قیـام ایدرك برنجی انتیوخس ایله عقد ایلدیکی معاهده حکمنجه ماکدونیایی استیلا ایلدی (۸۹۸).

مقدمجه لیزماقك طرد ایتدیکی ایپروس حکمداری پیروس هجوم ایله انتیغونوسی قاچیروب ماکدونیـایی ضبط ایتمش اولدیغی حالده ایکی سـنه صکره ارغوس حصارنده مقتول اولدیغندن انتیغونوس غوناتاس ینـه ماکدونیا حکومتنی ضبط ایتدی (۸۹٦)

انتیغونوس بر زمان کمال اقبال ایله حکمران اولهرق وفاتنده اوغلی ایکنجی دیمترایوس جلوس ایتمشدر (۸٦۲).

ایکنجی دیمترایوس (۸۵۱) تاریخنده فوت اولمغله اوغلی انتیغونوس دوزن جانشـینی اولدی. بو ذات بابا سنك ولد مشروعی دکل ایدی. انتیغونوس عائله سنك تحریکیله علیهنده خیلی قیل وقال واسپارته لیلرله ارالرنده حرب وجـدال وقوعبولمش ایسـه ده غلبه ایدرك

اسپارته‌یه استیلا ایلدی . و (٨٤٣) ده وفات ایدوب ایکنجی دیمتر ایوسك اوغلی بشنجی فلیپ مسند حکمرانی‌یه جالس اولدی .

فلیپ (٨٠٠) تاریخنده وفات ایدوب یرینه اوغلی پیرسه کچدی . پیرسه‌دن صکره (٧٧٤) ده اوغلی اندریقوس ماکدونیا حکمداری اولدی . لکن رومالولر استیلا افکارینی تزییددن خالی اولمدقلرندن محاربه‌لرله ماکدونیانك اکثر محللرینی ضبط ایتدیلر .

ماکدونیا دائره‌سی (٧٦٨) ده رومالولرك بر ولایتی عد اولنه‌رق امپراطورلق کرسیسی استانبوله نقل ایدلدکده روم ممالك شرقیه‌سنك اجزاسندن معدود اولدی .

- ١٧ -

اپیره قرون اولی تاریخی

اپیره‌یه اپیروس دخی دینلور . بانیای جنوبی دیو معروفدر . یونانستان بلاد شمالیه‌سندن اولوب شمالاً ایلیریا ، غرباً یونان دکزی ، شرقاً تسالیا ، جنوباً خلیج امبراکیا (بارتا) واقرنانیا ایله محدود بر دائره‌در . شو دائره ازمنهٔ قدیمه‌ده اپیرهٔ قدیمه ، امبراکیا واقرنانیا دائره‌لرینه منقسم اولهرق اهالیسی پلازغیلر ایدی .

قبل الهجره یکرمی التنجی عصرده لیقاونك اوغلاری اورارہ یایلوب (۱۳۰۰) تاریخلرنده هرقلیلرك امراسی اپیرہ یی استیلا ایتدیلر . هرقلیلر مؤخراً تسالیایه عزیمتله نیوبتولیم طائفه‌سنی طرد واورادہ توطن ایتمشلر ایدی . اون سنه صکره ایچلرنده بر حکومت تشکل ایتدی .

شو حکومته منسوب اولان ملوکك ادمیتس نامنده بر ذاتدن ایلروسنه معلومات تاریخیه یوقدر .

ملوك معلومه بونلردر

(اپیرہ حکمدارلری)	(قبل الهجره)
	سنه
ادمیتس	۱۱۰۲
تروتاس	۱۰۵۱
کیتس (۱)	۱۰۱۷
اریمباس	۹۸۳
نیوبتولیم (۲)	۰۰۰
برنجی اسکندر	۹٦٤
اباقیدس	۹۵۳
کیتس (۲)	۹۳٤
پیرهوس (۲)	۹۱۷

نيوبتوليم	(٣)	...
اسكندر	(٢)	٨٩٤
پيرهوس	(٣)	٨٦٤
بطليوس		...
لاودامى		...

ادميتس زمانندە قدر شوحكومتك زير دستندەكى اهالى مولوسيلردن عبارت ايكن انك واخلافنك زمانلرنده مملكت تدريج ايله كسب اتساع ايتمش وبرنجى اسكندرك زمانندە اپيره دائرەسى كاملاً حكومت مذكورەنك يداره سنه كچمشدر .

ايكنجى پيرهوسك زمانندە مملكت بر صورت فاخره اكتساب ايدرك صكرەلرى ماكدونيايه تابع اولدى . يونان ممالك عموميه سنك (٧٦٨) سنه سندن صكره وقايع تاريخيه سى روم تاريخيله مخلوطدر .

- ١٨ -

اسكى يونانيلرك معارف ومدنيت ومذاهب وعوائد سائرەلرى

معارف وفلسفه — شو بحث كتاب اولك لاحقه سنده يازيله جق فلاسفه تاريخنده تفصيل اولنه جق اولديغندن بوراده پك مختصر بيان اولنه جقدر .

اقوام و ملل قدیمه‌جه علوم و معارف برطفل نوساله کبی ایدی . شو طفل نوساله اسکی یونانیلر ایچرنده مرتبهٔ شبابه بالغ اولمشدر .

اسکی یونانیلرك اوائل حاللرنده‌کی جهالتلری تیتانیلرله اختلاط ایتدکدن صکره زائل اولمغه باشلامشیکن تیتانیلرك انقراضلرینی متعاقب حال اصلیسنه رجوع ایتمشیدی . صکره‌لری محسوسات ، عقلیات ، ادبیات ، محاضرات ، تاریخ ، شعر ، ریاضیات ، طبیعیات فنلرنده ایم سائره‌نك منظور انظار تعجب وحیرتلری اولهجق بر مرتبه‌یی بولدیلر .

یونان حکماسنك الك قدملیسی ملیته‌لی تالیس‌در . شو ذات قبل الهجره (۱۲٤۸) سنه‌سنده تولد ایلدی .

فلسفیاتجه تالیسك بعض مرتبه تعالیم فاسده‌سی وار ایدی . تالیس « عالمك اول وآخری اولمدیغنی ، موت وحیاتك مساواتنی ، اصل اول صودن عبارت اولوب یر طوکش برصو ، کوك میاه ثقیله اولدیغنی ، کرهٔ ارض مرکز عالمك اطرافنده برمحور اصلیده متحرك بولندیغنی » اعتقاد ایدر ایدی .

تالیسدن صکره شاکردلرینك مشهورلرندن انقسیمنس

مدرسه سنه قائم اولدی . تدریسجه انقسمینه انقساغوراس خلف اولمشدر . شو ذات تزید علوم و معارفه خدمة هر درلو ایرادینی مدارسه وقف ایلمشیدی .

فیثاغورس دخی تالیسك شاگردلرندن و بیوك شهرت قزانمش فلاسفه دندر . اسمنه منسوب طائفه نك مؤسسی ودوران ارضك ابتداکی قائلی شو ذاتدر .

انقساغوراسك شاگردلرندن پرقلیس ـ که (۱۰۹۱) ده تولد ایتمشدر ـ خطابجه پك بیوك شهرتی حائز ایدی . شو فیلسوف « عالمك بر صنعت قدیمه اولدیغنی ونهایتی اولمدیغنی ، اجسامك الی مالانهایه قابل انقسام ایدوکنی قبول ایتمشیدی .

طبیعیوندن ارخیلاووس انقساغوراسك شاگردلرندندر . علوم طبیعیه یی اتنه دن یونانیه بوذات نقل ایلدی .

(۱۰۸۰) تاریخنده تولد ایدن سوقرات (سقراط) ارخیلاووسك شاگردی و مدرسه سنده تدریسجه خلفیدر . شو ذاتك علوم اداب و اخلاقه شدت تعلقی وار ایدی . اشیای جیده یی اشیای ردیئه دن تمییز ایله علم قوانینی وجه عجیب اوزره تنظیم ، وحکمت ادبیه و عملیه یی وضع وتأسیس ایدن بو در .

سقراطك وفاتندن صکره شاکردلری قیروانه، اقادامیٔ قدیم، کلیه نامله اوچ قسمه ایرلدیلر .

قیروانیه‌نك مؤسسی ارستیب نام ذاتدر . مسقط رأسی افریقا بلادندن قیروان شهری اولدیغی حالده یونستانه عزیمتله تحصیل علوم وفنون ایتدکدنصکره قیروانه عودتو اوراده برجمعیت‌علمیه تأسیس‌ایلدیکندن شو جمعیت شهر مذکوره نسبتله قیروانیه دیو مشتهر اولدی .

سقراطك مشاهیر تلامیذندن بریسیده اقلیدس‌در . شو ذاتك ولادتی (۱۰۶۲) سنه‌سنده در . مغار شهرنده مغاریکیه نامیله بر جمعیت علمیه تأسیس ایتمشدر . علم منطق اوجعیتده سؤال وجواب طریقیله تعلیم اولندیغندن جمعیت مذکوره‌یه منطقیه دخی دینلور ایدی . اشبو اقلیدس هجرتدن مقدمکی اونجی عصرده اسکندریه‌ده تولد ایدن اصول هندسیه کتاب مشهورینك مؤلفی اقلیدسك غیریدر .

اقادامیٔ قدیمك واضعی سقراطك شاکردی پلاتون (افلاطون) در . اقادامی اتنه دائره‌سنده ـ جرامیقوس نام موقعده ـ بر نزهتگاه عمومی اولدیغی حالده افلاطونك وضع ایلدیکی جمعیت علمیه اوراده تأسس ایلدیکندن

موقع مذکوره نسبتله مشتهر اولدی . شو نام صکره جمعیات علمیه تعمم ایتمشدر .

افلاطونه مدرسه‌جه اسبوسیب‌واکاده اقسنوقرات، اقسنوقراته اقراطیس خلف اولدی .

اسطوانیلرك رئیسی زینون شومدرسه‌ده جریان ایدن تعالیمه عقیده‌لرینه مغایر شیلر فارشدرمشدر . زینون علم طبیعتده بریسی ماده (جسم)، دیکری قوت (روح) اولمق اوزره ایکی اساس قبول ایله جناب حقه روح اطلاق ایتمش اولدیغندن اقراطیسك خلفی ارخیلاووس زینونك تعالیمنی امحا مقصدیله اقدامئ قدیمی اقدامئ متوسطه تحویل ایلدی .

ارسطاطالیس (ارسطو) افلاطونك پك پارلاق بر شاکردی وتاریخ تولدی قبل الهجره (۱۰۰۶) سنه‌سی ایدی . اتنه‌یه عزیمتله اورایی وطن اتخاذ وافلاطوندن تعلم ایتمش وشاکردلرینی ماشیاً تعلیم ایلدیکندن تأسیس ایلدیکی جمعیت علمیه مشائیون نامنی المشدر . ارسطو اولوقتلرده تداول ایدن علومك هپسنده کسب مهارت ایتمشیدی . قیاسات، انواع، اشکال منطقیه بونك اختراعاتندن اولدیغی کبی فلسفه‌یی عملیه ونظریه نامله‌ایکی‌یه تقسیم ایدن دخی بودر . ماکدونیا حکمداری فلیب ارسطویی اسکندره معلم تعیین ایتمشدر .

(کلبیه) فرقه‌سنك مؤسسی سقراطك شاگردلرندن افلاطونك معاصری بولنان انتیسینوس‌در. شو جمعیت کلب ابیض دیللان هیکلك یانده تأسس ایلدیکندن اونام ایله شهرت ویردی. جمعیت مذکوره‌یه منسوب اولانلر اختیار ایلدکاری معیشته نسبتله کلبیه دیو موسوم اولدقلریده مرویدر. کلبیه فرقه‌سی علم ادبدن بشقه علومه اعتبار ایتمیلر. عمرینی برکوپ ایچنده چکورن مشهور دیوژن بوفرقه‌دندر.

یونانیلردن (هرقلیتسیه)، (الیاتیقیه)، (پیرهونیه)، (اپیقوریه) نامیله اقسام ایتالیانیه اولمق اوزره بعض جمعیات علمیه‌ده تأسس ایتمشدی. هرقلیتسیه‌نك مؤسسی هرقلیتس قبل المسیحه (۱۰۲۰) تاریخلرنده کسب شهرت ایتمشدر. پك متکبر وهرکسی تحقیره مائل ایدی. عمرینی طاغلرده امرار ونباتات وادهان ایله معیشت اختیار ایلدی.

(الیاتیقیه) فرقه‌سی ایتالیا بلادندن الیایه منسوبدر. بوطائفدن معدود اکسینوفانوس «عالمك ازلی اولدیغی وعدمدن ظهوریه امکان تصور اولنه‌میه‌جغی» اعتقادنده ایدی.

(پیرهونیه) فرقه‌سی (۹۹۵) ده تولد ایدن پیرهونه

منسوبدر. بوفرقه هیچ بر شیئك حقیقتنی تصدیق ایتمزلر وهرشیئه خیال نظریله باقارلر ایدی.

(اپیقوریه) فرقه‌سی پیرهونك شاگردلرندن (۹۶۲)نده تولد ایتمش اولان اپیقوره منسوبدر. شوذات اتنه‌ده بربستان ایچنده ساکن اولوب اصحابنه تعلیم فلسفیات ایدر ایدی. بونلر جناب حقك عنایتنی، خلود نفسی، وجود ارواحی منکر ایدیلر.

تاریخ ـ یونانیلردن خیلی مورخلر ظهور ایتمشدر. اومیروسك اشعارنده تواریخ مندرج اولدیغندن بوکا هم شاعر همده مورخ اطلاق ایدرلر. لکن ابتدا طرز مستحسن اوزره تاریخ کتابی یازان هیرودوتدر. بوکا ابوالتاریخ اطلاق ایدیورلر. ولادتی قبل الهجره (۱۱۰۷) سنه‌سنده‌در. بوندن صکره توقیدید ظهور ایلدی. شوذات هم مورخ، همده عسکر ایدی. بولندیغی محاربه‌لره دائر خیلی وقایع یازمشدر. یونان مورخلرندن بریسیده اتنه‌لی اغزنیفون در. تولدی (۱۰۷۲) ده‌در. اغزنیفون حکم ادبیه واحکام سیاسیه یه دائر «توربودیا» نامیله برکتاب دخی تألیف ایتمشدر. بونلردن بشقه یونانیلردن دها پك چوق مورخ واردر.

طب ـ یونانیلرجه بقراطك زمانه قدر فن طبه‌دائر

کتاب یازلمامشیدی. بقراط فن مذکوری حاوی کتاب تألیف ایلدی. عمومی خسته خانه‌لر انشاسی بقراطك اثریدر. بقراط شام بلادندن جص شهرنده ساکن اولوب التمش قدر تألیفاتی واردر. کتب مذکوره مأمون خلیفه زمانده عربجه‌یه ترجمه ایتدیرلدی.

بقراطدن صکره جالینوس ظهور ایتمشدر. زمانی هجرتدن مقدم کی سکزنجی عصرده‌در. یونك یوزدن زیاده تألیفی واردر. روفس وسائر بعض اطبا جالینوس زمانده ظهور ایدرك فن طبك دائرهٔ معلوماتنی توسیع ایلدیلر.

زراعت ـ یونانیلر اوائل حال واوقات وحشتلرنده زراعت وفلاحتی خوش کورمامشلر ایدی. معارفله اشتغال ایتدکدن صکره ملوك وفلاسفه‌یه قدر زراعته اعتنا ایلدیلر. لکن اتنه اراضیسی زیتوندن بشقه شیلرك زراعتنه صالح اولمدیغندن زیتون غرس ایدرك معیشتلرینه مقتضی حبوباتی قبائلدن الیرلر ایدی.

تجارت ـ اشیاجه تبادلك منفعتنی اکلادقلرنده یونانیلر دخی تجارته میل ایلدیلر. بناءً علیه مورخ اغزنیفون بعض مؤلفات سیاسیه‌سنده تجارته دائر بحثلر یازمشدر. خلقك اموالی تکثر ایتدکجه مملکتك ثروتی تکثر ایده.

جكندن قورينته، سيراقوسه بلادى تجارت سبيله پك معمور اولمشلر ايدى ٠

صنايع ـ اتنه مملكتى قبل الهجره (١٥٠٨) تاريخنده خطيب يونانى پراقليسك زير اداره‌سنه داخل اولدقده پراقليس اهالى يى صنايع مهمه ايله اشتغاله سوق وتشويق ايلدى ٠ بو اشتغال (٢٠٠) سنه دوام ايتمكله صنايع يوزندن يونانك عمارتى پك ايلرويه كيتمشدر ٠ بناءً على ذلك كتدكجه آثار صناعيه تزايد ايدوب كرك ابنيه وكرك معمولاتك تحسينده اخلاف اسلافى كچمكه چالشمقده ايدى ٠ لكن ابنيه يه متعلق آثارى زمانك انقلاباتيله مندرس ومضمحل اولدى ٠ عجايب سبع دنيادن اسيای صغراده ـ افس شهرنده ـ كى ارتاميس هيكلنك بعض آثارى قالمشدر ٠ هيكل مذكورك حين معموريتنده طولى درتيوز وعرضى ايكيوز قدم ايدى ٠ هر بريسى يتمش قدم ارتفاعنده يوز قرق التى مرمر عمودى حاوى ودرونده‌كى ديانا تمثالى عاجدن معمول ايدى ٠ بناسندن (٢٢٠) سنه صكره يه مصادف اسكندر ماكدونيانك يوم ولادتنده احراق اولندى ٠ بونى احراق ايدن (ارسترت) ديو موسوم ـ لباس شهرتدن عارى ـ برشخص ايدى ٠ اسمنى تشهير وابقا مقصديله هيكل مذكورى احراق ايتمشدر ٠ شو

مورد اوزرینه یونانیلرجه « برقفس یاپمغه قدرتی اولمیان براحق بربیوك هیکلی یاقمغه مقتدر اولور » مثلی سائر اولدی . هیکل مذکوری صکره تعمیر ایتدیلر ایسه ده رومالر زمانده خراب اولدی .

جرمانیالو دوقتور هانری سولمن (۱۸۷۶) سنهٔ میلادیه سنده شاعر اومیروسك اشعارینی دلیل اتخاذ ایله یونان قهرمانلرندن اغا ممنونك میسینی خرابه لرنده کی قبرینی کشف ایتك وبوله جغی شیلر یونان دولتنه عائد اولمق اوزره الدیغی رخصته مبنی مذکور خرابه لرینه صورتله کشف وتحری ونه لر اخراج ایلدیکنه دائر تواریخ مختلفه ایله نشر اولنان مکتوبلری یونانستان اهالیٔ قدیمه سنك صنایعجه درجهٔ ترقیلرینی کوسترمه جکندن فقرات اتیه ذکر اولنان مکتوبلردن انمشدر .

میسینی خرابه لرنده کی اسکی قبرلردن هر بریسی بر ریال قطعه سنده بر طاقم التون دوکمه لر ، التون صحیفه لرله اورتولی بعض انسان جثه وکوکلری ، خالص التوندن کاسه لر ، حلقه لر ، ایکی مصنع وشاهه چقارمشدرکه بونلرك اوزرلرنده کی نقوش بدیعه وصنایع غریبه عقللره حیرت ویره جك درجه ده ایمش .

حلقه‌لردن بریسنك اوزرنده یونان قهرمانلرندن هرقلك بر ارسلان بوغازلایور طرزنده بر صورتی رسم اولنمش ، وشاحه‌لرك اوستنده دوائر وازهار غریبه ایله شعاعی اطرافنه منتشر بر شمس صورتی کورلمشدر .

قبرلرك بریسنده بولنان ایکی خاتم دخی غرائبدن ایمش . شو خاتملردن بریسنك اوزرنده تکرلکلی عربه‌یه بنمش ایکی شخص ایله ایاقلرینی یره اوره‌یور نمایشنده ایکی آت صورتلری وعربه‌ده‌کی سواریلردن بریسنك النده بر قوش اولدیغی حالده اوق ایله بر طاغ چکیسی جرح ایلدیکی رسم اولنمش وحیوان مجروح المندن شکایت ایده‌یور کبی کوسترلمشدر .

دیکر خاتمك اوزرنده اوچ دشمنه غلبه ایتمش بر محارب رسمی وار ایمش که شو محارب دشملرندن بریسنی اورمق ایچون قلیچنی چکمش ، اوده محاربك قارشوسنده دیز اوزرینه یره چوکوب النده حربه ایله مدافعه شکلنده بولنمش ، ایکنجی دوشمن مقتولا یره دوشوب الری التنده قالمش ، اوچنجیسی حال فراردہ نفسنی محافظه ایچون سپرینی بوینه طوته‌رق یوزینی ارقه‌سنه چویرمش اولمق اوزره رسم اولنمشدر .

هاری سولمن بونلردن بشقه دها خیلی کرانقیمت

ومصنع اشیای نفیسه بولمشدرکه هر بریسی یونانیلرك صنایعجه اتقان ومهارتلرینك درجهٔ علیاسنه برر برهان عد اولنه‌جق شیلردن ایتمش ۰

نظامات ملیه — یونانستانده ممالك عمومیه‌نك بر حکومت اداره‌سنه مربوطیتی قبول اولنمدیغندن اسکی یونانیلرجه هر مملکتك قانونی بشقه ایدی ۰ مع مافیه قومیت وملیتلری اراسنده‌کی مناسبت عمومیه‌یی دخی محافظه ایتدکلرندن شو مقصده‌مبنی تشکیل ایتمش اولدقلری جمعیات ملیه‌روابط اخوتلرینه سبب مستقل اولمش ایدی ۰ جمعیات مذکوره طرفندن هرسنه بهار ابتداسنده دلفیه‌وکوز موسمنده ثرموبیله مأمورلر کوندریله‌رك عقد اجتماع ایله اجرای آیین ایدیلور ومنعقد اولان مجالس عمومیه‌ده ملته خدمتی سبقت ایدنلره مخصوص برر صنم انشاسیله ابقای ناملرینه وملته حقارت ایتمش اولانلرك اجرای مجازاتلرینه حکم ویریلور ایدی ۰

اولیمپیاد اویونلری — یونانستانجه اتحاد نسبت ملیه، محافظهٔ روابط مدنیه، ادمان مهارت حربیه ایچون درت سنه‌ده برکره اولیمپیاد شهری جوارنده جمعیات عظیمه عقدیله اجرا اولنور ایدی ۰ تفصیلی اختراعات بحثنده یازیله‌جقدر ۰

دیانت یونانیه ـــ یونانیلر اوائل حالرنده هرشیدن بیخبر ایدیلر . حیوانات کبی عمر کچیررلر ایدی . ایچلرینه کیدن غریبلردن ایشتدکاری خرافاتدن درلو درلو معبودلر قبول ایله پك چوق الهه اتخاذ وبونکله برابر نه مقوله اشخاصدن برر اختراعه تصادف ایلدیلر ایسه اونیده الهه‌لری سلکنه ادخال ایدی‌ویردیلر .

یونانیلر الهه اعتقاد ایلدکاری شیلری برنجی‌وایکنجی درجه‌لره تقسیم ایله درجهٔ اولی قسمنی الههٔ علویه وایکنجی قسمی انصاف الهه‌بالاعتبار قسم ثانی‌یی‌الوهیتله بشریت اراسنده اعتقاد ایتمشلردر .

برنجی قسمده بولنان معبودلرینك‌ك بیوکی اورانوس (کوك) ایدی . زعملرنجه‌وستا (یر) کوکك زوجه‌سی وساترون ایله تیتان اوغللری‌وژوپیتر (مشتری) ساترونك اوغلی ایمش . سائر معبودات علویه اتخـاذ ایلدکاری قسمدن چوغنك اناری ساترونك‌دیکر زوجه‌سی‌سنبله‌دن ایمش . بو اعتقاد باطل اوزرینـه سـنبله‌یه جدة الاله عنوانی ویرمشلردر .

بونلردن صورت متسلسله‌ده پك چوق الهه اعتبار واعمال واحوالك هر بریسنه برر اله اتخاذ ایلدیلر .

علی زعمهم ساترونك اوغلی ژوپیتر ـ که بوکا اله الا-

الهه دیرلر ـ باباسنك ملکنه وارث اولمزدن خوفاً عمیسی تیتانك اوغللرینی اولدروب باباسی ساترونك ملکنی ضبط ایلدیکندن مقتوللرك اعوانی بالاتفاق طاغلری یکدیکری اوزرینه قویوب ژوپیتری اولدرمك ایچون کوکه چقارکن ژوپیتر صاعقه‌لرله بالمدافعه هپسنی یره دوشوردی ایسه‌ده اعوان مرقومه‌نك عددلری چوق اولدیغندن ژوپیتری قورقوتدقلری ایچون ژوپیتر بشقه الهلردن استعانه طلب ایلدی . اعوان مذکوره ارتق مقاومت ایده‌میه‌جکلرینی اکلایوب مصره فرار وحیوانات مختلفه اشکالیله تشکل ایلدیلر . یونانیلرك شو اعتقادات باطله‌لری شایع اولدقدن صکره‌بو شایعه اسکی مصرلیلرك حیواناته طاپمالرینه سبب اولمشدر .

وکذلك علی زعم باطلهم ژوپیتر باباسی ساترونی قاچردقدن صکره دنیایی کندوسیله قرنداشلری ارالرنده تقسیم ایدوب قسم علوی اولان سمایی کندوسنه بالافراز صولرك سلطنتی قرنداشی نبتونه وجزء سفلی اولان جهنم حکومتنی دیکر قرنداشی اپلوتونه ویردی . ژوپیتر خصماسنك غائله‌لرندن قورتلدقدن صکره جنس انسانینك تصنیعنه ونظامات عالمك تنظیمنه باشلادی . ژوپیترك هم زوجه‌سی همده قزقرنداشی یونون نکاح ایله ولادتك،

قزی هیپا عشقك، اوغلی مارس (مریخ) حروب و اسلحه‌نك الهی عد اولنوب وولقان نامیله برچوکین اوغلی دخی طوغدیغندن ژوپیتر بونی کوکدن اشاغی اتمکله یره دوشوب ایاغی قرلمش و صکره وولقانی صناعتکارلر یاپان تیورجیلره رئیس تعیین ایتمشدر . ژوپیترك دیکرزوجه‌سی باشندن طوغوردیغی پلاس (اثینا) نام قزی ادابه الهه تعیین ایتمش اولدیغی حالده پلاسی حکمت وعلومه حاکم اعتبار ایدنلر مینروه تسمیه ایلدیلر . ژوپیتر معشوقه‌سی لاتوندن تولد ایدن اوغلی اپولون (کونش)ه غضبلنوب بونی ابتدا چوبانلره الهه تعیین ایتمشیدی . صکره قصوریني عفو ایدرك انوار علومیه‌نك نشر وتقسیمنه مؤکل ودیکر زوجه‌سی منیموزینه‌دن متولد دیانا (قمر) نام اوغلنی اوجیلره الهه تعیین ایلمش وبشقه زوجه‌سی سمیله‌نك تولد ایلدیکی بخوس یونانیلره اوزوم زراعتنی اوکرتمش ایمش . ژوپیترك اوغلی اپولونك اولادینه کلنجه بونلردن اسکولاب طب، مرکور (عطارد) تجارت، وینوس (زهره) خاصیت تناسل، ارياب بانجه‌لرك، همنه فرحلرك وکلینلرك الهه‌سی وشوصکره‌لکی ایکی موهوم زهره‌نك قزلری ایمش اعتقاد فاسدنده بولنمشلردر .

الحاصل یونانیلرك بوکبی خرافات وترهاتلری پك

چوق اولدیغندن دیانت فاسده‌لرینه نمونه اولمق اوزره بومقدار ایله اکتفا اولندی ۰

بونلرك قسم ثانی اعتبار ایلدکاری معبودلری حسن صنعتی ویاشجاعتی کوریلان برطاقم انسانلردن عبارت ایدی ۰ کذلك قسم اول عد ایتدکاری الهه‌لریده وقتیله مشاهیر انساندن برشخص ایکن شاعرلری خیالات شاعرانه ایله قدرلرینی یوکسلده یوکسلده ـ رفته رفته باسمان رفته ـ کوکه چتاروب بینلرنده‌کی اواعتقادات باطله ایلرو کتمشدر ۰

ارض وسمانك اوغلی وبونجه الهات موهومه‌لرینك باباسی دیدکاری ساترون واوغللری ژوپیتر، نپتون، زحلك، مشتریك وسائر یلدزلرك اسمری اولمیوب ساترون انسان وکرید جزیره‌سنده برحکمدار ایدی ۰ اوغلی ژوپیتر ساترونی مسندندن طرد ایله کرید جزیره‌سی حکومتنی ضبط و مملکتی قرنداشلری نپتون و اپلون ایله ارالرنده تقسیم ایدرك جزیره‌نك جهت شرقیه‌سنی کندو نفسی ایچون بالابقا غرب جهتنی اپلونه وسواحل طرفلرینی نپتونه ویرمشدر ۰ جزیره‌نك جزء اعلاسی ژوپیترك حصه‌سنه اصابت ایتدیکی ایچون کندوسنه کوك الهی ونپتونه دکزلرك، ابلوتونه جهنمك الهی نامله‌رینی طاقی ویردیلر ۰

ساترون ایسه باشنه شوبلا کلدکدن صکره ایتالیایه فرار ایدرك ایتالیا حکمداری یانوسك یانده قالدی. بشقه معبودلری. دخی بوکبی برر اصله مستند ایکن حریفلر اصل وفرعنی بالتغلیط نامله معبدلر، تمثالر، انشا ایدرك بشقه بشقه رجال ونسوان مشهوره یه تخصیص طریقیله یت پرستلکك اشتغنی ارتکاب ایلدیلر.

هاتف غیبی ـ یونانیلرغیبدن صدور ایلدی. دیدکلری خبرلر اویله هاتفدن مسموع ومخبری نامشهود سوزلر اولیوب دلفی، اوبیرس، دودون هیکلرندکی کاهنلر برر قاری جلب ایله تخت اوزرنده اوطوردوپ توتسولدکدن وچهرلری صاراروب کوزلری دونه رك اغزلری کوپوردکدن صکره شوقاریلرك اغزلرندن چقان صاچه صپان سوزلرندن عبارت ایدی. حقیقت حال ایسه کاهنلر اکثر وقتلرده حوادث لازمه یی ارباب وقوفدن صورت خفیه ده بالتحقیق اوقاریلرك اغزلرندن چقان قصه ویمعنا سوزلری معلوماتلرینه توفیقاً شرح وتعریف ایله سؤال ایدنلره برر جواب ویررلر وتحقیقلری خارجنده سؤاللره ویردکلری جوابلرك نتیجه سی چقماز ایسه تأویلاته باشلایوب اقوام یونانیه یی الدادرلر ایدی.

اوچنجی فصل

ایتالیا قطعه‌سی جغرافیا و اقوام اصلیه‌سی
و ایتالیا و رومانك قرون اولی تاریخی
بیانده در
جغرافیا و اقوام . بدایت احوال تاریخیه . روماده
جمهوریت . امپراطورلق . غرب امپراطورلغی .
رومالولرك مدنیت وعوائد ومعارف و مذاهبی .
پاپالر . غوتلر . لومباردلر . ایتالیای
رومانیده اکسارخوسلر .

- ۱۹ -

ایتالیانك جغرافیا واقوام اصلیه‌سی

ایتالیا قطعه‌سی شمالاً فرانسه و سویسرا و اوستریا، شرقاً ادریا (وندیك) دکزی، جنوباً وغرباً بحر متوسط ایله محدوددر . مساحهٔ سطحیه‌سی (۱۲۰۰۰۰) میل مربعی واهالیسی (۲۰۰۰۰۰۰۰) نفوسدر .

الپاء اپه‌نن، قورنو، ولیبو طاغلری ایتالیاده اولوب قورنونك ارتفاعی (۹۵۲۰)، ولیبو طاغنك ارتفاعی (۸۱۸۳) قدمدر .

ایتالیاده بیوك نهرلر یوقدر. انهار موجوده سنك الك بیوکی ایتالیا و اوسترپا بینني فصل ایدن پو و روما شهرینه جریان ایدن تیبر نهرلریدر.

کورفزلری بندقی و تریسته وجزایری سیسلیا، ساردنیا قورسیقا کبی بعض جزیره‌لردر.

ایتالیا قطعه‌سنده صولرك برمحلدن دیکر محله اقدامی ایچون متعدد جدوللر واردر. داخل قطعه‌ده کی یوللر ایسه طاغلرك خرقی و دره‌لرك قطعیله اولقدر مکمل یاپلمشدرکه یاپانلرك همتلری بو یوللردن اکلاشیلور. لکن بو یوللرك الك مهم اولانلری شمدیکی ایتالولولر اثر همتلری اولیوب اسکی رومالولرك همم عظیمه‌لری اثارندندر. مذکور طریقلردن بعضیسی (٦٧٧٥) قدم ارتفاع و (٣٠) میل طولنده اولان شینیس جبلندن وبعضیسی (٧٠٠٠) قدم ارتفاع و اوتوز التی میل طولنده‌کی سمیلون طاغندن کچورلمشدر.

ایتالیا بلادینك الك مشهوری رومیه (روما) شهریدر. درونده ابنیهٔ فاخره وقصور عظیمه وحواریوندن پطرس وپاولوسه منسوب بربیوك کنیسا موجوددر. شوکنیسا دنیاده‌کی کنیسالرك بیوکیدر.

روما شهری (١٧٠٠٠٠) وایتالیانك حاوی اولدیغی

سائر بلاد مشهوره دن ناپولی (٤٠٠٠٠٠)، پالیرمو (٢٠٠٠٠٠) بولونیا (٥٠٠٠٠) نفوسی حاویدر .

ناپولی شهرینك قربنده بر وولقان واردر .

ایتالیا قطعه سنك اقسام سابقه سی یدیدر .

(١) ساردانیا . بوکا ساردو دخی دیرلر . شو قسم مملکتك شمالنده واقع و مساحه جه (١٩١٢٥) میل مربعی بی حاویدر . ساردانیا و قورسیقا جزیره لری بو قسم دائره سنده درلر .

(٢) لومباردیا .

(٣) بارما .

(٤) مودینا .

(٥) توسقانا . شو دائره بلادندن بیسا نام مدینه ده سکز طبقه اوزرینه مصنوع بر قلعهٔ عجیبه واردر . بر طرفنه میل ایدر طرزده یاپلش اولدیغندن اورالردن کچن غربا یقیلور خوفیله یانندن کچه مزلر . البا جزیره سی قسم مذکورده واقع و بر قاچ کوچوك جزیره یی حاویدر .

(٦) پاپانك املاکیدر . روما شهری و سیسلیا جزیره سی بو قسمده در .

(٧) ناپولی قسمیدر .

اقسام مذکوره نك جمله سی ایتالیانك حکمی التنده بر مملکت متحده در .

ایتالیاجه جریان ایدن حفریاتده دنیانك اقالیم سائره ـ سندن زیاده غریب شیلره تصادف اولنمشدر. او قطعه‌ده رسوبات بحریه ایله اورتولمش اراضی درونده فیل، کرکدن، و سائر درت ایاقلی حیوانات کموکاری کثرت اوزره کوریله‌یور. بارما و بیاشنتسا جوارنده، علی الخصوص ارنو دره‌سنك یوقارو قسمنده حفریات ایله آثار غریبه کشف ایدلمشدر. ناحیهٔ اولادن مارن ارقوانوده بر هیکل بولندی. بو هیکلك طولی (۲۰) قدمدر. ناحیهٔ ثانیه‌ده رسوبات بحریه ایله اراضیٔ متصله اراسنده جنسلری ازمنهٔ عتیقه‌ده منقرض پك چوق حیوانات کموکاری کورلمشدر که شو حیوانات اقالیم حاره‌یه مخصوص درلر. اورالرده ایسه فیل، کرکدن، فرس نهری کموکاری اول قدر چوقدر که کشف و تحقیق ایدنلر مذکور دره‌یه حیوانات قبرستانی اطلاق ایده‌یورلر.

ایتالیا قطعه‌سنك هوامی اوروپانك ممالك سائره‌سندن کوزلدر. لکن وفیاتی اوروپانك سائر بلادندن زیاده‌در.

اقوام ـ ابن خلدون دیرکه «رومیلر روم بن یونان بن علیجان بن یافث بن نوح علیه السلام نسلندندرلر. محققین رومیلرك جمله‌سنی یونانه نسبت ایده‌یورلر. اغریقیلر و لاتینلر دخی انلردندرلر. توراتده یونان (یافان) لفظیله

محرر و اولاد یافثدن اولدیغی مذکوردر . (یافان) لفظنده‌کی حرف فانك مخرجی واوه قریبدر . عربلر تعریب ایله یونان دیدیلر . ابن سعید بیهقینك و سائر مورخلرك مشرق تاریخلرندن نقل ایله یونان علیجان بن یافثك اوغلی و رومله و لاتینلر یونانك اوغلری اولدیغنی روایت ایلدی »

ازمنهٔ قدیمه‌ده ایللریادن ایتالیایه نقل و هجرت ایتمش اولان اومبرینلر رومانك تأسیسندن پك چوق اول او دائره‌یه کلمش اولدقلرندن بعض مورخلر ایتالیا اهالیٔ قدیمه‌سی اومبرینلر اولمسنه ذاهب اولهیورلر . تیبرنهرینك یانده واومبرینلرك جوارنده سیکول نامیله بر طائفه ساکن ایدیلر . اپه‌نن طاغلری سلسله سنده و لیبو طاغی ایله فوسینوکولی حوالیسنده ساکن اهالینك مشهورلری ابوریژن قبیله‌سی ایدی .

تروئه محاربه‌سندن صکره انه نام شخص لاتیوم (لاتین) دائره‌سنه نقل ایدرك لاتینوسك قزی لاوینیی تزوج و اسمنه نسبتله لاوینیوم شهرینی و اوغلی اسقاغن البن طاغی اوزرنده البه لالونغ شهرینی بنا ایتمش اولدیغی مرویدر .

دولت رومانیه‌نك تشكلی وجریان وقایعی ایتالیا قطعه‌سندن باشلامغله ایتالیا قرون اولی تاریخنك روم تاریخنه ارتباط کلیسی واردر. بناءً علی ذلك ایتالیا وروم تاریخنی برلکده یازه‌جغز.

- ٢٠ -

ایتالیانك بدایت معمور یتندن روماشهرینك تأسیسنه قدر وقایع تاریخیه‌سی

قبل الهجره

(٢٥٢٠ - ١٣٧٥)

ایتالیاده روما حکومتنك تأسیسنه قدر حکومت ایدن حکمدارلرك حالاری قبائل وحشیه رؤساسنك حالرینه موافق ایدی. اسکی تاریخلری ایم سائره‌نك چوغی کبی خرافات ایله طولودر. معمافیه وقایع تاریخیه‌لری ایچنده قابل تنقید اوله‌جق وقوعات صحیحه دخی تسلسل قبول ایتیور.

رومانك منشائی اولان ایتالیا تقریباً هجرتدن (٢٥٢٠) سنه مقدم معمور اولمشدر. اعصار قدیمه اوائلنده بوکا ساتورنیا دیرلر ایدی. صکره استعمالجه ایتالیا حکمدارانی قدماسندن ایتالوسه نسبتله ایتالیا اسمی غلبه ایلدی.

ایتالوسك زمانی هجرتدن مقدم کی یکرمی برنجی عصرده در.

بعض روایته نظراً ابوریژن طائفه‌سنك حکمداری ژنوس یونانستاندن ایتالیایه عزیمت وقبل الهجره یکرمی برنجی عصرده برحکومت تشکیل ایلدی. یونانیلره اتباعاً رومانیلرك او تاریخلرده اختیار ایلدکلری اعتقادات خرافیه‌جه ژوپیترك سمادن طرد ایتدیکی وعقله قریب روایتجه کریدجزیره‌سی حکمداری ایکن اوغلی ژوپیترك کندوسنی ملکندن قاودیغی ساترون ژانوسك یانه‌وارد قده ژانوس ساترونه قاپیتولن طاغنی مأوی کوسترمش وساترون دخی انلره بنه‌ای واوزوم زراعتنی اوکرتمشدر. ژنوس اوتوز التی سنه حکومت ایتدکدن صکره فوت اولوب یرینه پیکوس اوطوردی. پیکوسده قونوس خلف اولدی. بونلردن صکره ارقادیالو واندر حکمدار اولوب پلاتین تپه‌سی اوزرنده بادی شهرینی بنا ایتدی. واندردن صکره لاتیوم دائره‌سنه کلان هرقل حکمدار اولدی. انك زمانه‌قدر ابوریژن قومی انسانلری قربان بوغازلر ایدیلر. هرقل بو عادتی لغو ایتمشدر.

ابوریژنلر اومبرین دائره‌سنك جهت جنوبیه‌سنده بر طاقم شهرلر یاپدیلر. مؤخراً ابوریژن طائفه‌سیله سیکولر ارالرنده خصومت وقتال تحدث ایلدی. تسالیا

اقوامندن پلاشزه طائفه‌سنك معاونتلريله ابوريژن‌سيكوللره غالب اولديغندن سيكوللر تريناقرن جزيره‌سنه هجرت واوراده توطن ايلديلر . جزيرهٔ مرقومه سيكوللره‌نسبتله سجليا نامنى الدى .

تروئه محاربه‌سندن صكره انه قبل‌الهجره (۱۸۹۰) تاريخلرنده لاتيوم (لاتين) دائره‌سنه كيدرك لاتيوسك قزى لاوينى‌يى تزوج واتمنه نسبتله لاتيوم شهرينى تأسيس ايتدى . انه صاغلغنده او حواليده حكمدارلق ايدوب كندوسندن صكره‌اوغلى اسقاغن يرينه‌اوطوردى البن طاغى اوزرنده‌كى الد لالونغ شهرى بونك‌اريدر .

انه سلاله‌سندن اون ايكى ذات حكمدارلق ايلديلر . بو حكمدارلرك اون ايكنجيسى پروقاس ايدى . پروقاسك وفاتنده نوميتور وامولیوس نامنده ايكى اوغلى قالديغندن بينلرنده حكومت ايچون منازعه ومحاربه‌لر وقوعبولدى . امولیوس غلبه ايتكله‌نوميتورى بر اوزاق محله نقى‌ايتش ايسه‌ده بر مدت صكره نوميتورك روموالوس وروموس نامنده ايكى‌حفيدى تورنوب باشلرينه تجمع ايدن‌غلبه‌لك ايله امولیوس عليهنه قيام وحكومتنى محو ايدى‌ويردیلر .

روموالوس وروموس بو ايشى كوردكدن صكره ميدان كندولرينه قالش وباشلرينه اوچ يك قدر خرسز

وحیدود مقوله‌لری طوپلانمشیدی . ایتالیا دائره‌سنده وبحردن اون التی میل بعدنده واقع تیبرنهری اوزرینه کاوب کندولریله رفقاسنك بارنمه‌رینه کفایت ایده‌جك مقدار قلبه‌لر انشا ایلدیلر . قلبه‌لرك اطرافنه بر دیوار چکمکه تشبث ایتدی .

دیوار ایسه اویله هجومه مانع اوله‌جق درجه‌ده دکل ایدی . روموس شودیواری فائده‌سز کوردیکندن رومولوسه « سن شو دیواری برمدینه سوری کبی فائده‌لی ظنیله می یاپدره‌یورسن » دیوتعریض ایلدیکندن رومولوس بو سوزدن غضبلنوب النده‌کی حربه ایله روموسی اولدردی . صکره‌لری شهرت عظیمه‌یی قازانان بر بیوك دولتك مرکز حکومتی واقوام متعدده‌نك هدف تعرضی اولان روما شهرینك تأسیسی بوندن عبارتدرکه سورینه ابتدا بانیسنك قرنداشنك قانی بولاشدی . رومولوس بالاقدام دیواری اکمال ایتدی .

- ۲۱ -

رومانك بناسندن روما جمهوریتنك تشکلنه‌قدر وقایع جاریه

قبل الهجره

(۱۳۷۵ — ۱۱۳۱)

رومولوس رومایی تأسیس ایتدکدن صکره کندسنه

وارقداشلرینه برزوجه تدارکی چاره‌سنی ارامغه باشلادی . اولوقت ایتالیا حوالیسنده وروما جوارنده ساکن سابن (صابئین) قبیلهٔ متوحشه‌سندن ازدواج ایچون برر قز استدیلر . قبیله خلقی موافقت کوسترمدیلر . رومولوس برکون قبیله رؤساسنه بر ضیافت کشیده ایدرك انلرده ضیافتکاهه کلمش وذوقیات ایله اشتغال ایتکده بولنمشلر ایدی . رومولوسك مقدمجه ارقداشلرینه ویردیکی تعلیمات اوزرینه ارقداشلری رؤسا اوزرینه هجوم وچوغنی اعدام ایتدکدن صکره قبیله‌دن برر قز اغتصاب وزوجه اتخاذ ایتدیلر .

رومولوس ورفقاسنك بو ظالمانه معامله‌لری قبیله خلقنی اخذ انتقامه مجبور ایلدی . کمال تهوره محاربه اسبابنی بالاکمال رومولوسله ارقداشلری اوزرلرینه هجوم ایتدیلر . تلاقیٔ طرفین وقوعیله حربه باشلانه‌جغی صره‌ده زوجات مرقومه ایکی دشمن اراسنده‌کی میدانه یوریوب یوکسك صدا ایله ایکی طرفه خطاباً « بوندن اول اولان اولدی کیدن کیتدی . بزلر بر طرفك قزلری ، دیکر طرفك زوجاتی‌یز . محاربه‌ده هانکی طرف مضمحل اولسه مصائبی بزلره عارض اولمقدن بشقه نتیجه حاصل اولمز » دیه‌رك سزلانمغه باشلادیلر . قبیله خلقی قزلرك قوجه‌لرینه

تعلق و ارتباط قلبلرینی اکلادقلرنده طرفین ترك خصومتله میانه‌لرنده‌کی عداوت محبته منقلب و ارالرنده معاهدهٔ سالمه منعقد اولدی .

بوندن صکره کرك او حوالیده‌کی قبائل، کرك رومولوسك اصحابی رومولوسی کندولرینه حکمدار طانیدیلر . اوده جله‌سی حقلرنده حسن سیاست و معامله اجراسنه دوام ایلدی .

رومولوس حکومتجه کسب استقلال ایتدکده نواب واعیاندن بر مجلس ترتیبیله احوال بلادی تنظیم و اوتوز یدی سنه حکومت ایتدکدنصکره فوت اولدی (۱۳۳۷) .

رومولوسك وفاتنده سابنلردن بومبلیوس حکمدار اولمشدر . شو ذات حازم، حکیم، حسن حاله منتسب ایدی . امور سیاسیه‌جه بعض مرتبه قوانین وضعیله زیر حکمنده‌کی اهالی‌یه زراعت و برقاچ صنعت نافعه تعلیم ایلدی . بدایت حکومتندن قرق اوچ سنه صکره فوت اولدی (۱۲۹٤) .

بومبلیوسك وفاتنده ینه سابنلردن پوللوس هستیلیوس حکمدار اولدی . شو ذات حروب ومغازی‌یه حریص ایدی . زمانده رومللر ایله جوارلرنده‌کی البانیلر ارالرنده خیلی نزاع و قتال وقوعبولدی . نهایة الامرده انکی

عسکردن هر فریق شجعاندن اوچر مبارز انتخابیله بینلرنده مبارزه اجراسنه وغلبه قنغی طرفده قالیرایسه او طرفه متعلق عموم عسکرك غالب و مظفر عد اولنمسنه قرار ویردیلر. شو قرار اوزرینه البانیلردن هر بریسی قوریاتیوس و رومانیلردن هر بریسی هوراتیوس نامیله اوچر برادری مبارز انتخاب ایلدیلر. بوالتی کمسه اتلرینه بینوب سلاحلرینی باغلدقدن صکره یکدیکرینه مقابل میدانه اینوب ارالرنده مبارزه پارلادی. فریقین بونلره قارشو توقف اختیار ونتیجه یه انتظار ایده یورلر ایدی. قوریاتوسلر اول امرده غلبه کوسترديلر. وغریملرینك ایکیسنی اولدردیلر. مقتولارك حیاتده قالان قرنداشلری هوراتیوس بونی استعظام و برشخصك اوچ کسه یه غلبه سنی استبعاد ایلدیکندن اتك دیزکنی اطلاق ایله فرار ایلدی. مخاصملری سرعتله هرنقدر ارقه سی صره کتدیلر ایسه ده دها مقدمجه تلف ایلدکلری هوراتیوسلرله اوغراشمقدن اتلری یورلمش اولدیغندن اوچی برلکده هوراتیوسه یتشه میوب بریسی ایلرویه کتمشیدی. هوراتیوس ایسه بونلره بر بر مبارزه یه کندوسنی مقتدر کوره یور ایدی. ایلرولمش اولان قوریاتیوس یانه یاقن کلسیله برابر هوراتیوس اوزرینه بالهجوم خصم مرقومی

اولدردی . بوندن صکره ایکنجی و بعده اوچنجی قوریاتیوسلر اوزرلرینه یوریوب انلریده اعدام ایدی ویردی . البانیلر بونی کوردکلرنده حصول مظفریتدن خائب وخاسر قالمغله بایراقلرینی ترسنه تقلیب وسلاحلرینی یره القا ایلدیلر . رومانیلرجه بو مظفریتدن ممنونیت عمومیه حاصل اولمغله هوراتیوسك شانني اعلا و حقنده عرض تعظیمات ایدرك بالافتخار رومایه عودت ایتمشلردر .

هوراتیوسلرك بر حسنا قز قرنداشلری وار ایدی که مزبوره تلف اولان قوریاتیوسلردن بریسنه علاقه‌دار اولمشیدی . معشوقی قوریاتیوس قرنداشنك قلیجیله مقتول اولدیغنی ایشتدکده صاچلرینی یولوب نوحه وفریاد و رومانیلر عودت ایدرکن دروازهٔ شهره وصوللرنده مرقومه او حال ایله قارشو چقارق قرنداشی هوراتیوسه لوم وشتومك انواعنی ایراد ایلدی . هوراتیوس بوندن غضبلنوب «مقتول برادریکه اجیبیورسکده برادرك قاتلنه می اجیوب بو مناسبتسزلغی کوسترهیورسن» دیه‌رك مزبوره‌یی اولدردی .

هوراتیوسك اولوجهله قز قرنداشنی اولدرمسندن طولایی قانون مرعیلری کندوسنی مسئول وقتل جزاسیله محکوم ایلیوب خدمت سابقه‌سنه حرمةً جزادن عفو

اولندی ایسه‌ده دامن اعتباری قتل جنایتی لکه‌سندن تطهیر اولنه‌مدی .

رومانیلر ایله البانیلر ارالرنده وقوعبولان محاربهٔ مذکوره مبارزلرك ناملرینه نسبتله « هوراتیلرقوریاتیلر » محاربه‌سی دیو شهرت ویرمشدر . بو محاربه‌دن صکره البانیلرده رومانیلرله برلشدیلر .

تولوس هستیلیوس اوتوزایکی سنه مدت حکومت ایتدکدن صکره برصاعقه اصابتیله فوت اولوب بومیلیوسك حفیدی انکوس ماریوس مسند نشین حکمداری اولدی (۱۲۶۲) .

انکوس ماریوس زیردست حکمنده اولان اهالینك زراعتلرینی ترقیه خدمت ومتروك ایین عبادتلرینی اعاده ایتدی . و لاتینلرله محاربه ایدرك درت شهرلرینی ضبط ایله اهالیسنی اوانتین تپه‌سی اوزرنده اسکان ایلدی . بو فتوحات رومالولرك اراضیسنی دکزه قدر توسیع ایتمشدر . انکوس ماریوس وفات ایتدکده یرینه یونانی بیوك تارکین اوطوردی (۱۲۳۸) .

تارکینك باباسی برزنکین تاجر ایدی . قورینتدن منفیاً اورایه کلمکله قرال سابقك توجهنی قازانوب قرال وفات ایدرکن کندوسنی اوغللرینه وصی تعیین ایتمش

و اهالینك دخی توجه عمومیلرینی قازاندیغندن قرالغه قبول اولنمشیدی. رومانك تزاید عمران و تزییناتنه وروما خارجنده‌کی سابنلرك تنکیللرینه موفق اولمش و اوتوزایکی سنه حکومت ایتدکدن صکره فوت اولوب یرینه سرویوس توللیوس نام ذات قرال انتخاب اولنمشدر (۱۲۰۰).

سرویوس قرق‌درت سنه حکومتله محاربات کثیره‌ده مظفریت قازانمش اولدیغی حالده دامادی ایکنجی تارکین سرویوسی اولدروب یرینه اوطوردی (۱۱۵۶).

سرویوسك او صورتله قتلی خبری قزی و تارکینك زوجه‌سی تلیایه بالغ اولدقده زوجنك باباسی حقنده‌کی غدرندن و سریر قرالی‌یه جلوسندن فرح و ممنونیت کوستروب تبریك ایچون عربه ایله دار ولایته طوغری کتدی. باباسنك قان ایله الوده اولان جنازه‌سی عربه‌نك چکدیکی زقاقده ایاقلر التنه اتلمشیدی. عربه او زقاقه یتشدکده جنازه کوزینه ایلشمسیله برابر عربه‌جی اضطراب و خوفه تصادفله حیوانلری کیرویه چویردی. تلیا عربه‌جینك دونمسنده‌کی سبب اکلادقده مرقومی تکدیر ایله عربه‌یی دار ولایته طوغری چویرمسی امر ینی ویردی. جنازه‌نك مطروح اولدیغی زقاق ایسه پك طار اولدیغندن عربه جثه‌یی چکنمکسزین کچه‌مز ایدی.

عربه‌جی تلیانك امرینه بناءً حیوانلری سوق ایله جنازه‌یی عربه‌یه چکنتوب کچدی . تلیا بو حاله تأثر و مبالاتدن اثر بیله کوسترمدی .

ایکنجی تارکین جلوس ایتدکدنصکره اهالی حقنده مظالم و فواحشك انواعنی ارتکاب ایتشدر . بناءً علیه اهالی بونی « متکبر تارکین » دیوتلقیب ایلدیلر . تارکینك مظالمنه اهـالینك ارتق تحمللری قالمدیغندن جلوسـنك یکرمی‌بشنجی سنه‌سی عائله‌سی ایله برابر طرد اولنه‌رق روماده بر جمهوریت تشکیل اولندی (۱۱۳۱) .

- ۳۲ -

روماده جمهوریت تشکلندن اوکوستك ایمپراطورلغنه قدرجریان ایدن وقائع تاریخیه

قبل الهجره

(۱۱۳۱ - ۶۶۸)

تارکین مسند قرالیدن طرد اولندقدنصکره قونسول نامیله روماده ایکی حاکم انتخاب وسنه‌ده بردفعه انتخاب اجراسی قانونه ربط اولندی . ابتدا قونسـول نامیـله اقامـه اولنـان حاکملرك بریسی پرونوس ودیکری قولاتینوس در .

پرونوس عدالتی محب ایدی. حتی ایکی نفر اوغلنك بعض جنایات ارتکاب ایلدکلریچون اعداملرینه حکم ویرمشدر.

روما اهالیسی اوتاریخلرده بریسی اشراف، دیکری عوامدن اولمق اوزره ایکی قسم ایدی. بیوك مجلس اربابنك هپسی واکابر ومعتمدانك اکثری برنجی قسمدن معدود ایدیلر. قونسوللرك انتخابیده شوقسمه مفوض ایدی. بناءً علیه شوبرنجی قسمك شوکتلری قوت وسطوتلری عظمت کسب ایدرك اهالینك عوام طاقمی بونلرك نفوذلری التنده اسیر کبی اولدیلر. بوحال عمومی تنفیر ایتمکله عوام ایله اشراف ارالرنده طرفدارلق تحدث وفتن ومشاجرات ظهور ایتمکه باشلادی. لکن قونسوللرك وظیفه‌لریله مکلف اولمق اوزره سنه‌ده بش کمسه‌نك دخی عوامدن انتخابی قانونه ربط اولندیغندن احوال عامه انتظام واشرافك شانی انحطاط کسب ایلدی.

بو صورت برازوقت دوام ایده‌بیلدی. صکره فریقین بیننده ینه بعض وعداوت باش کوستردی. بواثناده اشرافدن وشجعاندن قوربولانوس نامنده بریسی قونسوللغك ابطالنه قیام ایدرك بومقصدینك ترویجی ایچون پك چوق چالشدی ایسه‌ده عوامك مقاومتنه و بالاخره غلبه‌سنه

تصادفله مغلوب اولدیغندن عوام قوربولانوسی روما حوالیسندن طرد ایلدیلر. قوربولانوس انتیوم شهرینه کیدرك اوتاریخلرده اشد طوائف عد اولنان وولسی شعوبنه بالاتحاق بونلری رومالرله محاربه یه تشویق وتحریض ایتدی. انلرده بالموافقه شجعان وفرسانلرینی جمع ایله براردوتشکیل ایدرك رومایه طوغری یوله چقدیلر. شو اردونك رومایه تقرب ایلدیکی خبری رومالولره بالغ اولدقده خوف واضطرابه کرفتار اولدقلرندن قوربولانوسك استعطاف خاطری ایچون اختیارلرینی یانه کوندردیلر. قوربولانوس التفات بیله ایتیوب یولنه دوام ایتدی. بوندن صکره خواص کهنه بی ارسال ایتدیلر. وکهنه قوربولانوسك یانه بعدالوصول جرایم سابقه لرینك عفوینی تمنی ایلدیلر. قوربولانوس مقصدینی تغییر ایتمکسزین قوت موجوده سیله روما شهرینك سورینه قدر ایلرولدی. سور اوکنه واردقده شهره هجومك اسباب تسهیلهسنی ارارکن اشراف واهالی شهرده بولنان طائفهٔ نسواندن برهیئت مبعوثه تعیین ایله قوربولانوسك روماده قالمش اولان اناسی ویقتوریا شوهیئتك اوکنه وزوجه سی ارقه سنه دوشه رك هیئت افرادینك هربریسی رقت انکیز نظار اوله جق برصورتله لباس حزن وماتمی

لابسه وذیل تضرع واستغاثه یه ملابسه اولدیغی حالده عزیمت ومقصدندن صرف نظر ایتمسی سوز وکدازله قوربولانوسدن نیاز ایلدیلر. قوربولانوس تذلك بودرجه سنی کوردکده نسوانه وبالخاصه انا وزوجه سنه تعلق ایدن شفقتی عنان اختیارینی الندن المغله کندی حیاتندن مأیوسیتی کوزینك اوکنده تجسم وانامنه خطاباً «والده رومایی قورتاردك. لکن اوغلك غایب ایتدك» دیه رك رومایه تعرضدن صرف نظرله عسکری بالاستصحاب انتیوم شهرینه عودت ایلدی. اهالی کندی حالریله مشغول ایکن قوربولانوسك تحریضات مقادیه سی اوزرینه بونجه تدارکات وغوائل عظیمه اختیار ایتمش اولدقلری حالده تعذیب بلا فائده دن بشقه برشی کورمامارندن ناشی حدتلنوب قوربولانوس دروازهٔ شهره یتشمسیله برابر هجوم اهالی یه مصادف ومقتول اولمشدر.

بو حادثه کچدکده روما دولتنك احوالنده انتظام ودولتلرنده عظمت حاصل اولمغه باشلادی. ایتالیانك داخل وخارجی اعمال نفوذ وتأثیر حکومتلرینه قارشو عرض انقیاد واهالینك نفوسیده کتدکچه کسب ازدیاد ایلدی. مملکت ایسه رونقنی کوندن کونه ارتروب غول (اسکی فرانسه لو) طائفه سنك رومایه هجوملری تاریخی

اولان هجرتدن مقدمکی (١٠١٢) سنه‌سنه قدر حال بویله دوام ایلدی.

طائفهٔ مرقومه جنرال برنوسك قوماندسی التنده بالاجتماع اوتاریخده کیدرك رومایی محاصره ایلدیلر. رومالولر طرفلرندن هردرلو مدافعه اسبابنه تشبث ایدلدی ایسه‌ده مقاومت ممکن اوله‌مدیغندن غولرسهام بلاکی رومایی مهاجمات عدیده‌یه هدف ورومالولرك اسباب مقاومتلرینی امحا وتلف ایتدکدنصکره شهره دخول ایدی ویردیلر. بونلر درون شهره کیردکلرنده شهرده‌کی اختیارلرك ـ برمنتظم موقعده بی‌قید وفتور ـ هربریسی لباس هیئت وعظمتی لابس وعاجدن معمول برر کرسی اوزرنده وقورانه ومدهشانه برطور ایله جالس ایدی. مدنیتك رونق وتزیناتنی اندن مقدم کورمامش اولان غول وحشیلرینك هجومده پیشرولری اولان افراد بونلری کورملریله برابر اورکهرك یوزلرینی کیرویه چویردیلر. عسکردن برنفر غیرتله ایلرولیوب کرسیلر اوزرلرنده‌کی اختیارلردن بابیروس نامنده برشخصك صقالنه پاپشمیله برابر بابیروسی کرسی اوزرندن چکوب یره اتی ویردی. بابیروس بوندن غضبناك اولهرك النده‌کی عصا ایله نفر مرقومك باشنه اوردقده رجعته باشلامش اولان عسکرك

بعضیلری سائقه غیرتك سوقیله بابیروسك داخل اولدیغی جمعیت اوزرینه هجوم وهپسنی قتل ایتدکدن صکره شهرك اورته‌سنه طوغری یوریدیلر. سائر غول عسکریده بونلره اتباع ایتمکله جله‌سی درون شهره طاغیلوب احراق ویغما وازوقتده شهرك اکثر محللرینی تخریب ایلدیلر.

اولوقتلر روما شهری‌پك بیوك وابنیهٔ فاخره‌یی حاوی ایدی‌که بوابنیه‌نك الك جسیمی برقلعهٔ حصینه کبی اولان قابیتول سرایی ایدی. غوللر شهره کیردکده رومالرك اکابر وشجعانی قصر مذکورده تحصن ایتمشلر ایدی. غوللر خیلی وقتلر محاصره ایتدیلر ایسه‌ده برشی یاپه‌مدیلر. قامیلوسك قیامنه قدر حال بویله کتدی. بالاخره قامیلوس قیام ایدرك موجود غوللره شدت وانتصاری بردرجه ایلرو کوتوردی‌که چوغی مقتول اولدی.

رومالر بوبلایی کچوردکدنصکره وقتلرینك چوغنی ممالك ودول اجنبیه محاربه‌لرینه صرف ایدرك فن حربده کسب مهارت واللی سنه‌یه قریب مدت ظرفنده جریان ایدن محاربه‌لرك اکثرنده استحصال مظفریت ایلدیلر.

بوندن صکره رومالولرك لاتیوم اهالیسیله انلره معاونت ایدن اتروسکی طائفه‌سی ارالرنده محاربه اچیلوب رومالولر غوللری واتروسکیلری برباد ومملکتلرینی استیلا ایتدیلر.

محاربات مذکوره‌یی سامینوم محاربه‌لری تعقیب ایلدی. سامنیت دیللان طائفه‌نك یرلری مقدملری روما ممالکیله همحدود دکل ایدی. رومالولر لاتیوم حوالیسنی حرباً استیلا ایتدکدنصکره سامنیت اهالیسنك اوطان وبلادی رومالولرك زیردستلرندهکی یرلرله همحدود حالنی کسب ایتدیکندن سامینوم محاربه‌لرینه براستعداد طبیعی حاصل اولمشدر.

سامینوم محاربه‌لری قبل الهجره (٩٦٥) سنه‌سنده باشلادی. سامینوم دیارندن قاپو شهری رومالولرك ید ضبطلرینه کچدکدنصکره نهایت بولدی (٩٦٣).

شوحروب برطرف اولدقدنصکره لاتین اهالیسنك روما قونسوللرینه دعوای اشتراکه قیام ایتمکندن طولایی (٩٦٢) سنه‌سنده بر محاربه قپوسی اچیلوب لاتینلرك اطاعتلری حاصل اولدقدنصکره قپاندی (٩٦٠).

بوندن صکره سامنیتلرك بعض تحریکاتیله یونانستان بلادندن پلو پونیس نام شهر اهالیسیله رومالولر ارالرنده محاربه‌لرتحدث وبو محاربه‌یه سامنیتلر دخی اشتراك ایلدی. محاربات مذکوره (٩٤٨) سنه‌سندن (٩٣٣) سنه‌سنه قدر امتداد ایدرك غلبه رومالولرده قالمشدر.

محاربات مرقومه‌نك زوالنده شمالده‌کی اتروسکی

وسامنیت اقوامنك رومالولر علیهلرینه قیاملرندن تحدث ایدن محاربه‌لر یوزکوسترمدی. بوده الی سنه ممتد اولمش واقوام مذکوره روما اهالیسنك شان وعظمتنی قبول واعتراف ایتدکدنصکره باب محاربه‌سد ایدلمشدر. (۹۲۷).

رومالولرك کوندن کونه غلبه‌لرینی علیهلرنده‌کی اقوام صورت متذللانه‌ده قبول ایتمکدن وجداناً کندولرینی ممنوع کوردکلرندن (۹۲۲) سنه‌سنده سابن، اتروسکی، اومبرین، غول طوائف مختلفه‌سی بالاتفاق رومالولر اوزرلرینه اعلان حرب ایتدیلر. بو دفعه‌ده اچیلان محاربه‌لر اون یدی سنه ممتد اولمشدرکه غلبه ابتدا اقوام متفقه‌ده یوز کوسترووب رومالولر بیوك بیوك تلفاته تصادف ایلش اولدقلری حالده بالاخره رومالولر غالب وطوایف مذکوره منهزماً روما حکومتنك دائره اطاعتنه داخل اولدی. بناءً علیه ایتالیا دائره‌سنك حوالئ شمالیه‌سی دخی روما مملکتندن معدود اولمشدر (۹۰۵).

بوندن صکره یونانستان بلادندن اپیر قرالی پیرهوس ایله ارالرنده محاربه اچلدی. روما اهالیسنك محاربات سابقه‌ده‌کی غلبه‌لرینه پایمال اولان اقوام مذکوره‌ده قدرت قالمیوب ایتالیا مملکتنده قوتلری تناقص ایتمیان طاقم تارانت طائفه‌سندن عبارت قالمشیدی. تارانت

طائفه‌سی ایسه هر نقدر قومیتلرینه عائد اولان اقتدار عوارض مغلوبیته تصادف کبی حالارله رخنه‌دار اولمامش ایسه‌ده رومالولر بر حدیقهٔ استیلا مقامنه قویدقلری ممالك موجوده‌لرینك داخلنده وجوارنده خاروخس عد ایلدکاری اقوامی آتش تعرضله احراق وامحا افکارندن کچمیه‌جکلرینی وبناءً علی ذلك کندولرینی یوردلرنده راحت براقیه‌جقلرینی تارانت شعوبی حس ایلدکلرندن رومالولر علیهلرنده برحرکت شدیده اجراسنه قرار ویردیلر. وپیرهوسدن دخی معاونت استدیلر. پیرهوس یکرمی بیك نفر پیاده واوچ بیك نفر سواریدن مرکب بر اردو وخیلوجه قوهٔ بحریه دخی ترتیب ایدرك رومالولر ایله پك چوق اوغراشدی وحتی روما شهرینك سورینه یتشه‌جك درجه‌ده شدتلی تجاوزلر دخی کوسترمدی. اهالیٔ شهر برقلعهٔ حصینه کبی بسالت فوق‌العاده التزامیله مدافعه‌ده ثبات ومقاومت ارائه ایلدکارندن پیرهوس شهره یقلاشه‌میوب حصوله موفقیتدن مأیوساً سیجلیایه عزیمت وبتکرار ایتالیایه عودت ایلش اولدیغی حالده روما قونسولارندن کوریوس وانتووس قوماندانسنده‌کی عسکره مغلوب اولهرق ایپره عودت ایلدی. تارانت اهالیسی ایسه رومالوله غلبه‌امیدلرینی بردن بره‌غائب ایتدکارندن

کندولرینی روما حکومتنك قوجاغنه اتقدن بشقه چاره تصور ایده‌میه‌رك رومالولره کردندادهٔ تسلیم و اطاعت اولدیلر (۸۹٤)·

شوغائله بر طرف ایدلدکده رومالولر سیزالپین غوللرینی دائرهٔ اطاعته المق ایچون محاربه‌لره باشلایوب غوللر بعض مرتبه غلبه ایله برابر ترازالپین غوللرندن دخی بالاستعانه تکثیر قوت ایتمکله روما سناتوسی پك بیوك اردولر ترتیب و محاربه‌لره دوام ایلدیلر· غوللردن ژوان طاقمینك قرالری عندالمحاربه قونسول مارسللوسك عسکرینه قارشو مقتول و محاربلری منهزم اولمش و بونلرله هم افکار اولان طوائف سائره دخی مصادمه‌لره تصادفله غلبه‌دن مأیوس قالمشلردر· بناءً علیه اکثریسی بشقه محللره هجرت ویرلرنده قالانلر بالضرور روما حکومتنه عرض اطاعت ایلدیلر· (۸۸٤)·

رومالولرك ینه اول اثناده اچش اولدقلری پونیك محاربه‌سی (۸٦۳) سنه‌سنده سجلیا قطعه‌سنك استیلاسی و ـ مبحث مخصوصنده تفصیل اولندیغی اوزره ـ بلاد افریقادن قرتاجنه‌لولره وقوعبولان محاربه‌لری (۸۸٦) سنه‌سنده باشلایوب (۷٦۷) تاریخنده قرتاجنه‌نك ضبط و احراقیله ختام بولمشدر·

رومالولر فتح ممالك و استيلاجه توسيع مسالك ايتمكه دوام ايدرك اسپانيا تماميله روما ممالكينه منضم و اليوم جزاير غرب و اوتاريخلرده نومیدیا دينلان افريقا بلاد معلومه سيده حرباً مضبوط اولوب حين استيلاده نومیدیا حكمدارينی اسير و حبس ايتديلر. حكمدار مشار اليه محبسده اج و صوسز وفات ايتدی (۷۳٤).

قبل الهجره (۷۱۳) تاريخنده ايتاليا ولايتندن هنوز استيلا كورمامش محالرك ضبط و تسخيری مقصدی بالالتزام ولايات مرقومه سراپا دائرهٔ استيلايه داخل اولدی.

اسپا محاربه لری بو تاريخدن اوجه باشلامش اولديغندن بونكده بدايتدن ذكر و بيانله ابتدا ايده لم. سلفكيه حكمدارلرندن اوچنجی انتيوخس رومالولر عليهلرينه قيام ايله عسكرينی روم ايلی طرفنه كچوردیكی و بالمحاربه مغلوب اولديغی تاريخ ـ كه قبل الهجره (۸۱۵) سنه سيدر ـ اول وقته قدر روما حكومتك اسپا قطعه سنده كی ممالك ايله مناسبتی يوق ايدی.

دولت سلفكيه بحثنده تفصل اولنديغی اوزره انتيوخسك محاربهٔ مذكوره ده مغلوبيتی و براغر معاهده قبول ايدرك اوغلی انتيوخس ايفانسی رهن صورتيله رومايه كوندرمسی رومالولرك اسپايه تجاوزات طبيعيه لرينه برشاهراه اچمشدر.

انتیوخسك وفاتنده روماده بولنان اوغلی اپیفانس یرینه حکمدار اولدقدن صکره کرك بونك وکرك خلفلرینك حکومتلری رومالولرك عادتا تحکم وحمایه‌لری التنده بر حکومت اولمشیدی . لکن سلفکیه دولتی رومالولرك حمایه‌لریله بقاسنی تحصیله موفق اولهمیوب هجرتدن (۷۰۶) سنه‌مقدم سوریه‌لولر سلفکیان سلاله‌لرینی بردن بره دائرهٔ حکومتدن طرد وتبعید وقابلیت عسکریه‌سی کسب اشتهار ایتمش اولان ارشکیان دولتی حکمداری دیقرانه تبعیت ایلدیلر . روما حکومتی بوتاریخدن مقدم اچش اولدیغی شاهراه مناسبتدن نفوذ و استیلاسنی اصول اصول اسیا طرفلرینه یورتمکه باشلامش و برغمه حکمداری انالوس وفات ایتدکدن صکره ممالکنك رومالوله ترکنی وصیت ایتمش اولدیغندن روما حکومتی قبل‌الهجره (۷۵۱) ده برغمه‌یی استیلا و اسیا نامیله برروما ولایتنه بالتحویل بوواسطه ایله ارادیغی مناسبت استیلائیه‌یی بردرجه دها توسیع ایتدی .

بوندن صکره اناطولی حکمدارلری میانه‌لرنده وقوع بولان مخاصمتدن بالاستفاده روماجه اتخاذ اولنان وسائط وتدابیر بحرسفیدك طرف شرقیسنده بولنان التی قطعه مملکتك روما ولایاتی صره‌سنه کچمسنی منتج اولوب

خیلوجه روما مهاجرلری اسیا قطعه‌سنه نقل واسکان ایدلدی .

رومالولر ایشی بودرجه‌یه کتوردکدن صکره اسیا قطعه‌سنده بولنان ممالکی بر بر یوتمق افکار حریصانه‌سیله برطرفدن انتریقه‌لرینی اداره‌یه، دیکر جهتدن قوهٔ عسکریه ایله مقصدلرینی ترویجه دوام‌اوزره‌ایکن پونتوس (طرابزون) حکمداری التنجی مهرداد رومالولره قارشو بر عداوت مجسمه شکلنی الوب کندوسنه قوهٔ ظهیریه اولمق اوزره ارشکیان حکمداری دیقران ایله عقد اتفاق و قرابت ایلدی. بناءً علیه شوایکی حکمدار رومالولرك اسیایه طوغری سرعت تخطیلرینی منعه صرف اقتدار ایدرك پونتوس وممالك ارشکیه جهتلرنده بولنان طوائف مختلفه‌یی ملل شرقیهٔ سائره ایله بالتوحید هجرتدن(٦٩٦) سنه مقدم رومالولرله محاربه‌یه باشلادیلر .

رومالولرك اسیای صغراده بولنان مملکتلری تمامیله مهردادك ید ضبطنه کچمکه از برشی قالمشیکن رومادن انتخاب اولنان لوکیللوس نام قومانداتك بربیولك غلبه‌یه موفق اولمسی جهتیله مهرداد مغلوباً اشکانیان دولتنه التجا ایتمشدر. لوکیللوس بوغلبه‌یی متعاقباً جزیرهٔ مابین النهرین قطعه‌سنه کچوب اشکانیان اوزرینه هجوم ایتمك

استدی ایسه‌ده اردوسنده اختلال ظهور ایلدیکندن مقصدینه ظفریاب اوله‌مقسزین کیرویه دوندی. اولوقته قدر روما حکومتیله اشکانیان ارالرنده مناسبت یوق‌ایکن رومالولرك محاربات مذکووه ایله اسیاده توسیع دائرهٔ ملك ایدیشلرندن طولایی ید استیلالری اشکانیان ممالکنه جوار محلاره قدر تطاول ایتمکله اشکانیان دولتی کبی بر دشمن جدیده میانه‌لرنده بر خصومت قپوسی اچلدی.

لوکیللوسك روماجه منتظر اولان فتوحاتی درجهٔ کاله یتشدرمزدن اول عودت ایتمسی مهرداد و دیقرانه بادیٔ استفاده اولدیغندن ایکیسی برلکده اسیای صغرانك رومالوزه مناسبتی اولان بعض محلارینی تخریب ایلدیلر.

لوکیللوسك رجعتی واورجعتدن تولدایدن مضرتك اعدایی تجاوزه قدر سببیت کوسترمسی عزلنی ایجاب ایدرك روما جمهوریتنك تنسیب وانتخابیله پرینه پومپه نام ذات قوماندان تعیین وارسال اولندی.

پومپه اسیایه کچمسیله برابر مهردادك عسکرینی تار مار ایتدیکندن مهردادك رفیق متفق اولان دیقران قورقوسندن پومپه‌یه عرض اطاعتله کندی ممالکنه طوغری رومالولرك اقتفده اولان سیلابهٔ مضرتلرینه بر سد حائل چکدی ایسه‌ده اوغلی ایکنجی دیقران

رومالولرجه استصحاب و مقصدلرینه نافع کوردکلری حرکتی استصواب ایدیلهرك روما جمهوریتی ارشکیان ممالکنك بعض محلارینی بالافراز ایکنجی دیقرانه ویردیلر. مهرداد ایسه رومالولر حقلرنده‌کی غیظ و خصومتنی تسکین ایده‌میوب جمع ایتدیکی بیوك بر اردو ایله قره دکزك شمال طرفنه کچه‌رك تراقیا و ماکدونیایه و بعده ایتالیایه بالوصول رومایه هجوم ایتمك اوزره ایکن اوغلی فارناق اهانت واردویی کندی طرفنه جلب ایله پدرینی خلع و رومالولرله مصالحه عقد ایلدی، مهرداد دشمنلرینك ایدیئ حقارتلرینه کچمامك ایچون ابتدا یانده بولنان قزلرینی و صکره کندو نفسنی قتل ایتمشدر (٦٤٩).

فارناق اوخیانتی ارتکابدن بشقه پدرینك جنازه‌سنی مومیا ایدرك پومپه‌یه کوندردی ایسه‌ده پومپه بو معامله‌دن ممنونیت کوسترمیوب بیوك برحرمتله جنازه الایی ترتیب ایتدردی. و شو دنائتی اوزرینه روما حکومتی فارناقی نظر امنیت واعتباردن دوشوروب مهرداد ایله دیقرانك مغلوبیتلرندن صکره فرات نهرینه قدر امتداد ایدن اسیا ممالکنی ضبط ایتدی.

سوریه ممالکیده بوصره‌ده روماحکومتنك ممالکندن معدود اولدی. شو قدر که اشکانیان دولتنك جنك

آورلکده مهارتی جهتیله رومالولرشو دولته جارملاصق اولمق اوزره ارشکیان ممالکنك اشکانیانه جوار اولان یرلرینی بر حکومت مخصوصه اتخاذ وایکنجی دیقران عهده‌سنده ابقا ایلدیلر. رومالولراسیاجه اولان ایشلرینی براز مدت بوحاله براغوب اروپا قطعه‌سنده تجاوزات و محاربانه دوام ایتمشلردر.

روما قوماندانلرندن سزار (قیصر یولیانوس) فتوحات رومانیه‌جه کوستردیکی اقتدار وقع وشانینی شعشعه افزای افاق اشتهار ایتمشیدی. لکن کندوسی قونسوللردن ماریوسك طرفداری اولوب دیکر قوماندان سیللایله ماریوس اراسنده تقرر ایدن خصومت وسیللا ایسه نشر ایتمش اولدیغی صوت جهیر نفوذ و حیثیت ماریوس طرفدارلرینك اعتبارلرینی قرمش اولدیغی کبی سزار دخی سیللادن احترازاً بثینیا حکمداری نیقومدینك یانه وصکره ردوسه کتمش وسیللانك دغدغهٔ کاروباردن دامنکش فراغت اولدیغی اثناده ـ که هجرتدن مقدم کی (۶۸۳) سنه‌سی در ـ رومایه عزیمتله عسکر قوماندانلغنی و حاکملك وظیفه‌لرینی استحصال ایلمشیدی.

جمهوریتك علیهنده بولنان طاقملرله خیلی اوغراشوب غلبه‌یه موفق اولدیغندن (۶۸۲) تاریخنده قونسوللغی

احراز و قونسول تعیین اولنمسیله برابر حل وعقد اموری ید اقتدارینه الوب نمایان اولان تحیز و تفردی دیکر قونسول بیولوسی لباس نفوذ و اقتداردن تجرید ایلدی .

(۶۸۰) تاریخنده سزارك شمال غولارینه غلبه سیله فتوحاتنی توسیع و معیتنده کی اردونك علیهنه قیام ایدن بلچیقالولر ایله شعوب سائره یی تشکیل ایلدکدن صکره شریك حکومت بولنان پومپه ایله میانه لرینه خصومت دوشدی . سزاز مرکز حکومت خارجنده ید اقتدار وبسالتنی طرف طرف اوزادوب ودریای موفقیت ایچنده یوزوب کیدرکن مرکزده بولنان پومپه اتش حسد ایله یانمغه باشلادی . بناءً علیه عسکر قوماندانسنی براغوب رومایه عودت ایتمك اوزره سناتودن استحصال ایلدیکی قراری سزاره تبلیغ ایلدکده سزار بو معاملهدن پومپهنك مقصدینی تفرس ایتمکله معیتنده کی اردویی استصحاب وخصمانه برصورتله سیل بلا کبی رومایه طوغری عزیمته شتاب ایلدی .

شو عسکرك رومایه طوغری اقوب کلکده اولدیغی شایعهٔ دهشت افزاسی اهالیی و پومپه یی دوچار خوف و تلاش ایلدیکندن پومپه و سناتو وسائر ارکان حکومت رومایی ترك ایله قاپو شهرینه

چکلمکه مجبور اولدیلر. سزار توسقاناحوالیسنی بالمحاصره ضبط ایتدکدنصکره یوزینی قاپو شهرینه چویردی. لکن پومپه قاپودن برندیزی‌یه صاوشمش اولدیغی خبرینی المغله سزار و جههٔ عزیمتی برندیزی‌یه توجیه ایلدکده پومپه وسناتو اعضاسنك برطاقمی اوتوز بلوك قدر عسکرله اپیره طرفنه چکدیلر. سزار ایکی ماهدن زیاده زمانی ایتالیانك خارج دائرهٔ مضبوطیت اولان محللرینك تسخیرینه صرف ایدرك بومقصدینی موقع حصوله ایصال ومتعاقباً سجلیا سار دنیا جزیره‌لرینی دخی دائرهٔ اطاعته ادخال ایتدی. بوندنصکره رومایده ید ضبطه الدی.

سزارك اوروپاده حرکات عسکریه اجراسیله پرتوسطوتی غربده افاق اشتهاره منتشر اولدیغی صره‌ده روما جنرالرندن قره زوس یقه‌سنی دست غبطه‌یه طوتدردیغندن کندوسیده انك کبی شان قزانمق فکریله شرقده پارلاق ایشلر کورمکی ارزو ایدرك قبل المجره (٦٧٥) ده براردوایله جزیرهٔ مابین النهرین قطعه‌سنه کچدی. لکن اقبالی ارزوسنه مساعد اولمدیغندن اشکانیان دولتیله مخاصمه‌یه کیرشمش اولدیغی حالده حران محاربه‌سی بربیوك فلاکته اوغرامسنی واضمحلالنی موجب اولدی.

سزارصیت بسالت واقتداریني هرطرفه ایشتدردکدن صکره ایتالیانك ادارهٔ حکومتنی مارق انطوانه حواله ایدرك کندوسی پومپه یی یقه‌لامق اوزره اردو ایله هجوم وپومپه‌نك اردوسنی مهمات حربیه‌لریله برابر ضبط ایلدی. پومپه برمدت دها اسباب مقاومتی تحری واستعمال ایله اشتغال ایتمش اولدیغی حالده مغلوباً مصر طرفلرینه فرار واوراده برنفرك قلیجیله ترك حیات مستعار ایتشدر (٦٧٠).

سزارك پومپه یی تعقیب ایله اسکندریه یه وصولی پومپه‌نك وفاتندن صکریه تصادف ایدرك اورالق اسکندریه ده حکمدار بولنان قلیئو پاترا نام ملکهٔ مشهوره‌نك دام حسنوانه طوتلدی. اوکونلرده مصراولرك ارالرنده تحدث ایدن خصومت سزارك برقاچ ای مدت اسکندریه سراینده محصوریتنی موجب اولمغله مؤخراً اسیادن ورود ایدن عساکر معاونه ایله مصراولره غلبه و(٦٦٩)ده مصر حوالیسندن قالقه‌رق قپادوقیا طریقیله رومایه عزیمت ایلدی. وصولنده خدمات مسبوقه‌سی اوزرینه نامی امپراطور (قیصر) دیو القشلانوب بالاستقلال مسند حکمدای یه قبول اولندی (٦٦٨)

- ۳۲ -

روماده امپراطورلق تشکلندن امپراطورلغك ایکی یه انقسامنه قدر وقایع تاریخیه

قبل الهجره

(۶۶۸ - ۲۲۷)

سزار امپراطور اولدقده روماده ارکان واعیان الهه‌لری ایچون بربیوك احتفال ترتیبیله سزاری تقدیس ونامنه نسبتله اعمال ایلدکلری تمثالك اوزرینه « نصف اله » عبارهسنی یازوب تمثالی قاپیتول قصرندهکی الهه‌لری میانینده بولنان تمثال مشترینك یانه وضع ایلدیلر.

سزار نائل اولدیغی علو منزلتی کوردکده عمومك حقنده حسن انظارینی تأیید ایچون پك چوق مصرفله ولیمه‌لر و ضیافتلر ترتیب ایتشدرکه عساکر رومانیه‌نك کافهسی شوضیافتلرده بولندرلدقدن بشقه روما زقاقلرنده یکرمی ایکی بیك مائده چکلمش وهر بریسی اطعمهٔ نفیسه ومشروبات لذیذه ایله طولدرلمشدر. مائدلرجه اختیار اولنان مبنولیت اوزرینه اسافل ناسه وارنجه یه قدر اشراف ایله مساوی طوتلدی. شو معامله ایسه بردفعه یه

حصر ايدليوب هر وقت عادت حكمنه قونلديغندن رومانيلر سزاره عبوديتى اسكى حاسيات حريه‌يه ترجيح ايتمكه باشلاديلر .

سزار مهيب، حاذق، كندوسنى سودره‌جك صفات ايله متصف وشو اوصاف ايله برابر پك دساس ايدى . عمومه قارشو علويت ايچنده بر محويت صورتى اختيار ايتدى . بوحالارى هپ خدعه ايله قلوب ناسى كندوسنه جلب وعمومك لباس حريتنى تماميله سلب ايتمك ايچون ايدى . ولايم عموميه اثناسنده التوندن معمول بر سرير اوزرنده اوطوروب باشنه جواهر ايله مرصع تاج قور ايدى . مشهودى اولانلره مصاحبت و التفاتجه امثال واقران معاملەسى كوسترر ايدى . رومالولر سزارى بو حالده كورمكدن مسرور ومعاملەسندن مفتخر اولەيورلر ايدى .

مع مافيه رومانيلر ايچنده محبت حريته اسير اولمش اشخاص بردن بره زائل اولەمدى . بوطاقدن بعضيلرى سزارك قتلنده بالاتفاق هلاكنى تسريع ايده‌جك وسائطى استعماله باشلاديلر . شوفتنەنك رياستى بروتوس وقاسيوس نامنده ايكى شخصك عهده‌سنه توديع ايدلدى .

بروتوس سزارك هم محب همده محبوبى ايدى .

لکن اختیار ایتمش اولدیغی طریق عمومه نافع اعتقاد ایلدیکندن وطنه تعلق ایدن منافع عمومیه‌یی غرض شخصیسنه مرجح کوره‌یور ایدی . قاسیوس ایسه ذاتاً وطنك حریتنی اعاده ایله خلقی سزارك بویندیرغی التندن چقارمغی واجباتدن اعتقاد وبونکله برابر قیصره بغض وحسد ذاتیسی دخی نفس بنفس کسب ازدیاد ایده‌یور ایدی .

شو ایکی ذاتك دائرهٔ ریاست واتفاقلرنده التمش قدر اشخاص اجتماع ایلدی . بو هیئت متفقه بیوك مجلس دائره‌سنك اوکنده مقصدلرینی جهاراً اجرا ایتمکی تصمیم و مذاکره ایتدیلر . وسزار دار حکومته کیده‌جکی وقت ایچلرندن بریسی کندوسنه برعرضحال ویرمك بهانه سیله یدینه بر رقعه صونمسنی وسزار رقعه‌یی الوب اوقومق ایچون توقف طبیعی کوسترد کده او جوارده بولنه‌جق ارقداشلری باتجمع ایشنی بتورملرینی قرارلاشدردیلر .

اوکونك فردا سی صباحلین سزار قصرندن چقوب حکومت سرایته کتمك اوزره قصر قپوسنك اوکنده‌کی نردبانلدن اینرکن ارتمیدوروس نامنده برشخص استماع و حس ایتدیکی فتنه‌یی اخطار ایچون سزاره بر ورقه تقدیم ایتدی . سزار بو ورقه‌یی برعرضحال عادی ظن

ایتدیکندن اوقومقسزین خدمه‌سندن بریسنه ویردکدن صکره یولنه دوام ایلدی . کیدرکن اطرافنی حیله‌کار اصدقاسندن برجم غفیر احاطه ایدرك اهالی ایکی طرفنده‌کی دکانلرده کیمیسی القشلرله مدیحه‌لر، کیمیسی سزارك طول عمری ایچون دعالر اوقیورلر ایدی . سزار ایسه مشهودی اولان معـاملاتدن کبر وعظمت ارتکابیله نفسنی عجایب بر حاله کوریور ایدی .

بیوك مجلسك قپوسنه قدرکتدی . مجلس مذکورك ایکی طرفنده تماثیل کثیره وار ایدی که مشاهیر رومانیه‌دن هر بریسنك برتمثالی بوتماثیل ایچنده اولدیغی کبی مقدما مصردن سرمقطوعی کوندریلان معهود پومپه‌نك تمثالی دخی انلرك ایچنده ایدی . سزار پومپه‌نك تمثالی اوکنه یتشدکده هیئت فسده افرادندن متلوس سمبر کویا بر ایش ایچون استغاثه ایده‌یورطرزنده سزارك لباسنك برطرفنه یاپشدی . سزار حاجتنی اکلامق ایچون اولدیغی یرده طوردی .

شو توقف صره‌سنده هیئت متفقه‌دن بریسی برق خاطف کبی ایلرولیوب سزارك کتفینی اراسنه برخنجر یرلشدردی . سزار درحال ارقـه‌یه دونوب حال مجروحیتنده بیله شجاعتنك حکمنی بالاجرا جارح مرقومك الندن خنجری

الدی ایسه‌ده سائر رفیقلری هجومه باشلادیلر . انلر حقلرنده‌ده کورنلره پارمق دیشلته‌جك بر صورتله مدافعهٔ شجیعانه کوسترددی . او ارالق سزارك محبوبی بروتوس النده بر خنجر اولدیغی حالده جمعیت ایچندن سزاره طوغری فرلایوب بر خنجر اتدقده سزار بونی کوردکده « بروتوس سنده‌می » دیه‌رك یوزینی ثوبه‌له اورتدکدن صکره پومپه‌نك تمثالی اوکنده میتاً یره دوشدی .

عصاة بربرینی چکنیه‌رك هجومله هر بریسی سلاحنی سزارك اقتده اولان قانه باترمقله تشفیٔ صدور ایلدیلر .

بو ایش بتدکده بروتوس ارباب مجلسدن محب وطن دیو نامدار اولان خطیب مشهور شیشرونه نظر انداز سرور اوله‌رق « سوین ای وطن باباسی سوین . روما حریتنی بولدی » دیو خطاب ایتمشدر (٦٦٦) .

سزار اولدکدن صکره رومادہ بر بیوك فساد حکم یورتمکه شلادی . سزارك اعوان واصدقاسی انتقامنی المغه‌قیام ایتمکله بروتوس وقاسیوس ایله رفیقلری اضطراب عظیمه طوتلدیلر . مقتولك همشیرەزاده‌سی اوقتاوه باباسنك وفاتنده صبی ایکن سزارك تربیه‌سی التنده بیومش وحکمای یونانیه‌دن تعلم ایچون یونانستانه کتمشیدی .

دایسنك وفاتنده اون سكز یاشنده اولوب حادثهٔ مذكوره‌یی ایشتمیله برابر تورث ایچون رومایه عودت ایلدی . رؤسای جمهوردن مارق انطوان اوقتاویه بر بیوك قسم اعطا واوقتاوه‌نك قز قرنداشنی تزوج ایله جمهورك ریاستنده اوقتاویی تشریك ایتدی . بناءً علیه كندوسی جمهوریتده برنجی واوقتاوه ایكنجی رئیس اولدیغی كبی لیبدوس نامنده بریسنیده اوچنجی تعیین ایلدیلر .

انطوان حكومت جمهوریه‌نك بقاسندن ممنون اولمیان طاقدن ایدی . جمعیت اعدانك محوینی التزام وحكومتك استقلالنه متعلق اسبابی حاضرلامه قیام ایتدی . فتنهٔ سابقه‌ده ذی‌مدخل وافكارینه مخالف اولانلردن هیچ بر كمسه‌یی صاغ براقامغی تصور ایدرك اعضای مجلس واعیاندن بیك اوچیوز قدر اشخاصك اسمرینی بردفتره یازدی . وبواسملرك مكتوب اولدیغی ورقه‌لری اعتماد ایلدیكی كمسه‌لره تسلیم ایدرك هانقی بریسنك قتلنه موفق اولورلر ایسه جائزه‌لر وعد ایلدی . بوطاقدن كندوسنه اسامیٔ مذكوره اصحابندن بریسنك سر مقطوعنی كتورن مأمول خارجنده عطیه‌لر الدیغندن ارتق ایش اشخاص معدوده ارامنده مكتوم قالمیوب اجلاف واسافله یایلدی .

فتنهٔ سابقه‌ده ذی مدخل اولانلرك وجودلری اورطه‌دن قالقه‌جقدر دیه‌رك اوطاقلردن بعضیلرینك اولاد و اقرباسی بیله بابا و عموجه‌لرینك باشلرینی کسوب انطوانه کوتوردیلر. بروتوس وقاسیوس بوعربده‌لراوج ویرد ویرمز یونانستانه قاچشلردر.

ایش کسب امتداد ایتدکده بروتوس وقاسیوس یونان حکومتندن استعانه یه وحکومت مذکوره‌دن تجهیز واعطا اولنان یوز بیك نفر مقاتل ایله مملکتی مغتصبلر یدلرندن قوتاره‌جغز دیو سیل کبی رومایه طوغری اقغه باشلادیلر. بوخبر انطوان واوقتاویه یتشدکده رومادن ترتیب ایتدکلری عسکرله قارشو چقوب فلیپ نام محلده التقای طرفینوقوغبولدی. کوزکوزه ایلشمیله برابرسلاحلره صارلدیلر. محاربه بردرجه شدت بولدیکه اورطه‌ده ایشیدیلان قلیچ صداسندن عبارت قالمشیدی. بروتوس وقاسیوسك عسکرلری فنا حالده بوزلدیلر. شو ایکی شخص دست اسارته طوتله‌جقلرینی یقین ایتدکلرندن حقارتله اولمامك ایچون ایکیسیده انتحار ایلدی.

بوندن صکره انطوان ایله اوقتاوه اوچنجی شریك لبیدوسی طرد ایله میدانی ضبط ایدیویردیلر (٦٦٤).

هجرتدن (٦٦١) سنه مقدم اشکانیان دولتیله

محاربه قرارلاشدريلوب ممالك شرقيه انطوانك وممالك غربيه اوقتلاوه‌نك يدلرنده قالمق اوزره برمقاسمه اجرا ايدلدى . انطوان (٦٥٩) سنه‌سنده حكومت منقسمهٔ اشتراكيه‌يى بش‌سنه مدته تمديد ايتمك وشو مدت ظرفنده فراغ بال ايله قوتنى اشكانيان دولتى علىهنده استعمال ايلمك اوزره تارانه عزيمت وبالذات اشكانيان دولتيله حرب ايده‌جكنه تعهد ايلدى . شو فكرينى يولنه قويدقدن‌صكره لاذقيه‌يه‌كلوب اورادن اشكانيان ممالكنه متوجهاً حركت و ارشكيان حكمدارى اردوازط ايله بالاتفاق ممالك ارشكيه طريقيله ممالك اشكانيانه دخول ايتدى ايسه‌ده اشكانيان دولتى مدافعات قويه اسبابنى استحصال ايله بلدان لازمه‌يى استحكامات اتنه المش وانطوانك يانده ايسه الات محاصره ناموجود بولنمش ايدى . تشبثاتدن استفاده ايتمكسزين رجعته مجبور اولدى . اشكانيز انطوانى بالتعقيب يكرمى يدى كون ظرفنده اون سكز محاربه وقوعبولوب انطوان كوجحال ايله ممالك ارشكيه‌قلاعندن‌اراسه يتشه‌بيلدى . انطوانك شومحاربه‌لرده (٢٤٠٠٠) عسكرى تلف اولمشدر .

انطوان واوقتلاوه‌بينلرنده حدوث ايدن‌نزاع وخصومته قدر متفقاً امورحكومتى اداره ايتمش اولدقدرى حالده

بظاهر مجشده بیان اولندیغی اوزره انطوان عسکرله مصره کیدرك مصر ملکه‌سی قلیوپاترایه مفتون اولدیغندن مشار الیهایی تزوج ایلدی . اوقتاوه‌نك قز قرنداشی وانطوانك زوجهٔ اصلیه‌سی اوقتاویه‌نك مصادفه اولدیغی تهوردن اوقتاوه دخی حصه‌دار اولمغله عسکرله مصر حوالیسنه کیدرك انطوانله بالمحاربه غلبه ایتش وانطوان انهزام ایتکله اوقتاوه مظفراً رومایه عودت وبلامانع امپرا - طورلغی ضبط ایلمشدر (٦٥١) .

اوقتاوه (اوغستوس) رومایه عودت ایتدکده ایمپراطورلق لقبنی اتخاذ وقیصر اسمیله‌ده کسب اشتهار ایلدی . وکذلك مظفر معناسنه اولان « اوکوست » عنوانیله‌ده شهرت ویرمشدرکه شرق مورخلری بولفظی اوغستوس دیو استعمال ایلدیلر . قیصر لفظیده عموم روم ایمپراطورلرینه لقب مخصوص اولمشدر .

اوغستوس مسند امپراطوریه ارتقاسنده قازانمش اولدیغی شهرت شایعه اوزرینه اشکانیان دولتی خوفه ذاهب اولدیغندن مظفریات سابقه‌ده رومالولردن المش اولدقلری الویه واسرایی رومایه اعاده ایلدی .

حضرت عیسی علیه السلام ولادت باسعادتلری اوغستوس زمانندهدر .

اوغستوس عدالتی محب، حلیم، معارف وادابه مائل ایدی . اهالینك راحتی ایچون قوانین مقبوله ترتیب ایتدی . شجاعت ذاتیه‌سی و استخدام ایلدیکی جسور قوماندانلرك همتریله پك چوق یرلر استیلا ایتشدر . خصوصیله قوماندانلرندن غربیا برنجی درجه‌ده بسالت و اقتداری حائز ایدی .

اوغستوسك ایامنده استقلالرینی محافظه‌یه حریص اولان جهات شمالیه قبائلندن ماعدا اوروپا اقوامنك جله‌سی و انکلتره، فرانسه، اسپانیا، المانیا، عموم ایتالیا ولایتلری، یونانستان، اسیای صغری، سوریه، فلسطین، غرباً اسیای صغری ایله هند شرقی اراسنده‌کی بلده‌نك اکثری، افریقانك مصر، مراکش، حبشه کبی مملکتلری دولت رومانیه‌نك حکمنه تبعیتله ممالك مذکوره‌ده رومادن معین والیلر اقامه اولنمشیدی .

اوغستوسك اثنای حکومتنده روماجه بنا، نقش، تصویر صنعتلری پك زیاده ترقی ایلدی . مدن و بلدانده مزین هیکلر، تماثیل ایله منقش مرمردن قصرلر، بنا ومداین سائره دخی پك چوق ابنیهٔ نفیسه انشا ایدیلدیرك طرف طرف منتظم یوللر یاپلشدر . جغرافیا مبحثنده کوستردیکمز طریقلرك اك مهملری اولوقتدن قالمش شیلردر .

روما شهری او تاریخلرده برجسامت فوق العاده کسب ایلدی. شهر مذکورك دائره‌سی الی میله واهالیسی درت ملیون نفوسه بالغ اولمش واطرافی متین و یوکسك سور ایله محاط اولوب اوتوز قپویی شامل بولنمشیدی. فتوحات صره سنده قوماندانلرك ممالك اجنبیه‌دن کتوردکلری حسابسز امتعه، وتحف نفیسه هپ روما درونده‌کی قصرلرك وهیکللرك تزیناتنه صرف اولندی. بلاد یوناندن تماثیل عجیبه، مصردن مرمر دیرکلر، اسیادن التون وکموشه متعلق شیلر وذی‌قیمت طاشلر، اقطار مسکونه‌دن نیچه نیچه نوادر خارل خارل کتوریلوب رومایه طولدریلور ایدی. شهر مذکور پرتو معموریت ورونقله کونش کبی پارلامقده ایدی که اورایه سیاحت ایدنلر شهرك منظره سندن دهشت وحیرته تصادف ایدرلر ایدی.

رومانیلرك بو ثروتلری هپ غنایم وسلب اموال عباد صورتیله قازانلمش شیلر ایدی. کتدکاری محللرده صغار وکبار دن هیچ برکیمسه‌یه مرحمت وشفقت ایتمزلر واللرینه کیرن وکوزلرینه ایلشن اموال عبادی بابالرینك مال مورثلری کبی الوب کوتورلر ایدی.

رومالولر ایم قدیمه‌نك هر صنفنه برکونه مشابه

ایدیلر . بعضاً اویله کوزل ایشلر کوسترلر ایدی که انام متمدنه و منصفه کبی مدح و ثنایه و بعضاً دخی اویله فنالقلر ارتکاب ایدرلر ایدی که شعوب مضره کبی قدح وذمه سزا کورینورلر ایدی .

اوغستوسك زمان حکومتی کرك حکومت جمهوریه وکرك حکومت امپراطوریه‌نك بدایتلرندن نهایتلرینه قدر رومانك الك مقبول، الك پارلاق ایامی ایدی .

حکمدار مشارالیه هجرتدن (۶۰۸) سنه مقدم وفات ویرینه تیبر نام ذات جلوس ایلدی .

تیبر ـ شو ذات طبعاً ثقیل، شکلاً چیرکین، متکبر، مسکراته ابتلاسی پك زیاده ایدی . « بن اسلافك الك بیوکیم » دیر و تمدح و تفخرینی وردزبان ایدر ایدی . جلوسندن صکره کندی افکارینه موافق اولانلردن وزرا انتخاب ایدرك حکمدار سابقك عائله‌سیله منسوبانندن راست کتوردیکنی بلا سبب اعدام و جسدلرینی زقاقلره القا ایتدردی . تیبر بونجه شدت وشرتیله برابر بغایت قورقاق ایدی . لکن امور سیاسیه‌جه وقوف واطلاعی اولدیغندن زمانده ظهور ایدن بعض اختلالی تسکینه و جرمانیالولره حرباً غلبه‌یه موفق اولدی . اشکانیان شهزاده‌لرندن رماده بولنان تیردادی ممالك

اشکانیانه کوندردیکندن تیرداد حدوددن ایچرویه کیرمسیله برابر اشکانیان حکمداری اردوان ترکستانه قاچدی. تیبر قرنداشی جرمانیقوسی عسکرله اسیایه سوق ایتمکله ارشکیان حکومتنی رومانك حمایه‌سی دائره‌سنه ادخال ایتشدر. ممالك اجنبیه یه بشقه درلو تجاوز کوسترمدی. بناءً علیه زمانده مصافات جریان ایدرك امور داخلیه‌جه‌ده صداعه میدان ویرمامشدر.

تیبر صکره‌لری ناپولی کورفزنده‌کی قاپری اطه سنه چکیلوب اوراده ذوقیات وعشرته ابتلاسی تزاید ایتش وشو حال ایله وفات ایدرك برادری جرمانیقوسك اوغلی قالیقوللا حکمدار اولمشدر (۵۸۵).

حضرت عیسی علیه السلام بونك زمانده سمایه رفع اولندی. قدس نواحیسنده‌کی طبریه شهری تیبرك اثارندن اولوب قدس والیسی هیردوس بنا ایتدرمشدر.

قالیقوللا — شو ذات حکمدار اولدقده حسن معامله و اداره سندن هرکس خوشنود اولدی. لکن صکره یر خسته‌لکه مبتلا اولوب کسب صحت ایلدکده اسکی استقامت وحسن حالنی کاملاً غیب ایدرك منفور عموم اوله‌جق حالاری ارتکاب ایتمکله وفاتنه قدر بو حالاری دوام ایتشدر. بتدل اطوارندن صکره اصحاب

ملاهی و مسخره طبیعت اولانلری و ملاعبلری سورایدی .
بو مقوله‌لری هر وقت دیوانه جلب ایله ارباب مجلس حضورنده معامله‌لرندن فرح و نشاط اکتساب ایدر .
و حضورنده وزرا و اعیاندن رفع صوت ایدنلری جمعیت ایچنده دوکدرر ایدی .

قالیقو للانك غرائب احوالندندرکه سودیکی برقصراق ایچون مرمردن مزین و منتظم بر اخور و شو اخورده عاجدن برحوض انشا ایدرك انجو و جواهر ایله مرصع برایر دخی اعمال ایدرمش و شوقصراق بالاخره رومانیلره حاکم اوله جقدر زعمیله اسمنی کاهنلرك دفترینه یازدرمشیدی .

حکمدار مشارالیهك ظلمی بر درجه‌ده ایدیکه بر کسه‌نك قتلنی مراد ایتسه انك اولاد و عیال و اقرباسنی جلب ایله حضورلرنده قتل ایتدرر ایدی . زمانمزده محاربه‌لر یکدیکرینی ولی ایلدی . اشکانیان دولتیله حروبك ایسه ارقه‌سی کسلدی . ارتق مظالمنه خلقك تحملی قالمدیغندن معیتی بلوکی ضابطانندن شه‌راس نامنده بر شخصك مباشرتیله اعدام اولنمشدر .

وفاتنده جمهوریت طرفدارلری جمهوریتی اعاده‌یه چالشدیلر ایسه‌ده موفق اوله‌میوب عسکری طاقمی جرمانیقوسك برادری قلودی جلوس ایتدیردیلر (۵۸۱)

قلود — بو ذات خفت و غفلت اصحابندن اولدیغی حالده اداب و معارفجه معلومات کافیه‌سی وار ایدی . روما و قرتاجنه و بلاد سائره وقایعنه دائر بر تاریخ تألیف ایتمشدر . مسالینه نامنده بر قاری ایله ازدواج ایلدی ایسه‌ده مزبوره امرادن بر کنجکسه یه علاقه‌دار اولمقله قلودك هر وقت موتنی ارزو ایدردی . مسالینه سوء قصد تدبیرینه تشبث ایلدکده کیفیت شیوع بولمغله اعدام اولندی . قلود بوندن صکره اوغستوس نسلندن اغرابین نامنده بر طول عورتله ازدواج ایلدی . اغرابین اسکی زوجه‌سندن دهازیاده شرتله متصفه اولمسیله قلودك دیکر زوجه‌سندن متولد اوغلی بریتانیقوس بابا سندن صکره حکمدار اولمامق ایچون مزبوره مقدمکی زوجندن تولد ایتمش اوغلی نیرونك حکمدار اولمسی افکارینه دوشدی . بناءً علیه قلودی تسمماً اعدام واعیان و رؤسانك موافقتلرینی بالتحصیل نیرونی سریر حکومته اجلاس ایلدی (۵۶۸)

نیرون — شو ذات اناسی کبی فساد اخلاق وشرتله متصف ایدی . بدایت جلوسنده اکرچه براز مدت حسن معامله واستقامت کوسترمدی ایسه‌ده اوحالرینی مظالم وسیئاته تحویل ایله اهالی حقنده تعذیبات مختلفه ارتکاب ایتدی . نیرون خرستیانلره پك دشمن ایدی . مسیحیلرك

چوغنی واو صره‌ده رومادہ خلقی نصرانیته دعوتله مشغول اولان پاولوسی ومتعاقباً حواریوندن بطرس (شمعون)ی وبعده اسکندریه‌ده بولنان مرقس انجیلی‌یی قتل ایتدیرمشدر.

نیرون بالاخره اناسی، زوجه‌سی، قرنداشی، معلمی فیلسوف سنیکایی دخی اولدیروب رومانك احرافنه امر ویرمکله شهرك برقسمی یانارکن کندوسی بریوکسك طام اوزرنده چالغی چالدرمقله اکلنیور ایدی. او ارالق خرستیانلری جلب ایله «شو حریق سزك اثر مفسدتکز در» دیه‌رك حقلرنده قصاص نامشروع اجرا ایلدی.

نیرون لزومسز ولیمه‌لر ترتیب ایله بونك ایچون پك چوق اموال اسراف ایدر وکیجه‌لری تبدیل لباس ایله صورت متنکره‌ده شهرك اطرافنی طولاشوب خلقك اخبار واحوالنی تجسس ایلر ایدی. شو حاللری نفرت عمومیه‌یی موجب اولدی. رؤسا واکابر علی العموم اعدامنه قرار ویردکلری مسموعی اولدقده کندی نفسنی قتل ایلدی. صکره جنازه‌سنی پاره پاره ایدرك اتلرینی کوپکلرك اوکلرینه اتدیلر (٥٥٤).

اوغسطوسدن نیرونه‌قدر حکومت ایدن قیاصره ژولین سلاله‌سندندرلر.

نیرون زمانده اشکانیان دولتی ارشکیان ممالکنی استیلا ایتمکله روما جنرالرندن قوریلان اردشاده عزیمت وارشکیان سریر حکومتنه اوطوردلمش اولان اشکانیان شهزاده‌لرندن تیرداتی طرد ایتدی ۰

غلبا — نیرونه خلف اولان غلبا عسکرله اسپانیاده بولندیغی حالده نیرونك وفاتنی ایشتمکله کندو حکمدارلغنی اعلان ایدوب رومادہ تصدیق اولندی ایسه‌ده سکز آی صکره خلافکیرانندن اوتون بر اختلال عمومی احداثیله غلبایه خلف حکومت اوله‌جغی مظنون اولان پیزون مقتول وسریر حکومته اوتون موصول اولندی (۵۵۳) ۰

اوتون — شو ذاتك حکمدارلغی شایع اولدقده رومانیایه طوغری کلکده اولان جرمانیا اردوسی وتیلیوسی حکمدار تعیین ایتمك اوزره تقدم ایدرکن اوتون ترتیب ایلدیکی عسکرله بدریاق نام محلده بالمحاربه مغلوب ومقتول اولوب وتیلیوس حکمدار اولدی (۵۵۳) ۰

وتیلیوس — شو ذات حکمدار اولدقده قلاویین سلاله‌سندن قدسی محاصره ایتمکده اولان وسپاسین کیفیتی استماع ایتمیله برابر رفاقتنده‌کی جنرال موسینی عسکرله ایتالیایه سوق ایتدیکندن موسین کیدرك بالمحاربه غلبه وتیلیوس مقتول اولمقله وسپاسینك امپراطورلغی قبول واعلان اولندی (۵۵۳) ۰

وسپاسین — قلاویین سلاله‌سی حکمدارلرینك برنجیسی شو ذاتدر . موسینی ایتالیایه سوق ایلدیکی صره‌ده اوغلی تیتوسی قدس محاصره‌سی اوزرنده براغوب عسکرله مصره کتمشیدی . وتیلیوسك مقتولیتیله کندوسنك حکمدارلغه قبولنی مصرده خبر الوب بش سنه‌دن برو اورشلیم (قدس)ی محاصره ایتمکده اولان اوغلی تیتوس شهرك ضبط واحراقیله محاربه‌یه ختام ویردی . یهودیلر اندن صکره ممالك سائره‌یه هجرت ایلدیلر (٥٥٢) .

وسپاسین زمانده اسیای صغری بلادندن لیسیا وکیلیکیا ممالکیله بلاد سائره‌نك وبریتانیانك هر طرفی روما حکومتنك دائرهٔ اطاعتنه داخل اولدی .

حکمدار مشار الیه اون سنه حکمدارلق ایدرك زیر دستنده اولان اهالی زمان حکومتنده مظهر امایش اولمش وکندوسیده اجلیله وفات ایدوب یرینه اوغلی تیتوس اوطورمشدر (٥٤٣) .

تیتوس — شو ذات محاربات سابقه‌ده کوستردیکی اقتدار وبسالت جهتیله بین الاهالی مقبول ایدی . زمانی صلح ومصافات ایله کچدی . اثنای حکومتنده ناپولی قربنده‌کی ینار طاغ ظهور ایدرك بعض بلاده ضرری

دوقمش وبر شدتلی طاعون ظهوریله بر کون ایچنده (۱۰۰۰۰) نفوس تلف اولمشدر . تیتوس حامده فجأةً وفات ایتدی (۵۴۱).

دومیتین — شو ذات تیتوسك برادری وحکومتجه خلفیدر . بدایت حکومتنده مکارم اخلاق التزام ایتش اولدیغی حالده صکره مظالم ورذائلك انواعنی ارتکاب ایلدی . بلاسبب قتل نفوس وارتکاب فواحشده نیرونه بکزر ایدی . قتله اول قدر حریص ایدیکه اولدرمجك انسان بوله مدیغی وقتلرده حیوان اولدرردی . بواوصاف ذمیمه ایله برابر متکبر ومتعظم اولوب نفسنی « اله » دیو تلقیب ایتشیدی . یهودیلره بغایت باغض ایدی . اکثرینی قتل ایتمشدر .

سیئاتی موجب اختلال ومظالمی خارج دائرهٔ تحمل اولدیغندن اعدامی قرارلشدیریلوب امرادن استفان نامنده بریسی کندوسنی اولدردی . (۵۲۶) قلاویین سلاله سنك صولکی حکمداری بودر .

نروا — دومیتیانك وفاتندهشوذات سریر امپراطوریه اوطورمشدر . جلوس ایدرکن یتمش یاشنده ایدی .

صاحب معارف وسیاسیاته واقف اولدیغی حالده سن پیریسی یالکزجه ادارهٔ اموره مانع کورنمکله

استدعاسی اوزرینه جرمانیا حکمداری تراژانك شریك حکومت اولمسنی مناسب کوردیلر . تراژانی کندوسنه اوغل اتخاذ وایکیسی برلکده ادارهٔ حکومت ایتمشدر . مقدمانفی ایدلمش اولان خرستیانلری بالاطلاق ایینجه حریتلرینی اعطا ایلدی . وفاتنده تراژان حکمدار اولمشدر (٥٢٤) .

تراژان — شو ذات حکمت وفطانت اصحابندن ایدی . جسرلر انشا ویوللری اصلاح ایلدی . دکز لیمانلرینی تجدید وتکثیر وتجارتی ومعاملات اخذ واعطایی تسهیل ایتمشدر . آت یارشدرمق ایچون روماده بر محل انشا وبر بیوك کتبخانه بنا ایله دروننه بیاض مرمردن دیرکلر وضع واوزرلرینه روملرله شعوب سائره ارالرنده کی محاربه لری رسم ایتدردی . عسکرله بالذات میسوپوتامیا (جزیرهٔ مابین النهرین) بلادینه کیدرك اورالری وبلاد عربك بعض محللرینی روما حکومتنك زیر حمایه سنه المشدر . حسن صیتنی اقطار سائره یه تشهیر ایتمکله ملوك هند موفقیتنی تبریك ایچون یاننه سفرا کوندردیلر . لکن خرستیانلره پك باغض اولدیغندن اورشلیم اسقفی سمعانك قتلنه امر ویردی . (٥١٥) سنه سنده انطاکیه یه عزیمت ایدرك انطاکیه اسقفی اغناتیوسی قیویه اتدردی . سیلیسا (کیلیکیا) ده سه لینونت شهرنده فوت اولمغله یرینه عمیسی اوغلی ادریین جلوس ایتمشدر (٥٠٥) .

ادریین — ثباتسز وغضوب بر حکمدار ایدی . بعضاً حلیم کورینور ایدی . خرستیانلره ویهودیلره پك باغض اولدیغندن بونلردن خلق کثیر اولدرمشدر . قدس شریفی هدم وصکره تعمیر ایتدرمش اولدیغی حالده اهالی ترك اطاعت ایتمکله تمامیله تخریب ایلدی . ولایاتی طولاشوب اجراآته اعتنا وناپولی جوارنده واقع بایس شهرنده وفات ایتمشدر . (٤٨٤)

انطونین — شوذات ادریینك خلف حکومتی در . عدالتی محب، حلیم، مکارم اخلاقی جامع ایدی . مدت حکومتی صلح ومصافات ایله کچمش وخرستیانلره حریت ویرمشدر . وفاتنده مرقس اورل جلوس ایلدی (٤٦١) .

اورل — درس وکتاب مطالعه‌سنه مائل ومداوم ایدی . علوم وفنونجه کسب مهارت ایتمش ایسه‌ده اول اثناده روما حکومتی اضطرابه متصادف اولدیغندن بالکزجه ادارهٔ اموردن عاجز کورنمکله دامادی لسیوسی شریك حکومت اتخاذ وایالات شرقیه اصلاحنه تعیین ایتدی .

اورلك زمانده طوائف وحشیه و قبائلجه اختلال ظهور ایتمکله مدافعه‌لریه چالشدی ایسه‌ده طوائف

مرقومه روما بلادندن چوق شیلر یغما ایلدیلر . مؤخراً جرمانیانك بعض اقوامی ممالکده مضرت کوسترمکله بالذات محاربه یه قیام وجله‌سنی طرد ایتش واسیاجه ظهور ایدن فنالقلریده ازاله یه موفق اولمشدر .

اورلك ایام حکومتنده بر شدتلی طاعون وقوع بولوب روما نهری طغیان واقالیم مجاوره‌یی اضرار ایلدی .

حکمدار مشار الیه‌لهستانده بعض اقوام عاصیه ایله محارب ایکن وفات ایدرك اوغلی قومود خلف حکومتی اولدی (٤٤٢) .

قومود — اقوام عاصیه محاربه‌لرنده باباسیله برابر ایدی . باباسنك وفاتنده وصیتنه مخالفت وروماجه تنم وملاهی فرصتنی فوت ایتمامك ایچون مصالحه یه عقد مسارعت کوسترمدی . رومایه عودتیله برابر ظلم واعتسافه دوام ومتعلقاتندن چوق کسه‌یی اعدام ایلدی . نکاحسز قاریسی مارسیا کندوسنی تسمیم ایتکله وفات ایتمشدر . (٤٣٠)

قومودك وفاتندن صکره خلافکیرلری طرفلرندن روما والیسی پرتیناقسك امپراطورلغی قبول اولندی ایسه‌ده معیت بلوکاری عدم قبول ایله هجوم وکندوسنی قتل ایتدیلر . (٤٣٠) . مدتی سکسان یدی کوندر .

بونك فوتندن صكره سرير حكومت امپراطوردن خالی قالمغله طائفهٔ عسكريه امپراطورلغی بيع من يزيده عرض ايتديلر . اكابردن راست كلان پی اوروب بهر نفره (۲,۲۵۰) دراخمی ويرمك شرطيله اصحاب ثروتدن يوليانوس (ديديوس ژوليانوس) اوزرينه قرار دادهسی چكلدی . شو ذات امپراطورلغی ضبط ايتش اولديغی حالده بريتانيا ، سوريه واقاليم سائرهٔ رومانيهده بولنان عسكری طاقلری قبول ايتيوب هر اقليمده بر امپراطور انتخاب ايتديلر . بناءً عليه ممالك متعدد قياصرهيه منقسم اولدی . ايتاليا سواحلندهكی عسكر شجاعت وحسن تدبير ايله شهرت شايعهسی اولان قوماندانلری سوريی انتخاب ايتشلرايدی . سوير عساكر كافهيله رومايه كيدرك هيچ بر كونه مانعهيه تصادف ايتمكسزين سرير امپراطوريه اوطوردی (٤٢٩) .

امپراطور سابق سناتويه وعد ايلديكی شيلری صكره ويرمديكی ايچون بين العساكر اختلال احداثيله قتل ايدلدی .

سوير — شجيع وبهادر واداره عسكريه بالوجوه مقتدر ايدی . سلفنه امپراطورلغی بالمزايده صاتانلری دردست ايدرك كيمسنی قتل وكيمسنی بالتبديل خارجدن

عسكر جلب ايلدى . وبيزانس (استانبول) شهرينى ضبطله ممالك داخليه‌جه ظهور ايتمش اولان فسالقلرى ازاله‌يه موفق اولدى .

اشكانيان دولتنك حركات تجاوزكارانه‌سى جهتيله عسكرله ميسوپوتاميايه كيدرك كثه‌سيفون (مداين) وسلفكيه جهتلرنده اوچ سنه محاربه‌لرله اشتغال ورومايه عودتنده اوغلى قاراقاللايى خلف حكومت تعيين ايتدكدن صكره ظهور ايدن بعض اختلالى تسكين ايچون بالاشتغال يورق شهرنده وفات ايلدى (٤١١) .

قاراقاللا ـ شوذات پدرينك وفاتنده يانده ايدى . سويرك وفاتنده خلف حكومتى اولديغى حالده قرنداشى ژه‌تا ايله رومايه عودت ايلدكده ارالرنده اختلاف ظهور ايلديكندن قاراقاللا غلبه و ژه‌تا والده‌سنك قوجاغنه التجا ايتشيكن خنجرله ايكيسنى دخى جرح ايتدكدنصكره ژه‌تا طرفنده بولنان يكرمى بيك كشيى اولدردى . بو حادثه‌نك عقيبنده وسوسه‌يه ومراقه مبتلا اولمغله قاريشق رؤيالر كورمكه باشلادى . وسوسه‌سنى ازاله ايچون وليمه‌لر ودرلو درلو اويونلر ترتيب ايتديلر .

قاراقاللانك قطع ايلديكى سكه نقود مغشوشه ايدى . التون مسكوكاتك ايچى باقر واوستى التون ايله وكومش

مسکوکاتك ایچی قالای واوستی کومش ایله اورتولمش اولدیغی حالده بونلر مسکوکات خالصه مقامنده استعمال اولنورلر ایدی . البسه و عوائدجه اسکندر یونانیه تقلید ایدرك نفسی ایچون ماکدونیا اهالیسندن التی بیك نفر عسکر جلب وتحریر و هیکلره اسکندرك تمثالنی بالتعلیق کندوسیده اسکندر نامیله یاد اولنمسنی عمومه تنبیه ایتدی . صکره اسکندرك مسلکنه اتباع صورتیله محاربه‌لره باشلایوب سوریه‌یه واوراده میسوپوتامیایه عزیمت وحرباً اشکانیان دولتنه غلبه ایله الی ملیون ایران منقری تضمینات الوب سوریه‌یه عودت ایلدی . ارتکاب ایلدیکی خفت مزاج و مهانت ناموس حکومتی محو ایده‌جك درجه‌یه واردیغندن عسکری طائفه‌سی بالاتفاق کندوسنی خلع ومقربینی امپراطورلغه انتخاب ایلدیلر (٤٠٥) .

مقربین ـ قاراقالانك وفاتی وقتنده سوریه حاکمی ایکن اغتصاب مسند مقصدیله عسکری طاقمی قیامه تحریك ایتمشیدی . بعدالجلوس قپادوقیا (قیصریه) طرفلرینه کتدکده عسکری طاقمی اياقلانوب کندوسنی قتل ونکاحنه قاریسندن متولد اوغلی باسیوسی اجلاس ایلدیلر (٤٠٤) .

باسیوس ـ بدیع الجمال وحدیث السن ایدی . اکثر وقتلرده زی نسا ایله تزیی و بویانه التوندن قلاده تعلیق ایدر وقولارینه بلازك طاقار ایدی . وقصرنده جابجا درلو درلو چیچکلر ایله ایاقلرینك التنه التون وکومش نثر ایتدرر ایدی . خلق افعالنی تقبیح ایله علیهنه قیام وکندوسنی اعدام ایتدیلر . یرینه عمزادهسی الکساندر سویر اوطوردی (٤٠٠) .

الکساندر سویر ـ حسن حال ایله موصوف، حلیم، جسور، ادارهٔ سیاسیه جه ماهر ایدی . اناسی مامه خرستیاندر . پت پرستلك مذاهبی علیهنده خیلی اجراآته موفق اولدی . هروقت اهالیی بی جمع ایله پارلاق نطقلر ایدر واقطار مملکتندن فساد تك ازاله سنه چالشیرایدی . اصحاب معارف وفنونه عطایاسی مبذول ایدی .

ساسانیان دولتی مبحثنده تفصیل اولندیغی اوزره اردشیر بن بابك دولت ساسانیه یی تشکیل ایتدکدن صکره کیانیان یدلرنده ایکن صکره لری رومالر طرفلرندن استیلا ایدیلان فرس ممالك سابقه سنك کندوسنه عائد اولدیغنی بالادعا بومقصدینی ترویج ایچون رومایه برهیئت مبعوثه کوندرمسی اوزرینه الکساندر سویر رد ایله جواب اعطا وعسکرله بالذات میسوپوتامیایه کیدرك

حرباً اردشیره غلبه ایلدی . ساسانیان دولتنی محو ایدنجه یه قدر محاربه یه دوام ایتك ارزوسنده اولدیغی حالده جرمانیالولرك غول وایلاریا حوالیسنه هجوملری خبرینی المقله بالضرور فرس مسئله سنی سرعتله برطرف ایدرك رن نهری ساحلنه طوغری عزیمت ایتدی . غوت طائفه سندن مقسیمینك تحریکیله عسکر ایاقلانوب کندوسنی واناسنی اولدردیلر (۳۸۷) .

مقسیمین ـ الکساندر سویرك وفاتنده امپراطورلغنی اعلان ایتشدر . حادثهٔ مذکوردن اوتوز ایکی سنه مقدم الکساندر سویر روما عسکر قوماندانلغنده ایکن مقسیمینك وطنی اولان تراس شهرینه کتمش واورادهکی پهلوانلرك کورش طوتمرینی امر ایتشیدی . اوکون چالغیجیلر واویونجیلر الکساندر حضورنده صنعتلرینی کوسترکن مقسیمین الکساندر سویرك حضورینه چقهرق کورش طوتانلرك ایچلرینه کتمسنی بالاستیذان کتمش ومصارعهده درجهٔ مهارتنی الکساندره بکندرمشیدی . الکساندر سویر کندوسنی نفرلکله سلك عسکریه قید ایدوب صکره ترقی ایتدره ایتدره قوماندانلرك بیوکلری صره سنه کچورمشیدی . افندیسی حقنده اولوجهله خیانت وکفران نعمت ارتکابیله امپراطورلغی یقهلدی .

لكن مرتكب اولديغى مظالم وتعديات خلقى تفير ايتكله ايكى سنه صكره سناتو كندوسنى عزل وافريقاده قرتاجنه ايالتى واليسى بولنان غورديانى امپراطورلغه انتخاب ايتديلر (٣٨٥) .

غورديين ـ شوذات سناتونك انتخابيله هر نقدر امپراطور ديو اعلان واوغلى كوچوك غورديين دخى شريك تعيين اولندى ايسه ده مقسيمينك جنرالرندن روما حكومتنك بلاد مغرب واليسى بولنان قاپلين عدم موافقتله علمهنه قيام وكوچوك غورديانى دردست ايله اعدام ايلديكندن بوحادثه اوزرينه امپراطور غورديين نفسنى صلب ايلدى (٣٨٥) .

مقسيمين ايسه سناتونك كندى علمهنه‌كى قرارلرندن خبر الدقده قوة جبريه ايله مسنديني اعاده ايچون عسكرله ايتاليايه طوغرى يوريدى . لكن سناتو طرفندن يول اوزرنده‌كى حكومت مأمورلرينه كوندريلان تعليمات اوزرينه مقسيمين وعسكرينه هيچ برطرفدن زاد وذخاير ويرلمديكندن اكيله شهرينه يتشدكده محاصره‌يه تشبث ايتمش اولديغى حالده عسكرى اياقلانوب كندوسنى دوكه دوكه اولدردىلر (٣٤٨) .

غورديندن صكره كرسئ حكومتك روما دن استانبوله

نقلنه قدر امپراطور اولانلرك بعضیلر ایله صورت مشترکه‌ده اجرای حکومت ایتملری قاعده‌سی اتخاذ اولندی ٠

ایکنجی مقسمین وبالیس ـ شوایکی ذات غوردیینندن صکره اشتراك اوزره امپراطور تعیین اولندیلر ایسه‌ده سرای طاقمی ایکیسینیده قتل ایتدکلرندن سناتو برنجی غوردیین نسلندن اون اوچ یاشنده بولنان اوچنجی غوردیینی امپراطور انتخاب ایلدیلر (٣٨٤) ٠

اوچنجی غوردیین ـ شوذاتك حداثت سنی جهتیله معلمی پره‌فه میزیته وکالت صورتیله امور حکومتی اداره ایده‌یورایدی ٠ فلیب غوردیین ایله برلکده میسوپوتامیایه کیدرك ساسانیان دولتی حکمداری شابور ایله حرب ایلدیکی اثناده غوردیینی قتل وکندی امپراطورلغنی اعلان ایلدی (٣٧٨) ٠

فلیب ـ هرنقدر امپراطورلغی ید استقلالنه الدی ایسه‌ده محاربه‌ده شابوره مغلوب اولوب میسوپوتامیا (جزیره) یی ساسانیلره ترك ایله دانوب (طونه) بوینده‌کی بلاد اوزرینه هجوم ایلدکلری خبری النان غوت طائفهٔ وحشیه‌سنك منع تجاوزلری ایچون عودتله سناتو اعضا-سندن ده‌سیوسی اردو ایله حربه سوق ایتمش اولدیغی حالده اردو هیئتی فلیبی عزل ایله ده‌سیوسی امپراطور نصب واعلان ایدی ویردیلر (٣٧٤) ٠

فلیپ شو فتنه‌نك تسكینی ایچون عسكرله هجوم ایلدی ایسه‌ده ورونه نام شهر جوارنده بالمحاربه مقتول اولدی ٠

ده‌سیوس ـ شوذات امپراطور اولدقدن صكره رومایه عزیتله خرستیانلر حقلرنده حقارت واشكنجه‌نك انواعنی اجرا ایلدی ٠ بیسی طرفلرنده باش كوسترن غوللرك دفع مضرتلری ایچون عسكرله كیدرك محاربه ایدركن جنرال غالوسك اهانتیله مقتول اولمغله غالوس كندی امپراطورلغنی اعلان ایلدی (٣٧٢) ٠

غالوس ـ امپراطور اولدقده غوللرله عقد مصالحه ورومایه عزیمت ایتدی ٠ اوصره‌ده ساسانیان دولتی سوریه‌یی رومالولر یدلرندن نزع ایتمكه قیام وغوللر عصیان ایتمكله غالوس غوللرك اصلاحی ایچون امراسندن امیلیانی شمال طرفنه كوندردی ٠ امیلیان غوللر اوزرینه عزیمت وغلبه ایتدكدن صكره كندی امپراطورلغنی اعلان ایتدی (٣٦٩) ٠

امیلیان ـ اولوجهله امپراطورلغی غصب ایتدیكی رومایه شایع اولدقده غالوس عسكرله امیلیان اوزرینه كیدرك بالمحاربه مغلوباً رجعت ایدركن معیتنده‌كی عسكر كندوسنی اعدام وامیلیانه اتباع ایلدیلر ٠ بوخبر رومایه

بالغ اولدقده رومادہ حاکملك ایتمکده بولنان والیرین عسکرله امیلین اوزرینه کتدی . والیرین اخلاق حسنه ایله متصف وبین العموم مرغوب طاقدن اولدیغی جهتله عسکری طائفه‌سی اثنای طریقده انك امپراطورلغی قبول واعلان ایتدیلر (۳۶۸) .

(۳۶۲) سنه‌سنده ساسانیان حکمداری شاپور انطاکیه‌یی وجهی ضبط ایلدیکندن والیرین عسکرله کیدرك استرداد ایلدکدن صکره جزیرهٔ مابین النهرینه دخی عزیمت‌له اندس (اورفه) قربنده بالمحاربه مغلوب وشاپورك یدنده اسیر اولدی . شاپور والیریانی اسیر ایتدکدن صکره حقنده انواع حقارت اجرا ایدرك حتی بعضاً مرکب اتخاذیله اوزرینه بینرایدی . شو اسارت وحقارت التنده بروقت معذب اولدی . و (۳۵۹) تاریخنده قتل وسلخ ایله دریسی اتشکدهٔ فرسه تعلیق اولندی .

والیرین شاپور اوزرینه کیدرکن اوغلی غالیینی توکیل ایتمشیدی . والیرینك وفاتی خبری الندقده غالیین امپراطور تعیین ایدلدی (۳۵۹) .

غالیین — حدیث السن ایدی . حکومتی اثناسنده شاپور عسکرله فراتی چکوب برالشام طرفنده بولنان بعض محلاری استیلا ایلدی . غالیینك یرینه ادارهٔ اموره باقان

بالیسینا رومالوله تابع وتدمرده حاکم اولان عرب شیخی اودنات (اذینه بن سمیدع) ك معاونتیله ساسانیلری برالشام حوالیسندن چقاروب فراتك اوبر طرفندهکی جزیره مابین النهرین قطعهسنه کچوردی . و بومظفریتك عقیبنده بالیسینا کندی امپراطورلغنی اعلان ایتدی ایسهده نفرات عسکریهدن بریسی کندوسنی اوروب اولدردی (۳۵۸) .

اودنات سنهٔ مذکورهده ساسانیان دولتی یدنده بولنان کتهسیفون (مداین) شهرینه قدر کیدرك شهر مزبوری محاصره ایتمکله غالیین اودناته فاتح عنوانی ویردی . اودنات ساسانیلرك بلاد رومه تجاوزلرینه سد حائل اولوب هجوملرینی کسر وعسکرلرینی تذلیل ایتدیکی کبی بلاد شرقیه بولنان غوت طائفهسنه ده غلبه ایلدیکندن قازاندیغی صیت وشهرت غالیینك حسدینی دعوت ایدرك اودنات ایله حربه قیام ایلدی . شو خصومت هنوز محاربه صرهسنه کلمزدن مقدم اودناتی کندی یکنی قتل ایتمشدر . کیفیتی (تدمر) مبحثنده تفصیل اولندی .

غالیین زمانده روما مملکتنده فنالقلر ظهور ایدرك خیلی مصائب وقوعبولمش وبعض محلر اختلالدن ناشی خراب اولهجق درجهیه کلوب قحط وغلا وسائر افات دخی مملکتنه مستولی اولمش ایکن غالیین شو مصائب

صره‌سنده ترتیب ولایم ایله ذوقیات وملاهی اختیارینه دوام اوزره ایدی . بناءً علیه عسکری طاقمی ایاقلانوب کندوسنی اعدام ایلدیلر (۳۵٤) .

قلود — غالیینه شوذات خلف اولدی . وایکی سنه صکره طاغوندن وفات ایتکله اوره‌لین امپراطور - لغه انتخاب ایدلدی (۳۵۲) .

اوره‌لیین — (۳٤۹) ده تدمر حاکمه‌سی زنوبا (زینب) اوزرینه کیدرك مشارالیهایی دردست وررومایه ارسال ایتمشدرکه کیفیتی (تدمر) مجشده تفصیل اولندی . (۳٤۷) ده ساسانیان دولتی علیهنده تدارکات حربیه‌یه قیام ایلدی ایسه‌ده سرکاتبی ومنسته اوره‌لیینی ظلم ایله اتهام وقتل ایتدردیکندن سنانو تاسیتی امپراطورلغه انتخاب ایتدی (۳٤۷) .

تاسیت التی ماه صکره فوت اولوب برادری ولوریانوس امپراطورلق مسندینه اوطورمش ایکن عسکری طاقمی قبول ایتیوب شجاعتله متصف بروبوسی جلوس ایتدردیلر (۳٤٦) .

بروبوس — شوذاتك امپراطورلغی اثناسنده فرانسه - لولر رومانیانك بعض محللرینی نهب وغارت ایلدیلر . بروبوس عسکرله کیدرك جمیعتلرینی تشتیت ایلدی . بونکله برابر بعض اصلاحات و عماراته دخی موفق

اولمشیکن عسکری طاقمك عصیانیله مقتول وقاروس امپراطورلق مسندینه موصول اولدی (۳٤۰) .

قاروس ـ امپراطور اولدقدنصکره اوغللری نومریین وقارینوس نام ذاتلره قیصر عنوانی ویرمشیدی . ساسانیان دولتی ایله ارالرنده تحدث ایدن خصومت اوزرینه قاروس جزیرهٔ مابین‌النهرینه کیدرك سلفکیه (سلوقیه) وکتهسیفون (مداین) شهرلرینی ضبط ایتدی ایسهده برصاعقه اصابتیله مقتول اولدی (۳۳۹) .

نومریین ـ شوذاته پدری حیاتنده قیصر عنوانی ویرمش وبلاد فرسه کتدکدنصکره بوده ارقهسی صره کتمشیدی . باباسی وفات ایتدکده ساسانیان دولتی ایله عقد مصالحه وعسکرله بوسفور (استانبول بوغازی) طرفنه عزیمت ایلدی ایسهده قاین پدری اریوس اپر واسطهسیله قتل اولندی (۳۳۸) .

نومریینك وفاتندن صکره رفاقتیله استانبوله کتمش اولان عسکر خالقدونیا (قاضی کویی) یانده حاضر اولدیغی حالده دالماچیالو دیو قلتن اریوس اپری قتل وامپراطورلغی احراز ایلدی . (۳۳۸) . اریوسك مدتی بش کوندور .

دیو قلتن ـ شوذات اوائل حالنده برچفتجی ایدی . صکره عسکریازیله رق ترقی ایدهایدهقوماندان اولدی . قاروس

بلاد فرسه کیدرکن قارینوس ایله میانه‌لرنده نزاع تحدث ایدرك طرفین حرکات عسکریه یه تشبث ایلدی. میسیاده التقاء طرفین وقوعیله بالمحاربه قارینوس مقتول ودیوقلتن امپراطورلقده مستقل اولدی .

دیوقلتن ممالك رومانیانك وسعتنی کوردکده یالکزجه ادارهٔ اموره مقتدر اوله‌میه‌جغنی اکلادیغی جهتله اصدقاسندن مقسیمین نام ذاتی شریك حکومت اتخاذ ایدرك تراسیا ایله طونه ایالتلرینی غالیریوسه، ایتالیا وافریقا ایالتلرینی مقسیمنه، غول واسپانیا ایله موریتانیایی قستانسه بالتوجیه کندوسی هرطرفه وخصوصیله بلاد فرسه مناسبتی اولان اسیای صغراده واقع نیقومیدیه (ازمید) شهرنده اقامتله ولاتك روابط سیاسیه‌لرینی محافظه یه عطف نظر دقت ایلدی. سناتو کاکان روماده قالدی. تراسیا وطونه ایالتلری والیسی غالیریوس سوریه حوالیسنی تهدیده چالشان ساسانیان حکمداری نرسی اوزرینه عسکرله هجوم وممالك ارشکیه‌دن بش ایالت ضبط ایتدی (۳۲۵).

قستانس فرانق واشقیای سائرهنك تنکیلرینه وسائر شرکاء حکومت دخی مأمور اولدقلری محالرده حسن اجراآته موفق اولدقدنصکره جمله‌سی مظفراً رومایه عودت ایلدیلر (۳۱۹).

دیو قلتن صکره خسته لنوب ضعفه دوچار اولدیغندن وطنی اولان دالماچیایه کتدی. ومقسیمین اوارالق استعفا ایتدی (٣١٧).

دیو قلتندن صکره امپراطورلق قستانسه انتقال ایتمشدر (٣١٧).

قستانس -- اون بش ای امپراطورلقده دوام ایتدکدن صکره انکلتره اعمالندن یورق شهرنده مرض شدیده مبتلا اولدیغنی نیقومیدیه ده بولنان اوغلی قسطنطین خبرالدقده باسیرسریع یورقه عزیمتله باباسنك وفاتندن مقدم وصول بولدی. قستانس قبل الوفات قسطنطینی امپراطور تعیین ایتکله وفاتنده بریتانیا اهالیسی علی العموم قبول ایلدیلر (٣١٦).

قسطنطین - امپراطور اولدقدنصکره فرانسه اولرایله تکون ایدن منازعاتك اصلاحنه قیام وبعده ایتالیایه عزیمت ایلدی. لکن سناتو بونك حکومتنه راضی اولدیغی جهتله بین الاهالی هیجان حاصل اولوب مقسیمینك اوغلی ماقسانسی « اوکوست » عنوانیله تلقیب وامپراطور دیو اعلان ایلدیلر (٣١٦).

قسطنطین حرکات عسکریه وتدابیر جبریه یه تشبثله هپسنه غلبه ایتمشدر. امپراطورلق ارزوسیله مارسلیاده

قیام ایتمش اولانلردن مقسیمین (۳۱۲)· تاریخنده مقتول اولوب غالیریوس (۳۱۱) ده وماقسانس (۳۱۰) سنه سنده مغلوباً وفات ایلدی·

غالیریوسك وفاتنده اوغلی لیسینوس باباسنك یرینه کچوب حوالئ شرقیه ده اعلان حکومت ایتدیکندن قسطنطین ممالك غربیه یه حکمران اولدی · براز مدت صکره لیسینوس قسطنطین علیهنه اعلان حرب ایتمکله بعدالمحاربه غلبه لیسینوس طرفنده قالهرق طرفین بینده مصالحه منعقد اولمشدر(۳۰۸)·

قسطنطین مصالحه دن صکره امور سیاسیه واداریه یی نظامات نافعه یه ربطه دوام ایلدیکی اثناده غوتلرك علیهنه قیامی جهتیله بالمحاربه غلبه وغوتلردن خیلی عسکر الوب اردولرینه علاوه ایلدکدن وبعض اصلاحاته ده موفق اولدقدنصکره لیسینوسك یدنده بولنان ممالك شرقیه یی دخی بالاستیلا حکمدار مستقل اولمشدر(۲۹۹)

قسطنطین یوقاروه کوسترلدیکی اوزره پدرینك وفاتنده امپراطور اولدیغی وقت یورق شهرنده ایدی· بعض مظفریتلر قازاندقدن صکره رومایه کیدرکن عموم طرفندن حسن قبول وروی ممنونیت کورر اعتقادنده ایدی· رومایه وصولنده حسن قبول و ممنونیته دلالت

ایده‌جك ترجیب وبشاشته مظهر اوله‌مدیمدن رومایه محبتی زائل وامپراطورلق کرسیسنك اوراده قالدرلمسنه ارزوسی حاصل اولمشیدی. کرسیٔ حکومتنه رقیب اولانلر تمامیله زائل اولدقدنصکره بوارزوسنك اجراسنه وقت کلدی. بناءً علیه بیزانس(استانبول)شهرینی مرکز حکومت اتخاذ ایله کرسی یی اورایه قالدردی (٢٩٣).

قسطنطین روم امپراطورلرینك پارلاقلرندن معدود، صحیح البنیه، شدید المعامله، اتعاب واخطار سفریه یه متحمل وشوحالریله برابر عمومه مشفق ومنصف ایدی. جلوسنده دین نصرانیتی قبول ایتمشدر. تنصری انامی هیلانینك ترغیبی اوزرینه مبنی ایدی. هیلانی اورفه اهالیسندن برشخصك قزی اولدیغی حالده قسطنطینك بابامی اسارتله الوب استفراش وقسطنطین اندن تولد ایلدی. هیلانی بیت‌المقدسه کیدرك خرستیانلرك زعمنجه مسیح علیه‌السلامك صلیبی اولان وبیلرنده صلیب صلبوت دیلان اغاجی بولمغله خرستیانلر اوکونی بیرام اتخاذ و (عیدالصلیب) دیه تسمیه ایلدیلر.

قسطنطین تنصر ایتدکدنصکره استانبولك سوریني وایاصوفیه یی بنا ایلدی. استانبول «پادشاه شهری» دیمکدر. قسطنطین کندی اسمنه نسبتله (قسطنطینیه) دیو تسمیه ایتمشدر.

قسطنطین زمانده فرس حکمداری شاپور روم حکومتنه تابع نصیبین شهرینی اوتوز کون محاصره ایدرك ضبط ایده‌مدیکندن خائباً رجعت وجزیرهٔ مابین النهرین بلادینه تعرض ایتکله قسطنطین حرب ایچون عسکرله کیدرکن یولده وفات ایتمشدر. (۲۸۵).

قسطنطین زمانده عجملرك هجوملرندن محافظه ایچون آمد (دیار بکر) شهرینك اطرافنده‌کی سورك انشاسنه باشلانوب درون‌شهرده دخی برطاقم ابنیهٔ منتظمه باپدرلمش ورأس العین، اورفه، میافارقین، ماردین بلادی و نواحیلری دیار بکره الحاق ایدلمشدر.

قسطنطین وفاتندن مقدمجه ملکنی اوغللرینه تسلیم ایتمشیدی. بعد وفاته اسپانیا وبیوك بریتانیا وغول ممالکی اوغللرندن قستانسه وایتالیا وافریقا ولایتلری قسطانتنه واقطار شرقیه ایکنجی قسطنطینه حصه اصابت ایلدی.

لکن قسطنطین حین تقسیمنده هربریسنه تفریق ایلدیکی یرلره حدود کوسترمدیکندن کندوسندن صکره اوچ برادر میانه‌لرنده خیلی منازعه‌لر تکون ایتمشدر. اولاد مرقومه ایسه قوت قلب وفساد اخلاق اصحابندن اولدقلرندن کرك یکدیکری علیهنده وکرك سائر اقربالری حقلرنده فنالقلرده بولندیلر. وهربریسی ملکنده رقبادن سالم اولمق افکاریله ضعیف الحال ایکی نفر عمزاده‌لرندن

بشقه اقربا و متعلقاتلرندن هیچ برکسه‌یی صاغ براقیوب اولدردیلر.

بوندن صکره هر برسی یدنده‌کی حصهٔ ملکیه‌یی دیکرینك بلادینه طوغری توسیع ایتمکه چالشوب اوچی بینده محاربه‌لر تحدث ایلدی. وفرس حکمداری شاپور ذی‌الاکتاف بوفرصتی الدن قاچرمامق ایچون عسکرله روم مملکنه تجاوزه باشلادی. اقطار شرقیه حکمداری ایکنجی قسطنطین شاپورك مدافعه‌سنه قیام ایدرك بیلرتده اتش حرب وقتال مشتعل ونهایتی صلحه منجر اولمغله قسطنطین بعدالمصالحه ملکنه عودت ایتدکدنصکره برادری قستانت ایله میانه‌لرنده وقوعبولان محاربه‌ده مقتول اولدی (۲۸۲). قسطنطینك وفاتندن صکره عهده‌سندن منحل اقطار شرقیه ممالکی قستانته انتقال ایتمشدر.

قستانس ایکنجی قسطنطینك وفاتندن صکره اون سنه مدت اقطار غربیه‌ده حکومت ایلمش اولدیغی حالده اختلاس منصب طمعیله قیام ایدن روما قوماندانلرندن مغنیطیوسك غدریله مقتول اولدی (۲۷۲).

بوخبر قستانسك براری قستانته بالغ اولدقده مغنیطیوسدن انتقام المق ایچون اللی بیك عسکرله اوزرینه

هجوم ایده‌جکنی مغنیطیوس ایشتدکده تصادف ایده‌جکی مذلت وعذابی بالملاحظه نفسنی قتل ایتمشدر.

ممالك رومانیاده یکدیکرینی تعقیب ایدن فتن وفسادات دولت رومانیه‌یی بیوك تهلکه‌یه دوشوردی. شمالده بولنان قبائل وحشیه مغرب طرفندن، فرس حکمداری مشرق جهتندن باش کوسترووب قبائل تجاوزاته، فرسلر تهدیداته دوام ایلدیلر. قستانت پك بیوك مضایقه‌یه طوتلدیغندن بالکزجه ادارهٔ اموره مقتدر اوله‌میه‌جغنی اکلادی. وعمزاده‌سی یولیانی (قیصر) لقبیله بالتلقیب غول ولایتنك اداره‌سنه تعیین ایتدی. یولیان ولایت مذکوره‌ده بولنان افرنج طائفه‌سی وسائر قبائل متفقه ایله محاربه ایدرك غلبه قزانمشدر. بناءً علیه بین‌العساکر اسمی بیوکلکله مشتهر وقلوب عامه کندوسنه مائل اولغه باشلادیغندن امپراطورلغنی اعلان ایتدیلر (۲۶۲).

یولیان ـ امپراطور اولدقدنصکره مسندنده کسب استقلال ایتمك ایچون قستانت ایله محاربه‌یه قیام ایتدی. وعسکرله قسطنطینیه‌یه طوغری یوله چقدی. قستانت ایسه اوصره‌ده فرسلرله محاربه ایتمکده ایدی. یولیانی ازاله مقصدیله عودت ایدرکن یولده وفات ایلدی (۲۶۰) یولیان قستانت غائله‌سندن قورتلدقده صورت

مستقله‌ده ادارهٔ امور حکومته باشلایوب شرقجه محاربه نتیجه‌سیله عزیمت وقیشی انطاکیه‌ده امرار ایتدکدن صکره اورشلیمه کتدی. واورشلیمه‌کی یهودیلری جمع ایله هیکللرینك تعمیرینه باشلاتدی ایسه‌ده بعض اسباب اوزرینه اکمال ایتدیرمیوب بلاد شرقه توجه ایتدی. بوحرکاتده فراتی عبور ایله حرباً فرس عسکرینی بوزوب موصله قدر استیلا ایتشدر. صکره فرسلرله میانه‌لرنده مصالحه منعقد اولدیغندن استانبوله عودت ایدرکن فرس حکمداری شاپور نصیبینه قدر تشییع ایلدی.

یولیان شهر مذکوری شاپوره ترك واوراده یولنان رومللری دیاربکره نقل واسکان ایدوب شو مصالحه‌نك منعقد اولدیغی (۲۵۹) تاریخنده دیاربکر حوالیسی رومللرك وجزیره‌نك دیاربکردن اشاغیسی ساسانیلرك یدلرنده قالدی.

یولیان مرکز حکومتنه عودت ایلدکده وفات وسریر امپراطوریه والنتین جلوس ایدرك ممالك شرقیه‌والیسی یولنان برادری والانس دخی شریك حکومت تعیین اولندی (۲۵۸).

والنتین ـ شو ذات امور شرقیه‌یی شریکی والانسه ترك ایله کندوسی جرمانیاجه بعض اصلاحات ایچون

پارسه عزیمت ایلدکده قبائل وحشیه ارالرینه تفرقه القاسیله بو تدبیردن استفاده ورن نهری معبرلرنده بعض استحکامات انشا ایتدردی . و جرمانیالولردن تنکیلنه لزوم کوردیکی برقبیله ایله محاربه ایتمك اوزره حاضرلنمش ایکن وفات ایدرك اوغلی غراتیین مسند امپراطوریه اوطوردی (۲۴۷) .

غراتیین ـ امپراطور اولدقده کوچوك برادری والانتینین ایتالیا و ایلاریا والیلکنه تعیین ایلدی . ممالك شرقیه والیسی بولنان والانس ایسه منازعات مذهبیه ایله و لزومسز ایشلرله اوغراشوب تحدث ایدن فنالقلره اسیادن اوروپا دائره سنه تجاوز ایدن هونلرك طونه سواحلنده کی قبائله مضرت کوسترملری غائله سی منضم اولدیغندن والانسك هونلری اشاغیکی میسیا جهتنده اسکان ایتمسی غوتلرك حرکات شقاوتکارانه لری تعقیب ایلدی . والانس اصلاحات ایچون عسکرله غوتلرك اوزرلرینه کیدرك بالمحاربه منهزم وکندوسیده مقتول اولمشدر . (۲۴۴) .

والانسك وفاتنده اسپانیالی ثؤدوس شریك حکومت تعیین اولندی . ثؤدوس عسکرك و امور ملکیه نك تنظیماتی حقنده خیلی همتلر کوسترمش و پك چوق محاربه لرده

غلبه قازانمشدر. غوتلرله وقوعبولان محاربه‌ده مغلوب اولمشیکن یه مظلوب اوزره عقد مصالحه‌یه موفق اولدی. وغوتلردن قرق بیك نفرعسکره قید ایتدردی. بو اثناده بریتانیا حوالیسنده بولنان جنرال ماقسیم بر اختلال احداث وامپراطورلغنی اعلان ایلدیکندن غراتین عسکرله ماقسیم اوزرینه کتدی ایسه‌ده منهزم ومقتول وایکنجی والنتیین امپراطور اولدی (۲۳۹).

ایکنجی والنتیین ـ شوذات مسند نشین حکومت اولدقده ثؤدوس والنتینی برابر اوله‌رق ایتالیایه عزیمت وماقسیم ایله محاربه ایتکله ماقسیم مغلوب ومقتول اولمشدر. والنتیین بومظفریتدن براز صکره وفات ایلدی (۲۲۹).

فرسلر شو والنتیین زمانده دیاربکر شهرینی تخریب ایتکله والنتیین مجدداً بنا ایدر کبی تعمیر ایتدرمشدر. دیاربکرك اطرافنده‌کی سور والنتینك اثری اولدیغی بعض تاریخلرده کورلمش ایسه‌ده قسطنطین زمانده سورك بناسنه باشلانوب انستاسك وقتنده ختام بولدیغی عربی وسریانی لسانلری اوزره یازلمش بعض تاریخلردن استفاده اولنمشدر.

ثؤدوس ـ شوذات والنتینك وفاتندن صکره امپراطور اولدی. بونك زمانده براختلال ظهور ایدرك

والی ومأمورین حکومتك بعضیلری مقتول اولدیغندن ثؤدوس بوفسادندن ناشی اهالیدن چوق ادم اولدرمشدر.

حکمدار مشار الیه ملکنی قبل الوفات اوغللری هونوریوس و ارقادیوس نام ذاتلره تقسیم ایله هونوریوس رومادہ اقامت ایتمك اوزره ممالك غربیه یه و ارقادیوس قسطنطینیه ده مقیم اولمق اوزره ممالك شرقیه یه حکمدار اولمرینی وصیت ایتمشیدی. ثؤدوس قبل الهجره (۳۹۷) تاریخنده وفات ایدوب وصیتی وجهله ارقادیوس شرق امپراطوری نامیله استانبولده وهونوریوس غرب امپراطوری عنوانیله رومادہ اجرای حکومت ایلدیلر.

شو ایکی امپراطورلق وجهاتی اوزره تشکل ایلدی

غرب امپراطورلغی

ولایت	ایالت	عدد لوا
ایتالیا	اصل ایتالیا	۱۷
	ایلریکوم غربی (بوسنه حوالیسی)	۶
	افریقا	۶
غول (فرانسه)	اصل غول	۱۷
	اسپانیا	۷
	برتانیا	۵

شرق امپراطورلغی

ولایت	ایالت		عدد لوا
شرق	تراقیا	طونه	٦
		ادرنه	
	اسیا (اناطولی		١١
	پونتوس (طربزون)		١١
	سوریه		١٥
	مصر		٦
ایلیریکوم	ماکدونیا	سلانیك	٦
		ارنبودلق	
		ترحاله	
		صرب	
		یونانستان	
	داچیا	مملکتین	٥
		بسارابیا	
		قریم	

شو تقسیم اوزرینه غرب امپراطورلغی ایکی ولایت، التی ایالت، اللی سکز لوادن و شرق امپراطورلغی ایکی ولایت، یدی ایالت، التمش لوادن عبارت اولق اوزره تشکل ایتمشدر .

- ۲٤ -

غرب امپراطورلغنك تشكلندن انقراضنه قدر وقايع تاريخيه سى

قبل الهجره

(۲۲۷ - ۱٤٦)

روم امپراطورلغنك ايكى يه انقسامندن و هونوريوس رومادە امپراطورلق كرسيسنه اوطوردقدن صكره ووندال طائفه سندن درايتله معروف ستيليقويى باش وكيل اتخاذ ايلدى . ستيليقو معارف و سياسياتجه مهارت تامه اصحابندن ايدى . غرب امپراطورلغى ممالكى خيلى وسعتى حاوى اولوب اداره سى اقدامات عظيمه و متماديه يه متوقف كورنمش اولديغى حالده رومادە حكومت و مأمورين سياسيه و عسكريه ارالرنده لذايذ و ملاهى يه ميل عمومى حكم يورتديكى جهتيله خطوط نفسانيه و ذوقيات عارضه او دائرهٔ واسعه نك حسن اداره ومحافظه سنه مانع اولدى . بناءً عليه - دكل كه حكومت عليهنده يوز كوسترەجك حركات جسيمه نك - جزئى بر حادثه نك بيله مضرتنى ازاله ايدەجك اقتدار مفقود اولمغه باشلامشيدى .

حکومت و ادارهٔ سیاسیه مأمورلری شوحال ایچنده وقت کچیرمکده ایکن شمال و شرق جهتلرنده فسادات استعدادایله یارادلمش واستعدادلرینك فعلیاتنی کوسترمکه وسیله وفرصت ارامقده بولنمش اولان اقوام وحشیه حکومتك ذکر اولنان احوال تسیبکارانه سنی ترویج مقصده مساعد کوردیلر . شمالدن بر بیوك مخاطره سیل کبی روما دولتی حدودینه اقغه باشلادی . و ولغا نهری جوارنده کی هونلرك تضیقاتنه هدف اولان قبائل جرمانیه روما حدودینه دوکادیلر . غربده مقیم غوتلر الاریق نام قوماندانك ریاستیله یونان بلادینه یوریوب اکثر محللری تخریب ایلدکدن صکره شرق امپراطورلغنجه اتخاذ اولنان تدابیر مؤثره اوزرینه یوزلرینی غرب امپراطورلغی ممالکنه چویردیلر . هونوریوسك باش وکیلی ستیلیقو حذاقت وفطانتله قبائل مذکوره یی حدوددن ابعاد ایلدی . لکن اقوام وحشیه حکومتجه مدافعه لرینه پکده اقتدار قالمامش اولدیغی افکارینه انتساب ایلدکلرندن طرف طرف ظهوره کلمکه کسب استعداد ایتمش اولان مهالك ومخاطراتك اوکنی الهجق اسباب خس وخاشاك مثللی بر دریای مشکلات ایچنده یوزوب کیده یور ایدی . هونوریوس تصادف ایلدیکی

امنیتسزلکدن اوتوری کرسئ حکومتی راوینا شهرینه نقل ایلدی .

بو صره ده جرمانیا قبائل متفقه سی ایکیوز بیك قدر غلبه لکله حکمدارلری رودوغاستك ریاستنه تابع اولدقلری حالده یرلرندن اویناوب روما ممالکنه هجوم کوسترديلر . ستیلیقو عسکرله مدافعه یه قیام ایدرك تلاقئ طرفین وقوعیله محاربه اشتداد و ستیلیقونك اتخاذ ایتمش اولدیغی حسن تدبیر و بسالت قبائل مذکوره یی بوزوب برباد ایدی ویردی . رودوغاست بو محاربه ده مقتول اولمشدر .

بوندنصکره ستیلیقو غول بلادنده پارلامش اولان اتش عصیانی حرباً سوندرمك مقصدیله عسکرله سیل کبی اوجهته اقوب کتمکله عصاتی حرباً پریشان ورن حدودندن برن جبالنه قدر ممتد اولان محللری غرب امپراطورلغی ممالکنه ضم ایلدی . لکن شو مظفریتلردن قازاندیغی حسن صیت حاسدلرینه داغ درون اچدیغنه بناءً هونوریوس حضورنده درلو درلو سعایت ارتکابنه باشلادیلر . بالاخره هیچ برکونه تحقیق و محاکمه اجرا ایدلمکسزین هونوریوسك امریله ستیلیقو اعدام ایدلدی .

ستیلیقونك وفاتی ممالك رومانیه یه جریانه حاضرلنمش اولان سیل بلانك اوکندن بر سدسدیدك قالدرلمسی کبی

سؤ تأثیر کوستروب غوت حکمداری الاریق دفعهٔ ثانیه اولمق اوزره عساکر کثیره ایله رومایی هدف تعرض ایلدی .

الاریق روماجه بوتجاوزاتی استدیکی کبی اجرا ایتدکدنصکره ایتالیانك جهت جنوبیه‌سنه طوغریله‌رق بحر متوسط طریقیله افریقایه عزیمت واورالرجه ده مقصدینی اجرا ایتمك نیتنده ایکن اثنای راهده وفات ایتدیکندن یرینه قرنداشی ادولف اوطورمشدر .

ادولف ارتق افریقایه عزیمتی التزام ایتیوب رومایی غوت حکومتنه مرکز اتخاذ ایتمك استدی . او حوالیده‌کی اهالیٔ متمدنه ایله میانه‌لرنده امتزاج حصولنی عقلی المدیغندن شونیتی ترك ایله اسپانیایه کیدرك نامنی ایتالیا حکمداری دیو اعلان ایتدی (۲۱۲) .

رومانیلر سطوت وشوکتلرینك کوندن کونه ضعفه دوچار ودولتلرینك برعارضهٔ انحطاطه کرفتار اولدیغنی کوردکلرندن هونوریوس بعده مسافه جهتیله بریتانیا وجرمانیای علیا وسفلا ممالکنی محافظه ایده‌میه‌جکنی تفرس واو طرفلرده‌کی عسکرینی کیرویه الوب متعاقباً وفات ایتمشدر . وفاتنده روما قوماندانلری مشاهیرندن قستانس کرسیٔ حکومته جلوس ایلدی (۱۹۹)

قستانس ـ شو ذاتك مدت حکومتی امتداد ایتدی. بعض معارضلری علیهنه قیام وکندوسنی اعدام ایله اوغلی اوچنجی والنتینی جلوس ایتدردیلر (۱۹۷).

والنتین ـ شو ذات جلوس ایدر ایکن التی یاشنده ایدی. انامی وکالتله ادارهٔ اموره باشلادی. جلوسنی بیوك بیوك عوارض مضره ومضایقه تعاقب ایلدی.

اوکونجی ووندال حکمداری ژنساریس عسکرله افریقایه کیدوك روم غرب حکومتنه متعلق اولان افریقا بلادینی والیسی بونیفاسك الندن الدی. بنه بو اثناده حکومت مرقومه یه تابع اسپانیولر وفرانسه لولر حکومتك دائرهٔ تبعیتندن ایریلوب غرب امپراطورلغنه متعلق ممالك ایتالیایه منحصر قالدی.

اوچنجی والنتینك زمان حکومتنده وقبل الهجره (۱۷۰) تاریخنده هون قبائلی رئیسی اتیلا ایتالیایه هجوم ایتشدر.

اتیلا هون قبائلی حکمدارلری نسلندن مونتزوقك اوغلیدر. بغایت جسور وبهادر ایدی. پانونیا (مجارستان) طرفلرنده کی هونلری تحت ریاستنه الوب ابتدا شرق امپراطورلغنه تابع ممالکه تسلط وبلاد شرقیه یی برباد ایتدکدنصکره روم بلاد غربیه سنی اضرار مقصدیله بشیوز بیك

موجودلی برجسیم اردویه قوماندان اولدیغی حالده رن ، موزل ، سین نهرلرینی قطع ایله فرانسه مملکتنه تجاوز کوسترمدی . اوغرادیغی یرلری خراب ایده ایده اورلیانه وبعده پارسه قدر ایلرولدی . جرمانیالولردن پك چوق اهالی دخی قوتنه انضمام ایتمکله فرانسه حکمداری میروویی ، روما جنرالرندن ایتوس ، غوت حکمداری تیودوریق بالاتفاق مدافعه یه قیام ایلدیلر . شمبانیا خوالیسنده واقع شالون نام موقع قریبنده خونریزانه محاربه لر دوام ایدرك نهرلرك اطرافنده سیل کبی اقان قانلر نهرلرك صولرینی بولاندره جق درجه یه واردی . بوصره ده غوت حکمداری فوت و اتیلانك عسکرندن (۱۶۰۰۰۰) نفر بادیه پیمای موت اولمشدر . تاریخلر جه شو محاربه لر شهرت عظیمه یی حائزدر .

اتیلا بوندن صکره ایتالیا طرفلرینه تجاوزله اورالرجه ده اظهار روی سطوت وبعده روما طرفلرنده نشر لوای دهشت ایلدی . لکن عسکرنده امراض وخیمه ظهور ایلدیکندن بانونیایه عودتله سکته دن وفات ایتمشدر .

اوچنجی والنتینین مدت حکومتنی اضطراب ومضایقه ایله کچیروب ناموسه مغایر برحرکتی اوزرینه ماقسیم نامنده برقوماندان مباشرتیله مقتول وکرسیٔ حکومته ماقسیم جالس اولدی (۱۶۷) .

ماقسیم ـ شوذات جلوس ایتدکدنصکره والنتینك معـاملهٔ سابقهسـندن تحدث ایتمش اولان غیظنی انك اعدامیله تسـکین ایدهمدی. بعض متعلقاتی حقنـده ده غدرینی اجراایله مشغول ایکن ووندال حکمداری ژنسا ریس عسکرله روما حوالیسـنه هجوم ایلدی. ماقسیم مقاومته مقتدر اولهمیهرق رومایی حکمدار مشـارالیهه تسلیم ایلدیکندن رومالولر حدتلنوب ماقسیمی بالاعدام اهالینك برطاقمی هونلر محاربهسنده بسـالتنی کوسترمش اولان اٴهٔتیوسی کرسیٔ حکومته اوطورتدیلر (۱٦٦).

اٴهٔتیوس ـ شو ذاتك امپراطورلغی قبول عمومیه مستـند دکل ایدی. مع مافیه رومایی تخلیص ایچون عسکرله ووندالر اوزرینه کتدکده مغلوبیتهده تصادف ایتمکله امپراطورلقدن طردویرینه قوماندانلردن ماژوریین اجلاس ایدلدی (۱٦٦)

ماژوریین ـ امور ملکیه وعسکریهجه بردرجهیه قدراصلاحاتاجرا ایتمش ورومایی استیلایدن ووندالرك تنکیلنه ده قیام ایلمشـیدی. حکومت رومانیهیی کندی نفوذی التنه المسی مقصـدیله تحیز ایتمش اولان بطریق ریسیمرك احداث ایتمش اولدیغی براختلال صرهسـنده مقتول اولدی (۱٦۲).

لیبود ـ شو ذات ماژ وریندن صکره امپراطور اولدی . لکن حکومتك زمام ادارهسی پطریق ریسیرك ید نفوذنده اولدیغی جهتله لیبود برایش کورهمیوب قالب بی روح کبی طوررکن پطریق بونیده تمیماً اعدام وکندی قاین پدری انطونیوسی اجلاس ایلدی (۱۵۷).

انطونیوس ـ امپراطور اولدیغی مدتده حکومتجه هیچ برایشه قارشدرلمیوب هرایش پطریق مرقومك ید اداره سنده ایدی. پطریق (۱۵۰) تاریخنده انیده طرد ایدرك اولیریوس نامنده بریسنی امپراطورلق کرسیسنه اوطورتدی.

اولیریوس ـ جلوس ایتدکدنصکره امور حکومتجه ینه پطریقك مداخلهسی جاری ایدی. شو مداخلهیی ازاله مقصدیله شرق امپراطورندن استعانه یه مجبور اولدی. لکن زمانی اوزامدیغندن مقصدینه موفق اولمقسزین وفات ایتمکله یرینه غلیساریوس اوطوردی. (۱۴۹).

غلیساریوس ـ جلوس ایتدی ایسه ده شرق امپراطوریتك مقصدی اولیریوس ایله جریان ایدن مخابره حکمنجه پطریقك ازالهسی ماده سنی بوکا کوردرمك ایدی. غلیساریوس ایسه بومصلحتك عهدهداری اولهجق

اقتداری حائز اولدیغی تحقق ایلدیکندن شرق امپرا-
طوری یونك حکومتنی تصدیق ایتدی. غلیساریوس
انجامی خطرناك بر حاله منجر اولهجغنی ملاحظه ایتمکله
حکومتدن چکلدی. وشرق امپراطوری ائونك رومایه
کوندردیکی ژولیوس مسند حکومته جلوس ایتدی.
(۱٤۸).

ژولیوس ـ هرنقدر غرب امپراطوری اولدی ایسه-
ده عمومك امنیت وخشنودیسنی موجب اولهجق هیچ
برایشه موفق اولدیغندن اورست نامنده برپطریقك
مباشرتیله مطرود اولوب یرینه رومولوس اوغستول
نامنده بریسی اجلاس اولندی (۱٤۷).

رومولوس ـ جلوس ایتدکدنصکره بحر بالطیق
سواحلنده مسکون هرول قبائلی طوپلانوب حکمدارلری
اودواکر قوماندانیله باویرا ونمسه طرفلرینه طوغری
یوریدیلر. اوراجه بعض مرتبه تجاوزاته تصدی
ایتدکدنصکره یوزلرینی رومایه چویروب رومایی استیلا-
لرینی متعاقب رومولوس فوت وغرب دولت رومانیه‌سی
منقرض اولدی (۱٤٦).

دولت رومانیه‌نك مؤسسی برنجی رومولوسدن بدأ ایله
حکمدار اخیری ایکنجی رومولوسك وفاتنه قدر (۱۲۲۹)

سنه مدت چکمشدر. روما دولتی برنجی رومولوسدن باشلایوب ایکنجی رومولوسده منقرض اولمسی غرائب اتفاقدن معدوددر.

غرب مورخلرنجه قرون اولانك نهایتی قبل الهجره (١٤٦) سنه‌سی یعنی روما دولتنك انقراضی اولوپ بوندن صکره‌سی قرون وسطی اعتبار اولنور.

- ٢٥ -

رومالولرك مدنیت وعوائد ومعارف وصنایع ومذاهبی

رومالولر بدایت حالرنده قبائل وحشیه کبی هر درلو آثار مدنیتدن بی‌نصیب ایدیلر. رومولوس روما شهرینی تأسیس ایتدکدن صکره بعض قواعد سیاسیه ومدنیه وضع ایلدی.

رومولوس زیردستنده بولنان قبائلی اون مقاطعه وهر مقاطعه دائره‌سنده‌کی اهالیی اوچ قسم اعتبار ایتمشیدی. شوقسملرك برنجیسی کهنه، ایکنجیسی مصالح ملکیه واداره مأمورلری، اوچنجیسی عوام ایدی. هرمقاطعه دائره‌سنده بولنان اراضی دخی اوچ قسم اعتبار اولنه‌رق برقسمی کهنه‌یه، دیکر قسمی مصالح ملکیه

عمالنه، برقسمیده عوامه تخصیص اولنمشیدی. اراضیجه عوامدن هر بریسنك حصه‌سی ایکی فداندن عبارت ایدی. رومولوس ایام سنه‌یی وایام شهری اوتوز کون وهر سنه‌یی اون شهر اعتبار اینمشیدی. خلفی بومبلیوس زمانده سنه (۳۶۰) کون وشهور سنه (۱۲)یه ابلاغ ایدلدی.

رومولوس روماده قضاة ونوابدن مرکب بر مجلس مشورت احداث ایدرك شو مجلسه ایکیوز نفر اعضا تعیین ایلدی. شو اعضانك وظیفه‌لری احوال بلادك تنظیمی، امور مشکله‌نك بالمذاکره تسهیلی واحکامك انفاذیله مصالح جاریه‌جه هردرلو مشورتك اجراسی خصوصلرندن عبارت ایدی. مجلس مذکور اعضاسی مشورتجه امور عامه‌یه دائر ویره‌جکلری قرارلری اهالی ورعایایه عرض ایله انلردن استحصال ایده‌جکلری رأیلر اوزرینه تعدیل ایتدکدنصکره موقع اجرایه قورلر ایدی. شو قرارلر اکثریت صورتیله اعتراضاته تصادف ایدر ایسه اقتضای وقت وحاله کوره اصلاح اولنمسی قواعد موضوعه‌لری ایجاباتندن ایدی.

رومولوس ریاست عسکریه‌یی ومحاربه‌لرجه قوماندایی نفسنه تخصیص ایتش ودائرهٔ حکومتنده اولان رعایا شعبه‌لریچون بشقه بشقه برر مجلس مشورت دخی تشکیل

انتشیدی . بونلردن بشقه وقایع مهمه ودینیه ودعاوی جاریه ایچون مشورت عظمی نامیله بربیوك مجلس دخی تأسیس اولنمشیدی که بو مجلسك اعضاسیده امور دینیه یه متعلق ایشلرك مذاکره سیله حقوق وسائره جه ظهور ایدن دعاویدن طولایی محاکمه وظیفه لریله مکلف ایدیلر .

رومولوس شونظامات و تشکیلاتی وضع ایلدکدن صکره افراد رعایانك حکومته و مجالسه دوشه جك ایشلرینی تسهیل ایچون هرشخص مجالس موجوده اعضاسندن جانی استدیکنی نفسی ایچون مرجع اتخاذ ایتسه واومرجع اوشخصك بادی مراجعتی اولان موادی کندی ایشی کبی بالالتزام تسویه اسبابنه تشبث ایلسی قانون اتخاذ ایله اعلان ایلدیکندن اهالیدن هر فرد هیئت مجالسدن برذاتی کندوسنه مرجع اتخاذ ایلدی . حکومت ودوائره تعلق ایده جك ایشلرنده افرادك مرجع اتخاذ ایلدیکی ذوات موظف قپو چوقدارلری کبی افرادك امورینی التزام ایدرك غدر وتعدیاته میدان ویرمز ایدی . بناءً علیه دوائر ایله افراد اهالی بینده اول قدر حسن امیزش واتحاد حاصل اولدی که هربرینی دیکرینك فامیلیسی افرادندن معدود کبی ایچرنده برمعاشرت جمیله تعمم وبوندن پك بیوك فوائد ملکیه تحصل ایتشدر . اهالیدن

بری زوجه‌سندن برمناسبتسزلك کوردیکی حالده انی تطلیقه ماذون وهربابا اولادی حقنده تصرفده مطلق ایدی. بناءً علیه بابا اوغلنی هروقت صاتمغه‌ومواخذه‌سنی موجب برحالنی کوردکده اولدرمکه وشکل وترکیبجه پك چرکین ایسه زوقاقلرده ترك ایتمکه حسب القانون ماذون ایدی. فقط شومأذونیت اولاد ذکورجه قومشولرندن بش کسه ایله مشورت ایمك اوزره مشروط اولوب قز اولادنجه مشورت شرطی یوق ایدی.

رومولوسدن صکره حکمدار اولان بومبلیوس بعض قواعو حسنه وضع ایلدی. واهالیه زراعت وصنایع نافعه اوکرتدی.

روما حکمداران قدیمه‌سندن قبل الهجره (۱۱۷۵)ده جلوس ایدن ایکنجی تارکین زمانده برقاری دیوان حکومته ضقوز جلد کتاب کوتوورب صاتمق استدی. ثمن فاحش طلب ایتدیکدن تارکین اشتراسنه رغبت ایتمدی. مزبوره ایکنجی کون کتابلرك اوچنی بالاحراق التیسنی کوتوروب مقدمکی بهاایله صاتمق استدکده تارکین ینه اشترا ایلدی. اوچنجی کون اوچنی دخی یاقوب کیروده قلان اوچ کتابی تارکینه عرض ایله بونلره ینه برنجی کون طقوز جلده استدیکی ثمنی طلب ایتمکله تارکین

مراق ایدرك کتابلری اشترا ایتمك استدکده مزبوره اوچنیده تارکینك حضورینه وضع ایله صاوشوب کتدی. صکره حکمدار واعیان شوکتلری اچوب اوقودقلرنده حکم وفوائد عظیمه یی وامور مستقبله یه دائر برطاقم اخبار غریبه یی جامع اولدیغی کورلدیکندن بونلری کتب مقدسه کبی مع الاحترام خزینه ده حفظ ایلدیلر. شدایده تصادفلرنده خشوع ورعایتله کتب مذکوره یی اوقورلرایدی.

شوحکایه غرب مورخلرینك تاریخلرنده بو وجهله مذکور وکتابلرده سبیلیات دیو معروف ایسه ده اعتراض کوتورر حهتلریده معلوم اولدیغندن اول اعتراضلر ایچون تکثیر سواده لزوم کورمدم.

رومولوسك نسلی واخلافی رومادن طردایله حکومت مطلقه الغا وقونسوللق احداث ایدلدکدن صکره زمام اداره ایکی نفر قونسول یدلرینه تودیع ایدلدی. قونسوللرك سنه ده برکره شعوب رومانیه معرفتیله انتخاب اولنمسی قواعد موضوعه دن واحکام جاریه یی تنفیذ ایتمکی وظائف مکلفه لرندن ایدی. اوتاریخلرده روما اهالیسی برقسمی اشراف، دیکری عامه اولمق اوزره ایکی قسم اعتبار ایدلدیکندن بیوك مجلسك اعضاسی واکابر ومعتمدان هپ برنجی قسمدن معدود وقونسوللرك

انتخابیده شوقسمه عائد ایدی. شوامتیاز اوزرینه برنجی قسمك شوکت وسطوتلری عمومك قبول ایدهمیه جکی بردرجهٔ استبداده واردیغندن عوام ایله اشراف ارالرنده بیوك بیوك فتن ومشاجرات نمایان اولدی. تاریخ مبحثنده بیان اولندیغی وجهله بالاخره عوام دخی بردرجهیه قدر امر انتخابه تشریك ایدلمشدر.

رومالولرجه افراد اهالی اون یدی یاشندن فرق درت یاشنه قدر علی العموم عسکرلکله مکلف ایدیلر. قوهٔ عسکریه فرقهلره منقسم اولوب هرفرقه (۳۰۰۰) نفر پیاده و (۳۰۰) نفر سواریدن عبارت اولدیغی حالده صکره هرفرقهنك موجودینی (۷۰۰۰) نفره ابلاغ ایلدیلر. فرقهلرك بایراقلری اوزرلرنده کومشدن برنسر صورتی وار ایدی. شو بایراقلرك هربریسی برقارغی اوزرینه موضوع وسفربرلك حالنده شوقارغیلرك هربرینی بربیوك ضابط حامل ایدی.

سواریلرك نقشلی شریطدن معمول بر علامتلری وار ایدی. شوعلامت اوزرنده التون یازوایله امپراطورك اسمی وفرقهنك عددی یازیلی ایدی. برنفیردن بشقه عسکره مخصوص موزیقا یوق ایدی.

عسکرلرك بعضیلری خفیف وبعضیلری اغرحربهلر

ایله مسلح اولوب هرنفرده بر قلقان و صاغ یانده اصیلی بردہ بالطه وار ایدی. باقردن یاخود پولاددن زرهده استعمال ایدرلر ایدی. زرهك التنده کی لباسلری دیزلرینه قدر اوزون قرمزی برانتاری ایدی. باشلرنده باقردن معمول برمغفرده بولنور ایدی. قوماندانلر باقردن یاخود پولاددن معمول و بعضاً التونه قابلانمش بر زره وزرهك التنده بالدرلرینه قدر اوزون طارجه برانتاری تلبس ایدرلر ایدی. سواریلر اوزنکیسز اتره بنزر وات ایرلرینی هرکس حالنه کوره کوزل بر قاشدن یاپار ایدی. عسکرك تدبیر و تعلیم و نظامنی ایسه پك منتظم ایدی. فن حربجه اول قدر براعت و مهارت کسب ایتمشلر ایدی که قارشولرنده هیچ بردولت و جمعیت مقاومته مقتدر دکل ایدی. یونانیلر، قرتاجنه لیلر و طوائف سائره یه قارشو کوسترد کلری غلبه لر، استیلا ایلدکلری مملکتلر مباحث مخصوصه سنده مذکوردر. رؤسای زومانیه دن یالکز پومپه نك ضبط و تسخیر ایلدیکی مملکت اون بشه واستیلا ایلدیکی بلده لر سکز یوزه بالغ اولمشدر.

رومالولرك سفاین بحریه لری قرتاجنه لولر کبی پك قالین وارقه طرفلری یوکسك اولوب قطعه لرینك بیوکلکی فورطنه یه مقاومته مانع ایدی. هرسفینه ده ایکی، یاخود

اوچ صنف کورك بولنور ایدیکه شوکورکلر کینك طبقاتی اعتباریله موضوع ایدی. هرکینك اوك طرفنده برحیوان هیئتنده تیوردن برزره وارقه سنك اوست طرفنده غیر ثابت بربرج وار ایدی. محاربه لرجه اسلحه اطلاق اولنورکن شوبرجی قلقان کبی تحریك واستعمال ایدرلر ایدی. وکذلك هرکیده برجسر بولندیغندن دشمن کیسنه هجوم وعبور اثناسنده اشبو جسر قوللانیلیر ایدی.

رومالولر وحوشی مصارعه ایتدرمك واهالیجه یکدیکریله قلیج ایونی اویناتمق وکورشمك ایچون میدانلر ونزهتگاهلر انشا ایتمشلر ومصارعهٔ وحوشه مخصوص اولان میدانلرك اطرافنی صوجدولریله احاطه ایلمشلر ایدی. قلیج اویونلری برصورت بجیبده ومصارعه جه قوللاندقلری اسلحه مخاطره لی برصورتده ایدی. مصارعه زمانلرنده پك چوق وپك بیوك سقطلقلر وقوعبولور ایدی. مصارعه اویونلری مقدملری مجرمین واسرایه تخصیص اولنمشیدی. صکره لری بعض مرتبه تعمیم اولندی. امپراطور قومود اسلحه باغلامغی وقوللانمغی اوکرنمك ایچون بالذات بواویونلرده بولنمشدر. بیوك قسطنطینك زمانندن قدر شوعادت دوام ایدرك انك زمانندن لغو اولندی. قلیج اویونلری ابتدالری جنازه لرك

اوکلرنده تعظیم قصدیله اویناتلیر ایدی . صکره بیرامله تخصیص ایلدیلر . قسطنطین زمانینده سقطلق کوسترن اویونلر لغو ایدلدکده انلرك یرلرینه نشاط وفرح ویره جك اویونلر ایجاد ایدلدی . هجرتدن (۹۸٤) سنه مقدمکی تاریخده رومالولردن ایجاد اولنمشدر . تیاترو بدایت ایجادنده رقص ونغمات کبی شیلرله اکلنجه دن عبارت ایدی .

رومالولردن کهنه صنفی سیاسیاتجه وظایف عظیمه یی حائز ایدی . رومالولرجه خرافاته میل عمومی اولدیغندن منجمین وحوادث مستقبله دن خبر ویرمك ایچون مبصرین تاملریله ایچلرنده بعض طائفه لر وار ایدی . بونلره پك زیاده اعتقادلری اولدیغی جهتله طوائف مذکوره محاربه لره ومصالحه دائر استخراجلرینی خبر ویردکچه فرط اعتقادلرندن ناشی اوخبرلری اخبار مقدسه کبی قبول ایدرلر ایدی . بناءً علیه انلرله استشاره ایتکسزین برایشه باشلامزلر ایدی .

رومالولرجه ازدواج امور ضروریه ومجبوریه دن معدود ایدی . وقت معینی کلدکده هیچ برکسه ازدواجدن امتناع کوسترهمز ایدی . قزلر سن ازدواجه بلوغلرندن خیلی وقت مقدم نامزد ایدیلورلر . وعقد زواج کهنه ومنجمین حضورلرنده براحتفال عظیم ترتیبیله اجرا اولنور

ایدی. عقد زمانده منجملهٔ احکام نجومدن استنباط ایلدکلری احوال برورقه یه ثبت ایله حضار شهود مقامنده شوورقه یه امضالرینی قویدقدن صکره عروس وعروسه جمعیت حضورنده طوردیریلوب عروس عروسه‌نك صول النك اورطه پارمغنه بریوزك طاقار ایدی. اورطه پارمقده برطمر اولدیغی وشوطمر قلبه قدر امتداد ایلدیکی اعتقادنده اولدقلرندن ارتباط قلبی حصولی ایله بوعادتی اتخاذ ایتمشلر ایدی.

زفاف وقتنده عروسه‌نك صاچلری طرانوب صاچ بلوکلری برقارغی اوجی ایله تفریق اولنور ایدی. بوعادت عروسه‌نك یاقن وقتنده بر مقاتل جسورك زوجهٔ قرینه‌سی اوله‌جغنه اشارت ایچون اختیار اولنمشیدی.

بعده بابالری برحیات اوچ صبیان ترفیق واوکنده بش عدد مشعله ایقاد ایله قزی زوجنك اوینه کوندررلر وخانه یه وصولنده کویاعتدوسائره جه سحری ابطال ایچون خانه قپوسنك یانلرینه صوفدن بوکلمش ویاغلانمش ایپلر باغلایوب عروسه‌یی حجله کاهه ایصال ایدرلر ایدی. بوصره‌ده برقابه صو ودیکرینه اتش قونله‌رق خانه‌نك اناختارلریده شوقابلره وضع ایله عروسه یه اهدا وبعده مدعوینه سماط ضیافت کشیده اولنور ایدی.

اسکی رومالولر یونانیلر وهندلیلر کبی موتالرینی یقارلر ایدی. بوعادتی جمهوریت زمانده اتخاذ ایلدیلر. نصرانیتك اورلره شیوعنه قدر عادت مذکوره دوام ایلدی. امواتك جثه‌لرینی انواع طیب ایله اوغوشدروب اوزرینه ثیاب فاخره کیدررلر وچیچکلرله اورتولی بر دوشك اوزرینه یاتیروب خانه‌نك قپولرینی سرو اناجلری یاپراقلریله تزیین ایدرلر ایدی. امواتك ارواحنه شارون نامیله برمؤکل اولدیغی وشومؤکل موتادن رسم المدققه انی موت نهرندن کچیرمیه جکی اعتقادنده اولدقلرندن کویا شارونه اعطا ایدوب موت نهرندن قولایلقله کچمك ایچون میتك اغزینه نقوددن برکوچك قطعه قویرلر ایدی. بعده اوزری اقشهٔ نفیسه ایله مفروش برنعش اوزرینه میتی مکشوف اولهرق وضع واحتفال ایله کوتوررلر ایدی. موسیقارلر، ندبه‌جیلر، کوچکلر نغمات ولعبیات حزینه‌ایله فریادلر ایدرك جمعیت میتك اولك طرفنده وصکره ارقه طرفنده کیدرلر ایدی. موتانك اهل واقربالری ایسه هربریسی ماتم لباسی کیمش وصاچلریی اچمش اولدقری حالده ندبه‌لرله جنازه‌یی کوتوررلر ایدی.

اکابرك جنازه‌لری احتفال ومدایح جهتیله احاددن ممتاز ایدی. عسکری طاقندن ایسه رتبه‌سنك علامتی

وضع ایله جنازه‌نك اوكنده سلاحلری باش اشاغی اكدرلمش براز عسكرده بولنور ایدی ·

احتفال ختامنده میتی قبره قویوب اوزرینه صو سرپدكدن صكره چیچك دخی اتارلر و رسم و داعی بعد الاجرا كاهنلر حضارك اوزرلرینه صو سرپوب عودت ایدرلر ایدی ·

جنازه‌یه متعلق عوائد مقدمه‌لری بوندن عبارت ایدی · صكره شو عوائد لغو اولنه‌رق موتابی اودون حزمه‌سنه القا و اطرافنه بر جمعیت دوزیلوب دور اجرا ایله الات موسیقیه استعمال و ترنم و نغمات ایله احراق اولنور ایدی · احراقده عادت دخی میتك اقرباسندن بریسی بر مشعل واسطه‌سیله اودونلری طوتشدیرمقدن عبارت ایدی · اودونلر طوتشوب موتانك جسدی یاندقدن صكره اتشك علولرینه كوزل قوقولی شیلر اتارلر و خمر ایله اتشی سوندروب كولنی قیمتدار برقاب ایچنه وضع ایله عائله‌سنه مخصوص قبرده حفظ ایدرلر ایدی ·

رومانیلر ارواح اموات سفك دما ایله مسرور اولور اعتقادنده ایدیلر · بو اعتقاده مبنی میتك حیاتنده سودیكی حیوانی بعد وفاته قبری اوزرنده ذبح ایدرلر ایدی · ازمنهٔ قدیمه‌نك ابتدالرنده ایسه حیوانات یرینه انسان ذبح

اولنور ایدی. تمادیٔ ایام ایله عوائد مذکوره‌نك هپسی ابطال اولندی.

رومالولر زقاغه چقارکن اوزرلرینه صوفدن کنیش برکوملك، التنه‌ده طارجه برلباس کیوب خانه‌لرنده کوملکی چقاررلر ایدی. ارکاکلر چوق کره باشلری اچق کزوب ایاقلرینه ایپلرله باغلی بر ایاق قابی وبعضا چزمه کیرلر ایدی.

معارف وعلوم ـ امت رومانیه یونانیلرله اختلاط ایتمزدن مقدم جهالت وغباوت ظلمتی التنده ایدیلر. معارفه انتساب محاربه‌لره میل ایتمکه وشجاعته مانع اولور اعتقادنده اولدقلرندن اکتساب معارفه میل ایتمزلر ایدی. یونانیلرله اختلاط ایتدکدنصکره هر درلو ترقی علوم ومعارفله حاصل اوله‌جغنی اکلایوب اقدامات متمادیه ایله معارفجه بردرجهٔ علیایه واصل اولمشلردر.

روما فیلسوفلرندن هجرتدن مقدمکی (٧٢٩) سنه‌سنده ارینیوم شهرنده متولد شیشرون اتنه‌ده تعلم علوم ایله اقرانه فائق اولمشیدی. خطابتده اول‌قدر ماهر ایدیکه بر جمعیتده نطق ایتدیکی وقت افراد جمعیتك قلبلرینی کندو یه جذب ایدر ایدی. سنهٔ شمسیه اندن مقدم (٣٦٥) کون و(٦) ساعت ایکن (٦) ساعت دخی علاوه

ایله اصلاح وهر درت سنه ده برکیسیا اعتبار ایلدی .
شو حساب صکره پاپا اون اوچنجی غریغورس زمانده
اصلاح اولنمشدر .

روما امپراطورلرندن اوغستوس علوم وادابه مائل
ایدی . کوزل تألیفات میدانه قومشدر . مصری استیلا
ایدکده بطلمیوسك مدرسهٔ مشهورهسنی تزیینه ومعارفك
ترقیسنه همت ایلدی . بونك زمانده ورژیل ، هوراس ،
اوفید نام شاعرلر ظهور ایتمشدر . مورخ تیتلوه دخی او
عصرك مشهورلرندندر . اوغستوسك زمانده روماجه
فنون ومعارف خیلی ترقی ایتدی .

امپراطورقلود اداب و معارف اصحابندن ایدی .
روما وقرتاجنه وقایعنه دائر بر تاریخ قلمه المش ایسه ده
صکره‌لری ضایع اولدی .

قبل الهجره (۵۴۳) تاریخنده ظهور ایدن تاسیت
نام مورخ عصرینك معارفجه بیوکلرندن معدود ایدی .
کثرت معارفی امپراطورلغه قدر ترقی ایتمسنی موجب
اولدی . شو ذاتك کوزل تألیفاتی واردر . جرمانیالولرك
اخلاقنه و قیاصره یه دائر کتابلر یازمشدر . اثارینك
چوغی ایادیٔ روزکارده تلف اولدی .

او تاریخلرده ظهور ایدن رومانی شاعر استاسك

متعدد قصیده‌لری واردر. بوقصیده‌لرك اك کوزلی بریتوس وتیبائید دینلان قصیده‌لردرکه بونلر فرانسزجه‌یه ترجمه اولندی. استاس هجرتدن (۵۲۲) سنه مقدم فوت اولمشدر.

امپراطور مارق اوره‌لیین علوم و فنونجه کسب مهارت ایتش طاقدندر. فلاسفه‌جه زینون نام حکیمك مذهبنه مائل وهر وقت مطالعهٔ کتب ایله مشتغل ایدی.

ترنسیوس، فیبوس، مورخ ویقتور نامذوات رومانك مشاهیر معارفندانندن معدود درلر. روماده تاریخ وطن نامنه ابتدا کتاب یازان مورخ ویقتوردر.

علوم فلاسفه‌یی اوکرنمك ایچون روماکنج چوجقلری اتنه‌یه کوندریلوب تحصیل فلسفه ومعارف ایدیلورایدی.

نصرانیتك روماده انتشارندن صکره علوم وفنونك هر نوعی روماده ترقی ایلدی. هر عائله‌نك اوغلارینه حداثت سنده علوم یونانیه اوکردیلیر ایدی. میلادك ایکنجی عصرنده روماده عقول ثاقبه اصحابندن خیلی هنرورلر ظهور ایتشدر. هرفندن کوزل کتابلر تألیف اولندی. مورخ مشهور پلوتارقه شوعصرك مشاهیرندندر. کذلك عصر مذکورده بلاد رومانیه‌ده بلاد یونانیه‌کبی اقادمیلر تأسیس ایدلمشدر. فصاحت، خطابت، حکمت

علیه واهلیه شو عصرده مقبولیت عظیمه کسب ایلدی.
وکذلك افلاطونیلرده فلاسفهٔ یونانك تعالیمی تدرس اولنوب
مقسیموس، تارتینوس، فارون، تولیون کبی مشاهیر ظهور
ایتمشدر.

تدرس ایدنلردن بر جمعیت فیثاغورس فلسفه‌سنه میل
ایتدیلر. شو جماعتك مشهورلری قارینوس، بنجدیوس،
فیقولوس نام ذوات ایدی. مشاهیردن شیپیون افریقی
موئیثوس، تیسقولا، سیناقورد، فینس، تارون اپیقتاتیوس
اسطوانی مذهبنه مخصوص فلسفه‌یه وتیرانو، اندرونیقوس
تاوفراستو مشائیون فلسفه‌سنه ولوقراسیوس، بلینوس،
لوقیانوس، لاراسیوس اپیقوریه مذهبنه وتراسیللوس،
ابولیوس، انیقوس، توسینوس، پتریوس، پلوتارقه
افلاطون مذهبنه مخصوص فلسفیاته منتسب ایدیلر.
بناءً علیه شو ذاتلر روماجه فلسفیاتك توسیعنه همت
ایتمشلردر.

میلادك اوچنجی عصرنده روماجه فلسفیاته بعض
مرتبه تغیر عارض اولدی. شو عصرده افلاطونیه نامیله
اسکیلرینه مخالف الارا بعض حکما ظهور ایتمشدر.
یونلرك تعالیمی وثنیلرك مذهبلرینه قریب شیلر ایدی.
قرن مذکورده ظهور ایدن امونیوس اسکندریه

مدرسه‌سنده تدرس ایدرك شیعهٔ افلاطونیه‌یی تأسیس ایتدی. شو ذاتك باباسی و اناسی خرستیاندر.

زمانك ابتدالرینی دین مسیحی ایله کچیردی. صکره اجدادینك سالك اولدیغی وثنی مسلکنه دونوب فلسفیانه منهمك اولدی. عقلی پك ثاقب ایدی. عقیده‌جه صائب دکل ایدی. شو ذات «هر شیعه حقدن مبدأ واحد اعتراف ایدرك انجق تعبیرده اختلاف ایدرلر. بو اختلاف ایسه ادراکارندن نشئت ایدر. جمله‌سنه پك واضح افادات ایله بیان حال ممکن اولسه هپسنك سهولتله اتحادلری ممکن اولور. ادیان شایعه‌نك جمله‌سی بالعموم شیعه‌لر میانه‌لرنده جاری اولان فلسفه‌یه تطبیقاً تشریح اولنمق لازمدر. وبت پرستلرك خرافات عامه‌لری ایله متدینلرك مسائل دیانتلری لسان فلسفیات ایله تدقیق ومحاکمه ایدلسه هپسنك ارائه‌نده بر نقطهٔ اتحاد نمایان اولور» دیر ایدی.

امونیوس کون ولاهوت کل واحد اولان حق تعالی حضرتلرندن ایکی جزء اولدیغی و عالمك ازلیتی، نفسك طبعیتی، جهانك عنایت وسیاستی ارواح ایله قائم ایدوکی اعتقادنده ایدی که تعالیمنده بو اعتقادی تدریس ایدرایدی. ممالك رومانیه‌ده بولنان جرمانیالولر، کلتیلر،

بریتانیالولر، ارالرنده دخی مشهور مؤلفلر ظهور ایتمشدر. غول طائفه سندن مارسیلیاده ساکن اولانلردن اخیراً اصحاب معارف ظهور ایلدی. لکن بونلرك خبرلری مضبوط اولمدیغندن درجهٔ معارفلری تحدید و توصیف اولنهمز.

رومالر انقلابات احوال و تمادیٔ فتن وقتال جهتیله معارف موجودهلرینی محافظه یه مقتدر اولهمدقلرندن قرون اولی اواخرنده ایچلرنده‌کی علوم وفنون منقرض اولمشدر.

صنایع ـ رومانیلرجه علوم ومعارف و فلسفیاتك توسع ایتدیکی زمانلرده صنایع دخی ترقیدن خالی دکل ایدی. اوائل زمانلرنده صنعتلری اکنجیلکله منحصر ایکن صکره ابنیه انشاسی، نقش، تصویر، حك، نسج اعمال تماثیل وباغچهلر تربیه‌سی، میوه‌لرك صورت غرسی، ترصیعات و تذهیبات کبی صنایع نفیسه‌نك جمله‌سنده مهارت کسب ایتدیلر.

مذاهب و خرستیانلق ـ اسکی رومالیلر مذهبلرینی یونانیلردن الدیلر. ژوپیترك و سائر معبودات یونانیه‌نك هپسنی معبود اتخاذ ایتمشلر ایدی. بوندن بشقه ایچلرنده فضائلجه، قوای جسدیه و عقلیه‌جه، شجاعتجه ممدوح

عد ایتدکلری انسانلردن و مشهود، غیر مشهود، مادی، جوهری اشیادن چوغنی دخی اله اتخاذ ایلدیلر. وکذلك دره‌لرده، طاغلرده تصادف و انتخاب ایلدکلری شیلریده الههٔ خصوصیه عد ایتدیلر.

حاصل کلام عبادات وتذیه‌نك کافه‌سی رومالولرجه عادت ایدی.

بونلر پت پرستلکله معتاد ایکن یهودیلر و نصرانیلر حقلرنده ایتدکلری حقارت و اذیتلر قالمدی. صکره ایچلرنده نصرانیت شایع اولدی.

رومالولرك درتیوز قدر هیکلری وار ایدی. شو هیکلرك بنالری بغایت مصنع ایدی که ایچلرنده کاهنلر خدمت و هیکلرده‌کی اصنامه اوکوزلردن قیونلردن وسائر حیوانلردن قربانلر تقدیم ایدرلر ایدی. ایکنجی طبقه اولق اوزره بر طاقم هیکلریده وار ایدی. شو طبقهٔ ثانیه هیکلری برنجیلری کبی منتظم دکلر ایدی. بونلره بیوت مقدسه اطلاق ایدرلر ایدی. هر خانه‌ده بر رده خصوصی معبدلری اولوب درونده صنملر بولندریلیر ایدی.

رومادہ نصرانیت شایع اولدیغی اثناده نصرانیته میل ایدنلره حکومت وبت پرستلکله اعتیاد ایدنلر پك

چوق شدتلر کوستردیلر. قبل الهجره (۵۶۸)ده جلوس ایدن امپراطور نیرون خرستیانلر علیهلرنده هردرلو اذیت واشکنجه یه دوام ایلدی. رومالولردن عقیدهٔ نصرانیتی قبول ایدنلری خبر الدقده اوراده دین عیسـوی یی تعلیم ایله مشغول بولنان پاولوسی وصکره اسکندریه ده انجیلی مرقسی قتل ایتدردی. اناسنی، زوجه سنی، معلمنی دخی نصرانیته میللری واردر دیه رك اعدام ایلدی. رومانك بر طرفنی کندوسی احراق ایتدروب بونی خرسـتیانلر یاپدی دیه سیچیلردن نیچه سنی اغر اغر موأخذه لرله تعذیب ایتدی.

امپراطور دومیتین خرستیانلغی منع ایچون پك چوق ادم اولدرمشـدر. یوحنای انجیلی یی حبس و چوغنی نفی ایلدی. دومیتیانك خلفی او شدتلری ازاله ویوحنا ایله منفیلرك سبیللرینی تخلیه ایتمکله یوحنا افسه کتدی.

تراژان نیرون مسلکنده ایدی. پت پرستلکی ادامه و نصرانیتی ابقا ایچون شدتلر کوستروب اورشلیم اسقفی سمعانی قتل ایتدردی.

امپراطور ادریین خرستیانلره ویهودیلره پك باغض ایدی. اجدادینك مذهبلرینی ابقـا ایچون خلق کثیر اولدرتدی.

بیوك قسطنطین زمانه قدر خرستیانلر نادراً اسایش یوزینی کوره بیلوب اکثر وقتلرده حکومت ومأمورین رومانیه‌نك قهر وعذابلری التنده محقر ومعذب ایدیلر ٠ بونلرك تصادف ایلدکلری تعذیبات شدیده‌نك باشلوجه‌لری اتی البیان ازمنه‌ده ایدی ٠

(١) امپراطور نرون زماننده، میلادك (٦٤) سنه‌سنده
(٢) « دومتیین « « (٩٤) «
(٣) « تراژان « « (١٠٧) «
(٤) « ادریین « « (١١٨) «
(٥) « قاراقالا « « (٢١٢) «
(٦) « مقسیمین « « (٢٣٥) «
(٧) « ده‌سیوس « « (٢٥٠) «
(٨) « والیریین « « (٢٥٧) «
(٩) « اورل « « (٢٧٤) «
(١٠) « دیوقلتن « « (٣٠٣) «

بناءً علی ذلك رومادہ خرستیانلغك بدایت شیوعندن ایکیوز قرق سنه قدر امتدادایدن مدت ظرفنده خرستیانلرك تصادف ایتدکلری فلاکت قالمدی ٠

بیوك قسطنطین میلادك (٣٠٦) سنه‌سنده جلوس ایدوب حکومتنك یدنجی سنه‌سی والده‌سی هیلانینك

دلالتیله تنصر واندن صکره روماجه خرستیانلق تعمم ایلدی .

لکن رومالولرك مذهب قدیملری اولان پت پرستلك افکار عمومیه‌دن زائل اولمدیغندن خرستیانلغك تعممندن صکره افکار مذکوره‌اصحابنك برقسم اعظمی نصرانیتك قواعد اساسیه سنی پت پرستلك اساسنه توفیقه میل ایلدیلر . بوطاقدن و حکمای رومدن امونیوسك ـ یوقاروده کوسترلدیکی اوزره ـ ادیانك اختلافنی تعبیراتك اختلافنه عطف ایله مباینت مذهبیه‌یی نزاع لفظیه حمل ایتمسی دخی اساس صحیح ایله اساس فاسدی مزج ایتمك افکار تغلیطکارانه سندن ناشی ایدی .

حضرت عیسایه انجیل شریفك نزولی قرآن کریم ایله ثابتدر . بونك ایچون اشتباه اولنه‌مز . انجق نبی مشار الیه حضرتلرینك رفعندن مقدم وصکره انجیل شریفك اسانید وسندات متسلسلیه مربوط اولمه‌جق برصورتده‌ضبط وتحریرینه موفق اولمه‌مدیلر . حواریونك شاگردلری دین عیسوینك نشرینه همتله صکره‌دن بر طاقم کتابلر یازدیلر . بوکتابلر انجیل نامیله مشتهر اولدی ایسه‌ده بونلرك‌هیچ بریسی حضرت‌عیسایه نازل‌اولدیغی وحی ایله ثابت اولان انجیل شریف اولمدیغی مندرجاتندن

ونبی مشار الیهك رفعندن صکره برطاقم وقایعی شامل اولمزندن دخی اکلاشلیور. حضرت عیسایه منزل انجیل سندات وسلسلهٔ اسانید ایله مضبوط دکل ایکن مذهبجه افکار عتیقه وجدیده خادملری انجیل نامیله تداول ایدن کتب ورسائل مختلفه یی رد وقبول اراسنده پك چوق تردده تصادف ایدرك شو ترددلر طرفین بینده تصادم ایدرجه سنه شدتلر اظهار ایلدی. افکار عتیقه اصحابی ایچلرنده مذاهب قدیمهٔ باطله وفلسفه ایله متوغل اولانلر افکار جدیده اصحابنه نسبتله دسیسه‌نك هرصورتله استعمالنه قادر ایدیلر. بونلرك فلسفه نامیله نشر ایتدکلری تعلیم ایچنده انجیل نامیله برطاقم کتابلر قارشدی. افکارجدیده اصحابی درونده انلرك تعالیم فلسفه‌لرینه مقابله ایده‌جك اقتدار اولمدیغندن یازدقلری کتابلر، رساله‌لر ایله دیکر طرفك صورت حقده تغلیط اذهان ایچون دسایسدن عبارت اولان کتابلرینه مقابله ایده‌مزلرایدی. اختلافاتی مهما امکن تقلیل ایچون اناجیل موجوده‌دن شایان قبول کوره‌جکلرینی بالتفریق دیکرلرینك بطلانی اعلان ایتمکی قرارلشدردیلر. حتی پاولوسك اعمال حواریون صره سنده مندرج برساله‌سنده عیسویلره خطاباً « یکی پایلان برطاقم انجیللری نه‌چاپك قبول ایتدیکز » دیو یازدیغی

برفقره دخی اناجیلجه اوعصرده وقوعبولان معاملاتی کوسترر .

شوحالده واوقراره بناءً متی، مرقس، لوقا، یوحنا نامیله متداول اولان کتابلری انجیل دیو قبولواعلان واناجیل نامیله تداولده اولان سائر کتابلری ابطال ایلدیلر .

حالبوکه اشبو اناجیل اربعه دخی یکدیکرینه موافق اولمیوب دردی بیننده اولان اختلافات وتناقضات پك چوقدر . بویله سندات متسلسله یه غیر مربوط وانواع تناقض ایله سراپا مخلوط اولان کتابلر تحریٔ حقیقت ایدنلری وجداناً تأمین ایده‌مدی . اناجیل مرقومه‌نك تناقضی واعتراضاتی موجب اولان محالرینی لسان قلمه الوب نشر ایتمکه باشلادیلر .

نشریات مذکوره‌ایسه پت‌پرستلکی ترویج وادامه یه ساعی اولان افکار باطله اصحابنك ایشلرینه یارادیغندن — اشاغیده عقیده‌لری تفصیل اولنه‌جغی وجهله — انرده بوواسطه ایله اغفالاته دوام ایله برابر اناجیل اربعه‌ده مندرج برطاقم الفاظه‌ده تحریفات صورتیله معنالر اعلان ایتمکله اعتقاد عمومی توحید دائره‌سندن تباعد ایلدی .

معلومدرکه دینه متعلق مسائلك اساسه تعلق ایدن

بحثری بغایت غامض اولوب مسائل غامضه یه انتقال ایسه اذهان اکثریته ملایم اوله میه جغی و برجمعیتده برقاچ ادمك تلاحق افکارینه تابع اوله جغی کبی اوتاریخلرده روماجه الوهیت شرکدن منزه ولاهوتیت ناسوتیله امتزاجدن مقدس اولدیغی افکار موحدانه سی هنوز عمومك ذهنلرنده یرلشمیوب بودقیقه لراشخاص معدوده نك اذهانده تقرر ایده بلدیکی جهتله شو افراد قلیله دین بحثجه علیهلرنده کی افراد کثیره یه حقیقت حالی تفهیم ایده میورلر ایدی. بناءً علیه بونلر توحید اعتقادینی اعلان وخلق سالك اولدقلری راه ضلالتدن ارشاده متعلق دلائل بیان ایتدکجه تشکل ایدن جمعیتلرك ردوحقارتلرینه هدف اولدیلر.

وکذلك مسائل غامضه یی ـ ذکر اولندیغی اوزره ـ برجمعیتده پك از کمسه اکلایه بیلوب تفات عقولدنناشی چوغی اکلایه میه جغی و بونکله برابر جمعیتده بولنانلرك ادراکه مقتدر اولمیان طاقلری محاکمه صورتیله بحثه قارشمه لر اقتدارسزلقلرینی تشهیردن بشقه برشی قازانه میه جقلری و اقلیتده اولان رأیی تصدیق ایتمه لر نفوذ حکومته تابع اولان اکثریت ارایه قارشو باشلرینی بلایه اوغراته جقلری جهتله اومقوله لردن مسئله جه ذهنلرنده

تردد اولانلر استراستمزا کثریت طرفنده بولنه یورلرایدی .

بناءً علی ذلك حقیقته کمال ادراکایله خدمت ایدن اصحاب فطانت وصلابت پك از قالمغله بونلرك کیمیسی مطرود اولوب کیمیسی افروز ایدلدی .

اشته بدایت اعتراضدن بدأ ایله خرستیانلق عالمی تلونات وتبدلاتدن خالی اولمیوب جمعیات دینیه تکرر ایتدکجه بالطبع دائرهٔ حقیقتدن تباعد ایلدی وبرنجی جمعیتك تاریخ انعقادی اولان میلادك (۳۲۵) سنه سندن بوکونه دکین تشکل ایدن جمعیتلر یکرمی دفعه یه بالغ اولدی . بوجمعیترك تاریخ میلادجه زمان ومحل انعقادلری وجه آتی اوزره در .

جمعیات دینیهٔ نصرانیهٔ

دفعه	محل اجتماع	تاریخ انعقاد
(۱)	ازنیق	(۳۲۵)
(۲)	استانبول	(۳۸۱)
(۳)	افس	(٤۳۱)
(٤)	قاضی کوی	(٤٤۱)
(٥)	استانبول	(٥٥۲)
(٦)	»	(٦۸۰)

(۷)	ازنیق	(۷۸۷)
(۸)	استانبول	(۸٦۹)
(۹)	روما	(۱۱۲۳)
(۱۰)	»	(۱۱۳۹)
(۱۱)	لاتیران	(۱۱۷۹)
(۱۲)	»	(۱۲۱۵)
(۱۳)	لیون	(۱۲٤٥)
(۱٤)	»	(۱۲۷٤)
(۱٥)	ویانه	(۱۳۱۱)
(۱٦)	قونستانس	(۱٤۱٤)
(۱۷)	بال	(۱٤۳۱)
(۱۸)	روما	(۱٥۱۲)
(۱۹)	ترانت	(۱٥٤۲)
(۲۰)	روما	(۱۸٦۹)

جمعیات مذکوره برنجیسندن بشنجیسنه قدر قبل الاسلام منعقد اولدیغندن شو بش جمعیتك صورت تشکللریله قرارلرینی بو کتابده بر وجه اتی ایضاح ایده جکز. دیکرلری قرون وسطی و اخیره یی حاوی ایکنجی و اوچنجی کتابلرده بیان اولنه جقدر ان شاالله تعالی.

برنجی جمعیت میلادك (۳۲۵) تاریخنده وهجرتدن (۲۹۷) سنه مقدم بیوك قسطنطینك امریله ازنیقده اسکندریه پطریق الکساندرك ریاستی تحتنده (۳۱۸) نفر اسقفدن مرکب اولمق اوزره منعقد اولدی .

اریوس نام اسقف تثلیث علیهنده بولنوب اقانیم ثلثه یه متعلق مباحثك صحتنی رد وانکار وجناب حقك واحد مطلق وشریکدن منزه اولدیغنی تصدیق و اقرار ایلدیکندن رئیس جمعیت الکساندر اریوسك کفرینی قائل و قسطنطین دخی الکساندرك رأینه مائل اولمغله جمعیت علی العموم الکساندر وقسطنطینك رأیلرینه موافقت ایدرك اریوسك کفری اعلان اولندی . بوندنصکره پطریق الکساندرك رأیله عقیدهٔ نصرانیدنك وضع وتأسیسی ایچون وجه اتی اوزره قرار ویردیلر .

« باباکه اله واحددر اکا اینانیرم . عمومك ضابط وحافظی ، یر وکوك ایله مشهود وغیرمشهود اولان باجمله اشیانك خالقیدر . کذلك رب واحد اولان عیسی المسیحه اینانیرم که اللهك اوغلیدر . نوردن نور ، حقدن حقدر . هرشیدن اول طوغمشدر . مخلوق دکلدر . جوهرده بابایه مساوی وانك شریك ونظیدر . هرشی کندوسیله وجود بولمشدر . بزم خلاصمز ایچون کوکدن اینوب روح القدس

ومریم عذرا ایله تجسد ایلدی. وبیلاتوس طرفندن صلب اولندی. قبره قونلدقدن اوچ کون صکره قالقوب کوکه چقدی. وباباسنك صاغ طرفنده اوطوردی ».

شوقراری امانت تسمیه وتسجیل ایلدیلر. بوندنصکره قسطنطینیه پطریقی اوسانیوس صورده برجمعیت عقدینی تنسیب ایتدی. قسطنطینك امریله تجمع ایدن اساقفه برسابق اریوسك مذهبنی رد وشو مذهبی ترویج ایتمك استیان اومانیوسی تحقیروضرب ایتدیلر.

اوسانیوس وفات ایتدنصکره اریوس مذهبنده بولنان بعض اساقفه قسطنطینه حلول ایدرك ازنیق جمعیتی اریوس حقنده غدر ایتدیکنی ادعاده بولندیلر. ومذهب حق جناب حقی توحیددن عبارت اولدیغنی وحضرت عیسانك ـ ازنیق جمعیتنك قرری وجهله ـ جناب حقه شریك ومساوی اعتقاد ایدلمسی مذهب حقدن بعید ایدوکنی قسطنطینه تفهیم ایلدیلر. بونلرك افادهلرندن قسطنطینه قناعت کلهرك توحیدی قبول ایتمك استدی ایسهده قدس شریف پسقپوسی کیریوس خبر المقله منعه دائر اشعارات وتحذیراته سرعت کوستر دیکندن قسطنطین تثلیث اعتقادنده قالدی.

بیوك قسطنطیندن صکره امپراطورلر برمذهبه دوام

ایتیوب کیمیسی اریوسك عقیده‌سنی، کیمیسی ازنیق جمعیتنك
امانتنی قبول ایلدی.

ایکنجی جمعیت (۳۸۱) تاریخ میلادیسنده امپراطور
تئودوسك امریله استانبولده منعقد اولدی. سبب جمعیت
مکدینوس نامنده بر اسقفك « روح القدس مخلوقدر »
دیو ادعا ایتمسی ایدی. شوجمعیت (۱۵۰) اسقفدن ترکب
ایدرك روح القدسك لاهوتیتنی وحضرت عیسانك
روح وجسد حقیقی ونفس حقیقیه اولهرق اله تام وانسان
تام ایدوکنی قرارلاشدیردیلر. وبونیده قرار سابقه بالعلاوه
دستور ایمان اتخاذایله مکدوینوسك کفرینی اعلان ایدی
ویردیلر.

اوچنجی جمعیت (۴۳۱) تاریخ میلادیسنده ایکنجی
تئودوسك امریله افس شهرنده تجمع ایلدی. انستاس نام
اسقف « حضرت مریم الاهك اناسی دکلدر » دیو ادعا
ایلدیکی ایچون جمعیت مذکوره منعقد اولمشدر. روماده
بولنان پاپا برنجی شلستینوس طرفندن توکیل ایدیلان
اسکندریه پطریقی سیریلك ریاستنده اولمق اوزره جمعیت
مرقومه‌نك حاوی اولدیغی (۲۰۰) نفر اسقف انستاس
ایله بورأیده بولنان استانبول پطریقی نسطوریوس طرفدارلرینك

ضلالتده اولدقلرینی وحضرت مریم اللهك انامی اولدیغی عقیده‌سنی اعلان وتسجیل ایتدیلر.

دردنجی جمعیت میلادك (٤٥١) سنه‌سنده خلقدونیا (قاضی کوی) قریه‌سنده قیصر مارسیلینك امریله (٥٢٠) اسقفدن مرکب اولق اوزره منعقد اولدی. بوجمعیتك سبب اوتیشی نام اسقف ایله اسکندریه پسقوسی دیوسقور حضرت عیسی طبیعت واحدهٔ الوهیتدن عبارت اولدیغی وایکی جوهردن برجوهر، ایکی مشیتدن بر مشیت، ایکی اقنومدن براقنوم ایدوکی اعتقادنده بولنمقلری ایدی. جمعیت ایکیسنکده رفضنی اعلان وازنیق جمعیتنك قراریني تأیید ایلدی.

یشنجی جمعیت میلادك (٥٥٣) سنه‌سنده وهجرتدن (٦٩) سنه مقدم امپراطور بوستینانك امریله استانبولده منعقد اولدی. بوجمعیتك سبب اوریژان نام اسقف ایله طبیعت واحده معلمرینك اعلان ایلدکلری عقیده ایدی. جمعیت انلرك علیهلرنده قرار ویرمکله شوقرار اوزرینه قبطی و ارمنی ویعقوبی ملتلری شرق کنیسلرندن ایرلمشلردر.

ایشته هر جمعیتك تشکلنده بر قرار اتخاذ اولنه‌رق ازنیق جمعیتنك تسجیل ایلدیکی اماته علاوه ایله عقاید

تلونه تصادف ایلدیکی کبی جمعیات مذکوره‌دن هر بریسنك اره‌سنده اصل جمعیتك ویاخود جمعیتی تشکیله سبب اولان اساقفه‌نك التزام ایلدکاری مسائلك مذاکره‌سی ایچون فروع شکلنده بعض جمعیتلر دخی تشکل ایتدیکندن نصرانیته تعلق ایتدیریلان عقاید الدهکی انجیل وتورات دیللرن کتابلره بیله توفیق دائره‌سندن تباعد ایله برابر تطبیقات عقلیه وتدقیقات ذهنیه‌یی قابل اولهمیه‌جق اشکال بجیبه‌یه کیرمشدر .

بو حالارله برابر — یوقاروده مختصرا بیان اولندیغی اوزره — پت‌پرستلك مذهبنده ایکن صورت حقدن کوربنه‌رك عقاید نصرانیه‌یی اصول حقیقیه‌سندن تبعیده چالشانلرك نه‌درجه‌لره قدر مقصدلرینی یورتدکلریده تاریخجه ثابت اولدیغندن بوبحثلر دخی خلاصه وجهله بروجه اتی کتابمزه درج اولنور .

خرستیانلرك عقاید اصلیه‌سنی قارشدرانلر ـ بالاده کوسترلدیکی وجهله . فلاسفه طائفه‌لری اولوب الده موثوق انجیل نسخه‌سی دخی اولمدیغندن اساس دیانتلری وضعیت حقیقیه‌دن تباعد واناجیل موجوده‌ٔ اربعه وضعاً ومعناً اختلافات وتناقضاته تصادف ایتکله کتب

متداوله‌ده عقايد اصليه و صحيحه نشرياتدن قابل انتقاد اوله‌ميه‌جق برصورته كيرمشدر .

عقايدمذكوره‌يى قارشدران فلاسفه‌نك برطاقمى غنوسيسه منسوب غنوسيلردر . غنوسيس لفظى يونانجه معرفت معناسنه‌در . بونلر پطرس‌وپاولوسك رومادهنصرانيتى تأسيسه چالشدقلرى وقتده ظهور ايتديلر . اول اثناده مشرق فلسفهٔ روحيه‌سى يونان فيلسوفلرينك مافوق الطبيعه ديو اتخاذ ايتمش اولدقلرى مذهب ايله ممزج ايدى . بو طائفه تصورات فلسفيه‌لرينى دين نصرانيتك اصوليله مزج ايتمكده اول‌قدر اعتنا ايلديلركه فلسفه ايله اصول ديانتى شى واحد حكمنده كوسترديلر . طائفهٔ مرقومه « حضرت عيسى جناب حقله مخلوقات اراسنده واسطه‌دن بشقه بر شى دكلدر . شيطانك تسلطندن خلقى قورتارمق ايچون من‌طرف الله مبعوثدر . وهرشى الله اعلا اولان جناب حقك صنعى اولمليوب شرور وقبايح الهٔ اعلانك وملائكه‌سنك صنعلرى تعلق ايتمكسزين ماده‌لردن صدور ايدر » اعتقادنده ايديلر . بونلر عقايدى فلسفه‌اصوليله مزج ايدرك كتابلر تأليف ايتديلر . شوكتابلرده ميلادك قرون اوليسى ابتدالرنده انجيل نامياله متداول ايديلر .

فلاسفه طاقندن کیرینلوسه منسوب کیرینثیلر « ذهن انسانینك قبول ایده‌میه‌جکی شیلرك تصدیقی واجب دکلدر. بناءً علیه حضرت عیسانك ابن‌الله اولمسنی عقل قبول ایده‌میه‌جکندن بوعقیده قبول اولنه‌مز » دیه‌رك حضرت عیسانك خرستیانلرجه قبول اولنان لاهوتیتنی انکار ایدرك لاهوتیت نبی مشار الیهك تعمید اولندیغی وقت سمادن اوزرینه نزول ایتمش ایسه‌ده زمان صلبنده اریلوب ینه سمایه رجعت ایلدیکی اعتقادنده ایدیلر. بونلرك دخی شواعتقادی حاوی یازدقلری شیلر اوتاریخلرده انجیل نامیله تداول ایده‌یور ایدی.

فلاسفه‌نك برطاقیده ابیونیلر ایدی. ابیونیلر اعتقادجه کیرنثیلردن فرقلی ایدیلر. اعمال‌رسل نامیله اناجیل اربعه ذیلنده‌کی مکتوبلر ایچلرینه سیمون نامنده برسحرباز برطاقم سوزلر قارشدردی ادعاسنده بولندیلر.

فلاسفه‌دن مانوی طقی‌مانئ ایرانی‌یه منسوب ایدیلر. میلادك دردنجی عصرنده ظهور ایلدیلر. نشئتلری مجوس مذهبندن اولدیغی جهتله نصرانیتك افسادی واصولینك تغییری ایچون دسیسه طریقیله بونلرك دین عیسوی دائره‌سنه دخول ایتدکلرینی خرستیانلر ادعا ایده‌یورلر. مانویلر « حضرت عیسی دینی اکمال ایده‌میوب

ناقص قالديفندن اندن صكره (فارقليط) كوكدن يره اينوب اكمال ايلدى » ديه‌رك معبودات فرسدن معدود متراذن صدورى اعتقادنده اولدقرى افعاليده حضرت عيسايه نسبت ايلديلر. وانجيلى مذهب صابئيه تطبيقاً تفسير ايله برابر بريسنى نور مستولى معناسنى ويردكلرى شفافهٔ طبيعيه وديكرينى ظلمت ديو تفسير ايتدكلرى مادهٔ كثيفه اولمق اوزره اعتقاد قديملرينك ايكى اصلندن عبارت براله‌خير وبرده اله‌شرك وجودينى دين مسيحينك اصولنه مزج ايدرك اجسام بشريه براصل رديدن وارواح اصل خيردن نشئت ايتدى اعتقادنى التزام ايلديلر. بوطاقمله سائر خرستيانلر بينلرنده جريان ايدن خلاف وتعاند بردرجهٔ فوق العاديه واردى. مانئ ايرانى عهد عتيق دينلان كتابلرى كلياً ترك ايدرك الده‌كى انجيللرى كندوسنه مخصوص اصوله تحويل ايله بركتاب تأليف وشوكتابه ارتنغ (انجيل) نامنى ويروب اعلان ايلدى. مانى‌يه اتباع ايدن خرستيانلرك بريسى كاملين، ديكرى مستمعين نامايله ايكى‌يه منقسم اولوب مذهب مانوى حضرت عيسانك نائبى عنوانيله بربيوك رئيسك رياستى التنده حواريون عددنجه اون ايكى كوچك رئيس وشاكردلر ديو يتمش ايكى اسقف اعتبار ايدرك برطاقم پاپاسلر

وشماسلر تعیین ایتدیلر. بوجمعیت مانویلر یدنلرنده فرقهٔ کاملیندن معدود ایدیلر.

خرستیانلرك اخلاقنی بوزمغه سعی ایدنلرك برصنفی دخی نیقولاوسه منسوب نیقولاوی طائفه‌سی ایدیلرکه نیقولاوس میلادك برنجی قرننده ظهور ایدن یدی نفر شماسك بریسی ایدی. بوطائفه عموم نظرنده خرستیان اولدقلری حالده قربانلرذبحیله اصنامه تقرب اعتقادنیده التزام ایدرك مع مافیه فواحشك هرنوعنی ارتکاب ایدرو « حضرت عیسی شعوب نصرانیه یه حریت کامله ویروب امتندن هرکیم هرنه‌درلو سیئات ارتکاب ایتسه خلاص ایده‌جکدر » دیرلر ایدی. نیقولاویلر انسانلری انسانیت درجه‌سندن بهائم درجه‌سنه قدر ایندیروب هرفنالق یونلرك ارالرنده شایع اولدی.

عقاید نصرانیه‌یی افساد ایدن وانجیل نامیله کتابلر یازانلرك برصنفیده فریکیلردن مونتانوسه منسوب مونتانوسیلر ایدی. بونلر میلادك برنجی قرننده ظهور ایدوب ظاهرده نیقولاویلرك مسلکلرینه مخاطب ولباس زهد وشعارتقوایی التزام ایله خلقی حظوظ نفسانیه‌دن مانع صورتنده کورندیلر. لکن فنون وفلسفه‌یی خرستیانلرك عقیده‌لریله مزج ایدرك عمومك ذهنلرینی قاندره‌جق یولده کتابلر

یازدیلر . شو طائفه‌نك دینجه ضررلری نیقولاویلردن زیاده تعمم و عقایده سوء تأثیر ایتمشدر . بونلردن ترتولیانوس فصاحتله شهرت شایعه قازانوب بوده انجیل نامیله دینه متعلق کتابلر تألیف ایلدی .

خرستیانلرك عقایدینی اخلال و انجیل دیو بر طاقم کتابلر نشریله خلقی اضلال ایدنلرك بر طاقیده ولیزی و اوریژی طائفه‌لریدر . بونلر تنافئ طبیعت واسطه‌سیله حواسك تسلطندن تخلص اعتقادنده ایدیلر .

نصرانیتك شیوعنده حضرت عیساجه خرستیانلرك اعتقاد ایلدکلری طبیعته اعتراض صورتیله‌ده پك چوق اقوال فلسفیه شایع اولدی . بو صورت مسیحیلرجه خیلی بحث وجداله مصدر اولمشدر . ذکر اولنان اعتراض اصحابی تثلیثی شدیداً رد ایله برابر مکدینوسیلرکبی روح القدسك الوهیتنی انکار و بو بابده عمومی قاندره‌جق ادلهٔ عدیده ایرادایلدیلر . میلادك (٣٨١) سنه‌سنده‌کی استانبول جمعیتی مذهبلرینك بطلاننه حکم ایدرك تعالیم موجوده‌لرینی امحا ایتمشدر .

و کذلك او عصرلرك فلاسفه سندن بیلوس اقانیم ثلثه بحثنده عقاید نصرانیه‌یه اعتراض ایله هراقنومده‌کی خاصه الوهیته منافیدر دیرایدی . و مورخیه طائفه‌سنك

رئیسی نویتیوس و صامصادلی پاولوسك مذهبلرینی اختیار ایدن طاقلر تلیثی کلیاً رد ایله جناب حقك واحد مطلق اولدیغنی اعتراف و اعلان ایده یورلر ایدی .

بو اثناده اریوس ظهور ایلدیکندن ازنیق جمعیتی تشکل ایدرك اندن صکره پاپاسلر اعتراضاتك اوکنی المغه قیام و قراره ربط ایتدکلری عقایدی امانت نامیله ـ بروجه مشروح ـ تسجیل ایلدیلر .

میلادك برنجی قرنندن جمعیتلرك بدایت تشکلنه قدر ظهور ایدن معترضلر بالاده یازدیغمز طاقمدن منحصر اولمیوب دها پك چوق اولدیغندن بو مقدارله اکتفا قلندی . کتابمز تاریخه متعلق اولدیغندن عقاید مذکوره‌نك محاکماتیله اعتراضات درجنه لزوم کوره‌مدك .

- ۲۶ -

پاپالر

(پاپا) یونانیجه بابا دیمکدر . شولقبی بروقت شرق خرستیانلری قیصرلرك و غرب خرستیانلری اسقفلرك هر بریسی حقلرنده استعمال ایدرلر ایدی . صکره‌لری روماده بولنان لاتین قتولیکی کلیساسنك رئیسنه اطلاق و تخصیص ایلدیلر .

پاپا روماده‌کی مشهور و حواریوندن پطرسه منسوب کلیسا ده مقیم اولوب قتولیکلرجه هر درلو ریاست روحانیه‌یی حائزدر. شوکلیسانك مؤسسی پطرس اولدیغی و پاپالرانك اخلافی اولدقلری اعتقادنده درلر.

ذکر اولنان کلیسانك علی العموم بلاد غربیه قتولیکلرینه تسلط واوامری نافذ اولمسی «غرب کلیساسی» دیو اشتهارینی موجب اولدی. تعالیم تقلیدیه‌نك اصولی و یوقاروده بیان اولنان جمعیات دینیه‌نك نظاماتی روما کلیساسنك امرینه تابع اولوب ایتالیا، نمسه، له، باویرا، بلچیقا، فرانسه، اسپانیا پورتوغال بلادیله شو بلادك علی العموم شعبه‌لرنده‌کی قتولیکلر امور دینیه‌جه روما کلیساسنی مرجع طانیدقلرندن کلیسای مذکوره «ام الکنائس» اطلاق ایلدیلر. بوکلیسایی مرجع اتخاذ ایدن قتولیکلرك مقداری (۱۹۰) ملیون نفوس رادەلرنده‌در.

مورخلر پاپانك ریاست روحانیه‌سی نه تاریخده سائر رؤسای روحانیه‌نك منصبلرینه تقدم ایلدیکنی صورت قطعیه‌ده بیان ایده‌میورلر. پروتستان مورخلری میلادك دردنجی قرنده‌در دیورلر.

میلادك اوچنجی عنصرینك نهایتنه قدر و علی الخصوص برنجی عصرنده پاپالره تعلق ایدن تاریخ پك

قاریشمقدر. بعضیلری لینوس پطرسك نائبی و خلفی اولدیغنی واندن صکره‌کی پاپاقلیتوس ایله انقلیتوس ایکی مسمایه عائد اولمیوب برمسمایه عائد اسم ایدوکنی بیان ایلدیلر. صکره‌کی پاپالرك اسملری دخی ترتیب وسائره‌جه خیلی اختلافه تصادف ایتمشدر. یوحنا اسمیله مسمی اولان پاپالرك ترتیب و تاریخلری پك غامضدر.

پاپالرك اسملرینی و تاریخ ریاستلرینی حاوی جدولدن برجه معتبر اولان قرون اولی نهایتنه دکین افراز اولنان بر پارچه زیرده درج اولندی. کوستریلان تاریخلر میلادیدر.

(پاپانك اسمری)	(تاریخ ریاستلری)	
پطرس		٤٢
لینوس	(٦٦)	٦٧
قلیتوس		٧٨
اقلیماند (۱)	(٩١)	٩٠
انقلیتوس		١٠٠
اورستوس	(١٠٠)	١١٢
اسکندر (۱)	(١٠٨)	١٢١
سقستوس (۱)	(١١٩)	١٣٢
تلسفورس	(١٢٧)	١٤٢
ایژینوس	(١٣٩)	١٥٤

بيوس (١)	(١٤٢)	١٥٨
انيستيوس	(١٥٧)	١٦٧
سوتيروس	(١٦٨)	١٧٥
ويثريوس	(١٧٧)	١٨٢
ويقتور (١)		١٩٣
زيفيرينوس	(٢٠٢)	٢٠٣
قالقستوس		٢١٧
اوربانوس (١)	(٢٢٣)	٢٢٧
بونتيانوس	(٢٣٠)	٢٣٢
انيتروس	(٢٣٥)	٢٣٨
فابيانوس	(٢٣٦)	٢٤٠
قورنيليوس	(٢٥٠)	٢٥٤
لوستوس	(٢٥٢)	٢٥٥
استفانوس (١)	(٢٥٣)	٢٥٧
سقستوس (٢)	(٢٥٧)	٢٦٠
ديونيسيوس	(٢٥٩)	٢٦١
فليقوس (١)	(٢٩٦)	٢٧٢
تيقيانوس		٢٧٥
قايوس		٢٨٣
مرشلينوس		٢٩٦

مرشلؤس (۱)	(۳۰۹)	۳۰٤
اوسابیوس	(۳۱۰)	۳۰۹
ملقیادس		۳۱۱
سلوسترؤس		۳۱٤
مرقس		۳۳٦
یولیوس (۱)	(۳۳۷)	۳٤۱
لیباریوس		۳٥۲
فلیقوس (۲)	(۳٥٥)	۳٦۳
داماسوس (۱)		۳٦٦
سیریشوس		۳۸٤
انستاسیوس	(۳۹۷)	۳۹۹
اینوشنسیوس (۱)		٤۰۲
زوسیموس		٤۱۷
بونیفاشیوس (۱)		٤۱۸
شلستینوس (۱)	(٤۲۲)	٤۲۳
سقستوس (۳)		٤۳۲
بیوك لاون (۱)		٤٤۰
ایلاریوس		٤٦۱
سمبلیشیوس		٤٦۸
فلیقوس (۳)		٤۸۳

٤٩٢		زيلاسيوس (١)
٤٩٦		انستاسيوس (٢)
٤٩٨		سيماخوس
٥١٤		هرمزداس
٥٢٣		يوحنا (١)
٥٢٦		فليقوس (٤)
٥٣٠		بونيفاشيوس (٢)
٥٣٢	(٥٣٣)	يوحنا (٢)
٥٣٥		اغابيتوس (١)
٥٣٦		سلواريوس
٥٣٧		ويژيلوس (١)
٥٥٥		بلازيوس (١)
٥٦٠		يوحنا (٣)
٥٧٤		بندكتوس (١)
٥٧٨		بلاژيوس (٢)
٥٩٠		بيوك غريغوريوس (١)
٦٠٤		سابنيانوس
٦٠٧		بونيفاشيوس (٣)
٦٠٨		بونيفاشيوس (٤)
٦١٥		اديوداتوس (١)

بونیفاشیوس (۵) ۶۱۹
اونوریوس ۶۲۵

بقیه‌سی ایکنجی و اوچنجی کتابلرده یازیله‌جقدر ان شا الله تعالی .

- ۲۷ -

غوتلر

قبل الهجره

تقریباً (۶۰۰ — ۵۴)

غوت قبیله‌سی سوئه و (جرمانیا) اقوامندن معدود غلبه‌لکلی بر قبیله اولوب قرون اولاده اسیاده ساکن ایدیلر . هجرتدن مقدمکی التنجی عصرده اوروپاده واقع بوهیمیا (چه‌بلادی) و بعده اسلاو ممالکنه کیدرك اورالری وطن اتخاذ ایلدیلر .

قبیلهٔ مذکوره بریسی استروغوت (شرق‌غوتلری) دیکری ویزیغوت (غرب غوتلری) نامیله ایکی بیوك قسمه منقسم اولوب استروغوتلر اسلاو بلادینك شرق طرفلرنده، ویزیغوتلر غرب حوالیسنده یرلشدکدنصکره طونه سواحلنده‌کی ممالك رومانیه‌یی‌سهام تجاوزوخساره هدف ایتمشلر ایدی .

یونلر قبل الهجره (٤٥٠) تاریخلرنده بلاد رومانیه یه خیلی مضرتلر کوسترد کلرندن روما امپراطوری اورل عسکرله کیدرك بالذات محاربه وجله سنی تنکیل ایلدی. یونك اوزرینه برمدت اختیار سکون ایتش اولدقلری حالده (٤٠٠) تاریخلرنده ینه بلاد رومانیه یی اضراره باشلادقلرندن غول وایلاریا ممالکنی پایمال هجوم وخسار ایلدیلر. اولوقت روما امپراطوری یولنان اسکندر سویر عسکرله اوزرلرینه کیدرك برتربیهٔ شدیده اعطا ایلدی.

(۳۷۵) تاریخلرنده غوتلر قره دکز سواحلنده کی بلاده هجوم ایلدکلرندن اوصره ده فرسلرله محاربه اوزرنده بولنان امپراطور فلیپ محاربهٔ مذکوره یی بالتعطیل قبائل مذکوره یه کیدرك مضرتلرینی ازاله ایتدی. یونلر قیصر ثیودوس زمانینده دخی راحتسز لکلری جهتیله شدتلی برتنکیله تصادف ایلمشلردر.

غوتلر یوتنکیلدن صکره ده راحت طورمیوب قیصر غالیین ووالیریین زمانلرنده یونان بلادینه اچلهرق ایاق باصدقلری یرلری خراب ایدیویردیلر. امپراطور قلود مسند نشین حکومت اولدقده عسکرله اصلاحاته قیام ایدرك تایسوس نام محلده بالمحاربه غوتلرك جمعیتلرینی پریشان ایلدی (۳۵٤).

غوتلرینه جمعیتلرینه انتظام ویروب قیصراوره‌لیینك ایام حکومتنده رعنی طریقیله ژانسه‌یه قدر هجوم وقارشولرینه کلان روما اردوسنی تارمار ایتدکدنصکره وندیك سواحلنه ایندیلر . بونلرك تجاوز شدیدلری روماجه پك بیوك دهشت یوز کوسترمسنه سبب اولمغله سناتو فالجیلره مراجعت ایلدی . فالجیلر بوبلیه‌دن خلاص برطاقم انسانلرك قربان ویرلمسنه متوقف اولدیغی جوابنی ویردیلر . اوصرده سوق اولنان قوهٔ عسکریه مه‌تور سواحلنده برغلبه قازاندی . لکن روما اهالیسنك بو غلبه ایله دهشتلری زائل اولمدیغندن رومانك اطرافنه برمتین سور انشا وداچیا (مملکتین) حوالیسی بونلره ترك اولنمق اوزره قبول مصالحه ایلدیلر . داچیااهالیسی میسی طرفلرینه نقل ایله طونه نهری روما بلادیله داچیا اراسنده حد فاصل اعتبار وحوالیٔ مذکوره غوتلره تسلیم اولندی (۳۵۰) .

امپراطور پروبوس زمانده غوتلر بعض قبائل ایله براشوب غول ولایتنی پایمال ایتکله پروبوس براردو ایله اوزرلرینه کیدرك استیلا ایلدکلری یرلری استراد ایتدکدن صکره قبائل مذکوره فرار ایتدیلر . پروبوس دون نهرینه قدر ارقه‌لرینی براقدی . امپراطور مشار

الیه اول اثناده غوت وقبائل متفقه‌لرندن خیلی عسکر دخی اردوسنه قید ایتدی ایسه‌ده هیچ برسی ثبات ایتیوب هپسی فرار ایتمشلردر (٣٣٩) .

قیصر دیوقلتنك اثنای حکومتنده غوتلر و وندال، ژبید، بورغوند اقوامیله برلشوب حکومت رومانیه علیهنه قیام ایتمك اوزره اولدقلری حالده دیوقلتن بونلرك ارالرینه نفاق دوشوره‌جك اسبابه تشبث ایلدی . یکدیکری علیهنده تحاوزه باشلامرندن رومیلر استفاده ایتمشلردر (٣١٩) .

غوتلر بیوك قسطنطین‌زمانینده رومانیلری مضطرب ایده‌جك حرکاتده بولندیلر . قسطنطین عسکرله کیدرك غلبه وایچلرندن کایتلو عسکر الوب اردوسنه قید ایتدی (٣٠٤) . بوعسکری فودراتی دیو یاد ایدرلر ایدی .

غوتلر (٢٨٦) سنه‌سنده اریوس مذهبنی قبول ایلدیلر .

اسیای شرقیه‌ده بولنان هون قبائلی (٢٤٧) تاریخنده اورال طاغلرینی اشرق آلن قبائلی بلادینی استیلا ایتدکدن صکره طونه سواحلنده‌کی غوتلری دخی پایمال ایتدکارندن روم امپراطورینك شریك حکومتی والانس بونلری میسی طرفلرینه یرلشدردی .

ویزیغوتلر (۲۲٦) تاریخنده حکمدارلری الاریق ایله برابر طونه طرفلرنده کی موطنلرینی ترك واقربا و ارقداشلری اولان استروغوتلردن مفارقت ایتمکله بونلرك وقایع تاریخیه‌لری اسپانیا مبحثنده تفصیل اولنه‌جقدر .

ویزیغوتلر ایرلدقدن صکره استروغوتلر قره‌دکز سواحلنده قالوب اورالرده مقدار نفوسلری ازالدیغندن ضعفه دوچار وهون قبیله‌سنك تجاوزاتنه هدف اولدیلر .

هونرك رئیسلری اتیلا (۱٦٥) تاریخنده وفات ایدرك شوقومك سطوت سابقه‌لری منکسر اولمغله استروغوتلر نفسلنوب نقصانلرینی اکمال واعادهٔ استقلال ایدرك دیتریخ (تئودریق) نام ذاتی حکمدار انتخاب ایتدیلر .

تئودریق استروغوت رئیسی تیودومیرك اوغلی اولوب رومایه ارالرنده سبقت‌ایدن مسالمتی تأمین ایچون مقدما پدری طرفندن رهن اولمق اوزره استانبوله کوندرلمش واورادە بیومشیدی . حکمدار اولدقدن صکره اسلاولرله محاربه‌یه کیریشوب بلاد رومانیه‌یه هجوم ایتش وقره‌دکز ایله ونديك کورفزی میانندەکی ممالکده نفوذینی بالاعمال (۱٤۷) سنه‌سنده براستروغوت حکومتی تشکیل ایلمشدر .

تئودریق حکومتنی اعلان ایتدکدن برمدت صکره یه قدر دولت شرقیه ایله خوش کیچنوب برکونه فنالقده بولنمامش ودولت مشار الیها ممالکی جوارنده بویله بر حکومتك تشکلندن ممنونیت کوسترمشیدی ٠

روم دولت شرقیه سنك کوسترديکی شو ممنونیت جدی برصورتده دکل ایدی ٠ استروغوتلری تألیف صورتیله قوللانمق واورالق مبتلا اولدیغی مشکلات ملکیه یی ازاله ایدنجه یه قدر اویالاندروب بعده حکومت مذکوره یی محو ایتمك مقصدینه مبنی ایدی ٠ بروقت کچدکده تئودریق دولت مشار الیهانك مضمریني حس ایلدیکندن عسکرله علیهنه قیام وتراقیا قطعه سنی اشغال استانبولی محاصره ایلدی٠

امپراطور زنون تؤدوریقی اشغال ایده جك برتدبیره تشبثله ایتالیایی استیلا ایتمکی اخطار وبونك ایچون تشویقات مؤثره اجرا ایله برابر ممالکنك جانب غربیسنده بولنان اراضینك برمقدارینیده تؤدوریقه ترك ایتمکله تؤدوریق بوصورتی ممنوناً قبول ایتمشدر ٠

ووندال قبیله سندن ادواقرنام برمتغلب غرب روم امپراطور اخیری رومولوسك خلعندن صکره باشنه طوپلادیغی قبائل مختلفه یه حکمدار صفتنده کورینوب

شوحکومتی دولت شرقیه‌نك تصدیق التنده کوستر مکده وایتالیا بلادندن راوینا شهرینی مرکز اتخاذ ایله حکم یورتمکده ایدی.

تؤدوریق ادواقرك علیهنه‌قیام وایتالیانك استیلاسنه تشبث ایلدکده ادواقر مدافعه‌یه باشلایوب درت سنه مدت ارالرنده حربا متداد ایلدی. وتؤدوریق هجرتدن مقدمکی (۱۲۹) سنه‌سنده راوینایی ضبط ایله ادواقری اولدردی. شهرمذکوری ضبطایتدکدن صکره‌تؤدوریقك ایتالیا حکمدارلغی شرق امپراطوری زنون طرفندن رسماً تصدیق اولنمشدر.

تؤدوریق (۱۲۲) سنه‌سنده دائرهٔ حکومتنده بولنان قبائل مختلفه ارالرنده جریان ایدن عادات ومعاملاتی الغا وعمومی برقانونه ربط ایتمك ایچون نامنه نسبتله تنظیم ایتش اولدیغی قانوننامه‌یی تدریجاً ایله جمله‌یه قبول ایتدردی. وکندوسی هرنقدر اریوس مذهبنده ایسه‌ده رؤسای روحانیه ایله‌ده حسن امتزاج ایدرك اجرای ایین خصوصنده هپسنه حریت اعطا ایلدی.

اریوس مذهبی علیهنده‌بولنان اسافقه‌دن سوه‌رینوس مذهب مذکور علیهنده بولنان خرستیان حقلرنده تقبیحات شدیده‌یی حاوی تألیف ایتش اولدیغی برکتابی نشر

ایتمسندن طولایی اریوس مذهبنده کی استروغوتلر حدتلنوب بعض اسباب ایرادیله سوه‌رینوسی تحت محاکمه یه الدردیلر. ونشریاتنی برقتوللك حکومتی میدانه چقارمق ایچون بر اتفاق خفیه حمل ایله اعدامنه حکم استحصال ایلدیلر. تؤدوریق سوه‌رینوسك اعدامندن صرف نظرله حبسیله اکتفا ایلدی.

(٩٩) تاریخنده امپراطور ژوستینین اریوس مذهبنده اولان خرستیانلرك ممالکندن طردلرینه وکنیسالرینك سد اولنمسنه دائر اوامر عمومیه نشر ایتش وتؤدوریق هرنقدرکه ملکنده حریت مذهبیه التزامنده کورنمش ایسه ده کندوسی ذاتاً اریوس مذهبنده بولنمش اولدیغندن امپراطورك مذهبداشلری حقنده کی شدتنی تخفیف ایتدرمك وقسطنطینیه ده کی اریوس مذهبی رؤساسی واسطه‌لریله امپراطوره برسوز اکلاتمق ایچون محبوس سوه‌رینوسك قاین پدری سماخوس ایله روما پطریقنی استانبوله کوندردی.

شو مبعوثلر ایسه اریوس مذهبنك علیهنده بولندقلرندن تؤدوریقك مرضیسنه موافق حرکت ایتیوب استانبوله وصوللرندن صکره هیچ برایشه موفق اولمقسزین یه عودت ایلدیلر. تؤدوریق شوایکی مبعوثك موفق اولهمامارینی امپراطور ایله بر اتفاق خفی عقد ایتش

اولملرینه حمل ایله کرك انلری وکرك محبوس سوه‌رینوسی اعدام ایتدردی. وبونکله برابر کندو ممالکنده بولنان قتولکلرك طرد وتبعیدینه‌ده تشبث ایلدی. اجرایه وقت قالمقسزین فوت اولدی. (٩٦).

استروغوت حکومتنك هردرلو رونق وانتظامی تئودوریقك اثنای حکومتنده ایدی. وفاتندن صکره‌یرینه قائم اولان حفیدی اتالاریقك بدایت مأموریتنده اسباب تنزل یوزکوسترمکه باشلادی.

اتالاریق جلوس ایتدیکی وقت سکز یاشنده ایدی. اناسنك وصایتی التنده حکومت جریانه باشلادی. لکن استروغوت اعیانی ایشی مزبوره‌نك یدنده براقیوب هر بریسی باب استبدادی کشاد واعمال انواع فساد ایلدیلر. اتالاریق ایسه (٨٨) تاریخنده وفات ایتمش وزماننده قتولك کنیساسی ایتالیاجه حریت کسب ایلمشدر.

اتالاریقك وفاتنده یرینه تؤدوریقك قرنداشی اوغلی تیوداتس جلوس ایلدی. وبوده پك اقتدارسز اولدیغندن ایتالیاده اچلمش اولان باب اختلال زماننده توسع ایتدی. شرق امپراطوری ژوستینیین ایتالیایی دولت شرقیه ممالکنه ربط ایله غوتلریدلرندن نزع ایتمکی ارزو ایتمکله جنرال بلیساریوسی بوارزوسنی ترویج ایچون عسکرله

ایتالیایه کوندردی. بلیساریوس عساکر کثیره ایله کیدرك ناپولی یی بالمحاصره یکرمی کون ظرفنده ضبطه موفق اولمشدر (٦٨).

استروغوتلر حکمدارلری تیوداتس اقتدارسزلغنه وزمانك کوستردیکی اقتضایه بناءً خلع ایله اصحاب اقتداردن تیکسی حکمدار انتخاب ایلدیلر (٦٨).

تیکس یوز الی بیك نفر عسکر تدارکیله بلیساریوس علیهنده حرکته حاضرلندی. بلیساریوس ایسه ناپولی ایشنی یولنه قویدقدنصکره کیدرك رومایی ابلوقه التنه الدی (٨٥).

تیکس برسنه مدت بلیساریوسه مقاومت ومدافعهٔ شدیده کوسترمش اولدیغی حالده رومانك محافظه‌سنه امکان کوره‌مدیکندن بالضروره‌اورایی ترك ایله راوینایه چکلدی. وبلیساریوس کیدرك راوینایی محاصره ایتدی.

استروغوتلرك کوسترد کلری مدافعات شدیده شرق دولتنه خیلی مشکلات حدوثه سبیت ویردی. وبو اثناده تیکس امپراطور ژوستینیینه مراجعتله مصالحه طلب ایلدکده مشکلات حاضره‌یی تخفیف ایچون تیکسك عرض ایلدیکی شروط موجبنجه ایتالیا ممالکی شرق دولتی حمایه‌سنده اولمق اوزره کندو یدنده قالمسنه وبو شرط

ایله مصالحه یه امپراطور مساعده کوستردی ایسه ده بلیساریوس قبول ایتیوب محاصره یه دوام ونهایت الامر راوینایی ضبط ایلدی (۸۱) ۰

راوینانك رومالولر طرفلرندن ضبطنی متعاقب اراریك جلوس ایتدی ایسه ده ملکی امپراطوره تسلیم مراداده اولدیغی اکلاشلغله عسکری طاقمی کندوسنی قتل ایلدیلر ۰ (۸۱) ۰ وبوندن صکره استروغوتلر توتیلا نام ذاتی حکمدار انتخاب ایتدیلر (۸۱) ۰

توتیلا استرداد ممالك مقصدیله تدارکات ممکنه یه تشبث وبالاقدام رومایی استرداد وضبط ایتدی (۷٦)

توتیلا مملکتك انضباطنی اکمال ایله مشغول اولدیغی صره ده لوقانیا طرفلرنده بولنان عسکر اراسنده بعض اختلال ظهور ایتدیکی خبرینی الدیغندن اصلاح ایچون لوقانیایه عزیمت ایتدکده بلیساریوس توتیلانك غیابندن بالاستفاده رومایی بتکرار استیلا ایلدی (۷۵) ۰

بواستیلادن صکره بلیساریوس قسطنطنیه یه چاغرلدیغندن کتدکدن صکره توتیلاده بونك غیابندن استفاده وینه رومایی استرداد ایدی ویردی (۷٤) ۰

امپراطور ژوستینین طرفندن (۷۰) تاریخنده تعیین اولنان نارسیس نام قوماندان عساکر کثیره ایله توتیلا

اوزرینه کتدی. امبریاحوالیسنده واقع تاژینه نام موقعده نارسیس ایله محاربه یه باشلادی ایسه ده عسکری منهزم وکندوسیده مقتول اولمغله استروغوتلر طرفلرندن تهئیاس حکمدار انتخاب اولندی (۷۰).

تهئیاس نارسیس علیهنده تدارکات لازمه یه تشبثله بش سنه مدت مدافعه ومقاومت کوسترمش اولدیغی حالده عاقبت کوم قربنده واقع دراقو ساحلنده بالمحاربه عسکری منکسر وکندوسی مقتول اولمش وایتالیا ممالکی رسماً شرق دولتی ممالکنه ضم ایدلمشدر (٦٥).

بوندن صکره ارتق استروغوتلرك اعادهٔ حکومت ایده جك اقتدارلری وروملرك بوندریغی التنده یشامغه امنیتلری قالمدیغندن هرطاقمی برطرفه طاغلدی. وایتالیا ممالکی (٥٤) تاریخنده قدر دولت شرقیه ولایاتندن معدود اولدی.

- ٧٢ -

لومبار دیالولر

قبل الهجره

(٧ - ٩٣)

لومباردیانك اهالیٔ اصلیه سی جرمانیا یاخود لونغورد نامیله یاد اولنورلر ایدی. صکره لومبارد دیو

شهرتیاب اولدیلر . بونلر الب طاغلریله الپ نهرینك اراسنده‌کی مواقعده ساکن ایدیلر. مؤخراً رن نهری سواحلنه یایلهرق هجرتدن مقدمکی اوچنجی عصرده الب طاغلرینك جهت غربیه‌سنه نقل ایتمش و برمدت کچدکده دولت رومانیه ولایاتندن معدود بانونیایه کتمشلر ایدی.

قبائل مذکوره هجرتدن (۹۳) سنه مقدم لومبارد متعیناتندن اودوین نامنده برذاتی اوزرلرینه دوق انتخاب ایتدیلر. (۶۱) تاریخنده اودوینك وفاتیله اوغلی برنجی البوین یرینه اوطوردی.

البوین حین جلوسنده زیردستنده اولان مملکت نوریقه وبانونیادن عبارت وداشیا، اواره، سرمیا بلادیله محدود ایدی.

مؤخراً ژپیده‌لولرله بالمحاربه غلبه وحکمدارلری قونیمندی میدان حربده اعدام ایدرك قزی زورامندایی تحت اسارته الدی.

البوینك شوغلبه‌سندن صکره مملکتنه مجاور اولان ایم وقبائلك هپسی خوفه ذاهب اولمغله بین‌الملوك اکتساب عظمت ایتمشدر. شوعظمت کندسنی ایتالیا علیهنه اعلان حرب ایتمکه تشویق ایلدی. (۵۵) تاریخنده

دائرهٔ اطاعتنده بولنان ساقسونیالولر ایله قبائل سائره‌دن بربیوك اردو تشکیل ایله ایتالیا اوزرینه یوریدی.

البوین ایتالیا علیهنه قیام ایلدیکی صره‌ده ایتالیای رومانیه والیسی البوین ایله میانه‌لرنده‌کی موالات جهتیله ایتالیالولره معاونت ایتمدیکندن البوین مقابله‌یه تصادف ایتمکسزین ایتالیا بلادینه داخل اولدی.

ایتالیایه داخل اولدقده‌نصکره ایتالیالیلر غیظ وغیرته کلوب تدارك ایلدکلری عسکرله البوینك اردوسنه‌هجوم وبندقیه اوزرنده بالمحاربه غلبه ایلدیلر.

البوین بوندن صکره عسکرینی جمع ایله ایتالیانك بعض بلادینی استیلا وباویایی اوچ سنه‌مدت محاربه ایله ضبط ایدرك عاصمهٔ مملکتی اورایه نقل ایتدی.

فرانسه قرالی قلوتیرك قزی والبوینك زوجه‌سی بولنان قلودو سوندا اوحادثه اثناسنده وفات ایتکله مقدمجه حرباً غلبه ایلدیکی ژپیده قرالی قونیندك قزی اولوب یداسارتنده بولنان زورامندایی تزوج ایتمشدر. البوین قونیندی اعدام ایتدنصکره ویرونا‌ده طرح ایتمش اولدیغی مجلس عشرتده قفا کوکنی قدح اتخاذ ایله ایچنه شراب طولدروب ایچدکدن صکره کوکی شرابله طولدروب زورامندایه کوندرمش وزورامندا بومعامله‌دن

استلزام ایتمش اولدیغی تأثیری پدرینك اعدامندن نشئت ایدن تأثیرات وجدانیه‌سیله برابر درونده صاقلامشیدی. بناءً علیه البوین حقنده‌کی غیظنی بوجهله ازاله ایده‌مدی. والبوینك اعدامنی دوستی هلیمشه تحمیل ایتدی.

البوین برکیجه اویخو اویور ایکن هلیمشس ایله زورامندا برلکده یاتاغنك یانه کیدرك بعدالاعدام ایکیسی برابر راوینایه فرار ایلدیلر.

مزبوره فرارندن صکره اکسارخوس لوتزینوس ایله ازدواج وهلیمشی تسمیم افکارینه دوشدی. ترتیب ایتدیکی زهرلی شربتی هلیمشه صوندقده مرقوم حقنده‌کی سوء قصدی حس ایتمش اولدیغندن ابتدا شربتك برازینی کندوسی ایچمسنی زورامندایه تکلیف ایلدی. زورامندا ناچار شربتك بر مقدارینی ایچوب بوندن حاصل اولان امنیتی اوزرینه بقیه‌سنی هلیمشس ایچمش اولدیغی حالده ایکیسیده مسموماً وفات ایتمشلردر.

البوینك وفاتنده یرینه اوغلی قلیف اوطوردی(۴۹). بر سنه مدت حکومت ایتدکدنصکره باویاده اوتوز ایکی نفردن مرکب بر جمهوریت تشکل ایتدیکندن قلیفك حکومتی زائل اولدی.

شو جمهوریت (۳۸) سنه‌سنه قدر دوام ایلدی ۰ سنهٔ مذکوره‌ده لومبارديالولردن اوتاريس نام ذات قراللغی احراز ایتمش و بونلرك زمانده دائرهٔ مملکته غلبه ایدن متعینان حکومت استقلالنی محو ایتمشدی ۰ قرال مشارالیه (۳۱) سنه‌سنده فوت اولوب یرینه جلوس ایدن دامادی اژیللف متعینان ایله خیلی محاربه‌لر ایدرك بالاخره غلبه و روم دولت شرقیه‌سی ممالکندن دخی قریمونه، مانتو وبادوبی ضبط ایلدی ۰

هجرتدن یدی سنه مقدم اژیللف فوت اولمغله یرینه ادالوالد جلوس ایتمشدر ۰

بقیه‌سی کتاب ثانیده یازیله‌جقدر ان‌شاالله تعالی ۰

- ۲۹ -

ایتالیای رومانیه‌ده اکسارخوسلر

ایتالیانك برقسمی لومبارديالولرك، دیکر قسمی رومانیلرك یدلرنده اولمق اوزره ایکی‌یه تقسیم اولندقده قیاصره طرفلرندن ایتالیای رومانی دائره‌سی اکسارخوس عنوانی آلتنده والیلر معرفتلریله اداره ایتدرلدی ۰

شو والیلرك اداره‌لری هجرتدن (۵۵) سنه مقدم باشلایوب هجرتك (۱۳۰) سنه‌سنه قدر ممتد اولمشدر ۰

اکسارخوس لفظی یونانیجه قوماندن معناسنه‌در. رومانیلر زمانلرنده کلیسالردن بعضیلرینك رؤساسنه شو نام اعطا اولنمشیدی. صکره برده مدنی اکسارخوس اعتباریله ایتالیا بلاد رومانیه‌سی والیلرینه عنوان اتخاذ اولندی.

ایتالیا بلاد رومانیه‌سنه تعیین اولنمش اولان اکسارخوسلرك برنجیسی نارسیس نامنده برذاتدر. جمله‌سی اون طقوز نفر اولمق اوزره نارسیس، لونین، سمارغد، رومن، قالینك، ژنارمیژیوس، ایلوثیر، لاسااق، پلاتون، ثیودور، اولیجیوس، ژیروقوار، ایکنجی ثیودور، ژان پلاتین، ثیوفیلاق، ژان دیثوقوپ، سقولاستیك، پول، اوتیخوس نام ذاتلردن عبارتدر.

(۱۳۰) تاریخ هجریده غرب و شرق کلیسالری ارالرنده حاصل اولان اختلاف روما امارتنك استقلالنی انتاج ایدرك اکسارخوسلغك لغویله بلاد مذکوره پاپانك ریاستی التنده بر جمهوریته منقلب اولمشدر.

فهرست

(افریقا)

صحیفه	
۲	افریقا جغرافیاسی
۱۱	افریقاجه اکتشافات
	(مصر)
۱۵	مصر جغرافیاسی
۲۱	مصر تاریخی
٤٥	اسکی مصریلرك مدنیتلری
٥۲	مصرده بطالمه دولتی
٦۱	اثیوبیا واثیوبیلر
٦٦	حبشه وحبشه‌لیلر
۷٥	بلاد مغرب جغرافیاسی واقوامی
۷۹	بلاد مغرب تاریخی
۸۳	قرتاجنه
۹۰	افریقای شرقیه وافریقای وسطی
۹٤	افریقای غربیه
۹۷	افریقای جنوبیه
۱۰۰	جزائر افریقا

صحیفه (اوروپا)

۱۰۵ اوروپا جغرافیاسی
۱۰۳ اوروپا اقوام قدیمه‌سی
(یونان)
۱۱٦ یونان جغرافیاسی
۱۱۷ یونان اقوام اصلیه‌سی
۱۱۸ یونانك بدایت مسکونیتی
۱۲۱ اتنه جغرافیاسیله تاریخی
۱۲۷ ترویه محاربه‌سی
۱۳۰ اتنه جمهوریتی
۱۳۷ اسپارته جغرافیاسیله تاریخی
۱٤٤ مسینیا محاربه‌لری
۱۵۰ یونانستانك بقیهٔ تواریخی
۱٦۸ ماکدونیا تاریخی
۱۷۵ بیوك اسکندرك وقایع تاریخیه‌سی
۱۸۰ ماکدونیانك بقیهٔ تاریخی
۱۸٦ ایپره تاریخی
۱۸۸ یونان مدنیتی
۲۰۵ ایتالیا جغرافیاسیله اقوامی
۲۱۰ ایتالیا وروم تاریخی

صحيفه

٢٨٥	غرب امپراطورلغی
٢٩٤	اسکی رومالولرك مدنیت وسائرمسی
٣٣١	پاپالر
٣٤٧	غوتلر
٣٤٨	لومبار دیالولر
٣٥٢	اکسار خوسلر

صحیفه	سطر	خطا	صواب
۲۸	۱۵	ریان بنی بن	ریان بن
۳۹	۳	رحبام	رحبعام
۸۲	۱۷	تغالی	تعالی
۱۲۱	۷	فرامسزلر	فرانسزلر
۱۳۲	۱۰	قاردوس	قادروس
۱۳۸	۱٤	ددوازهٔ	دروازهٔ
۱٤۳	٥	معارف	معاف
۱٤۸	۱۲	اسپاته	اسپارته
۱٥۷	۱٤	بیپونیوس	پلوپونیس
۱۷۹	۲۰	اوتو	اوتوز
۱۸۲	۱٤	شرطریله	شرطلریله
۲۰۱	۸	استعانه طلب	استعانه
۲۱۲	۱۰	الدلالونغ	الب‌لالونغ
۲۲۸	۱٦	حصوله	حصول
۲٦۰	۱٤	عقد مسارعت	مسارعت
۲۷۸	۱۹	براری	برادری
۲۸۸	۱٦	بعده	بعد
۳۰٦	۱۹	کندوینه	کندوسنه

صحیفه	سطر	خطا	صواب
۲۰٦	٥	ارکلکار	ارککار
۳۱٦	۱۰	تعلیم	تعالیم
۳۲۲	۱۳	قرری	قراری
۳۲٤	٦	اسکنه‌ریه	اسکندریه
۳۲۹	۸	ارتکارب	ارتکاب
۳۳۳	۱۱	پاپانك	پاپالرك

بعض نقطه کبی شیلر دخی سهویات طبعیه اولو
اوقـونورکن طبع سـهوی اولدقلری بالبداهـه معل
اوله‌جغندن جدوله قونلمدی

باب عالی جاده‌سنده کیرقور افندینك ٤٤ نومرولی « عصر »
کتبخانه‌سیله جاده مذکوره اوحانس افندینك ٣٨ نومرولی وطن
کتبخانه‌سی حسابلرینه طبع اولنان کتابلردن بعضلرینك اسامیسی

کوچك نغت	غروش ١٥	جغرافیای حکمی	غروش ١٠
رهنمای غراسین	١٥	دهشت	٤
افعال سماعیه	— ٧	انیبال	٥
شفق	١٠ عدد ٢٥	کلدسته	٥
کلشن	٢٧ عدد ١٣	مجامع جوامع	١٠
جناستیق	٥	برمتورمه‌نك حسیاتی	— ٢
ترق	— ٤	رومه‌لؤ وزولیه فاجعه‌سی	٣
جیله	— ٣	وه‌رونه‌نك ایکی اصلزاده‌سی	٢
وه‌نوس	— ٣	سهوقومدیاسی	٢
ادبیات غربیه	٥	هوشنك	— ٧
شایان	— ٢	مرات العبر جلد ٣	٣٠
دونت	٤	محنت باخود افتراق عشق	— ٧
تصویر حسیات	٣	پارس فاجعه‌لری	٣٠
فروزان	— ٣	اطه‌ده سویلدکلرم	٤
برسرسری	١٥	اوقو یاز	٥
سزارین	٥	شکوفه‌زار پاره ١٠	٦
اسلان آوجیلری	٣	شام تاپخی	— ٣
بدبخت عاشقلر	— ٢	ترهات	٣
بولنسون	٤	برهن	٢
بوده بولنسون	٥	مجموعهٔ متفرقه	— ١
آفاقه برنظر یاخود زوال عشق	٥	قهرمان قز	— ٧
مکمل انشا	٥	امداد امداد	١٧
تجارب حکمیه	— ٢	نغمات قلب	— ٢
علاوه‌لی لاحقهٔ نفحة لادب	— ٧	فائق الاثار عدد ٣	— ٧
رهنمای مکالمهٔ فارسیه	— ١	ترجمه‌لرم	— ٢
مقدمات هندسه	٣	جال اجال	٢
مبادیٔ حکمت ادبیه	— ١	میرابو و صوفی	٥
حیرت اوسمهٔ عرویت	٣	لطائف فقرات	٢
مباحث متنوعه	٦	انکتریق رساله‌سی	١٢

یلاده محرر کتبلرده طشره‌ن وقوعبوله‌جق سپارشلر ایچون

مرآت العبر

مفصل تاریخ عمومی

مؤلفی

دیاربکرلی سعید پاشا

صاحب و ناشری

عصر کتبخانه‌سی صاحبی کرقور

دردنجی جلد

معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتیله

استانبول

(قره‌بت وقصبار) مطبعه‌سی - باب عالی جاده‌سنده نومرو ۲۵

۱۳۰۴

مرآت العبر

مفصل تاریخ عمومی

مؤلفی

دیار بکرلی سعید پاشا

صاحب و ناشری

عصر کتبخانه‌سی صاحبی کرکور

دردنجی جلد

معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتیله

استانبول

(قره‌بت وقصبار) مطبعه‌سی - باب عالی جاده‌سنده نومرو ۲۵

۱۳۰۴

درردنجی فصل

بیز انس قرون اولی وقایع تاریخیه‌سی
قبل الهجره

(۲۲۷ - ۱۳۰۰)

بیز انس شهرینه بیز انتیوم دخی دینلور . شهر مذکور ازمنهٔ قدیمه‌ده یونان بلادندن معدود و بوسفور (استانبول بوغازی) ساحلنده واقع اولوب شمدی‌کی استانبول شهر شهیرینك برقسمی‌ایدی. هجرتدن مقدم‌کی (۱۳۰۰) تاریخلرنده مجار مهاجرلرندن بر طائفه بنا ایلدیلر . بدایت بناسنده برکوچوك بلده‌دن عبارت ایدی. صکره‌لری کسب جسامت ایتمشدر .

کیانیان دولتی حکمدارلرندن برنجی دارا قبل‌الهجره (۱۱۱۰) تاریخلرنده اوتانس نام قوماندان رفاقتیله سوق ایلدیکی عسکر بلدهٔ مذکوری خراب‌وبلاد فرسه رجعت ایتدکدنصکره اتحاد یونانی قوماندانی یوزانیاس دوری ویونانیلردن بر جماعتله کیدرك بلدهٔ مذکوره‌یی تعمیر ایتدردی .

بلدهٔ مرقومه‌نك موقعی احسن مواقع دنیا و لیمانی تجارتجه موردفوائد لایحصی اولدیغندن اهالیسی ثروت عظیمه‌یه مظهر اولدیلر .

بلدهٔ مذکوره‌یی ایکنجی معموریتندن صکره لقدمونی طائفه‌سی بنا ایدرك امور سیاسیه‌سی شو طائفه‌نك اتحاد و انتخاب عمومیلری التنده بر جمهوریتك ید اداره‌سنده بولنمشیدی .

بر ارالق اتنه قوماندانلرندن کیمونك ید استیلاسنه کچمش اولدیغی حالده از وقت صکره یه اتحاد اصلیسنه رجعت ایلدی . اتحاد مذکوره مربوط اولدیغی اتنه لولرك حمایه‌سی التنده بولنه‌یور ایدی .

(۱۰۱۲) تاریخنده ردوس، سلقز، قاریا دائره‌لرنجه تأسس ایدن دیموقراتیه حکومت متحده‌سی رؤساسندن تراسیبوس نام ذات شهر مذکوری استیلا ایتمکله حکومت مذکوره دائره‌سنه دخول ایلدی . او تاریخدن صکره اتنه لولردن ایرلدیلر .

بیز انس شهری دیموقراتیه حکومت متحده‌سی دائره‌سنه داخل اولدقدنصکره صورت خصوصیه‌ده بر استقلاله‌ده نائل اولدیغندن بر خوش حالده بولنمش

وتجارت وثروتله اتنه‌لولری کچه‌جك بردرجه‌یه وارمش ایدی .

ماکدونیا حکمداری فلیپ ممالك یونانیه‌یی طرف طرف استیلا افکارینی احساس ایتدیکی صره‌ده بیز انسی تحت محاصره‌یه الدی . اهالی فلیپه مقاومت ایده‌جك قوتی حائز اولمدیغندن اتنه‌لولردن استعانه‌یه مجبور اولدیلر . اول اثناده فلیپك الچی یوك دشمنی اولان اتنه‌لی خطیب مشهور دیموستین فلیپه رغماً بیزانسلوله معاونت ایچون مؤثر نطقلرله اتنه‌لولری تشویق ایتدیکندن اتنه‌لولر بر قوهٔ عسکریه ایله بیزانسلوله معاونت فعلیه کوسترديلر . فلیپ ایش بیوبوب کندوسنی چوق وقتلر اشغال ایده‌جکنی اکلادیغی جهتله غلبهٔ کلیه ایچون تدارك ایلدیکی قوتی بر غلبهٔ جزئیه قازانمق ایچون تنقیص واوقاتنی بو یولده اضاعه ایتمکی تجویز ایده‌مدیکندن عسکرینی الوب رجعت ایلدی .

شهر فلیپك عسکریله محصور ایکن افق شمالیدن ـ هلال شکلنده ـ بر نور شعله‌سی بیزانسلوله نمایان اولوب متعاقباً اتنه‌لولك معاونتلری ورود ایتمکه باشلادیغندن اهالی او شعله‌یی بربشارت معنویه عد ایله حسن تفاؤل ایتمکله اندن صکره مسکوکاته هلال رسمنده بر علامت وضعنی تنسیب ایتدیلر .

استانبول دولت علیهٔ عثمنیه‌نك ممالك محروسه‌لرینه منضم اولدقده عثمانلی بیراقلرینه‌ده علامت مذکوره وضع اولندی . استانبوللك فتحندن مقدم او علامت مستعمل دكل ایدی .

بیوك اسكندرك غلبه‌سی هر طرفه دهشت افزا اولدیغی اثناده بیزانس اهالیسی اسكندره اطاعت كوسترديلر .

اسكندرك وفاتیله امراسی ارالرنده تقسیم ممالك منازعه‌سی ظهور ایلدكده بیزانس پولیسپرخونك معاونتیله انتیغونوسه و متعاقباً سلفكوسك مقاومتیله لیزماقه مدافعه كوسترديی . او صره‌لرده تراقیالولرله اسكیث قبیله‌سی وسائر قبائل وحشیه بیزانس شهرینی سهام هجومه هدف ایلدكلرندن اهالی بومهاجماتی دفع ایده بیلدیلر ایسه‌ده مؤخراً بوسفوره كیرن كیلرك هر بریسی ایچون بعض رسوم احداث ایتلری (۸۳۳) تاریخنده ردوس اهالیسیله ارالرنده بر محاربه تحدثه سبب اولدی . بیزانسلولر بثینیا (خداوندكار) و برغاموس (برغمه) حكمدارلرندن بالاستعانه جلب ایلدكلری عسكرله اتحاد و ردوس عسكریله محاربه ایلدیلر . غلبه ردوس عسكرنده قالدیغندن رسم مذكورك الغاسیله عقد مصالحه ایدلدی .

اسکی مورخلر بیزانس اهالیٔ قدیمه‌سنه صفات ذمیمه نسبت ایدرلر. اهالیٔ مرقومه ماکدونیا حکمداری فلیپك هجومنه قدر محافظهٔ وطن مزیتندن محروم ایدیلر. تازه‌لرك نغماتنی حربك نفیرینه وخطوظات نفسانیه ایله انهماکی غلبه و موفقیت شرفنی قازانمغه ترجیح ایدرلر ایدی. فلیپ بیزانسی محاصره ایلدکده محافظه ایچون تدارکات عسکریه و تدابیر تدافعیه‌یه قیام ایدن بیزانس قوماندانی لئون جمله‌یی تشویق و حمیتلرینی اویاندره‌جق معامله‌لر استلزام ایلدی. انشا ایتدرمش اولدیغی استحکاماتك محافظه‌سنه غیرتلری حاصل اولمش وفتوره تصادف ایتماملریچون استحکاملر صره‌سنده اشجی دکانلری یاپدروب محافظلرك مأکولاتجه هر درلو محظوظیتلرنیده التزام ایلمشیدی. یونکله برابر روما حکومتی ایله ده بر اتحاد تأسیس ایلدیکندن شو اتحاد بروجه مطلوب حصول‌پذیر اولوب سلفکیه حکمدارلرندن انتیوخس ویونتوس حکمداری مهرداد بیزانسی هدف تعرض ایلدکاری صره‌ده رومالولرك معاونتلریله بیزانسلولر وطنلرینی محافظه ایلدیلر. و رومالولر دخی پونتوس و ارشکیان حکمدارلرینك روما ممالکنی هدف تعرض ایلدکاری وقتلرده بیزانس اهالیسی انلره قارشو رومایه برسپر

اتحاد اولدیغندن رومالولر شو فائده یه مکافاةً بیزانس اهالیسنك حریتنی قبول ایتدیلر .

بیزانس او صورتله حریته مظهر اولدقدنصکره اهالیسی بربرلریله منازعه‌لره باشلایوب شو منازعه‌لرك ابتدادی هم کندولرینه همده روما بلادینه مخذور عظیم ملاحظه‌سنه بادی اولدی . بناءً علیه روما حکومتی حریت مذکوره‌یی الغا و بیزانسه بر والی تعیین وارسال ایلدیلر .

امپراطور سویرایله نیجه ارالرنده حرب تحقق ایلدیکی وقت بیزانس اهالیسی امپراطور مشارالیهك خلافکیرلریله اتحاد ایتکله سویر بیزانسی محاصره ایلدی . اهالی اوچ سنه مدت شو محاصره‌ده مدافعه کوسترديلر . و بالاخره زاد وذخیره‌لری دوکنوب اجلقدن تلف اولمغه باشلادقلری جهتله شهری سویره تسلیم ایتدیلر . سویر بیزانسی بعد الاستیلا اعیان اهالیی اعدام وشهرك سورینی اساسندن هدم وتخریب ایتدی . بوندنصکره امپراطور مشارالیهه افعالندن ندامت کلمکله خراب ایتدیکی یرلری بالتعمیر شهری اوغلی انطونینك اسمنه نسبتله «اوغستاانطونیا» نامیله تسمیه ایلدی .

قاره قوللانك امپراطور لغی اثناسنده بیزانس اهالیسنك امتیازات قدیمه‌سندن بعضیلری اعاده اولندی .

قیصر غالبین اهالینك بعض مرتبه مخالفتی اوزرینه سوق ایلدیکی عسکر شهری یغما و راست کلانی قتل ایلدیلر .

ایکنجی قلود زمانده غوتلر بیزانسه هجوم ایتکله مشارالیه اسباب مدافعه یه تشبثله غوتلری دفع وشهری محافظه ایتدی .

بیوك قسطنطین کرسئ حکومتی رومادن بیزانسه نقل ایتدکدنصکره بیزانسی بر بیوك شهر جدید مقامنه قومق اوزره پك چوق اعتنا و عمرانی تزیید ایدرك اسمنه نسبتله قسطنطنوپل (قسطنطینیه) تسمیه و عاصمه اتخاذ ایلدی (۲۹۲) . حین انشاسنده یونانیجه « حکمت مقدسه » معناسنه اولان اجیاصوفیا وابوالفتح والمغازی جنتمکان سلطان محمدخان غازی حضرتلرینك قسطنطینیه یی فتحلرندن صکره جامع شریف اتخاذیله ایاصوفیه دیو کست اشتهار ایدن معبدی جلد ثانیده کوستر ادیکی اوزره بیوك قسطنطین قبل الهجره (۲۹۲) سنه سنده یاپدردی . جامع شریف مذکورك طولی (۲۹۶)، عرضی (۱۴۳)، قبه سنك قطری (۱۱۵) و یردن قبه یه قدر یوکسلکی (۱۸۰) قدمدر . بناسنده اولان صنعت ولطافت مستغنئ توصیفدر .

مورخ دیونیسیوس ایله سائر بعض مورخلرك روایتلرینه نظراً قسطنطین زمانندہ قسطنطینیه‌نك محیطی قرق استاده (۷۴۰۰ مترو) ایدی .

قسطنطین کرسیٔ حکومتی رومادن اورایه قالدردقدن و ملکی اوغلارینه تقسیم ایله وفات ایتدکدنصکره اقطار شرقیه ممالکی اوغلی ایکنجی قسطنطینه حصه دوشدیکی جلد ثالثده بیان اولنمشیدی . ایکنجی قسطنطیندن بدأ ایله روم شرق امپراطورلغی تشکل ایلدی . قبل الهجره (۲۸۵) .

بیوك قسطنطیندن بدأ ایله قبل الهجره (۲۲۷) سنه‌سنه یعنی امپراطورلغك انقسامنه قدر قسطنطینیه‌ده جریان ایدن وقایع سیاسیه و تاریخیه جلد ثانیده تفصیل اولنمشدر . بو مبحثده او تاریخدن صکره‌سنی بیان ایده‌جکز .

- ۳۱ -

روم شرق امپراطورلغی

قبل الهجره بعد الهجره

(۱۷ — ۲۲۷)

امپراطور ثیودوس وفات ایدرکن ملکنی اوغلارینه تقسیم ایدرك شرق امپراطورلغی دائره‌سی اوغلی ارقادیوسه

حسنه اصابت ایلدیکی جلد ثالثده تفصیل اولنمشیدی .

ارقادیوس - قبل الهجره (۲۲۷) تاریخنده قسطنطینیه (استانبول)ده مسند حکمداریه جلوس ایلدی . شو ذات ضعف رأی اصحابندن اولدیغندن تاریخجه شایان بیان اولهحق اجراآت و معاملاته موفق اولهمامشدر . وفاتنده اوغلی ایکنجی ثیودوس کرسی حکومته اوطوردی (۲۱٤) .

ایکنجی ثیودوس - جلوس ایدرکن طفوز یاشنده ایدی . بو ده بیودکده ضعیف الرأی و قلیل الادراك اولدیغی کورلدیکندن امور حکومت وزراسنك ایادی اداره لرنده و همشیره سی پولیقریا (پولیشریا) نك النده قالوب کندوسی هیچ برایشه وضع ید مداخله ایدهمدی . بجملر بونك زمانده بلاد رومدن دیاربکر و میافارقین شهرلری ایله جوارلرنده بولنان محلاره هجوم و چوق یرلری تخریب ایله کلیتلو اموال اغتصاب ایلدیلر (۱۹۳) .

ایکنجی ثیودوسك اثنای حکومتنده هون قبائلی رئیسی اتیلا بانونیا (مجارستان) طرفلرندهکی هونلری بالاستصحاب دولت شرقیه تابع بلادی تسلط و یغما ایله برباد ایلدی . اتیلایه ویرکو اعطاسیله مصالحة دفع مضرتنه مجبوریت کورینوب شو مصالحه اتیلانك

روم بلادینه تجاوزینی تسکین ایتمش ایسه ده رومللر بوصورتی حکومتك قورقاقلغنه حمل ایتدیلر . بوده حکومتك اعتباریني تخفیفه بر سبب اولدی .

ایکنجی ثیودوسك وفاتنده همشیره‌سی پولیقریا مسند حکمداری یه اوطوردی (۱۷۲) .

پولیقریا ـ فطانت وذکاوتله متصفه ومعارف وحکمته اشنا برملکه ایدی . اوتاریخه قدر حکومت رومانیه ده نسوانك امپراطوریچه انتخابی سبقت ایتمامش اولدیغی حالده حکومتك انظار عامه ده منکسر اولان شان وسطوتنه وتقویت اداره حقنده کورینان نزومه مبنی پولیقریانك حکمدارلغی قبول اولنمشیدی . پولیقریا ایسه رومللرجه نسوانك حکومتی عادات جاریه خلافنده اولدیغنی بیلدیکی کبی بوندن طولایی اهالیجه کفتکو دخی تحدث ایلدیکندن قیام عمومیدن احترازاً مشار الیها اکا برمجلسدن مارسیین نام ذات ایله تزوج وزوجیله بالاتحاد امور حکومتی اداره ایتمشدر .

پولیقریانك اثنای حکومتنده مغلوبیت سابقه دن روم حکومتنه عارض اولان معیوبیتی ازاله مقصدیله هونلر اوزرلرینه عسکر سوق اولندی . طونه نهری قربنده یالمحاربه روم اردوسی بیوك هزیمته دوچار اولدقدن

صکره هونلرك رئیسی اتیلا ممالك شرقیه‌دن ماکدونیا طرفلرینه کیدرك اورالرجه‌ده نهب وغارت ویتشدن زیاده بلادی احراق ایدی ویردی . ویوزینی ماکدونیادن قسطنطینیه‌یه چویروب شهر جوارنده‌کی کویلره قدر یدمضرتنی اوزاتدی . سور اولمسه ایدی قسطنطینیه‌یه دخی کیره‌جك ایدی . سور مقصدینه مانع اولوب اوزون اوزادی محاصره ایله وقت ضایع ایتکده ایشنه المویرمدیکندن غرب طرفلرینه طوغری چکیلوب کتدی .

پولیقریا حکومتنك اوچنجی سنه‌سی وفات ایتکله زوجی مارسیین امپراطورلق کرسیسنه اوطوردی (۱۶۹) . وپولیقریانك وقاتیله برنجی ثودوس سلاله‌سنك حکومتی منقرض اولدی .

مارسیین ـ بونك زمانده اتیلانك روم بلادینه بعض مرتبه تجاوزی وقوعبولمش ومارسیینك نظر تاریخده مقبولیتی موجب اولمیوب وفاتنده اناطولی حوالیسی رئیس محافظینی برنجی لئون مسند امپراطوریه جلوس ایتشدر (۱۴۷) .

لئون ـ شوذاتك اثنای حکومتنده مجملر دیار بکره هجوم وبعض مرتبه تخریباته تصدی ایلدیلر . لئونك

تاریخچه شایان تذکر اوله‌جق وقوعاته موفق اولمقسزین (۱۴۵) تاریخنده وفاتی وقوعبولدی.

زنون ـ لئونه خلف حکومت اولمشدر. شوذات ایتالیالیدر. حکومتنده بیانه شایان اوله‌جق وقایع مهمه یوقدر. وفاتی (۱۲۸) ده‌در.

انستاس ـ زنوندن صکره سریر امپراطوریه جلوس ایلدی. بوده ایتالیا اهالیسندندر. فی‌الاصل اکا بردن معدود اولمیان برفامیلیادن ایدی. اقبالنك معاونتیله ارتقاو حکومت امپراطوریه‌یه مخصوص سرای خدمتنه دخول ایدرك خاندان امپراطوریدن اریانه نام قیصره ایله عقد ازدواج ایلدی. مساعدهٔ تقدیر ایله ترقیسنه میدان واعتبارینه استعداد حاصل اولدیغندن زنونك وفاتنده بالانتخاب کرسیٔ حکومته اوطوردلدی. حکومتنك اوائلنده‌هرکسه مکرمانه برصورت کوسترردی. بومعامله ایله خشنودیٔ عمومی قازانمشیکن مسلکنی صکره ظلم وعدوان جهتنه تحویل ایدرك رتب ومناصب دیوانیه‌یی مقاطعات امیریه کبی بیع من یزیده وضع ایده‌جك درجه‌یه قدر ارتکاب ایتمشدر.

ملوك ساسانیه‌دن قباد انستاس زمانده بربیوك اردو ایله بلاد رومدن امد (دیار بکر) شهرینی محاصره وتخریب

ايلدى. فرس وروملرك وقايع تاريخيه‌لرينى ورؤساى روحانيه‌نك تراجم احوالنى حاوى اولوب ديار بكر كلدانى كليساسنده موجود بر كتاب ـ كه هجرتك (٢٦٥) سنه‌سنده لسان عربى اوزره تأليف اولنمشدر ـ شوتاريخى قلمه الوركن كتاب مذكورى جلب ايله مطالعه ايلدم. قبادك شهر امدى ضبطنى وجه اتى اوزره حكايه ايديور.

« قباد مدينهٔ امدى محاصره ايدوب مدت محاصره خيلى وقت امتداد ايتمش وضبطندن عاجز قالديغندن رجعت ايتمك اوزره بولنمشيدى. بركيجه رؤياده برذات ـ امد اهاليسنك فنالقلرى تكثر ايتمكله تكرار محاصره ايدر ايسه ضبطه موفق اوله‌جغنى ـ قباده سويلديكندن قباد محاصره‌يى اعاده وشهرى تضييق ايدرك ميلادك (٥٠١) سنه‌سنده (هجرتدن يوز يكرمى برسنه مقدم) شهر مذكورى ضبط ايلدى. شهره دخول ايتدكدنصكره بر كليسا ديوارنده رؤياده كوردىكى ذاته مشابه برصورت كورمكله شوصورت كيمك اولديغنى صوردقده حضرت عيسانك رسمى اولديغنى قباده بيان ايلديلر ».

قباد امدى ضبط ايلدكده معموريتنى تماميله اعما ايده‌جك درجه‌يه قدر تخريبه دوام ايتدى. جزيرهٔ مابين النهرين قطعه‌سنده بولنان اقوام عربدن رمله

منسوب بنی تغلب قبیله‌سیله حیره‌ده حکومت ایدن وساسانیلره منسوب اولان آل منذر بینده وقوعات عظیمه وعداوت قدیمه وار ایدی . قباد شهری آمدی محاصره ایچون عزیمت ایدرکن حیره حکمداری منذر بن ماء السماء عرب عسکریله قباده رفاقت وشهر مذکورك ضبط وتخریبنده معاونت ایتمشدر . شهرك اولوجهله فرسلر وعربلر طرفلرندن تخریب ایدلدیکی انستاسك مسموعی اولدقده عساکر کثیره سوقیله آمدی بجملردن بالاسترداد معموریتنی اعاده وشهرك هنوز ناتمام اولان سورینك بناسنی اکمال ایتمشدر . (۱۱۸) .

اوچنجی جلدده کوستلدیکی اوزره مدینهٔ آمدك اطرافنده‌کی صورك انشاسنه بیوك قسطنطین زمانده باشلانوب (۱۱۸) سنه‌سنده امر بنا اکمال ایدلدیکنه نظراً سور مذکور یوز سکسان سنه‌دن زیاده مدته وجوده کلمشدر .

انستاس فوت اولدقده یرینه عسکری قوماندانلردن ژوستینین امپراطور انتخاب اولندی (۱۰۴) .

ژوستینین — فی‌الاصل روم ایلی بلاذندن بربلده‌ده تولد ایتمشدر . اوائل حالنده بر چوبان ایدی . صکره سلك عسکریه دخول ایله ترقی وترفیع مراتب ایده ایده

برنجی لئون زمانده قوماندانلردن معدود وانستاسدن صکره دسیسه ایله امپراطور اولدی . امپراطور اولدقده صورت عادلانه و منصفانه ده کورینه رك زمانده امور حکومت کسب انتظام واهالینك خشنودیسنی استحصال ایلدی . حین جلوسنده فرس حکمداری قبادك یدنده کی ممالك فرسدن بلاد رومه مناسبت موقعیه سی اولان برلری نزع وضبط ایده جکنه دائر سناتویه عرض تعهد ایتمش و بوتعهد اوزرینه امپراطورلغه انتخاب اولنمش ایدی .

قبادك مقدما رومیلرله عقد ایتمش اولدیغی معاهدهٔ غلیظه نك تعدیلنه قیام ایدرك خیلیجه اوغراشدی ایسه ده فائده کوره مدیکندن محاربه یه قیام ایلدی . لکن محاربهٔ مذکوره جه مظفریت کورمکسزین وفات و یرینه یکنی ژوستینین جلوس ایلدی (٩٥) .

ژوستینین ـ شو ذات پك مقتدر واخلاق حسنه ایله متصف ایدی . بلیساریوس نام قوماندان رفاقتیله افریقایه سوق ایلدیکی عسکر بالمحاربه و وندال طائفه سی یدلرنده کی بلادك بعضیلرینی استیلا ایلدی . و قرتاجنه حوالیسنده تفرد ایتمش اولان جلیم نام ذاتی دردست و استانبوله جلب ایله بر یوك محفل حضورنده اعدام

ایتدردی . بو وقعه‌دن صکره افریقا بلادی تمامیله شرق امپراطورلغنه اطاعت ایتمشلردر .

مظفریت مذکوره‌دن صکره بلیساریوسی عسکرله ایتالیا حوالیسنه سوق ایدرك بلیساریوس استروغوت قبائلنه حرباً غلبه وحکمدارلرینی طوتدروب زنجیر بند اولهرق استانبوله جلب ایتدی . بوانتصارات ساسانیان حکمداری قبادك غیرتنی تحریك ایلدیکندن قباد عساکر کلیه‌ایله روم بلادینه هجوم ایتمکله ژوستینین بلیساریوسی قبادك تنکیلنه مأمور ایدوب بلیساریوس عزیمت و قباد ایله محاربه ایلدکده دوچار مغلوبیت وهزیمت اولدی . بو یوزدن روم وفرس دولتلری ارالرنده اچیلان باب اختلاف اللی سنه قدر امتداد ایتمشدر .

ایتالیاده بولنان استروغوت قبائلی ایکنجی دفعه اولمق اوزره عصیان‌ایله کارندینه قوماندان بلیساریوس عسکرله قبائل مذکوره اوزرلرینه کوندرلدی . لکن بلیساریوسك انتصارات سابقه‌سی صره‌سنده اکتساب ایلدیکی وقع وحیثیت برطاقم حسده‌یه داغدرون اولمش ایدوکندن صکره‌کی فرس هزیمتی او مقوله‌لرك الرنده سر رشتهٔ سعایت اولمغله بونی و اسباب سائره‌یی تذکیر و تعداد ایله بلیساریوس حقنده امپراطور ژوستینینه

تبلیغ ایلدکلری مباحث غرضکارانه تأثیر ایلدی . بناءً علیه بلیساریوس قوماندانلقدن عزل ایدیلهرك یرینه نارسیس نام قوماندان ارسال اولندی . نارسیس کیدرك استر و غوتلری تنکیل و دائرهٔ اطاعته ادخال ایتمکله بوندن صکره ایتالیا مملکتی رومللرك والیلری معرفتلریله اداره اولنمغه باشلامشدر .

بو اثناده بلغارلر دولت شرقیهیه عصیان و صرب بلادندهکی قبائلی دائرهٔ اتحادلرینه الوب ماکدونیا و تراقیا حوالیسنی هدف هجوم و عدوان ایتدیلر . و ایلق باصدقلری یرلری یغما ایده ایده استانبوله تقرب ایلدیلر . بلیساریوس عسکرله بونلرك تنکیللرینه مأمور اولدی . عند المحاربه غلبه ایله جمعیتلرینی تشتیت و برباد ایلمش اولدیغی حالده حاسدلری بو خدمتنی دخی محا ایچون بر طاقم تصنیعات ایله حقنده امپراطورك توجهنی ازاله ایلدکلرندن بلیساریوس ارتق هر شیدن فراغت وعمرینك نهایتنه قدر ذل وهوان ایله اختیار عزلت ایلدی .

ژوستینیینك زمان حکومتنده ممالك خارجیهجه بونجه موفقیت و غلبه میدانده ایکن امور داخلیهجه مصائب عظیمه یوز کوسترمکدی . حرکت ارض اول قدر مشتد اولدیکه اقطار مملکتك چوق یرلرنده نیچه بنالر

خراب وانطاکیه شهرینك برقسم عظیمی یقلوب (۲۵۰) یك نفوس قدر اهالی تلف اولمشدر. بو مصیبت عظمایی بر شدتلی وبا تعقیب ایلدی. مصائب مذکوره تعمم وحکمنی اجرا ایلدیکی صره‌ده مرکز حکومت اولان استانبولده طاعوندن کونده یکرمله نفوس وفات ایده‌یور ایدی. بلیهٔ مذکوره اوچاه امتداد ایتکله اهالینك مقدار نفوسی یك چوق تنزل ایتدی. وحوالیٔ شرقیه‌ده برطاقم شهرلرك اهالیلری منقرض اولمجق درجه‌یه کلدی.

ژوستینیین زمانده نامنه نسبتله بر قانون مدنی وضع و تأسیس اولنمغله قانون مذکور مدنیت حاضره‌یه اساس اولمشدر.

ژوستینیینك وفاتنده برادر زاده‌سی ایکنجی ژوستین مسند حکمداریه جلوس ایلدی (۵۷).

ایکنجی ژوستین ـ شو ذات حکومتنك اوائلنده عدل و استقامت اختیار ایتمشیکن صکره رعایا حقنده مظالمك انواعنی ارتکاب ایتدی. اوقاتنی ولیمه‌لره و ملاهیه حصر ایدرك تدبیر مملکت و احکام امور سیاسیه‌یی زوجه‌سی سوفیه‌نك ید اداره‌سنه براقشیدی. سوفیه ذکاوت ورأی صائب صاحبه‌سی ایدی. ژوستین بونك رأیه مراجعت ایتمکسزین هیچ بر ایش کورمز

ایدی . مزبوره تیبر نامنده سودیکی برکنیج چوجغی اوغلنه قبول و بعد وفاته امپراطورلغی بوکا وصیت ایتمسی ژوستینیندن طلب ایدرك اوده سوفیه‌نك طلبنه موافقت کوسترمشدر . سوفیه‌نك مقصدی ایسه ژوستینیندن صکره تیبر ایله ازدواج ایتمك ایدی .

ژوستین تیبری ولی عهد تعیین ایتدکدنصکره حیاتنده حکومتده تشریك ایلدی .

ژوستین زمانننده لونغوردیا (لومباردیا) طائفه‌سی ایتالیانك حوالئ شمالیه‌سنه هجوم ایدرك اورالری ضبط و حوالئ مذکوره‌ده‌کی روم مأمورلرینی طرد ایله استقلاللرینی اعلان ایلدیلر .

تاتار حکمداری هباره معاهده عقدی طلبیله استانبوله سفیرلر ارسال ایلش اولدیغی حالده ژوستین عدم موافقتله جواب رد اعطا ایتدی . بونی متعاقب ژوستین ایله فرس حکمداری نوشروان ارالرنده محاربه اچیلوب شو محاربه ایکیسنکده وفاتنه قدر ممتد اولدی .

ژوستین وفات ایتدکده مذکور الاسم تیبر کرسئ حکومته جلوس ایتمشدر (٤٤) .

تیبر ـ شو ذاتك اثنای حکومتنده فرس حکمداری هرمز بن نوشروان بلاد رومه عسکر سوق ایتدیکندن

سلفلری زمانندہ کی محاربہ لر تجدد ایلدی . تیبر موریس نام قوماندان رفاقتیله کوندردیکی قوۂ عسکریه میسو - پوتامیایه یتشدکده رأس العین حوالیسنی طوتمش اولان فرس عسکریله بالمحاربه غلبۂ عظیمه یه نائل اولدیغندن تیبر مکافئۃً موریسی ولی عهد تعیین و قزنیده موریسه تزویج ایلدی . وحین وفاتنده وصیتی موجبنجه موریس کرسیٔ قیصریه اوطوردی (٤٠) .

موریس — شو ذاتك حکومتی اثناسنده بلاد فرسجه اختلال عظیم حدوث ایدرك فرس حکمداری هرمز خلع اولنمغله اوغلی خسرو پرویز استانبوله عزیمت و موریسدن استعانه ایتدی . موریس طلبنه موافقتله برابر قزنیده خسروه تزویج وعساکر کافیه ترفیق ایدوب خسروی مداینه بالارسال تخت حکومت ساسانیانه اوطورتدی .

موریس بوندنصکره لومبارديالولرله برلشوب اسیادن بانونیا (بجار بلادی) نواحیسنه کلان تاتارلرایله محاربه ایتمك ایچون سوق ایلدیکی قوۂ عسکریه بش دفعه تاتارلره غلبه ایتمشیکن مظفریتی سکتیه تصادفله التنجی محاربه ده روم عسکری بر یوك هزیمته دوچار و اون ایکی بیك قدر عسکر تاتارلرك ایادیٔ اسارتلرینه کرفتار اولدی . تاتارلر اسیرلرك هر نفری ایچون بر و صکره

نصف دینار فدیهٔ نجات استدکارنده موریس متصف اولدیغی بخل و خست ایجابنجه شو فدیه یی قبول ایتدیکندن تاتارلر اسرانك جمله سنی اعدام ایتمشدر . بو معامله نك شیوعی خلقك موریسدن نفرتنی و عسکرك علی العموم عصیانی موجب اولهرق موریس خلع ایله یرینه رؤسای عسکردن فوقاس اجلاس ایدلدی (۲۰) .

فوقاس ـ مسند امپراطوریه اوطورمسیله برابر سلفی موریس فرار ایتدیکندن دردستنه مأمور ایتدیکی اشخاص قاضی کوینده موریسی بش نفر اوغلیله برلکده طوتوب فوقاسك حضورینه کوتوردیلر . فوقاس موریسك کوزینك اوکنده ابتدا اوغلرینی وصکره موریسی قتل ایلدی .

فوقاس بغایت شریر و بد اخلاق ایدی . عقیب جلوسنده مصر والیسنه بر امرنامه تحریریله مصر اهالیسندن او حوالیده مستخدم مأمورلرك طردلرینی و معین اولان وظیفه لرینك قطعنی امر ایلدی . شوامر اوزرینه اسکندریه ده اتش فساد علو کیراشتد اولدیغی استانبوله عکس ایتکله فوقاس اهالیٔ اصلیه ایله حرب ایتمك اوزره اسکندریه ده بولنان یهودیلره امر کوندردی . یهودیلر قیام واهالیٔ مرقومه یی برباد ایلدیلر .

فرس حکمداری خسروپرویز قائن پدری موریسك خلع وقتلنی ایشتدکده فوقاس علیهنه اعلان حرب ایدرك بلاد رومه کوسترديکی تجاوزات ساسانیان مجشده یازلدی .

فوقاسك معاملات قبیحه سندن روملر علی العموم تنفر ایتکله خلعنی تصمیم ایتدیلر . وزرا ورؤسا بالاتفاق افریقا والیسی هرقلیوس (هرقل) ك امپراطورلغه انتخابنی تنسیب ایلدکلرندن یازمش اولدقلری دعوتنامهٔ عمومی اوزرینه هرقل استانبولی فوقاسك النده قورتارمق ایچون بربیوك اردو تجهیز واوغلنی طلیعه مقامنده ایلرو سوق ایله کندوسیده عساکرباقیه یی بالاستصحاب استانبوله متوجهاً حرکت ایلدی .

هرقلك اوغلی استانبوله یناشدقده اکابر و اهالی درحال قیام و فوقاسی قبض ایله کندوسنی و قرنداشیله اعوانی اعدام ایدی ویردیلر (۱۲) .

هرقل ـ عسکرله استانبوله دخول و کرسیٔ قیصری یه جلوس ایلدی .

یوقاروده کوسترلدیکی اوزره موریسك قتلی وقعه سی اوزرینه فرس حکمداری خسرو پرویز بلاد رومه تجاوزات شدیده کوسترمش وپك چوق یرلری ضبط

ایتشیدی. هرقل کرك فرسلر طرفلرندن استیلا اولنان وکرك اختلال اثناسنده دائرهٔ اطاعتدن چقان بلادك نزع واسترداری مقصدینی بالالتزام عساکر کلیه ایله انطاکیه، اسکندریه، مصر، مغرب حوالیسنی تمامیله دائرهٔ اطاعته الدقدنصکره اناطولی طرفلرینه چکهرك بروسه یی تحت استیلایه الدی. بروسه اهالیسی ایسه رومللردن خشنود المدقلرندن هباره تاتارلرندن استعانه ایلدیلر. تاتارلرله بالاتحاد روم ایلی طرفلرینه چکهرك راست کلدکلری محللری پایمال وتجاوزات شدیدهلرینی استانبولك سوری اوکنه ایصال ایتکله حکومت امپراطوریه بربیولك مضایقهیه طوتلدی. والنده استانبولدن بشقه بر قالمیوب ممالکك جلهسی دشمنلرك الرینه چکدی.

حال کتدکچه مشتد اولدی. هرقل عسکرك قلتی جهتیله نصرتدن محروم واچهنك ندرتندن ناشی یکی عسکر تدارکندن مأیوس اولمغله کرسئ حکومتی تونسه قالدیرمغی تصور ایدهیورایدی. استانبول پطریق هرقلك بوتصورینی حسن ایتدکده کلیسادهکی خزینهیی اچوب میدانهقویدیغی اچهه ایله تسویهٔ مصالحه مباشرت واستانبول اطرافندهکی تاتارلری بالارضا دفع ایتدی. بوندن صکره هرقل کلیسانك نقود باقیهسیله عساکر کافیه تجهیز وشوعسکری رفاقتنه

الوب فرسلرله محاربه ایچون اسیایه متوجهاً استانبولدن حرکت ایلدی. وکایکیایه وصولنده اسکندك دارایه موقع غلبه‌سی اولان ایسی نام محلده رکز خیام ایدرك اورادن ضبط ممالکه باشلادی. مدافعه‌یه کلان فرسلری تارمار ایتدکدنصکره مظفراً استانبوله رجعت ایتشدر.

فرسلر مغلوباً متفرق اولدقلرنده بلاد رومه طاغیلوب ایاق باصدقلری قصبات وقرایی یغمایه قویلدیلر. بوخبر استانبوله عکس ایتدکده هرقل ایکنجی دفعه اولمق اوزره فرسلرله محاربه ایچون قره دکزی کچوب میسوپوتامیایه وبعده نینوایه عزیمت ایتدی ایسه‌ده مدافعه‌یه کلان فرس اردوسنه قارشو بربیوك مغلوبیته تصادف ایلدی. وبو مغلوبیت اوزرینه ساسانیان حکمداری خسری پرویز بلاد رومك چوق یرلرینی استیلا ایتدی.

اوصره‌ده خسرو پرویزك اوغلی شیرویه بابای علیهنه قیام وخسروی قتل ایله فرس حکومتنی ضبط ایتدیکندن هرقل از وقتده مغلوبیت سابقه‌نك ایجاب ایلدیکی نقصانلرنی اکمال وبرقوت کافیه ایله میسوپوتامیا قطعه‌سنه کچه‌رك مدائنه‌قدربالهجوم فرسلری اقبح هزیمتله منهزم ایلدی. وشوغلبه اوزرینه جزیره‌نك تصیبیندن

تكريته قدر ممتد اولان بلادينى ضبط ايتدكدنصكره مظفراً استانبوله عودت ايتدى.

هجرتك (١٧) نجى سنه‌سنده اسلام فاتحلرى بلاد رومك فتحنه باشلامقله كرك هرقلك اواخر حكومتنده تصادف ايلديكى مغلوبيتك تفصيلاتى وكرك اندن صكره روم شرق امپراطورلغنك بقيهٔ وقوعاتى قرون وسطايه عائد اولديغندن شودولتك قرون اولى وقايع تاريخيه‌سنه بومجلده ختام ويردك.

- ٣٢ -

روم دولت شرقيه‌سنك تأسسندن صكره دولت مشار اليها ممالكنك مدنيت ومعارف وامور دينيه‌سى

روما امپراطورلغنك انقسامندن صكره تأسس ايدن شرق امپراطولغنك دائرهٔ ممالكى شرق وايليركوم نامليله ايكى ولايته وشرق ولايتى تراقيا، اسيا، پونتوس، سوريا، مصر ايالتلرينه‌وايليركوم ولايتى ماكدونيا، داچيا ايالتلرينلرينه، ايالتلرك هربريسى الويهٔ عديده‌يه منقسم اولمشدركه ممالك مذكوره‌نك جمله‌سى ايكى ولايت ويدى ايالت والتمش سنجاغى حاوى ايدى.

ولایتلرك هر بریسی پره فکتوس عنوانیله بر والینك وهر ایالت ویس پره فکت نامیله برمتصرفك وهر سنجاق پره زیدان نامیله برقائمقامك زیر اداره‌سنده اولوب هر بریسنك معیتنده متعدد دوائر ملکیه ومأمورین مرکزیه دخی وار ایدی.

غرب وشرق امپراطورلقلرینك هر بریسی براصل عتیقك بر فرعی اولدیغندن ایکیسنك دخی امر اداره‌سی اصلنه مطابق و نظامات موضوعه‌لری یکدیگرینه موافق ایدی.

فقط دولت شرقیه‌نك زیر دستنده بولنان ممالك وقتیله یونان ممالکندن معدود ایکن صکره‌لری رومالرك ابادیٔ استیلالرینه کچدیکندن یونانجه مؤسس اولان قواعد وعوائد عمومیه الغا اولنه‌میوب ممالك مذکوره‌ده کما فی السابق مرعی الاجرا ایدی. یونانك تمدن ومعارفی ایسه ممالك شرقیه‌نك هرطرفنده تعمم ایتمش اولدیغندن روما دولتنك اصول جاریه‌سندن ممالك شرقیه‌یه نقل اولنسان صورت اداره یونان مدنیتیله امتزاج طبیعیه تصادف ایلدی. بناءً علیه شرق دولتی خراب اولان بربنای عتیقك طرز اصلیسنه خلل کلمکسزین بشقه بربنادن

جلب اولنان انقاض ایله تعمیر ایدلمش بر معموره‌یه دونمشیدی.

رومانیلرك یونانیلردن التی عصر ظرفنده اکتساب وروما ممالك قدیمه‌سنده وضع پازار استشهار ایتدکلری کالای تمدن ومعارفدن ـ روما دولتنك سقوطیله قبائل وحشیه‌نك ایتالیا دائره‌سنی استیلالرینی متعاقب ـ رغبت عمومیه زائل وپك از وقت ایچنده اوکالای کرانبها کاسد ومضمحل اولوب میلادك قرن خامسنده روما وملحقاتنك جمله‌سی هیچ بروقت معارف ومدنیتله الفت ایتمامش بر دائره‌یه دوندی.

لکن بیوك قسطنطین کرسیٔ حکومتی استانبوله نقلدردقدن صکره روم دولت شرقیه‌سنی عوارض مضره‌دن محافظه‌یه وبونکله برابر قوای دولتك امراض وخیمهٔ ضعفدن وقایه‌سنه مداراوله‌جق بیوك بیوك اسباب احتیاطیه احضار وتهیه ایتمش واورانده بولدیغی مدنیت یونانیه‌نك اصول جاریه‌سنی تمامیله بالقبول بروقت رومانك ترتیسنه یاردم ایلمش اولان آثار مدنیه‌یده او- اصوله علاوه ایلمش اولدیغندن افتاب‌مدنیت وعلومك ممالك غربیه‌ده غروبی وقتنده مهر منیر تمدن ممالك شرقیه‌ده جهت بجهت نشر انوار ایتمکده ایدی.

قسطنطینه خلف اولان شرق امپراطورلری ایسه اصحاب هنر وکمالاته مائدهٔ انعام واحسانلرینی بسط ایله رغبتلری هرطرفده کسب اشتهار ایلدیکندن استانبول شهرشهیری ارباب علومه پناه وصنایع ومعارفه رواجگاه اولمشیدی.

استانبولك انوار معارف وتمدنله منور اولدیغی اثناده ممالك شرقیه دن علما وحکما واصحاب صنعت خارل خارل استانبوله طولوب محصول بضاعه واقتدارلری اولان فوائدونفایس مدنیه یی اوراده عرض انظار ایدرلر ایدی.

ممالك شرقیه ده وخصوصیله عاصمهٔ دولت اولان قسطنطینیه ده نصرانیت انتشار وتعمم ایلدکده شودیانت دائره سنده یوز کوسترن فلاسفهٔ وثنیه مذهب اصلیلرینه عائد اولان آیینی دیانت مسیحیه ایله مزج ایدرك عقاید وثنیه یی بووسیله ایله تنقیح واغصان اشجار وثنیتی قواعد دین نصرانیتله تلقیح ایتکه باشلامله ندن بریسی افلاطونیهٔ جدیده ودیکری سقولاستیقیه نامله ایکی مذهب میدانه چقدی. شومذهبلر خرستیانلغك حقیقت اصلیه سنده انواع تبدلاتك ظهورینه بشقه بشقه سببیت کوسترديلر.

جلده ثالثده خلاصه وجهله بیان اولندیغی اوزره

حکمای وثنیه‌دن امونیوس ادیان بینده‌کی اختلافاتی نزاع لفظیه حمل ایدرك هربرمذهبك حقیقتی مخاطبك ذهنی‌فاندره‌جق صورتله‌توضیح اولنسه‌هپسی برلشه‌جکی اعتقادنده ایدی. شوفیلسوف افلاطونیهٔ جدیده مذهبنك مؤسسی‌در. مذهب موضوعنه دائر اولان تعالیم دولت شرقیه ممالکندن مصرده شایع اولوب صکره استانبوله ورومایه‌ده منتشر اولدی.

مذهب مذکوره متعلق تعالیم فاسده‌نك خلاصه‌سی « اختلافات مذهبیه‌نك تفهیمات وتعبیرات ایله برطرف اولمسی ممکناتدن معدود ایدوکنی، دین عیسوی تعبیرات واضحه ایله تفهیم اولنه بیلدیکی حالده فلاسفه‌نك فلسفیات مشترکه‌لرندن ایریله‌میه‌جغنی، هربر انسان اجلق وصه‌وسزلق ویورغنلق کبی حالار ایله حریت نفسنه مقاومت ایده‌جك اولسه الهاعظم ایله معاشرت استحصال وبعدالموت اب عموم ایله الی‌الابد اتحاد ایده بیله‌جکنی » بیاندن عبارت اولوب شوتعالیم فاسده ایله کتب دینیه مندرجاتی بینده تطبیقاتی حاوی شیلر دخی عقاید مذهبیه‌یه قارشدرلمشیدی.

امونیوس بواساس فاسداوزرینه بنا ایلدیکی عقایدی تأسیس ایتمش اولدیغی مکتبده تدریس ایله مذهب

مذکورك تربیه‌سنه فوق العاده اقدام ایدیوردی. امور دیانته تعالیم مذکوره‌دن فضله برده استخدام جن وروحانیات بحثلرینی مزج ایدی ویردی. اوعصرك اهالیسی ایسه شومذهبه پك زیاده میل ایدرك استخدام روحانیات تعلیمندن اشوری محظوظ اولدقلرندن افلاطونیهٔ جدیده مذهبی منتسبلری خرستیانلق عالمنده جنجی جمعیتنه دونمشلر ایدی.

استخدام روحانیات عقایدندن تولد ایدن اصطلاح روحانی نجوم پرستلك عقیده‌سنه تعلق ایدن براصل فاسدك فرعی اولوب جهلا بوبله شیلره بالطبع میل واعتقاد ایدرك جهالتك علوم وفنوندن زیاده تعمیم استعداد طبیعیسی ایسه میل مذکوری عمومیت درجه‌سنه تقریب ایلدی. بناءً علیه اهالینك اك بیوك قسمی اصول دینه مغایر اولان مسائله تبعیت دائره‌سنده یشامغه وعقاید اصلیه‌یی تغلیط ایده‌جك ماده‌لردن مشیمهٔ فلسفیتدن متمادیاً تولد ایتمکه باشلامقله امونیوسك شاگردلری دین مباحثنه دینی بردن بره محو ایده‌جك برطاقم عقاید فاسده دها علاوه ایلدیلر.

روماده واسکندریه‌ده کشاد ایدلش اولان مکتبلر تغلیط اعتقاد ودیانتی افساد ایچون برر مرجع عمومی

طرزینی کوستردیکندن هجرتدن مقدمکی (٢٩٩) سنه‌سنه مصادف میلادك (٣٢٣) سنه‌سنده بیوك قسطنطینك امریله شو مکتبلرك ایکیسیده سد ایدلدی ایسه‌ده امپراطور تیودوسك اثنای حکومتنده مذهب مذکور اصحابی ینه اسکندریه مکتبنی کشاد واوراده فلاسفه طرفلرندن تأسیس ایدلمش اولان کتبخانه‌ده‌کی کتابلرك تدریسنه‌ده دوام ایلدیلر.

اسکندریه پطریقی ثیوفیلوس ذکر اولنان مکتب وکتابلر عقاید نصرانیه‌یی کتدکچه امحا ایده‌جکنی بالادعا مکتبك تخریت وکتابلرك احراقنی طلب ایتدیکندن امپراطور ثیودوسك امریله هجرتدن مقدکی (٢٣٢) سنه‌سنه مصادف (٣٩٠) تاریخ میلادیسنده اسکندریه‌ده‌کی هیاکل وثنیه مذکور مکتب وکتبخانه وکتابلرله برابر احراق اولندی [١].

لکن ذکر اولندیغی اوزره عقاید نصرانیه ایله

[١] خرستیانلغك ـ دکل که اوائلنده ـ ظهورندن برقاچ یوزسنه صکره اسکندریه‌ده ینه خرستیان مذهبنه منسوب اولان افرادك تأسیس ایتمش اولدقلری مکتب وکتبخانه‌نك اسکی ویکی کتابلرله برابر امحاسنی اسکندریه پطریقی ادعا وامپراطورك امریله پطریقك ادعاسی بالترویج هپسی احراق ایدلمشکن غرب مورخلری بونلر ایچون لسان اغتراضه هیچ برشی المیوب ینه بوقبیلدن معدود

عقاید وثنیه‌یی توحید ایتمکی اساس تعالیم اتخاذ ایدن فلاسفه‌نك افلاطونیهٔ جدیده طاقلری شواساسه برده ذکر اولندیغی اوزره جن وروحانیات استخدامی کبی جهله‌نك میللرینی جلب ایدجك شیلر قارشدرمش اولمرندن ناشی اذهان عمومیه‌یه پرلشمش اولان میل طبیعی ازاله اولنه‌میور واوبحثلری استعماله مقتدر اولان فلاسفهٔ عیسویه‌نك هر بریسی یئه مقصدلرینی ترویج ایتمکدن کیرو طورمیور ایدی.

فلاسفهٔ وثنیه روماجه عقاید وثنیه‌یی دیانته قارشدردقدن صکره اکرچه اقوام وحشیه‌نك هجوملری صره‌سنده تدریس وتأییفه وقت بوله‌مدقلری ایچون اختلالك امتداد وزمانلرك اشتدادی صره‌سنده شاکردلر

برطاقم فاسدالاعتقاد حکمانك اسکندریه‌ده تأسیس ایتمش اولدقلری کتبخانه‌ده‌کی کتابلرك احراقنه حضرت عمر رضی‌الله عنه اقتدمزك ایام خلافتلرنده امر وبرلمسنی کویا عالم معارفك احراقنه امر وبرمش کبی برطرزه تحویل ایله تاریخلرنده اعظام ایلدیلر. خلیفهٔ مشار الیه حضرتلرینك زمان خلافتلرنده اسکندریه‌ده کی کتابلرك احراقی مادەسی ایسه هیچ برصورتله لسان اعتراضه النه‌جق شی اولمدیغندن کرك بومجمئ کرك انك ایچون غرب مورخلرینك عقل قبول ایده‌میه‌جك درجه‌ده درج صحایف اعتراض ایلدکلری مبالغه‌لری ردیه‌سیله برابر کتاب ثانیده تفصیل ایده‌جکز ان‌شاالله تعالی.

يتشديرمكده اقتدارلرى قالديغى جهتله كندولرينك وفاتلرندن صكره رومادجه باب فلسفه علوم سائره ابوابيله برابر قپاندى ايسه‌ده عقايد نصرانيه‌يه قارشدردقلرى فسادات وثنيه امحا اولنه‌ميوب وجدان عمومى مسئلهٔ توحيددن متباعد وفلاسفهٔ وثنيه‌نك نشريات سابقه‌لرندن تعمم ايدن عقايد شركيه‌يه معتقد اولمغله روحانياته متعلق الفاظ تعبيرات دينيه‌يه بيله قارشدى.

بلاد غربده اولوجهله فلاسفه‌نك ابواب تدريس وتعليمى سد اولندقدنصكره بلاد مشرقده شوقپولر قپاندقدن بشقه كسب وسعت ايتمكه‌ده‌ميدان ويرلديكندن سوريه‌ده بمبليخوس نامنده برفيلسوف افلاطونيهٔ جديده مذهبنى شرح وتوسيع ايله تأليف ايلديكى كتابلرى اسكندريه‌ده بولنان فلاسفه‌دن هيپا نامنده برعورت ايله اولمپيدوروس وسينيسوس نامنده ايكى فيلسوف دخى بعض تعبيرات ايله نشره قيام ايلديلر.

عقايد وثنيه‌يى عقايد نصرانيه ايله توحيد افكارنده اولان فيلسوفلر ايله ديانت مسيحيه‌يى اوافكاردن تجريد وتحليل ايتمكى التزام ايدن رهبان ارالرنده‌كى اختلاف امتداد ايدرك برنجى طاقدن وبلاد شرقيه اهاليسندن فلوديانوس ودوليقريوس وبمبليخوس تأسيس ايدلكه

سعی اولنمده اولان نصرانیته قارشو اهالینك افکارینی تألیفات ایله طرفلرینه جلب ودیکر طاقلك تعالیم ونشریاتنی افکار عمومیه‌دن سلب ایده‌جك درجه‌یه قدر مقصدلرینی یورتمدیلر.

برنجی طاقدن وصور اهالیسندن بورفیر ایکنجی طاقك تأسیس ایتمکله چالشدقلری عقاید نصرانیه علیهنده اون بش قدر کتاب تألیف ایلدی که شوکتابلرك برطاقمی عوامك میللرینی مقناطیس کبی جلبه مستعد خرافات ایله مملو ایدی. امپراطور ایکنجی ثیودوس ایله اوچنجی والنتین شوکتابلرك احراقنه امر ویردیلر.

بورفیر ایله رفقاسی حضرت عیسانك حیات واعمالنی فلاسفهٔ قدمانك حیات واعمالنه تشبیه ایله خلقی بواعتقاده قاندرمغه چوق چالشمشلردر.

میلادك برنجی عصرنده ظهور ایدن آرخیدوس وابولونیوس تیانوس نام فیلسوفلرله رفیقلری هرطرفی سیاحتله عقاید نصرانیه علیهنده بعض ملاحظات فلسفیه اعلان ایتدیلر. بونلر خرستیانلره مخصوص البسه کیوب رؤسای مذهبیه‌دن معدودیتلرینی ادعا وفلسفیاتله راست کلانك ذهنلرینی تغلیطه اعتنا ایدرلر ایدی. شوطاقك تعالیم موضوعه‌لرینه مخصوص مکتبلریده بولنديغندن

کرك بونلرك وکرك اسکندریه‌ده بومذهبی ترویج ایدنلرك مکتبلری حکومتجه سد ایدلدی.

میلادك (٢٥٤) سنه‌سنده ظهور ایدن افسوسلی مقسیموس ورفیقلری لیدیالی قریسنت ومندوسلی اوریب ماوراء طبیعیاته متعلق تعالیم سوفسطائیه نشریله دیانت مسیحیه‌یی ترك ایتدیلر. وقیصر قسطانت بونلری زیر حمایه‌سنه الدیغندن اسکندریه‌ده‌کی مکتبی کشاد واتنه‌ده دخی یکی برمکتب انشا ایدرك خرستیانلق علیهنده نشریاته دوام ایلدیلر. قیصر ثیودوس زمانده یوقاروده کوسترلدیکی اوزره اسکندریه‌ده‌کی مکتبلر وکتابلر احراق اولندی ایسه‌ده اتنه‌ده‌کی مکتبه دوقنلیوب شو مکتب یوز اللی سنه قدر دوام ایتمشدر. اواثناده نسطورك اوغلی پلوتارقه نام فیلسوف ظهور ایدرك اتنه مکتبنده افلاطونیهٔ جدیده مذهبنی تعلیم وکندودن صکره شاکردلری تدریسه دوام ایتمکله میلادك (٤٥٠) سنه‌سنه قدرشومکتبده اولوجهله تدریس جریان ایلدی. پلوتارقه‌نك شاکردلرندن سریانوس اثار منقولهٔ وثنیه ایله فیثاغورس وافلاطون فلسفه‌لرینی مزج ایدوب کتابلرده یازدی. بونلرك خلفلری مذهب جدیدلریچون اصول وقواعد مخصوصه وضع ایلدیلر.

تریانوسك شاگردی پروقلس تألیفات مذهبیه‌دن ماعدا ریاضیات، طبیعیات، اخلاق، مافوق الطبیعیات، اداب، میثولوجیا، اسرار سحر وهمی فنلرینه دائر دخی کتابلر تألیف ایتمش وفلسفه ایله جاهلیت ارالرنده ضرورت زمانك اقتضاسیله ایلدیکی مباحثده کندی قوهٔ قریحه‌سندن بالاخراج اثارینه علاوه ایلمشدر . لکن بونلرك اتخاذ ایلدکلری مسلك خرستیان عقایدینك مسائل فلسفیاته تطبیق وخلقی اویوله عقیده‌لره اقناع وتشویق اساسی اوزرینه مبنی اولدیغندن مسلك متخذلرینی تأسیس صره‌سنده میدانه قویدقلری تعالیم مذهبیه سراپا شرکدن عبارت ایدی .

تریانوس میلادك (۴۸۵) سنه‌سنده وفات ایدرك نابلسلی مارینوس وغزه‌لی اسیدروس ودمشقلی داماسیوس تعالیمجه اتنه مکتبنده تریانوسك اصولنی التزام ایلدیلر .

میلادك التنجی قرننده ورمپاس، اولینیدور، سلینوس هیبر، قلز، سمبلیسیوس نام فیلسوفلر ظهور ایدوب بونلردن سمبلیسیوس طبیعیات وعلم اخلاقده ماهر وافلاطونك، اسطوانیلرك، ارسطونك مذهبلرینه تمامیله واقف ایدی . طرق باطنیه نامیله مستعمل اولان عبادتك علیهنده بولندی .

میلادك (۵۲۹) سنه‌سنده امپراطور ژوستینین اتنه‌ده‌کی مکتبك سدینه امر ویرمکله مکتب، مذکورده حقوق ونحو علمرندن بشقه فنونك تدرسی منع اولندی. بوندن صکره فلاسفه وثنیه‌دن داماسیوس اسکندریه‌یه واورادن ایرانه کیدرك قیصره حکومتنك علیهنده بولنان فرس پادشاهی نوشروانك معاونتیله دیانت مسیحیه علیهنده پك چوق شیلر نشر ایتدیکندن بوماده ایکی حکمدارك ارالرنده بیوك نزاع حدوثه سبب اولدی.

(۵۳۳) تاریخ میلادیسنده شرق دوائی فلاسفه‌نك دیانت مسیحیه‌یه وقوعبولان تعرض وتغلیطاتنك ارقه‌سنی المغی التزام وعبادت وثیه‌نك تمامیله المحاسنی وضع موقع مرام ایتمکله یالکز ارسطو مذهبی ابقا ایدیلدرك فلسفیات سائره ابطال وتدرس اولنمسی قویا منع ایدلدی. ارسطو فلسفیاتی ایسه اوتاریخده مکتبلرده کایسه‌سازده تدرس اولنوب یوحنا فیلوپونوس شوفلسفیاتی شرحلرله توسیع دخی ایتش اولدیغندن فلسفیات مذکوره اکثر لسانلره‌ده ترجمه اولندی.

سقولاستیقیه مذهبنه کلنجه بیوك قسطنطین استانبول شهرینی عاصمهٔ حکومت اتخاذ ایتدکدن صکره اورادہ برمکتب عمومی بنا ایدرك بومکتبه اوقتوغونه تسمیه

ایتشیدی که مکتب مذکوره اقامه اولنان معلمر افلاطونیهٔ جدیده مذهبی علیهنده تعالیم استلزام ایتمکلر ایدی . شو مذهب امپراطور ایکنجی ثیودوسك زمانده دها زیاده شرفلندی . لکن مذهب مذکور اصحابیده تعالیم جاریه لریني، رأیلرینی فلسفیاتك تعمیقی یولنده استعمال ایده ایده مسائل وعقاید دینیه یی تغلیط ایلدکلری جهتله صکره بوده نظر اعتباردن براغلدی .

اوتاریخلرده استانبولده، رومادهٔ، اتنه ده، مارسلیاده ایدساده وسائر ممالك رومده فنون وعلوم سائره دخی تدرس اولنورکن ـ یوقاروده کوسترلدیکی اوزره ـ قبائل وحشیه نك تهاجمیله تحدث ایدن اضطرابات عمومیه ایتالیا حوالیسنده علوم وفنونی محو ایلدیکی کبی دولت شرقیه بلادنده دخی اساقفه ورهبان طائفه سی انتخاب اولنان اناجیل اربعه واعمال رسل ایله عهد عتیق کتابلرندن بشقه کتابلر مندرجاتی علیهنده بولنه رق بو معامله لرله برطرفدن اختلالات داخلیه، دیکر طرفدن تجاوزات خارجیه طریق تدریس و تدرسی مطلوب اوزره اصلاح ومحافظه یه میدان ویرمدیکندن میلادك یدنجی قرننده علوم دینیه دن بشقه فنون ومعارف ممالك رومده بالکلیه منقرض واکابر واعیانك بیله ایچلرنده

امضاسنی وضع ایده‌جك اوقور یازار همان از قاله‌جق درجه‌یه کاوب اوقور یازارلق پاپاسلره کشیشلره منحصر اولدی .

بوندن صکره علوم وفنون وسائرینك درجهٔ تدنی وترقیسی وبوکاتفرع ایدن مباحث سائره‌ایکنجی واوچنجی کتابلرده صره‌سیله یازیله‌جقدر ان‌شاءالله تعالی .

بشنجی فصل

اسپانیا مملکتی جغرافیاسیله قرون اولی تاریخی بیانندەدر

اسپانیا جغرافیاسی . اسپانیا قرون اولی تاریخی . ویزیغوتلر . لوزیتانیا . اندلوسیا .

- ٣٣ -

اسپانیا جغرافیاسی

اکثر لغاتده مملکت مذکوره اسپانیا نامیله یاد اولنور . اسکی یونانیلر ایوریا ولاتینلر ایبیریا دیرلرایدی .

شو مملکت اوروپا قطعەسنك جانب غربیسنده وبیرینیا شبه جزیرەسنده واقعدر . جزیرهٔ مذکورەنك درت خمس مقداری محلی اسپانیا و برخمسی پورتوغال مملکتیدر . پورتوغال مملکتی اسپانیانك جهت غربیه سنده در .

اسپانیانك موقعی عرض شمالینك (٣٦) درجه (٤٨) دقیقه و (٤٣) درجەسی بینده وطول شرقینك (٣) درجه (٢٠) دقیقەسیله طول غربینك

(٩) درجه (٢١) دقیقه‌سی اراسنده‌در . معظم طولی شمالدن جنوبه طوغری استوریاسده واقع بنیاس برونندن جبل طارق بوغازنده تریف برونه وارنجه (٥٤٠) ومعظم عرضی شرقدن غربه طوغری قتلونیه‌ده کروس برونندن جلیقیه‌ده فینستر برونه قدر (٦٣٠) میلدر . اهالیسی (١٦٠٠٠٠٠٠) نفوسدر .

مملکت مذکوره شمالدن فرانسه دکزی، شمال شرقیدن برانس طاغلری سلسله‌سی، غربدن پورتوغال، غرب وشمال غربیدن اتلانتیق دکزی، شرق و جنوب شرقیدن بحر متوسط، جنوبدن یه بحر متوسط ایله جبل طارق بوغازی، جنوب غربیدن یه اتلانتیق دکزی ایله محدوددر .

بو کونکی کونده اسپانیا قطعه‌سنه منضم املاك خارجیه ذکر اولنان دائرهٔ محدوده داخلنده دکلدر .

اسپانیانك کورفزلری چوقدر . باشلوجه‌لری شرقده روسس، امبولا و جنوبده قادس، جبل طارق، مربه خلیجلریدر .

اسپانیانك جزائر مجاوره‌سی ازدر . اهمیتلیسی بالیئار (اندلس) جزیره‌لریدر . اندلس جزیره‌نی ایکی بیوك و بر طاقم کوچوك جزیره‌لردر . بیوك جزیره‌لرك بریسنه

منورقه، دیکرینه میورقه دینلور. عربلرك (اندلس یابسه) دیدکاری جزیره ابویسا و (اندلس قادس) دیدکاری جزیره لئون نام قدیملریله موسومدر.

اسپانیاده (٢٢٠) عدد نهر اولوب بعضلرنده کمی ایشلر. شمال وجنوبده سلاسل جبال بولندیغی ایچون اکثر نهرلری شرق وغربه جریان ایدرلر. انهار مذکوره دن ایبر، وادی البئار، شقر، شقوره نهرلری بحر متوسطه ومینیو، دورو، تاجه، وادیٔ یانه، وادیٔ کبیر نهرلری بحر اتلانتیقیه دوکیلورلر. انهار مرقومه دن دورو و تاجه نهرلری پورتوغال ساحلی اوزرنده در. اسپانیا بحیره لرینك اهمی بلنسیه نك جنوبنده واقع بوفیرا کولیدر.

اسپانیاده سلاسل جبال کثرت اوزره در. قرب دریا ایله جبال مرتفعه ارالرنده کوزل اووه لر وار در که کوچوك نهرلره اسقا اولنورلر. جبال مذکوره بش سلسله یه تقسیم اولنور.

(١) شمالده کی برانس سلسله سیدر. شو سلسله اسپانیا ایله فرانسه بلادینی فصل ایدر.

(٢) سیرآغوادراما سلسله سیدر. سیرادی غریدوس وسیرادی غاتا سلسله لری سلسلهٔ مذکوره یه متصلدرلر. جبال مذکوره قسطیلهٔ قدیمه ایله لئون بلادینی فاصلدر.

(٣) سیرآدوتولید سلسله‌سیدر. بو سلسله طلیطله سلسله‌سی اولوب تاجه نهریله وادیٔ یانه بیننده‌در.

(٤) سیرامورینا سلسله سیدر. بونك حضیض جنوبیسنده وادیٔ کبیر نهرلرینك اصلاری جریان ایدر.

(٥) سواحل جنوبیه‌ده ممتد سلسله‌لر اولوب بحر متوسطه پك قریبدر. مرسیه و اندلس بلادینی قطع ایله ایکی شعبه‌یه منقسم اولور. بریسی بالوس برونندن قادسه ودیکری جبل طارقه طوغری امتداد ایدر. سیرانوادا سلسله‌سی بو سلسله‌لرك فرعیدرکه بونك اعظم ارتفاعی (١١٦٥٤) قدمدر.

اسپانیاده قلای، جیوه، تیمور، کومش، باقر، قیا طوزی معدنلری و معادن سائره واردر.

اسپانیا قطعه سنك هواسی موقع اعتباریله مختلف اولوب فقط سائر بلادشمالیه کبی شدت برودتی اولمدیغندن هر موقعی وخامت هوادن سالمدر.

قطعهٔ مذکوره‌ده هرنوع حبوب، نباتات، بقول، نار و انجیر ولیمون وبادم واوزوم کبی میوه‌نك انواعی بولنور. حیواناتجه، قویونلرك اعلاسی واردر. شو قویونلرك پك کوزل یوکلری اولمغله بونلردن لطیف شالار ونفیس قماشلر اعمال ایدرلر.

اسپانیانك عاصمهٔ مملکتی مادرید شهریدر . شهر مذکور رومالیلر زمانده بر قریه کبی ایدی . مغاربه‌نك فتحندن صکره کسب جسامت ایلدی . شمدی (۲۷۵) بیك نفوسی حاویدر . اطرافنی بر بیوك سور احاطه ایتمشدر .

- ۳٤ -

اسپانیانك قرون اولی تاریخی

قبل الهجره

(۲۱۳ - ۱٦۲۲)

اسپانیا مملکتنك اهالیٔ اصلیه‌سی ایبه‌ریلر و کلتیلر اولدقلری و بونلرك اسیادن او طرفلره هجرت ایلدکلری مرویدر . ایبه‌ریلر اسپانیانك شرق و جنوب طرفلرنده، کلتیلر یانه و ادیسیله جلیقه جوالیسنده ساکن ایدیلر . صکره شو ایکی قبیله‌نك اختلاطلرندن کلتیبری قبائلی نشئت ایلدی . بونلرده اسپانیانك بلاد مرتفعه سنده ساکن اولدیلر .

قبائل اصلیهٔ مرقومه‌دن استوریاس قنتبر، کایه ناملریله بعض اقوام دخی تفرع ایتمکله اقوام متفرعهٔ مذکوره اسپانیانك جهت شمالیه‌سنی و تردیانه قبائلی

وادئ کبیر طرفلرینی وطن اتخاذ ایلدیلر . اسپانیا دائره‌سنه فنیکه‌لیلر، یونانیلر، روملر معلومات الدقدنصکره اقوام سائره دخی او دائره‌یه هجرت ایتمشلردر .

اسپانیاده معدنك انواعی اولدیغندن اقوام اصلیه بو معدندن استفاده ایتمکله ثروتلری و قبائل سائره‌یه نسبتله تمدن واداب مخصوصه‌لریده وار ایدی .

قبل الهجره (١٦٢٢) سنه‌سی شهر تموزنده فنیکه‌لولر تجارت ایچون اسپانیا سواحلنه کیدرك اهالیسنه کندی وطنلرینك محصولاتنی بیع و او حوالیدن معدنیات جلب ایتمکه باشلادیلر . و فنیکه‌لولرك کثرت ترددلری جهتیله جبل طارق بوغازنده ـ انتهاء سفرلری اوراسی اولدیغنه علامت اولمق اوزره ـ ایکی بیوك عمود بنا ایلدیلر . شو عمودلر « هرکول عمودلری » دیو معروفدر . فنیکه‌لولر حوالئ مذکوره‌ده بعض مستعمرات دخی بنا ایتمشلردر . ترتوشه دینلان شهر او مستعمراتدن معدوددر .

فنیکه‌لولردن صکره یونانیلر اسپانیایه داخل اولدیلر . بونلرده او حوالیده بعض مدینه‌لر بنا ایتمکله قتلونیه ساحلنده واقع امبوریا و بلنسیه جانبنده‌کی ساغونت (مربیدرو) شهرلری یونانیلرك مستعمراتندندرلر .

فنیکه‌لولر و یونانیلر هر نقدر اسپانیایه کیدرك

سواحله یاقن یرلری اوکرندیلر ایسه ده کرك یونلر، کرك ایکنجی پونیك محاربه سنه قدر رومالولر ایچ طرفلرینه معلومات الهامشلر ایدی .

یونانیلر اسپانیانك ساحل شرقیسنه ایبریا و قسم غربیسنه ترتشیس وشو ایکی قسمك اورته سنه قلتیکا اطلاق ایلدیلر . لکن ایبریا اسمی اندن صکره اسپانیانك هپسنه تعمم ایلدی . ورومالولرك استیلالرندن صکره اسپانیا نامی شایع اولدی . اسپانیا « ازپانیا » دن محرفدر که دریا کناری دیمکدر .

پونیك محاربه لرندن صکره اسپانیا مملکتنه قرتاجلردن قبائل عدیده هجرت ایتمشلردر . شو قبائل مهاجره قرتاجنه لی املیقار واسدروبال نام قوماندانلرك ریاستلری التنده عزیمتله اسپانیانك سواحل جنوبیه و شرقیه سنده مقیم اولمشلردر .

املیقار قرتاجلولرك سرعسکرلرندن مشهور انیبالك باباسی در . املیقار قرتاجنه اردولرینه قوماندان اولدیغی حالده سجلیا اطه سنده رومالوله قارشو بر بیوك هزیمته دوچار اولدقدن صکره قرتاجنه یه کتدکده بر اختلال ظهورینه تصادف ایلدیکندن بالاقدام اختلالی ازاله واصلاح ایلدی ایسه ده عموم نظرنده بعض مرتبه سوء

ظن ایله مظنون اولدیغندن وطنندن اخراج واسپانیایه نفی اولنمشیدی . حین عزیمتنده بعض قبائل دخی کندوسنه رفاقت وبرلکده عزیمت ایلدیلر . اسپانیاده بولندیغی مدتجه کرك کندوسی وکرك اوغلی ودامادی التزام همت وغیرتله اسپانیا ممالکندن ابره نهرینه قدر ممتد اولان بلادی دائرهٔ ضبط واستیلایه المشلردر .

املیقار بلاد مذکوره یی اولوجهله ضبط ایتدکدن صکره باشنده بولنان قبائل واهالی سواحل اسپانیانك تجارتنی نفسلرینه حصر ایله ازوقتده ثروتجه کسب اشتهار وتوسیع ملکه ده ابتدار ایتدکاری جهتله یونانیلرك او حوالیه تعلق ایدن تجارتلری سکته دار اولدیغندن اسپانیاده کی قرتاجنه لولر علیهنه قیام املنده بولندیلر ایسه ده قرتاجنه لولرك بولندقلری مواقعده اعمال لوازم حربیه حسب الموقع کندولرجه مشکل کورندیکندن مواقع مذکوره یه مناسبت ملکیه لری اولان رومالوله مراجعت ایلدیلر . رومانیلر قرتاجنه لولرك سوق ایلدکاری اردولرله تهدید ویدلرنده بولنان بلادی ابره نهرندن اوته یه توسیع ایتمامك وساغونت اهالیسنك استقلال سابقلرینه دوقمیوب انلرك اداره لرندن ال چکمك اوزره برمعاهده قبولنه مجبور ایتدیلر (٨٤٩) .

املیقارك وفاتندن صکره اوغلی انیبال نقض عهد ایدرك قبل الهجره (٨٤١) تاریخنده عسکرله ساغونت شهرینی تحت محاصره یه الدی . انیبال شهر مذکوری پك اشوری تضییق ایله استیلایه تقریب ایلدکده اهالی نفسلریله برابر شهرنی احراق ایلدیلر (٨٤٠) .

شو وقعه رومایه عکس ایلدکده روما سناتوسی تهور وغضب ایله درحال انیبال وقرتاجنه لولر اوزرلرینه اعلان حرب ایتمکله ایکنجی پونیك محاربه لری ظهور ایدی ویردی .

انیبال رومالولرك حرکات عسکریه لرندن خبر الدقده سیزالبین قبائلی بلادینه کیدرك اوراده رومالولر علیهلرنده محاربه اسبابنی تدارك ایله اشتغاله باشلادی . رومالولر قونسول سیپیونی بر اردو ایله اسپانیایه کتمکه مأمور ایلدیلر . انیبال تدارك ایتمش اولدیغی اوتوز التی بیك موجودلی بر اردوایله بالهجوم سیپیونك قوهٔ موجوده سنی بوزوب تارمار ایتدی .

انیبال هرنقدرکه محاربه لرك مقدمه سنی قازاندی ایسه ده رومالولر اخذ انتقام ایچون بربرینی متعاقب سوق ایلدکلری اردولره مقاومت ایده جك اسبابی تزییده موفق اوله مدیغی کبی منتظر اولدیغی معاونتلردن دخی

استفاده ایده‌مدیکندن بالاخره مغلوب وطوغریدن طوغری یه مقاومته اقتداری زائل ومسلوب اولدی .

لکن متصف اولدیغی غیرت کندوسنجه مانع سکون اولدیغی جهتله ساردانیا وسجلیا اهالیلریله ماکدونیا حکمداری بشنجی فلیپی باتحریك رومالولر علیهنه قیام ایتدردی . کندوسیده رومایه طوغری اچلدی . رومالولرك سوق ایلدکاری قوهٔ جسیمه یه قارشو کلیتلو عسکر ضایع ایتش اولدیغی حالده مغلوباً عودت ایتشدر .

بوندن صکره روما قونسولی سیپیون اسپانیاده‌کی روما اردوسنی قوماندامی التنه الوب (۸۳۳) سنه‌سنده قرتاجنه‌لولرك اسپانیا شبه جزیره‌سنده‌کی ترسانه‌لرینی ضبط واسپانیالولری کندو طرفنه جلب ایله انیبالك ازوریل قوماندامیله سوق ایتش اولدیغی عسکری برباد وتدمیر ومتعاقباً دست استیلایی باتمدید اسپانیانك اکثر محللرینی تسخیر ایلدی (۸۲۹) .

ایکنجی پونیك محاربه‌سی اثناسنده اسپانیولرك قرتاجلوله تحدث ایدن خصومتلری رومالوله میل وموافقتلرینی موجب اولدی . لکن رومالولردن مطالبلرینه موافق استقلاله نائل اوله‌ماملری رومالوله

عصیان و مخالفتلرینی اتاح ایلدی . بونك اوزینه روما سناتوسی اسپانیانك تمامیله ضبطنی قرارلشدروب تدابیر استیلائیه یه تشبث ایتدی .

رومالولرله اسپانیولر ارالرنده بوز کوسترن عداوتك ایجاب ایلدیکی منازعه خیلی وقت امتداد ایتمشدر .

روما حکومتی قرار مذکور اوزرینه تیبریوس نام قوماندان قوماندا سیله اسپانیایه برارادو سوق ایدرك طرفین ارالرنده اتش محاربه پارلادی . شو جدال شدید اراسنده قرتاجلولر مضایقهٔ شدیده یه تصادف ایتمکله لوزیتانیا (پورتوغال) اهالیسنی رومالر علیهلرنده بالتحریك ایاغه قالدردیلر . روما سناتوسنك غلبا نام قوماندان رفاقتیله لوزیتانیایه سوق ایلدکلری عسکرك انهزامه دوچار اولمسی جهتیله رومالولرك بویوزدن متصادف اولدقلری غائله یی ازاله ایتمکه دوام ایتمکی اسپانیالولرله اوغراشمغه براز مدت مانع اولمغله شومدت ظرفنده اسپانیا ایله روم محاربه لرینه برسکون طبیعی حاصل اولمشدر .

رومالر لوزیتانیالولرعلیهلرنده اجرا ایلدکلری حروب اثناسنده برده نومانتین (نومنسیا) اهالیسنك مخالفت ومقاومت شدیده لرینه تصادف ایتمشلردر (۷۶۰) .

بووقوعات اوزرینه برحال تهلکه‌ده بولنان روم اردوسنك تخلیصی ایچون روم قوماندانی منسینوسك منسیالولرله عقد ایتمش اولدیغی مصالحه مغلوبیت اسامی اوزرینه مبنی اولدیغی کورلدیکندن روما سناتوسی بونی قبول ایده‌میوب منسیوسی تحقیر وزنجیر بنداولەرق منسیالولره ارسال ایلدی . و یرینه تعیین ایتدکاری قوماندان سیپیون عسکرله کیدرك بالمحاربه منسیالولره غلبه ایتدی (٧٥٦) .

سیپیونك بو غلبه‌سی اوزرینه اسپانیوللرده رومله بعض مرتبه موافقت واطاعت کوسترمکه مجبور اولدقلرندن براز وقت حال اسایشده یشادیلرایسه‌ده‌اسپانیانك شمال طرفلرنده‌کی اهالی مخالفتده دوام ایلدیلر . روما سناتوسنك اسپانیایی تمامیله استیلایه تعلق ایدن مقصدلری حاصل اولەمدی .

(٧٤٦) سنه‌سنده میتلوس نام قوماندان رفاقتیله روما سناتوسنك اسپانیایه سوق ایلدیکی اردو پالیثار (اندلس) اطەلرینی ضبط ایدی ویردی . بوندنصکره اسپانیول بلادی ارتق تمامیله دائرهٔ اطاعته کیردیلر . (٧٠٦) سنه‌سنه قدر شواطاعت عمومیه دوام ایلدی .

اواثناده ایتالیالی سرتوریوس نام بهادر اسپانیا

ولوزیتانیاالولردن باشنه خیلی عسکر طوپلایوب رومالولره قارشو نشر لوای طغیان واسپانیاده استقلالنی اعلان ایلدیکندن بواستقلال (۶۹۵) سنه‌سنه دکین دوام ایتدی . روما غوللریده سرتوریوسك اسپانیاده اچمش اولدیغی لوای استقلال التنه طوپلاندیلر . بونلرك یوزلرندن روما سناتوسنه پك بیوك مضایقه یوزکوسترمکله میتلوس وپومپه قوماندانیله سرتوریوس اوزرینه سوق ایلدکلری عسکر سرتوریوسك عسکرینی تارمار ایلدی . سرتوریوس مغلوباً افریقا طرفلرینه چکلدی . براز صکره تدارك ایده‌بلدیکی عسکرله یه اسپانیا بلادینه صوقیلوب خیلیجه بسالت کوسترمش اولدیغی حالده کندی معیتنده‌کی پرپینا نام جنرال سرتوریوسی قتل ایلدی (۶۹۴) .

سرتوریوسك وفاتندن صکره بسکی نواحیسی اهالیسندن ماعدا بالعموم اسپانیابلادی رومالولرك دائرهٔ اطاعتلرینه داخل اولدیلر .

(۶۸۳) سنه‌سنده روما قوماندانلرندن پولیوس (سزار) اسپانیاده‌کی بسکی نواحیسنی دخی تحت اطاعته المشدر .

قیصر اوغستوس (۶۵۰) تاریخلرنده اسپانیا شبه

جزیره‌سنی اسپانیای ترقونیه، اسپانیای بقیه، اوزیتانیا تاملریله اوچ دائره‌یه تقسیم ایتدی. شودوائرك برنجیسی جهت شرقیه وشمالیهٔ شرقیه ایله جهت وسطایی، ایکنجیسی وادیٔ کبیردن وادیٔ یانه‌یه قدر جهت جنوبیه‌یی، اوچنجیسی سان ونسان برونیله نهر دور بینده‌کی بلادی حاوی ایدی. قرطبه و اشبیلیه شهرلری قسم ثانی دائره‌سنده‌در. قسم ثالث پورتوغال بلادندن عبارتدر.

رومانیلر اسپانیا بلادینی استیلا ایتدکدن صکره بلاد مرقومه‌ده مدنیت واداب رومانیه تأسیس ایتمشدر.

ویزیغوتلر اسپانیا بلادینی استیلا ایلدکاری (٢١٥) سنه‌سنه دکین اسپانیا مملکتی رومالولرك تحت تابعیتلرنده قالدی.

اسپانیانك بوندن صکره‌کی قرون اولی تاریخی ویزیغوتلرك تاریخلریله مخلوطدر.

- ٣٥ -

ویزیغوتلر

غوتلر جرمانیا اقوامندن اولوب قرون اولیده اسیادن بوهمیا واورادن اسلاو بلادینه هجرت ایدرك

بریسی استروغوت، دیکری ویزیغوت نامیله ایکی قبیله یه ایریلوب استروغوتلر اسلاو بلادینك شرق طرفلرنده، ویزیغوتلرغرب جهتلرنده یرلشدکدنصکره بلاد رومانیه یه صارقندیلقلردن خالی اولدقلری حالده بیوك قسطنطین عسکرله کیدرك بونلری نصورتله تنکیل وصکره استروغوتلر حکمدار اتخاذ ایلدکلری تئودریق ایتالیایی نوجهله استیلا ایله اوراده برحکومت تشکیل ایتمش اولدیغی بوندن مقدم مبحث مخصوصنده تفصیل اولنمشیدی ۰

ویزیغوت طائفه‌سی استروغوتلردن ایرلدقدنصکره بعضاً کندو باشلرینه وبعضاً قبائل سائره ایله بالاتفاق بلادرومانیه‌یی پایمال ایتمکه دوام ایلدیلر ۰

طائفهٔ مرقومه قبل الهجره (۲۴۷) تاریخنده هار - ماریس نامنده برذاتك تحت ریاستنده تجمعله بلاد رومانیه‌یی پایمال ونهب وغارته ابتدار ایتدکلرندن رومالر الرندن عاجز قالوب هون قبائلنی ویزیغوتلر علیهلرنده تشویق ایتدیلر ۰

هونلر ویزیغونلره حرباً غلبه ورئیسلری هارماریسی عندالمحاربه قتل ایتمکله ویزیغوتلر بونلره قارشو دوچار اولدقلری مغلوبیت اوزرینه دائرهٔ اتحادلرینه الدقلری قبائل کندولرندن ایریلوب هونلره اطاعت وویزیغوتلر

طونه نهرینی چکوب نقصانلرینك اکمالنه مباشرت ایلدیلر .

بونلر بولندقلری حوالیده ازوقت ایچنده جمیتلرینه انتظام اعطاسیله حکمدار انتخاب ایتمش اولدقلری اثناریق نام ذاتك قوماندا سیله ینه بلاد رومانیه یه صارقدیلغه باشلامشلردر . شرق امپراطورینك شریك حکومتی والانس حرکات عسکریه یه تشبثله ادرنه قربنده بزیغوتلرله محاربه ایتدی ایسه ده بربیوك هزیمته دوچار وکندوسیده مقتول اولدی . ویزیغوتلر والانسك جسدینی احراق ایتدکدن صکره استانبولك جوارینه قدریغما ایلدیلر (٢٤٦)

بووقعهٔ هائله استانبولده تلاش عظیمی موجب اولدیغندن برطاقم عرب عسکرلری جلب ومرکزدولتك محافظه سنه مجبور اولمشلردر . بوندن صکره ناچار وناخواه ویزیغوتلرله صورت مغلوبانه ده عقد مصالحه ایدلدی .

بومصالحه دن صکره ویزیغوتلر بعض مرتبه سکون التزام ایتدیلر ایسه ده هون قبائلی کندولرینی راحت براقیورلر ایدی . بناءً علیه اول اثناده ویزیغوت حکمداری بولنان الاریس (الاریق) روم حکومتیله برمعاهده عقدینه تشبثله بلاد رومانیه یه تعرض ایتمك اوزره تعهد وقوتنی هونلر علیهلرنده استعمال ایتمکی مراد ایلدی .

لکن هونلرك وقوعبولان تجاوزات شدیده‌لرینه کندی قوتیله مدافعه‌یه موفق اوله‌مدیغندن رومالردن استعانه‌یه مجبور اولمغله هونلره جوار اولان طونه شمالنده‌کی وطنلرینی ترك ایله میزیا (بلغاریا) حوالیسنه چکملرینه واورالرده توطن ایتملرینه روم حکومتی مساعده کوستردی .

بومساعده‌یی ارائه ایتمش اولان امپراطور ثیودوس برحیات اولدقجه ویزیغوتلر بولندقلری میزیا حوالیسنده سلامت وحسن امتزاج اختیار ایدرك روم بلادینه هیچ برکونه تجاوزده بولنمدقلری جهتیله طرفین میانه‌لرنده برکوزل مسالمت تأسس ایتمشیدی .

امپراطور ثیوردوس(٢٢٧) سنه‌سنده وفات ایدرك مقاسمهٔ ممالکدن طولایی اوغللری بینده منازعه یوز کوسترمکده الاریق بوفرصتدن استفاده‌ایله بلاد رومانیه‌دن تراقه، ماکدونیا، تسالیا بلادینه طوغری عسکرله هجوم ایدرك اواسط بلاد یونانه قدر ایلرولدی . یونان بلادنده امپراطور ارقادیوسك والیسی بولنان روفینوس هیچ برکونه ممانعت کوسترمدی . الاریق اتنه لولری ویرکویه ربط ایتدکدنصکره پلوپونیسه (موره) طرفلرینه کتدکده روم غرب امپراطوری هونوریوسك جنرالی ستیلیقو عسکرله قارشو کلوب پینوس نهرینك یاننده الاریق ایله

معیتنده‌کی عسکری ابلوقه التنه الدی ایسه‌ده الاریق روم عسکرینك صفوفنی یاروپ تخلیص کریبان وجمع ایتمش اولدیغی غنائم ایله اسرایی الیریکوم جانبنه ارسال ایتدی.

الاریق بوندن صکره ارقادیوس ایله عقد مصالحه ایتمکله بینلرنده حاصل اولان مسالمت اوزرینه ارقادیوس الاریق اوحوالینك قسم شرقیسی قوماندانلغنه تعیین ایلدی (٢٢٦).

الاریق اولوجهله قوماندن اولدقدنصکره روم شرق امپراطورلغنه عائد ممالکی اضراردن کف ید فراغت و (٢٢٠) سنه‌سنده ایلیریکومدن محاربه ایچون ایتالیایه عزیمت ایتمکله غرب امپراطوری هونوریوس عاصمه‌سنی موقتراونه شهرینه قالدردی. الاریق سوئه‌و، الان، ووندال قبائلیله برلشوب ایتالیای شمالیه‌ده‌کی غوللر (غالیالولر) ه طوغری کتمکله ستیلیقو بلتینا قربنده بالمقابله غلبه ایتدکدن صکره ایلیریکوم طرفلرینه عودت ایلدی. وبعدالعوده غرب امپراطورلغنه عائد ممالکه دوقتمامق اوزره هونوریوسله بینلرنده مصالحه منعقد اولدی.

الاریق بوندنصکره ایپروسده ستیلیقونك وکندوسنك

اردولرینی برلشدروب ایکیسی برلکده اقطار شرقیه اوزرینه حرکت اوزره مقاوله ایلدیلر ایسه ده هونوریوس بو مقاوله دن عدول ایتدیکندن کندوسی یالکز باشنه قوهٔ موجوده سیله اومقصدی ترویج وضرورت مالیه سنی ازاله ایچون هونوریوسدن تعویضاً (۴۰۰۰) لیبرا التون استدی. هونوریوس ابتدا ویره جکنه وعد کوستروب صکره جواب رد اعطاسیله برابر او وعده توسط ایدن جنرال ستیلیقویی اعدام ایتکله الاریق قوهٔ عسکریه سیله روما اوزرینه بالهجوم شهری محاصرهٔ شدیده التنه الدی. وفدیهٔ نجات اولمق اوزره (۵۰۰۰) لیبرا التون، (۳۰۰۰) لیبرا کومش طلبنده اصرار ایلدی.

هونوریوس وقوعبولان تضییقاته مدافعه دن عاجز قالوب مصالحه ایچون مخابره یه باشلادی ایسه ده ایکیسنك مقصدی برلشه مدیکندن الاریق محاصره یی تشدید ایتدی. درون شهرده زاد وذخیره دوکنه جك درجه یه کلدی. ناچار وناخواه ایشه برحسن صورت ویرمکه ارزوی ضروری حاصل اولدی.

بوندنصکره الاریق روما قوماندانلرندن اتالوسك امپراطورلغه انتخابنی سناتویه واستعفا ایدوب حکومتدن چکلمسنی هونوریوسه تکلیف ایلدی. بوتکلیفه موافقت

کوره‌مدیکندن بتکرار رومایی محاصرهٔ شدیده التنه الوب عنوةً ضبط ایدی ویردی. (٢١٥).

الاریق رومادہ برسنه اقامت ایتدکدنصکره الامان طرفلرینی استیلا مقصدیله یوله چقدقده قوستنایه بعدا. لوصول فوت اولمغله یرینه قائم برادری ادولف ویزیغوت حکمداری اولمشدر (٢١٤).

ادولف غول بلادینك جهت جنوبیه‌سنه چکوب اوراده ویزیغوت دولتنی تشکیل ایتدکدنصکره اسپانیایه عزیمت ونامنی اسپانیا حکمداری دیو اعلان ایلدی (٢١٣).

ادولف فوت اولدقده یرینه والیا حکمدار اولدی (٢٠٢).

بوتاریخدن مقدم ویزیغوت حکومتی دائره تفاقندن ایریلان ووندال قبائلی اسپانیایه مربوط ونامارینه نسبتله معروف اولان واندلوسیا (اندلس) حوالیسنی چکوب افریقاده بعض صارقندیلقلر ایتدنصکره ژنساری معیتیله کیدرك قرتاجنه شهرینی ضبط ایتدیلر (١٩٣).

والیا (١٧١)، خلفی توریسموند (١٦٩)، انکده خلفی ایلیان (١٦٥)، ایلیانك خلفی تئودوریق (١٥٧) وتئودوریقك خلفی اوریق (١٣٨)ده وفات ایتشدر.

اوریق اسپانیایی تمامیله تحت استیلایه الوب تولوز شهرینی مقرحکومت اتخاذ ایتدی. وبعد وفاته یرینه ایکنجی الاریق اوطوردی.

بواثناده ویزیغوت دولتنك ممالکی جهت جنوبیه‌ده لوارورودن اسپانیانك اطرافنده‌کی ترافونیسیه وبتیقه‌یه وارنجه ممتد ایدی‌که شمدیکی فرانسه ممالکنك جنوب غربیسیله اسپانیا بلادینك برثلثدن عبارتدر.

ایکنجی الاریق تعصب مذهبیدن محترز وهمجوارلریله سلم ومصافاته مائل اولوب اریوس مذهبنده ایدی. بناً علیه تعصب مذهبی ایله معروف اولان فرانسه قرالی قلوویس غوتلرله حرب ایتمکی واجبات دینیه‌دن عد واعلان ایدرك عسکرله الاریق علیهنه قیام ایلدیکی صره‌ده الاریق دخی عسکرله پیرینه طاغلرینی اشوب فرانسه‌نك بعض املاکنی استیلا مقصدیله ایلرولمش ایدی. وواقع نام محل قربنده فرانسه عسکریله ملاقات ومحاربه ایدرك بوزلدیغندن فرار ایدرکن دردست وقتل ایدلدی. (١١٥). قلوویس الاریقی کندی الیله اولدردیکی مرویدر.

الاریقك وفاتنده اوغلی امالاریق التی یاشنده اولدیغی حالده باباسنك مسندینه اوطوردی ایسه‌ده برادر

غیر مشروعی اختلاس ملك سوداسنه دوشمشیدی .
استروغوت حکمداری تئودوریق ویزیغوت حکمدارلغنی
امالاریق عهده سنده بالابقا سن رشده وصولنه قدر کندوسی
وصایت صورتیله ویزیغوت مملکتنك ادارهسنه قیام
ایلدی .

امالاریق سن رشده بلوغندن صکره اریوس مذهبنی
التزامده تعصب کوسترديکندن بویوزدن فرانسه حکومتی
ایله تحدث ایدن خصومت ومنازعه حربی منتج اولمغله
امالاریق منهزماً فرار ایدرکن رجال دولتی معرفتلریله
طوتیلوب قتل اولندی (٩١) .

امالاریقدن صکره دوراسلامه قدر اسپانیاده
حکمدارلق ایدن ذوات بونلردر .

اسامئ حکمداران	تاریخ جلوس قبل الهجره
اتالاریس	٩١
ازیللا	٧٣
انتازلد	٦٨
ئئوویزیلد	٥٠
رقاردو	٣٦
سونیتیلا	١

شوحکمدارلردن لئوویزیلد اسپانیا حوالیسنده بر اتحاد عمومی تأسیس ایتمش ایسه ده وفاتندن صکره اتحاد مذکور انواع هجمانه مبدل اولدی. واسلام فاتحلرینك اسپانیایی استیلاسنه قدر هجمان مذکور امتداد ایلدی.

اسپانیا وقایع تاریخیه سنك بقیه سی ایکنجی کتابده یازیله جقدر ان شاالله تعالی.

- ٣٦ -

لوزیتانیا

لوزیتانیا بلادی قدیم اسپانیا دائره سنك برقسمیدر - که یوقاروده ذکر اولندیغی اوزره - قیصر اوغستوسك دائرهٔ مذکوره یی تقسیم ایلدیکی اوچ قسمك اوچنجیسی اولوب بوکون پورتوغال نامیله معروف وشمالاً وشرقاً اسپانیا جنوباً وغرباً بحر محیط اتلانتیق ایله محدوددر. شمالدن جنوبه معظم طولی (٣٦٦) وشرقدن غربه معظم عرضی (١٣٧) میلدر. مساحه سی (٦٣٩٢٨٥) میل مربعی واهالیسی (٣٢٥٨١٤٠) نفوسدر.

ازمنهٔ قدیمه ده فنیکه لولر، قرتاجلر، یونانلولر تجارت ایچون مملکت مذکوریه کیدرلر ایدی. اورادہ لوزیتانه

نامیله برقبیله ساکن اولدیغندن بومناسبتله رومانیلر زمانلرنده لوزیتانیا دیو شهرت ویردی.

لوزیتانیانك بیوك شهرلرندن بریسی لیسبونه و بریسیده بورتودر. عربلر لیسبونه یه اشبونه دیرلر. بورتونك تجارتی کثیر وصولری غزیردر. برکوزل اسکله سی واردر.

هجرتدن (۷٦۲) سنه مقدم رومالولر طرفلرندن بالاستیلا ولایات رومانیه دن معدود اولدی. مؤخراً ویزیغوتلر وسائر قبائل شمالیه اورالره دخول ایلدیلر.

لوزیتانیا قرون اولیده اسپانیانك برقسمی اولوب وقایع تاریخیه سی اسپانیا ایله مخلوط اولدیغندن بوراده تکرارینه لزوم کورمیورز.

- ۳۷ -

اندلوسیا

اندلوسیا اندلس دینلان مملکت اولوب ازمنهٔ قدیمه ده اسپانیا ممالکندن معدود ایدی. نام قدیمی بتیکا اولدیغی حالده ووندال قبیله سنك هجرتدن ایکی عصر مقدم اورالره نزول ایلدکلری جهتله بونلره نسبتله واندلوسیا وصکره تخفیف صورتیله اندلوسیا دیو موسوم و اسلام فاتحلرینك استیلا سنده اندلس نامیله معروف اولدی.

اندلس دائرهٔ قدیمه‌سی بالیئاره جزیره‌لرینی حاوی وشمالاً استرا مدوره وقسطیله، شرقاً مرسیه، غرباً پورتوغال، جنوباً بحر اتلانتیقك جانب غربیسی وجبل طارق بوغازینك وبحرمتوسطك جانب شرقیلریله محدوددر .

اندلس مملکتنك اسکی زمانلرده بتیکا نامیله تسمیه قلنمش اولمسنك سببی پتیس نهرینك اومملکت اورطه‌سندن جریان ایتمیدر که نهر مذکور اندلسی شمالی و جنوبی قسملرینه تفریق ایدر .

فنیکه‌لولرك بتیکا بلادینه معلومات قدیمه‌لری وار ایدی .

یونانیلر بلاد مرقومه‌نك اسمنی ایشتدکدن صکره ـ دائره‌سنی کورمزدن مقدم ـ شاعرلری بلادمذکوره حقنده بر طاقم خیالات و موهوماتی حاوی شعرلر سویلدیلر . و بتیکاده‌کی نهرلردن قوملرله برابر التونلر اقدیغنی واورامسی کرهٔ ارضك منتهاسی ایدوکنی شعرلرنده بیان ایله برابر توصیفاتی حقنده انواع تخیلات ایله ممزوج سوزلر درج ایلدیلر . یونان سفینه‌لری بتیکا ساحللرینه کیدوبده نه اولدیغنی اوکرنجه‌یه قدر السنه‌ده بوتوصیفات موهومه درلو درلو حکایات مخیله ایله متداول اولمقده ایدی .

هجرتدن (١٣٠٨) سنه مقدم يونانيلرك بعض سفينه‌لرى بتيكا ساحلارينه كيدرك بلاد مرقومه‌نك ندن عبارت اولديغنه معلومات الندى .

« بتيكا حواليسنده كونش غيابندن مقدم پك زياده بيوبوب دكزه طاله جغى وقت اتش كبى صارارر و صو ايله سوندريلور ايمش . التون وكومش طاغلردن سيل كبى اقارلر ايمش » سوزلرى يونانيلرجه حكايات سابقه اراسنده جريان ايتمش اولان اقوالدندر .

حوالئ مرقومه كشف ايله هر طرفنه معلومات الدقزنده دلالرده تداول ايدن اويله سوزلر تخيلات شاعرانه و موهومه‌دن اولديغى اكلاشلدى .

بتيكا بلادى بعدالكشف اوروپاجه پك مقبول ومعتبر صايلوب هروقت اورادن شمع ، حنطه ، خز ، امتعهٔ نفيسه ، مواشى ، تيمور ، زنجفره جلب اولنور ايدى .

صور اهاليسى بلاد مرقومه‌ده التون وكومش معدنلرى كشف ايلديلر . قرناجنه‌لولر و انلردن صكره رومانيلر بو معدنلرى ايشلدوب استفاده ايدرلر ايدى .

بتيكا بلادنده انهار نافعه جارى و اراضيسى ايسه هردرلو استفاده‌يه قابل ايدى . لكن اهالئ قديمه يرلرى

صوارمق ایچون نهرلردن جدوللر کشادینی بیلمزلر ایدی. بونی قرتاجنه‌لولردن اوکرندیلر.

ازمنهٔ قدیمه‌ده بتیکا اهالیسنك اداب و قوانین مخصوصه‌لری وار ایدی. التی بیك سنه‌للك وقوعاتی حاوی بیلنرنده تاریخ کتابلری وار ایمش دیو مرویدر. لکن مورخلر او تاریخلردن معلومات استحصالنه موفق اوله‌مدیلر.

قرتاجنه‌لولر بتیکا حوالیسنه طوغری اچلدقلرنده بتیکا اهالیٔ قدیمه‌سی هیچ برکونه مدافعه و ممانعت کوسترمکسزین قرتاجنه‌لوله و اندن صکره رومالوله اطاعت کوستردیلر.

رومانیلرك زمانلرنده بتیکاده یوز اللی قدر شهر وار ایدی. قرطبه‌یی رومالر و اشبیلیه‌یی صور اهالیسی بنا ایتمشلردر.

اندلس مملکتنك قرون اولی تاریخی — دائره‌سنك مربوط اولدیغی اسپانیا — تاریخیله مخلوط اولدیغندن بوراده تکرار بنه نزوم کوریله‌مدی. دور اسلامه تعلق ایدن وقایع تاریخیه‌سی ان شاء الله تعالی کتاب ثانیده تفصیل اولنور.

- ٣٨ -

التنجی فصل

جرمانیا (المانیا) و جرمانیالولر

جرمانیایه المانیا دخی دینلور . استرابون دیرکه «جرمانیاقبائلنه جرمانی اطلاق اولنمسی جرمان لفظنك لاتینجه قرنداش معناسنه اولدیغندندر . زیرا شو قبیله‌لره غالیالولر ارالرنده اخوت حاصل اولمشیدی» . استرابونك بو روایتی صحیح دکل . صحیحی ـ جرمان لفظی قارغی معناسنه اولان جر لفظندن ماخوذ و جرمانیا قبائلنك اکثریسی سلاحشورلقله مالوف اولمغله ـ اقوام حربیه مرادیله اویله اطلاق ایلدیلر .

المان یاخود المانیالولر دیو مشهور اولمرى اراضی اسمنه نسبتله‌در . اعصار قدیمه‌ده بونلرك بولندقلری اراضینك برقسمنه المانه دینلور ایدی . نام مذکور اورادن اتیده محرر محلاره تعمم ایلدی .

جرمانیا (المانیا) ممالکی اوروپا قطعه‌سنده اولوب شمالاً جرمانیا دکزی و دانیمارقه و بحر بالطق، شرقاً پروسیه و اوسترپا، جنوباً اوسترپا و سویسرا (اسویچره)، غرباً فرانسه و بلجیقا و هولاندا ایله محدوددر .

المانیا قطعه‌سی شمدیه دکین بیوك بیوك تبدلاته تصادف ایتمشدر . بوکون کی کونده قطعهٔ مذکوره برشکل عمودیه اولوب شکل مذکورك التنده اوچ بیوك اقلیم واردرکه شو اقلیمرك برنجیسی الپ ایکنجیسی نژدیٔ متوسط ، اوچنجیسی اقلیم شمالیٔ مستویدر .

برنجی اقلیم نمسه‌یی المانیادن فصل ایدر . شو اقلیم داخلنده الپ طاغلری سلسله‌لرندن دیکرلرینه نسبتله ایکی کوچوك فرع واردرکه بریسی غوبین رین ولخ سلسله‌سیدر . باویرایه متعلق اولان الپ سلسله‌سی لخ وسیلتیسا سلسله‌لری ارالرنده‌در .

ایکنجی اقلیم المانیانك اورطه‌سنده‌در . مرکزی ساقسونیا وباویرا وبوهیمیا حدودینك متلاقی اولدقلری نقطه‌ده وعرض شمالینك الی اوچ درجه‌سنده‌و اقعدر . بو نقطه طونه‌ورن‌و الپ نهرلرینه تابع انهارك جریان ایلدکلری جبلده‌در . مرکز مذکوردن ایکنجی سلسله‌لر متشعب اولور . بوهیمیانك جنوب شرقیسنه طوغری امتداد ایدن سلاسل متوازیه اوسلسله‌لردن معدوددر . سلاسل مرقومه (١٥٠) میل واك یوکسکی اولان اربر جبلنك ارتفاعی (٤٨٠٠) قدمدر . ارزژبرغا جبالی ساقسونیا وبوهیمیا ارالرنده حد فاصلدر .

جبال مذکوره‌نك برقسمیده جنوب شرقی‌یه امتداد ایله بوهیمیانی سلتیسادن فصل ایدر . بوشعبه‌نك اعظم ارتفاعی (۵۰۰۰) قدمدر . دیکر قسمیده جنوبه طوغری ممتدرکه طونه‌یه قدر اینر . وجانب شمالی‌یه ممتد اولان سلسله‌لر ورتمبرغه طوغری عرضاً صورت متحدره‌ده‌مرور ایدوب اورالرده برطاقم سلسله‌لرواردرکه الب روهی، الب سوابی، البوخ مثللو نامله ایله یاد اولنورلر .

جبال مذکوره‌دن لبی نهرینك شمالنده برسلسله اولوب امس نهرینه موازی اولمق اوزره غربه طوغری ممتددر . بوکا توتوبرغ سلسله‌سی دینلور . سلسلهٔ مذکوره‌ده ازمنهٔ قدیمه‌جه حروب کثیره وقوعبولمشدر .

اقالیم مذکوره‌نك اوچنجیسی اولان اقلیم شمالیٔ مستوی المانیا قطعه‌سنك شمالنده بربوك اووه‌درکه هولاندادن اسنابروق ومندن نام محللردن عرض بلادك جله‌سنه وبرقسمی جنوب شرقیده لیپسیقه وجنوباً اود نهرینك منبعیله ویستولایه قدر ممتددر .

المانیانك شمدیکی تقسیمات سیاسیه وسائره‌سی مفصلجه اولوب بونلرجه‌قرون اولایه مناسبت اولمدیغندن تفصیلات لازمه مبحث مخصوصلرنده درج اولنور ان‌شاالله تعالی .

جرمانیا اقوام قدیمه‌سی فی‌الاصل اسیاده بولنان اریلردن متشعب اولدقلری حالده هجرتدن یکرمی اوتوز عصر مقدم اسیاده‌کی مواطن قدیمه‌لرندن حرکتله یك چوق وقتلر اوطان قدیمه‌لری ومواطن اخیره‌لری ارا-لرنده‌کی بلاد متوسطه‌یی اوطان اتخاذ ایتمش وصکره اوروپا حوالیسنه عزیمتله حوالئ مذکوره‌ده واقع ممالك متعدده دائره‌سنه کیرمشلردر . جرمانیالولرك استعمال ایلدکلری لسان ایله اوطان اصلیه‌لرنده قالمش اولان اهالینك استعمال ایلدکلری السنه بیننده بعض مرتبه مناسبت موجوددر .

جرمانیا قبائلندن اوروپایه هجرت ایتمش اولانلردن ابدریده، المان، اوار اومبرین، تاقیسی، دتشه، درویده، سوئه‌و، سه‌روسه، صقالبه، ووندال، هارمینوس قبائلی شمدیکی المانیاده و اپیری، الان، سلت (کلت)، کلتبیری لونغورد (لومبارد) اقوامی اسپانیاده و بونلرك بعضلری الب طاغلرنده وادوائن، سقایر، هتلوه‌تین سویسرا (اسویچره) ده وارموریق، بلج، غالورمان، غول، کلیتبریلرك برقسمی غالیاده واستاوون، اینغاوون، خاماوی، خاوکی، ربپویاری قبیله‌لری رن‌نهریله ویزر والب نهرلری ارالرنده واستورین، اکیتان قبیله‌لری پیره‌نه طاغلرنده

واسقوچلر اسقوچیاده وتوتون، اشواب، سیبر، بورغوند هروله بالطق سواحلنده وباتاوه، فریزون هولاندا ده، انغل، ساقسون، پره‌تون، وارنی طائفه‌لری بریتانیا ودانیمارقه ده بانون، فنه قبیله‌لری اوستریاده واقع بانونیا (مجارستان) ده وبویار، بوتی، ژبید، غوت قبیله‌لری بوهمیا (چه) ده وپورس، کوتون، واسین پروسیاده، داس داسیا (داچیا)- ده، دانووا، سقاندیناو قبیله‌لری دانیمارقه ده، سیدینی طائفه‌سی اولدر نهری حوالیسنده، فینواز اسوج اراضیسنده، سمنون اسپانیا طرفلرنده، روژی بومبریاده، لیتی سیلزیاده توطن ایتمشلردر. قبائل مذکوره‌نك غوت ولومباردکی بعض قبائلنك رومله محاربه‌لری ونمقوله حکومت تشکیل ایتمش اولدقلری مباحث سابقه‌ده ذکر اولنمشدر.

تتابع شئون وتقلبات دهر بوقلمون اقوام مذکوره‌نك حالارنده تلونات مختلفه کوسترمکله بونلره متعلق مباحث لازمه‌نك اهم اولانلریده بردرجه‌یه قدر صره‌سیله کتابمزده درج اولنه‌جقدر.

جرمانیا اقوامی اوروپایه هجرت ایتدکدن چوق وقتلر صکره‌یه قدر مداین انشا ایتیوب کوچوك کویلرده

تعیش و مالارینك چوغنده یکدیکریله اشتراك ایدرلر ایدی .

قبائل مذکوره اعصار قدیمه ده وحشت و تمرد اوزره ایدیلر . لباسلری جلود حیوانات و ایشلری روما ممالکنی نهب و غارات ایدی . قرون اولاده تجاوزات متمادیه دن ناشی متعدد شهرلری پایمال ایتمشلردر . اولوقتلر دنیانك اك بیوك دولتی عد اولنان روما حکومتی وقایع متسلسله ایله بحضور ایتمشلر ایدی .

اقوام مذکوره نك قرون اولی و اواسطنده کی حالاری یکده مضبوط دکلدر . قیصر یولیوس (سزار) لك زمانیدن مقدم رومالولر رن نهرینك شرق و طونه نك شمال طرفلرنده کی جرمانیا اقوامنه معلومات الهامامشلر ایدی . حالبوکه قبائل مذکوره نك بعضیلری میلاددن ایکی عصر مقدم بلاد رومانیه یی یغمالایوب طوره یورلر ایدی .

رومالولر غالیا مملکتنی استیلا ایلدکلرنده رن نهرینك معبرنده بر طاقم قبائل اولوب اوراده اقامت و زراعت ایلکده اولدقلرینه واقف اولدیلر . بونکله برابر او عصرده جریان ایدن اصول مدنیته رعایت اوزره اولدقلرینی کوردکلرندن بونلری اقوام وحشیه عد ایتمشلر ایدی .

هجرتدن مقدم کی (٧٣٥) سنه‌سنده توتون وسیمبر قبائلی بالطق سواحلندن طونه طرفلرینه کلوب او حوالیده‌کی بلاد رومانیه‌یه تجاوزه باشلادیلر . و روما سناتوسی جانبندن دفع وتنکیللرینه عسکر سوق اولندقده شو عسکری بالمحاربه بوزدقدنصکره ایللریا و نوریق حوالیسنی تسلط و تعرضه هدف ایدرك اورالری خراب ایده ایده غالیا ولاتینه کتمشلردر .

غالیا طرفلرنده دخی مدافعه‌لریچون اوزرلرینه کلان روما اردولرینی بالدفعات دوچار انهزام ایلدیلر .

طونه حوالیسنه ورودلرندن اعتباراً اون سنه‌دن زیاده مدت بلاد رومانیه‌یی پایمال و عساکر مدافعه‌یی استیصال ایتدکدنصکره بوزلرینی اسپانیایه چویردیلر . قونسول ماریوس قوماندا سنده‌کی روما عسکری غالیا طرفلرنده بونلر ایله چارپشوب هپسنی مغلوب ایتدی (٧٢٤) .

قبائل مذکوره تصادف ایلدکلری انهزام اوزرینه اسپانیایه کیده‌میوب یولرینی ایتالیا حوالیسنه تحویل وسیمبرلر توتونلردن مقدم الب طاغلرندن او طرفلره طوغری مرور ایله اورادہ بالتوقف توتونلره انتظار ایلدیلر . لکن ماریوس ارقه‌لرینی براقیوب تعقیبه

مسارعت کوستر مکله ورسل جهتنده قبائل مذکوره ایله بالتلاقی حربه باشلادی . سیمرلر بو دفعه ده ماریوسه قارشو (۶۰۰۰۰) نفر تلفاته مغلوب ونسوان وصبیان طاقلری رومالرك ایادیٔ اسارتلرینه دوچار اولدیلر . رومالر نسوان مرقومه‌نك کوزلری اوکلرنده ابتدا چوجقلرینی وصکره کندیلرینی اولدردیلر (۷۲۳) .

رومالرك بوغلبه‌لری وبومعامله‌ٔ غدارانه‌لری جرمانیا قبائلنه کسر ودهشت ایراث ایتکله قبائل مذکوره خیلی وقت سکون اختیار ایلدیلر . لکن مقتضای خلقتلری کندولرینی رومالره اطاعتدن منع ایلدیکندن پك ضعیف دوشنلری رومالره سطحی بر اطاعت کوستروب چوغی ینه عدم اطاعتده ثابت اولمشلر ایدی .

(۶۸۰) تاریخلرنده سویسرا (اسویچره) طرفلرنده بولنان اقوام جرمانیه اوچ درت یوزیبك قدر غلبه‌لکی حاوی هلوه‌تین قبائلی ایله بالاتفاق رومالر علیهلرنده مخالفته قیام و سیل کبی ممالك رومانیه‌یه طوغری جریان ایلدیلر . سزار جمعیت مرقومه‌نك ممرلرنده واقع ژورا طاغیله جنوه کولی بینده بعض استحکامات انشاسیله مرورلرینی منع ایتدی . هلوه تینلر اورادن مروره یول بوله‌مدقلری جهتله قانین بلادینه عزیمت ایتدکلرندن

اوراده مصادف اولدقلری روما عسکریله بالمحاربه مغلوب اولدیلر.

هلوه‌تین قبائلی بو مغلوبیتدن صکره سوئه‌و قبالنك بولندقلری مواقعه متوجهاً عزیمت ایتدیلر ایسه‌ده سزار عسکرله قارشو کلوب اوراده دخی حرباً هلوه تینلره غلبه ایتدی.

بوندنصکره قبائل جرمانیه‌دن شمال غوللریله بلجیقالولر بالاتفاق روما اردوسی علیهنه قیام کوسترديلر. بونلرده مغلوب واللهی یکدن زیاده نفوسلری دوچار اسارت اولدی. سزار اسرای مرقومه‌یی کوله وجاریه دیو فروخت ایتمشدر (٦٧٩). بونی متعاقب جرمانیا وبریتانیا طرفلرنده‌کی قبیله‌لر دخی دائرهٔ اطاعته ادخال اولندیلر.

(٦٥٠) تاریخلرنده پیرونه طاغلرنده بولنان قانتابر واوستورین قبیله‌لری عصیان ایتمکله اوقتاوه (اوغستوس) عسکرله بونلری اصلاح واطاعتلرینی استحصال ایتدی.

(٦٣١) سنه‌سنده بوهمیاده متوطن اقوام جرمانیه‌دن مارقومان قبیله‌سی برحکومت تشکیل وبعض مرتبه نظامات عسکریه ترتیب ایتدیلر. اوغستوس برطرف تنکیلنه قیام ایدر ایتز بانونیا ودالماچیاده اختلال ظهور

ایتمکله مارقومان قبیله‌سی عقد معاهده‌یه مجبور اولدی. وبرقوهٔ عسکریه ایله دالماچیایه کتندی.

رومالولرك محاربات متمادیه ایله دائرهٔ اطاعته الدقلری ممالك جرمانیه طونه نهرینك جنوب ورن نهرینك غرب طرفنده‌کی یرلر ایدی. بویرلری بعد الفتح ریتیا ونوریکون وبرنجی المانیا وایکنجی المانیا تسمیه ایلدیلر. بو محللرده هرنقدر خیلی المان قبائلی وار ایدی ایسه‌ده چوغی المان اقوامنك غیری ایدیلرکه المان قبائلی اکثر وقتلرده اهالیٔ مرقومه اوزرلرینه هجوم ومالرینی یغما ایدرلر ایدی.

جرمانیالولردن سه‌روسه قبیله‌سنك رئیسی هارمینوس زیر دستنده‌کی قبائلی انتظامه ربط ایله اداره ایلدیکندن شوانتظامك ترقیسی روماجه بعض ملاحظاتی موجب اولغله روما حکومتی هارمینوسك ضرب وتنکیلنی تصور ایتمش اولدیغی برزمانده دالماچیا اصلاحاتنه مأمور روما جنرالرندن واروسك رفاقتنده‌کی عسکرله رومایه کلمسنه امر ویرلدی. هارمینوس هرنقدر واروسه محب وروما حکومتنك مدینتنه مائل ایدی ایسه‌ده علیهنده‌کی تصوردن خبر المش اولدیغندن واروسك بمری اولان طریقده کمینکاه اتخاذ ایلدی. روما عسکریله واروس

اوکینکاه اوکنه یتشدکده هارمینوس قوهٔ موجوده‌سیله ظهور وحربه مباشرت ایتکاه محاربه اوچ کون امتداد ایدرك رومانیلر طوتلدقلری مضیق محاصره واضطرابدن قورتلمق وجرمانیالولری یاروب چقمق اوزره برشدتلی حرکت کوستردیلر ایسه‌ده موفق اوله‌مدقلرندن جرمانیالولر غلبه وروم اردوسنك چوغنی اعدام ایله برابر بقیه‌سنی اسیر ایتدیلر. واروس نفسنی قتل ایلدی(۶۱۳).

جرمانیالولر محاربهٔ مذکوره‌ده رومللردن الدقلری اسیرلری معبودلرینه قربان ایتمشلردر.

بوخبر مدهش قیصر اوغستوسه بالغ اولدقده عقلنه خفت کتوررجه‌سنه تأثیرواضطرابه تصادف ایلدی. حتی برقاچ کونلر «واروس عسکرمی بکا کتور» دیو همان باغرر ایدی.

حادثهٔ مذکوره‌دن درت سنه صکره رومللره مطیع اولان غالیالولردن جرمانیقوس واروس ایله برابر تلف اولانلرك انتقاملرینی المق ایچون هارمینوس علیهنده حرکات عسکریه‌یه تشبث وقیام ایلدی. اورالق برایش کورمدی.

هارمینوس غلبهٔ مرقومه‌دن صکره جرمانیالولرله برابر حکومت رومانیه علیهنده حرکات خصمانه‌یه دوام

ایده‌یور ایدی. جرمانیالولرك رومله تابع قبائلندن بعض قبیله‌لرك رئیسی بولنان سارژنسك قزی ثوسنلدایی هارمینوس کندوسنه نکاح ایتمش اولدیغی حالده ارالرنده بعض مرتبه امتزاجسزلق تحدث ایلدیکندن مزبوره باباسنك یانه رجوع ایتمشیدی.

(۶۰۷) سنه‌سنده جرمانیقوس عساکر کایه ایله المانیایه کیدرك سارژنس ایله حرب ایلدکده غلبه وثوسنلدایی رومانیلر اسیر ایتمکله بوکیفیت هارمینوسك مسموعی اولدقده سه‌روسه قبیله‌سی ایله قبائل سائره‌یی بالاستصحاب جرمانیقوس ایله لاجل المحاربه یوله چقدی. وبرطار بونازده جرمانیقوسه هجوم ایله غلبه ایتدیکندن جرمانیقوس مغلوباً رن طرفلرینه رجعت ایلدی.

(۵۹۶) ده جرمانیقوس جرمانیالولرله محاربه ایچون تدارکات کثیره ایله حرکت والمانیایه دخول ایلدیکی جهتله هارمینوس تدارك ایده بیلدیکی عسکرله محاربه ایچون کتدی. جرمانیقوسك معیتنده ایسه سکسان بیك عسکر اولوب اوچ فرقه‌یه تقسیم اولنمش وشوقوته ویزر وامس نهرلرنده اوچده دونمه منضم بولنمشیدی. هارمینوس هرنقدر حربه باشلادی ایسه‌ده جرمانیقوسه قارشو فنا حالده منهزم اولمغله برطار محله انتجا ایتدی.

وکوردیکی انهزامك اجیسنی چقارمق اوزره بتکرار اردوسیله جرمانیقوس اوزرینه هجوم ایدرك شدید حمله لرله جرمانیقوس اردوسنك یوزینی کیرویه چویردی.

ایکنجی سنه‌نك موسم بهارنده جرمانیقوس یوز بیك مقاتل وانهار اوزرنده بیك قدر سفینه ایله جرمانیا قبائلی اوزرینه کیدرك هاملن وزنتلن بیننده واقع ویزر نهری معبرینك قربنده‌کی اووه‌ده طرفین پك شدتلی محاربه‌لر ایلدیلر. وشو محاربه‌ده جرمانیالولر برباد وپریشان اولدیلر. لکن شو هزیمتك ایکنجی کونی جرمانیالولر هردرلو قوتلرینی جمع ایله جرمانیقوسك عسکری اوزرلرینه هجوم ایدرك غلبه قازانمشلردر.

هارمینوسك قرانداشی فلاووس رومانیلره محب ایدی. شوعصیانی ترك ایله حکومت رومانیه‌یه اطاعتی ایچون هارمینوسه چوق نصیحت ایلدی. لکن سه‌روسه قبیله‌سی وقبائل سائره رومانیلر علیهلرنده بالاتفاق مصر اولدقلرندن هارمینوسك اطاعتی قبائله تأثیر ایده‌مزایدی.

بوندنصکره هارمینوس قوماندانی التنده‌کی جرمانیالولر مارقومان قبیله‌سی ایله سواقسونیاده شدتلی محاربه‌لر ایلدیلر. مارقومان قبیله‌سی مغلوب اولمغله رئیسلری ماربود بوهیما طرفلرینه، اندن صکره رومانیلرك

ایچلرینه فرار ایلدی. هارمینوس هردرلو موانعدن سالم اولدیغی حالده قبائل جرمانیه ریاستنده قالدی.

مؤخراً میسانه‌لرنده تحدث ایدن خصومت اوزرینه بعض اقاربی هارمینوسی اولدردیلر.

(۵۵۰) تاریخلرنده غوللرك استقلال استحصالنه وسائر بعض قبائل جرمانیه‌نك روما ولایتنی یغمایه قیاملرندن بربیوك اختلال ظهور ایتدی.

(۵۲۶) سنه‌سنده دخی جرمانیالولر اختلال چقاروب چوق فنالقلره تصدی ایتدیلر.

(۵۲۰) تاریخلرنده داسیا (داچیا) حوالیسنده‌کی جرمانیا قبائلی عصیان کوسترديلر. روما امپراطوری تراژان بالذات عسکرله اوزرلرینه کیدرك بالمحاربه غلبه وعقد مصالحه ایلدی ایسه‌ده ایکنجی سنه ینه عصیان ایلدکلرندن تراژان عزیمت وحرباً مملکتلرینی ضبط ایله ممالك رومانیه‌یه ضم ایتمشدر.

(۴۵۳) سنه‌سنده طونه حوالیسنده‌کی جرمانیالولر بلاد رومانیه‌دن اکیله شهرینه قدر تجاوزله یغما ایلدیلر. روما امپراطوری عسکرله تنکیللرینه کتدی ایسه‌ده برایش کوره‌مدی. قبائل مرقومه المش اولدقلری منهوباتی رد ایتمکسزین بلا محاربه کندولکلرندن کیرویه چکلدیلر.

بوندن صکره جرمانیالولرك فنالقلری دوام ایتمکله (٤٠٨) سنه‌سنده قاره قوللا مین نهری اطرافنده‌کی جرمانیالولرله محاربه‌لر ایلدی . مؤخراً سویر و مقسیمین جرمانیالولرك حرباً کسر شوکتلرینه چالشمش و محاربه‌لر کوندن کونه تزاید ایتمشدر .

شوقبائلك بدایت ظهورلرندن برو امتداد ایدن تجاوزلری روما دولتنی پك زیاده یوردیغی کبی کندولریده رومالولردن عوائدو صنایع اقتباسیله وحشتلری بر درجه‌یه قدر مدنیته تحول و معاش ورفاهلریله سیاست حربیه و سائره‌جه‌ده تمدن ایلدیلر . بناءً علیه حرکات متمادیه و ممالکجه بزبرینی ولی ایدن فنالقلردن روما دولتنه ضعف کلدیکندن جرمانیالولر شوضعفدن بالاستفاده رومانك بعض بلادینی استیلا ایتمشلردرکه ایتالیا واسپانیا طرفلرنده حکومتلرتشکیلنه دخی موفق اولدقلری مبحث مخصوصلرنده ذکر اولندی .

فرنکلره اطاعت ایدنجه‌یه قدر جرمانیا قبائلنك سطوتلرینه خلل کلدی . فرانسه قرالی قلوویس زمانینده وقبل الهجره (١٢٦) سنه‌سنده قرال مشار الیه تلبیا کوم (تسلیك) دینلان طائفه‌یی بونلرك اوزرلرینه سوق ایله طائفهٔ مذکوره‌دن بالاستفاده جرمانیا قبائلیله حرب

ایلدیکندن قوتلرینی کسر ویدلرنده‌کی اراضینك اقسام شمالیه‌سنی ضبط ایتدی.

قلوویس اراضیٔ مضبوطه‌نك نام قدیمی اولان المانه لفظنه نسبتله اوراده المانیا نامیله بردوقه‌لق تشکیل ایتشدر. شودوقه‌لق دائره‌سنك موقعی الب، ژورا، وج، نکر، لخ بلادی ارالرنده ایدی. بوندن صکره دائرهٔ مذکوره‌نك قسم شمالیسنه سوابیا تسمیه اولندی. المانیا لسانله سوابیه اسمی ویرلمسی بوندن ناشی‌در.

اسکی جرمانیا اقوامی افرادینك بویلری اوزون، تویلری قزل، کوزلری کوك ایدی. جله‌سی استقلاله مائل ومسکرات ولعبیاته حریص ایدیلر. اکثر اشتغالاری صیدوشکار ومواشی تربیه‌سی و سلاح استعمالی ایدی.

اقوام مذکوره بریسی اشراف واحرار، دیکری عبید اولمق اوزره ایکی قسمه منقسم ایدیلر. اختیارلرینه ونسوانلرینه پك زیاده رعایت ایدرلر ایدی. ایچلرنده کاهنلر وشاعرلر دخی وار ایدی. برطاقم الهه وانصاف الهه‌ٔ باطله‌یه وجبابره‌یه طاپارلر ایدی. معبودلرینك اك بیوکی وودن ایله زوجه‌سی وریغاوزیوفرو ایدی. جله‌سی خلود نفسه معتقد ایدیلر. معبودلرینه قربانلری آت کبی حیوانات اهلیه ایدی.

اسکی یونانیلردن صکره اقوام قدیمه‌نك اك مستعد وذکاوتله موصوف اولانلری جرمانیالولر ایدی . هله شجاعتلری رومالولری تعجبه دوشورمشیدی .

جرمانیالولرك امور بیتیه‌سی تمامیله نسوانه محول اولوب نسوانلری ایسه حریت شخصیه‌جه ارککلردن فرقسز ایدیلر . زوجلریله برابر محاربه‌لرده بولنوب مجروحلره تداوی ومجالس مشورتده هردرلو رأیه مداخله ایدرلر ایدی .

- ٣٦ -

باویرا

باویرا جرمانیا (المانیا)نك برمملکت جنوبیه‌سیدر . لاتینلر (نوریکوم) وصکره بویاریا والمانیالولر بایرن نامیله یاد ایلدیلر .

باویرا مملکتی ورتبرح وبادن غراندوقه‌لغی اسمیله ایکی قسمدر . بریسی جهت شرقیه ، دیکری جهت غربیه‌ده واقعدر . بیوك قسمی برنجیسیدر .

شو مملکت قرون اولاده خالی برمحل ایدی . قیصر اوغستوس زمانده وندلیقیا ونوریقا دائره‌لرینی شامل اولق اوزره ولایات رومانیه‌دن عد ایدیلوب صکره بو

همیـادن بوتیلر وبویاریلر اورالره کتمش ونوریقـای غربیده بسط بساط حکومت ایتمشلردر.

مملکت مذکوره‌ده ابتدا اژیلولف نامنـده برذات هجرتدن (۹۲) سـنه مقدم تأسـیس حکومت ایلدی. (٦٨)ده اژیلولف عائله‌سـندن برنجی قاریلد، (۲۹) ده تاسـلیون، (۱۲)ده ایکنجی قاریلد حکمدار اولمشدر. عائلهٔ مذکوره‌نك حکومتی هجرتك (۱۲٦) سنه‌سنه قدر ممتد اولوب اندنصـکره بشقه عائله یکدیکرینی ولی ایله حکومت ایلدیلر.

یدنجی فصل

غالیا { اسکی فرانسه لو } لر وتفرعات اخیره سی

اسکی غالیا بلادینك جغرافیاسیله تاریخی . اسکی غالیالولرك عوائد ومذهبلری . فرانسه دولتی . بورغونیا . هولاندا . بلچیقا . اسویچره . دانیمارقه .

- ٤٥ -

غالیا جغرافیاسیله تاریخی

غالیا فرانسه نك نام قدیمیدر . غالیا ممالکی اوروپا قطعه سنده بردائره اولوب شمالاً انکلیز خلیجی، شرقاً پروسیا وبلاد سویس وساردنیا، جنوباً بحر متوسط واسپانیا، غرباً اوقیانوس اتلانتیق ایله محدود اولوب (٢٠٥٠٠٠) میل مربعی مساحه یی حاویدر .

غالیالولرك تاریخی هجرتدن یکرمی اوچ عصر مقدم باشلار . لکن بوده اعصار قدیمه ده کی ممالك سائره تاریخلری کبی تمامیله معلوم اولمیوب مجهولاتی معلوماتنه غالبدر .

غالیا شعوبی قبائل مختلفه‌یی حاوی ایدی . شو قبیله‌لر اوقات غیر معینه‌ده غالیا بلادینه هجرت ایلدیلر . شعوب مرقومه‌نك باشلوجه‌سی قلطی (کلتی) قبیله‌سی ایدی . شرقده باقتریانه (بلخ) حوالیسندن یونان‌وایتالیا بلادینه هجرت ایدن امم سائرهٔ آریه ایله غالیا بلادینه کلمش وشمال جهتنده بحر محیطه قدر اچلدقدن صکره دکزی کچوب بریتانیا جزیره‌سنی دخی اعمار ایتمشلردر .

غالیالولر قومیت اصلیه ومنشأ جهتیله جرمانیا اقوامندن معدود ایسه‌لرده مهاجرتلرندن صکره اوطان اخیره‌لری مناسبتیله اقوام مرقومه‌دن عد اولنه‌میوب غالیالولر دیو نام مخصوص ایله یاد اولندیلر .

صکره‌لری افریقانك شمالندن واسپانیادن باسق دینلان ایبر قبیله‌لری وبعده فنیکه‌لیلر وهجرتدن اون اوچ عصر مقدم یونانیلر غالیایه‌عزیمتله جنوب جهتنده‌کی دکز اطرافنه یایلدیلر . مارسلیا موسسات مدنیه‌سنی تأسیس ایدنلر یونانیلردر .

غالیالولرك شجاعتلری ـ دکل‌که قبائل وشعوبك ـ دولت رومانیه‌نك بیله کوزینی یلدرمشیدی . هجرتدن مقدمکی یکرمنجی عصرده کوسترمکه باشلادقلری تجاوزات صکره‌لری سکز یوز سنه مدت ایتالیالولرك باشلرینه بلا

اولمش وهجرتدن مقدمکی اوچنجی عصرده رومالولری چکنیوب الب طاغلرینی، دانوب (طونه) نهرینی قطع ایله راست کلدکلری یرلری یغما ایده ایده یونانستانه دخول واسیایه قدر تجاوز ایتمشلردر .

اسیای صغراده برطاقم مستعمراتك بولندیغی اراضی نامزی اولان غالیه نسبتله غلاطیه دیو شهرت ویردی .

هجرتدن (٦٨٠) سنه مقدم قیصر یولیوس (سزار) ك غالیالولرله اچدیغی محاربه قپوسی سکز سنه اچیق قالدی . بومحاربه‌لرك امتداد وروماعسکرینك مقاومته دوام ایتمسی بردرجه‌یه‌قدرغالیالولرك‌سطوتلرینی کسر ایده‌بیلدی ایسه‌ده دولت رومانیه بونلرك ینه زمام تملکلرینه مالك اوله‌مدی . بوحال هجرتدن مقدمکی دردنجی عصره قدر دوام ایتمشدر .

عصر مذکوراواسطنده اسیادن فرانسه‌نك‌جوارینه هجرت ایدن سالین، سیقامبر، بروقتر، شه‌روسکو، قات قبائلنی شامل فرنقلر (فرنکلر) اسپانیا طرفلرینه اچلوب بلچیوم (بلچیقا) بلادیله المانیای غربی‌حدودنده درلو درلو فنالقلرده بولندیلر . وصکره دکزی چکوب افریقایه دخول‌ایله فنالقلرك انواعنی ارتکاب ایتدیلر .

هجرتدن (٢٦٤) سنه مقدم قیصر یولیانوسك

حکومتی زمانده فرنقلر غالبـالولرك اوزرلرینـه هجوم ودها ایلرویه تجاوز ایدرك موز نهری حوالیسنه قونمشلر ایدی . یولیانوس بونلرله چوق وقت اوغراشدی ایسه ده اطاعتلرینی قازانه مدی . نهایة لامر بولندقلری حوالیٔ مرقومه ده اقامتلرینه رخصت ویردی .

فرنق امتلری متعدد شعبه لره منقسم ایدی . هرشعبه نك برامیری وجمله سنك برامیرالامراسی وارایدی . ایچلرنده ابتدا امیرالامرا اولان فاراموند نام ذاتدر .

فاراموند هجرتدن (۲۰۲) سنه مقدم فرنك امتنك بکاربکی اولوب اون سنه قدر حکومته دوام وبعدوفاته یرینه اوغلی قلودیین قیام ایلدی . قلودیینك حکومتی اون بش سنه ممتد اولمشدر .

قلودیین (۱۸۲) سنه سنده رن نهرینك صول طرفنده خیلی یرلر استیلاسنه موفق اولمش ایسه ده غالیامالکینك وسطنده متوطن غالورمان قبیله سی قلودیینك فتوحاتنه سد چکمك اوزره مخالفت ومقاومته قیام ایلدیلر . بناءً علیه قلودیینك مقصـدی تأخر ایلدیکی کبی معـاملات خصمانه سی اوزرینه رومالولر دخی تنکیلنه قیام ایتمکله روما جنرالی ایتیوس عسـکرله کیدرك حرباً فرنقـلره غلبه ایتدی . وقلودیین شومغلوبیتندن اوچ سنه صکره

وفات ایدوب یرینه اقرباسندن میرووه اوطوردی ٠ (١٧١) ٠

میرووه فرنق (فرنك) قبائلی حکمداری اولدقدن صکره هون قبائلی رئیسی اتیلا (٥٠٠٠٠٠) موجودلی برجمعیت عسکریه ایله رن وموز وسین نهرلرینی قطع وغالیا ممالکنه هجوم ایله اوغرادیغی یرلری خراب وبعده اورلیانه قدر تقدم ایلدی ٠ اتیلانك مهاجماتی ظهور ایلدکده فرنق وجرمانیا قبائلی بالاتفاق مدافعه‌سنه قیام ایلدکلرندن میانه‌لرنده جریان ایدن محاربه‌لر شدت فوق العاده کوسترمش اولدیغی حالده فرنقلر ومتفقلری (٣٠٠٠٠٠) نفردن زیاده تلفاته تصادف ایلدیلر ٠ لکن اتیلاده غلبه ایده‌مدی ٠

میرووه‌نك وفاتنده یرینه اوغلی خیلدریق (شیلدریق) حکمدار اولدی (١٦٤) ٠

خیلدریق توسیع ممالکه صرف مساعی ایتمش ایسه‌ده برفائده قازانه‌میوب ایام حکومتنده کندوسندن ممنون اولمیان فرنقلر روما جنراللرندن اریدوسی رئیس انتخاب ایتدیلر ٠ اریدوس برمدت اجرای ریاست ایتمش اولدیغی حالده حقنده خوشنودسزلق نمایان اولمغله مخلوعاً تورینده اقامت ایتمکده اولان خیلدریق دعوتله بتکرار

مسند حکمداری یه اوطوردلدی . وبعد وفاته یرینه اوغلی قلوویس حکمدار اولدی (۱۴۱) .

قلوویس مسند حکمداری یه جلوسنده حدیث السن ایدی . لکن امور سیاسیه جه اولان اقتداری خلقتنده موجود اولدیغندن فرانق امتنك شانی تزید وحکومتنی تقدیر ایدن شوذاتدر .

بونك زمانده رومالر ، المانلر ، ویزیغوتلر ، بورغوندیلر غالیا ممالکنده فرنقلرك علیهلرینه قیام ایدرك ارالرنده پك شدتلی محاربه لر وقوعبولدی . وقلوویس (۱۳۸) سنه سنده رومالولرك بریوك اردوسنی بوزدی . لکن تولبیاك نام موقعده المانلره قارشو منهزم اولمغله المانلر فرنقلرك چوغنی رن نهرینك اوته یوزینه طرد ایله بعضیلرنیده دائرهٔ اطاعتلرینه الدیلر .

قلوویس هزیمت مذکوره دن صکره جبر مافات امیدیله تدابیر متمادیه یه غیرت ایتمکده ایدی .

حکمدار مشار الیه فی الاصل وثنی اولدیغی حالده (۱۲۹) سنه سنده بورغونیا حکمداری غودژیلك قزی قلوتیدایی نکاح ایلدی ایسه ده مزبوره خرستیان اولمق جهتیله مذهبلرنده موافقت یوغیدی .

(۱۲۶) سنه سنده جرمانیا اقوامندن برطائفه بعض

قبائل ایله بالاتحاد رن نهرینی چکوب قلوویسك ممالکنی اخلال ایتمکه باشلادیلر . قلوویس عسکرله تکیلرینه قیام ایدرك قلونیاده محاربه ایلمش اولدیغی حالده محاربلرنده کوردیکی کثرت وسطوت کندوسنی غلبه امیدندن مأیوس دوشورمشیدی . شو محاربه‌ده غلبه ایدر ایسه قلوتیدانك معبودینه عبودیتی قبول وبت پرستلکی ترك ایله تنصر ایده‌جکنی وعد ایلدی . عندالمحاربه دشمنلرینه غلبه ایتمکله معیتنده‌کی اوچ بیك نفر عسکرله برلکده مذهب وثنی‌یی ترك ودین مسیحی‌یی قبول ایتمشدر .

قلوویسك تنصرایتمسی بیوك بیوك نتیجه‌لرحصولنه سبب اولدی . بووه، پارس، روئن شهرلری اهالیلری دخی خرستیان مذهبنده اولدقلرندن قلوویسك تنصر ایتدیکنی ایشتدکارنده هپسی کندوسنه میل کوسترووب اوراده یوز چویرمسیله برابر بالاستقبال ممنوناً اطاعتنی قبول ایتدیلر .

بوندن صکره قلوویس المانلرله محاربه‌یه دوام وجمیعتلرینی تشتیت ایله غالیالولرك مرکز حکومتلری اولان سواسو مملکتنه قدر ید تصرفنه المش وفقط مملکت مذکوره‌نك جهت غربیه‌سنده واقع بلادی استیلا

ایده‌مامشیدی . غالیا ممالك سائره‌سنك رن نهرندن الب طاغلرینه قدر امتداد ایدن اراضیسنك برقسمی بورغونیا حکومتنه تابع وبعض محللری قبائل سائره‌نك یدلرنده باقی ایدی .

قلوویس تنصر ایتدکدن صکره خرستیانلغی قبول ایتمش اولان قبائل سائره حقنده کندوسنه محبت حاصل اولدیغندن دیانتی وبونکله برابر شجاعتی ویزیغوت وبورغوند طائفه‌لرینه مربوط اولان خرستیان قبائلنك کندی حکومتی دائره‌سنه التحاقلرینه سبب اولمشدر . تبعیت ایتیانلر علیهلرنده اعمال سیف ایله غلبه کوستروب ویزیغوت ممالکنی کاملاً استیلا ایتدی (۱۱۵) .

قلوویسك مظفریات وغلبات مذکوره‌سی اوزرینه روم دولت شرقیه‌سی امپراطوری اناستاس حکومتنی تصدیق وتبریك وکندوسنه قونسلوسلق رتبه‌سی توجیه ایله برابر برعدد التون تاج کوندردی . قلوویس بو صرده وسنهٔ مذکوره‌ده فرانسه حکومتنی تشکیل ایتشدر .

- ٤١ -

غالیالولرك اخلاق وعوائد ومذهبلری

اسکی غالیا قومنك افرادی شجاعت وسخاوته موصوف، مسافرنواز، ملتجیلرینه مساعد ایدیلر . تکلملری آز، غضبلری سریع، رضالری قریب ایدی . حال غضبلرنده مخاصملریله دووه‌لویه چقارلر ایدی .

قوم مذکورك ملابسی، اطعمه‌سی قباشیلر ایدی . سلاحلری بالطه‌لردن وحربه‌لردن عبارت اولوب جنك زمانلرنده زرهلر اکتسا ایدرلر ایدی . باشدن ایاغه قدر جسملرینی ستر ایده‌جك قالقانلریده وارایدی .

نسوانلری زوج اختیارنده حریت اوزره ایدیلر . بربابا قزینی قوجه‌یه ویرمك ایستسه دایقانلیلری بریره طوپلایوب عادتلری اوزره النده‌کی شراب ایله طولو کاسه‌یی قز هانکی دلیقانلی به ویرر ایسه اودلیقانلی او قزك زوجی اولور ایدی .

زوجك زوجه‌یه واولادلرینه تسلط مطلقی وحیاتلرینك جمیعنده حق تصرفی وار ایدی . برعائله‌نك بیوکی وفات ایتدکده نقدر اشیای عزیزه‌سی وحیواناتی

وار ایسه هپسنی میتك جسدیله برابر احراق ایدرلر ایدی . واندن مقدم فوت اولمش اولانلره تسلیم ایدر اعتقادیله اموات سابقه‌نك اقربامی طرفلرندن مکتوبلر یازیلوب میت مذکور ایله برلکده یاقارلرایدی .

اسکی غالیالولرك مذهبلری هندیلر کبی شرق اهالیسنك مذهبلرینه مشابه ایدی . احراق اموات عادتنیده هندیلردن المش اولدقلری مظنوندر .

مذهبلری درویدکاهنلرینه نسبتله درویده دیومعروف ایدی . بعضیلری دروید لفظی لغت قلطیجه ساحر معناسنه اولان «دو» الهو «روید» دن مشتق اولدیغنی بعضیلری «دو» الهو «روید» تکلم معناسنه اولوب غالیالولرجناب حقه کاهنلرتکلم ایدر اعتقادنده اولدقلرندن کهنه طائفه‌سنی اونام ایله یاد ایتدکلرینی روایت ایلدیلر .

غالیالولر بریوك معبوده، ازلیت نفسه، حالت مستقبله‌ده ابدیت وجوده، انسان عملیله مجازات اولنه ـ جغنه معتقد ایدیلر . بونکله برابر کهسیوس، تاران، بیلین نامله‌یله برطاقم معبودات باطله‌یه عبادتی دخی دیانتلرینه ادخال ایتمشلر ایدی . بونلره ذبایح حیوانیه وبعضا ذبایح بشریه تقدیم ایدرلر ایدی .

غالیالولرك بین الرعایا وفاق وسلمی محافظه واعمال

خیریه‌یی ترویج مقتضای دیانتلری اولدیغی کبی معرفت غیب وسحر مثللی برطاقم عقاید فاسده‌لری دخی وار ایدی .

کهنهٔ مرقومه امور خفیه واحوال مستتره‌یه دائر نطقلر ایدرلر ایدی . عالمه، کرهٔ ارضك بیوکلکنه واشکال وحرکات کواکبه، معبودانلرینك قدرت وسلطنتلرینه دائر تعالیم مخصوصه‌لریده وار ایدی .

کهنه‌نك حرکات اجرام سماویه‌جه معلومات حسابیه‌لری اولوب اعیاد مذهبیه‌لرینی نظامه ربط ایتمش وسنه‌لرینی ترتیب قمری اوزره نظم التمشلر ایدی .

ایرلانده‌ده درویده کهنه‌سنك زمانلرندن قالمه برطاقم اثار عتیقه بولنمشدر . شو اثار عتیقه قرك وجوه مختلفه‌ده رؤیتی ایچون الات فلکیه اولمدیغی ظن اولنه‌یور .

غالیالولر بینلرینه پك چوق عقاید سحریه وخرافیه دخی ادخاله اولنمشدر . معرفت طبیه‌لری ایسه خرافات کثیره‌یه متعلق مباحثی حاویدر . معرفت مذکوره اصحابی نباتات کثیره‌یه برطاقم خصائص وفواید رمزیهٔ مقدسه نسبت ایدرلر وفصول مخصوصه نظام وترتیب اوزره شونباتانی طوپلارلر ایدی .

غالیالولرك وظایف عملیه و مذهبیه‌لرینه تعلق ایدن

نظام اوچ مرتبه ایدی . رتبهٔ اولی اصحابی شعرا ، ایکنجیسی عرافلر ، اوچنجیسی ساحرلر اولوب احتفالات مذهبیه لرینه هردرلو حوادث و امور حیات عامه داخل ایدی . بونلر هرسنه مقدس عد ایتدکلری بر بقعه ده تجمعله مشکلاتی حل وتسهیل وشئون و امورلرینی ترتیب ایچون مذاکره لرده بولنورلر ایدی .

کهنهٔ ذکورك امور دینیه جه اولان وظیفه لرینه کاهنات اناثدن دخی شریکه لر وار ایدی . شوکاهناتك ایچلرنده هیچ بروقت تزوج ایتمیانلر اولوب متزوجه لری سنه ده برکره زوجه لرینی زیارته اکتفا ایدرلرایدی .

رومالولرك غالیا بلادینی استیلالرندن صکره مذهب درویدیه انحطاط عارض اولمش وغالیا طائفه سی او مذهبه مقابل عبادت اصنامی التزام ایلمشدر .

اندن صکره کهنهٔ مرقومه غالیادن بریتانیایه واورادن انغلیسیایه طرد اولنه رق مؤخراً کیمیسی تذلیل وکیمیسی اتلاف ایله مذهبلری محو ایدلدی . قلوویس تنصر ایتدکدن صکره ـ یوقاروده تفصیل اولندیغی اوزره ـ غالیا (فرانسه) ممالکنده خرستیانلق انتشار وتعمم ایلمشدر .

- ٤٢ -

فرانسه دولتی

(قبل الهجره ۱۱۵ - ۱۷ بعد الهجره)

غالیالولر مجمشده تفصیل ابدلدیکی وجهله قلووپس توسیع بلاد وقبائل کثیره یی داخل دائرهٔ انقیادایتدکدن صکره زیر دستنده بولنان ممالکك جمله سنده فرنق امتنه نسبتله فرانسه نامی تعمم ایتمکله تشکیل ایلدیکی حکومت « فرانسه دولتی » عنوانیله یاد اولندی .

پارس - سزارك زمانینه قدر تاریخلرجه پارسك اسمی مذکور دکلدر . سزار زمانننده شهرت ویرمکه باشلامشدر . پارسك نام اصلیسی « لوتیسیا » ایدی . اهالیٔ اصلیه سی بلجیه اقوامندندر . بونلر صید وحروب ایله مألوف قبائل وحشیه دن ایدیلر . پارسك موقعنده برطاقم قلبه لر انشاسیله اوراده ساکن اولمشلر ایدی که صکره لری مرکز مدنیت اولان شهر شهیر پارسك اصلی بودر . سزارك ایام حکومتنده شهر مذکورك موقع وجوارنده التمش قدر قبیله کورلمشدر . قبائل مذکور بلجیه وغالیا اقوامیله مخلوط ایدیلر .

هجرتدن (٦٧٤) سنه مقدم رومالولر قبائل مذکوره اوزرلرینه هجوم ایلدیلر . مشتد اولان محاربات اثناسنده شهر مذکور محترق اولدی . قبائل مرقومه ایسه قوت واقتدارلرن سقوط ایتمکله روما حکومتنه خضوع کوسترديلر . اندن صکره تدریجاً یله دائرهٔ مدنیته کیرمکه میل ایدرك قوانین ونظامات مدنیه یی اهالیٔ رومانیه دن استفاده واحوال تعیش واداره لری بردرجه یه قدر انتظام کسب ایتمشدر . لکن اهالی هروقت حکومت رومانیه اطاعتدن چکمق افکارنده ایدیلر . درت عصر مدت حال یوبله جریان ایلدی .

(٢٦٤) سنه سندن (٢٦٢) سنه سنه قدر اهالیٔ مرقومه جه بعض حقوق وامتیازات جدیده حاصل اولدی . وحالاری کسب ترقی ایتمکه باشلادی . بعده بوترقی انتظامات مدنیه التنده جریان ایدرك شهرلری کتدکجه کسب معموریت وحالاری کسب مدنیت ایتمشدر .

پارس وحوالیسی رومالولرك دائرهٔ استیلالرینه داخل اولدقدن صکره بروالیت مخصوصه اتخاذ اولنه رق رومادن تعیین اولنان والیلر معرفتلریله اداره اولندی .

روما دولتنك انقراضندن صکره اداره لری کندو

طرفلرندن انتخاب اولنان رؤسا معرفتیله جریان ایتدی . بو اداره نظامات موضوعهٔ بلدیه یه مربوط ایدی .

پارس و ملحقاتی کسب مدنیت ایتدکدن صکره اره صره قبائل وحشیه مهاجماتنه هدف اولور و اسباب مدافعه‌جه اهالی خیلی مشقته تصادف ایدرایدی .

قبل الهجره (۱۷۱) سنه‌سنده هون قبائلی رئیسی اتیلا پارس حوالیسنده تجاوزات شدیده کوسترمش و (۱۵۸) تاریخنده فرنق حکمداری برنجی شیلدریق پارسی استیلا ایدرك اوغلی قلوویسی اوراده اقامه ایلتشیدی . قلوویس ایام حکومتنده تنصر ایتدکدن صکره پطرس و پاولوس ناملرینه نسبتله اوراده برکلیسا بنا ایتدردی . و بوکلیسایی زوجه‌سنك صدیقه‌سی اولان قدیسهٔ مشهوره جنیوانك تحت حمایه‌سنه وبردی . قلوویس فرانسه دولتنی تشکیل ایتدکده ـ ذکر اولندیغی اوزره ـ عاصمهٔ دولتنی اورادن قالدرمشدر .

قلوویس بالاده تفصیل اولنان موفقیت و فتوحاتیله برابر پك بیوك برشهرت سیاسیه قازانوب فرانسه دولتنی تأسیسدن صکره ممالکده نظامات حسنه وضع و تشکیل ایلدیکی ولایاته قونت عنوانیله والیلر تعیین ایتدی . ویرکو وقرعه یه دائر برطاقم قواعد مفیده دخی تنظیم

ایلدی . دائرهٔ حکومتی غالبا ولایات اصلیه سیله بریتانیا، السلس، سواسون، بلجیوم ممالکنی شامل وصیت سطوتی اوروپانك هرطرفنه واصل اولمشیدی . لکن اواخر حکومتنده دردست ایتش اولدیغی بعض حکمدارلری قتل واموال وخزینه لرینی ضبط کبی موافق عدل اوله میان معامله لر ارتکاب ایتمسی دامن شهرتنی لکه دار ایتمشدر .

قلوویس (۱۱۱) سنه سنده وفات ایدرك شیلدیبرت، قلوتیر، قلودیمیر، تیه‌ری نامنده درت نفر اوغلارینی ترك ایلمش وقانونلری موجبنجه ممالك منقسماً اوغلارینه انتقال ایتمش اولمغله فرانسه جزیره سیله شارتیران ممالکنی مشتمل پارس حکومتی شیلدیبرته، وپیقاردی، ارتواس، ندرلاندا ولایاتنی حاوی سواسون حکومتی قلوتیره ومن، انجو، تورن، اورلیانوا، نیورنوا بلادینی شامل اورلیان ممالکی قلودیمیره وشامپانیا، لورین، لوکسامبورغ قولونیا بلادینی مشتمل متس حکومتی تیه‌ری یه اصابت ایتمش ایدی .

دانووا (دانیارقه) لولر تیه‌رینك متصرف اولدیغی بلاده هجوم ایلدکلرندن تیه‌ری عسکرله بالمدافعه دانیارقه لولری تنکیله موفق اولدقدن صکره اوورغنه حوالیسنده

تحدث ایدن اختلالی تسکین ایچون عزیمت و حوالیٔ مذکوره‌ده عصیان ایدن اهالینك بلادینی تخریب ایتدی .

شیلدیبرت ایله قرنداشلری قلوتیر و قلودیمیر بورغونیا حوالیسنك استیلاسیچون بالاتفاق محاربه ایتمکده ایکن قلودیمیر مقتول اولوب شیلدیبرت و قلوتیر بورغونیا ممالکنی استیلا ایلدیلر (۹۸) .

بوفتوحاتی متعاقب اوستراس قبائلی ایتالیاده‌کی استروغوتلره برابر الب طاغلرینی مرور و مسینیایه قدر تصادف ایلدکلری محللری خراب ایتدکلرندن شیلدیبرت ایله قلوتیر متفقاً قبائل مرقومه‌نك دفع و تنکیللرینه قیام ایدرك فرانسه ممالکنك خارجنده بولنان پاپولونی مملکتینی ضبط ایتمشلردر .

قلودیمیر ـ ذکر اولنديغی اوزره ـ وفاتنده اوچ اوغلنی ترك ایتمش و ملکنك اوغللرینه انتقالی قانونلری ایجاباتندن بولنمشیکن شیلدیبرت ایله قلوتیر برادرلری قلودیمیرك ایکی اوغلنی قتل و بریسنی حبس ایله اورلیان ممالکنی بینلرنده تقسیم ایلدیلر .

متس حکمداری تیه‌ری (۸۸) سنه‌سنده فوت اولمغله اوغلی تئودیبرت جانشینی اولمشدر .

تئودیبرت روم دولت شرقیه‌سیله تأسیس سلم ومصالحات ایتدیکندن امپراطور ژوستین غرب جنوبی طرفنده‌کی بلاد رومانیه‌یه تیودیبرته ترك ایلدی . تیودیبرت حکومت رومانیه نامنه اولق اوزره استرو - غوتلرله خیلی محاربه‌لر ایتدکدن صکره محاربلریله عقد مصالحه‌ودولت‌شرقیه‌اوزرینه‌اعلان‌خصومت‌ایدیویردی . واستانبوله هجوم تصورنده بولندی ایسه‌ده مقصدینه نائل اولمقسزین (۷۵) سنه‌سنده فوت اولوب یرینه اوغلی تئودوبال اوطوردی .

تئودوبال باباسنك دولت‌شرقیه علیهنده‌کی تصورینی اجرایه قیام ایله خیلی وقتلر محاربه‌لرله اشتغال ایتدی . لکن بالاخره دولت‌شرقیه طرفندن سوق اولنان‌عسکره قارشو منهزم اولدقدن صکره وفات ایتمکله زیردستنده اولان ممالك عموجه‌سی قلوتیرك ممالك اصلیه‌سنه منضم اولدی (٦٤) .

قلوویسك وفاتندن صکره درده انقسام ایدن‌فرانسه ممالکی عاقبت قلوتیرك یدتملکنده برلشمش ایسه‌ده قلوتیرك وفاتنده قاریبرت، غونتران، شیلپه‌ریق، سیغبرت نامنده درت اوغلی قالمغله پارس برنجیسنه، اورلئان

ایکنجیسنه، متس اوچنجیسنه، سواسون درد نجیسنه حصه دوشدی .

بو تقسیمده متس حکومتی اوستراسیا (حوالیٔ شرقیه) نامیله جرمانیای اصلیه‌نك اوته جانبنه قدر امتداد ایتمش وسواسون دائره‌سی نوستریا (حوالیٔ غربیه) نامیله اسقوت نهرندن لوار نهرینه قدر ممتد اولوب پارس دائره‌سی سانلی، ملون، شارتر، تور، بوائیه، سنت، بوردو ممالکنی حاوی بولنمشیدی .

حکمداران مشار الیهمدن سیغبرت ویزیغوتر حکمدارینك قزی برونهوتی وشیلپه‌ریق برونهونك قز قرنداشی غالسوونیتی نکاح ایتمش اولدقدی حالده شیلپه‌ریقك الفته‌سی فرده‌غوندا غالسوونیته رقابت کوسترمش وشیلپه‌ریق الفتهٔ مرقومه‌نك تصنیع ایتدیکی برافترایه الدانه‌رق غالسوونیتی اعدام ایتدکدن صکره فرده‌غوندا ایله ازدواج ایتمشدر .

غالسوونیتك قزقرنداشی برونهوت بو ماده‌دن متأثره اولغه‌زوجی سیغبرتی شیلپه ریق علیهنده حرکات خصمانه‌یه تشویق ایتدی . بناءً علی ذلك ایکی برادر میانه‌لرنده محاربه وقوعیله سیغبرت غلبه ایتدی ایسه‌ده

فرده‌غوندانك پوصویه قویدیغی ادملر برتقریب ایله سیغبرتی اعدام ایتمشدر (٤٧) .

سیغبرتك وفاتنده یرینه اوغلی ایکنجی شیلدیبرت جلوس ایتدی . لکن حدثت سنی جهتیله والده‌سی برونهوت امور حکومتی بالوصایه اداره ایده‌یور ایدی . بوندن صکره فرده‌غوندانك برفسادیله شیلپه‌ریق دخی مقتول اولدیغندن فرده‌غوندادن متولد اوغلی ایکنجی قلوتیر برینه اوطوردی (۳۸) .

غونتران (۲۹) تاریخنده وفات ایتکله ممالکنی ایکنجی شیلدیبرت ضبط ایلدی . وایکنجی شیلدیبرت (۲٦) تاریخنده فوت اولوب ایکی اوغلنی ترك ایتکله بونلرك حداثت سنلرندن ناشی جده‌لری برونهوت بالوصایه ممالکی یداره‌سنه الدی .

برونهوته خصومت ایدن بعض اشخاصك اغواسی اوزرینه ایکنجی قلوتیر عسکرله بالهجوم برونهوتی حفیدلرینه برابر اعدام ویدلرنده کی ممالکی ضبط ایتمشدر (۹) .

ایکنجی قلوتیر هجرتك التنجی سنه‌سی وفات ایدرك ممالکی داغوبرت وقاریبرت نام اوغللرینه انتقال ایلدی .

داغوبرت حکومتجه صاحب نفوذ ایدی . زمان حکومتنده علیهنه قیام ایدن ساقسون واسقلاووللره

مدافعه یه موفق اولمش وفرانسه ممالکی کاملاً یداداره‌سنه کچمشدر .

داغوبرت هجرتك اون التنجی سنه‌سی فوت اولوب یرینه اوغلی ایکنجی سیغبرت اوطوردی . سیغبرتك زمام حکومتی اناسنك دست اداره‌سنده قالمغله ارتق قلوویس سلاله‌سنك حیثیتلری مضمحل اولدیغندن حکومتی هجرتك اون بدنجی سنه‌سی مایوردوم دینلان سرای کتخداسنك تحت نفوذلرنده اداره اولنمغه باشلامشدر .

بقیه‌سی کتاب ثانیده یازیله جقدر ان شاالله تعالی .

- ٤٣ -

بورغونیا

بورغونیا دائره‌سی فرانسه ده برمملکت قدیمه اولوب شمالدن شامپانیا ، شرقدن فرنش قونتلغی ، غربدن ژوربونی ونیورنی ، جنوبدن لیونی ایله محدود ایدی .

مملکت مذکوررهنك اهالئ اصلیه‌سی بورغوند وادوان ومندوبین اقوامندن معدود ایدیلر . هجرتدن مقدمکی (٢١٦) تاریخنه قدر اهالئ مرقومه انتخاب

ایلدکاری رؤسا معرفتلریله بورغونیا اداره اولنور ایدی . اوتاریخده روما حکومتی طرفندن استیلاسنه مباشرت اولندی . وروماللرله بورغونیاللر میانه‌لرنده شدتلی محاربه‌لر وقوعبولدی ایسه‌ده استیلا اولنه‌مدی .

غالیا قومانداناللرندن غوندقار نام ذات (۲۱۱) سنه‌سنده بوغورنیایی استیلا ایتمکله مملکت مذکوره‌یی اقوام موجوده‌سنك قسم اعظمی اولان بورغوند طائفه‌سنه نسبتله بورغونیا تسمیه و اوراده برحکومت مستقله تأسیس ایتمشدر .

غوندقاردن بدأ ایله بورغونیاده حکومت ایدن حکمدارلرك اسمای و تاریخ جلوسلری وجه‌اتی اوزره‌در .

اسامیٔ حکمداران	تاریخ حکومتلری قبل الهجره
غوندقار	۲۱۱
غوندیوق	۱۸۶
برنجی غوندماز	۱۵۹
شیلپه‌ریق	۱۴۶
غودژزیل	۱۳۱
غوندبود	۱۱۵
سیژسموند	۱۰۵

ایکنجی غوندمار ٩٨

(انقراض) ٨٨

سیژسموندك ایام حکومتنده فرانسه ممالکی قرالری شیلدیبرت وقلودیمیر وقلوتیر بالاتفاق بورغونیانك استیلاسنه قیام ایدرك بالمحاربه مملکت مذکوره یی ضبط ایتدکدن صکره سیژسموندی دردست وقتل ایله طاش ایله مملو برقیویه القا ایتدیلر .

بونی متعاقب سیژسموندك اوغلی ایکنجی غوندمار قیام ایله طوپلایه بیلدیکی عسکرله بورغونیایه دخول وپدرینك حکومتنی الله کتورمش اولدیغی حالده اوج برادر متفقاً غوندمار اوزرینه یوریوب دوفینه قربنده حرباً غوندماری بوزدیلر . بوصرده قلودیمیر مقتول اولدی .

دیکر ایکی برادر هجرتدن (٨٨) سنه مقدم بورغونیایی ضبط وملحقاتنی بینلرنده تقسیم ایلدیلر . مملکت مذکوره یی اندن صکره فرانسه ممالکندن معدود اولدی

- ٤٤ -

هولاندا (فلمنك)

هولاندا (فلمنك) بلادی شمالاً وغرباً جرمانیا دکزی،

شرقاً هانور وپروسیا، جنوباً بلچیقا ایله محدوددر. اراضیسنك بعض محللری سطح بحردن الچق اولدیغی جهتله بلاد مذکوره یه ندرلانده (بلادواطئه) دینلور.

هولاندا ممالکنی متعدد محللرنده رن نهری خرق ایدر. بلاد مذکوره ده کوچك کمیلرك استعمالنه صالح بیوك نهرلر واردر. انهار مذکوره ده یاز موسملرنده کمیلر ایشلر ایسه ده قیش موسملرنده منجمد اولمغله کمی ایشلیه مز.

حکومت رومانیا زمانلرنده رومانیلر هولاندایه فلمنك تسمیه ایلدیلر. قرون اولی اوائلنده سنه‌نك التی اینده بلاد مذکوره صو ایچنده قالور ودیکر التی ای ظرفنده صولر چکیلوب یرلرنده اوقلر بیتر ایدی.

هند شرقیده بولنان باتاو قبائلندن پك چوق خانه‌لر اوروپا حوالیسنه هجرت ایدرك بلاد مرقومه‌جه موسم شتاده صولرك طغیانندن ناشی صوباصان محللرینك سیللره تصادف ایدن یرلرینه بیوك بیوك سدلر یاپدیلر. اندن صکره صولرك فیضاندن اراضیسی محفوظ وقبائل مذکوره وسائره هولاندا ممالکنده مسکون اولدی.

هولاندا اراضیسنه باتاویلردن صکره فریزی وپروکتار اقوامی دخول وتوطن ایلدیلر. بونلر اسیا حوالیسندن اوروپانك ممالك سائره‌سنه وهجرتدن یدی سکز عصر

حقدم هولاندایه عزیمت وتوطن ایتمش اولدقلری مرویدر.

اقوام مذکوره هولاندا بلادنده توطن ایتدکدنصکره بلاد مذکوره اهالیسنك جعیتلری تکثر ایلدی. سزارك زمان حکومتنده پك زیاده چوغالدیلر.

قبـائل مزبوره اوحوالیده تکثر ایتدکـدنصکره غالیالولرك اخلاق وعادات جاریه‌لریله مألوف اولمشـلر ایدی. غالیالولرك بلاد متجاوره‌یه تهاجمی وقوعبولدقچه هولاندا بلادنده‌کی اقوام مذکوره دخی انلره معاونت ایدرلر ایدی.

هجرتدن مقـدمکی (٦٥٠) تاریخـلرنده رومالولرله هولاندالولر ارالرنده بیوك محاربه‌لر وقوعبولدی. بوندن صکره رومالولره اطاعت کوسترديلر.

روما حکومتنك سـقوطندن صـکره هولاندالولر غالیالولرك دائرهٔ اطاعتلرینه کیردیلر ایسـه‌ده فرنقلرك برمدت ممالك سـائره فتوحاتیله اشتغالندن ناشی کندی رؤسالرینك اداره‌لرنده اسـتقلال اوزره وقت کچیردیلر.

فرانسه قرالرندن شارلمانك زمانینه قدر بعضاً مستقل وبعضاً فرانسه‌لوره تابع اولدقلری حالده هجرتك (١٥٠) تاریخلرنده قرال مشار الیهه اطاعت وفرانسـه‌یه تبعیت ایتمشلردر.

وقایع اخیره‌سی ایکنجی کتابده یازیله‌جقدر ان‌شاالله تعالی.

- ٤٥ -

بلچیقا مملکتی

بلچیقا مملکتی بلچیوم نامیله ده مذکور وشمالاً هولاندا، شرقاً جرمانیا، جنوباً فرانسه غرباً شمال دکزی ایله محدوددر.

اراضیسی منبسط، هواسی معتدل، اشجار متنوعه ومزارع وحدایق لطیفه‌یی حاویدر. درونده قلای، تیور، مرمرکبی معادن اولوب اهالیسی دائره‌سنه نسبتله ممالك سائره‌دن زیاده غلبه‌لکلیدر.

مملکت مذکوره‌نك اهالئ اصلیه‌سی بلجه، کلتی، اقوتیانه اقوامندن عبارت ایدیکه بونلر غالیا اقوامی فروعندن ایدیلر. بلجه طائفه‌سنك منازلی‌ون وسن‌ومرن نهرلرینك ارالرنده ایدی. منازل مرقومه‌نك موقعی شمدیکی بلچیقا دائره‌سیله فرانسه وجرمانیا وهولاندانك برر قسمیدر.

اهالئ مرقومه سزارك حکومتی زمانده قدرغالیا-

لولره هم احوال ایدیلر. سزارك ایام حکومتنده رومایه اطاعت ایلدیلر. هجرتدن مقدم کی (۲۱۳) سنه‌سنه قدر روما اطاعتنده بولنمشلر ایدی.

فرنقلر بلچیقا حوالیسنه دست استیلایی اوزاتدقدن صکره انلره برلشوب یه غالیالولرك حکومتلرینه تبعیت ایلدیلر. فرانسه قرالی قلوویسك تاریخ وفاتی اولان (۱۱۱) سنه‌سنده بلچیقا ممالکی اولاد اربعه‌سی بینلرنده تقسیم اولندی.

وقایع اخیره‌سی کتاب ثانیده یازیله‌جقدر.

- ٤٦ -

سویسرا (اسویچره)

اسویچره ممالکی شمالاً بادن، شرقاً اوستریا، جنوباً ایتالیا، غربا فرانسه ممالکی ایله محدوددر.

اسویچره‌ده بولنان الب طاغلرینك سلسله‌سی پك یوکسکدر. هروقت اوزرنده قار بولنور. اورالرده منظره‌سنه تصادف ایتدکچه انبساط قلبی موجب اوله‌جق بعض امکنه واردرکه کوزل اوتلرله زینت افزادر.

اسویچره بلادنده متعدد بحیره‌لر واردر. هپسنك

صولری طاتلیدر. کذلك بلاد مرقومه‌ده بیوك نهرلر، بیوك مرعالر اولوب شو مرعالردن یاغ، قیمق پیرلك اعلاسی چقار.

اسویچره‌ده تیور، باقر، مرمر، کبریت معدنلری ومعالجه ایچون مستعمل خاصیتلی معدن صولری واردر.

اسویچره بلادی قرون اولاده رومانیلرجه هلوژیا نامیله معروف ایدی. اهالئ اصلیه‌سی ادوانه، سقایر، هلوه‌تین قبائل وحشیه‌سی ایدی.

ادوانه قبیله‌سی غالیا اقوامنك برقسم عظیمی ایدی. مندوبه، امباره، ایزومبره، سینوزه، بیتوریجه، بویه قبائلی دخی ادوانه‌یه ملحقدرلر.

اسویچره مملکتنده‌کی اقوام قدیمه مقدملری کندی رئیسلرینك تحت اداره‌لرنده ایدیلر. قبل الهجره (۵۸۰) سنه‌سنده رومانیلرك اطاعتنی قبول ایلدیلر. روما حکومتنك انقراضنه قدرحکومت مشار الیهادن منصوب والیلر معرفتلریله اداره اولندی.

روما حکومت غربیه‌سنك انقراضنده ملحقاتنك بعضیلری جرمانیا بلادینه منضم اولمشدر. صکره بورغونیا مالکنك برقسمی عد اولنه‌رق بعضاً فرانسه‌لولرك، بعضاً

المانیالولرك ابادئ اداره‌لرینه انتقال ایتدی قرون اولی نهایتنده فرانسه ممالکندن معدود ایدی.

- ٤٧ -

دانووا ایله دانیمارقه

دانیمارقه ممالکی اسقاندیناو ممالکندن معدود وشمالاً نوروج بلادینی فصل ایدن سکا جیراك، شرقاً اسوج، جنوباً هامبورج ونهرالب، غرباً جرمانیا دکزیله محدوددر.

ممالك مذکوره‌نك قرون اولاده‌کی اهالئ اصلیه‌سی غوت، قبری، انغل طائفه‌لری ایدیلر. بونلر حالت وحشتده اولدقلری حالده بلاد متجاوره‌یی یغما ایتمکه دوام اوزره ایدیلر.

صکره رومالولرك دائرهٔ اطاعتلرینه داخل اولدقلرندن قوانین ومدنیت رومانیه‌دن بالاستفاده حالری کوزللشمشدر. اهالی مرقومه شجاعتله مشتهر ایدیلر.

رومالولردن صکره فرانسه حکومتنه التحاق ایلدیلر. قرون وسطی واخیره‌یه متعلق وقایع تاریخیه‌لری مبحث مخصوصلرنده یازیله جقدر ان شاالله تعالی

سکزنجی فصل

بریتانیا وتفرعاتی جغرافیاسیله قرون اولی تاریخی

- ٤٨ -

بریتانیا {انکلیز} جغرافیاسی

بریتانیا ممالکی اوروپا قطعه‌سنده ایکی بیوك جزیره‌یی حاویدرکه بریسی بیوك بریتانیا ودیکری ایرلاندا دیو معروفدر.

بیوك بریتانیا بریسی انکلتره، دیکری اسقوچیانامله ایکی قسمدر. بونلره شتلاند، هبریدن، مان، وایت اطه‌لری کبی متعدد جزیره‌لر دخی تابعدرلر.

بریتانیا ممالکی اتساع بقاع جهتیله اوروپا ممالکنك یدنجیسی ومقدار اهالیجه دردنجیسی ومدنیت وانتظام هیئت اجتماعیه‌جه برنجیسی عد اولنور.

بریتانیانك برنجی قسمی اولان انکلتره دائره‌سی اراضیجه اعلا واهالیجه غلبه‌لکای اولوب شودائره‌نك

سطحی برطاقم الچق طاغلری وتپه‌لری ، کوزل اووه‌لری ودره‌لری حاویدر . اهالیسنك امور زراعته اعتنازی زیاده‌در . اراضیسی یازوقیش موسملرنده یغمور صولریله سقی اولنور . قوهٔ انباتیه‌سی مکملدر .

انکلتره‌ده‌کی انهاردن بریسی ساورن نهریدر . شونهر بریستل مدینه‌سنك یانندہ اوقیانوس اتلانتیقیدن ممتد برخلیجه منصب اولور . دیکری مرسی نهریدر . بوده لیفربول شهرینك یانندہ ایرلاندا دکزینه دوکیلور . تایمس نهری ایله لوندره‌یه کیلر ایشلر .

انهار مذکوره ارالرنده برطاقم جدوللر واردرکه بریسی دیکرینه اتصال ایدر . بناءً علیه بوانهار وجداولدن نقلیات واسفارجه پك چوق استفاده اولنور .

جزیرهٔ مذکوره‌نك اطرافنی دکز احاطه ایتمشدر . هواسی معتدل وفقط رطوبتلیجه‌در . حرارت شدیده‌یه محتاج اولان نباتات جزیرهٔ مذکوره‌ده نابت اولمز . لکن حبوبی کثرت اوزره‌در .

انکلتره‌ده کوزل اتلر واردرکه نمایشلری بهجت ونشاطی جالب اولور . لطیف وپاغیلری اینجه قیونلر اورالرده چوقدر . انکلتره مواشیسنك هپسی اعلادر .

جزیرهٔ مذکوره‌ده معدن کومورى کثرت اوزره‌در .

اهالیسی بونی استعمال ایدرلر. کذلك اورالرده تیمور ونحاس کبی معادن سائره دخی بولنور.

انکلتره دولتنك پایتختی اولان لوندره شهری دیناده موجود شهرلرك الك بیوکیدر. اوچ ملیوندن زیاده نفوسی واون بیك زقاقی حاویدر. شهر مذکورك طولی یدی وعرضی بش میلدر. موقعی تایمس نهرینك ایکی جانبنده وتایمسك بحره دوکیلهجکی محلك اوتوز میل بعدنده‌در. اوزرنده بش عدد کوپری واردرکه اوچی طاشدن وایکیسی تیموردندر.

انکلتره‌نك جهات غربیه‌سی من القدیم برمملکت مستقله‌درکه بوکا ویلز تسمیه اولنور. رومالولر اورالری استیلا ایتدکلری وقتلر شو مملکتك اهالیسنی پك وحشتلی بولدیلر.

بریتانیا جزیره‌سنك ایکنجی قسمی بولنان اسقوچیا دائره‌سنه اسقوتلندا دخی دینلور. شودائره انکلتره قسمنك جهت شمالیه‌سنده اولوب اراضیسنك قوهٔ انبائیه‌سی برنجی قسمدن اشاغیدر. چوق یرلری جبالدن عبارت اولدیغندن صوغوقی شدیدر.

اغرمیان جبالی اسقوچیانی بریسی اعلا، دیکری اسفل اولمق اوزره ایکی قسمه آیرمشدر. قسم اعلا شمال

غربی جهتنده درکه جبال رفیعه وباردهدن عبارتدر. شو قسم بعض مواشینك تربه سندن بشقه برشیئه یارامز.

اسقوچیاده متعدد بحیره لر واردر. لومندالتی بحیره سنك طولی اوتوز میلدر. شو بحیره لرك اطرافنده کی جبال واودیه ایله پك کوزل منظره لری واردر.

قسم اسفل قوهٔ انباتیه ولطافتجه برنجیسندن اعلا اولوب زراعته ومرعی اتخاذینه الویرشلیدر.

اسقوچیاده جاری نهرلرك بریسی فورث نهریدر. ایدنبرج مدینه سی قربنده کی خلیجه دوکیلور. دیکری کلایدنهریدر. کلاسکو مدینه سی بونك قربنده در. اسقوچیا ایله انکلتره بلادینی تویدنهری فصل ایدر.

بوکون انکلتره دولتی ممالکندن معدود اولوب ازمنهٔ قدیمه ده برصورت مستقله یی حائز اولان ایرلاندا جزیره سی اراضیجه قوهٔ انباتیه یی و (۳۰٤۰۰) میل مربعی مساحهٔ سطحیه یی حاویدر. شوجزیره مارجرجس دینلان خلیج ایله انکلتره بلادندن ایریلیر.

ایرلاندا جزیره سی (۱) اولستر، (۲) لینستر (۳) مونستر، (٤) کنوغت نامله دردت مقاطعه یه منقسم اولوب برنجیسی جهت شمالده درکه الك بیوك شهری بلفاست مدینه سی در. ایکنجیسی شرقده در. بیوك شهری

دوبلین‌در. اوچنجیسی جنوبده‌در. شهر عظیمی کورکدر. دردنجیسی غربده‌در. بیوك شهری غلوه‌در.

ایرلاندا جزیره‌سنك اعظم انهاری شاتون‌نهری اولوب طولی (۱۷۰) میلدر. متعدد بحیره‌لردن مرور ایتدکدن صکره اوقیانوس اتلانتیقیه دوکیلور. ایرلاندا بحیره‌لرینك الك بیوکی جهت شمالیه‌ده واقع نیاغ بحیره‌سی در. طولی اون بش وعرضی یدی میلدر. مذکور بحیره‌لرك منظره‌لری لطیف وصولری صافی اولدیغندن یاز موسملرنده سیاحلر تنزه ایچون اورایه کیدرلر.

جهت شمالیه‌ده واقع دکزك یانده برطاقم اعمدهٔ طبیعیه موجوددر. بونلردن بعضلرینك ارتفاعی (۴۰۰) قدمدر.

- ۴۹ -

بریتانیانك قرون اولی تاریخنك خلاصه‌سی

بریتانیالولرك اصللری پکده معلوم دکلدر. بونلرکده اسکی زمان تاریخلری ممالك قدیمهٔ سائره کبی در. اهالئ اصلیه‌سی اوروپانك سائر محللرندن تدریج ایله اوحوالی یه

کتمشلر . نوقت بریتانیایه داخل اولدقلری مجهولدر . فقط بریتانیا جزیره‌سنك مسکونیتندن صکره غالیالولرك فروعندن معدود کلتی قبائلندن برجماعتك بریتانیا حوالیسنه کتمش اولدقلری روایات موثوقه‌دندر .

بونلردن صکره فرانسه‌نك شمالنده‌کی غالیالولردن بلژ قبیله‌سیده اورالره کیدرك توطن ایلدیلر .

فنیکه‌لولر وقرتاخلر دائرهٔ تجارت وثروتلرینی توسیعه چالشدقلری وقتلر بریتانیایه‌ده کتمشلردر . لکن بریتانیا ممالك داخلیه‌سنه معلومات کافیه استحصال ایده‌مدکاری کبی سزارك زمانه دکین رومالر دخی معلومات الهامشلر ایدی .

هجرتدن (۶۷۷) سنه مقدم سزار عسکرله بریتانیایه کتدی ایسه‌ده اهالینك مقاومت شدیده‌سنه تصادفله برابر ظهور ایدن بربیوك هیجان اوزرینه عسکری طاغلدیغندن استیلانك بشقه زمانه تأخیرینی بالتصویب عودت ایتدی .

تعاقب ایدن بهارموسمنده قوماندان قاسیوسی رفاقتنه الوبنه عزیمت وبریتانیایه دخول ایلدی ایسه‌ده بودفعه‌ده لایقیله موفق اوله‌مدی .

سزاردن صکره امپراطور قلود جزیرهٔ مذکوره‌یی ضبطه قیام ایلدی . مقاومته قیام ایدن جزیره رئیسی

قاراقتاقوسك عسکری منهزم وکندوسی اسیر اولدی. لکن قلمود قاراقتاقوسی رومایه کوتوردکدن صکره اطلاق ایتمشدر.

هجرتدن (٥٦٥) سنه مقدم امپراطور نرون طرفندن سویتونیوس اورایه کوندرلدکده درویدکاهنلرینك وجودلرینی افکار استقلالیه‌لرینك زوالنه مانع کوردیکندن تنکیللرینه باشلادی ایسه‌ده هپسی فرار ایتمکله بروقت صکره جله‌سنی طوتدروب اعدام ایدی ویردی.

بریتانیالولرك ارالرنده ایسنی نامیله برقبیله وشوقبیله ایچنده نسواندن بوادیقیا نامنده برریئسه بولندیغندن مرقومه درویدلرك قتللرندن طولایی رومالولردن انتقام المق ایچون بریتانیالولری ایاغه قالدیروب بر هجومده رومالولردن یمش نفر اولدردیلر.

لکن سویتونیوس مؤخراً عسکرله تکرار هجوم ایدرك سکسان بك قدر بریتانیالوا عدام ایتدردی. بوادیقیا شوهزیمتك قهرینه طیانه‌میوب نفسنی بالتسیم انتحار ایتمشدر.

سویتونیوس بومقدار انتقام المقله‌ده اکتفا ایتیوب تجاوزی پك ایلرو کوتوردی. اهالی ایسه رومالولر علیهلرنده کوسترد کاری نفرت روما حکومتنی تأمینه

مجبور ایتدیکندن ارسال اولنان مقتدر مأمورلر واسطه‌لریله تألیفاً اوحوالی بی دائرهٔ اطاعته الدیلر (۵۳۱).

رومالولر بریتانیایی استیلا ایلدکده بش ولایته تقسیم وهر بریسنه بروالی تعیین ایتدیلر.

اسقوچیالولرك اطاعته یناشملری وتجاوزه دواملری بریتانیالولری اضطرابه دوشـوردیکندن روما دولتی طرفندن اصلاحاته مأمور اغریقولافورث وفلات نهرلری اراسـنده برسـد انشاسیله اسـقوچیا وحشیلرینك منع تجاوزلرینی تنسیب ایلدی. بوتنسیبك فعلیاتنده تشبثله سکسان میل طولنده برسـد انشا ایتدرمشدر. شوسـد امپراطور ادریین زمانده یاپلدیغندن «سد ادریین» دیو شهرت ویردی. تاریخ بنـاسی هجرتدن (۵۰۱) سـنه مقدمدر. سدمذکوره امپراطور سویر زمانده دها زیاده تقویت ویرلمشدر.

سدلك انشاسندن صکره اسقوچیالولر دائرهٔ تضییقلرینی توسیع ایدهمدیلر. لکن امکان بولدقچه سـدی تجاوزله الهکچوره بیلدکلری اموالی یغمادن دخی کیرو طورمدیلر. بناءً علی ذلك بریتانیا اهالیسی برحال تحملفرسایه تصادف ایتمکله جنوبه طوغری نقل خانه ایتمکه مجبور اولدیلر.

روما امپراطوری انطونیین تدابیر محافظـه‌یه مدار

اولمق ایچون (٤٨١) سنه‌سنده سد مزبورك الت طرفنه برسد دها یاپدردی. بوندن صکره بریتانیالولر اسقوچیا-لولرك مضرتندن بردرجه‌یه قدر سالم قالدیلر ایسه‌ده براز صکره اسقوچیالولر برنجی سدی تخریب ایتدیلر. ورومالولر مجبوراً بر اوچنجی سد دخی انشا ایتدردیلر. (٤١٥).

اسقوچیالولرك تجاوزلری ینه مطلوبه موافق اوله‌جق برصورتده زائل اوله‌مدی. بونلر رومالولری پك اشوری اتعاب ایلدیکی کبی غالیالولرك دخی دیکر طرفدن بریتانیالولری هدف تهاجم ایدیشلری بردن بره روما حکومتنی یورمغه باشلادی. رومالولر بریتانیایی استیلا ایتدکلریچون باشلرینی بربیوك بلایه اوغراتدقلرینی معترف اولدیلر.

(٣٣٥) سنه‌سنده روما سرعسکرلرندن قاروسیوس دولت متبوعه‌سنه عصیان و بریتانیالولره التصاق ایتدیکندن بریتانیالولر قاروسیوسك کندیلرینه حکمدارلغنی قبول ایلدیلر. اوچ سنه صکره اتباعندن بریسی قاروسیوسی اولدرمکله رومادولتی طرفندن قسطنطینوس نام قوماندان بریتانیالولری دائرهٔ اطاعته المغه مأمور وقسطنطینوس ایچلرینه عزیمتله اطاعتلرینی تحصیله موفق اولوب

بريتانيا روما دولتنك ولايتدن معدود اولدى (٣٣٢).

هجرتدن مقدمكى ايكنجى عصره قدر حال بويله جريان ايلدى. بريتانيالولر شومدت ظرفنده بركوزل حاله يشايوب لطيف شهرلر انشا وزراعت وصنايعجه ملكه اكتساب ايلديلر. انوار ثروت وتمدن مملكتلرنده طرف طرف انتشار ايتمكه باشلادى. ديانت مسيحيه دخى اول اثناده ايچلرينه منتشر اولمشدر.

شمال قبائل وحشيه‌سنك بعض طاقمرى بريتانيالوله صارقديلمقله باشلايوب شو صارقديلمقلر اهالئ بلادى اضطراب عظيمه دوشوردى. امپراطور والنتيين هجرتدن (٢٠٢) سنه مقدم عسكرله محافظه‌لرينه كتدى ايسه‌ده عسكر اراسنده ظهورايدن اختلال حصول مقصده مانع وبوحادثه اوزرينه امپراطور مشار اليه بريتانيا اهاليسنى كندى حاللرينه ترك ايتمكه مجبور اولدى. اهالى ايسه رومالولره تابع اولدقدن صكره اسكى روح شجاعتى غيب ايتمش ايديلر. هر وقت كندولرينى اضرار ايدن پقتى واسقوچيا اقوامنه مقاومت ايده‌ميورلر ايدى. رومالولردخى مملكتلرندن ال چكنجه اسباب محافظه‌لرى بردن بره غائب اولوب ارتق وطنلرنده يوزلرينه قارشو باب اسايشك مسدود اولديغنى بيلدكلرندن برطاقمى ترك اوطان ايله بشقه طرفلره طاغلديلر.

بریتانیاده قالمش اولان اهالی اسقوچیالولرك مضرتلرندن کورمدکاری فلاکت قالمدی. (۱۷۳) سنه‌سنده اهالیٔ مرقومه دشمنلرینك دفع مضرتلری ایچون جرمانیا قبائلدن البنهری اطرافنده بولنان ساقسون قبیله‌سنه مراجعت ایلدیلر. بریتانیالولرله ساقسونلر ارالرنده ایسه اسکیدن برو مودت اولدیغندن ساقسونیالولردن برفرقه هانزیست نامنده برقومادان رفاقتیله بقتیلر (پکتهلیلر) واسقوچیالولر اوزرلرینه کیدرك حرباً هپسنی اوطان اصلیه‌لرینه طرد ودفع ایتمکه چالشدیلر.

ساقسونلری متعاقب انغل وژونه قبالندن مرکب غلبه لکلی برجماعت بریتانیایه داخل اولوب بونلرله ساقسونلر اول امرده حسن امتزاج واهالیٔ اصلیه حقلرنده وفاق ومودت ابراز ایتمش اولدقلری حالده هپسنك اتفاق وغیر نزیله اوحوالیده‌کی قبائل وحشیه منکسر ومطرود اولدقدنصکره ساقسونلر وجماعت مذکوره بریتانیایی استیلایه قیام ایلدیلر. اهالیٔ اصلیه ایله ارالرنده پك چوق محاربه‌لر وقوعبولدی. بریتانیالولرك برقاچ عصردن برو پکیردکاری فلاکتلره شومحاربه‌لرك دخی منضم ولمسی انقراضلرینی موجب اولهجق درجده‌ده حقرنده تأثیرات وخیمه کوسترمدی. بناءً علی ذلك

اکثری وطنلرینی ترك ایله حال مغدوریت و پریشانیده قورنوال، ویلز طاغلرینه التجا وفرار ایدوب بعضیلریده بردن بره بریتانیایه وداع ومانش دکزینی عبور ایله فرانسه بلادندن ارموریقا طرفلرینه هجرت ایلمشلردر .

بریتانیالولر وطنلرندن چقدقدن صکره ترك ایلدکاری یرلری انغل وساقسون قبیله‌لری ضبط ایدوب ابترخیا نامیله بریتانیاده یدی حکومت تشکیل ایتدیلرکه بو حکومتلردن کنت حکومتی قبل الهجره (۱٦۷)، سوسیقس حکومتی (۱۳۱)، ویسیسقس حکومتی (۱۰٦)، ایسیسقس حکومتی (۹٦)، نرثومبرلاند حکومتی (۷۵)، ایست انغلیا نامیله انغل حکومتی (۵۱)، مرسیا حکومتی (۳۸) سنه‌لرنده تشکل ایلدیلر .

صکره‌لری انکلتره نامیله کسب اشتهار ایدن دولت ممالك سبع مذکوره‌دن عبارتدر . ممالك مذکوره حکومتلرینك عمومنه ابترخیا دخی اطلاق اولنور ایدی .

ممالك سبع مزبوره‌دن نرثومبریا مملکتنه قبل الهجره (۲۹) تاریخنده اثلفرد نام حکمدار دیرا ولریندسیا مملکتلرنیده علاوه ایلدی .

شویدی حکومت ارالرنده پك چوق محاربه‌لر وقوع بولمشدر . مخاصمات ارالرنده یوز کوسترن غلبه‌لر اوزرینه

بعضاً ایکیسی و بعضاً اوچی برلشور و تبدلاته تصادف ایدر ایدی .

هجرتك (۲۵۰) سنه‌سنده ویسیسقس حکمداری اغبرت هپسنی ضبط ایله برحکومت مستقله تأسیس و نامنی انکلتره قرالی دیو اعلان ایلدی .

- ۵۰ -

اسکی بریتانیالولرك عوائد و سائره‌لری

اسکی بریتانیالولر معارف و تمدندن بی بهره اولوب حیوان دریلرندن البسه اکتساو بعض نباتات سوزندیلریله وجودلرینی بویامغی وحیوانات صورتلرینی نقش ایتمکی زینت اتخاذ ایدرلر ایدی .

مسکنلری‌پك اهمیتسزایدی . بعضاً اغاج یاپراقلرندن بعضاً چاموردن اولر یاپوب ایچلرنده مقیم اولورلرایدی .

ایشلری صید وشکار وچول عربلری کبی موسمه مناسب محللرده کشت وکذار ایدی . یاز وقتلرنده اوتلووکوزل دره‌لرده وچایرلرده بولنوب حیوانلرینی اوتاررلر، قیش ایلرنده تپه‌لرده وطاغلرده بارینیرلر ایدی . تعیشلری حیوانلرك ات وسودلرینه منحصر ایدی، بلز قبیله‌سی

اوراره کیدنجه یه قدر زراعت واکمك نه دیمك اولدیغنی بیلمزلر ایکن اندن صکره اوکرندیلر .

بریتانیالولر اشراف . اکلیریوس (کاهنلر) . عامه قسمنه اوچه منقسم اولوب اوچنجی صنفده اولانلر دیکر صنفلره کوله لر کبی خدمت ایدرلر ایدی . اشرافك هربرسی ایسه برمقاطعهٔ مستقله یه حکم ایدر ایدی .

کاهنلر دخی اوچ صنف اولوب جله سنك اخصی درویده دیو معروف و حالاری مبحث مخصوصنده مذکور اولان صنف ایدی که بونلر هرشعبه نظرنده معتبر ایدیلر .

اعمال رعایانك جله سنه کاهنلرك حق مناظره لری وار ایدی . بوتسلط روما امپراطوری زمانه قدر دوام ایدرك امپراطور مشارالیه بریتانیایی استیلا ایلدکده درویده کاهنلرینی قتل ایله اورطه دن قالدردی .

ایکنجی صنف کاهنلری شعرلر انشاد وعقلیاته واعمال طبیعیه یه دائر درسلر اعطاسیله اشتغال ایتمکدن بشقه ایشلره مشغول دکلر ایدی . مع مافیه هانکی شعبه نك ایچنه کتسه لر رعایت کوررلر ایدی .

بریتانیالولر علی العموم بت پرست ایدیلر . چوق کره الههٔ کاذبه لرینه قربان دیو ذبایح بشریه تقدیم ایدرلروقیاره،

طاشلره، صو منبعلرینه مسجده کذار عبادت اولورلر ایدی. پلوط اغاجنه اولان عبادتلری ایسه تعظیمات غریبه یی شامل ایدی.

قبل الهجره (۳۶) تاریخلرنده ایچلرنده خرسچیانلق تمامیله تعمم ایلدی.

- ۵۱ -

اسقوچیالولر

اسقوچیا مملکتی ازمنهٔ قدیمه ده قلیدونیا نامیله معروف وسکنهٔ اصلیه سی کلتی اقوامندن معدود ایدی.

روما جنرالرندن اغریقولا هجرتدن مقدمکی التنجی عصر اواخرنده بریتانیایی اضطرار ایتمکده اولان اسقوچیالولری اورالردن طرد ایلدی.

اسقوچیالولرك بریتانیالولر حقلرنده کی تجاوزاتی وبونلرك حرکات مضره لرینی منع ایچون رومالولر بریتانیاده سدلر انشا وچوق وقتلر ندرجه لره قدر اعتنا ایلدکلری بریتانیا مبحثنده بیان اولنمشدر.

قبل الهجره (۳۱۵) تاریخلرندن صکره غوتلر اسقوچیایه اچلهرق قسم شمالیه داخل اولمشلر ایدی.

ازمنهٔ قدیمه‌ده اسقوچیالولر حکمدارلرندن قناث نام ذاتدن مقدم ایچلرنده التمش التی نفر حکمدارك حکومت ایتدکلری و برنجی حکمدار فرغوس نامنده بر ذات اولدیغی زعمنده درلر. تاریخجه ایکنجی فرغوسدن مقدم حکومت ایدنلر حقلرنده معلومات یوقدر.

حکمداران مشارالیهمدن دور اسلامه قدر حکومت ایدنلردن اسملری معلوم اولانلری ایشبو مذکور اولانلردر.

اسامی حکمداران		بدایت حکومتلری قبل الهجره
فرغوس	۲	۲۱۲
اوژین	۲	۱۹۵
وونغرد		۱۷۳
قسطنطین	۱	۱۶۹
کنغال	۱	۱۵۳
غونزان		۱۲۱
اوژین	۳	۸۷
کنغال	۲	٦٤
قناتل		٥٤
ایدان		٥۲
قناث	۱	۱۸

اوژین	٤	۱۷
فرسارد		۱

- ۵۲ -

ایرلاندا

ایرلاندا تاریخنك بدایتی اللاف نام ذاتدن بدأ ایدرکه زمانی هجرتدن مقدمکی اون بشنجی عصرده‌در .

ایرلاندانك اهالئ اصلیه‌سی کلتیلردر . اللاف زمان حکومتنده بر بیوك مجلس تشکیل ایتمش و بو واسطه ایله امور سیاسیه‌یی اداره ایتمکده بولنمشیدی .

قواعد اداره‌دن معدود اولمق اوزره هراوچ سنه‌ده برکره رؤسای بلاد وکهنه و شعرا تجمع ایدرك امور ملکیه‌یه متعلق قوانینی وضع وتعدیل ایدرلر ایدی .

وکذلك ایرلانداجه اوتاریخلرده فلسفه، هیئت، شعر، طب، تاریخ فنلری تدرس اولنمغه باشلانوب علوم مذکوره ایچون مدرسه‌لر دخی اتخاذ اولندیغی و شو اداره بر صورت مدنیه و ممدوحه‌ده جریان و امتداد ایلدیکی مرویدر .

قبل الهجره (۱۰۸۰) تاریخلرنده حکمدار اولان قباث نام ذات اللافك وضع ایتمش اولدیغی قواعد

و نظاماته اتباعاً ترقیات مقتضیه‌نك استحصالنه تشبث ایدرك خیلی تعدیلات اجرا ایتمش و قباثدن صکره (۸۰۰) سنه‌سنه حکومت ایدن حکمدارلرك هیچ بریسی کسب شهرت ایده‌مامشدر.

(۸۰۰) تاریخلرنده ایرلاندا حکمداری بولنان بیوك هوغونی غالیبا حکمدارینك قزینی تزوج ایدرك ایرلاندانك غرب جهتنده یکته دینلان اراضیده ساکن و حکومته غیر منقاد اولان قبائلی دخی تحت اطاعته ادخال ایتمشدر. هوغونی زیر دستنده اولان ممالکی یکرمی بش ولایته تقسیم ایله هر بر ولایته مقتدر والیلر تعیین ایلدیکندن ایرلاندا ادارهٔ سیاسیه‌سی اسلافندن زیاده کسب انتظام ایلدیکی کبی کندوسنك زمانته قدر حکومتجه اصول وراثته رعایت اولنمامقدن ناشی هر برحکمدارك وفات و تبدلنده اهالی‌یه عائد اولان امر انتخاب درلو درلو قیل و قال و مشکلاته تصادف ایدرکن هوغونی بو مشکلاته نهایت ویرمك مقصدیله حکمدارلغك سلاله‌سی بیننده توارث طریقیله تداول ایتمسنی قانونه ربط ایلدی. و شو قانونی عمومه‌ده قبول ایتدردی.

هوغونینك اخلافندن کرثام نام ذات دخی بعض مرتبه اصلاحات ملکیه‌یه موفق اولمشدر. ملحقات

ملکدن معدود اولان پکته ولایتی درونده متوطن اقوام ایله ایرلاندا حکومتی اراسنده هر وقت اختلاف جریان ایدرك شو اختلاف کرتامك زمانه قدر ممتد اولمشیکن کرتام ولایت مذکوره خلقنه تأمینات وتألیفات ارائه سیله برابر خشونتلرینی بالازاله تأسیس ایلدیکی تأمیناتك بقاسنی تأیید ارزو سیله پکته رؤساسندن بر ذاتك قریبی تزوج وبو مناسبتله برقرابت دخی استحصال ایلدی .

رومانیلر حکمدار مشارالیه زمانده ایرلاندایه اطالهٔ دست استیلا ایتمکه باشلامقله کرك حکمدار مشارالیهك کرك اخلافنك رومالولرله وقوعبولان محاربه لرنده پکته اهالیسی بیوك معاونت اجرا ایتدیلر .

کراتامك خلفی فرادق حسن اداره یه موفق اولمش وعادل لقبیله کسب شهرت ایتمشدر .

فرادقه خلف اولان و (۷۱۷) تاریخنده ایرلاندا مسند حکمداریسنه جلوس ایدن تواثال درویده مذهبنك اجرای اینلرینه مخصوص اولمق اوزره براتشکده یاپدرمشدر .

اهالی بینده تواثالدن مقدم تحدث ایدن فتن وفساد یکرمی بش سنه ممتد اولدقدنصکره تواثالك زمانده زائل اولدی .

ایرلاندا حکمدارلرندن و تواثالك اعقابندن کورمك

زمانده بین الشعوب سلم و مصافات تقرر ایدرك حکمدار مشارالیه اللاف زمانندن برو مؤسس اولان دارالتعلیمی توسیع و اقدامیلری تزیید ایتمشدر .

ایرلاندا جه تواریخ شخصیه (تراجم احوال) تألیفی کورمك زمانده ظهور ایلدی .

بوندن صکره مقام حکمداریده کورینان نیال نام ذات سقوتلاندا و بریتانیا اهالیسی ایله محاربه لره باشلایه رق آرالرنده خصومت اشتداد و مصادمات امتداد ایتکله حکمدار مشارالیه محاربه لرك بریسنده بر اوق اصابتیله مقتول اولمشدر .

نیاله داثی نام ذات خلف اولدی . سلفی زمانده اچلان محاربات مذکوره بونك ایام حکومتنده دخی حکمنی اجرا ایدرك داثی عسکرله بریتانیالولره غلبه ایتدکدن صکره غالیالولرك ایچلرینه قدر تجاوز و حربه دوام ایدرکن بو دخی قتیلاً وفات ایلدی .

داثینك وفاتندن صکره حکمدارلغه عائد اولان اصول وراثت بوزیلوب برذاتك حکومتی دخی بین العموم انتخاب اولنمق کبی قاعدهٔ اصلیه نك اعاده سیله ممکن اولمدیغندن ایرلانداده بولنان هر قبیله ایچلرندن کندولرینه برر رئیس

انتخابیله ادارهٔ عمومیه تفرق و تعدد ایدوب ایرلاندالیلر بو صورتله امرار زمان ایلدیلر .

هجرتدن (۷۱) سنه مقدم پتریك نامنده بریسی ایرلاندایه کیدرك اهالی یی نصرانیته دعوات ایتمکله بونك اقدامیله ایرلانداده خرستیانلق انتشار ایتمکه باشلامشدر .

مومی الیه چوق وقتلر معمر اولوب عموم اهالیٔ جزیره ارالرنده مذهبجه مقتدا اتخاذ اولنمش و بوکونه قدر نامی بین الاهالی تعظیم ایله یاد اولنقده بولنمشدر . شو تعظیمی حقنده حکایات خرافیه ایرادینه قدر تزیید ایلدیلر .

- ٥٣ -

طقوزنجی فصل

اسیادن اوروپایه هجرت و هجوم ایدن ترك اقوام قدیمه‌سنك وقایع تاریخیه‌لری

ترك اقوامی امم عالمك پك اسکی بر امت عظیمه‌سی اولوب نام قدیملری شمدیکی کبی ترك اولدیغی حالده چینلولر یونلری « هون » نامیله یاد ایتدکلری و اقوام مذکوره‌نك اسیاجه سبقت ایدن بعض احوال تاریخیه‌لری ایکنجی قسمك اوتوز اوچنجی مبحثده خلاصه وجهله بیان و هونلردن قبل الهجره (١٨٨) سنه‌سنده ظهور ایدن اتیلانك فتوحات و محاربانی شـوقسمده ذکر اولنه‌جغی اتیان اولنمش وکذلك اتیلانك اوروپاجه اولان تجاوزی شوقسمك ایکرمی‌دردنجی و اوتوزبرنجی مبحثلرنده مختصراً کوسترلمشیدی .

هون قبائلی ایله انقلابات زمانك بشقه نامله التذه کوسترديکی ترك اقوامنك ظهور وانتشـارلرندن صکره اوروپا قطعه‌سـنه انتشار و اسباب مهاجرتلری و قطعهٔ

مذکوره‌ده ایقاع ایلدکاری مضرتلرك و محاربه‌لرك صور جریانیه‌سی بو مبحثده بیان اولنه‌جقدر .

اقوام مذکوره‌نك ازمنهٔ قدیمه‌ده اسیاجه فرسلر، چینلیلر، هندلیلر و اوروپاده یونانیلر، رومانیلر، فرانسه‌لیلر پانونیالیلر علیهلرنده وقوعه‌کتوردکاری مضرتلر و محاربه‌لر عالمك بنای مدنیتنی اساسندن صارصیده‌جق بر درجه‌یه قدر شدت متمادیه‌سنی کوسترمشدر .

اقوام مذکوره جومر بن یافث بن نوح علیه‌السلام اولادندن اولدقلری حالده تبلبل السنه وقعه‌سندن صکره ابناء بشرك تفرقه‌ری اثناسنده بونلرك اصلاریده اماکن مختلفه‌یه یایلهرق برقسمی بافتره حوالیسنی وطن اتخاذ ایتدکدن صکره کاشغره و اورادن چین اقلیمنك شمالی ولایتی حوالیسنه نقل مکان ایتمش و بر قسمیده شماله طوغری اچلهرق کورجستان طاغلرینه و بعده وولغا ودون نهرلری ارالرینه کتمش ایدی . قسم دیکری اقالیم غربیه‌یه هجرتله مباحث سابقه‌ده تفصیل اولندیغی اوزره اوروپا ملتلرینی تشکیل ایلدیلر .

قرون اولاده اوروپا ممالکنی اوطان اتخاذ ایله تشکیل دولت و مدنیت ایدن واسیاده داخل دائرهٔ مدنیت اولان اقوام ایله دائرهٔ مدنیت خارجنده یشامغی

اعتیاد ایدن قبائل اتراك ارالرنده معاشرتجه برضدیت طبیعیه تحدث و امتداد ایتشدرکه شوضدیتك تولید ایلدیکی خصومتلر پك چوق وقتلر عالم مدنیتی دوچار اضطراب ونیچه معموره‌لری خراب ایلدی .

بعض مورخلر اولاد یافثدن ترك نام ذات بربوك قبیله رئیسی اولدیغی حالده باشنده‌کی غلبه‌لکله قالمون بلادی قربنده‌کی اسی کولی کنارینه کیدرك اورالرده چادرلرله ساکن اولدقلرینی و بونلردن تشعب وتکثر ایدن بطون بلاد سائره‌یه طاغلدقلرینی روایت ایلدیلر .

ترك قبائلندن اوغوزخانك ترکستان حوالیسنده قرون اولاده تشکیل ایلدیکی حکومت جلد ثانیده بیان اولنمشدر .

اوغوز خانك امراسندن بریسنك اوغلی اولدیغی حالده پدرندن صکره خان مشار الیهك تربیه‌سی التنده بیومش اولان قپچاق اوغوزخان طرفندن وولغا ودون نهرلری سواحلنده واقع اراضی‌ده‌کی قبائله رئیس تعیین ایدلمکله مؤخراً هم جنسلریله میانه‌لرنده وقایع کثیره جریان ایدن اقوامك برقسمنه اراضیٔ مذکوره منبع اولوب قرون وسطاده قبائل متعدده‌نك تجمعندن تشکل ایدن روس امتیله باشقورت کبی قبائل کثیره اومنبعدن ظهور وتشعب ایتشدر .

فی‌الاصل اسیاده بولنان واسکیث وهون نامله‌ری
التنده اولان ترکستان وتاتارستان اتراکنك قبائل
بدویه‌سی بدویتله محل بمحل کشت وکذار ایدرك عشایر
سیاره‌نك زراعت وحراثتله مألوف اولمامله‌ری جهتیله
مدار تعیشلری اولان ارزاقی زراعتله مألوف اهالیٔ
مسکونه‌دن استفاده ایده‌کلدکاری کبی قبائل مرقومه دخی
اوطان قدیمه‌لرنده‌کی اهالیٔ مسکونه‌دن حیوانات موجو-
ده‌لرینك محصولاتی بالمبادله استجلاب ارزاق وحسب
البدویه اکثر وقتلرده یغما کرلکله‌ده لوازم معیشتلرینی
استحصال ایدرلر ایدی ۰

اولوقتلر زراعتله مألوف اولان اهالی ایسه امر
زراعتی یکدیگر مدار تجارت اولمق ایچون اجرا ایتیوب
کندو تعیشلریچون اجرا ایدرلر وفیض وبرکتلی سنه‌لرده
قبائل سیاره اهالیٔ مسکونه‌دن ارزاق مقتضیه‌لرینی
بردرجه‌یه قدر منازعه‌سز استحصال ایتمکده بولنورلر
ایدی ۰ لکن قحط وغلا ظهور ایدن سنه‌لرده اهالیٔ
مسکونه‌نك تارلالرندن الدقلری محصولات انجق کندو
اداره‌لرینه کافی اولوب قبائل بدویه‌نکده انتعاشنه کفایت
ایده‌مدیکندن ایکی قسم ارالرنده بویوزدن مخاصمات
ومنازعات ظهور ایدر ایدی ۰ منازعات ومخاصماتك

انتاج ايلديكى محاربه‌لرده اهالئ مسكونه اقوام بدويه‌يه مقابله ومقاومت ايتمكه مقتدر اولهمدقلرندن متبوعلرى اولان چين كبى برحكومته مراجعتله استمداده مجبور اولوب حكومات متبوعه دخى اقوام بدويه اوزرلرينه عسكر سوقيله تنكيللرينه باقارلر ايدى . اقوام بدويه مقتدر اولهبيله جكارى مرتبه‌ده مقاومتله مقاومتلرينك تقابل ايده‌ميه‌جكى تضييق وتنكيل شديده تصادف ايلدكلرنده بالضرور عليهلرينه قيام ايدن حكومتك اراضيسندن چقارلر وبشقه محللره كيدرلر ايدى .

ايشته قرون اولاده ترك اقوام بدويه‌سنك مملكتندن مملكته نقل وهجرتلرى واوطان قديمه‌لرندن اوروپا ممالكنه قدر يايلمرينك اسباب مجبره‌سى احوال مذكوره‌دن عبارت اولديغنى وقايع تاريخيه‌لرى ارائه ايدر .

هجرتدن (١٠٠٠) سنه مقدم اوروپانك جهت شرقيه‌سنده مشاهده اولنان اسلاو قبيله‌لرى سائرلرى كبى اسيا مهاجرلرندن اولوب تراقيا، داچيا، بلغاريا وقره دكز ايله وندىك كورفزى سواحلنده متوطن وزراعت وفلاحتله مشغول كورنمشلردر .

تراقيا بلادى طونه ايله دكز ومرمره وارخبيل يونانى وسترومانهرى بينلرنده واقع محللردر . يونانيلر

زمانلرنده ماکدونیا حکمداری فلیپ تراقیانك ستروما ونستوس (قره‌صو) ارالرنده‌کی یرلرینی ماکدونیایه ضم ایتلشیدی .

اسلاولر حوالئ مرقومه‌ده زراعت وفلاحت وتربیهٔ مواشی ایله تعیش ایلر وعادات قدیمه‌لری اولان سیارلق صفتنی دخی اودائرهٔ محدوده‌ده اختیار ایدرلر ایدی . صکره‌لری حال بدویتی ترك ایله کسب مدنیت وصنایعجه‌ده اکتساب مهارت ایلدیلر .

اوروپاده بولنان جرمانیا اقوامیله اسلاولر ارالرنده هروقت خصومت جریان ایدرك محاربه‌لرده اسلاولر دقت وشجیعانه برصورتله حرکت کوسترلر ایدی . ودشمنلرندن الدقلری اسیرلر حقلرنده معاملهٔ دلنوازانه‌ده بولنورلر ایدی .

اسلاولر بدایت حاللرنده حاوی اولدقلری جمعیت ایچندن متفرع اقوامدن مؤخراً اسامئ مختلفه ایله برطاقم قبائل تشعب ایتمشدر . لهلولر، روسلر، خرواتلر هپ اقوام مذکوره‌نك فروعندن معدوددرلر .

هونلردن اوائل حاللرنده چین بلادینه کتمش اولان طائفه‌لر هجرتدن مقدمکی (۸۳۰) تاریخلرنده تئومان نامنده برریئس قوماندا سیله چین ممالکنی پایمال وبحر

خزره قدر انتشار ايلديلر . بونلرك برطاقيده باشقرده متوطن ايديلر .

اقوام مذكوره‌دن چين بلادنده‌كى سياڻى قبيله‌لرى حركات تجاوزكارانه‌لرندن طولايى چين حكومتنك تنكيلنه تصادف ايتمكله بونلرك برقسمى باشقر طرفلرينه هجرت ايتشلر ايدى . قبل الهجره (٧٠٠) تاريخلرنده باشقر حواليسنده اولان تركلرك برقسمى اوروپايه كيرديلر . وبلقان وطونه ارالرينى جولانكاه اتخاذ ايتديلر .

باشقرده توطن ايتمش اولان قبائل صكره‌لرى قحط وغلادن ناشى دوچار مضايقه وپريشان اولدقلرندن بونلرك برقسميده خزر واورال طرفلرينه نقل مكان ايتمش اولدقلرى حالده اوحوالينك اهالئ اصليه واقوام اخيره‌سيله بينلرنده نمايان اولان تضاد توطنلرينه مانع اولمغله (٦٥٠) تاريخلرنده اوروپا بلادينه صوقيله‌رق طونه سواحلنده كشت وكذار ايتمكه باشلامش وبعده بلاد رومانيه‌يه صارقنديلقلر كوسترمشلر ايدى . بونلرك رئيسلرندن دينشيبالوس پك چوق تجاوزات ومحاربادن صكره رومالولى ـ دفع مضرتلرى ايچون قبيله‌سنى تسكينه مدار اوله‌جق ـ معاملات لطفيه وكندوسنه ويركو اعطاسنه مجبور ايتدى . لكن بومعامله انظار

عمومیه‌ده روما دولتنك ناموسنه دوقنه‌جق درجه‌لرده چرکین کورندیکی جهتله دولت مشار الیها دیتشیبالوسه تخصیص ایلدیکی ویرکویی قطع ایلدیکندن ارالرنده محاربه‌لر اچلوب محاربات مذکوره قبل الهجره (۵۲۰) سنه‌سندن دیتشیبالوسك تاریخ وفاتی اولان (۵۱۶) سنه‌سنه قدر ممتد واندن صکره منقطع اولدیغی کبی روما لرك اردولرینه قبیلهٔ مذکوره‌ده ارتق مقاومت ایده‌جك اقتدار دخی قالمدیغندن جمله‌سی حکومت رومانیه تبعیتنی قبول ایلدیلر . غوتلرك اورالری استیلاسنه قدر حال بویله دوام ایتدی .

چینك بلاد شمالیه‌سنده قالمش اولان سیانپی قبائلنك بقیه‌سی بولندقلری محللری زیر استیلالرینه الوب خیلی وقتلر فنالقلره دوام واهالیٔ مسکونه حقلرنده مظالم ارتکاب ایتدیلر . چینلولرقوهٔ عسکریه سوقیله تنکیللرینه قیام وغلبه ایتکله قبائل مذکوره اورالردن حرکت واوروپا بلادینه طوغری هجرت ایتمشلردر (۴۸۰) .

شو قبیله‌لر چین حوالیسنده منقرض اولدقدنصکره توبا تاتارلری انلرك یرلرینه قائم اولمشیدی . بونلر ایلی نهرینه قدر یدضبطلرینه کچورمش ایکن (۳۸۰) تاریخلرنده برطرفدن فرسلرك، دیکر طرفدن اهالیٔ قدیمه‌نك تنکیلات

شـديده‌لرينه هدف اولمغله اوحوالیجـه قطع مناسبته مجبور اولديلر . واوروپا ممالکنه قدر هجرت ايتديلر . توپا تاتارلرينـك روما حکومتی بلادينـه بيوك بيوك مضرتلری وقوعبولدی .

کذلك اوطان اصليه‌لرنده تصادف ايلدکاری اسباب مجبره اوزرينه دون نهرينك جهت غربيه‌سنه کلش اولان هونلر ممرلرنده‌کی اهـالی‌يی اضرار ونهر مذکور حواليسـنده‌کی تن قبيله‌سنی پريشـان ايتديلر . وقبيلهٔ مذکوره‌نك برطاقمی بالضرور هونلره تبعيتله يشـامغه مجبور اولدقلرندن برابرجه استروغوتلرك ساکن اولدقلری اسلاو ممالکنك شرق طرفلرينه طوغری يايلديلر (٢٥٠) .

بوندن صکره اوحواليده بولنان اقوامك بعضيلرينده دائرهٔ اتحادلرينه المقله جمله‌سی برلکده اوروپانك غرب جهتنی يالاسـتيلا اوراده توطن ايلدکلرندن طـونه‌دن غرب جهتنه ممتد اراضينك چوغی يداستيلالرنده قالدی . بعده روما ممالنه اقين ايتمکه باشلاديلر .

روما امپراطوری تئودوس (٣٩٠) تاريخـلرنده هونلرك مضرتلرندن بلاد رومانيه‌يی محـافظه‌يه مدار وبرنوع جيله اولمق افکاريله ايچلرندن پك چوق اشخاصی عساکر معاونه صفتيله اردولرينه الدی ايسه‌ده ازوقت

کچرکده صفت مذکوره‌یی ترك ایله ینه حرکت سابقه‌لرینه قیام وایبری جانبندن اسپای صغرایه کچه‌رك انطاکیه‌یه قدر ایاق باصدقلری یرلری یغمایه دوام ایلدیلر.

غرب هونلرندن معدود اولوب صکره‌لری هونغور نامنی احراز ایدن قبائل قپچاقدن کاشغره قدر سطوتلرینی اهالئ اصلیه‌یه کوسترەکوسترە باشقر وسارمات طرفرینه اچلش واورالری استیلا ایتمشلر ایدی. بونلر ایران ممالکنده پك چوق مضرتلر وقوعه کتورمش واوحوالیده خیلی وقتلر حکم وتسلطلری جاری اولمشدر. هجرتدن (۲۲۰) سنه مقدم ارالرنده تفرقه یوز کوسترردی. یکدیکرندن افتراق ایدن قبیله‌لرطائفه طائفه اوروپا قطعه‌سنه دوکیله‌رك جرمانیا بلادینی نهب وغارتله برباد وصکره روما حکومتی علیهنده اتحاد ایلدیلر. بلاد رومانیه‌جه ایتدکاری مضرت قالمدی. مؤخراً ایچلرندن بعض قبیله‌لر ایریلوب غالیا ونورمندیایه عزیمتله اورالرده توطن ایتمش وبرطاقیده ووالغا نهریله ازاق دکزی ارالرنده‌کی ممالکه یایله‌رق ممالك مذکوره‌ده نشر لوای سطوت ایتمشدر.

(۲۱۸) سنه‌سنده هونلر تراقیایی یغما وایلیریانك بر قسمنی استیلا ایتدیلر وتاریخ مذکوردن یکرمی سنه صکره ایتالیایه داخل اولان اتمش بیك قدر هونلر رومالولردن

پك چوق مبالغ الدقدن صكره كيرويه چكمش اولدقلرى حالده ايكنجى سنه تراقيايى غارات واستانبول جوارينه قدر تمديد خسارات ايلديلر .

هجرتدن (١٩٠) سنه مقدم هون قبائلى رياستنده بولنان روژيلاس رومالولرله عقد صلح ايلدى ايسه ده ايكنجى تئودوس مؤخراً طونه نهرى جوارنده مسكون برلو قبائل ايله عقد اتفاق وموطن اصليلرينه كتمرينى هونلره تكلف ايتمسى متعاقب روژيلاسك وفاتيله يكنلرى مونتزوقك اوغللرى اتيلا وبليدا كندوسنه خلف اولديلر .

اتيلا جرمانيالولرجه اتزل ومجارلرجه اتيل ديو معروفدر . هون حكمدارلرى عائله سندن سالف الذكر مونتزوقك اوغلى اولوب هجرتدن (١٨٨) سنه مقدم برادرى بليدا ايله برلكده دايلرى روژيلاسه هون قبائلى رياستنده خلف اولديلركه او صره ده روژيلاس بانونيا حواليسنده نشر لواى سطوت ايدركن وفات ايتمش ويه اسكيلاسنده بولنان ممالك سارماتيا (قزاق بلادى) دن تيبروطونه نهرينه قدر ممتد اولمشيدى .

روژيلاس وفات ايتمزدن مقدم امپراطور والنتين ايله عقد مصالحه ايتمش ايسه ده امپراطور مشار اليهك همشيره سيله تزوج مراد ايتمش اولديغى حالده مزبوره

موافقت کوسترمامشیدی . بناءً علیه حدتلنه‌رك نقض عهد ایتمك اوزره ایکن فوت واتیلا کندوسنه خلف اولدقدن صکره مزبوره بلازکنی اتیلایه بالارسال اظهار محبت وایتالیایه عزیمتله عقد ازدواجه رغبت کوستردی . واتیلا بو ایشه اهمیت ویرمیه‌رك ازدواجه میل ایتدی ایسه‌ده رومالولرله صلحی محافظه ایله شرق طرفلرندن ایلرولمکده اولان جوجان تاتارلرینی منع وتوقیف ایچون چین دولتی ایله برمعاهده عقده ایتدی .

بوندن صکره قرناشیله برابر روم دولت شرقیه‌سی ممالکنی نهب وسلب ایله تهدیده باشلادی .

شو ایکی قرناشك سطوتی اوروپا واسپانیانك هر طرفنه یایلمشیدی . لکن اتیلا قرناشیله اشتراك حکومتدن محظوظ اولدیغندن (۱۸۱) سنه‌سنده بلیدایی بالاعدام قرناشنی قتل ایدیشی معبودلرك امرلریله اولدیغنی قبائل خلقنه بیان ایتدی . ودائرهٔ حکمی کتدکجه توسع ایدرك هون وتاتارلرك وسائر اقوامك کافه‌سی طرفلرندن کندوسنه اطاعت کوسترلدی .

اتیلا بوندن صکره فرس بلادینه هجوم ایتمکله دولت ساسانیه‌نك مدافعه ایتمك ایچون سوق ایتمش اولدیغی اردوی یوزوب تار مار ایتدی . وقوهٔ

موجوده‌سنی (٧٠٠٠٠٠) نفره ابلاغ ایله ادریاتیق وقره دکز بیننده‌کی بلادی یغما ایدی ویردی . وبالدفعات امپراطورك اردولرینه غلبه ایله کلیتلی مبالغ الدقدن صکره بینلرنده بعض شروطی حاوی بر مصالحه منعقد اولدی ایسه‌ده اتیلا معاهده قیدی التنده قالمغه تحمل ایدر طاقمدن اولمدیغندن نقض عهده بهانه ارامقله شروط مصالحه‌نك دولت شرقیه طرفندن اکمال اولنمدیغنی وروملر طونه معبرنده کندوسنه عائد بعض اموالی سرقت ایلدکلرینی بالادعا ینه دولت مشار الیها علیهنه قیام ایله نقود مسروقه‌نك ارسالنی وهرنه مراد ایدر ایسه اجراسنده مختار اولمق اوزره اساقفهٔ رومدن بعضیلرینك یاننه کوندرلمسنی امپراطوردن طلب ایتدی .

بو تکلیف اوزرینه قسطنطینیه‌ده عقد اولنان مجلس مشورت تکلیف مذکورك ردینه قرار ویردیلر . بناءً علی ذلك اتیلا دولت مشار الیها علیهنه اعلان حرب ایدرك قره دکزله بندقیه خلیجی بیننده‌کی روم بلادینی یغما وراست کلانی تحت اسارته القا ایله حصون وقلاعی هدم وتخریبه دوام ایتمکله استانبولده نمایان اولان تلاش عظیم اسباب محافظه ایچون طرف طرف فرد استماعنی موجب اولدیغندن بعض جنراللر قوماندا-

لریله اتیلا اوزرینه بر بیوك اردو چقارلدی ایسه ده اتیلا طونه نهری قربنده شو اردویی حرباً بوزوب طاغتدقدن صکره منهزملردن وصکره تدارك اولنان عسکردن دفعهٔ ثانیه اولق اوزره کوندریلان روم اردوسنیده ادرنه قربنده واقع طاغلر اتکلرنده ومؤخراً اوچنجی دفعه اوله‌رق سوق ایدیلان اردویی روم ایلی سواحلنده بالمحاربه پریشان ایتمشدر ۰

اتیلا روم اردولرینی تار مار ایتدکدن صکره ماکدونیا حوالیسنه کیدرك واردیغی یرلری نهب وغارت وتخریب ایله خرابه زار ویمش قدر مدینهٔ معموره‌یی احراق بالنار ایلدی ۰

شو بلای بی امان هون وقبائل ملحقه‌سی اردولریله روم ایلیده صاعقه کبی جولان واستانبول کویلرینه‌قدر یغما ایله مصائب دنیادن معدود اولدیغنی عمومه ارائه واعلان ایتدی ۰

(۱۷۰) سنه‌سنده اوروپانك غرب جهتلرنده‌کی بلادی دخی پایمال ایتمك مقصدیله بشیوز بیك موجودلی بر جسیم قوهٔ عسکریه استصحاب وفرانسه ممالکنه طوغری عزیمته شتاب ایلدی ۰ جرمانیا بلادینی‌چوب یمرنده‌کی امم وقبائلدن اردوسنه پك چوق عسکر

التحاق ایلشدر . رن وموزل وسین نهرلرینی قطع ایله ایاق باصدیغی یرلری تخریب ایده ایده اورلئان مملکتنه وبعده پارسه واصل اولدی .

روما جنرالی ایتیوس وفرانسه حکمداری میروو ایله غوت حکمداری تئودوریق بالاتفاق اتیلانك تکیلنه قیام ایلدیلر .

اتیلا عسکریی تطقلرله تشجیع وعسکرك اوکنه دوشه‌رك بالذات میدان محاربه‌یه دخول ایتدی . وبشقه‌لرینه نمونهٔ بسالت اوامق اوزره دشمنلره طوغری ابتدا کندوسی اوق اتدی . محاربه پك مشتد اولدی . روم عسکری تضییقات شدیده‌دن دائرهٔ حیرتده قید تأسفله مغلول وغوت حکمداری تئودوریق عندالمحاربه مقتول اوله‌رق هونلر بیوك غلبه قازاندیلر . فقط تئودوریقك مقتولیتی غوتلرك صبر وسکونلرینی محاو مغلوبیتلرندن حاصل اولان تأثرات وجدانیه‌لری مائدهٔ حیاتلرندن استلزام ایده کادکلری لذت زندکانی بی‌افنا ایتمکله بونلردن کمین انتخاذ ایتمش اولان بر فدایی فرقه‌سی صالغین طرزنده‌کی وباکبی هونلره بر هجوم شدید ارائه‌سیله اول قدر ضرب سیوف اقتدار ایتدیلرکه محاربه موقعنك اتصالنده کی انهارك اطرافنده اقان

انسان قانلری نهرلرك صولرینه قارشوب اقمغه وتهرلرده جریان ایدن صولر قان ایرمقلرینی اکدرمغه باشلادی .

شو محاربهٔ شدیده اوروپا وقایعنك پك اهمیتلیلرندندر . حرباً تلف اولانلر پك چوق ایدی . فرارایدر ایکن ارقه‌دن یتشان مقاتللرك بشقه برلرده اولدرکاری طاقلردن ومجروحاً محاربه‌دن چکیلوب صکره متأثراً فوت اولنلردن ماعدا اولق اوزره یالکز میدان محاربه‌ده برلره سریلان مقتوللرك مقداری یوز التمش بیك نفره بالغ اولدیغی مرویدر . محاربهٔ مذکوره قبل الهجره (۱۷۰) سنه‌سی حزیرانك اواخرنده ایدی .

اتیلا عسکرینك اوچ ربعنی ضایع ایتمش اولدیغی حالده رجعت ایدرك تصادف ایلدیکی بلادی یغما ایده ایده ایتالیایه داخل اولدی . بوندن صکره رومایه طوغری کتمکله پاپا لئون رومالولر طرفندن بالوکاله قارشو کلمش وحسن صورتله بالاقناع اتیلانك تجاوزینی منع ایلمشدر .

بعض مورخلرك روایتلرینه کوره اتیلانك روما حوالیسندن چکلمسی پاپانك اقناعی اوزرینه اولمیوب او ارالق عسکری ایچنده برشدتلی وبا یوز کوسترمکی ایچون ایدی .

اتیلا بوندن صکره امپراطور والنتین دن جزیه طلب ایدرك دولت شرقیه ایله ینه محاربه ایتمك وفرانسه ممالکنده نصادف ایتدیکی فلاکتك اجیسنی چقارمق استدی . لکن بو نمایشلر هب وقتیله قازاندیغی صیت وشهرتی محافظه ایچون دسایسدن عبارت اولدیغی جهتله بر فلاکته دها اوغرامامق ملاحظه سنده غفلت ایتیور ایدی . بناءً علی ذلك حرب ایتمکسزین بانونیا طرفلرینه عودت واورادہ سکنه دن وفات ایتدی . (۱۶۸) .

اتیلانك وفاتی خبری هونلره شایع اولدقده علی العموم صیحه وبکا ایله یوزلرینی طرناق یارەلری ایله الودهٔ خون اسف ایلدیلر . واتیلانك وفاتندن صکره ممالکنی اللاق ، هرناق ، دنکزیك نام اوغللریله امراسی میانه لرنده تقسیم ایتدیلر .

اتیلانك تهاجمی زمانلرنده روما دولتنك سقوطندن اوجه اوروپانك ممالك شمالیه سنده بین الشعوب وقوع بولان حرکات عظیمه یکدیکرینی ولی ایتمشدر .

امم کثیره مواطن اصلیه لرینی دکیشه رك نیچه نیچه معموره لرك صدمات عوارض و انقلابات مضره ومتوالیه دن یرلری خرابه زار وتتابع مهالك وقتالدن

چوق یرلرك هر خطوه‌سی بر مزار عد اولنه‌جق بر حال بحران نشان نمایان اولدی .

اتیلانك تجاوزاتندن ایسه اوروپا اهالیسنه یوز کوسترن دهشت واضطراب وطنلرینك هر برطاشی التنده بر انکرك یلانی چیقوبده اوزرلرینه هجوم ایده‌بور کبی اوهام مخوفه‌یه ذهابلرینی موجب اولدیغندن شو مصا - مصائبك حکم یورتدیکی مملکتلر اهالیسنه جهت بجهت برر طریق مهاجرت اچلدی . وسفالتله خاندانی خراب اولانلرك مقداری دائرهٔ تعداددن خارجه والسنهٔ فلاکتدن ایشیدیلان فریاد واویلا عیوقه چقدی .

اتیلانك اجرا ایلدیکی حروب مدهشه کویا عباد اللهك اوطانی استیلا ایتش حریق شدید کبی روم ایلی اقطارینه تأثیرات وخیمه کوسترمشدر .

هونلر محاربه‌لرده غلبه واستیلا ایلدکلری یرلری برباد ایتدکدن صکره اهالیسنك توانا اولانلرینی جبراً خدمت عسکریه‌لرینه وشیوخ ونسوان طفللرینی دائرهٔ اسارته بالادخال تکالیف شاقه‌لرینه هر کیم امتناع کوسترر ایسه اولدررلر واسیرلری محافظه واداره اولنه بیله‌جك درجه‌یی پکدکده مقدار زائدینی قیون کبی یوغازلارلر ایدی .

بو حالارله برابر چاپول قزانمق مقصدیله رومادن پك چوق اهالی هونلره التحاق ایتمشلردی .

خرستیانلق داعیلرندن بعضیلری هونلری نصرانیت دائره سنه ادخال ایتمکه پك چوق چالشدیلر . بعضیلری اریوس مذهبی اوزره تنصر ایتمشلردر . هونلردن خرستیانلغی قبول ایدنلر واسطه لریله ده ائم شمالیه ارالرینه نصرانیت منتشر اولدی .

اتیلا راست کلدیکنی قهر وتدمیر ایتمکی سور ایدی . شو انسان عجیب اضدادی جامع ایدی .

محاربه لرده جبار عنید وعسکرینه عند المحاربه حسن سیاست اجراسنه مائل ایدی . عهدنده وفایی وسوزنده طوغریلغی التزام ایدرك هر کیمه بر شی وعد ایتسه ویرمکی فریضهٔ ذمت بیلور ایدی . شخصا مهابتلی ، صوتی قوی ، حرکاتی عالی ایدی . لکن بعضاً نیتی سلیم وبعضاً خبیث ، بعضاً عفیف ، بعضاً هر درلو فواحشی مرتکب ایدی .

بر وقت اولور ایدی که عمومك خشنودیسنی جالب اولهجق درجه ده عدالت کوستر ایدی . بر وقت دخی اولور ایدی که هر کسه کندوسنه لعنت اوقوتدیره جق درجه ده ظلم عظیم ارتکاب ایدردی .

بر ایشه باشلامزدن اول اول ایشه تعلق ایده جك تدابیرده اول قدر تأنی کوسترر ایدی که واقف اولانلر او ایشدن واز کچدی ظننده بولنورلر ایدی . قرار - لشدردیغی وقت دست اجرایه الدیغی بر ایشی اول قدر سرعت اوزره اجرا ایدر ایدی که نقدر محذور ، نقدر موانع ظهور ایتسه اجراسنی تأخیر ایده مزایدی .

اتیلا زیر دستنده بولنان قبائلك هر وقت حال جهالتده یشامرینی التزام ایدر وبونلردن معارف وعلومه میل ایدنلری محو ایتمك استرایدی . ایچلرینه هر وقت اوهام وخرافاتدن عبارت اولان عقاید فاسده القاسنه چالشور ایدی . کندوسی ایسه حد ذاتنده معارف اشنا ایدی . خلق جهالت التنده طوتمق استمسی قبائل ایچنده علوم ومعارف تکثر ایدوبده استعمال ایده جکی دسائس وجنایتی میزان علومه چکمك وچراغ معارفه قارشو طوتمقله حقایقنی ظاهره چقارمغه عمومك حصول مزیت واقتدارینه مانع اولمق ایچون ایدی .

قوللاندیغی دسایس شیطانیه وتسویلات خبیثه کندوسنی بین القبائل ساحر دیوتشهیر ایتمشیدی .

بر چوبان بر کون بر اوکوزینك طرناغنی برچاق اغزینه تصادفله زده لنمش کوردکده اوکوزك زده لنمش

اولان طرناغنك تماس ايتديكى محلى قازمقله اغزى يوقارى طوغرى موضوع بر قليج ظهور ايتديكندن قليجى اخراج وكوتوروب اتيلايه اعطا ايلدى . اتيلا شو قليج الله الحروب اولان مريخك قليجى اولديغنى واو وسيله ايله كندوسنه تبليغ ايتمكدن مريخك مقصدى دنيايى ضبط ايده جكنى بيلدرمك ايدوكنى قبائله اعلان ونفهيم ايله جمله سنى قليجه طاپدرمشدر . قبائل محاربه لرده الهجقلرى اسيرلرك چوغنى شو قليجه قربان ايتمكه نذرلر ايدرلر ايدى .

اتيلانك قلعه سى ، معسكرى ، عاصمه سى اتزلبرغ ديو معروف اولان محل ايدى كه محل مذكور مجار بلادندن جودا شهرينك مقابلنده اولوب اوراده اخشابدن بر بيوك قصر وبو قصرك اطرافنده متعدد برجلرى حاوى جسامتلى بر سور ياپدرمشيدى . حكمنه تابع اولان قبائل وامك بيوكلرى وكندوسنك امراسى حضور وخدمتنه دوام ايله مفتخر اولدقلرندن رؤسا وامرا قصر مذكورك اطرافنده صف بسته اولدقلرى حالده طورر واتيلايه سجده ايدرلردى .

اتيلانك وفاتندن صكره ممالكنى تقسيم ايدن امرادن ادرياق اقوام موجوده ارالرنده جمله دن زياده كسب تحيز

واستقلال ایتمکله تبعیتنده بولنان قبائل ایله هونلردن ایرلدی .

دیکرلرینه بیعت ایتمش اولان قبیله‌لر طاقم طاقم ایتلانك اولادیله امراسنك بویندرقلری التندن چیقمغه وحریت واستقلاله میل ایتمکه باشلادیلر .

بناءً علیه قبائل ارالرنده یوز کوسترن اختلاف اختلال عمومیی انتاج ایتمکله بانونیا بلادنده ـ یکدیکری بینده ـ محاربه‌لر ظهور ایدرك چوق انسانلر تلف اولمشدر .

شو اختلاف واختلال ارتق قبائل ارالرنده حسن امیزش ومعاشرتی محو ایتمکله سلامت یولنی آرایان هونلر بانونیا حوالیسندن قره دکز سواحلنه هجرت ایلدیلر . وادریاق ایله اختلالدن ممنون اولان قبائل بانونیا بلادنده قالدیلر .

قبائل مرقومه‌دن وادریاقك باشنده بولنان هونلردن سارمات (قزاق) طائفه‌لری دخی مؤخراً ادریاقدن مفارقت وایلیریا طرفلرینه هجرت ایتمکله ادریاقك قوتی ضعفه دوچار اولدیغندن یدنده بولنان بانونیا حوالیسنی غوتلر استیلا ایلدی .

ایتلانك اوغلارندن هرناق رومالولره اتباع ایله

بر طرفه چکلدی . دنکزك باشنده‌کی هونلر غوتلرك سهام تجاوز وتهاجملرینه هدف اولمغله تار مار اولدیلر .

هونلرك طرف طرف عوارض وفلاکته تصادفله چوغنك قوت واقتدارلری مضمحل اولدقدن صکره اواره اقوامنك مهاجاتیله ترك اوطان ایدن اویغور قبیله‌لری اوروپانك شرق جهتنه هجرتله اورالری استیلایه باشلادیلر (۱۶۰)

اواره اقوامی اورال والتای جبالنده ساکن قبائل وحشیه‌دن ایدیلر . هونلرو مجارلرله قرابتلری وار ایدی . بلغارلرك ظهورندن صکره قوه قافك شمالنده ودون نهریله بحرخزر نواحیسنده خیلی وقت اقامت ایتمشلردر . بونلرك بلاد قدیمه‌لری چین حوالیسی ایکن حرکات مضره‌لرینك جلب ایلدیکی تنکیل اورالره قدر هجرتلرینی موجب اولمشیدی . تجاوزلری اورال والتای طاغلرینه قدر ممتد اولدی . صکره هونلرك بقیه‌سیله برلشوب امپراطور لئون زمانده روم مملکنه صارقندیلغه باشلادیلر . امپراطور مشار الیه عسکر سوقیله قوتلرینی کسر ایدوب اوصره‌ده اتیلانك اوغلی دنکز دخی مقتول اولدی (۱۵۴) .

بوندن صکره هونلر طونه‌دن قره دکزه وبلاد چرکسك شمالنه طوغری چکلدیلر. اره صره اوته یه بریه صالدیردیلر ایسه‌ده اپچلرینه تفرقه کیروب پك چوق تنکیلاته‌ده تصادف ایلدکلرندن انظار عمومه‌ارتق قورقه‌جق یوزلری قالمدی.

دها صکره‌لری بردن بره اقتدارلری زائل اولمغله جمله‌سی قره دکز وکورجستان وبحر خزرك اهالیٔ مطیعه‌سی حکمنه داخل اولمشلردر.

اواره‌لر قوه قاف طرفلرنده قبل الهجره (۷۰) سنه‌سنه قدر اقامت ایتدکدن صکره سنهٔ مذکوره‌دن (٦۷) سنه‌سنه قدر قوه قاف حوالیسندن طونه حوالیسنه هجرتله اورالره یایلمشلردر. بونلرك طونه سواحلنه هجرتلرندن صکره بانونیا نواحیسنی استیلایه قیام ایدن اویغورلرله میانه‌لرنده مصادمه‌لر یوز کوسترروب اویغورلر مقاومته متقدر اوله‌مدقلرندن نواحیٔ مرقومه‌دن چکیلوب بشقه طرفلره طاغلدیلر. صکره بلغارلرله مصادمه‌لری وقوعبولدی (٦۰).

اواره‌لر روم دولت شرقیه‌سیله محاربه‌لره باشلایوب (٦۰) تاریخلرنده داچیایی ضبط ایتدیلر.

اقوام مذکوره خیلی سطوت ابراز ایدرك دالماچیا حوالیسی دخی بعد الاستیلا جرمانیا مملکنه تجاوز کوستردیلر . صکره ایتالیایه دخول ایله لومباردیالولرله وبعده فرانسه مملکنه کیدرك فرانسه اولرله محاربه‌لر ایتمشلر .

اواره اقوامی جهت بجهت عکس اندازدهشت اولهرق طونه حوالیسنده‌کی صقالبه‌یی کاملا حکملری التنه الدیلر . مؤخراً قره دکز جهتنده‌کی بلغارلریده دائرهٔ اطاعتلرینه الوب روم دولت شرقیه‌سنی تضییقه باشلامقله دولت مشارالیهادن ویرکو المشلردر . لکن بونلرك بو درجه‌یه قدر تجاوزلری داچیاحوالیسنده‌کی قبائلك راحتسزلکلرینی موجب اولدیغندن بالاتفاق کسر وتنکیللرینه قیام وهپسنی دالماچیادن اخراج ایلدیلر .

براز وقت کچدکده یئه کندولرینی طوپلایوب هجرتك دردنجی سنه‌سی استانبول سورینك اوکنه قدر هجوم ایتمکله امپراطور هرقل انلری تنکیل ایلدی .

اویغور قبائلی نوغای دیو معروف اولان اقوامدر . بونلر من القدیم ترفان حوالیسنده مسکون ایدیلر . صکره لری وولغای نهرینك جانب غربیسنه چکلمشلر ایدی . رومیلره فرسلرك محاربه‌لرنده رومیلره معاونت ایلدکلرندن

فرسلرك حدت وشدتلرینه مصادف اولمغله اوروپا حوالیسنه هجرتله طونه حوالیسنده ساکن اولمشلردرکه کیفیتی یوقاروده یازلدی.

بلغارلر قرون اولاده اسیادن ابتدا دون نهری حوالیسنه هجرت ایلدیلر. وهجرتدن مقدمکی ایکنجی عصرده حوالیٔ مذکوره‌دن طونه‌یه طوغری یایلدقدنصکره روم دولت شرقیه‌سنی تضییقه باشلادیلر. بونلر (۱۲۰) تاریخنده چادرلرینی تااستانبولك سورینی اوکنه قدر یناشدرمش اولدقلرندن امپراطور انستاس رشوت اعطاسیله مضرتلرینی دفع ایلدی. (۱۱۵) تاریخنده امپراطور مشارالیه بونلرك تجاوزلرندن استانبولی محافظه ایچون بعض استحکامات انشا ایتدرمکه مجبور اولمشدر.

بلغارلر اندن صکره دخی اطرافه صاریقندیلقلر ایلدیلر. اواره قبیله‌سی قارشو چیقوب سطوتلرینی کسر ایلدی. بروقت صکره نقصانلرینی اکمال وقووران نامنده بررئیسلك تحت ریاستنده اولهرك استانبوله هجوم ایلدیلر.

امپراطور هرقل بلغار اقوامنی تلطیف صورتیله اداره‌یه مجبور اولوب رئیسلرینه پطریق عنوانی ویردی. رئیس مرقوم وفات ایتدکده بش نفر اولادینی ترك ایتمکله بونلردن بریسی دون نهری حوالیسنه، ایکنجیسی پانونیا،

اوچنجیسی بغدان ، دردنجیسی ایتالیا ، بشنجیسی طونه معبرنده‌کی اسبروخ نام موقع طرفلرینه کیدرك هر طاقم کندولرینه اتباع ایدن غلبه‌لکله اورالرده توطن ایتمشلردر بعد الهجره (٥٨) .

بلغار قبائلی صقالبه نامیله معروف اولان اقوامك بر قسم اعظمیدر . قبائل مذکوره دها اوللری فنه دیو معروف ایدیلر . بعض مورخلر مجارلره فنه اطلاق ایده‌یورلر .

بلغارلر طاقم طاقم طاغیلوب اهالئ مسکونه حکمنه کیردکدن صکره یرلرینه بلغاریا مملکتی دینلدی . مملکت مذکوره شمالاً طونه ، جنوباً بالقان سلسله‌سی جنوب شرقیدن پرزرین ، شمال شرقیدن بلاد صرب ایله محدود اولوب (٣٩٠٠٠) میل مربعی مسافه‌یی حاویدر .

هونلر اوطان قدیمه‌لری اولان ممالك چینك بلاد شمالیه‌سندن چقدقلرنده بر بیوك قسمی ذکر اولنه‌دیغی اوزره اوروپایه‌قدر کیدرك اورالری لرزه‌ناك دهشت ایتدکلری کبی دیکر قسمی دخی کاشغر طرفرینه کیتمشلر ایدی . صکره انلرده کاشغردن بحر خزر وبلاد فرس طرفرینه هجرت ایتمشلردرکه شو طاقه هیاطله اسمی ویرلدی .

استیلا ایلدکاری محللردن ازاق دکزیله سیبریا ارالرنده کی یرلرك اهالئ اصلیه‌سی بولنان ژوت دیو معروف اقوام وحشیه ایله یقه یقه یه کلدیلر . بینلرنده شدید شدید مصادمه‌لر وقوعبولدی . ژوتلر تحمل ایده‌میه‌جکلری بردرجه یه قدر حقارت وعذاب التنده قالمغله انلرده ترك دیار واوروپا ممالکنك شمال‌جهتلرینه هجرت اختیار ایلدیلر . یرلری هیاطله ترکلرینه قالدی .

هیاطله اقوامی بلاد مرقومه‌ده یرلشه‌رك ایچلرندن برقوتلی هیاطله حکومتی تشکل ایتدی . ساسانیان حکمدارلرندن خسروك رومارله محاربه‌لرنده بونلرك معاونت کلیه‌لری وقوعبولمشدر .

اوروپاده اولان هونلر بالاخره ذل ونکبته تصادف ایلدکاری جهتله ارتق اورالرده بارنه‌جق حاللری قالمدیغندن بحر خزرك جانب غربیسنده بولنان وولغا نهرینه چکلدیلر . هونلردن، اسلاولردن، سارماتلردن وسائر قبائل مختلفه‌دن قرون وسطاده « قبائل مختلفه » معناسنه اولان (روس) نامی التنده برقوم عظیم تشکل ایتشدرکه قوم مذکورك ترقیسیله بالاخره برروسیه دولت جسیمه‌سی تشکل ایلدی . تفصیلاتی ایکنجی واوچنجی کتابلرده یازیله‌جقدر ان شاالله تعالی .

برنجی کتابك لاحقه‌سی

قرون اولی فلاسفه تاریخی و بعض مشاهیر . قرون اولاده اختراعات

- ١ -

فلاسفه تاریخی و بعض مشاهیر

قدمانك رأیلرینه کوره فلسفه درس و تعلیم حکمتدر . حواس خارجیه و دلائل عقلیه ایله الهیاته و ارواحه و عالم ذی هیولایه تعلق ایدن بحثلردن معرفتی ممکن اولانلری علی العموم فلسفه‌یه نسبت ایدرلر . شو درس ایله توغل ایدنلره فیثاغورسك ظهورینه قدر حکما اطلاق اولنور ایدی . « صناعاتدن هانکی صنعتده اتقان حاصل ایتدك » دیو فیثاغورسدن سؤال اولندقده « اطلاق اوزره هیچ برشی بیله‌مم . فقط حکمتی سورم » دیدیکندن فیثاغورسه « محب حکمت » معناسنه اولان فیلسوف لقبنی اعطا ایلدیلر . اندن صکره هربر حکیمه فیلسوف دینلدی .

قدمای فلاسفه‌نك علوم طبیعیه و ریاضیه کبی معارف مدنیه‌جه خدمتلری پك چوقدر . لکن الهیات و اعتقاداتی

تحریده انبیـای کرامه اتباع ایتمدکارندن بویوزدن میدانه قویدقلری خطالر لایعد ولایحصادر .

اقوام بشرك یر یوزنده تکثر وانتشـارندن صـکره انبیای کرامه اتباع ایتمان والهیات واعتقاداتجه عقلارینه اتباع ایدنلر شئوناتك توارد و انقلاباتی وافکار وآرانك تنوع واختلافاتی اراسـنده طوغری یولی غیب ایدوب تفـاوت عقول و ادراکك نسبتنه وفسـادات طبیعت بشریه یه تبعیتله تسلسل ایلدیلر . بناءً علیه اقطار عالمه یك چوق عقاید فاسـدهلر یایلدی . قرون اولاده الك ابتدا بومسلکه سلوك ایدن کلدانی زرواسترهدر .

زرواسترہ ـ بونك ظهوری بابلده ونمرودك زمانده اولدیغی روایت اولنمسـنه نظراً زمانی هجرتدن اوتوز عصر مقدم اولدیغی اکلاشیلایور .

بیلوس ـ بوده کلدانیـدر . زمانی ق.م (۲۷۵۰) تاریخلریدر . کواکبك سیر وحرکتلرینی تأمل ایله فلکیاتك قسم دقیقنی حاوی برکتاب تألیف ایتمشـدر . وفاتندن صـکره بابل اهالیسی بونی معبودلری صنفنه بالادخال نامنه نسـبتله برهیکل یاپدیلر . اشـبو هیکل مشـهور (هیکل بیلوس)درکه توصیفاتی بابل جغرافیاسی مبحثنده ذکر اولندی .

قادموس ـ فنيكه بلادندن صور شهرنده تولد ايتشدر. زمانی ق.ه (٢٤٨٠) تاريخلريدر. فنيكه لولردن اريلوب يونانستانده بلاد بيوتيايه عزيمتله تب شهرينی تعمير ايتمش واهاليسنه اوزوم زراعتنی ومعدن عمليياتيله حروف هجـا اوزره يازی يازمغی اوكرتمشدر. بعض مورخلرك روايتلرينه نظراً قادموس صور اهاليسندن اولديغی حالده يشوع بن نون عليه السلام صورشهرينی ضبط ايتدكدن صكره برجماعتی تحت رياستنه الوب بيوتيايه هجرت وتب شهرينی اعمار ايلدی.

اوميروس ـ مشهور شاعر يونانيدر. زمانی تقريباً ق.ه (١٥٠٠) تاريخلرندهدر. ايلياده واوديسی قصيدلرينك ناظميدركه شو ايكی قصيده آثار ادبيهٔ يونانيهنك اقدمی عد اولنور. قصيدتين مذكورتين تروئه محاربهسنی وبعض وقايع يونانيهيی شامل اولوب مندرجاتنك بعضيلری جدی. وبعضيلری خرافاتيدر. كيفيتی يونان مبحثنده ذكر اولندی.

انامی قريئيس اوميروسی ازميرقربنده واقع ميلس نهرينك كنارنده توليد ايتمكله مليسيژنيس تسميه اولنمشيدی. صكره اوميروس ديو مشتهر اولدی. اسكندر بويانينك زمانينه قدر اوميروسك اشعاری تدوين اولنمامشيدی.

اسکندرك امری ایله شونك بونك یدلرنده بولنان اوراق پریشان اوزرنده‌کی قصایدی جمعله نامخلرك قلمرندن نشئت ایدن خطیئاتی بعدالاصلاح تدوین ایدلدی.

بعض مورخلرك روایتلرینه نظراً قریئیس اومیروسك ولادتندن صکره لیدیا حکمداری میون ایله تزوج ایتمکله میون اومیروسی اوغل اتخاذ ایتمشدر.

بعضلرینده اومیرس ساقز جزیره‌سی اهالیسندن اولوب سن صباوتی کچیردکده ازمیره عزیمت واوراده برمدرسه‌ده تدرس ایلش وصکره اشعار انشادینه باشلامشیدی. بعده اتیقه‌یه کیدرکن برمرض شدیده تصادفله کوزلرینه عمی کلمشدر. اعمی اولدیغی حالده بعض محللرده اشعار اوقویه‌رق کشت وکذار وتسئل اختیار ایلدیکی وتب شهرینه عزیمتله اوراده فوت اولدیغی بعضلرینك افاداتندندر. هیرودوت اومیروسك زمانی ترویه محاربه‌سندن (۴۰۰) سنه صکره کوستره‌یور.

سولون — اتنه حکمدارلرندن قادروسك سلاله‌سندن واتنه ارخونلرینك پارلاقلرندندر. ق.م (۱۲۸۰) سنه‌سنده تولد ایتمشدر. ارخونلغی زمانندہ اتنه‌جه اولان حسن اداره‌سی وقوانین موضوعه‌سی «اتنه جمهوریتی» مبحثنده ذکر اولندی.

كنجلك زمانده اختيار سياحته مصر حواليسنه كيدرك اوراده حكمته وعوائد بلاده دائر اولان علوم وقوانينى تعلم واستحصال ايتدكدنصكره اتنه يه رجعت ايلدى. ارخونلغى زمانده قدر اتنه‌لير اشرافك مظالمى و فقروضرورتك باركرانى التنده معذب ومضطرب ايديلر. سولونك حسن اداره‌سى وتأسيس ايتمش اولديغى قوانينك تأثيرات حسنه‌سيله اوعذاب واضطرابدن قورتلمشلردر.

سولون فلسفياتجه اسباب طبيعته ميل ايتيوب تاليس كبى علم اخلاق وسياسته مائل ايدى. معاصرى بولنان تاليسك شهرتنى ايشتدكده ميليته شهرينه كيدرك كورشدى.

مغاريلرله بالمحاربه غلبه‌سندن صكره اتنه يه عودت ايلدكده اله الحرب اتخاذ ايتمش اولدقلرى مريخه نسبتله برهيكل بنا ايتدرمشدر.

وفات ايدنلر هرنقدر سوء حال اصحابندن اولسه‌لر بيله وفاتلرندن صكره حقلرنده فناسوز سويلنمامسنى عمومه تنبيه واتنه‌جه بوعادتى تأسيس ايلدى.

ذريتلرى اولمديغى حالده وفات ايدنلر وفاتلرندن مقدم ديلدكلرينى وارث اتخاذنده مختار اولدقلرى بابا وانالرك احتيارلقلرى زمانلرنده ادارهٔ معيشتلرنده اولاد

مجبور طوتیلوب اولاد ایسه صغر سنلرینی چکیردکدن صکره ابوین انلرك اداره لرنجه مجبور طوتلمامسی، برکسه دیکرینك کوزینی چقارر ایسه انکده قصاصاً کوزینك چقارلمسی سولونك قوانین موضوعه سندن ایدی.

سولون معیشتجه لذت ویره جك اولان شیلردن محظوظ ایدی اطعمهٔ لذیذه یی ونغمات لطیفه یی سور ومضامین جدیده یی شامل اولمیان اشعار وتألیفاتی کریه کورر ایدی. وفاتی قبل الهجرة (۱۱۶۸) سنه سنده در.

فقرات اتیه سولونك اقوالندندر.

انسان ایچون عقلندن اعلا مستشار اولمز.

اسائتی دفعده الك بیوك تدبیر کوتولك ایدنك فنالغنی اونوتمقدر.

حاکملك وظیفه سیله عهده دار اولان ذات غیرینك کندوسنه اطاعتنی بیلدیکه نفسنی حاکم عد ایتماملی.

یتمش یاشنه واران کسه اولومدن خوف وحیانك مکارهندن اشتکا ایتماملی.

« هانکی مملکتدرکه ممالك سائره دن زیاده تربیه ایله یختیاردر » دیو سولوندن سؤال ایتدکارنده « اهالیسی ظلم ومذلت کورمیان وبشقه مملکتلردن بریسی مظالمه تصادف ایلدکده اهالیسندن استعانه ایدن مملکتدر » جوابنی ویرمشدر.

اقلیوبول -- یونان قهرمانلرندن مشهور هرقلك سلاله سندندر. ردوس جزیره سنده واقع لنده شهرنده ق.ه (۱۲٤۸) سنه سنده تولد ایتمشدر. حکمادن ایسه ده فلسفیاتده برنجی درجه ده دکل ایدی. لکن علم سیاستجه پك ایلروده ایدی. عقل و درایتجه ایسه شهرت عظیمه یی حائز اولمشدر.

کنجلك زمانلرنده مصره کیدرك اولوقتك عوائدنه کوره علوم فلسفیه یی اوکرندکدن صکره وطنه عودت ایلدی.

لنده بلادندن بریسنه حاکم تعیین اولندیغندن حکومت واداره یی اول قدر منتظم یورتدی که اهالینك هپسی حسن امیزش ومعاشرتجه بر فامیلیا حکمنه کیردیلر.

ایام حکومتنده محاربه یی موجب اوله جق اسبابك هیچ بریسنه میدان ویرمامشدر. بلاد سائره اهالیسیله اتفاقی سور ایدی. وغربایه حرمت عظیمه کوسترر ایدی.

مکتوبلرجه الك بیوك معرفتی محرراتنده یامسائل غامضه یی دقت کامله ایله تفسیر یاخود الغاز ایرادیله خلق ارانسه القا ایتمی ایدی. بوندن طولایی بیوك شهرت قازانمشدر. مصر حوالیسنده اوکرندیکی لغزلری - اهالینك تشخیص اذهانی موجب اولور دیه رك - اهالئ یونانه نشر ایلدی.

یتمش یاشنده ایکن وفات ایتمشدر.

فقرات اتیه اقلیدوبولك اقوالندندر.

هرشیده تربیه زمانه، مقایسه یه، تأمله رعایت لازمدر.

برمملکتدن جاقت صفتنی ازاله اهالیدن هربریسی کندی مرتبه سنه کوره تعیش ایتمکله حاصل اولور.

از سویلمی، چوق دوشونملی.

هیچ برکسه ایله فنا سوز قونشمامالی.

عقلنه اعتماد اولنان ذات ایله استشاره ده بولنملی.

انسان کندوی ایله تزوج ایتملیدر. زیرا کندوسندن بیوك فاملیادن قز الان کسه اوفاملیا افرادندن هربریسنك عبد مملوکی اولمش اولور.

اجانب یانده زوجه یی مدح ایتمامالی. زیرا بوحال محذوری دعوت ایدر.

زوجه حضورنده کسه ایله مشاجره ومنازعه ده بولنمامالی. زیرا مغلوبیت ظهور ایدر ایسه زوجه نك یانده مسکنت وعدم حرمت ظهوریني انتاج ایدر.

اثار معلومات وتجاربك ترقیسیله اصلاح وترقی یی قابلدر. بناءً علیه زمان کچدکجه اثاریني اصلاح ایدن ممدوح عد اولنور.

تالیس — بلاد یوناندن ملیته‌لیدر. وتولدی ق.ه (۱۲٤۸) سنه‌سنده‌در. فلاسفهٔ یونانك بیوکلرندن معدودایدی.

اوائل حالنده برمدت حاکملك منصبنده بولندی. صکره ترك حکومتله مصر حوالیسنه کیدرك اوراده خیلی وقت تحصیل معارفله بلاد عصرك علوم فلسفیه ومذهبیه‌لرنده کسب مهارت ایتمش وتحصیل ایلدیکی هندسه کبی علوم ریاضیه‌نك مسائلنی تجربه اوزرینه بنا ایلمشدر.

وطننه عودتندن صکره خلوت اختیار وامور علویه وسماویه‌یه حصر افکار ایلدی.

تالیس اشیادن نشئت ایدن آثار ومقناطیس وکهربا کبی اشیاء متجاذبه ارالرنده‌کی انجذاب دینلده روحسز هیچ برشی اولمدیغنه دلالت ایدر دیر ایدی.

قبل‌الوقوع کسوف شمسدن وخسوف قمردن خبر ویرن، شمس وقمرك رصدلرنده اعتنا ایدن، اهرام کبی مرتفعاتك ارتفاعنی ظل جنوبیلرینه قیاس ایله الك اول بیان ایلیان تالیسدر.

تالیس برکون کواکبی رصد ایتمك ایچون برمحله کیدرکن برچقوره دوشمکله تصادف ایدن برعجوزه

کندوسنی چقاردقدن صکره « ایاغك اوکنده‌کی چقوری کورمیورسکده کوکارده اولان شیلری کورمك استیورسن» دیو تعریض ایلدی.

فقرات آتیه تالیسك اقوالندندر.

انسان ایچون هردرلو احتیاجك اقواسی مکاندر.

کافهٔ اشیانك اسرعی عقلدر. زیرا عقل کوزیومیوب اچنجه‌یه قدر عالمك جله‌سنی دور ایده بیلیر.

کثرت کلام شان عقلایه یاقشمز.

احبابی حضورنده نصل ذکر ایدر ایسه‌ك غیابنده دخی اویله ذکر ایتملسن.

قرنداشك مواخذه‌سنه سبب اولان فعلنی سنك ارتکاب ایدیشك لایق کوریله‌مز.

انسانجه کندی حقیقتنی اکلامقدن مشکل شی یوقدر.

بودا — بواسمی قدمای هندك مذهبجه مقتداعد ایتدکاری هربر شخصه اطلاق ایدرلر ایدی. ابتدا هند اصنام پرستانك مقتدای مذهبلری اولان بودا ـ هند مذاهبی مبحثنده بیان اولندیغی اوزره ـ هجرتدن یکرمی یدی عصر مقدم تولد ایتمش اولان برشهزاده اسمیدرکه مقتدای مذهبلری بودر. اندن صکره اسم مذکوری رؤسای مذهبلرینه تعمیم ایلدیلر.

بعض مورخلر بودانك اصلى اسمى قوتاما اولوب زمانى هجرتدن (١١٤٥) سنه مقدم ايدوكنى روايتله برابر ترجمهٔ احوالنى وجه اتى اوزره بيان ايتمشلردر.

قوتاما همالايا جبالى بينده واقع وازمنهٔ قديمه‌ده معروف اولان كپيلا مملكتنك حكمدارى بولنان ذاتك اوغلى اولوب اناسى وفات ايتدكده باباسى بونى خاله‌سنك يد تربيه‌سنه تسليم ايتمشيدى. فلاسفهٔ موجوده‌دن الك مشهورلرى واسطه‌لريله تعليم وتدريس اولنه‌رق استعداد دينك ظهورنده ميلنى انفراده جارى كوردكلرندن اشغالنى موجب اولمق اوزره تأهل ايتدرلدى. لكن كثرت وانسيتدن مضطرب اولديغى حس اولنمغله برطرفه فرار ايتمك ايچون اوزرينه محافظلر تعيين قلنمشيدى.

بونكله برابر وقت فرصته ظفرياب اوله‌رق فرار وبراهمه جماعتنك ايچلرنده قرار ايلدى. براهمه ايله بعد الاختلاط بونلرك ارالرنده تداول ايدن افكار وآرادن استفاده ايده‌مديكندن منفرداً ملاحظات ايله مشغول اولمغى تصور واختيار انزوا وتفكر ايتمشيدى. افكار وملحوظاتندن اجتهاد ايلديكى عقايدى هنديلر ارالرينه بالالقا نفسنى بودا تسميه ايتمش واندن صكره بوداويلرك معتقداى مذهبلرى اوله‌رق بنارس شهرينه كتمشدر. قرق بش سنه مدت

اختراع ایتمش اولدیغی مذهبی تعلیم ایله مشغول وسنی سکسانه بالغ اولدیغی حالده فوت اولمغله شاگردلری قبری اوزرنده معابد مخصوصه بنا ایلدیلر. تعلیمی ارای براهمه یه غلبه ایله هنده یایلدیغی کبی هنددن دخی چینه سرایت ایلدی. بوکا دائر بعض معلومات دخی هند مذاهبی بحثنده یازلمشدر.

انقسیمندروس ـ ملیه لیدر. ولادتی ق. م (۶۱۱) وفاتی (۵۴۷) تاریخنده در.

قدما شو ذاته اختراعات غریبه واعمال عجیبه نسبت ایدرلر. ساعت شمسیه، خریطهٔ جغرافیه بونك اختراعاتندن اولدیغی مرویدر. بعض مورخین ساعتك ایجادی دها مقدم اولوب صورت استعمالنی ابناء بلادینه انقسیمندروس اوکرتدی دیرلر.

اجرام سماویه نك حجم وبعدلرندن ابتدا بحث ایدن بودر. فلسفهٔ یونانیه یه اصل ومبدأ مباحثنی ادخال ایتشدر.

حکیم مزبور اشیانك اولی برمبدأ اولدیغنی بیان ایله برابر بونی غیر متناهی وکائن الهی وصفلریله توصیف ایتش ایسه ده بو وصفلردن مقصدی نه اولدیغی مجهول

زیوا مبدأدن واویله وصفلردن مرادی نه اولدیغنی تشریح وتعلیم ایتمامشدر.

ارسطووپوفرستوس مبدأدن انقسیمندروسك مرادی هربر بیوك شیده عناصر متنوعه‌نك اختلاط واجتماعی اولدیغنه وانفصالدن صکره کائنات اندن تولد ایلدیکنه ذاهب اولدیلر.

اقوال آتیه انقسیمندروسك فلسفیاته دائر تعالیمیدر.

« مبدأ غیرمتناهیده برحرکت غیرمتناهیه واردرکه اوحرکت انده موجود عناصر مختلفه‌نك اختلاطندن علت تمییزیه‌سیدر.

عناصر متشابهه اتحاد ایتدکدنصکره مثواتحاددن کائنات متنوعه نشئت ایلدی کائنات متنوعه عناصر متجانسه‌دن مؤلفدر.

عالم ثابتدر. اجزاسی هرنقدر قابل تغیرایسه‌ده عالم تغیرایتمز.

ازلیت، یاخود عدم تناهی کافهٔ اشیانك بدایت ونهایتی‌در.

ارض وسط عالمدر. هوای محیط ایچنده ثابتدر.

شمس وقمر وسائر کواکب ابعاد متناسبه‌ده ارضك اطرافنده دونرلر.

کواکب و ارضك جمله سی ایچی بوش اولان قبهٔ سمانك التنده در . شوقبه ایچنده کی هوا کرویدر . کواکب اکا حلول ایله تحرك ایدرلر .

ارض عناصر باردهٔ مائیه دن و کواکب عناصر حارهٔ ناریه دن مرکبدر .

شمس کرهٔ ارضدن (۲۷) قات بیوکدر . ارضك اطرافنده دونر . ارضه اولان تأثیری دائمیدر . عناصر مؤلفه بریسی بارد دیکری مائی اولمق اوزره ایکی قسمدر . برنجیسی یابس وایکنجیسی دکزلر و کوللردر .

عناصر مائیه یی علی الدوام بخاره تحویل ایتمسی وارضه سنخونت ویرمسی شمسك شانندندر . بناءً علی ذلك ارضك برودتی تناقص اوزره در . شمس تدریجاً ارض باردهنك عناصرینی جذب ایله تبرد ایده یور .

شمسك فعلی بو صورتله استمرار ایده ایده پك چوق وقتلر صکره ارض التهاب و شمس حرارتنی و نورینی غیب ایده جکدر .

ذی حیات اولان هربر مخلوقك تکونی شمسك ارضه تعلق ایدن تأثیراتندن و عناصر غیر متجانسه نك تمیزندندر .

ارض بدایت تکونده چامور کبی ایدی . چوق

محللری شمدیکی کبی رطوبتلی ایدی. شمسك فعلنه تصادفی جهتیله ایچنده کی عناصر رطبه طیش طرفنه چیقمقله یونلردن طاغلر وتپه‌لر وجوده کلدی. حیوانات اولیه تولد ایلدیلر. انسان حیواناتك هپسندن صکره ظهور ایدرك اول امرده صورت شنیعه‌ده ناقص الترکیب خلق اولندی. صورت حاضره‌یی بولنجه‌یه قدر چوق تقلباته تصادف ایتمشدر».

انقسیمندروسك تعالیم مذکوره‌سنده‌کی فساداتك درجات فاحشه‌سی بدیهیاتندر. مبدأ دیو یاد ایلدیکی سوزدن مرادینی قدما اکلایه‌مامشلر ایسه‌ده فیلسوف مرقوم حلولی مذهبنه قائل اولدیغنی اوسوزی اچتدن اچمه کوستره‌یور.

انقسیمندروس هندسه‌دن وجغرافیادن برر رساله تألیف واولوقت معروف اولان قاره‌یه ودکزلره دائر برده خریطه تنظیم ایتمشدر.

ایتیدس — یونان فلاسفه‌سندن معدود اولوب کرید جزیره‌سنده کنوسوس مدینه‌سنده ق. ه (۱۲۰۸) تاریخنده تولد ایتمشدر. جزیرهٔ مذکوره‌ده‌کی شهرتی سولونك اتنه‌ده‌کی شهرتی کبی ایدی. اشتغالی نظم اشعاره وفلسفه‌یه منحصر ایدی. زهد وعبادته دوام اوزره

ایدی. لکن اشعارنده پك چوق یلان سویلر ایدی. پاولوسك کیریدلولر حقنده «یلانجیلر» دیمسی بونك نظمنه استناداً ایدی.

فیلسوف مزبور اخبار مغیباته مقتدر اولدیغنی اسکی کرید اهالیسی ادعا وحقنده درلودرلو حکایهٔ عجیبه تفوه ایتشلردر. هپسی خرافاتدن معدوددر. اهالیٔ مرقومهنك احترامات تامهسنه مظهر اولدیغندن وفاتنده بونی معبودلری صرهسنه ادخال ایلدیلر.

اپیمنیدسك متعدد تألیفاتی اولمغله برطاقمی قانون شعره وبر طاقمی بعض اقوامك محاربهلرینه دائردر. قانون شعره دائر ابتدا کتاب یازان بودر.

انخرسیس — قبل الهجره (۱۲۰۰) تاریخنده تولد ایتشدر. مولدی اتنه شهریدر. قدمای فلاسفهنك بیوکلرندندر. بابامی تاتار وانامی یونانی اولدیغندن ایکی لغتی جامع وبلاغتله متصف ایدی. اشعاره پك مائل اولمغله تاتار بلادنده جریان ایدن قوانینی نظم ایدرك بوکا امور حربیه یه دائر برمنظومه ده علاوه ایتشدر.

انخرسیس سنهده برکره تاتارستانه کیدر وینه یونانه عودت ایدرایدی. قرنداشی قدویداس تاتار حکمداری اولدیغی حالده انخرسیس تاتارستانده یونان قانونلرینك

اجراسیله عوائد سابقه‌نك لغوی ارزوسنده بولنمش اولدیغندن برکون تاتارستانده برمحلده الهه‌سنه نذر ایتمش اولدیغی قربان رسمنی اجرا ایله مشغول ایکن قرنداشی بولندیغی محله کاوب اوق ایله انخرسیسی اولدردی.

انخرسیس «قوانین اورمجك آغی کبی‌در. سنکلری طوتار. قوشلر اول آغدن قورتیلمور» دیر ایدی.

دولاب واسطه‌سیله صاقسی اعمالی انخرسیسك اختراعیدر.

پیاس — یونانستانده قاریا بلادندن ابریت شهرنده ق. ه (۱۱۹۲) سنه‌سنده تولد ایتمشدر. سیاسیاتده واشعارده ماهر ایدی. بلاد یونانك هر طرفنده شهرت قازانمشدر. زمانك اغنیاسندن اولدیغی حالده کندوسی حظوظاتیچون مصرف اختیارندن صرف نظرله اموالنك هپسنی محتاجینك اعانه‌سنه صرف ایتمشدر. سوزی پك طوغری سویلر ایدی.

اشتغالنك چوغی نظم اشعاره مصروف ایدی. حکمته متعلق مضامینی حاوی ایکی بیك قدر بیت انشاد ایلمشدر.

نقرات اتیه پیاسك اقوالندندر.

احبابه افراط اوزره محبت کوسترمکدن احتراز ایله.

زیرا ممکندرکه صکره سکا دشمن اولهلر. دوشمنلره دشمنلکده اعتدالی بلمه. زیرا ممکندرکه صکره سکا دوست اولهلر.

اصحابك صلاحی حسن شهرت قازانمغه یاردم ایدر.

سوزده عجله ایتمك جنون علامتی در.

کنجلکده معارف اوکرنمکه چالش. زیرا معارف زمان عجزکده سکا یاردم ایدر.

عافیت خالقدن انسانه هدیه در.

زنکینلك امر اتفاقیدر.

حکمت انسانك اصلاح نفسنه واهل وطننی اصلاحه قادر اولمسیدر.

ممکن اولیان شیئی طلب ایتمك عقل مرضلرندن برمرضدر.

الك زیاده فقیر مصائبه صبر ایده میاندر.

پیاس حاکم ایکن بردوستنك ایجاب قانونی اوزرینه قتلنه حکم ویرمکی صرمده اغلامش اولدیغندن «برائت حکمی دخی ید اختیارکده ایکن نیچون اغلیورسن» دیلدکده «طبیعت ـ مصیبته تصادف ایدن بردوستم اوزرینه شفقتی ـ وشریعت اوطبیعته مخالفتی اقتضا ایدیور» دیو جواب ویردی.

پیاس «بن دوستلرمك ارالرندهکی خصومتی فصل

ایتکی سوم. زیرا بویله خصومتی فصلدن حقسزلغنه حکم ایده جکم دوستمك بغضنی قازانمش اولورم. دشمنلرمك ارالرنده کی خصومتی فصل ایتکی سورم. زیرا حقلی اولدیغنه حکم ایده جکم دشمنمك محبتنی قازانمش اولورم» دیر ایدی.

پیتاقوس — قبل الهجره (۱۲۲۰) ده تولد و (۱۱۵۰) ده وفات ایتشدر. مولدی بلاد یونانستان لیسبوس جزیره سنده واقع ملیتینا شهریدر. شجعان ورؤسای عسا کردن ایدی.

اخلتیدس اراضیسی ایچون میلیته اهالیسی ایله وقوعبولان محاربه ده ملیتینا اهالیسندن مرتب عسکرك قوماندانی ایدی. ایکی عسکر محاربه ایچون یکدیکرینه قارشو کلدکده پیتاقوس میلتیه اردوسی قوماندانی افروتون ایله مبارزه طلب ایتدی. افروتون ایسه حروب کثیره ده شجاعتله شهرت شایعه قازانمشیدی. افروتون رضا کوسترووب عندالمبارزه مقتول اولمغله قطعهٔ مذکوره پیتاقوسك تحت تصرفنه داخل اولدی. میلیته اهالیسیده بالاخره پیتاقوسك امارتنی قبول ایلدیلر. اون ایکی سنه مدت حکومت ایدرك جمهوریته دائر بعض قوانین ترتیب وصکره اختیار غربت ایلدی. غربتدن عودتنده اهالی

کندوسنه کل واوزوم اغاجلریله محفوف بر محل فرحفزا تهیه سیله محل مذکوری التوندن شبیکه‌لرله تزیین ایلدکلرندن اوراده اختیار اقامت ایلدی.

فقرات اتیه پیتاقوسك اقوالندندر.

نصرت مقبوله‌قان دوکمکله حاصل اولان نصرتدر.

مملکتنك انضباطنی مراد ایدن حکمداره لازم اولان شی کندوسی وقرناسی وعسکری احاد ناس کبی قوانینه رعایت ایتمکدر.

برشی اختراع ایتمکه باشلادیغکز حالده انی تمامیله وجوده کتورمدکجه افتخار ایتمیکز. زیرا پك چوق اختراعاته تشبث ایدن واردرکه سوء حظی اکمالنه مانع وصکره عمومك استهزاسنه هدف اولور.

کسه‌یی تصادف ایتدیکی مکروهدن طولایی لوم ایتمیکز. زیرا سزده انك کبی مصاب اولمیه‌جغکزه نه‌دن امین‌سکز.

دشمنکز بیله اولسه هیچ برکسه حقنده فنا سوز سویلمیکز. ودوستلریکزی بالمحافظه انلرله حسن معاشرتده احتیاطه رعایت ایدیکز. زیرا چوق دوست اولور که صکره دشمن وچوق دشمن اولورکه صکره دوست اولور.

انقسمینس — ق.م (۱۱۹۰) سنه‌سنده تولد ایتمش در.

مولدی یونانده میلیتوس شهریدر. مورخلرك بعضیلری انقسیمندروسك شاگردی اولدیغنی وبعضیلری فلسفه‌یی تالیسدن اخذ ایتدیکنی روایت ایدیور.

انقسیمنیسك فلسفه‌سی تالیسك فلسفه‌سنه مغایر ایسه‌ده انقسیمندروسك فلسفه‌سندن دها قریبدر.

تالیس اشیایه صویی و انقسیمنیس هوایی مبدأ اصلی اعتبار ایتمشدر. تالیس مبدأ اصلیده برمادهٔ غیر متناهیه یه وانقسیمنیس مبدأ اصلی نفس بشریه‌نك جنسندن ایدوکنه ذاهب اولمشدر.

انقسیمنیس « مبدأ اصلی عالمی حرکت مزدوجه ایله ایجاد ایتمشدرکه شو حرکتلرك بریسی تکاثف، دیکری تمدد » دردیرایدی. تمددن مرادی هوانك انقباض وانتشاریدر.

هوانك ماعداسی وقدماجه معترف اولان عناصر ثلثه‌یی دخی اعتراف ایدر ایدی. فقط شو اوچ عنصرك عناصر اصلیه اولمدیغنه، بلکه صور مختلفه‌ده هوادن عبارت ایکن تکاثف وتمددلرینك درجه‌لرینه کوره عناصر سائره‌یه تحول ایلدکلرینه ذاهب ایدی « نارغایت تمددله ممتد وصو ایله صودن تولد ایدن بوز وقار وسیس کبی شیلر بعض مرتبه تکاثف ایله متکاثف اولوب

شو تکاثفك زیاده‌لکی طپراغی، طاشلری، معادن متنوعه ایله انلره بکزر شیلری ایجاد ایلمشدر. حرارت، برودت ایله بونلردن نشئت ایدن سائر شیلر عنصر اصلیه‌کی تکاثف و تمددك نتیجه‌سی در » دیر ایدی.

انقسیمنیس یونانیلرك الهه‌لرینی انکار ایتمز ایدی. فقط شوالهه‌یی مبدأ اصلی یه اشکال مخصوصه اعتبار ایدر ایدی. تکوین عالمدن هیچ بحث ایتیوب بشقه مسئله‌لرله اشتغال ایتمش ایسه‌ده مسائل مذکوره‌یه دائر اولان فلسفیاتی مفقود اولمغرق یالکز علم هیئتجه اتخاذ ایلدیکی مسائل معلوم‌در که سائر قدمای فلاسفه‌نك رأیلری کبی « ارض عالمك وسطده اولدیغنه وفقط مسطح ورقیق اولوب روزکار اغاج پیراقلرینی تحریك ایتدیکی مثللی هواده ارضی تحریك ایلدیکنه وکواکب سائره شوحرکت متواصله‌یه تبعیت ایلدکلرینه وبونلر اتشده قزدرلمش اکسرلر کبی فلك بلوری اوزرنده برر مادهٔ ناریه‌دن عبارت ایدوکنه ذاهب ایدی. قدمای فلاسفه‌نك چوغی اراء مذکوره‌جه انقسیمنیسه اتباع ایلدیلر.

دائرهٔ بروجك میلنی ساعت شمسیه واسطه‌سیله کشف ایدن انقسیمنیسدر.

فیثاغورس — ساموس (سیسام) جزیره‌سندندر.

وتولدی ق٠ه (١١٨٦) تاریخنده در٠ تالیس میلیته ده یونان شیخ الفلاسفه سی شهرتنی قازاندیغی کبی فیثاغورس دخی ایتالیا شیخ الفلاسفه سی شهرتنی احراز ایتمشدر٠ امیزارق نامنده برنقاشك اوغلی ایدی٠

محل ولادتنده بردرجه یه قدر تحصیل معارف ایتدکدن صکره مصرده منفیس وثیبه (تب) شهرلرینه عزیمت واورالرده کهنه دن علوم فلسفه یی تعلم ایتدکدن صکره فنیقه وکلدان بلادینه سیاحتله توسیع دائرهٔ معلومات ایتمشدر٠

فلکیات وهندسه وموسیقی وحساب فنلرنده اکتساب مهارت وصکره ایتالیا بلادندن قروتانایه عزیمتله اوراده برمدرسه تأسیس ایلدی٠ ابتدا حکیم لقبندن صرف نظرله تواضعاً «محب حکمت» معناسنه اولان فیلسوف لقبنی اختیار ایدن والك ابتدا (معلم طبیعی) شهرتنیده حائز اولان بودر٠

تعالیمنك خلاصه سی وجه اتی اوزره در٠

«عالم ایچون هم روح، همده ادراك اولوب بو دولاب عظیمك روحنی دوندرن ایشدر٠ انسان وحیواناتك ارواح جزئیه لریده اودولاب واسطه سیله دونر٠

ارواح فناپذیر اولمز، هواده برجهتدن دیکر جهته

سیاحتله تصادف ایلدیکی جسمه حلول ایدر . برانسانك جسدندن روح چقدقده فرس، قورد، حمار، فاره کبی هرهانکی برحیوان اولور ایسه اولسون انك جسدینه حلول ایده بیلور . وکذلك بنه انسان جسدینه‌ده حلول ایدر . برحیوان جسدندن چقان روحك حال وشانیده بویله‌در . ارواحده انحاد جهتیله انسان کناه ایله معذب اولدیغی کبی حیوانات دخی کناه ایله مؤاخذه اولنورلر » .

تعالیم فاسدهٔ مذکوره کوسترهیورکه فیثاغورس تناسخ ارواحه قائل ایدی . وبوکا اتباع ایدن فلاسفه‌ده اومذهب باطلده ایدی .

فیثاغورس بومذهبده بولندیغی ایچون کندوسنك روحی دخی فیثاغورس نامنی الان جسدینه حلولدن مقدم چوق جسدلره کیروب چقمش وروحی بروقت ایتالیدس، صکره اوفور، هرموتیموس نام فیلسوفلرك جسدلرینه صکره بوروس نامنده براوجینك والك صکره فیثاغورس دیو نامدار اولان شخص مشهودك جسدینه حلول ایتدیکنی واندن صکره خروس، طاووس، کوپك کبی حیوانلردن بریسنك جسدینه حلول وانتقال ایده‌جکنی سویلر ایدی .

کذلك فیثاغورس عطاردك اوغلی اولدیغنی وعطارد کندوسندن هرنه استرایسه استمسنی امر ایتدیکندن جمیع اشیانك قوهٔ تذکیرینی استیوب عالم اولدیغنی وروحی اوفورك جسدنده ایکن تروئه محاربه‌سنده حاضر بولنوب منه لاوسك قلیجیله برجرح شدیده تصادف ایلدیکنی وجهنم دره‌لرینی سیاحت ایدرکن هزدیوس نام شاعر یونانینك روحنی اوراده مصلوب ومغلول واومیروسك روحنی براغاجده اصلمش اولدیغنی حالده بیوك بیوك یلانلرك تسلط وتعذیبلرله معذب ومخذول کوردیکنی و بوعذابلر شعرلرنده ارتکاب ایتدکاری اکا ذیدن نشئت ایتدیکنی وبوکبی برطاقم ترهاتی سویلر طورر ایدی. فیثاغورس عمر انسانیی درده تقسیم ایدرك حال صغرندن یکرمی یاشنه قدر صبی، اندن قرقه قدر شاب، قرقدن التمشه قدر رجل، التمشدن سکسانه قدر پیر اولمغله سکساندن صکره صاغ عد اولنه‌میه‌جغنی سویلشدر.

فیلسوف مرقوم هندسه یه وعلم هیئته پك مراقلی ایدی. بعضاً صباحلین کورینان یلدز بعضاً دخی اقشاملین کورینان یلدز اولدیغنی بالادعا هربرمثلث قائم الزاویه وترینك مربعی دیکر ایکی ضلعینك مربعلری مجموعنه

مساوی اولدیغی قضیهٔ هندسیه‌سنی اول ادعایه برهان ایراد ایدر ایدی.

فیثاغورس هرشیئك اصلی واحد اولوب واحددن اعداد، اعداددن نقط، نقطه‌دن خطوط، خطوطدن سطوح، سطوحدن اجسام، اجسامدن عناصر اربعه خروج ایلدیکنی وعناصر تغیر واستحاله‌دن خالی اولمیوب بریسی دیکرینه رجوع ایده‌کلدیکنی، جواهر عالمدن هیچ برشی معدوم اوله‌میه‌جغنی، کوریلان عدم یالکز تغیراتدن عبارت بولندیغنی، کرهٔ ارض مستدیر اولوب انسانك ایاق باصدیغی یردن کره‌نك اسفلنه طوغری برخط رسم اولنمق لازم کلسه شوخط کره‌نك دیکر طرفنده بشقه برانسانك قدمنه تصادف ایدرك ایکیسی بینده‌کی خط مذکور کرهٔ ارضك قطری اوله‌جغنی وکرهٔ ارضی محیط اولان هوا شدتلی اولمیوب حیوانات ارضك موت وفسادینه علت قابلیه هوا اولدیغنی، سماده اولان هوا بویله اولمیوب پك رقیق وتحرك واضطرابجه پك شدید اولدیغندن انده‌کی ذوی الارواحك هیچ بریسی فنایی قبول ایتیه‌جکنی، شمس وقمر وسیارات اول هوای رقیقك اورطه‌سنده بولندقلرندن بونلرك هربریسی باله ایدوکنی وحیاتك اصلی حرارت فعاله‌دن عبارت بولندیغنی سویلر ایدی.

موسیقی وارتماطیقی (علم عدد) فنلرینك واحلاق ونغمات موزونه‌نك موجدیده فیثاغورسدر. بوفنلره وفنون سائره‌یه دائر تألیفات عدیده‌سی واردر. قوهٔ جذب، ابصار، الوان ضوء مباحثی وانواع مختلفه ایله متنوع اولان ضیا منعکس اولدیغی مرئیاتك الوانی حاصل اولمیه‌جغنی تألیفاتنده درج ایتمشدر.

شیلون — ظهوری ق.م (۱۱۸۰) تاریخلرنده‌در. عاقل وشدت ورخاده برحال اوزره ثابت ایدی. (۱۱۶۰) تاریخنده لقدمون محکمه‌سی حکامی صره‌سنه داخل اولدی. محکمهٔ مذکوره‌ده پك زیاده حقانیت التزام ایتمشدر.

فقرات اتیه شیلونك اقوالندندر.

اشیانك اصعبی اوچدرکه بریسی کتم سر، ایکنجیسی شتومه تحمل، اوچنجیسی زمانی کوزل ایشلره صرف ایتمکدر.

انسان ایچون هیچ برکسه‌یی قورقتمه میل ایتمك لایق دکلدر. زیرا بوحال کندوسنك قورقاق اولدیغنی کوسترر.

حکمتك بیوکی محافظهٔ لساندر. خصوصیله دیه کبی جمعیتلرده.

کیمسه‌یی غیبت ایتاملی. زیرا غیبت عداوتی وفنا سوزلر ایشتمکی موجب اولور.

انسان احبابنی وقت شدتده زمان رخادن زیاده زیارت ایتلیدر.

انسان ایچون خسارت حرام وظلم ایله مال قازانمقدن خیرلو در.

دولتجه سیاستك الك یوکی سیاست منزلیه‌یی تعلیدر.

التون وکومش طاشه سورمکله انسان التون وکومشله امتحان اولنور.

حب وبغض ایچون دوام تصور اولنه‌مز. بردوستی سودیکك وقت عداوت جهتنه وبریسنه دشمنلك ایتدیکك وقت دوستلغه برمحل براق.

هرقلیس — ظهوری ق. ه (۱۱۱۰) تاریخلرنده‌در. سویلدیکی سوزلری لغزکبی اورتولی ومغلق سویلدیکندن یونانیلر بوکا «معما فیلسوفی» دیرلر ایدی. کندوسی افسوس اهالیسندن واصحاب معارف وهندسه‌دن اولوب معز حضورنده تلقی ایتکسزین فطانتی قوتیله معارف وبراعت اکتساب ایتمشیدی.

خلقك حالنه باقوب قلبلرنده‌کی قسوت وغفلته تأسف ایده‌یورم دیه‌رك دائما اغلار ایدی.

فلسفیاتجه تعالیمی وجه اتی اوزره‌در.

«عنصر نار تکاثفله تغیر ایدرك هوا اولور. هوا کذلك تکاثف وتغیر ایتدکدن صکره ما اولور. ماءتکاثفله تراب اولور. تراب تغیر ایتدکده ما اولور. بناءً علی ذلك هرشیئك اصلی ناردر.

کائناتده بوندن بشقه عالم یوقدر. بدایع ممکنات ایسه تمامیله ساحهٔ ایجاده کلمشدر.

شو عالم ناردن نشئت ایتدی. فنا بولدقده یـنه ناره منقلب اولور.

دائرهٔ کون جن وعقـولدن مملودر. حکمت حق ازلده وجود اشیایی اقتضا ایتدکده بونلری خلقك تدبیرینه ترك ایلدی.

جرم شمس بوکوردیکمز مقداردن زیاده اولهمز.

هوا اوزرنده قایقـلره بکزر چوق اشـیا وار در. بونلردن هربرینـك برجهتی مقعر اولمغـله ناردن صعود ایدن بخار اشیای مذکوره‌یه طوغری چیقار.

یلدز دینـلان مشهودات یلدز دکلدر. هپ بخـار ملتهب ایله طولو قایقلردر. بزم کوردیکمز ویلدز دیدیکمز پارلاق شیلر او بخارلرك التهاباتندن ناشی پارلایورلر.

شمس وقمرك کسوف وخسوفی اوقایقلرك قطعهٔ ارضه مقابل دوران ایتمرندندر.

منازل قرك اختلافی زورق قرك کثیر الدوران اولمامسندن وازر ازر دوران ایتدیکندندر . »

هرقلیس «روح نه اولدیغنی اکلامق ایچون عمری افنا ایدرك چوق چالشدم . حقیقتنه واقف اولهمدم» دیر ایدی .

حکیم مزبور اخر عمرنده استسقا علتنه مبتلا اولوب وجودنده کی صوبی چیقارمق ایچون کندوسنی زبل ایچنه اتمش وزبلدن چقهمیوب وفات ایتمشدر .

هرقلیسك کلامندندر .

ارالرنده کی حقد کبی شیلری ازاله حریق اطفاسندن زیاده رعایایه واجبدر . زیرا حریقده برقاچ خانه محترق اولور . حقددن وبوکبی فساد اخلاقی موجب حاصل اولان بیوك محاربه لر وتخریبات وتلفات عظیمه حصوله کلور .

هرقلیس هروقت سکوتی التزام ایدر ایدی . برنجی «نیچون سکوتی التزام ایتمش سن» دیو کندوسندن صوردقده «سنك تکلم ایتدیکك ایچون» جوابنی ویردی .

انقساغوراس — ایونیا بلادندن کلازومینی شهرنده ق . م (۱۱۸۰) سنه سنده تولد و (۱۰۵۰) ده وفات ایتمشدر .

برمدت وطننده تحصیل معارف ایتدکدن ویکرمی یاشنه واردقدن صکره اتنه یه کیدرك اوراده توطن

وبرمدرسه انشاسیله تالیسك مذهبی اوزره تعلیم فلسفیات ایلدی. مؤخراً فلسفیاتنی تعالیم مخصوصه یه تحویل وتدریس ایتدی. پریقلیس واوبیدس وسائر مشاهیر کندوسندن تدرس ایلدیلر.

اتنه مدرسه سنده مدت تدریسیه سی اوتوز سنه یه واردی. وفلسفیات بلاد یونانجه بونك زمانده کسب علنیت ایتدی.

انقساغوراس فلسفه سنی ایکی مبدأ اوزرینه بنا ایلمشدر.

مبدأ اول: « عدمدن هیچ برشی ظهور ایتز ».

مبدأ ثانی: « عالمك تنظیمی ایچون برعلت منظمه لازمدر ».

شوایکی مبدأك برنجیسندن چقاردیغی نتیجه: « کائناتی ترکیب ایدن عناصر متنوعه ازلده موجوددر ».

ایکنجیسندن چقاردیغی نتیجه: « متناهی اولمیان برمبدأ روحیك وجودی عناصر مختلفه یی ترکیب واو عناصردن عالمی شوحالت حاضره یه تقریب ایلدی ».

انقساغوراس اومبدأ روحی یی « عقل » نامیله یاد و « مبدئ طبیعت » صفتیله توصیف ایلدیکندن خلاق علی الاطلاق حضرتلرینك خالقیت مقدسه سنی ادراکده تمکین التزام ایتدی.

قدمای فلاسفه بوندن انقساغوراسك مرادی نه اولدیغنی فهم ایتمیه‌رك افاده‌سنی دائرهٔ توهم واختلاف ایچنده محصور طوتمشلردر.

لکن بزکوره یورزکه انقساغوراس شوعالمك عدمدن وجوده‌کلیشنی قبول ایتیوب «بربنا اعمار وانشا اولنمزدن مقدم طاش، اخشاب، کرج مثللی لوازم عمرانیه‌سی ذاتاً موجود اولدیغی حالده برمعمارك انمزدن اوبنایی انشا ایتمسی کبی کائناتی ترکیب ایدن عناصر مختلطه دخی لوازم عمرانیه مثللو ازاده موجود ایکن معمار مقامنده اولان عقل انمزی ترتیب وعالمی ترکیب ایلدی» اعتقادفاسدنده بولنمش وخلاق مطلقك قدرت الهیه‌لرینه تعلق ایدن اعتقادی التزام ایتمامشدر.

انقساغوراس مذکور ایکی مبدئی اولوجهله وضع ایتدکدنصکره عقل کائناتی نصورله تنظیم ایلدیکنه متعلق اولان فلسفهٔ فاسده‌سنی بیان ایدوب دیرکه

«فضا بدأ حالنده عناصر مختلطه‌یی شامل ایدی. شو عناصرك حاوی اولدقلری مواد مختلفه پك چوق اولدیغندن مقداری قابل تحدید اوله‌مز. عقل او عناصردن بر قسم ایچون بر حرکت دائریه کوسترردی. وبو حرکت قسم مذکورك شامل اولدیغی شیلرك بعضیسنی

بعضیسندن تمیز ایدرك عناصر متشابهه‌ده ایسه تقارب واتحاد حاصل اولدیغندن کائناتك برقسمی بونلردن تألف ایلدی . عقل صکره اوحرکتك نفسنه عناصر مختلطه‌دن بشقه بر قسم توجیه ایتمکله توجیه مذکوردن عناصر غیر متجانسه ارالرنده بر تمیز جدید وعناصر متجانسه ارالرنده برائتلاف حصوله کلدیکندن بونلرك مجموعندنده کائنات جدیده نشئت ایدی ویردی . عقل بوندنصکره سائر عناصر مختلطه‌یه انتقال و اول عناصرزی تحریك ایتمکله قابل انفصال اولان انفصال وقابل ائتلاف اولان ائتلاف ایلدیکندن مختلط بولنانلرك هپسی منفصل ومتشابه بولنانلرك هپسی مجتمع اولنجه‌یه‌قدر حال بویله جریان ایلدی . وعالم بو صورتله تکون ایتدی » .

« ایکی قسم عناصر دها واردرکه برنجیسی ثقیل ، مظلم ، رطب ، بارد وایکنجیسی جاف ، حار ، خفیف اولان عنصرلردر . برنجی طاقم برجهته سرایتله بینلرنده ائتلاف حصولندن کرهٔ ارض وایکنجی قسم هوایه طوغری یوکسلمکندن ایشر (قابل التهاب اولان سوائل روحیه) حاصل اولدی .

کرهٔ ارضی ترکیب ایدن عناصر غیر متجانسه بشقه بر حرکت دائریه کوسترمکله بوندن بر انفصال جدید

تحدث وشو انفصال جدیددن اوچ شی نشئت ایلدی که بریسی ارضك حاوی اولدیغی مواد یابسه ، ایکنجیسی دکزلر ، اوچنجیسی ارضی محیط اولان هوای کرویدر . یوقاروطوغری بوکسلن عناصر دخی بعض شیلرله مختلط ایدیلر . عقلك توجیه ایلدیکی حرکتله مواد مختلطه زائل وایش خالصدن دها خفیف اولان شیلر یاریلوب بولنردن بر طاقم یغنتیلر حاصل اولدی .

شو یغنتیلر اجزاء صلبیه یه تحول ایتدکدن صکره فضاده کوستردکاری حرکت سریعه جهتیله وسط ایشده التهابه تصادف ایلدکارندن قبهٔ سماده شوکوردیکمز پارلاق یلدزلر هب او یغنتیلردن حصوله کلدی . کرهٔ ارض ایسه هپسنك اورطه سنده اولوب هوای عاصف هرطرفدن قوشاق کبی آنی احاطه ایتمشدر »

« شمس قیزغین تیوردن بیوك بر قطعه در . بونك کرهٔ ارضه تأثیر دائمیسی اولمغله ارضی خارل خارل ایصیدوب قورتمقده در که بو حال عاقبت احتراقی موجب اوله جقدر »

« قمر بزم قوللاندیغمز مقوله بکزر بر شیدر . ایچنده حیاتلی نفوس دخی بولنور . وسط خلاده ابصار مزك

ادراك ايده‌مديكى اجرام ارضدن متفاوتدرلر . حركت مؤثره‌لريده متماديدر » .

انقساغوراسك « مبدأ روحى » و « مبدئ طبيعت » اعتبار ايلديكى عقلدن مرادى نه اولديغنده بعض قدماى فلاسفه اختلاف كوستروب كيميسى انقساغوراس عقلك ايشه باشلامسى ازلى وكيميسى غير ازلى اولديغنى مراد ايتمشدر ديديلر . مع مافيه شو فيلسوفه نسبت اولنان فلسفياتك چوغى ضايع ومتأخرينه بر پارچه‌سى واصل اولديغندن متأخرينك بعضيلرى « ضايع اولان پارچه الده اولسه ايدى مرادى تماميله اكلاشيليرايدى . » سويليورلر . بز « انقساغوراس استر عقلك ازلده ايشه باشلاديغنى مراد ايتسون استرايسه صكره باشلادى ديسون شو فلسفه‌دن اصل مرادى ندن عبارت اولديغى الده‌كى پارچه‌دن معلومدر » ديمكده تردد كوسترميز . زيرا او پارچه اچقدن اچقه بزه سويليوركه انقساغوراس « عقل » تسميه و « مبدئ طبيعت » ديو توصيف ايتديكى بر مادهٔ موهومه وخرافيه يه صفت فعاليت اعطاسيله خلاق على الاطلاق حضرتلرينك خالقيت مقدسه‌لريتى ادراكده پك بيوك ذهول ارائه ايتمشدر .

شو فاسد الاعتقادك عقل (بزجه معلوم اولان عقل

انسانی دکل) دیدیکی موهومه « مبدئ طبیعت » صفتنی و ـ کائناتی شو حال حاضره‌قدر تنظیم و ترتیب ایلش کبی ـ بر فعالیت قدرتی اعطـا ایتمی ذاتاً فسـادات خاطره وخیالات سقیمه‌دن معدود اولوب بو سـقامت یلدزلری، مشاهیرك تمثالرینی معبود اتخـاذ ایدن قوم قدیم یونان ایچنده‌دائرهٔ صوابدن پکده مستبعدکورینه‌مز بز ـ دکل‌که یالکز دائرهٔ صوابدن ـ دائره عقلدن بیله بعید کورپرز ۰

انقساغوراسك او سوزندن بین‌الفلاسـفه مکونتك صورت تکوینده‌علت دیو بر « طبیعت » بحثی اورطه‌یه اتیله‌رق شو طبیعت بحثی بردن بره سوء استعماله‌تصادف ایده ایده انقساغوراسك عقله صفت ویردیکی « مبدئ طبیعت » تعبیرنده‌کی « مبدی » لفظ مضافندن‌دخی ایرلمش و صکره‌لری فیلسـوف مقلدلرینك لسـانلرنده یالکز بر « طبیعت » لفظی قالمش اولوب طبیعت دینـلان شی کیده کیده بر « موجد مؤثر » صفتیله یاد اولنـدی که بوندن ـ وجه حقیقتی عقل انسانینك دائرهٔ تطبیقاتندن فرسخلرله متباعد تقلیدات موهومه منتشر اولدی ۰ شو مذهبی ترویج واو بحثی استعماله جرأت ایدنلر « حیوانده خوی » ، « انشـده احراق » ، « بوزده برودت » ،

« عقربده لدغ » کبی تعبیرلرله مفسر اولان وطبیعت دینلان صفت حادثه ومخلوقه یه خلاق مطلق (تعالی شانه عما یقولون) حضرتلرینك « یدقدرتی » و « موجد مؤثر کائنات » کبی معنالر اعطا ایلدیلر .

بعض قدما دیرکه « انقساغوراس ریاضیات وطبیعیات ایله اشتغال ایدرك ضوء وخسوف قمرك وکسوف شمسك سببلرینی الك اول بیان ایتمش وعقاید فلسفیه‌سی حقنده تألیفات مفیده میدانه قومشدر . لکن مؤلفاتی ایادیٔ روزکارده تلف اولمغله یالکز سمبلیقوسك جمع ایلدیکی شیلر قالدی » .

مباحث اتیه دخی انقساغوراسك ضایع اولمیان فلسفیاتندندر .

« جوده فراغ یوقدر . هپسی طولودر . جسم هرنه قدر کوچوك اولور ایسه اولسون اجسامك جمیعیسی الی مالانهایه قسمتی قبول ایدر .

برقاسم ماهر بولنوبده برالت تقسیم ایله تقسیم ایتمش اولسه برسیوری سنك ایاغندن اولقدر اجزا افراز ایده بیلورکه شواجزا برملیون سمایه بیله نشر ایدلدیکی حالده تناهی قبول ایتز . کافه‌سنی ستر ایتدکدنصکره بقیه‌سیده قالیر . اجزاء صغیرهٔ متجانسه‌دن هرهانکی

جسم الله النسمه کندی اجزاء صغیره سندن مرکبدر. مثلا قان قانك، صوصوبك وهکذا هرشی اوشیئك اجزاء صغیره سندن ترکب ایتمشدر ».

انقساغوراسك بوفلسفه سنی وجه اتی اوزره رد ایلدیلر.

« اجسامك اجزاء غیر متجانسه دن ترکبی ضروریدر. زیرا برحیوانك جرمی ارتار. حالبوکه حیوان کوك یمزکن کوکلری، طمرنمزکن طمرلری بویوب کسب غلظت ایده بور، قان یمزکن قانی ارته یور ».

انقساغوراس « حقیقتده اجزاجه تام التجانس برجسم بو نمدیغی تسلیم اولنسه بیله جنسندن اولیان اجزا ایله اختلاط ایده بیلور. حشیش ـ لحم ودم وعروق کبی ـ اجزاییده حاوی اوله بیلور. زیرا بزکوربورزکه حیوان حشیش اکل ایتدکده اوحیوانك هربر جزئی حشیشده موجود اشیایی جذب ایده یور. بناءً علیه اجزاسنك معظمی اعتباریله برجسمك حشیش، یاخود خشب تسمیه سیده صحیحدر ». دیو جواب ویرمشدر.

کذلك انقساغوراسك فلسفیاتندرکه

« شمس قزغین تیوردن علولی برقطعه در. جرمی موره بلادندن بیوکدر. قویرقلی یلدزلر سیاراتندرلر.

ازمان غیر معینه‌ده یکدیکریله تلاقی و براز صکره تفرق ایدرلر. حرارت شمس ایله هوا ازالدیغی وقت ریاح اسر. رعد بلوطك تلاطمندن و برقلریله مصادمه‌لرندن، برق یالکز بلوطلرك تماسندن نشئت ایدر. حرکت ارضك سببی یرالتنده‌کی مغاره‌لرده مخزون هوانك تحرکندندر. کواکبك تحرکی هوادندر».

شوصوك کی سوزه «کواکب حرکتله حل وسرطانك ارالرنده دوران ایتلرینه نظراً حرکتلرنده اطلاقیت کورنمیور. هوانك تحریکی اطلاق اوزره اولدیغندن کواکبك حرکتی اندن اولمامق لازم کلور» دیو اعتراض اولندی. انقساغوراس «کواکب ایچون شوصورت مدافعهٔ هوانك قوتندن بشقه برشیله اولهمز. بوحال بردولابك دونمسی کبیدرکه برنقطه‌ده طورنجه یه قدر دوران ایدر» جوابنی ویردی.

ینه انقساغوراس دیرکه «ارضك تمهیدی صورت منبسطه‌ده‌در، سطحنده‌کی میاه جاریه ازدر. زیرا شمسك حرراتی اوصولری بخاره تحویل ایدر. بخار صکره جوده هوای متوسطه طبقه‌سنه چقوب یغمور اولدیغی حالده ینه یره دوکیلور. جوصافی اولدیغی وقت کیجه‌لرده هوا اوزره کورینان متعدد بیاضلرکه قوسلره

بکزرلر (مرادی کهکشاندر) شمسك بزه انعکاساتیدر ».

قدمای فلاسفه‌نك بعضیلری « اوبیاضلر پریولدرکه الههٔ صغار اکبر معبود اولان مشتریه اویولدن کیدرلر » وبعضیلریده « فول رجالك محل اروا حیدرکه اجسامدن چقدقدن صکره اورایه اوچارلر » اعتقادنده ایدیلر.

انقسارغواس حیواناتك اولی حرارتله غمامدن نشئت ایدرك صکره تناسل وتکاثر ایتدکلرینه ذاهب اولمشدر.

فیلسوف مزبور برکون براچق محلده اوطوررکن باشنه برطاش دوشدیکندن « بوطاش کوکدن دوشدی » دیه‌رك « کوك طاشدن مصنوعدر » رأینی التزام ایلدی.

انقساغوراس فلسفیاتنده دیانت یونانیه‌یه مباین سوزلر سویلمسندن، مثلا یونانیلر شمسه معبود دیرکن اوقزغین برتیور قطعه‌سی دیمش اولمسندن طولایی حقنده اقامهٔ دعوی اولنمغله قتلنه حکم ویرلدی. لکن او ارالق اتنه‌ده رئیس بولنان شاکردی پریقلیس وقایه ایدرك اعدامه بدل نفی ایله اکتفا ایدلمش اولدیغندن منفاده وفات ایتدی.

تألیفاتنك ضایع اولیان قسمی (۱۸۲۷) تاریخ میلادیسنده لیپسیق و (۱۸۲۹)ده بون مطبعه‌لرنده طبع اولنمشدر.

بقراط ـ ق٠ه (١٠٨٢) تاریخنده تسالیا بلادندن لاریسا (یکیشر) نام مدینه‌ده تولد ایتمش وفن طبی ابتدا باباسی هراقلیدسدن وبعده اتنه‌یه کیدرك هرادیقوس وژور ژیاسدن تعلم ایلمشدر٠ فن مذکورده مهارت کسب ایلدکدن صکره ماکدونیا و سائر بلاد یونانیه‌یی سیاحت وینه تسالیایه عودت ایلدی٠

بعض حکما کتابلرینی سیاحت ایتدکدنصکره انلری بالاحراق کتب مذکوره‌یی نفسنه نسبت ایلدیکی مرویدر ٠ مع مافیه فن طبدن الك اول کندوسی کتاب تألیف ایتمشدر٠

بقراط امراض ایچون هوا وغدایی مصدر اتخاذ ایدرك تغیرات هوایه ومریضك حالنه دائر اصول وضع ایتدی٠ وامزجه دموی، بلغمی، صفراوی، سوداوی اولمق اوزره درتدن عبارت اولدیغنی وامراض بونلردن بریسنك درجهٔ اعتداله نسبتله تزاید وتناقصندن نشئت ایده‌جکنی تقریر ایلدی٠

بقراطك زماننده تشریح ممنوع ایدی٠ مع ذلك احشا وسائر بعض اعضاجه خیلی شیلر بیان ایتمش وفقط شریانات واورده‌یی واعصابی تمییز ایتمامشدر٠

یتمش ایکی جلد کتب مؤلفه بقراطه نسبت اولنمش

ایسه‌ده بونلردن بعضیلری کندوسنك وباقیلری بقراط نامیله موسوم سائرلرینك اثاریدر .

صکره‌لری بقراط حص شهرنده تمکن ایدرك اره‌صره دمشقه عزیمت و اورادە بر بوستان محلنده اقامت ایدر ایدی . شو بوستانیری حالا معروف ونیرب دینلان وادیده واقعدر . خسته‌لره مجانا علاج ویرر ایدی .

بقراط ایله همعصر بولنان فیلیمون نام فیلسوفه بقراطك صورتی احضار اولنمغله فیلیمون « شوصورتك صاحبی زنایی سور » سویلدیکندن کیفیت بقراطه افاده اولنه‌رقده « فیلیمونك دیدیکی طوغریدر . طبعاً زنایی سورم . فقط نفسمه مالك اولدیغم ایچون ارتکاب ایتم » سویلدی .

بقراط تناسخه قائل ایدی . اتنه‌ده‌کی حکام کندوسنی تسمیم ایله قتل ایتدردیلر .

دیموقراتیس — ق . ه (۱۰۸۰) سنه‌سنده بلاد یونانده‌مایته وبعض روایتجه‌ابدیره شهرنده تولدایتمشدر . اوائل حالنده علم هیئت تعلم وبعده مصر وحبشه وعجم بلادینی دور وسیاحت ایتمشدر . علم هندسه‌یی مصرده تحصیل ایلدی .

دیموقراتیس تندیه کیدرك برمدت اورادە اقامت

وسقراط ایله ملاقات ایلدی . لکن اتنه ده کیم اولدیغنی بیلدرمیه رك صورت مجهوله ده تعیش ومطالعاتنی اخلاله سبب اوله جق اغیاره عدم تصادفله عالم وحدتده ادارهٔ افکار ایتمك ایچون بعض وقتلر مغاره لرده ومقبره ده بولنور وتوسیع مطالعات ایدر ایدی .

بلاد فرسی سیاحت ایلدیکی وقت ایکنجی دارا ایله ملاقات ایتمشدر . دارا اواثناده پك زیاده سودیکی زوجه سنك وفاتندن نشئت ایدن حزن شدیدینی هیچ برصورتله ازاله ایده میور ایدی . دیموقراتیس ـ دنیاده هیچ برنکبته تصادف ایتمامش اوچ ادم حضورینه جلب اولنمق شرطیله ـ مزبوره یی احیا ایده جکنی دارایه سویلدی . دارا امیا ممالکنی محل بمحل تحری ایتدرمش اولدیغی حالده عمرنده نکبته تصادف ایتمامش برکسه بولدرلمسی ممکن اوله مدی . دیموقراتیسك بوندن مقصدی دنیاده غم وکدره تصادف ایتمامش هیچ برکسه بولنه میه جغنی کندوسنه تفهیم اولدیغنی دارا اکلامقله ممنون ومتسلی اولمشدر .

دیموقراتیس انسانك ضعف طبیعیسیله برابر هر شخص شو ضعف ایله مقاومت ایده میه جکی ارزوله خادم اولدیغنی دائما ملاحظه ومشاهده ایله کولرایدی .

کولمسی ایسه حال فرحه مخصوص اولمیوب حال ترحده بیله خنده‌ناك اولدیغنی کورنلر جنت کتوردیکنه ذاهب اوله‌رق متعلقاتی تداوی ایچون بقراطه مراجعت ایلدیلر . بقراط ابدیره‌یه عزیمت ومعاینه ایلدکدن صکره تداوی ایچون براز سود ایچیرمك استدکده دیموقراتیس « شو سود سیاه کچی سودیدر » دیه‌رك وجه استدلالنی بیان ایلدی . بقراط « دیموقراتیس مجنون دکل ایمش . بوکا دیوانه سویلینلر مجنون ایمشلر » سویلمشدر .

هواده وخلوده اجسامك سقوطنه دائر اولان قانونی شرح ایدن وهوا ونار وضیادن ابتدا بحث ایدن دیموقراتیسدر .

فلسفه‌جه اولان تعالیمی وجه اتی اوزره‌در .

« روح اجزاء جسمه منتشردر . اجزاء جسمده وجود حسك سببی جسمدن هر بر ذره ذرات روحدن بر جزء ایله قائم بولنمسیدر . نجوم فراغده مطلق العنان اولمق اوزره اجرام کرویه‌جه غیر مثبتدر . نجوم ایچون بر حرکتدن بشقه حرکت یوقدر . سیر کواکب کرهٔ هوانك جذبنه سبب اولوب مادهٔ سیاله‌دن مرکب وکرهٔ ارض او ماده‌یه مرکزدر . نجم ارضه قربیتی مقداری بطیٔ الحرکه اولمغله یاقنلغی ارتدقچه بطائتی

دخی ارتار . سرعت حرکتنی جهت مشرقده کوسترن کوکبك بطائت سیری جهت مغربده ظهور ایدر . بناءً علی ذلك یکرمی درت ساعت ظرفنده فلکارینی قطع ایدرلر . شمس بطائت اوزره حرکت ایلدیکندن بوده فلکنی یکرمی درت ساعت و بر قاچ دقیقه مدتده قطع ایدر . لکن قرکواکب سائره دن زیاده بطیٔ الحرکه اولدیغندن فلك یومیسنی یکرمی بش ساعتدن زیاده مدتده قطع ایده بیلور . »

دیموقراتیس برکون شمس جهتنه وضع ایتمش اولدیغی باقردن بر لوحه نك اشعه سی کوزلرینه صورت شدیده ده اصابت ایتمکله عمایه مبتلا اولمش و یوز طقوز یاشنده وفات ایتمشدر .

سوقرات (سقراط) — ق . ه (۱۰۷٤) سنه سنده اتنه کویلرندن الوبیس نام قریه ده تولد ایتمشدر . باباسی سوفروزن نامنده بر نقاش ایدی . ابتدا انقساغوراس وصکره ارخیبلوس نام ذاتلردن فلسفیاتی تعلم ایلدی . لکن علوم فلسفیه ده خصال حمیده یه تعلق ایده جك مباحثه تصادف ایتمدیکندن علوم اداب و اخلاقه میل ایله نامنی یونانجه حکمت ادبیه و عملیه نك واضعی دیو تشهیر ایده جك بر درجه یه قدر چالشدی .

سقراط دیر ایدی که « کوا کبه تعلق ایدن شیلرك هپسی بزم ادراك ومعرفتمزدن اوزاقدر . ادراکمزی قوی واومعرفته وصولمزی ممکن فرض ایده جك اولسه‌ق بیله اوکبی معارفده تحسین اخلاقه مدار اوله‌جق نه فائده تصور اولنه بیلور) . بناءً علی ذلك فلسفه‌دن اداب واطواره لایق اولان بحثلر ایله اقتصار ومدت حیاتنده اخلاقجه استفاده‌یی موجب اوله‌جق شیلری التزام واختیار ایتمشدر .

سقراط فلاسفهٔ مشهوره ایچنده قتال وحربه کتمامش اولدیغی مروی ایسه‌ده بعض مورخین ایکی محاربه‌ده بولندیغنی وپك زیاده شجاعت کوستروب محاربهٔ ثانیه‌ده اتنه‌لولر منهزماً فرار ایتمش ایکن کندوسی الك عسکره رجعت طبیعیه ایله رجعت ایتدیکنی وبعده محاربه‌یه کتیوب اتنه‌ده اخلاق حمیده‌یه خدمتله مشغول اولدیغنی یازه‌یورلر .

« عاقل اولان کیمسه‌یه لازم اولان حال عقل سلیم وطبع مستقیمك رخصت ویردیکی ایشی ایشلمك وخلافندن حذر ایتمکدر » سوزی سقراطك فلسفهٔ ادبیه‌جه بر قانونیدر .

سقراط اتنه حکامی سلکنه داخل اولدقده قانونه پك

زیاده رعایت ایتمش و برماده اوزرینه حسب القانون رؤسای عسکردن طقوز نفر اشخاصك قتلنه حکم ویرمش و حکمنی اعطاده اکابر و اعیانك هیچ بریسنك تهدیدندن متأثر اولمامشدر.

سقراط اصلاً احادناسندن اولدیغی حالده فضائلی جهتیله بین العموم پك زیاده شرفه نائل اولمشیدی. احوال یتیه و نفسیه سنده کثیر الاعتنا ایدی. نه ثروت کثیره اصحابنك مرتبه سنه ترقی، نده سؤ معیشت اصحابنك درجه سنه تنزل ایدوب ادارهٔ ذاتیه سی وسط حال واعتدال اوزره ایدی. تدریس ایلدیکی وقتلرده شاکردلرندن هیچ برشی الممامشدر. امر تعلیمی دنیامالیله صاتانلره اعتراض ایدر ایدی.

« انسان تعلیم اخلاقه اقدام و بونکله برابر شاکردلرندن اغتنام اوزره بولنمسی پك عجیب برحالدر » دیر ایدی.

تلامیذندن اقرسیاس وقتیاده سلك حکامه داخل اولدقلرنده مظالم عظیمه ارتکاب ایتدکلرندن بونلرحقلرنده کی توبیخاتی هیچ برکونه تهدید ایله زائل اولمدی. شخصین مرقومین سقراطك علیهنه قیام ایله اتهامی موجب احوال تحریسنه باشلادیلر. ارالرنده خیلی قیل وقال وقوعبولدی. سقراط اهالیی بونلرك مظالمندن قوتارمغی التزام ایله

میدانه قویدیغی نشریات اوزرینه انظرده « سقراط
التهلولرك معبودلرینه اعتقاد ایتیور » دیه‌رك حکیم
مزبوری اتهام وقتل ایله محکوم ایتدیلر. بعداحکم حبسه
القا اولنه‌رق بومقوله‌لر حقلرنده‌کی عادتلری وجهله
بالتسیم اعدام ایدلمشدر. وفاتنده التمش یاشنده ایدی.

اقلیدس میغاری — یونان فلاسفه‌سندن اولوب
ق.م (۱۰۶۲) ده تولد ایتمشدر. سقراطك شاگردی
ومادحی ایدی. اولا برمیندس نام فیلسوفدن تلمذ وصکره
سقراطك درسنه ملازمت ایلدی. فلسفیاته دائر اولان
درسلری استماعه پك مائل ایدی.

سقراطك وفاتندن صکره میغاریده برمدرسه اچه‌رق
فلسفه تعلیمنه دوام ایلدیکندن مدرسه‌سی مجاوره
ومخاصمهٔ شدیده‌ایله مشتهر اولمشدر. شاگردلرینك تشحیذ
اذهانی ایچون برطاقم سفسطه‌لر اختراع ایلدی.

اقلیدس سفسطه‌ده پك ماهر ایدی. افلاطون
بالنفس تعالیمنی استماعه مواظبت ایدر ایدی. سفسطه‌سی
کندوسندن صکره میغاریه‌دیو معروف اولان شاگردلرینه
انتقال ایتمشدر. قیاسلرك غامض اولان قسملرینه دائر
برطاقم اصول وضع ایتمشدرکه بواصولك کافهٔ دقایقی
بطلانی حاویدر.

اقلیدس تعالیمنده دیر ایدیکه « وحدت جوهر خیردر. جوهر اولان وحدت وحدت تامه درکه عدم تغیره متناول اولور. عالم حس ایچون طبیعت ادبیه اولمدیغی کبی بونده خیره نسبت مخصوصه دخی یوقدر. وجود انجق وحدت ودوام ایله قائم اولور. عالم حس ایچون وجوددہ نصیب اولهمز. بناءً علیه وجود وخیر شیٔ واحد اولمغله خیر یالکز موجود اولور. شر ایچون عدم وجوددن بشقه برشی یوقدر. بوتعلیمدن نتیجه یالکز کائن واحد، یاخود نوع واحدك وجودیدر. زیرا وحدت بعض کره اشیای مختلفه ده دخی بولنور ».

اقلیدس وجود وخیروحدتریله برابر بعضاً جهات مختلفه دن صور مختلفه اتخاذ ایلدکارینی وبناءً علیه حکمت وعقل کبی درلودرلو اسمار ایله تسمیه ایدلدکارینی تعالیمنده تصریح ایدر ایدی.

فیلسوف مزبور عقلی قوتدن تمیز وایکیسی بینندہ کی نسبت وجودیه یی کندی افکارینه توفیقاً حل ایتمکده ارسطویه سبقت ایتمشدر.

اقلیدس — شوذات سابق الترجمه اقلیدس اولیوب اصول هندسه کتاب مشهوریني تألیف ایدن ریاضیٔ یونانیدر. ق.ه (۳۰۰) تاریخلرنده اسکندریه ده وعلی

روایة صور شهرنده تولد ایدرك اوتوز یاشلرنده ایکن اغریقیه یه عزیمت و اوراده توطن ایلدی . مصر حکمداری بطلیوس فیلادلفوس شهرتنی ایشتدکده التماس تحریری ایله اقلیدسی اسکندریه یه جلب ایتمکله اقلیدس اوراده برمدرسه کشاد وعلوم ریاضیه تعلیمیله اشتغال ایتمشدر . بطلیوس بالذات درسنه حاضر اولور ایدی .

اقلیدسك ریاضیاتجه تألیفات متعددهسی اولوب انلرك الی مشهوری (اصول اقلیدس) دیو معروف اثریدرکه شواثر اتقسلوبیدی شکلنده اون بش کتابدن عبارت وفنون ریاضیه یی شاملدر . تألیفی یکرمی اوچ عصره قریب ایکن حالا فنون مذکورهنك بردستور مخصوصی اولمق اوزره مقبول ومعتبردر . بونك برقسمی هندسه یی حاوی وبوکونکی کونده تعالیم وتألیفات هندسیهنك اساسی در .

اقلیدس اوکتابی تألیف ایتمزدن مقدم هندسه یه دائر تداول ایدن اثرلر بعض رسائل متفرقه دن عبارت ایدی . هپسنی جمع ایله کتاب واحد اتخاذ ایلدی .

کتاب مذکورده تسهیل صعوبات ایچون براهین لازمه مندرجدر . عصر مزدهکی ریاضیلر بیله

او کتابك ترتیبنی تغییر ایده میوب یالکز بعض قضایای جزئیه اضافه ایده بیلمشلردر.

پلاتون (افلاطون) ـ فلاسفهٔ یونانك اك مشهوریدر. قبل الهجره (١٠٥٢) سنه‌سی اتنه‌ده تولد و (٩٧٠) ده وفات ایتمشدر. اسم اصلیسی ارستقلیس در. پلاتون پلاتیسدن مأخوذدر. پلاتیس عریض معناسنه اولوب جبهه‌سی عریض اولدیغندن پلاتون لقبیله یاد اولندی. عربلر تعریب ایله افلاطون دیدیلر. باباسنك اسمی ارستون واناسنك اسمی پریقتیونی‌در. قادروس بابا طرفندن وسولون انا طرفندن جدیدر.

فیلسوف مشارالیه اوصاف واخلاق ممدوحه‌یی حائز، فکری ثاقب، سلیم الذوق، واسع العقل، حدید الذهن وعلم هندسه‌یه حریص ایدی.

فنون ومعارفده کسب اتقان وتصویر وموسیقی ایله بروقت اشتغال ایتدکدن صکره اشعار النشادیله توغل ایتکه باشلادی. اشعار ایله یکی اشتغال ایلدیکی وقتلرده اومیروسی تقلید ایدرایدی. صکره طبیعتنده یوزکوسترن ترقی اشعار سابقه‌سنی کندوسنه چرکین کوسترديکندن هپسنی اتشه اتوب احراق ایلدی.

کنجلك زمانلرنده هرقلیسك فلسفه‌سنه متعلق اولان

درسلری قراتیلس نام فیلسوفدن اوقویوب یکرمی یاشنه بالغ اولدقده سقراطدن تلمذ ایتمش وسکز سنه مدت سقراطك مجلس استفادهسنه دوام ایلمشدر. اتنهده سقراط تحت محاکمه یه التدیغی وقت استنطاقاً تضییق اولندیغی صرهده حمایت ومعاونت ایچون محکمه یه کیتدی. لکن سوزه باشلامسیله برابر محکمه سکوت ایتمسنی امر ایلدیکندن غیظ شدید ایله خانهسنه رجعت ایدرك بوندن طولایی پك مکدر وتأسفات عظیمهسنك تأثیریله مزاجنه شدتلو برانحراف عارض اولدی. سقراطك اعدامنه محکمهدن حکم ویریلهرك حبسه قونلدیغنی ایشتدکده تسلیت ایچون محبسه کیتمکه مقتدر اولهدی. بناءً علیه اتنه شهرنده اوطورمغه تحمل ایدهمدیکندن اورایی ترك ایله سقراطك سائر شاکردلرندن کندوسنه رفاقت ایدنلری بالاستصحاب میغاری شهرینه عزیمت ایتمشدر.

میغاریده اقلیدسدن طریق مهندسین اوزره علم منطق اوقودقدن صکره قیروانه کیدوب ثیودوس نام فیلسوفدن علم هندسهیه توسیع معلومات وبعده ایتالیایه سیاحتله اورادهٔ فیلولیوس وارخیتاس واوریتوس نام فیلسوفلردن فیثاغورسك تعالیمی وجهله اخذ فلسفیات ایلدی ایسهده بونلردن اوکرندیکی علوم ایله کندوسنه

قناعت حاصل اولدیغندن مصره کیدرك اوحوالی حکما وکهنه سندن استحصال فنون ومعارفه دوام ایتدی. وهند حکماسندن دخی استفادات علیه ایچون هند سیاحتنی ارزو ایتش ایسه ده اول ارالق اسیاجه علو کیر اشتداد اولان محاربه لر سفرینی اکمال مانع اولدیغندن اقدومیه نام قریه ده بر بچق سنه قدر اقامت ایلدی. قریهٔ مذکوره نك هواسنده اعتدال یوق ایدی. اوراده اقامتی وجودنجه حاصل اولان سمنی هضم ایچون ایدی. صکره کیدرك اوچ دفعه یونان محاربه لرنده بولندی. کندوسیله برابر بولنان طاقم حسن تدبیریله مظفر اولمشلدر.

افلاطون اوچ دفعه سیلزیا حوالیسنه کتمشدر. برنجی عزیمتی برنجی دینس نام حکمدار ظالمك زمانلرده ایدی. افلاطونك فصاحتی واقامهٔ عدلده شجاعتی پك زیاده اولدیغندن مکالمهٔ سیاسیه جه دینسه مقابل کوستردیکی جسارتدن دینس غضبناك اولهرك قتلنی مراد ایتش اولدیغی حالده ارستومین ودیون نام ذاتلر طرفلرندن وقوعبولان شفاعت اوزرینه قتلندن صرف نظر وفقط حکم مشار الیهی لقدمونیا حکمداری جانبندن سفارتله بالورود اوراده حاضر بولنان لیولیوس نام شخصه ویروب کوله دیو استخدامنی امر ایتدی.

لبولیوس افلاطونی برابرجه زینا شهرینه کوتوردی. شهر مذکور اهالیسی اتنه‌لولره باغض ایدیلر. افلاطونی اولدرمك استدیلر ایسه‌ده‌شان کمالاتنه رعایةً او معامله‌نك اجراسنی جائز کوره‌میوب بیعیله اکتفاایلدیلر. انقرسیس قیروانی کندوسنی اشترا ایدرك اتنه‌یه کوندردی. افلاطونك اتنه‌یه عودتنی دینس ایشتدکده انتقام المق ایچون اتنه اهالیسی علیهنه قیام ایتدرر خوفنه ذاهب اولدی. وافلاطونه بیان معذرتله استعفای قصوری حاوی برمکتوب یازدی. افلاطون «فلسفه ومعارف ایله اشتغال بکا انتقام کبی شیلرله اشتغالدن کوزلدر» جوابنی تحریر ایتمشدر.

افلاطون کوچك دینسك حکمدارلغی زماننده اکا وعظ ونصیحت ایتمك مقصدیله دفعهٔ ثانیه اولمق اوزره سیلزیایه عزیمت ونصیحت ایتمش ایسه‌ده‌فائده ویرمیوب اوده باباسی کبی مظالمه دوام ایله برابر یوقاروده مذکورالاسم دیونی دخی نفی ایلدیکندن افلاطون اتنه‌یه عودت ایلدی.

حکیم مشارالیه دیونك منفادن اعاده‌سنی رجا ایتمك اوزره دفعهٔ ثالثه اوله‌رق ینه سیلزیایه کیدرك دنیسدن التماس ایلدکده دنیس ابتدا سوز ویردی. صکره‌وعدینه

وفا ایتدیکندن افلاطون دنیس خلف وعدی جهتیله موأخذه یه باشلادقده دنیس غیظ شدید اظهار ایلدی ایسه ده اغریقیه حکمداری ارخیتاسك اوارالق افلاطونی دعوته دائر وقوعبولان اشعاری اوزرینه افلاطون اغریقیه یه کتدی.

حکیم مشار الیه برنجی سفرندن عودت ایتدیکی وقت اتنه لولرکندوسنی حکومتلرینه ادخال ایتمك استدیلر. امتناع کوسترووب نشر تعالیم ایچون قرب مدینه ده اقادیمیه نامیله معروف مدرسه یی انشا وشومدرسه نك قپوسی اوزرینه «هندسه ده ماهر اولمیان بورایه داخل اوله میه جقدر» عبارهسنی تحریر ایتشدر. مدرسهٔ مذکوره ده چوق وقتلر تدرس اولنه رق درونده متعدد فلاسفه یتشمشدرکه ارسطو آنلردن معدودر.

افلاطون حقنده اتنه اهالیسنك محبت ورعایتلری فوق العاده ایدی. اولیمپیاد اویونلرنده خلق فوج فوج کندوسنه اقبال وکلامنی استماع ایدرلر ایدی.

حکیم مشار الیه از کولر ایدی. هوای نفسنه مالك، غضبدن محترز، بشوش طبعاً سوداوی، فکری وتأملی قوی، حلیم ایدی اخر عمرینه قدر تزوجدن استنکاف وامر معیشتده قناعت اختیار ایتشدر. وفاتنده اتنه خلقی

وتلامیذی واورادهکی غربا پك غلبه لکلی برجنازه الایی تشکیل و نامنه نسبتله برمذبح پادروب اقامهٔ تماثیل ایلدیلر.

قبرینك برطرفنده «بورایه دفن اولنان ذات برزجل الهیدرکه علم وعفت ونباهتده و اخلاق وعادتده جمله یه فائق ایدی. هرکیم حکمتی مدح ایدر ایسه انی مدح ایتمش اولور. زیرا حکمتك چوغی انده ایدی» واوبر طرفنده «ای زمین سن افلاطونك جسدینی صاقلادك ایسه انك اولوم کورمامش اولان نفسندن سکا قربیت حصولی ممکن اولهمز» عباره لرینك مألرینی یازمشلردر.

افلاطونك وفاتندن صکره حقنده اتهلولر «اپلونك اوغلی ایدی» کبی درلو درلو خرافات تفوه ایلدیلر. افلاطونك تألیفاتی السنهنك چوغنه ترجمه اولنمش وزویت نام ذات طرفندن انکلیزجه یه ترجمه ایله برابر تألیفات مذکوره اوزرینه شرحلر وحاشیه لر دخی تعلیق اولندرق شو تألیفات وتعلیقات (۱۸۷۱) سنهٔ میلادیه سنده طبع ایدلمشدر.

افلاطون فلسفه جه اولان مذهبنی قدمای فلاسفه دن اوج ذاتك مذهبی اوزرینه بنا ایلدی. طبیعیاتده ومحسوساتده هرقلتیسه وماورای طبیعیاتده وعقلیاتده فیثاغورسه وقوانین وادابده سقراطه اتباع ایلمشدر.

حکیم مشار الیه اله ، ماده ، ادراك عنوانلری ایله اصول ثلثه اتخاذ ایدرك برنجیسنی عقل العقول ، ایکنجیسنی تولد وفساد ایچون سبب اول ، اوچنجیسنی ذات اله ایله قائم بر جوهر روحانی اعتبار ایتمش وعالم جناب حقك مخلوقی اولدیغنه قائل اولوب فلسفه سنه توراندن بعض بحثلر قارشدرمشدر .

لکن حق تعالی حضرتلرینی اقرار ایله برابر کائناتك عدم محضدن ظهورینی تصدیق ایتیوب مکون حقیق عالمه تعلق ایدن مادهٔ قدیمه یی ترتیب وتنظیم ایله اشکال متنوعه یه تحویل ایلدیکنی یعنی ماده یی حیز عمادن حیز ظهوره اخراج ایله بعضیسنی بعضیسندن تمییز ایدرك عالمه بویله انتظام ویردیکنی وبوده الات حاضره واحجار کبی شیلر ایله بر خانه انشا ایدن معمارك صنعتنه مشابه ایدوکنی اعتقاد ایدر ایدی .

الهیات نام کتابنه نظراً افلاطون موحد دکل ایدی . زیرا جناب حقدن بشقه علویون ، متوسطون ، سفلیون قسملریله الههٔ کثیره نك وجودلرینه قائل اولوب سکان سماویه یه « الههٔ علویه » ، جن طائفه سنه « الههٔ متوسطین وانصاف الهه » ، منامات وعجایبك رسولری دیدیکی موهوماته « الههٔ سفلیین » اطلاق ایتمش وعلویینك

مسکن وطبیعتلری جهتیله متوسطین واسطه‌لری تعلق ایتمکسزین انسان ایله اختلاط ایده‌میه‌جکلری، متوسطین علویلرك وزرامی اولوب اوامر علویه‌یی بونلرانسانلره توصیل ایلدکلری، متوسطلرك هر بریسی کهانتده بر رئیس اولدیغی حالده بر اقلیمه حکم ایدرك عناصر عالم وسائر اجزانك جمله‌سی بو نوع یله ممثلی اولدیغی»کبی بر طاقم عقاید فاسده کتاب مذکورده درج ایلمشدر .

افلاطون فیثاغورسك تعالیمنه اتباع ایله تناسخ ارواحه قائل ایدی . فقط «روح جسمانی وروحانی اولمق اوزره ایکی شیدن مرکب وقبل الجسم موجود اولدیغی حالده اجسامه دخول ایتك ایچون سمادن کلدیکی وجسم حیاتده بولندیغی مدتجه برابر بولنوب بعدالحیات سمایه عودت ایده‌جکی وسنین عدیده یکدیکده ینه اجسام سائره‌یه حلول ایلیه‌جکی وهر وقت طهارت ولوث اجسام وارض وسما ارالرنده انتقاله متصادف اوله‌جغنی» زعمنده ایدی .

ارواحك اجسام مختلفه‌یه توارثنده مقدملری ادراك ایلدیکی شیلردن بالکلیه خالی اوله‌میه‌جغندن روحه تعلق ایدن معارفده تجدد اولمیوب بلکه ماسبق تذکار - دن عبارت بولندیغی دخی افلاطونك جمله‌ٔ اعتقاداتندن معدود ایدی .

افلاطونك « فلسفهٔ افلاطونیه » دیو مشهور اولان تعالیمی تحریراً مضبوط ایسه ده استیضاحنده پك چوق صعوبت واردر . افکار حقیقه سنی فلسفهٔ اساسیه سنك مبادیسنده پردهٔ الغاز واشکال ایله ستر ایتمش وتعلیماتنی منتظم بر یولده کوسترمیوب اشخاص مجتمعه ارائه سؤال وجواب طریقیله محاوره اوزرینه بنا ایتمشدر . شو محاوره دن حقیقتك نه اولدیغنه معلومات ویره جك نتیجه استفاده اولنه مز . لسان قله الدیغی شیلری مطالعه ایدنلر بعضاً حقایق اول قدر قپالی بولورلر که تفسیری بیله تخیلات دائره سندن خارجه چقه مز . وبعضاً شعر توریه لریله اولقدر مرموز کورلرلرکه معما حلی کبی معانئ حرفیه یه مراجعت ایتمکه مجبور اولنامازی ممکن اوله مز .

افلاطونك سوزلرینی دقتله اوقودیغك وقت بر دفعه عقلی اتعاب ومتعاقباً فکری تشویش ایده جك سوزلره تصادف ایدرسن . وبعضاً دخی سوزلرینی هر درلو خطا وشبهه نك مصادری عد ایتمکه مجبور اولورسن . بر کره کوررسن که عبارات مختلفه ایله بر فکر بیان ایده یور . برده باقارسن که بر کلمه ایله معانئ مختلفه ایرادنده بولنه یور .

تعلیمنده هم مصر کهنه‌سنك ، همده قدمای فلاسفه‌نك مسلکارینی اختیار ایلدیکندن بریسی کزلی ، دیکری اشکار اولمق اوزره ایکی تعلیم یولنی طوتمشدر . کزلی طوتدیغی یول مذهبنه داخل اولانلره مخصوص ایدی که بو تعلیمی اغزدن جریان ایدوب قیله انمز ایدی . شو مذهب اصحابنه کوره هیچ برمسئله اورتولی دکل ایدی . لکن لسان قیله الوب نشر ایلدیکی تعالیم سراپا غموض ومشکلات ایچنده ایدی .

فلسفهٔ افلاطونیه‌نك اساسی افکار اوزرینه مبنی در . اسکی یونانیلرك عقیده‌لری خرافات فاسده‌دن عبارت اولان تماثیل وسائره‌نك عبادتلرینه منحصر ایکن افلاطون افکار قویه‌یله بر خالق مطلقك موجودیتنی وترکیبات عالمده‌کی نظام او خالقك اثری اولدیغنی بولمش ایسه‌ده نه فائده که الههٔ سائره اعتقادندن فکرینی تصحیح وتطهیر ایده‌مامشدر .

امیدوقلیس — بلاد صقلیه‌دن اغریجنتم نام‌مدینده‌ده ق . ه (۱۰۵۰) تاریخنده تولد ایتمشدر . برزنکین فاملیادن اولوب بابامی میتون محلجه اصحاب اعتباردن ایدی . کندوسی فلسفه وکهانت اربابندن اولوب فن طب واشعارده ماهر ایدی . فیلسوف مزبوری معاصر .

لری الهه‌لری صنفنه ادخال ایتشلردر . غرور ایله اتصاف کلیسی اولدیغندن خدم وحشمی دائراً مادار اطرافنی محیط وباشنده بر تاج ، ایاقلرنده باقردن چزمه اولوب صاچلرینی اموزلرینه براقش اولدیغی حالده کزر ایدی .

حیاتنك صوك کونلرینی پلوپونیسه شهرنده خلقدن اعتزال صورتیله کچیروب وحدت اختیاریله غیبوبت ایتشدر . بعضیلری « کوکه کندی » ، بر طاقمی « دکزده بوغلدی » ، کیمیسی « حیواندن دوشدی » ، بر طائفه دخی « کندوسنی بوغدی » کی سوزلر سویلیوب برجماعتده جثه‌سنی اخفا مقصدیله نفسنی اتنه‌دکی وولقان ایچنه اتدیغنی روایت ایلدیلر .

امیدوقلیس مکونات ایچنده « مبدأ عاقل » نامیله بر الهك وجودینه قائل ایدی . شو مبدئی عالمك روحی اعتبار ایتش وبر طاقم الههٔ صغارك وجودلرینی قبول ایدرك بونلره یلدزلری وعناصر اربعه دینیلان نار (مشتری) ، ارض (جونون) ، هوا (بلوتون) ، ماء (نستیس) ی مساکن اتخاذ ایتشدر .

فیلسوف مزبور دیرکه (مکوناتك جزئیاتی انقسام وتغیری قبول ایتزلر . جلهسی وحدتده ابدیت داخلیه‌یی

حائزدرلر . حب (جاذب) وبغض (دافع) نامیله ایکی علت اصلیه واردرکه ایکیسیده علت عمومیه اولوب اشیانك جله‌سنی بر وقت ایچنده شو ایکی علتك بریسی جمع ودیکری تقسیم ایدر . مادهٔ اصلیه‌نك حرکتلری بو ایکی محرکك تحریکلریله‌در . مادهٔ اصلیهٔ مذکوره‌دن ابتدا اصول کائناتی شامل اولان بر ماده تکون ایلدی که شو ماده پك اوزون بر مدت ایچنده طاغیلوب بوندن بر طاقم مخلوقات هائله ظهوره کلدی . شو مخلوقات هائله طبیعتك رسم ایلدیکی رسوم اولی (مخلوقات اولیه) در . بوندن صکره غریبة الاشکال اولان او کائنات ایچنده نفوس حیواناتی وجوده کتوردی . طبیعتك اقتضا ایلدیکی محبت هر درلو مساعیسنی صرف ایدرك الك صکره شو کوردیکمز اکوانی ترتیب ایلدی ».

« کائناتدن بعضیسنك بعضیسنه نسبتله اختلاف کوسترمکی اختلافك هر بریسی بر صورتله نمایان اولمسندن ناشی‌درکه بو صورتلر عناصر اربعه‌دن بعضیسنك بعضیسیله امتزاجندن معلوم اولور »

« حیات دینلان شی او عناصرك محبتله ارتباطندن وموت ایسه بغض ایله افتراقدن عبارتدر . وکونك جمیع اجزاسی بر کلئ عظیمه مختصدرکه شو کلئ عظیم

کوزه کورنمز بر طاقم کزلی باغلرله باغلانمشدر . نفوس بشریه او عناصره باغلو اولدیغی حالده جسدجه خلود ایله تمیز ایلدی . عناصر مذکوره‌نك مرکزی قلبدر . قلب ایچون ایکی قوت واردر . شو قوتلرك بریسی حساسه ودیکری ممیزه‌در . معرفت حقیقیه او قوتلردن نشئت ایدر » .

« نفس شاننده اولان کمال اصلیده کندی کبریاسی جهتیله خسرانه کرفتار اولدیغندن عالمده طوافه مخصوص اولان مدتی اوتوزبیك سنه‌در . هر اوچ بیك سنه‌ده بر کره عالم وجوددهکی نمایشنه تعلق ایدن کوملکنی (شکلنی) دکیشیر . بو تبدلانك ایجاب ایلدیکی درجانك اشاغیکی پایه‌سی اوت ویوقاروده‌کی پایه‌سی انساندر . کوملکلرینی تبدیله مقتضی اولان زمان فاصل ایچنده نفس ماده‌دن ایریلوب اقسام مکوناتك جمله‌سنه منتشر اولور . اقسام مذکوره‌دن بعضیسی ارواح حارسه‌در . ارواح حارسه خلقه خیری الهام ایدرکه حب شرف و کرم اخلاق والهامدن ناشی‌در . بعضیسیده اکراهی موجب اولهجق ارواحدرکه انسانی شره سوق ایدره .

امیدوقلیس فلسفهٔ مذکوره‌یی اولوجهله بیان وارواح مبحوث عنهانك انقاسنی تحصیل ایچون وسائل

ادبیه اتخاذینی وصیت ایدرك وسائل مذکوره‌نك الك ایشلکی موسیقی وتدرس علوم وقریبه محبت اولدیغنی افاده ودرمیان ایتدکدن صکره دیرکه

« بن بدایت حالمده برکوچوك قز ایدم . صکره بالق ، صکره قوش اولدم . بعضاً نبات (اوت) دخی اولمشیدم ».

« نفس عدله سالك اولوبده جسددن ایرلدقده منفاسنه تعلق ایدن اوتوز بیك سنه‌یی اکمال ایچون اوچ بیك سنه نعیم ایچنده بولنور . صکره نعیمدن چقوب اشیای ابدیه‌نك مبدأنه منضم اولور واشقیانك نفسلری ظلمت ابدیه ایچنده حبس اولنور ».

امیدوقلیسك فلسفیات فاسده‌سی معاصرینی بولنانلرك فکرلرنده بك بیوك تغیره سبب اولدی . شو فیلسوفك یوقاروده یازدیغمز فلسفیاتی اول‌قدر سقامتی حاویدرکه توضیحنه اصلا احتیاج کوریلهمز . بونکله برابر مذهبنه تعلق ایتیان مسائل علیه‌جه ید طولی اصحابندن ایدی .

بك اچق کورینه‌یورکه قدمای فلاسفه محسوساته تعلق ایدن علومی قوهٔ مفکره‌لرینك تأثیرات عظیمه‌سی سایه‌سنده تجارب وبراهین ایله بر صورت عجیبه‌ده حل

وتوضیح ایدرك اختراعات غریبه‌جه اقتدارلرینی محیر عقول اوله‌جق درجه‌ده عالی کوسترمیورلر . لکن واحد مطلق ومعبود بالحق حضرتلرینك کمال تقدس وتنزهلرینی افکار متواردەلرندن . نشئت ایدن ازدحامات قضایا وغلبهٔ تشویشات مزایا ارامسنده حد شرعیه تقریب ایدەمیوب « خالق علی الاطلاق » دیه‌جك یرده توقیف شرعیدن بعید بر طاقم اسما وصفات استعمالیله کیمسی « طبیعت » ، کیمسی « مبدأ روحی » ، کیمسی « عاقل » و کیمسی « عقل » دیه‌رك شان الهیه نسبت قبول ایتیان تعبیرات ایرادینه جسارت ایتمکلری اعتقادجه حدود شرعیه‌یی تجاوزله اجرام سماویه ومشاهیر انسانیه کبی شیلره بر صفت قدسیت ومعبودیت اعطا ایتمکلرینی موجب اولەیور . بو مقوله‌لر کمالات و اوصافلرینی سقامت واضحه ایله برباد ایتمشلردر .

ادیان مادەسی امور دقیقهٔ معنویه‌دندر . هر بر هیئت اجتماعیه‌ده اذهانه من القدیم یرلشمش اولان اعتقادات دینیه عقوللك حدت وفکرلرك وسعتیله قابل تقدیس وتمییز اولمدیغندن بر صاحب شریعتك من طرف الله نوع انسانه وقوعبولمش اولان تبلیغات قدسیه‌لرینه تباع ایتمکسزین عقلیه‌دائر شیلرجه عقله مراجعتله افکار

استعمالی اذهانده هرنقدر حدت اولورایسه اولسون ندرجه‌لره‌قدر خطیئاته شهراه اوله‌جغی شو فصلده یازمقده اولدیغمز فلسفیات حکمادن پك اچق نمایان اولور .

امیدوقلیس ارض ایله شمس بینده اولان علایقدن بحث صره‌سنده دیرکه

« اوزرنده ساکن اولدیغمز کرهٔ ارض شمسك اطرافنده یکرمی درت ساعت مدتده دور ایدر . شمس ارضه حرارت کوندردیکندن طپراغنده خصب حاصل اولمشدر » . فیلسوف مزبورك بو کشفی متأخرینك کشفیاتنه موافقدر .

امیدوقلیس یه دیرکه « شمس بر بیوك قطعهٔ ناریه وسما بلاوره مشابه بر ماده‌دن مصنوعدر . قرمبسوطه تمهید اولنمش . جرمی کبیر بر دائرهٔ مسطحه‌در »

امیدوقلیس نباتاتدن بحث صره‌سنده نباتاتك ایکی جنسدن عبارت اولدیغنی سویلش اولدیغی حالده جیعیسی ایکی جنسك بینی جامع اولمسنه ذهابه خطا ایلش ونباتاتده بعض مرتبه قوهٔ حسیه بولندیغنه وامراض نباتیه امراض حیوانیه کبی اولوب امراض مرقومه قوهٔ افرازیه‌نك اختلافندن نشئت ایده‌جکنه ده ذاهب اولمشدر .

حکیم مزبورك کافهٔ تألیفاتی مؤلفات شعریه در . بونلردن بعضیسی نکت واغانی بی حاوی در . بر قصیده تاریخیه سیده واردر . اشعارینك بین الحکما الك مقبولی حکمته متعلق مباحثی شامل ایکی قصیده اولوب بریسی طبیعتدن ودیکری مطهراتدن باحثدر . قصیده لرنده عبادت وسحر ودیجه اولان کندی عقایدینی درج ایتمشدر . مذکور ایکی قصیده نك چوغی مفقود وطبیعته متعلق اولان بر قطعه سی موجود اولغله قطعهٔ مذکوره نسق تألیفنك هپسنی کوسترمك طرزده در . ذکر اولنان قطعهٔ موجوده اوچ کتابدن مؤلف اولوب برنجیسی احوال معرفت بشریه دن ، ایکنجیسی صورت اجالیه ده عالمدن وعالمی ایجاده متعلق اعتبار ایلدیکی قوتلرله او قوتلردن مرکب عناصردن وامور طبیعیه ایله نباتاتدن بحث ایدر . اوچنجیسی الهه لری ایله امور الهیه ونفسیه دن واحوال نفسیه نك استقبالدن باحثدر .

امیدوقلیس اشعارنده اومیروس کبی جمادات واشباحی انطاق مثللو مضامین التزام ایدرك هر بر شی ایچون الوهیته قابل بر صورت کوسترمش ومعانی بی اکلاشیله میه جق رموز ایله اخفا ایتمشدر . ارسطو بوکا اومیروسك

روحی اطلاق ایده‌یور . امیدوقلیسك اشعار موجوده‌سی (۱۸۳۸) سنهٔ میلادیه‌سنده امستردامده طبع اولنوب اوزرینه حاشیه‌لرده تعلیق ایدلمشدر .

اودوقسوس — یونان فلاسفهٔ طبیعیه‌سندن اولوب کندوس جزیره‌سنده ق . ه (۱۰۳۱) سنه‌سی تولد و (۹۷۸) ده فوت اولمشدر .

ارخیتاس و افلاطوندن تدرس و مصره سیاحتله یه کندوسه عودت و (۹۸۱) تاریخنده برمدرسه انشا ایدرك برده رصدخانه یاپدردی .

اثاردن اکلاشیلیورکه کافهٔ علومی استحصال ایتمش وفقط هندسه وهیئتجه بالخاصه کسب براعت ایلمشدر . شیشرون بوکا (سیدالمنجمین) اطلاق ایده‌یور .

اودوقسوس فلکیاته متعلق اولان نظامنده ارضی حرکات سماویه‌نك جمله‌سنه برمرکز غیر متحرك اعتبار ایدرك شمس وقمر وسیارات خمسك حرکاتی مرکز واحده منسوب اولان افلاکك حرکاتندن ناشی اولدیغنه وهپسنك حرکتلری حرکت واحده‌دن عبارت بولندیغنه وشمس وقمر ایچون اوچ وسائر سیاراتك هر بریسی ایچون درت فلك اولوب سیاراتك هر بری سماواتدن

اکا تعلق ایدن قسمده کندی نفسیله قائم و جمله‌سی افلاك متحرکه ایله محاط ایدوکنه وقطر شمس قطر قمرك طقوز قاتی اولدیغنه ذاهبدر .

سنهٔ شمسیه‌یی یونان بلادنده الك ابتدا (۳۶۵) کون وربع یوم اعتبار ایدن وفن موسیقیده اهتزاز اوتارك سرعتندن اصوات عدديه نك اسبابنه معرفت استحصال ایلیان ، علم حسابده نسبتك کندوسندن مقدم معروف اوچ نوعنه بشقه‌جه انواع ثلثه زیاده ایتمش اولان اودوقسوسدر .

حکیم مزبورك برطاقم تألیفاتی اولوب « دور » و « ظواهر » و « مرآت » عنوانلریله مشهور کتابلر اللردن معدوددر . لکن کتب مذکوره‌نك اکثرمندرجاتی غائب اولوب یالکز ابرخسك کتابنده مندرج اولان قطعه‌لری قالمشدر .

ارسطاطالیس (ارسطو) — ماکدونیا حکمداری امنتاسك صدیق طبیب مشهور نیقوماخسك اوغلیدر . قدمای فلاسفه‌نك بیوکی ومشائیون دیو معروف اولان حکمانك رئیسی اولوب تعالیم منطقیه‌یی الك اول وضع وقوه‌دن فعله اخراج ایدن ارسطو اولدیغی ایچون معلم اول دیو کسب اشتهار ایلدی . مسقط رأسی مستعمرات

یونانیه‌دن وماکدونیا ملحقاتندن ستریمون نهری منصبنك قربنده واقع ستاجیرا شهری وتاریخ تولدی ق.ه(۱۰۰۶) سنه‌سی در . (۹٤٤) سنه‌سنده اوبی جزیره‌سندن خلکیس شهرنده وفات ایتمشدر .

اسیای صغری بلادندن اترنوس شهرنده برمدت تعلم علوم ایدرك اون یدی یاشنه بالغ اولدقده اتنه‌یه عزیمت واوراده افلاطوندن اخذ حکمت ایلدی . افلاطون شاگردلری ایچنده جله‌دن زیاده ارسطویی سور ایدی .

حکمدار ذوفسطالیس اوغلی بیثاغورس ایچون بربیت حکمت اتخاذ ایله بیت مذکور ایچنده بیثاغورسه تعلیم علوم ایتسنی افلاطونه امر ایتمشیدی . بیثاغورس ایسه بغایت بطیئ الذهن وقلیل الفهم اولوب ارسطو بالعکس ذکاوت خارق العاده ایله موصوف، سریع الادراك بر چوجق ایدی . افلاطون کمال دقتله بیثاغورسه اداب وحکمتی تعلیم ایتدکجه تعلیماتی بیثاغورسك برقولاغندن کیرسه برقولاغندن چیقارایدی . وارسطو اوتعالیمی تمامی تمامنه حافظه‌سنده نقش ایدرایدی . بیرام کونی بیت مذکور تذهیبات ایله تزیین وبیثاغورسه البسهٔ فاخره الیاس ایدیلدکدن صکره حکمدار واهالیٔ مملکت حاضر اولدقلری

حالده بیثاغورس امتحان ایدلدکده هیچ برسؤاله جواب ویرهمدی. افلاطون موجود شاگردلرهباقهرق «ایچیکزده بیثاغورسه نیابتله شوسؤاللره جواب ویرهجك وارمیدر» سویلمکله ارسطو یرندن قالقوب بیثاغورس ایچون اتخاذ اولنمش اولان مجلس شرفه صعود وافلاطونك ایراد ایلدیکی اسئلهنك کافهسنه جواب اعطا ایلدی. افلاطون بوندن صکره حکمدار مشارالیهه خطاباً «مجلس شرفده ارسطونك میدانه قویدیغی حکمت اوغلکزه کمال دقتله اوقوتدیغم درسلردن استفاده ایلدیکی شیلردر. رزق وحرمان بنم المده دکلدر.» سویلدی.

بوندن صکره افلاطون ارسطونك ذکاوتنه غبطه ایدرك اقتداری تعلق ایتدیکی درجهیه قدر تعلیمنده اعتنا ایتمشدر. افلاطونك ارسطویه تعلیمی مدتی یکرمی سنهدن زیادهدر. ارسطویه تعظیمی فوق العاده ایدی. بریسی حضورنده مباحث علومدن بربحثه دائر سوز اچسه «طور عقل حاضر اولسونده صکره سویله» دیر وارسطو کلدکده «شمدی سوزیکی سویله باقهلم» سویلر ایدی. تلامیذك جملهسی ارسطونك قریحهسنه «خریق العاده» نظریله باقارلر وحتی بعضیلری رأینی افلاطونك رأینه بیله ترجیح ایدرلر ایدی.

ارسطو افلاطونك بلدیکی علوم و معارفك کافه‌سنی اخذ ایتمش وانك یئشه‌مدیکی برطاقم مسائلك ادراکنده موفق اولمشدر . بعض مسائلده افلاطونك رأینه مخالفت کوسترمکندن « بن هم افلاطونی، همده حقی سورم. فقط حقه محبت افلاطونه محبتدن اولادر» دیر ایدی.

افلاطونك وفاتنده معلمکجه انك خلفی اولمغه حق صریحی معلوم ایکن کندوسنی انتخاب ایتمدکارندن اتنه‌یی ترك ومیسیایه عزیمتله اترنی حکمداری هرمیاسك یانه نزول ایدرك حکمدار مشار الیهك همشیره‌سی پیثیاس ایله ازدواج ایلدی. صکره میتینه شهرینه کیدرك لسبوس جزیره‌سنده اقامت ایتمشدر.

قبل الهجره (۹۶۵) سنه‌سنده ماکدونیا حکمداری فلیپ مکتوب مخصوص ایله کندوسنی جلب واوغلی اسکندره معلم تعیین ایتدی. فلیپ ارسطویه یازدیغی مکتوبده « بن اوغلمك ولادتیله کندمی تهنیه ایتم. سنك کبی برذاتك زماننده تولد ایتدیکی ایچون تهنیه ایدرم» دیو یازمشدر. اسکندر اوتاریخده اون اوچ یاشنده ایدی.

ارسطو سفرلرده اسکندرله برابر کزوب سیاحت ایتمش و (۹۵۷) تاریخنده اتنه یه عودتله قرب شهرده واقع لیسیوم نام

نزهتگاهده برمدرسه انشاسیله تعلیم فلسفیاته دوام ایلشدر. وقت زوالدن اول اصدقاسنه خصوصی درسلر اوقودر، اقشامه یاقن جم غفیره عمومی درسلر تدریس ایدر ایدی. ایاق اوزری یورر اولدیغی حالده تدریس ایلدیکندن مدرسهٔ مذکور «مشائیین» مدرسه‌سی تسمیه ایدلدی.

ارسطو اول اثناده طبیعیات وماوراء طبیعیات ایله ریاضیات فنلرینه دائر اولان کتابلربنی میدانه قودی.

وفاتنده اتنه اهالیسی کندوسی ایچون برمزار یاپوب سائر مبعودلری کبی ارسطونك مزارینه قرابین تقریب ایلدیلر.

حکیم مشارالیهك تألیفاتی پك چوق ایدی. بونلرك اکثری فروع وادابه متعلقدر. قسم اعظمی دست روزکارده تلف اولدی.

تألیفاتنك باشلرجه‌لری بونلردر.

ارغانون یاخود منطق، شعر، فصاحت، ادب، سیاحت فنلرینی حاوی کتاب. تاریخ حیوانات، علم الطبیعه، فلسفهٔ عقلیه، علم النفس، علم الفلك.

ریاضیات، علم توفیر، تاریخ فنلرینی شامل اولان کتابلری وتحریراتی، بولیسیای عنوانیله معروف ودول

قدیمه‌نك (۱۵۸) عدد مادهٔ نظامیه‌لرینی محتوی کتابی ایادیٔ روزکارده ضایع اولمشدر.

مملکت حیوانیه‌یی الك اول اقسامه تقسیم وقدماجه مجهول اولان حیواناتك اجناس کثیره‌سنی توصیف ایدن ودمك صورت جریانني کشف ایلیان ارسطودر.

ارسطو فلسفه‌یی بریسی عملی، دیکری نظری اولمق اوزره ایکی قسمه تقسیم ایتمشدر. فلسفهٔ عملیه ترتیبات عقلیه‌یی حاوی قواعد ایله تعلم اولنان فلسفه‌در: علم منطق کبی. یاخود ترتیب معاشات وعادات ایچون حکم وامثالی افاده ایدن علمدر. حکمت سیاسیه شو قسمده داخلدر. فلسفهٔ نظریه حقائق خالصهٔ عقلیه ایله ظاهر اولان علومدر: علم الهیات وطبیعیات کبی.

حکیم مشارالیه دیرکه «اشیای طبیعیه‌نك اصولی اوچدر. بریسی عدم، دیکری ماده، اوچنجیسی صورتدر. ماده خلوی صورتنه سبقت ایدن شیدر: سریر هنوز اعمال اولنمزدن مقدم یعنی عادی اخشاب حالنده ایکن صکره‌دن تشکل ایده‌جك سریر صورتی قبل الاعمال میدانده موجود اولدیغی کبی. بونك عدم ترکیب اجسام ایچون براصل اولمسی لازم کلمز. بلکه ایجادی اصل خارجی اولمق لازم کلور. شو ایجاد اواصلی تغییر ایچون

دوام ایدرکه ماده برحالتدن فی الاصل موصوف اولدیغی دیکر برحالته انتقال ایدر: سریری ترکیب وتشکیل ایدن الواح کبی. زیرا الواح سریر دکل ایکن عملیات ایله سریر اولور.

ارسطو ماده یی بریسی سلبی، دیکری ایجابی اولمق اوزره یکدیکرینه اویمیان ایکی تعریف ایله تعریف ایتمشدر. ماده یی تعریف سلبیده دیرکه «ماده برشی درکه اوشیئك نه جوهری، نه جسمی، نه عرضی، نده اکا عارض اولان امورك بشقه برنوعیدر. بوتقدیرجه خشبك ماده سی جسم، صورت، رنك، کثافت، صلابت، یبس، رطوبت، رائحه کبی شیلر اولدیغی مثلاوخشبده کی اعراضك غیریده دکلدر».

کذلك ارسطو ایکنجی حد(تعریف) ایجابیده دیرکه «بوده اولکی کبی قناعت ویریجی دکلدر. حاصل کلام ماده ترکیب اشیانك هم مبدئی، همده تغییرتك منتهاسی در».

لکن ماده نه معقوله شی در. واشیاجه حسب الخلقه اندن ترکب ایتمش دیدیکی اشیانك اصل اولی نه دن عبارتدر. شوتعریف وافاده لردن اکلاشلمز.

فیلسوف مشار الیه صورت حقنده دیرکه «جسم

طبیعینك حدوثی ایچون مادهٔ اولیه‌نك خلافندن بر اصل ثانی لازم‌کاور. صورت دینلان شی‌اشبو اصل ثانیدر.» بعضیلری بونك معناسی «اجزای اصلیه‌نك ترتیبی‌در» دیو افادهٔ مذکوره‌یی تأویل ایلدیلر. بعضیلریده «ارسطونك بوندن مقصدی امتیاز تام ایله ماده‌دن ممتاز اولان هیولای جوهریه‌در. زیرا بزبغدایی اوکوده‌جك اولسه‌ق یکی برصورت جوهریه حاصل اولورکه بوصورت بغدایك اون حالنه تحول ایتمیدر. واونی صو ایله قارشدروب یوغوردیغمز حالده بشقه بر صورت جوهریه‌یه تحول ایدرکه بوده خمیر حالنه کرمیدر. شوخمیرده پشورلسه ینه دیکر برصورته تحول ایدرکه اوده اتمکدر» دیدیلر.

ارسطو دیرکه «کرهٔ ارضك اجرامی عناصر اربعه (تراب، ما، هوا، نار) دن مرکبدر. تراب ایله ما برر عنصر ثقیلدر. زیرا هروقت مرکزه سقوط اوزره‌درلر. هوا ایله نار انلرکبی اولمیوب خفیف درلر. ممکن اولدیغی مرتبه مرکزدن تباعد ایدرلر».

فیلسوف مشارالیه شودرت عنصره برشنجی عنصر دخی زیاده ایدرك اجرام سماویه نکده اندن ترکب ایتدیکنه قائل اولمش وهوانك اوستنده، قرده‌کی جزء مقعرك اعلاسنده ناردن برکره اولوب التهابات ناریه‌نك هپسی

او کره یه کیدرك نهرلرك بحره دوکلمسی کبی اکا دوکلدکاری زعمنده بولنمشدر .

کذلك ارسطو « ماده الی غیر النهایه قسمتی قبول ایدر . کون ممتلیدر انك ایچون فراغ یوقدر . عالم باقیدر زائل اولمز . شمس دوراننده کوردیکمز حالت اوزره مستمردر . اجیالده اولان تناسل ایچون ابتدا یوقدر » زعمنده اولوب « اول انسان ثابت اولسه باباسز و اناسز اولق لازم کلور . بو ایسه محالدر » دیر ایدی . وسائر اجناس و انواع حقنده دخی بو زعمده بولنور ایدی .

بو حکملر ارسطوده کی حاکم عقلك ویردیکی حکملردر . حالبوکه اشیادن بر شیئك ، یا افعالدن بر فعلك جودت و ردائتی اوزرینه حاکم عقلك ویردیکی حکملرده اول قدر خطا بولنورکه حد و حسابه کلز . او حاکم عقلك صاحبی استر افلاطون اولسون استر ایسه ارسطو .

معلومدرکه قوهٔ حاکمهٔ عقلیه افراد بشرده تفاوت اوزره در . شو تفاوتك نه درلو وسائط ایله تقویه سنه چالشلسه هیچ برکسه ده رتبهٔ کماله وارمسی ممکن اوله مز . هرکسك حائز اولدیغی قوهٔ متعقله مادونه نسبتله پارلاق ومافوقنه نسبتله مظلمدر . انسان کندوسنه اصابت ایدن ضرر و خطالره دقت ایتسه چوغنك مصادر

مستقله‌سی ـ افعال و اشیانك جودت و ردائتی تمییزه مقتدر اولمقسزین ـ حاکم عقللك ویردیکی فاسد حکملر اولدیغنی اکلارز .

ارسطونك انسان حقنده‌کی ذهابیده عقلنك ویرمش اولدیغی فاسد حکملردن معدوددر . زیرا انسان ایچون اول بوقدر دیور . یا انسان زدن ظهور ایتدی؟ بونی کوسترمیور .

مقولات عشرك قائلی دخی ارسطودر .

« محو جهتله اشیانك اسرعی ندر » دیوارسطودن صورلدقده « معارف وفعل جمیل ایله انك شکریدر » و « امال ندر » دنیلدکده « اویخوده اولانك کوردیکی هوس » جوابنی ویردی .

فقرات آتیه ارسطونك سوزلرندندر

اطفاله اوچ شی لازمدر . بریسی اشیاء عقل، ایکنجیسی ریاضت، اوچنجیسی تلمذ .

علوم عزتده زینت، شدتده ملجأدر . تربیهٔ اطفالك الك کوزلی کندولرینه بابالرندن الدقلری عطایادن اعلادر . زیرا بابالر اولاده اعاشه‌یی موجب عطایادن بشقه برشی ویرمزلر . لکن مربیلر کندولرینی سعید اولانلرك مسلکلرنده بولندره‌جق شیلری انلره اوکردرلر .

انسانك بر طاقمی جمع امواله حرص ایله اویله انهماك کوستره یورلرکه کویا اولمیه جکلردر . بر طاقیده اویله اسراف ایده یورلرکه کویا یارین اوله جکلردر .

« اصدقامزله نصل معامله ده بولنه لم » دیو ارسطودن صورلدقده « انلرك معامله سی کبی » جوابنی ویردی .

« نفسلرمز نه ایچون جاله میل ایده یور » دینلدکده « شو سؤال اعمای مادرزادك سؤالی کبی در » سویلدی .

بعض روایاته نظراً ارسطو اوریب دکزنده کی جزر ومدك سببنی بیلمکه چالشمش ایسه ده بوله مدیغندن شدت غیظی سبب موتی اولمش ایمش . بعضیلریده قولنج علتندن فوت اولدیغنی بیان ایده یورلر .

ارستیب ـ مسقط رأسی برقه بلادندن قیروان شهری و تاریخ تولدی ق . ه (١٠٠٤) سنه سی در .

سقراطك حسن صیتنی ایشتدیکندن وطنی ترك ایله اتنه یه کیدرك اوراده توطن و سقراطدن تعلم ایدرك شاکردلرینك اعیانندن معدود اولمشدر . قیروانه منسوب اولان فلسفهٔ قیروانیه نك موجدیدر .

ارستیب ذکی ، فطین ، سریع الجواب ، سوزنده بلیغ ایدی . فقط سفیه طبیعت وملوك واکابره تملقله مألوف اولوب انلری کولدیره جك سوزلرله کولدرر وبو وسیله

ایله جرمنفعت ایدر ایدی . هیچ بر شیدن مکدر اولمز ایدی . یانده هر شی مساوی ایدی . بریسی کندوسنه بر فضالتده بولنمسه شو فنالغی لطیفه‌کبی تلقی ایدر ایدی . هیچ برکسه ایله اراسنده منافسه وقوعبولمامشدر . هم عسرده، همده یسرده لذت واردر دیه‌رك افتخار ایدر ایدی .

ارستیب افلاطون ایله همعصر ایدی . افلاطون کندوسنه « ارستیب ! سنك کبی یانده خرسزلرك ثبابیله پادشاهلرك خلعتلری مساوی کمسه وارمیدر » دیرایدی .

سرقوسه حکمداری دیونیسیوس ارستیبی سور ایدی . برکون حکمدار مشارالیه برمعامله‌دن حدتلنوب مجلسنده مجتمع اولانلرك حضورلرنده ارستیبك یوزینه توکوردی . ارستیب بو معامله‌دن اصلا متأثر اولمیوب کوله‌رك «صیاد صیدك مشقتنه تحمل ایدر . حتی بالق صیدی ایچون دکزك صولریله بیله البسه‌سی ایصلانیر . بر بیوك بالق صید ایتمك ایچون بر حکمدارك اویله معامله‌سندن انسان مکدرمی اولور » دیمشدر .

دیوژن عادتی اوزره برکون حشیش یقار ایدی . شو صره‌ده ارستیب یاندن کچمکله دیوژن ارستیبه « بو کبی حشیش ایله قناعت سنك ایچون ممکن اولسه ایدی .

ملوكك يانلرينه كتمز ايدك » ديدكده ارسطيب «سنده حكمدارلرك مجلسلرنده كى لذتى بيلسه ايدك بو حشيشلرى مكروه كورر ايدك» سويلمشدر .

بركون ارسطيب برمحلدن كچركن بر طاقم اشخاص كندوسنى سب و ذم ايلديلر . ارسطيب انلرك سوزلرينه قولاق ويرميوب يولنه دوام ايلدى . اشخاص مرقومه نك بريسى كندوسنه «نه ايچون كيده يورسن يا قبيح» ديدكده ارسطيب « سن سوكمكه قادر بركسه سن . بن سنك سوزلرك ايشتمكدن مستغنى يم» جوابنى ويرمشدر .

ارسطيب « انسانك شدت فقر ايله متصف اولمسى جهل ايله متصف اولمسندن خيرلودر . زيرا فقير نقوددن جاهل ايسه انسانيتدن محرومدر » ديرايدى .

ارسطيب بركنجك كسه نك يوزكج بيلكله مفتخر اولديغنى كوردكده اكا « برصنعتله افتخار ايده يورسن كه اوصنعتده دكز كوپكى بيله سندن مهارتليدر » سويلمشدر .

ارسطيبك تأسيس ايتمش اولديغى قيروانيه فلسفه سنه منسوب فلاسفه علوم ادبيه ايله بر مقدار علم منطقدن بشقه برشى ايله توغل ايتمزلر ايدى . بونلر علم طبيعتك معرفتى ممكن اولميه جغنى ادعاسنده ايديلر .

فلاسفهٔ قيروانيه ديرلر ايدى كه « نفسك انتعاش

ایلدیکی لذت حقیقیه یه انسان ایچون احتیاج طبیعی در. نفسه تعلق ایدن حرکت ایکیدر. بریسی بر لطیفه درکه انسان انکله لذتیاب و دیکری بر عنیفه درکه انکله مؤلم اولور. فضائلدن غرض سعادت ابدیه نك غیریدر. زیرا عملدن غرض نعیم مخصوص اولوب سعادت ابدیه ایسه لذات و شهواتك تمامیله اجتماعیدر».

فلاسفهٔ مرقومه جسمك لذتلری نفسك لذتلرندن اقوی اولدیغنه ذاهب ایدیلر. عقولی لذتلندره جك شیلردن زیاده جسمانی لذتلندره جك شیلره اعتنا ایدرلر ایدی. وهر بر لذت والمه حاسیاتی مصدر عد ایتزلر ایدی.

فلاسفهٔ مزبوره «اشیا بذاتها حسن وقبح وصلاح وفساد ایله موصوف اوله مز. انجق بلادك عوائد وقوانینی ایله موصوف اولورلر. حکیمه لازم اولان حال عوائد وقوانین بلادی محافظه ایتمسیدر. وکذلك حکیمه لایق اولان شی هیچ برکسه یه تعرض ایتیوب عمومك منافعنی موجب شیلری هر کسه تعلیم ایلکدر». دیرلردی.

انتسثینس — اثنه فلاسفه سندن اولوب کینوسه مدرسه سنك مؤسسی در. ق.م (۱۰۰۲) سنه سنده تولد

ایتمش وابتدا اغز خیامدن، بعده سقراطدن تلمذ ایلمشدر. هر کسك حاسیات وطنیه سی میل طبیعیسنه ملایم وفضیلت مصدر خیر اولدیغنه وامور خارجیه ایله مبالاتی اولمیان انسان کمالات الهیه یه مشابه برکماله واصل اولهجغنه ذاهب ایدی.

« بزه لازم اولان شیلرجه اقتصار ومدنیتده رغبتك سوق ایتدیکی شیلرجه احتقار کوسترمك واجبدر » دیر ایدی.

شو ذات تألیفات عدیده میدانه قومش وشوتألیفات ایله « انسانه هیچ برشی فائده ویرمز. انسانه لایق اولان شیاز تعلم ایتمکدر. علوم ایچون موضوع اولان حدود ضبط اولنه مز » رأینده بولنوب بو رأیی ایضاح ایتمك استمشدر.

فیلسوف مشار الیه حق تعالی حضرتلری محسوساتدن هیچ بر شیئه تشبیه قبول ایتیوب تمثیلی ممکن اولمیغنی و هر شیدن زیاده عبادته الیق ایدوکنی اعتقاد وبو یولده تعلیماته دوام ایدرایدی که مذهبنه منسوب اولان تعالیمك الك صحیحی بودر.

تألیفاتندن چوق شیلر ضایع اولمغله میدانده از بر

شی باقی و بوده معاصری بولنان فلاسفه حقنده طعن شدید ایله مملودر .

فیلسوف مشارالیه قوهٔ عزم ایله مشتهر و تزیینات ثیاب و سائره ایله غیر مفتخر ایدی . اوزرنده کی عبانك هرطرفی یرتق ایدی .

اتنه اولرك وطنریله مفتخر اولدقلرینی ایشیدکده استهزا ایدرك « بو افتخارده هوام ایله مشارکدرلر » سویلدی .

اقوال اتیه فیلسوف مشارالیهك سوزلرندندر .

انسان ایچون شری اونوتمقدن منفعتلی علم اولهمز .

دشمنلره اکرام لازمدر . زیرا عیوبی الك اول کشف و افشا ایدن انلردر . بناءً علیه انسانی استقامته جل و معایبدن رجوعه امله ایتمکده اعدا احبابدن زیاده منفعت ویریجیدرلر .

صاقنوب احتیاطه رعایتده قصوراتمیك ، احتیاط بر متین سوردرکه یقلمسی ممکن اولهمز .

عاقله لازمدرکه حکمتدن بشقه هربرشیئی دشمنه تمنی ایده .

ایقور — یونان حکماسنك مشهورلرندن اولوب ساموس (سیسام) جزیره سنده ق . ه (۹٦۰) سنه سنده تولد

و(۸۹۲)ده وفات ایتمشدر. بابامی برمدرسه‌ده معلم ایدی. سن صباوتی کچیردکدن صکره فلسفه تعلم و(۱۸) یاشنه واردقده اتنه‌یه عزیمتله پادفلیوسدن تلمذ ایلدی. صکره قلوفونده بولنان اهلنك یانه عودتله بش سنه مدت سیاحت و صکره اتنه‌ده توطن ایتمشدر. اورادہ برحکمت مدرسه‌سی بالانشا تدریس ایله مشتهر وطلبه‌سی متکثر اولدی.

فلسفیاتنده‌دیرکه

« انسان کاملك غایتی سعادت عقلیه‌یه وصولیدر. سعادت عقلیه‌یه تصرفات وماکل ومشاربده وعفتده اعتدالدن بشقه برشیله وصول ممکن اولهمز. بوسعادت قلبك راحت تامه‌سندن وجمیع قوانك حرکات تامه‌سندن و حرکات عقلیه‌سنك موازنه‌سندن عبارتدر.

ایقورك تألیفاتی (۳۰۰) کتاب اولدیغی حالده اکثری ایادیٔ انقلابده تلف اولدی. برمقداری محفوظ قالمش و (۱۸۱۸) سنهٔ میلادیه‌سنده لیپسیقده طبع اولنمشدر.

فیلسوف مشار الیه دیرکه

« حکمت قوهٔ تمییزیه ایله سعادته واصل و اعظم سعادت راحت والامدن تمامیله خلاص اولمقدر.

محسوساتجه مقبول ومکروه مساوی اولوب ایکیسی بینده‌کی فرق یالکز نتیجه‌ده معلوم اولور . نتیجه‌لر ظهوره ایلدکده عقل مقبول‌ومکروهك بینی تفریق ایدر » .

« فضیلت انسانی سعادته یتشمکه ارشاد ایدن حکمت وحذاقتك نتیجهٔ خالصه‌سیدر . بوده انجق محبت، سلامت، اعتدال، صبر، امساك ایله اولور . حقوق بشریه یاخود حقوق طبیعیه اعمال افرادیه‌نك موانعدن بشقه برشی دکلدر . او حقوقدن هیئت اجتماعیه مستغنی اوله‌مز . صالح اولان شی بزی صواب ایتملکه حمل ایدن شیدر . انسانك قائم اولدیغی سعادت که کوکل راحتی‌در بو راحتك علی الدوام شهوتك جریانندن اضطراب اوزره بولنمسی طبیعی‌در » .

ایقور فلسفه‌تنی اقسام ثلثهٔ قانونیه‌وطبیعیه وادبیه یه تقسیم ایدوب دیرکه

« قسم قانونی انکله حکم قائم اولان شی‌در . انسان شوقسم ایچون یکانلغی قبول ایده‌میه‌جك صورتله بر قاعده تعیم ایده‌بیلور . شوقاعده ایسه حواس ایله اثبات ایده‌بیله‌جکمز هرشیئ حقیقی اعتبار ایتمکدن و نظرك، قولاغك، ذوقك، برونك، الرك حس ایده‌جکی شیلرجه شهادتلری نوجهله وقوعبولور ایسه اوشهادتله اوشیلره حکم ایتمکدن عبارتدر » .

اپیقور افکار عمومیه وسائر امور عقلیه حقنده‌در که « افکار عمومیه وسائر امور عقلیه‌دن طولایی حس داخلی‌یه مراجعت اولنور . زیرا معانینك اك اینجه اولانلری و معرفت ورأیلرك جمله‌سی حس داخلیدن صدور ایدرلر . بسیط، ممتزج، صحیح، فاسد علی العموم حقایقك کولکه‌لری واشباحك صورتلری وسونمش اولان افکاره متعلق تأثیراتك تذکری هیچ بروقت حس داخلی‌دن زائل اولمز . بومقوله افکار بشریه‌یه (معارف سابقه) یاخود (ذهنده مقدمات) دینلور » .

اپیقورك زعمنه کوره نفسك حقیقت و ماده‌سی بوندن عبارتدرکه بو عنصر حسی موجود اولمسه نفسك دخی موجود اولمامسی لازم کلور .

فلاسفه‌نك مشاهیرندن چوغی اپیقورك تعالیمنه رغبت وصورتنی قدحلره وخاتمره رسم ایتمش وتعالیمی فلسطین بلادینه قدر سرایته یهود طائفه‌لرندن صدوقیلر اپیقورك وضع ایلدیکی قواعدك اخصنی اتخاذ ایتمشلردی .

اپیقوره منسوب فلاسفه جناب حقك عنایتنی ونفسك خلودینی، وجود ارواحی انکار ایدرلر .

فیلسوف مزبور فلسفه‌جه حواسه اختصاص ایدن اشیادن وبعده لذات وانفعالات نفسانیه‌دن بحث ایتدکدن

صکره الفاظ و کلمات ایچون بر طاقم قوانین وضع ایلمشدر که بو قوانین علم منطقه مغایردر .

حاصل کلام ایقور عالمك تدبیرینی تصادفه حمل ایله شرایعی عقل بشرینك اختراعاتی اولمق اوزره اعتبار و الهیاتی طبیعتك مادونده عد ایله الوهیتی انکار ایتمشدر .

دیوژن ـ مشاهیر فلاسفه‌دندر . ولادتی سینوب شهرنده و قبل الهجره (۱۰۲۱) سنه‌سنده‌در . (۹۳۶) ده فوت اولمشدر «کلبی» لقبی ایله ملقب ایدی . باباسی ایزیوس نامنده بر صراف اولوب ایکیسی برلکده مسکوکات اجنبیه‌یی تقلید ایدرکن طوتیلوب پدری مؤبداً حبس ایدلمش و کندوسی اتنه‌یه قاچمشیدی .

اتنه‌یه وصولنده فلاسفه‌دن انتشینسك یانه کتمش و انتشینس ایسه شاکرد قبول ایتمامکی جزم ایتدیکندن دیوژنی طرد و عصا ایله ضرب ایتمش اولدیغی حالده دیوژن یاندن ایرلیوب و باشنی صاللایوب دیاق یدکجه « استدیکك قدر اور . اولدیکجه کتمه‌جکم . اویله عصا ایله دوکلکدن قورقار و قوغمقله کیدر طاقم دکلم » سویلمش و ثبات ایله کندوسنی انتشینسه شاکردلکه قبول ایتدرمشدر . لکن ذاتاً اقوات یومیه‌سنی اداره‌دن

عاجز و مضطرب اولوب وطنندن فراری اولمسی جهتیله کمسه کندوسنه اعانه‌ده ایتمدیکندن پریشانیٔ حاله کرفتار اولدی .

برکون ضرورتنك تأثیریله دوشونوب طورر کن بولندیغی محلده برفاره‌نك کیدرك بردلیکه کیردیکنی کوردیکندن کیجه‌یی و نه‌یه‌جکنی دوشنمکسزین فاره‌نك کلوب کچمسندن متسلی اولمغله اندن صکره معیشت قیدینی برطرف ایدرك برعصا، برخرج، برقدحدن بشقه النده هرنه وار ایسه ترك ایدی ویردی . نه‌مسکن، نه‌ده مأواسی وار ایدی . برکون بردوستندن کندوسیچون برحجره تدارکنی رجا ایدرك جواب اله‌مدیغندن برکوپ تدارکیله انی کندوسنه مسکن اتخاذ ایتدی . نره‌یه کیدر ایسه کوپی برابر کوتورر ایدی . هروقت یالین ایاق کزر ایدی . یریوزی قار ایله مستور اولدیغی وقتلرده بیله ایاق قابی کیمز ایدی . چیك ایت یمکه نفسنی الشدرمق ایچون چوق چالشدی . لکن آلشه‌مدی .

یاز موسملرنده، حرارتك شدتی تحمل اولنه‌میه‌جق درجه‌یه واردیغی وقتلرده صیجاق قوملر اوزرنده یوارلانور وقیش موسملرنده اورطه‌لغی قار قابلامشیکن قارله مستور مرمرلر اوزرینه جسدینی یناشدروب طورر

ایدی . بویله یاپمقدن مرادی صغوق و صیجاغك مشاقنه الشمق ایدی .

کوزینه هرکیم ایلشسه تحقیر و استهزا ایدر و افلاطون ایله شاکردلرینی طعامله برابر میوه اکل ایدنلری تبذیره نسبت ایلرایدی . خطیبلره «رعایانك کوله‌لری» ادقودمش ایدی . ذم و هجوندن کسه قورتیله‌مزایدی . هرنه محله راست کلور ایسه اوراده یر و ایچر و اویور ایدی .

« حکمانك، حکمانك حقیقتلرینی چوق دوشندم . انسان عقلیله سائر حیوانلره فائق اولور . لکن دیکر طرفدن کیمسنی فالجی، کیمسنی تعبیرجی، کیمسنی مال و منصب قازانمقله مشغول کوردکجه دیوانه‌لکجه هپسنی حیوانلردن اشاغی کوره‌یورم » درایدی .

برکون کزرکن برچوجغك الیله صو ایچدیکنی کورمکله « بن احمق ایمشم . چوجقلر بندن عقللی ایمشلرکه انلر قدحسز صو ایچمنك یولنی بیله‌یورلرده بن بیلیوب یانمده برقدح طاشیورم » دیه‌رك قدحنی خرجندن چقاروب قردی .

دیوژن برکون برمحلده جسده متعلق منفعتلی برماده‌دن بحث ایدرکن کاوب یکنر التفات ایتیورلر ایدی . اوماده‌یی براغوب ایرلامغه باشلادقده هرکس سرعتله یانه طوپلا-

توب نغماتنی دکلمکه باشلادیلر . دیوژن « منافع جدیه‌سی اولان سوزلری دکلمکدن نفرت ایدوبده فائده‌سز شیلری دکلیانلره باقیکز » دیو انلری توبیخ ایلدی .

خطیبلر حقنده « سوزلرینی سوسلیوب تحسین ایدوبده سوزلریله کندولری عمل ایتمیانلره باقیکز » سویلر ایدی .

ارباب ریاضتی لوم ایله « ایاقلرینك التنده‌نه‌اولدیغنی بیلمزکن کونشی ، آیی ، یلدزلری رصد ایدن بدلاره باقیکز » دیرایدی .

دیوژن برکون وقت‌ظهرده النه یانمش برشمعه الوب زقاقلرده کزر ایدی . صورنلره « شمعه ایله انسان ارایورم » جوابنی ویرر ایدی .

برکون برمحلده « ای انسانلر » دیو باغردقده خلق باشنه طوپلاندیغندن « بن انسان استیورم ، سزی استمیورم » دیه‌رك عصا ایله هپسنی طرد ایلدی .

دیوژن کلبیه فرقه‌سی فلاسفه‌سندن ایدی . فرقهٔ مذکوره‌یه منسوب اولنلر معیشتلرنده تشدید وصعوبت استعمال ایدرلر ومیوه وبقول مقوله‌سیله کیچنیرلر ایدی . بر اوزرینه یاتمقدن مشقته تصادف ایتزلر ایدی . « جناب حقه قریب اولانلر اقل الاحتیاج اولانلردر » دیرلرایدی .

اموال و صفات فاخره یی احتقار ایله مفتخر ایدیلر . هیچ برشیدن اوتانمزلر ایدی . هیچ برکیمسه یه حرمت ایتمزلر ایدی . هیچ برشیدن قورقمزلر ایدی .

دیوژنك فطانت و ذکاوتی، صفاء عقلی، قوت عزمی، شجاعتی پك عجایب ایدی . بولندیغی مجلسده اول درجه سوزلر سویلر ایدی که سوزلرینی ایشیدنلری حیران ایدر وتحقیر واستهزا ایتدیکی کیمسه بیله معامله سندن ممنون اولور ایدی .

بیوك اسکندر برکون قورنته شهرنده تفرج ایدرکن دیوژنی برمحلده کوشه قارشو اوطورمش وکوپنی یانده المش کوردکده ارالرنده وجه آتی اوزره مکالمه وقوع بولدی .

اسکندر ـ ای دیوژن بن بیوك اسکندرم

دیوژن ـ بنده برکوپکم

اسکندر ـ بندن قورقیورمی سن

دیوژن ـ سن ایی میسن فنامی

اسکندر ـ ایی

دیوژن ـ ایی اولاندن قورقیلورمی

اسکندر دیوژنك سوزندن پك ممنون اولوب فطانت وحسن افاده سندن متعجب اولدیغی حالده (دیوژنه خطاباً)

اسکندر ـ بن سنی چوق شیئه محتاج کوره‌یورم ٠ سنی کورمکله فرحلندیکم ایچون حقکده اعانه ایتمك ایسترم ٠ بندن نه ایسترسن ایسته

دیوژن ـ شمدی ضیای شمسه محتاجم اوکده طوروب شمسك ضیاسنه حائل اوله‌یورسن

دیمکله اسکندر دیوژنك زهدندن متعجب اولدیغی حالده

دیوژن ـ (سوزه دوام ایله) هانکی بریمز زنکینز ٠ عبا وخرج ایله قانع اولانمی ٠ یوقسه عظمت سلطنتی، وسعت مملکتی ایله قناعت ایتیوب توسیع حدود ایچون خطرلرك تهاجنه، کیجه وکوندوز سلطنتك شئون متمادیه‌سنه قارشو راحت یوزی کورمیان حکمدارمی زنکیندر

اسکندر ـ حکمدار اولمامش اولسه ایدم دیوژن اولمغی سور ایدم

اکزینادس اولادینی دیوژنه ویروب تعلیملرینی رجا ایتدیکندن دیوژن تعلیمده اعتنا ایدرك حتی منتخبات اشعارك هپسنی انره ازبر ایتدردی ٠ اولاد مرقومه ایچون برکتاب تألیف ایدرك انره خیلی فضائل اوکرتدکدن صکره معیشتجه قناعت واز شیله اکتفا ایتمکی هروقت توصیه ایدر واولاد مزبورنك اوزرلرنده

البسهٔ فاخره وکندی اوزرنده براسکی عبا اولدیغی حالده یالین ایاق اوله‌رق بعضاً برلکده کزرایدی .

دیوژن یونانیلرك دیانتزینی واصنامه عبادتلرینی هر وقت تقبیح ایله استهزا ایدر وفلکیات ایله اوغراشانلره اعتراض ایله یانده بریسی علم هیئت ونجومدن بحث ایتسه « کوکدن نوقت کلدك » دیرایدی .

فیلسوف مشارالیه برکون زقاقدن چکر ایکن برقپو اوزرنده « قبیح اولانلر بوقپودن ایچری کیرمیه‌جکدر » دیو یازیلی اولدیغنی کورمکله « خانه صاحبی هانکی قپودن کیره‌یور » دیمشدر .

افلاطون انسانی « تویسز برحیواندر » دیو تعریف ایتدیکنی ایشتدکده دیوژن برخروس الوب تویلرینی بولدقدن صکره مکتبه عزیمتله افلاطونك شاکردلرینه « استادکزك تعریف ایتدیکی انسان بودر » دیه‌رك تویسز خروسی کوسترمدی .

اقوال آتیه دیوژنك سوزلرندندر .

بطن آفت عمردر .

ترتیبی یولنده اولان کوزل سوز بال قسمی کبیدر .

عشق اهل بطالتك ایشیدر .

« نیقوله اولوم مؤلمدر » دیو دیوژندن سؤال ایلدیلر .

« بن وقت وقوعنده حس ایتدم . حس ایتدیکم حالی بیله‌یم » سویلدی .

دیوژنه « خلق سنك اوزریکه کوله‌یورلر » دیمشلر . « اشك دخی اکردیغی وقت کولنلر کبی دیشلری کورینور » دیمشدر .

دیوژن برکون زقاقده اوطوروب اتمك برکن خلق یانه طوپلانه‌رق کندوسنه « ای کلب » دیو خطاب ایتمشلر . دیوژن « کلبلر اتك یمکده اولانك یانه طوپلانرلر » سویلمشدر .

برکون بریسی دیوژنك یانه برچوجق کتوروب شاکردلکه ویرمك استمش وچوجغك عقل ومعارف واخلاق جهده‌سنی مدح ایتمش اولدیغندن « دیمك اولیور که شوچوجق هرمعرفت وتربیه‌یی ذاتاً اوکرنمش . ارتق انی اوقوتمغه لزوم یوقدر » سویلدی .

دیوژن پك چوق معمر اولوب بالاخره تخمه علتندن وفات ایتمشدر . اکابر واشراف واهالی برییوك جنازه الایی تشکیل وتدفینی اجرا ایدرك قبری اوزرینه بیاض مرمردن برعمود رکز ایله اوزرینه برکلب صورتی ترسیم ایلدیلر . وفاتی اسکندرك بابلده فوت اولدیغی کونه مصادفدر .

پیرهون – ق.م (۹۰۸) تاریخنده موجود ایدی.
یونان فلاسفه سندندر. پیرهونی واسقیطی دینلان مذهبك
منسوب الیهیدر. بابامی مورا اهالیسندن افلیسترتس نامنده
برذاتدر. فیلسوف مزبور اوائل عمرنده نقش وتصویر
صنعتنی اوکرنمکه چالشدی. صکره اوریزن نامنده بر
فیلسوفدن بعده انکسرخوسدن تلمذ ایتشدر. انکسرخوس
ایله برابر خیلی سیاحت ایلدی. مجوس وسائر حکمای
مشرق ایله محاوره یه مشتاق اولمغله بالمباحثه انلرکده
مذهبلرینه متعلق معلوماتی استحصال ایتدی.

پیرهون کافهٔ اشیانك حقایقنی انکار ایله حقایقك
نسبی وغیرمدرك اولدیغی رأی وافکارنده ایدی. «خلق
معاشاتنی ترتیبده بلده لرینك عوائدینه سالکدرلر. هیچ بر
شیده بلده لرینك عوائدینه مخالف برشی ایشلمزلر. هرشیده
قوانین وعوائد بلده یه ممارسته الفت ایدرلر» دیرایدی.

پیرهون دائما عزلت واکثر وقتلرده سیاحت اختیار
ایدر ایدی. سیاحت مراد ایدر ایکن زده یه کیده جکنی
هیچ برکسه یه سویلمز ایدی. هردرلو شدائد ومشاقه
متحمل اولوب وجود وشئونك جمله سنی امور خیالیه دن
عد ایدرایدی. خطر وتهلکه لره تصادف ایلدیکی وقت
صاقلمز ایدی. یولده کیدرکن بعض احباسی کندوسنی

محافظه ایچون تعقیب ایدر ایدی . هرکس حقنده معامله سی مساوی اولـوب نظرنده بیوك، کوچـوکك فرقی یوق ایدی . فلسفیاتده مهارتی فوق العاده اولدیغندن کسب اشتهار ایتمش وجله‌نك حرمت ورعایتنه مظهر اولمشدر .

برکون اوزرینـه برکلب هجوم ایدرك ایصرمق ایستدکده پیرهون کلبی دفع ایتمکله حضـارك بعضیسی « غالبا شـوکلب سنك مذهبکدن دکلدر » سویلدیکندن پیرهون برآه چکوب « انسان ایچون اوهامندن قورتلمق نه‌قدر مشکل ایمش » سویلدی .

جسدنده برشدتلی چبان چقوب چبان محلنك قطع واحراقنه طبعاً نزوم کورندیکندن اویله یاپدیلر . اصلا تألم کوسـترمدکدن بشـقه یوزنده الك تأثیری بیله کورنمدی .

پیرهون « دنیاده انسـانك بالغ اولهجغی کمالاتك منتهاسی هر شیدن جزمنك امساك وانقطاعیدر . اشـیا حقنده‌کی معرفتمز اشـیاجه بعضیسنك بعضیسنه اولان نسبتی بیلمکدن عبارتدر . اشـیانك حقایق ایسـه حد ذاتنده مجهولدر » دیر ایدی . شاکردلرینك هپسیده بو اعتقادده ایدیلر .

بیون — مشائیه فرقه‌سی فلاسفه‌سـندن ایدی .

ظهوری ق.ه (۹۳۰) تاریخلرنده در . افلاطونك مکتبنده تعلم ایلدی . صکره شو مکتبدن چقارق فلاسفهٔ کلبیه فرقهسنه داخل اولمش و برعبا ' برخرج وعصا له رق دیوژنك أثرینه اقتدا ایتمشدر . مکتب مذکورهکی تمایله باقدقجه کولر واستهزا ایدرایدی .

بیون اینجه فکرلی ' عاقل ' علم منطق وشعر وموسیقیده ماهر ایدی . هندسهده کندوسنه مخصوص برادراکی حائز ایدی . بر محلده چوق وقت قالیوب شهردن شهره کزر ایدی .

اقوال اتیه بیونك سوزلرندندر .

اختیارلق مورد الامدر . هر درلو مصائب فوج فوج اختیارلره رجوع ایدر .

غنا مقاصد عظیمهنك مجمعیدر . زیرا انسان غنامز مقاصدینه بالغ اولهمز .

الات الهٔ صعوبتلیسی انسان کندی حقندهکی تجلدی بیلهمسیدر .

انسان لایق دکلدرکه اختیارلقله اختیارلری تعییب ایده . زیرا هرکس شیخوخته بالغ اولمق ارزوسندهدر .

انسان کندی مالندن بشقهسنه برشی ویرمك بشقه . سنك مالندن برشی تمنی ایتمکدن کوزلدر .

بیون یونانیلرك معبوداتنی هر وقت تحقیر ایدر ایدی .

زینون — اسطوانی فرقهٔ فلاسفهسنك رئیسی اولوب وفاتی ق.م (۲۷۲) سنهسنده در . قبرس جزیرهسنده واقع قیتیا شهرنده توطن ایتمشدر .

ابتداء حالنده هیچ بر شیئه باشلامزدن مقدم سعادتله یشامق ایچون نه ایشله مشغول اولمسی لازم کلهجکنی کهنهدن تفؤل ایلدکده برکاهن ابهام طریقیله « سنك رنکك موتی رنکی کبی اولمایدر » جوابنی ویردیکندن زینون شو مبهم سوزی « قدمانك کتابلرینی قرائت وانظره اعتقاد ایتك لازمدر » دیو تفسیر ایتکله اوقومغه باشلادی . وکاهن مرقومك اشارتنه اتباعاً هردرلو جهدینی تزید معارف یولنده صرف ایلدی .

برکون بحراً قیتیا شهرندن کایور ایدی . یاننده خیلی اشیا وار ایدی . کمی قرلدی . وموجود اشیاسنك هپسی صویه غرق ایله تلف اولدی . شو خسارتدن پك زیاده مکدر اولدیغی حالده اتنه شهرینه کیدرك برکتابجینك یانه واردی . قلبنده کی تأسفه مدار تسلیت اولمق ایچون زنفون نام حکیمك کتابنده مندرج ایکنجی مقاله یی اوقومغه باشلادی . شو قرائت کندوسنه فرح ویرمکله

زنفونك حالارندن بحث ایتدیکی طاقك مساکنی زدمی اولدیغنی کتابجیدن سؤال ایلدیکی صره‌ده فرقهٔ کلبیه منتسبلرندن اقراتیس تصادف طریقیله اورادن‌گچدیکندن کتابجی پارمقله کلبی‌یه اشارت ایدرك زینونه خطابا « بو شخصه اتباع ایدی ویر » سویلدی . زینون او تاریخده اوتوز یاشنده ایدی . اقراتیسه تبعیتله برابر عزیمت واو کوندن اعتباراً یانده تلمذه ملازمت ایتمشدر .

لکن زینون پك محجوب وحیا ایله موصوف اولدیغندن فرقهٔ کلبیه‌نك اعتیاد ایتمش اولدقری حالارله معتاد اولهمدی . اقراتیس بونی او حالاره الشدرمق وجابنی ازاله ایتمك ایچون برکون مرجك ایله طولو بر چولمك ویروب سبرامیقه زقاقزینی بونکله دور اتمسنی امر ایتدی . زینون چولمکی الوب زقاغه چقدیسه‌ده جابندن قبقرمزی کسلمکله اختفا طریقنه صاپدقده اقراتیس « حیله کار نره‌یه قاچیورسن . حالبوکه اوتاندیغك آدملردن سکا هیچ برضرر کلز » سویلمشدر .

زینون فلسفه‌یی پك سور ایدی . اموالنك دکزده غرق اولدیغنه هر وقت متشکر اولوب « اونه کوزل

هوا ایدی که بو یوله سلوکه سبب اولدی » دیر ایدی ·

فیلسوف مزبور اون سنه مدت اقراتیسك یانده قالدی ایسه ده حیاسندن فلاسفهٔ کلبیه‌نك عادتلریله الفتی ممکن اوله‌مدیغندن معلمی ترك ایله تحصیل علوم ایچون میغاریده بولنان استیلیفونك یانه کیتمك استدی · اقراتیس هر نقدر منع ایتدی ایسه‌ده زینون قابل منع اولمیوب عزیمت واون سنه مدت استیلیفون وسائربعض حکمانك درسلرینه ملازمت ایتمشدر · اندن صکره میغاریدن چقوب اسطوانی مذهبنی تأسیس ایتمکله از وقتده شهرتی یونان بلادینك هرطرفنه یایلدی ·

فیلسوف مزبور عمود متعدده‌یی حاوی بر ایوانده جالساً تدریس ایتمسی مذهبنك اسطوانی تسمیه‌سنه سبب اولدی · اتنه‌لولر بو ذات ایله‌پك مفتخر ایدیلر · حتی بلده‌نك اناختارلرینه زینونی امین عد ایده‌رك شخصنه منسوب بر صورت تشیید وکندوسنه التوندن بر تاج اهدا ایلدیلر ·

اسطوانیلر » انسان ایچون مقتضای طبیعته کوره تعیش ایتمك وحکم عقلیه وقانون عمومیه مخالف اولان شیلری ایشلمامك لازمدر · هرکس ایچون بر فضیلته

تمسکله اندن ترتب ایده‌جك ثواب ایله مستفید اولمق انك ایچون حصول سعادته کافی اولوب تعب شدیده بیله تصادف ایتسه بنه کمال راحتله او فضیلته تمسك ایتلیدر . صالح اولمیان شی نافعده اولمز . کناهی موجب اولان شیده ذاتاً نفع یوقدر . هیچ بر شیده حواسی شهوات ایله تزیین خیردن معدود دکلدر . زیرا شهوات انسانی تدنیس ایدر . تدنیس اولنان شیده خیر متصور اولمز . حکیم اولان کسه هیچ بر شیدن قورقز حکیم زینت سومز . فخر وعار حکیمجه مساویدر » دیرلر ایدی .

زینون دیرایدی که « فضیلتلرك بعضیلری بعضیلرینك شبکه‌لریدر . فضائلك هپسنی تحصیل ایتمیوبده بعضیسنی تحصیل ایدنه فاضل دنیله‌مز . فضیلت ورذیلت ارالرنده واسطه یوقدر . زیرا امور ایکی‌یه منقسم اولوب بری، معتدل ، دیکری غیر معتدللدر . هر ایش یاخیر ، یاخود شر اولور . شوایکی حالك ارتق او چنجیسی یوقدر »

زینون طقسان سنه معمر اولمش ومدت عمرنده اصلا علته تصادف ایتمامشدر . وفاتی یونانجه تأسف عمومیی موجب اولدی .

حکمدار انتیغونوس زینونك وفاتنی ایشتدکده پك

زیاده متأسف ومکدر اولوب « حیف اکه بر بیوك خسارت ظهور ایلدی » دیمشدر .

جالینوس — یونان فلسفه‌سندن واطباء مشهوره‌سندن اولوب میسیاده واقع برغاموس شهرنده قبل الهجره (٤٩٢) سنه‌سنده تولد ایتمشدر .

اون بش یاشنده ایکن منطق وفلسفه‌یی اوقویوب ایکی سنه صکره فن طبدن درس المغه باشلادی . ویکرمی یاشنده ایکن بلدان مختلفه‌یی سیاحتله معلوماتنی توسیع واکمال ایچون طقوز سنه‌قدر دیار غربت اختیارایلدی . برغاموسه‌عودتنده مملکت طبیبی ومصارعین مدرسه‌سنك معلمی تعیین اولندی . بر مدت اوراده قالدقدن صکره رومایه کتمشدر .

فن تشریحده ومعالجاتده شهرت عظیمه اصحابندن اولوب برغاموسده ظهور ایدن اغتشاش زائل اولدقده بنه اورایه رجعت ایتمش ایسه‌ده از وقت صکره‌دولت عسکرنده ظهور ایدن وبادن ناشی امپراطور اوره‌لیین کندوسنی طلب ایتکله بنه‌رومایه کتدی . فقط اورالرده طول مدت اکلنمك استدیکندن وطننه عودت وبرغاموسده وفات ایلمشدر .

او عصرده جالینوسدن مشهور طبیب یوغیدی .

امور طبیه جد اولان رأیی کندوسندن بیك سنه صکره یه قدر اوروپاجه معتبر ایدی . مباحث طبیه و فلسفه یه دائر پك چوق تألیفاتی اولوب ضایع اولانلردن ماعدا اولمق اوزره مؤلفاتندن (۸۳) رساله و بقراطك تألیفاتی اوزرینه یازمش اولدیغی (۱۵) رساله الخالة هذه باقیدر . مؤلفاتنك الکزاندرینی کوهن نام ذات جمع ویکرمی جلده تقسیم ایله میلادك (۱۸۲۱) سنه سنده (۱۸۳۳) سنه سنه قدر لیپسیقده طبع ایتدردی .

صکره ینه بر طاقم کتابلری بونلرده میناس نام ذاتك سعی ایله (۱۸٤٤) سنهٔ میلادیه سنده پارسده و (۱۸٤۸) سنه سی دارمبرغده طبع اولنمشدر .

جالینوس قدمای اطبانك خاتمه سی عد اولنور .

قرون اولاده ظهور ایدن فلاسفه پك چوقدر . بز مشاهیرینك تراجم احوال و فلسفیات مشهوره لرینی یازدق .

بونلرك فلسفیاتنده فساد اعتقاده تعلق ایدن ارای باطله لرینك رد و ابطالنه دائر قدمای علمای اسلام روح الله ارواحهم الی یوم القیام حضراتنك تألیف بیورمش اولدقری کتابلر لایعد ولایحصادر . کتابمز فن تاریخه دائر اولوب ارای مذکوره حقنده کی اعتراض وردیانك

تفصیلنه شو اثرده مناسبت کوریله‌مدیکندن ردیات مذکوره‌نك براهین ودلائلنه کسب وقوف ایتمك مراد بیوران ذوات شرح مواقف وسائر کتب کلامیه‌یی مطالعه بیورملیدرلر .

- ٢ -

قرون اولاده اختراعات

تورات مندرجاتنه نظراً طوفاندن مقدم انسان مصنوعاتی اولمق اوزره عالم قدیمده چوق شیلر موجود ایدی که بونلر تاریخ هبوطك قاچنجی سنه‌لرنده ظهور ایتدکلرینی بیلمك ممکن اولهمز . انجق زمان ظهورلری هبوط آدم علیه السلام ایله طوفان اراسنده اولدیغی اکلاشیلیر .

البسه دیکمك من طرف الله وحی ایله اولدیغی توراتده مذکوردر . ابن خلدونده دخی حیاکت وخیاطت صنعتی حضرت ادریس علیه السلامه نسبت اولنمشدر .

مواشی رعی ایدلمسی ، مواشینك بدایت معاینه‌سی توراتده هابیل بن ادمه وامر زراعت قابله ، ابتدا مدینه انشاسی حنوك بن قابله : چادردن سکنی اتخاذی حنوكك

سلاله‌سندن یاباله ، آلات نحاس وحدید ایجادی توبال بن قابله ، عود ومزمار ایجادی یابالك قرنداشی یوباله نسبت اولنه‌یور .

حضرت نوحك وحی ایله کمی انشا ایلدیکی قرآن کریمده وتورات شریفده مذکوردر .

طوفاندن صکره‌کی اختراعات لایعد ولایحصا اولمغله بونلردن چوغنك موجدو مخترعلری وزمان ظهورلری مضبوط ومعلوم دکلدر . طوفان ایله هجرت بینده خیلی شیلره دخی بر درجه‌یه قدر معلومات وار ایسه‌ده شو معلومات صورت قطعیه‌ده اولمدیغی وبعضیلری اختلافدن غیرسالم بولندیغی جهتله معلومات مذکوره صورت سطحیه‌ده عد اولنه بیلور . مع‌مافیه بعضیلری مضبوطدر .

معلومات مذکوره‌نك برطاقمی جمع اولنمغله‌وجه اتی اوزره کتابمزه درج اولنور .

طوغله وساقسی ایجادی — برج بابلك انشاسنده طوغله استعمال اولنمش ایدوکی برج مذکورك بقایای مندرسه‌سی اراسنده کوریلان آثار عتیقه درونده موجوددر . تبلبل‌السنه تورات یونانیه حکمنجه هجرتدن

(۳۳۰٤) سنه مقدم اولدیغی عند الحساب اکلاشلدیغنه نظراً طوغلهنك ایجادی تاریخ مذکوردن مقدمجه اولمق لازمکلور .

مشهور بابل شهرینك سورلری طوغلهدن معمول ایدی .

اسکی مصرلیلر و بنی اسرائیل زمانلرنده طوغلهاعمالی صناعتی پك اهمیت کسب ایتمشدر . بونلر محاربهلرده دردست ایتدکلری اسیرلری طوغله اعمالنده استخدام ایدلر ایدی .

ازمنهٔ قدیمهده طوغلهوکرپیچ عملیاتنده قوم استعمال ایدیلهرك حرارت شمس و تأثیر هوایه قارشو قوریدیلور ایدی . شمدی اهرام مصرك بعضیلرنده شو طوغلهلر موجوددر . هیرودوت مصره اون فرسخ مسافهدهکی بر هرم اوزرنده ترجمهسی انیده محرر یازولری کوردیکنی روایت ایدیور .

« طاشدن یاپلش اولان هرملره قارشو بنم شانمی اضاعه ایتمه . زوسك بشقه معبودلره نسبتله قدری عالی اولدیغی کبی بنم فضل و قدرمده بشقه هرملره نسبتله عالیدر . بن بحیرهنك قعرندن چقاریلان قوملردن معمول کرپیچلردن یاپلشم »

ذکر اولنـدیغی اوزره ازمنهٔ قدیمه‌ده طوغـله انشاسی پك اسکی بر صنعت اولوب یونانیلر زیاده اعتنا ایله بو صنعتده کسب ملکه ایلـدیلر . بونلر پادشاهلری طوغله‌لری بش سنه مدت کونشه وهوایه قارشو وضع ایله قوریدوب حکومتدن معاینه سنه مأمور اولانلر تفتیش ایله ابنیه‌ده استعماله یارایه‌جق درجه‌ده متین وپشـکین اولدیغنی تصدیق ایتدکجه بناده قوللانه‌مزلردی .

حکمداران قدیمه سرایلرینك واتنـه‌ده وسـائر بلاد قدیمه‌ده‌کی هیکللرك وسورلرك چوغی طوغله‌دن یاپلش ایدی .

رومالولر دخی طوغله اعمالی صنعتنده کسب مهارت ایلدیلر . رومادهکی اثار قدیمه‌دن معدود وتیتس وقاره ـ قوللایه منسوب حاملرك اثاری بوکا دلیلدر .

صکره‌لری شـو صنعت اوروپاجه تنزل ایدرك میلادك اون دردنجی عصرینه‌قدر بو تنزل باقی اولدیغی حالده اوروپاجه اندن صکره ترقی ایتمکه باشـلادی . لکن اسیاجه صنعت مذکوره صورت متقنه‌ده محفوظ قالمشدر . بنغال حوالیسنك شمالنده رنك ومتانتجه مکمل وسطحی ابنیه‌نك رونق وحسن نمایشی موجب اوله‌جق

درجه‌ده مزخرف ومزین طوغله یاپمق صنعتی اسکیدن بروجاری وباقیدر .

بیرو اهالیسنك یاپدقلری طوغله‌لر اول قدر اعلا ایدی‌که ایکیسنك اراسنده‌کی فاصله فرق اولنه‌میه‌جق درجه‌ده ایدی .

اسپانیولرك ازمنهٔ قدیمه‌ده یاپدقلری طوغله‌لر حیرت ویره‌جك درجه‌ده ایدی . حتی عصرمزده اسکیدن قاله بر طوغله‌یی تدقیق ایدنلر ایچنده بر سر ترکیب واردرکه شمدی مفقود ومجهول اولدیغنی سویلدیلر .

ساقسی ایجادی دخی طوغله ایجاد اولندیغی عصرده اولوب طوغله‌جه تفنن حاصل اولدقده ساقسی‌یی ایجاد ایتدکلری اثار عتیقه‌دن اکلاشیلیور . فرسلر وعربلرجه ساقسیدن اعمال اولنمش اولان اوانی پك لطیف ایدی . بو صنعت بالاخره چین و هنده نه درجه‌لره قدر ترقی ایلدیکی شمدی اسکی معدن دیو تداول ایدن اوانینك نفاستندن معلومدر .

چینی صنعتی میلاددن مقدمکی اون التنجی عصرده چین طرفلرندن اوروپایه داخل اولمشدر .

شعرك ظهوری ـ شعر فن کتابتدن مقدم ظهور

ایتدیکی بدیهیدر . فقط صحت اوزره زمان ظهورینك تعیینی ممکن اولهمز .

بعض روایته نظراً ابتدا شعر سویلین آدم علیه السلامدرکه قابیلك هابیلی قتل ایتمسی اوزرینه متأثراً

تغیرت البلاد ومن علیها فوجه الارض مغبر قبیح

مألنده بر شعر انشاد بیوردیلر .

قدمانك بعضیلری فن کتابتك ظهورندن اول عبارات منظومهنك سهل الحفظ اولدیغی ایچون وقایع وشئونی نظمه ربط ایدرلر ایدی . بناءً علی ذلك شعر دیوان عرب وترجمان ادب عد اولنمشدر . عربلرك فن کتابت ظهور ایتمزدن مقدم جریان ایدن اخبار تاریخیهلری ، عوائد سابقهلری ، احکام واقعهلری وادبیات مخصوصهلری هپ اشعارلرندن استفاده اولنورکه شعرلری اومعلومانك محفوظیتنه پك اهمیتلی برواسطهٔ وحیدهدر .

نسبی یدنجی درجهده آدم علیه السلام افندمزه متصل اولان یوبال بن لامکك الحان موسیقیه ایله عود ومزماری ومواخاتدن تقاطیع شعریه یی اختراع ایلدیکنه دائر اولان روایت دخی شعرك قدمنه دلالت ایدر .

شعر ملل ونحلك جمله سنده قدیم العهد اولوب اطعمهنك حاسهٔ ذوقه ، اصوات حسنهنك سامعه یه ، روایح

طبیعه‌نك شامله‌یه، مرئیات لطیفه‌نك باصره‌یه، ملموسـاتك قوهٔ لامسـه‌یه ملایمت طبیعیه‌لری اولدیغی کبی اقوال منظومه‌نك دخی وجدانه مناسـبت طبیعه‌سی اولدیغندن استعداد طبیعی صاحبی شعر سویلکه مجبور طوتار.

اسکی عربلره شعر برسلیقهٔ طبیعیه وسجیهٔ فطریه ایدی‌که بالارتجال نظم انشاد ایدرلر ایدی. اشعارقدیمه‌ده صنایع بدیعیه التزام اولنمز ایدی. صنایع بدیعیه‌یه توفیق ایله شعر انشادی صکره‌لری امم متمدنه‌ده ظهور ایلدی.

امم عالمدن هربر امت اراسنده من القدیم اشعارانشاد ایدنلردن هیچه ذوات بولنمشدر. لکن نظم انشـادی هر براقلیمده اول اقلیمك موجودات واهالیسنك مشهوداتنه وهربر لساننده اولسانك شیوه‌سنه تبعیت ایدر.

یونانیلردن ابتدا نظم انشاد ایدن ذات هسیودوردر. ظهوری هجرتدن مقـدمکی اون التنجی عصرده‌در. یوندن قرق سنه قدر صکره اومیروس ظهور ایلدی. اومیروسك بعض احوالی یوندن مقدم ذکر اولندی.

اومیروس بلاد یونانك جمله‌سنی وجزائر بحر رومی وبر مصری سیاحتله فن جغرافیا وعلم اداب واخلاقده وعوائد ملل معلوماتنده مهارت اکتسـاب ایتمشدر. اوروپالولرك کتب ادبیه‌لرنده اومیروسه منسوب اشعارجه

حماست عظیمه موجوددرکه شاعرمزبورك جمیع اشعاری السنهٔ غربیه‌نك اکثرینه ترجمه اولندی. خلفای عباسیه زمانلرنده فنونه دائر کتابلر لسان یونانیدن لسان عربیه ترجمه اولنه‌رکن اشعار یونانیه سلیقهٔ عربیه‌یه ملایم کوریله‌مدیکندن ترجمه‌سنه رغبت اولنمدی. مع مافیه اومیروس اول وقتلرده‌ده معروف اولدیغه ابن صائفك ـ کانی اومیرس لدین محمد ـ نظمی دخی دلالت ایدر.

اومیروس صکره‌لری قولوفون شهرنده عمایه مبتلا اولوب مورایه کتدکده اعمی دیو شهرت ویردی. اسکندر یونانینك زمانینه قدر اومیروسك اشعاری جمع ایدلمامشیدی. شونك بونك یدلرنده بولنان اشعارمتفرقه‌سی اسکندرك امریله طوپلاتدریلوب ناسخلرك قلملرندن ظهور ایدن یکلشلقلر بالتصحیح تدوین ایدلدی.

اومیروسك ایکی قصیدهٔ مشهوره‌سی واردرکه بریسی ایلیاده ودیکری اودیسی قصیده‌سیدر. ایکیسیده محاربات یونانیه‌نك وصفنی واولوقتکه اعتقاد وجهله یرطاقم خرافاتی وعلی‌الخصوص تروه محاربه‌لرینی حاویدرلر. اومیروسك اشعاری عرب شعراسندن مجنون دیو معروف اولان قیس عامرینك اشعاری کبی پك حزینانه

برصورتده نظم اولنمش ایدوکندن متأخرینـك بعضیلری انی برشخص موهوم خیالی عدایده یورلر ایدی .

هجرتدن مقدمکی اون اوچنجی عصرده تسیبس نامنده برشاعر یونانی «درماتیقیه» دینلان قصایدالعابیه یی نظم ایدی . شوقصاید هزلیات قبیحه‌دن عبارت اولوب پکده فائده‌لی برشی دکلدر

هجرتدن مقدمکی (۱۲۰۰) سنه‌سنده تولد ایدن ایینیدس نام فیلسوف قانون شعره دائر برکتاب تألیف ایتمشدر . هجرتدن (۱۱۰۲) سنه‌مقدم تولد ایدن بلغای فلاسفه‌دن انخرسیسك بابامی تاتار وانامی یونانیه اولدیغندن ایکی لسانه اشنا ایدی . ایکی لساندن اشعار لطیفه انشاد ایدر ایدی . تاتارلرك قوانین عمومیه‌سنی حاوی برمنظومه ترتیب ایله شو منظومه‌ده فن حربه دائر بعض شیلر دخی درج ایتمشدر .

هجرتدن یدی عصر مقدم قومه شهرنده هیز بود نام شاعر ظهور ایلدی یونانیلردن فن زراعتده ابتدانظم انشاد ایدن بودر .

بوندن صکره یونانده پك چوق شاعر ظهور ایدرك قصیده‌لر یاپمشلردر . بونرك قصیده‌لری اشعار اغانی واشعار رعات وشعر تعلیمی وهجو کبی شیلری شاملدر .

رومانیلر وافرنجلر اشعار مذکوره‌یی تلقی وتحسینی تزید ایلدیلر.

رومانیلردن ابتدا شعر ایله مشتهر اولان ورژیلدر. شوذات قبل‌المیلاد (۶۸۲) سنه‌سنده منتوه شهرنده تولد ایدوب علوم وادبه ممارستدن صکره تحصیل معارف ایچون بعض شهرلرده سیاحت وصکره رومایه عزیمت ایتدی. قیصراوغستوسك رعایت‌واکرامنه ورومانیلرجه احترامه مظهر اولمشدر. وفاتی میلادك طقوزنجی وهجرتدن مقدمکی (۶۰۳) سنه‌سنده‌در.

بوندن صکره شاعر مشهور استاس ظهور ایتدی. قصاید مشهوره صاحبی‌در. شوقصیده‌لرك کوزللری پرنوس وتیبائید نامله معروف قصیده‌لردر. وفاتی میلادك یوزنجی وقبل‌الهجره (۵۲۲) سنه‌سنده‌در.

نصرانیت انتشار ایتدکدنصکره دولت رومانیه‌ده اوزان، برودنس، بولین، دونوله، قولودیانس، سریانوس، بولیناریوس فرقه‌نات نام شاعرلر ظهور ایلدی. بونلردن یالکز قلودیانوس مذهب وثنیه‌ده باقی قالمش وانجیله مقاومت ایتمك اوزره اسکندریه‌دن رومایه کلمش‌در. شعراء وثنیه‌نك صوك کیمسی بودر.

روما دولتنك شرقی وغربی قسملرینه انقسامندن

صکره قبائل وحشیه‌نك روما ممالکنه هجوملرندن تولد ایدن اختلال متمادی علوم وفنون سائره کبی روما بلادنده فن شعریده انحطاطه دوشوردی.

دولت غربیه‌ده شعر انحطاطه میل ایتدکچه دولت شرقیه‌ده ترقی ایلدی.

شعرای رومانیه ظهور ایدنجه‌یه قدر یونان شاعرلرینك انشاد ایلدکلری اشعار قصائد هجویه ومضامین خرافیه‌دن عبارت ایدی.

دولت شرقیه‌ده خرستیانلغك انتشارندن صکره علوم واداب قدیمه انحطاطه یوز چویروب اشعار دخی فنون سائره کبی تنزل ایلدی. رومانیلردن غریقوریوس ناریزی خرستیان شعراسندندر. لاتین لسانی اوزره نظم ایتمش اولدیغی اشعار کسب مقبولیت تامه ایلمشدر.

مصر مضافاتندن اخیم قریه‌لی نونوس وموسی النحوی وکنتوس ازمیری شهر تشعار اولان شعرای عیسویه‌دندرلر. کنتوس اومیروسك ایلیاده قصیدسنه بر تکمله یازوب اومیروسك ناقص براقدیغی محللری اکمال ایتدی.

عربلرجه اشعاره دائر اولان معلومات جلد ثانیده تفصیل اولنمشدر.

علم هیئت وتنجیمك بدایت ظهوری - بوعلملرله

الك اول اشتغال ایدن زرواسترەدر. مسقط رأسی بابل شهری اولوب ظهوری قبل الهجره (۳۱۶۰) تاریخلرندەدر. بوندن صکره کلدانی بیلوس ظهور ایتمشدر. ایکسینکده ترجمهٔ حاللری بوندن مقدم مختصراً بیان اولندی.

بونلردن صکره بطلمیوس فلادلفوس زماننده ظهور ایدن بدوروسوس علوم فلکیهٔ کلدانیه‌یی یونانه نقل ایتمکله اتنه اهالیسی مکافاةً مرمردن تمثالنی اعمال وشو تمثالك اوزرینه التوندن البسه اکسا ایلدیلر

مذکورالاسامی ذوات تدقیقات مکمله ایله علم هیئتی ایلرو کوتوروب رصد کواکبی وضع واستعمال ایتمشلردر.

فلکیات امم ماضیه عندلرنده توسعه باشلادیغی وقتلرده حوداث مستقبله‌یی رصد کواکبدن استفاده زعم باطلنه ذاهب اولدقلری جهتله احکام نجوم کبی بعض علوم انتشارندن برطاقم عقاید باطله وخرافات التزام ایدیله‌رك بوکا سحر بابلی تسمیه ایلدیلر.

بوندنصکره علوم مذکوره ایچون کاهنلر ظهور وتحیز ایتمکله کهنهٔ مرقومه فوق العاده اعتبار کسب ایتمش وبالجمله تکالیفدن معاف طوتلمشلردر.

علوم مذکوره بابل حوالیسندن یونانستانه انتشار

ایلدکدنصکره کواکبك سیر و حرکتلرندن حوادث مستقبلهنك استدلالی حقنده تعمم ایدن عقاید فاسدهدن یلدزلره طاپمق کبی برمذهب فاسد عالم قدیمك اهم کثیرهسی بینلرینه یایلدی.

مصر وهند طرفلرنده فنون مذکوریه میل ورغبت یونان حوالیسنده ظهور ایدن میل وتوغلدن دها مقدمجه اولدیغی افادات تاریخیهدن اکلاشیلوب حتی یونانیلر بیله هندلیلردن فنون مزبورهجه بعض مرتبه استفاده ایتمشلردر.

زیتون غرسی ودقیق واتمك اعمالی ـ قبل الهجره (۳۲٤۰) تاریخلرنده اولدیغی مریدر.

ایکنه ایجادی ـ شوصنعتك ظهورینی بعض مورخین قبل الهجره (۳۲۳٦) سنهسنده کوستره یورلر.

ایکنه صنعتی ظهور ایتدیکی وقت اتقان اوزره ایکنه اعمال اولنه میوب اهم قدیمهنك قوللاندقلری ایکنهلر عاجدن وسائر کوکلردن معمول ایدی. اسکی مصرلیلر زمانلرنده باقردن اعمال اولندیغی مدفنلرنده ظهور ایدن اثار عتیقهدن اکلاشیلیور.

مدفنلرده بولنان ایکنهلرك اوزونلغی اوچ قراطدن درت قراطه قدردر.

صرمه‌لی معمولات و سائر بوکبی شیلرده مستعمل ایکنه‌لرك ظهورلری دخی پك اسکی اولدیغنی مورخ رولنکسون بیان ایده‌یور.

صرمه کشلك صنعتی — قبل الهجره (۳۱۶۲) سنه‌سنده ظهور ایتدیکی مرویدر.

قرمزی بویا — بودخی تاریخ مذکورده ظهور ایلدیکی روایت اولنه‌یور.

پوصله — پوصله لفظی فرانسزجه‌در. (قبله‌نما) دیمکدر. انکلیزجه قومپاس دینلور. بونك چینلولر بینلرنده ظهوری هجرتدن مقدمکی اوتوزایکنجی عصرده اولدیغنی مورخلرك بعضیلری یازه‌یور. چین اهالیسی بونی برده استعمال ایدرلرایدی. هندلیلر چینلیلردن وعربلر هندلیلردن اخذ ایتدیلر. اوروپالولر عربلردن المشلردر.

عبادات وکواکب اصنامك بدایت ظهوری — بابلده ظهور ایدن علوم فلکیه — ذکر اولندیغی اوزره — احکام نجومدن استدلال ومرأت کائناتده صورتلمای ظهور اولان کافهٔ وقوعات وشئونك تأثیرات وفعلیاتی کواکب سیاره‌یه نسبتله خرفات استلزام ایدللدی. شو خرافاتك امم ماضیه درونده تعمم ایتمسیله برابر سیاراته پرستش دخی اولنمغله کواکب ومشاهیر نامداریله هیکلر

وتمثالر انشا واقامه‌سی قبل الهجره (٣١١٤) سنه‌سنده ابتدا بابلده ومتعاقباً امم سائرهٔ ماضیه ارالرنده ظهور ایتمش اولدیغی تاریخلردن اکلاشیلیور.

فن کتابتك ظهوری — مورخلرك چوغی یازونك ایجادینی اسکی مصرلیلره نسبت وق ٥٠ه (٣١٠٠) تاریخلرنده ایجاداولندیغنی روایت ایده‌یورلر. ابتدامصرده ظهور ایدن کتابت حروف هجا اوزره یازیلان یازی اولیوب هیروغلیف دینلان خطدرکه برطاقم صور واشکالی حاوی اشارتلردن عبارت ایدی. شواشارتلرله منقوش مصر حوالیسنده دیکیلی طاشلر اولدیغی کبی بوطاشلرك بریسیده درسعادتده سلطان احمد میدانده‌در.

فراعنهٔ مصر وقوعات مهمه وفتوحات جاریه‌لرینی شویازی ایله مذکور طاشلر اوزرلرینه یازدرمشلردر. کهنه طاقی هجرتدن اون درت عصر اوللره قدر خط هیروغلیف ایله معبدلرك دیوارلرینه منقوش اولان اشارتلردن وقایع تاریخیه‌یی استفاده ایدرلر ایدی. انقلابات زمان ایله خط مذکوری اوقویان ادملر قالمدیغندن اعصار کثیره‌دن برو ذکر اولنان طاشلرك اقامه‌سی نه‌مقصد اوزرینه مبنی واوزرلرنده‌کی نقشلر نمقوله اشارتلردن عبارت اولدیغی مجهول قالمشیدی.

فرانسه ده معلم مشهور شیلیون (۱۸۲۲) تاریخ میلادیسنده شو اشارتلری کشف ایلدیکندن بونلر اصواتی حاوی شیلر اولدیغی ویالکز هرشکل برشیئه علامت اولدیغی اکلاشلمله تاریخچه بعض استفادات وقوعبولدی.

مصریلر قبل الهجره (۱۲۸۲) سنه سنده هیروغلیف خطنه مشابه اولمق اوزره بر یازی ایجاد ایلدیلر. شو یازی خط مذکورکبی هر شکل برشیئه اشارت صورتیله وضع اولنیوب هر شکل صدالی برحرف اولدیغی کشفیات اخیره دن اکلاشلمش وبطالمهٔ مصردن بعضیلرینك اسمنی حروفه مبنی اولدیغی حالده خط اخیر مذکوری حاوی اولان طاشلر اوزرلرنده کورلمشدر.

مصریلرك معاملات حسابیه یه مخصوص بر یازیلری دخی وار ایدی که بوده هیروغلیف خطندن تولیدوتفریق ایدلمشیدی.

اصل حروف هجا اوزره یازی یازمغی ایجاد ایدنلر فنیقه لولر درکه علی اختلاف الاقوال فنیقه لی قادموس قبل الهجره (۲۴۵۰) سنه سنده ایجاد ایتمشدر.

یونانیلر تروئه محاربه سنه قدر یازی یازمق نه اولدیغنی بیلزلر ایدی. شاعر اومیروسك اشعاری تروئه محاصره و محاربه سنی حکایه ایدر. یونانیلر یازو بیلدکارندن

اومیروسك اشعاریني تدوین ایده‌میه‌رك یکدیکرندن اوکرنوب ازبرلك صورتیله اشعار مذکوره تداول ایدر ایدی . صکره فنیکه‌لولردن یازو یازمق اوکرندیلر (١٣٧٦) .

رومانیلر یازو یازمغی یونانیلردن اوکرندیلر . صکره حروف رومانیه انکلیز ، هولاندا ، بولونیا ممالکنه منتشر اولدی .

بابل واثور دولتلری زمانلرنده ایجاد اولنمش اولان خط مسماری دخی پك اسکی یازولردندر . بابل نماردهسنك یدنجیسی اولان اورخامسه منسوب آثار عتیقه اوزرنده خط مسماری ایله یازلمش یازولر اولوب اورخامسك زمانی ایسه تقریباً هجرتدن اوچ بیك سنه مقدمدر . خط مذکور اوتاریخلرده و بلکه دها مقدملری موجود اولدیغی اکلاشیلیور .

اثوزیلر بینلرنده برخط دخی وار ایدی که الیوم سریانی ملتنك استعمال ایلدکلری یازی او خطك تراشیده‌سیدر .

عربلر بیننده کتابتك ظهوریده قدیم اولوب فقط بدایتی معلوم دکلدر . بعض مؤلفین حضرت اسماعیل علیه السلام افندمزك خط عربی ایله یازو یازدقلرینی و بعضیلری حمیر زمانلرنده خط مسندك ایجاد اولندیغنی ،

بعضیلریده عربلرك استعمال ایلدکاری یازی عالم قدیمده بابل و اشور بلادنده مستعمل خط مسماری اولدیغی حالده شو خطلی صکره‌لری خط مسنده تحویل ایلدکارینی بیان ایده‌یورلر .

مقدمهٔ ابن خلدونده تفصیل اولندیغی اوزره خط عربی تابعه دولتی زمانلرده احکام و جودت و اتقانجه پك زیاده بردرجه‌یه بالغ اولمشدر . شو خط حیریلردن حیره‌یه انتقال ایلدیکی که حیره‌ده‌کی آل منذر دولتی عصبیتجه تابعه‌نك نسباسندن و ارض عراقده ملك عربك مجددلرندن ایدیلر . اهل طائف شو یازیی بی حیره‌لیلردن و قریش دخی طائف اهالیسندن اوکرندیلر .

بعض روایتجه حیره‌دن کتابتی ابتدا اخذ ایدن سفیان بن امیه در . علی قول حرب بن امیه در . شو قول ایادك اهل عراقدن اخذ ایلدکلرینه ذاهب اولانلرك سوزلرندن دها زیاده صحته قریبدر . و شعرای ایاددن بریسی

قوم لهم ساحة العراق اذا سارو جمیعاً والخط والقلم

دیو سویلدیکی سوز بعیددر . زیرا ایاد قبیله‌سی هرنقدر ساحهٔ عراقه نزول ایلدیلر ایسه‌ده حال و شانلرندن بداوت زائل اولمامشیدی . یازی یازمق صنعتی ایسه

صنايع حضريه‌دن معدوددر . شعر مذكورك معناسى اهل اياد سـاحه و نواحئ امصـاردن بر موقع قريبده بولندقلرندن بونلر سائر قبائل بدويهٔ عربدن زياده خط و قلمه قريب اولدقلرينى بياندن عبارتدر . اهل حجازك حيره‌ليلردن و حيره‌ليلرك تابعه‌دن اخذ ايتدكلرينه دائر اولان روايت ايسه روايات سائره‌دن زياده مناسبت قبول ايدر . حيريلرك مسـند نامياله بر يازيلرى وار ايدى كه حرفلرى يكديكرندن منفصل ايدى . كندى رخصتلرى اولمدقجه هيچ بر كسـه ديكرينـه خط مسـندى تعليم ايده‌مز ايدى .

مضر قبيله‌سى يازى‌يى حيريلردن اوكرنديلر . لكن بدويلر ارالرنده صنايعك ترقى ايده‌مامسى جهتله اوكرندكلرى يازى كوزل دكل ايدى . خط حيرينك نوقت كوفيه تحويل ايدلديكى مختلف فيه اولوب مورخلرك برطاقمى بعد الاسلام كوفه‌ده تحويل اولندىغنى بيان ايده‌يورلر . لكن صدر اسلامده اصحاب كرامدن بعض ذواتك خط دست عاليلريله محرر اولهرق اليوم موجوداولان مصاحف شريفه شو يازو ايله يازلمش اولمسـنه نظراً خط كوفى ظهور دين مبين اسلام اثناسـنده موجود اولوب فقط مصاحف شريفهٔ معظم اليهانك حاوى اولدقلرى يازولردن

دخی نمایان اولدیغی اوزره درجهٔ اتقان وجودته بالغ دکل ایدی. فتوحات اسلامیه اثناسنده مخابراتك تکثری جهله کوفه وبصره‌ده اتقان وجودت کسب ایلدیکندن «خط کوفی» دیو مشتهر اولدیغی بی اشتباهدر.

بعض روایاته نظراً قریش قبیله‌سی یازی یازمغی بنی طی قبیله‌سنه منسوب مرامره بن مره‌دن اخذ ایلدیلر. اصمعیدن منقولدرکه قریشه «یازی یی کیمدن اوکرندیکز» دیو صوردقلرنده «حیره‌دن» واهل حیره‌دن لدی السؤال «انبار اهالیسندن اوکرندك» دیدیلر.

ابن الکلبی وهیثم بن عدی یازی یی حیره‌دن جازه نقل ایدن ـ یوقاروده‌دخی کوسترلدیکی اوزره ـ حرب بن امیه اولدیغنی و بعضیلری سفیان بن امیه اولدیغنی روایت ایدوب ابن سفیانه «بابالك یازی یی کیمدن اخذ ایتدی» دیو سؤال ایتدکلرنده «اسلم بن سوده‌دن» و اسلم کیمدن اوکرندی» دیدکلرنده «واضعی اولان مرامره‌دن» جوابنی ویرمشدر. اختلاف روایاتدن قریشك یازویی کیملردن اوکرندکلری صحت اوزره تمییز وتخصیص اولنه‌مز.

ازمنهٔ قدیمه‌ده کتابتك تقدم و تعمم ایده‌مامسی اوزرینه یازی یازه‌جق شیلرك ندرتندن ایدی. کتابت

ظهور ایتدیکی وقت شمدیکی کبی کاغد موجود اولمدیغندن بعضیلری حیوان دریلری اوزرلرینه وکیمسی اغاج یاپراقلرینه یازی یازارلر ایدی. صکرەلری کاغد ظهوری خلق او تکلفدن قورتاردی.

تیور وباقرك ظهوری - تیور وباقر معدنلرینك عالم قدیمده موجود اولدیغی تورانك سفرتکوینده اصحاح رابعده مذکوردر. وتیور وباقردن اوانی اعمال واتخاذی بعد الطوفان (۸۹۰) و قبل الهجره (۳۰۸۰) تاریخلرنده ظهور ایلدیکنی بعض مورخلر یازیورلر.

کریده ایدا نام جبل قبل الهجره (۲۰۰۰) تاریخلرنده محترق اولوب اریمش طپراغی انجماد ایدکده تیور اولدیغی کورلمکله تیور اولوقت ظهور ایتدی دیو تاریخلرده مذکور اولان روایت تیورك اندن مقدم ظهورینه مانع کورلهمز. زیرا توراتده تیور و باقرك عالم قدیمده موجود اولدیغی مذکوردر.

داما اویونك ایجادی - داما اویونی بوندن درت بیك سنه مقدم مصرده معروف ایدی. اوروپاده اوچ درتیوز سنه‌دن برو بیلنمشدر.

آثار عتیقهٔ مصریه اراسنده بولنان برصورته نظراً شو اویون فراعنه زمانلرنده موجود اولوب فرعون

رامسس ایله زوجه‌سی بر اثرده ایکیسی برلکده داما اوینه‌یورلر طرزنده ترسیم ایدلمشدر که رامسسك زمانی هجرتدن (۲۲۲۰) سنه مقدمدر .

شیشه اعمالی ـ پك اسکیدر . فقط نوقت ظهور ایتدیکی معلوم اوله‌میوب توراتده سفر ایوب و امثال سلیمان علیهما السلامده زجاجك مذکور اولمسی قدمنه دلیلدر .

بعض مورخین ایجادینی فنیکه‌لیلره نسبت ایده‌یورلر . لکن مصرلیلرك مخترعاتندن اولوب صنعتنده تفنن ایلدکلرینه وحتی تلوین وتذهیب دخی ایتدکلرینه دائر اولان روایت مرجحدر .

زجاج بلاد رومانیه‌یه قبل الهجره (۸۲۰) تاریخلرنده داخل اولوب (۷۲) تاریخنده اوروپایه بالانتشار شبیکه‌لر ایچون لوحه‌لر اعمال اولندی .

معادنك صبغ وتلوینی ـ شو صنعت فنیکه‌لولرك ایجادی اولوب تاریخ ظهوری قبل الهجره (۲۵۷۰) سنه‌سنده اولدیغی مرویدر . لکن ایجادنده اتقان اوزره تلوین ایده‌مدکلرندن عملیاتی پك ناقص ایدی . صکره‌لری یونان ومصر بلادنده تجارب کثیره ایله نواقصی اکمال اولندی .

قلیج ایجادی – ق ۰ ه (۲۵۲۰) ۰
یای و اوق – ق ۰ ه (۲۵۰۶) ۰
قلقان – ق ۰ ه (۲۴۷۰) ۰
معدنی ایلنه‌رك ایجادی – ق ۰ ه (۲۴۲۶) ۰
دیکیلی طاشلرك بدایت رکزی – ق ۰ ه (۲۳۰۰) ۰
یلدز ایله کمی یورتمك – ق ۰ ه (۲۲۷۶) ۰ بو صنعت ازمنهٔ قدیمه‌ده معلومات بحریه‌لری مکمل اولان فنیکه‌لولرك اختراعاتلرندن معدوددر ۰

سنهٔ شمسیه‌نك ترتیبی – ق ۰ ه (۲۲۲۶) ۰ شو ترتیب بابل مملکتی اهالیٔ قدیمه‌سی اولان کلدان علماسی معرفتلریله وقوعبولمشدر ۰ وقوعندن صکره از وقت ظرفنده اشوریلر، مصریلر، عبرانیلر، هندیلر، عربلر، وسائر اقوامه انتشار ایلدی ۰

ایام سنه حقنده صکره بعض مرتبه اختلاف یوز کوسترمکله وقت بو وقت اصلاح ایدلمشدر ۰

حکمای یونانیه‌دن تالیس سنهٔ شمسیه‌نك ترتیبنی مصریلردن اخذ ایدرك ایام سنه‌یی (۳۶۵) و هر شهری (۳۰) کون اعتبار ایتمش اولدیغی حالده خمسهٔ مسترقه عد اولنان بش کونی سنه‌نك اك صوك کی شهرینه اضافه ایتمشدر ۰

روما امپراطوری سزارك زماننه قدر بو قاعده رومانیلرجه‌ده اولوجهله قبول اولنمش ایسه‌ده سزار زماننده ایام مذکوره‌نك بر دورهٔ تامه اولمدیغی اکلاشلدیغندن (۳٦٥) کونه (٦) ساعت دخی علاوه ایدیله‌رك سنه شمدیکی ترتیبی حاوی اولان شهور اوزرینه بالترتیب سزارك اسم اصلیسی اولان (تموز یولیوس) کندی اسمنه نسبتله شهر معلومه واوغستوس دخی قیصر اوغستوسك اسمنه نسبتله شهرآبه آد ویرلدی . مؤخراً عندالاستعمال اوغستوسك واوی ساقط اولمشدر . فقط ذکر اولنان التی ساعته مقابل هر درت سنه‌ده شباط شهری برکون فضله عد ایدیله‌رك (۲۹) کون اعتبار ایدلدی . و شباطی (۲۹) کون اولان سنه‌یه کبیسا اطلاق اولنه‌رق او سنه‌نك ایامی (۳٦٦) صایلدی .

سزارك زماننده صکره بعض هیئت شناسان دورهٔ شمسیه (۳٦٥) کون و (٦) ساعت اولمیوب (۳٦٥) کون (٥) ساعت، (٤٨) دقیقه، (٤٩) ثانیه اولمغله سزارك اعتبار ایتدیکی مقداردن (۱۱) دقیقه و (۱۱) ثانیه نقصان اولدیغنی کشف ایتدیلر . بو کشفه نظراً سزارك ترتیبنده بهر (۱۳۰) سنه‌ده برکون تفاوت کورندیکنده (۱٥۸۳) سنهٔ میلادیه‌سنده پاپا اون اوچنجی غریغوریوس اصلاحه

تشبثله سنهٔ مذکوره‌دن (۱۰) طرح ایلدی که شوطرح تشرین اولك دردی ایله اون‌بشی پینده اولغله شهر مذکورك بشنجی کونی اون‌بشنجی کون اعتبار ایتدی. لکن شواصلاح یالکز بلاد غربیه‌ده قبول اولنوب بلاد شرقیه‌ده قبول اولنمدیغندن الیوم‌تقویملرده مندرج اولان (۱۲) کون سنهٔ رومیه وافرنجیه فرقی بوندن نشئت ایتشدر. بلاد غربیه‌جه ایام‌تفاوت (۱۷۵۲) و (۱۸۰۰) سنه‌لرنده‌دخی طرح اولندی. بوحسابجه (۵۰۰۰) سنه‌ده برکون تفاوت ظهور ایدرکه بوده موهوم حکمنده‌در.

فن‌طبك ظهوری ـ طب‌فنی ابتدابابلده ظهورایلدی. لکن اول وقتلر علم مخصوص عدوتدوین اولنمدیغی کبی بوکا مخصوص اطبا دخی‌یوق ایدی. بابل مدنیتی بحثنده بیان اولندیغی اوزره خسته‌لرممرناسه چیقاریله‌رق مرور وعبور ایدنلردن اوخسته‌لرك علتلری حقنده تجربه‌لری سبقت ایدن هرکیم اولورایسه اولسون بیلدیکی علاجی تعریف ایتمی بابلجه عوائد مرعیه‌دن ایدی.

تجاربك تکثرندن اسمائی ادویه‌یه متعلق چوق شیلر اوکرنلکله صکره‌لری شوادویه‌نك اسمتری برلوحه‌یه یازیله‌رق الهالطب نامیله برتمثال‌اقامه‌سیله شوتمثاله نسبتله انشا اولنان برهیکلده لوحهٔ مذکوره تعلیق اولندی.

اوتاریخلرده مصریلر کبی سائر امم قدیمه‌نك دخی اکثریسی شوعادته اتباع و یونانیلر ژوپیترك اوغلی دیدکلری اسکولاپی اله الطب اتخاذ ایلدیلر.

بوعادتك اتخاذینی متعاقب اطبادخی ظهور ایلدی. لکن هربر طبیب امراض مختلفه‌یه تداوی ایده‌میوب هربریسی یالکز برعلته علاج ویرر ایدی.

امم قدیمه ارالرنده تداول ایدن خرافات طبابت ایچینده قارشمقله خلق اطبا ارواح ایله مخابره ایتدکدن صکره خسته‌یه علاج ویریور اعتقادینی التزام ایلدیلر.

بوندن صکره وقبل الهجره (۲۱۸۰) سنه‌سنده فصد (طمردن قان المق) و(۲۱۲۶) ده مقبی استعمالی ظهور ایلدی. شوایکیسنکده ظهوری بابلده‌در.

حضرت سلیمان علیه السلام هجرتدن مقدمکی (۱۶۳۶) سنه‌سنده نباتات وحیواناتك خاصه‌لرندن بحث بیورمشدرکه شوخاصه‌لرجه نبی مشارالیه حضرتلرندن مقدم هیچ برکسه بحث ایتمامشدر.

فن طبك یونانیلره نسبتی شو فنه دائر کتاب انلردن ظهور ایتدیکی ایچوندر.

قبل الهجره (۱۰۴۰) تاریخلرنده حکمای یونانیه‌دن بقراط فن طبدن برکتاب تألیف ایتمش وشام بلادندن

حص شهرنده عمومه مخصوص خسته خانه دخی انشا ایتدرمشدر.

اقلیموسك نوغلاری ارالرنده علم طب سلفدن خلفه نقل طریقیله تداول ایدر ایدی. فن طبی بونلر اسکولاب وشیرون نامنده ایکی شخصدن اخذ ایتدکلرندن یونانیلر شوایکی شخصی الههلری صنفنه اد خال ایتش وبالاده بیان اولندیغی اوزره اسکولاب ایچون هیکل مخصوص دخی اقامه ایلمشلر ایدی. بقراط بونلردن صکره ظهور ایلدی ایسه ده فن طبی ابتدا شو ذاتك تدوین ایتدیکی جهتیله بقراطه مخترع نظریله باقدیلر.

بوندن صکره ارسطو ظهور ایلمکله تشریح حیواناته بالاعتنا طبایع وخصوصیات حیوانیه دن بحث ایتدی. اسکندریه مدرسه سنده ظهور ایدن هروفیلوس وفیلبوس اجسام بشریه نك تشریحنه باشلادیلر.

ق. ه (٨٠٠) تاریخلرنده اسینیه دیللان جمعیت طبیه یونانده نباتات وجمادات قوهٔ موادیه لرینك تدقیق وتفتیشی وعلم طبك تعلیمی ایله اشتغال ایتمشلردر.

هجرتدن (٤٧٢) سنه مقدم جالینوس فن طب وتشریحه دائر کتب مفیده تألیف ایلدی.

جالینوس ایله معصر بولنان روفس واطباء سائره

دائرهٔ فن طبی توسیع ایلدیلر. بونلر «فن طب علم فلکیاتی متضمندر» دیه‌رك اجرام سماویه‌نك امراض بشرده دخلی اولدیغنی و اجسام انسانیه‌ده تأثیرینی زعم ایدرلر ایدی.

بقراط دیرکه «علم نجومی بیلمیان طبیبه اعتماد اولنه‌مز. زیرا طبیبه لازمدرکه ادویه اعطامی ایچون اصلح اوقات تحری واختیار ایده». غالینوس دخی بورأیده ایدی. شو ایکی ذات مریضك بحرانی آیك یدنجی، اون دردنجی، یکرمی برنجی کونلرنده ظهور ایدر زعمنده ایدیلر. بو زعملرینك منشأی قرك ایام مذکوره‌ده بحراندن برحاله تحول ایتمسیدر.

کذلك بقراط وغالینوس «انسانك جسمی عالم صغیر منزله‌سنده اولوب قلب افلاکده شمس، دماغ قمر منزله‌سنده اولدیغی کبی مشتری رئه‌یه، مریخ جکره، زحل اوده، زهره کلیه‌لره، عطارد الات تناسله مستولی اولدقلری» رأیلرنده اولمغله بورأیلر بزم عصرمزه قدر جهلاء اطبانك اعتقادلرندن زائل اولمامشدر.

قیاصرهٔ روم زمانلرنده رومانیلردن خیلی اطبا ظهور ایلدی. لکن امپراطور انطونین زمانندن دور اسلامه قدر رومانیلرجه فن طب پك زیاده تقدم

ایده‌مامشدر. بونکله برابر اسکندریه مدرسه‌سنده فن مذکور تقدم اوزره ایدی . مذکور الاسم غالینوس مدرسهٔ مذکوره‌دن ظهور ایلدی .

هجرتدن مقدمکی ایکنجی عصرده ظهور ایدن ثیودورس برسیان نام ذات لسان یونانی اوزره درت جلدی حاوی برکتاب یازمشدر. برنجی جلدی ادویهٔ عامهٔ مسهله‌دن، ایکنجیسی امراضی بیلدرن شیلردن، اوچنجیسی نسوانه مخصوص امراضدن، دردنجیسی مجربات طبیعیه‌دن بحث ایدر .

بوندن یارم عصر صکره طبیب ابسیوس ظهور ایدرك کتاب تألیف ایتش ایسه‌ده طلسم و سحرك تأثیراتی کبی شیلری دخی کتابنه قارشدرمشدر .

ساعت ایجادی ـ بعض مورخین اسلامیه ساعتك ایجادینی حضرت یوسف علیه السلامه نسبت ایده‌یورلر. ابتدا ایجاد اولنان ساعت صو ساعتیدر. عرب مورخلری صو ساعتی یونانیلرك اختراعاتندن دیورلر. صو ساعتی الیوم مستعمل اولان قوم ساعتلری کبی ایدی. هجرتدن مقدم کی (۷۸۰) تاریخنده رومالیلر صورت اعمالنی یونانیلردن اوکرندیلر .

کاغد ایجادی ـ کتابت ظهور ایتدیکی وقت کاغد

اولمیوب حیوان دریلری و اغاج یاپراقلری اوزرلرینه یازی یازارلر ایدی .

کتابت ظهورندن صکره قدمای مصریین نیل اطرافنده نابت پاپیروس دیدکاری اوتدن اوزرینه یازی یازمغه الویرشلی برشی ایجاد ایتمشلر ایدی .

شمدیکی استعمال اولنان کاغد ابتدا چین حوالیسنده ایپك و پموق و کتاندن اعمال اولنمش اولدیغی حالده قرون وسطایه قدر تعمیم ایده‌مامش ایدی . اوروپاده ایجادی قرون وسطاده در .

خریطه ایجادی ـ ق . ه (۲۰۸۰) تاریخلرنده مصرده ایجاد اولندی .

عرب جغرافیلری خریطه لفظنی سطح ارضدن بر قسمك رسمنه ورسم فلکه دلالت ایدن ورقه‌ده استعمال ایلدیلرکه اماکندن بعضیسنك بعضیسنه نسبت وابعادی اول ورقه‌دن ظاهر اولور .

قدمای مصریین خریطه‌نك بعض معرفتنه واقف ایدیلر . و سیزوستریس فتح ایتدیکی املاك و اماکنك ترسیمنی امر ایلدی . کذلك بنی اسرائیلجه‌ده خریطه معروف ایدی .

هیرودوتك بیاننه کوره خریطه‌یی فرسلر دارانك

زمانده تصنیع ایتدیلر. وابراتسثینوس طول وعرضك واضعی درکه زمانی قبل الهجره (۸۹۶) سنه سنده‌در. شو ذات افلاطون ثانی دیو تلقیب اولنمشدر. بوکا متعلق افادات مقدمه‌ده بردرجه یه قدر تفصیل اولنمشدر.

مصرده الوان ایله تصویر ونقش ایجادی — ق.ه (۲۰۲۰) تاریخنده‌در.

قلعه انشاسی — ق.ه (۲۰۰۶)

بچقی ودورپی ایجادی — ق.ه (۲۰۰۲)

رنده وپیکار ایجادی — ق.ه (۱۹۲۶)

ضرب مسکوکات — ق.ه (۱۵۱۷) سنه‌سنده‌در. ابتدا سکه ضربی یونانیلره نسبت اولنه‌یور. هیرودوت لیدیالیلردن بحث ایدرکن ضرب نقود ابتدا لیدیالولرده ظهور ایتدیکنی بیان ایده‌یور ایسه‌ده ارغوس حکمداری فیرونك زمانند‌ه وقبل‌الهجره تاریخ مذکورده سکه ضرب اولنوب اندن صکره بلاد یونانیه‌دن فرس‌وعرب بلادینه منتشر اولدیغی محققدر.

مقناطیس ظهوری — ق.ه (۱۳۹۶)

یونانیلرك اولیمپیاد اویونلری — ق.ه (۱۳۹۶) سنه‌سنده اولیمپیاد اویونلرینه باشلانمشدر.

یونان اهالیسی درت سنه‌ده برکره اولیمپیاد شهری

جوارنده برمحـلده طوپلانوب حزبرانك یکرمی برنجی کونندن یکرمی بشنجی کوننك اقشـامنه قدر اویونلر دوام ایدر ایدیکه شواویونلر اتحـاد نسـبت ملیه، محافظهٔ روابط مدنیه، ادمان مهارت حربیه ایچون ایجاد اولنمشیدی.

اولیمپیاد اویونلرینه مخصوص اوقاتجه یونانستانده مسـالمت عمومیه جریان ایلر وباشلری چیچکلرله مزین قهرمانلر طولاشوب هرکسی مسالمت ومتارکهٔ خصومته دعوت ایدرلر ایدی. بینـلرنده خصومت اولانلر بعضاً ملعبه‌ده بارشیرلر ایدی.

اولیمپیاد اویونلری دلیقانلولر پیاده اولهرق یارش ایتـمك، آت وعربه قوشدرمق، آتم اتلامق، کورش طوتمق، جرید اویناتمق، الحـاصل حرکات وجودیه‌نك ادمانی واجسـام بشریه‌نك تقویتنی موجب اولهجق هردرلو جناستیق تعلم ایتمك کبی شیلردن عبارت ایدیکه بوحرکاتك تأثیرات حسنه‌سیله یونانسـتانجه شجاعت ومهارت حربیه بردرجهٔ فوق العاده‌یه ترقی ایتمش وشو ترقی سایه‌سنده یونان طائفه‌سی از عسکرله بجملرك بیوك بیوك اردولرینی بوزمشیدی.

العاب مذکوره‌دن قومیتزینه حاصل اولان حسن تأثیر نیچه نیچه منافع حصولنه سبب اولدی.

اولیمپیاد اویونلری جمعیتلرنده حرکات مذکوره‌دن بشقه شعرا وسائر اصحاب هنرك هربریسی اقتدارینی کوسترمك اژدرینی میدانه قویوب انظار عمومیه‌یه عرض ایدر ایدی. مسابقت وتفوق اکتساب ایدنلرك هربریسنه مکافات اولمق اوزره دفنه وزیتون دالندن معمول برتاج ویریلور وشوتاجلر یینلرنده اول قدر مقبول ومحترم ایدی که نائل اولانلرك فامیلیلرینه افتخار عظیمی موجب اولور ایدی.

اولیمپیاد اویونلرینك هربریسی یونانیلرجه تاریخ اعتبار ومثلا GXGVI یازلسه یوز طقسان بشنجی اولمپیاد اویونك برنجی سنه‌سی دیمك مراد اولنور ایدی.

کسوف شمس وخسوف قمرك تقویمزی ـ فلاسفهٔ یونانلدن ق.ه (۱۲۴۸) تاریخنده تولد ایدن تالیسك کشفیدر.

کهربانده‌کی قوهٔ جاذبه‌نك کشفی ـ یونك مکتشفیده تالیسدر. ظل شمسدن مرتفعاتك ارتفاعنی استخراج ـ کذلك مکتشفی تالیس در.

سطرنج وطاوله اویونلرینك ایجادی ـ ق.ه (۱۲۳۰)

سنه‌سنده‌در. شواو یونانك ایجادینی بعضیلری چینلولره وبعضیلری هندلیلره نسبت ایدیورلر. لکن صحیحه نام حکیم هندی تاریخ مذکوره ایجاد وسطرنجه شاتوریکا تسمیه ایلدیکی روایات سائره‌یه مرجحدر.

منفخه (کوروك) ایجادی — ق.م (۱۱۷۶) سنه‌سنده‌در. یونانستانده ظهور ایتمشدر.

دولاب واسطه‌سیله ساقمی اعمالی — ق.م (۱۲۰۰) تاریخنده تولدایدن فلاسفهٔ یونانلدن انخرسیسك اختراعیدر.

فرانسه‌نك بلاد جنوبیه‌سنده زیتون واوزوم غرسی — ق.م (۱۱۴۶) سنه‌سنده در.

علم هندسه‌نك ظهوری — ق.م (۱۱۴۵) موجدی ایتالیا فلاسفه‌سندن فیثاغورسدر.

قورشون قلم ایجادی — ق.م (۱۱۱۶)

فن تاریخك تدوینی — ق.م (۱۱۰۷)

پرتوسوزك ایجادی — ق.م (۱۰۹۶)

اسباب زلازل سنویه معلوماتك تدوینی — ق.م (۱۰۶۰) مدونی ایتالیا فلاسفه‌سندن تیماوس‌در.

دورهٔ قرلك کشفی — ق.م (۱۰۵۰). کاشفی یونان فلاسفه‌سندن مانتودر.

بش کورکلی کمی ایجادی — ق.م (۱۰۴۰)

سقوط اجسامه دائر قانونك وضعی - ق٠ه(١٠٤٠)٠
واضعی دیمو قراتیسدر ٠
حکمت عملیه وادبیه‌نك وضعی - ق٠ه(١٠٣٠)٠
واضعی یونان فلاسفه‌سندن سقراطدر٠
جیوه‌نك ظهوری - ق٠ه(١٠٢٢)٠
مقره ایجادی - ق٠ه (١٥٠٦)٠
مسلح عربه ایجادی - ق٠ه (٩٧٦) ٠ فرانسه‌ده ایجاد اولنمشدر٠
ناعوره (صود ولابی) ایجادی - ق٠ه (٩٥٩)٠
طلومبه ایجادی - ق٠ه (٩٤٥)٠ اسکندریه مدرسه‌سنده اکتزیبوس نام هنرور ایجاد ایلدی٠
علم منطقك تدوینی - ق٠ه (٩٤٨)٠
تورات سبعینیه‌نك ترجمه‌سی - ق٠ه (٩٤٥)٠
ردوس جزیره‌سنده‌کی تمثالك اقامه‌سی - ق٠ه (٩١٠)٠
اسکندریه‌ده‌کی فاروس مناره‌سنك بنامی - ق٠ه (٩٠٤)٠
رفع اثقال التنك ایجادی - ق٠ه (٩٠٢)٠
طول وعرض بلدانك وضعی - ق٠ه (٨٩٦)٠
اتمك فرونلرینك ایجادی - ق٠ه (٧٩٦)٠

نشادر ایجادی — ق.ه (۶۶۹).

بیوك چاکارك ایجادی — ق.ه (۲۲۰). چنغراق دینلان کوچك چاکارك ایجادی پك قدیم اولوب قدمای مصریین آثارندن اولدیغی واوزیریس دیو معروف اولان بیرامیرینی چنغراقله اعلان ایتدکاری مرویدر. بیوك چاکاری تاریخ مذکورده بالینوس نامنده براسقف ایتالیا حوالیسنده ایجاد ایتمشدر.

علم اصول جبرك ایجادی — ق.ه (۱۷۰). شوعلمك اصل واضعی اسکندریه‌لی دیو فانتوس نام ذات اولوب تاریخ مذکورده وضع وایجاد ایتمشدر.

ایپك قوردینك اوروپایه دخولی — ق.ه (۱۲۲). صو دکرمانینك ایجادی — ق.ه (۶۷). رومالی بلیساریوس ایجاد ایتمشدر. طاش دکرمن استعمالی پك اسکی اولوب ازمنهٔ قدیمه‌ده حیوانات ایله ضحن دقیق صنعتی ظهور ایتمزدن مقدم طاشدن ال دکرمنی استعمال ایدرلر ایدی.

تاریخلری یازیلان امم قدیمه‌بینده ظهور ایدن علوم وصنایعك اکثری مباحث مخصوصه‌لرنده درج وتفصیل اولنمشدر.

برنجی کتابك خاتمه‌سی

﴿ تشکر لطف عالیٔ حضرت پادشاهی ﴾

اشبو اثر عاجزانه‌مك حاوی اولدیغی اوچ کتابدن قرون اولی وقایع تاریخیه‌سیله تاریخلرندن بحث ایلدیکمز ممالکك جغرافیه‌سنی شامل برنجی کتاب له الحمد و المنه رسیدهٔ حسن ختام اولوب

کرامت آب صافیه معادلدر حقیقتده
او آبك اك زلالی خصلت عبدالحمید خاندر
رفاه عالمی تأمیندر معنی عدالتده
او مضمانك مثالی حضرت عبدالحمید خاندر

مدیحهٔ جلیله‌سی مدایح علیا و مکارم بی انتهای خلافتپناهیلرینه نسبتله آفتاب کائنات آرادن بر نمونهٔ ذره مقدار و عصر محاسن حصر شهریاریلری نعم الاعصار اولان ولی نعمت بینتمز خلیفهٔ روی زمین و کافهٔ تبعهٔ مسعودهٔ شهنشاهیلرینه نعمت عظمای رب العالمین السلطان الغازی ﴿ عبدالحمید خان ﴾ ابن السلطان الغازی عبدالمجید خان ابقاه الله تعالی

الی انتهاء الزمان افندمز حضرتلرینك منظور شوکت نشور ملوکانه‌لری بیوریلوب حق غیر احق کمترانه‌مده مرحمت افزای سنوح و صدور اولان لطف عالیٔ ظل الهیلرندن طولایی فرق افتخار عبیدانه‌م اوج اعلایه برابر اولمغله مداومی اولدیغم

پرتو مهر ایله، انوار قمرله روز و شب
پارلایوب تا که دوناندقچه زمین و آسمان
تخت عالی بخت عثمانیده ایتسون بر قرار
حضرت عبدالحمید خانی خدای مستعان

دعای واجب الأداسیله تزیین لسان شکران ایلدم

فهرست

صحیفه	
۲	بیزانس تاریخی
۹	روم شرق امپراطورلغی
۲۶	روم مدنیت و معارفی
٤۱	اسپانیا جغرافیاسی
٤٥	اسپانیا تاریخی
٥٤	ویزیغوتلر
٦۳	لوزیتانیا
٦٤	اندلوسیا
٦۸	جرمانیا
۸٤	باویرا
۸٦	غالیا
۹٤	غالیالولرك اخلاق وسائرهلری
۹۸	فرانسه دولتی
۱۰٦	بورغونیا
۱۰۸	هولاندا
۱۱۱	بلچیقا
۱۱۲	اسویچره

صحيفه

١١٤ دانيمارقه

١١٥ بريتانيا جغرافيامى

١١٩ بريتانيا تاريخى

١٢٧ اسكى بريتانيالولرك عوائدى

١٢٩ اسقوچيا

١٣١ ايرلاندا

١٣٩ اوروپايه هجرت ايدن اقوام قديمه

١٦٤ فلاسفه تاريخى

٢٦٨ قرون اولاده اختراعات

٣٠٤ برنجى كتابك خاتمه سى

صحیفه	سطر	خطا	صواب
۱۲	۱۱	وقانیله	وقاتیله
۲۶	۹	تأسسدن	تأمیسندن
۳۲	۱۰	تخریث	تخریب
۳۸	٦	نوشروانك	قبادك
٤۷	۸	ازیانیا	ازبانیا
۵۷	۱۱	ثیوردوس	یثودوس
۱۷	۱٦	هتلوتین	هلوتین
۹٦	۱۸	مخصوصه	مخصوصه‌ده
۹۹	۵	مدتیته	مدنیته
۱۰۰	۱۳	جنیوا	جنویاف
۱۰۸	۱٦	مذکوره‌یی	مذکوره
۱۰۹	۱۱	اوتر	اوتلر
۱۱۹	۵	اوقیایوس اتلانتیقی	اوقیانوس اتلانتیقیه
۱۱۱	۱۲	یتش	یتش یاك
۱۲۲	۳	سنه‌سنه	سنه‌سنده
۱۳۳	۱۳	ایتشدد	ایتشدر
۱۳٤	۱۷	ذنك	ذاتك
۱۳٦	۱۲	ایکرمی	یکرمی

صحیفه	سطر	خطا	صواب
۱۳۵	۱۸	ایلیرتانك	ایلیرنانك
۱٤۸	۲۰	فرد استمعنی	فریاد استماعنی
۱۵۱	۱۲	یغما ایده	یغما
۱۵۳	٦	شو مصا	شو
۱۷۵	۱۹	مجهول	مجهولدر
۱۷٦	۱	زیوا	زیرا
۱۹۱	۷	تعلیدر	تعمیدر
۱۹٤	۱۳	نجه	نقیجه
۲۰٤	۷	انلری	
۲۱۵	۱۳	شاکرلردندن	شاکردلرندن
۲۱٦	۱۸	حکم	حکیم
۲۱۸	۱	دنیس	دنیسی
۲٤۱	۳	اکلارز	اکلار
۲٦٦	۳	فلسفه سندن	فلاسفه سندن
۲٦۷	۷	سنه سنده	سنه سندن
۲۷۳	۱۹	جله.	جمله

باب عالی جاده‌سنده کیرقور افندینك ٤٤ نومرولی « عصر »
کتبخانه‌سیله جادهٔ مذکورده اوحانس افندینك ٣٨ نومرولی وطن
کتبخانه‌سی حسابلرینه طبع اولنان کتابلردن بعضلرینك اسامیسی

مرات العبر جلد ٤ غروش	٤٠	جغرافیای حکمی غروش	١٠
کوچك لغت	١٥	دهشت	٤
رهنمای غراسین	١٥	انیبال	٥
شفق ١٠ عدد	٢٥	کلدسته	٥
کلشن ٢٧ عدد	١٣	مجامع جوامع	١٠
جمناستیق	٥	برمتورمه‌نك حسیاتی	— ٢
ترقی	— ٤	رومه‌لؤ وژولیه فاجعه‌سی	٣
جمیله	— ٣	وه‌رونه‌نك ایکی اصلزاده‌سی	٢
وه‌نوس	— ٣	سهوقومدیاسی	٢
ادبیات غربیه	٥	هوشنك [illegible]	— ٧
شاین	— ٢	افعال سماعیه	— ٧
دونت	٤	محنت یاخود افتراق عشق	— ٧
تصویر حسیات	٣	پارس فاجعه‌لری	٣٠
فروزان	— ٣	اطه‌ده سویلدکلرم	٤
برسرسری	١٥	اوقو یاز	٥
سزارین	٥	شکوفه‌زار پاره ١٠	٦
اسلان آوجیلری	٣	شام تاریخی	— ٣
بدبخت عاشقلر	— ٢	ترهات	٣
بولنسون	٤	برهان	٢
بوده بولنسون	٥	مجموعهٔ متفرقه	— ١
آفاقه برنظر یاخود زوال عشق	٥	قهرمان قز	— ٧
مکمل انشا	٥	امداد المداد	١٧
تجارب حکمیه	— ٢	نغمات قلب	— ٢
علاوه‌لی لاحقهٔ نفحة الادب	— ٧	فائق الاثار عدد ٣	— ٧
رهنمای مکالمهٔ فارسیه	— ١	ترجمه‌لرم	— ٢
مقدمات هندسه	٣	جمال اجمال یاخود اصول فارسی	٢
مبادیٔ حکمت ادبیه	— ١	میرابو و صوفی	٥
حیرت اوصهٔ عرویت	٣	لطائف فقرات	٣
مباعث متنوعه	٦	الکتریق رساله‌سی	١٢

بالاده محرر کتابلره طشره‌دن وقوعبوله‌جق سپارشلر ایچون
بدلاتی نقداً ویا پوسته پولی اوله‌رق کوندرلدکده پوسته اجرتی

١٢ بچق غروش
١٥ مجلدی
اجزاسی

3 1761 07991631 8